

Journal of Roi Kaensarn Academi

ISSN 2697-5033 (Online)

ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม 2566

Vol. 8 No. 1 January 2023

Journal of Roi Kaensarn Acadami

ISSN 2697-5033 (Online)

ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม 2566

วัตถุประสงค์

Journal of Roi Kaensarn Academi เป็นวารสารวิชาการ ราย 1 เดือน (ปีละ 12 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม, ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์, ฉบับที่ 3 มีนาคม, ฉบับที่ 4 เมษายน, ฉบับที่ 5 พฤษภาคม, ฉบับที่ 6 มิถุนายน, ฉบับที่ 7 กรกฎาคม, ฉบับที่ 8 สิงหาคม, ฉบับที่ 9 กันยายน, ฉบับที่ 10 ตุลาคม, ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน, และ ฉบับที่ 12 ธันวาคม) มีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ด้านศาสนา ปรัชญา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่นๆ

บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) 3 ท่าน พิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ Journal of Roi Kaensarn Acadami ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะของกองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami ไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ เริ่มตั้งแต่ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 เป็นต้นไป

- ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
- ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
- ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
- ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
- ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
- ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
- ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
- ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
- ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
- ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
- ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
- ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

เกณฑ์การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ ก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบข้อมูลของผู้เขียนบทความ เช่น ชื่อหรือประวัติการทำงาน และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-Blind Peer Review)

บทความที่ส่งมาขอเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความของวารสาร และต้องให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้

ทรัพย์สินและความคิดเห็นของผู้เขียนบทความ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือทรัพย์สินความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

เจ้าของ

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

บก.พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index>

E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

บรรณาธิการ

ดร.ธีรรัตน์ กัปโป

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา

ผศ.ดร.อุทัย สติมัน

ผศ.ดร.ภูมิภควัธน์ ภูมิพงศ์คชศร

ผศ.ดร.วินิจ ฝาเจริญ

ผศ.ดร.ญาณกร ไข่ประยูร

ผศ.ดร.โยตะ ชัยวรรณกุล

พระปลัดสมชาย ปโยโค, ดร.

พระมหาพิสิฐ วิสิษฐบุญ, ดร.

ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข

ดร.สมพงษ์ เกษานุช

ดร.รุ่งโรจน์ สรรสระบุญ

ดร.ธันยรัตน์ จันทร์ทรงพล

ดร.จันทนา อุดม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยสยาม

สถาบันรัชต์ภาคย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์

รศ.ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ

รศ.ดร.ศิวัช ศรีโกคางกุล

รศ.ดร.พรชัย เจดามาน

รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ

ผศ.ดร.กุลจิรา รักษนคร

ผศ.ดร.วิเชียร แสนมี

ผศ.ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง

ผศ.ดร.อภิญวัณน์ โพธิ์สาน

ผศ.ดร.สมศักดิ์ จันทร์ผ่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ผศ.ดร.เสกสรรค์ สนวา
ผศ.ดร.ภูมิภควัธจ์ ภูมิพงศ์คชสร
พระปลัดสมชาย ปโยโค,ดร.
พระมหาพิสิฐ วิสิฐฐปญโญ,ดร.
ดร.เกษสุตา โภคานิตย
ดร.สมพงษ์ เกษานุช
ดร.สมควร นามสีฐาน
ว่าที่ร้อยตรี ดร. สุริยะ หาญพิชัย
ดร.ภานุวัฒน์ กิตตกรวรานนท์ รัตนพิมลพลแสน
ดร.ลักขณา อินทร์บึง
ดร.ปรัชญา มีโนนทองมหาศาล
ดร.รัชดา รักดียิ่ง
ดร.กิตติพงษ์ พิพิธกุล
ดร.สาคร มหาหิงค์
ดร.อดิสร หนันคำจร

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
นักวิชาการอิสระ
วิทยาลัยพิษณุพนธ์
นักวิชาการอิสระ

ผู้จัดการวารสาร

นางสาวนิรารรณ บุตรจันทร์

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

สารบัญ

บทความวิจัย

- ➔ การพัฒนาระบบการจัดการโลจิสติกส์ด้วยสารสนเทศภูมิศาสตร์ ทางการท่องเที่ยวแบบวิถี
กิน วิถีถิ่นในจังหวัดชลบุรี 1
สัมพันธ์ สงวนพวง, ปิยะทิพย์ ประจุพรม และ กนก พานทอง
- ➔ เศรษฐกิจจังหวัดและการจ้างงานในประเทศไทย: วิเคราะห์ภาพรวมและรายภูมิภาค 14
วสุ สุวรรณวิหค และ ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์
- ➔ การพัฒนาแบบทดสอบการอ่านและการสะกดคำภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา 27
ตอนปลายที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่าน: การศึกษานำร่อง
พิกุลทอง นักทำนา, ศราวิน เทพสถิตภรณ์ และ อุทัยพร ไก่แก้ว
- ➔ การใช้บทเรียนวิดีโอประกอบการสอนดนตรี กรณีศึกษาโรงเรียนที่ขาดแคลนครู 42
สุภาพร ฉิมหนู
- ➔ การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ ของนักเรียนออทิสติกเรียน ร่วมชั้น 57
มัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการสอนอ่านด้วยวิธี KWL – Plus
จินดาพร มุลกันทา
- ➔ ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียน 76
เอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสตูล
หมัดเฟาซี รูบามา
- ➔ นวัตกรรมจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเลอย่างยั่งยืน 90
ณัฐพงศ์ คงยัง, กรกฎ ทองชะโชค และ จิตาภา พรยิ่ง
- ➔ พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ SCTUE เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการ 108
อ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ชลธิชา พิมพ์ทอง
- ➔ ผลการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์ และแก้ปัญหา 119
โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
วีรยุทธ ด้วงใย
- ➔ การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิด อย่างมีวิจารณญาณ 136
และการแก้ปัญหา เรื่องปรากฏการณ์ของโลก และภัยธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปี
ที่ 6
สุชานันท์ วรพัฒนานนท์ และ สกนธ์ชัย ชะนูนันท์

- ➔ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเพื่อ 150
ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เรื่อง สมดุลกล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
วรรณิภา เวทการ และ ธิติยา บงกชเพชร
- ➔ การวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดท้องถิ่น ในเขตจังหวัดนนทบุรี 165
อัญธิดากรณ์ ไชยศิริรินทร์ และ นันทิยา น้อยจันทร์
- ➔ การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ด้านการ 177
เป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
กันยารัตน์ นิลภา และ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์
- ➔ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกมทางวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนา 197
ความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง พลังงานกับชีวิตสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
กัลยา มั่นประสงค์ และ สกนธ์ชัย ชะนูนันท์
- ➔ ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา 212
สังกัดสทวิทยาเขตวิภาวดี
สุภาวรรณ ปัญญา และ รัตนา กาญจนพันธุ์
- ➔ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะการสอนที่ดี ของคณาจารย์ มหาวิทยาลัย 228
รามคำแหง
บุศรา นิยมเวช, นพคุณ คุณาชีวะ, สันทนา สุธาดารัตน์ และ สัญญา เคนาภูมิ
- ➔ แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตนักดนตรีอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 241
อัครวัตร เชื้อมกลาง, ณัฐดนัย ศรีโท และ ณัฐวุฒิ พฤกษ์ศรี
- ➔ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง 252
วิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
นิตดา เปี่ยมพิชนะ
- ➔ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้ 270
วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT
สุริยัน เขตบรรจง และ ณัฐชยา บุญประสงค์
- ➔ กลยุทธ์การบริหารจัดการโรงพยาบาลสนามสำหรับผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID- 287
19) แบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสุขภาพ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
ประกาศ เจริญราษฎร์

→ Strategies for Improvement of Educational Quality in Educational Institutions under Secondary Educational Service Area Office in the Lower Northeastern Region	301
<i>Wipaporn Chinakhwae, Pimon Wisedsang, Saman Asawapoom and Surasak Srikrachang</i>	
→ The Strategic Leadership Development Model in The Digital Age of Educational Institution Administrators Under The Office of the Non-Formal and Informal Education in The North	313
<i>Nutthamanee Puttakunheerunmata, Poompipat Rukponmongkol and Chayuth Wijitsuntorn</i>	
→ Research on the Impact of Short Video Content Marketing on Thailand Outbound Tourists' Pre-trip Behavior Intention	328
<i>Dong Han and Shanshan Wang</i>	
→ Teamwork Model for Excellence in Special Large School Office of The Basic Education Commission	342
<i>jirat singampimon, Poompipat Rukponmongkol and Apichal Nuchneang</i>	
→ การใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการเขียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	359
<i>ทศวรรษ แซ่จิ่ง และ อนงนาฏ เพชรประเสริฐ</i>	

บทความวิชาการ

→ แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไมซ์ในบริบท-ของพื้นที่อำเภอหัวหิน	369
<i>สมชาย กระแจะเจิม, อธิษฐ์ สิริวิศรา, ฐิติมา ไหล่ายอง และ สุพัตรา ยอดสุรางค์</i>	
→ การวินิจฉัยองค์การผ่านแนวคิดไคเซ็น	379
<i>ดลยา บุญชูวงศ์, อธิษฐ์ สิริวิศรา, ฐิติมา ไหล่ายอง และ สุพัตรา ยอดสุรางค์</i>	
→ ปัจจัยสนับสนุนการนำต้นทุนฐานกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ให้ประสบผลสำเร็จ	390
<i>จารุกิตต์ ไทยวงษ์ และ สมบูรณ์ สารพัด</i>	
→ ทิศทางการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษา ระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น	400
<i>กวิตา พองสถาพร</i>	
→ การบริหารจัดการสหกรณ์แห่งแรกของประเทศไทย : สหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด	416
<i>อารีรัตน์ แก่นลิ่ม, วีรวัฒน์ วรสิริวัฒนนันท, จิรกร เจียมสกุล และ ภาสกร ดอกจันทร์</i>	
→ ผลสัมฤทธิ์การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคดิจิทัล	429
<i>วัชรพล อรุณรัตน์ และ ธนัสสา โรจนตระกูล</i>	

ภาคผนวก

444

การพัฒนาระบบการจัดการโลจิสติกส์ด้วยสารสนเทศภูมิศาสตร์
ทางการท่องเที่ยวแบบวิถีถิ่น วิถีถิ่นในจังหวัดชลบุรี
**The Development of Logistics Management System by GIS for Eat Thai
Visit Thai in Chon Buri Province**

สัมปที สงวนพวง,
ปิยะทิพย์ ประดุงพรม และ กนก พานทอง
มหาวิทยาลัยบูรพา
**Sampatee Sa-nguanpuag,
Piyathip Pradujprom and Kanok Panthong**
Burapha University, Thailand
Corresponding Author E-mail: kanok1459@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการจัดการโลจิสติกส์ด้วยสารสนเทศภูมิศาสตร์ทางการท่องเที่ยวแบบวิถีถิ่น วิถีถิ่นในจังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การพัฒนาแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และ 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง มีกลุ่มตัวอย่าง คือ 1) กลุ่มนักท่องเที่ยว 2) กลุ่มผู้ประกอบการ และ 3) กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 112 คน โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับองค์ประกอบของการจัดการโลจิสติกส์และสารสนเทศภูมิศาสตร์ แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสารและแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบวิถีถิ่น วิถีถิ่น ด้วยการประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศภูมิศาสตร์ ผลจากการศึกษาปรากฏว่า พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มีต่อองค์ประกอบของการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรี ซึ่งมีองค์ประกอบ 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านข้อมูลข่าวสาร 3) ด้านการเงิน 4) ด้านบุคลากรด้านการท่องเที่ยว 5) ด้านสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว 6) ด้านสถานที่ และ 7) ด้านสิ่งดึงดูดใจ โดยด้านข้อมูลข่าวสารได้รับการกล่าวถึงมากที่สุดจากนักท่องเที่ยว แต่สำหรับผู้ประกอบการควรได้รับคำแนะนำ พัฒนาและปรับปรุงในการจัดการโลจิสติกส์ซึ่งต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชนและผู้นำชุมชน

* วันที่รับบทความ :2 กันยายน 2565; วันที่แก้ไขบทความ 8 กันยายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ :9 กันยายน 2565

Received: September 2, 2022; Revised: September 8, 2022; Accepted: September 9, 2022

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมจากสำนักงานวิจัยแห่งชาติและขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.กนก พานทอง และ ผศ.ดร.ปิยะทิพย์ ประดุงพรม ที่ให้คำปรึกษาและแนะนำงานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีและมีคุณค่า ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้คำแนะนำต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ตลอดจนขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างที่ได้ให้ความร่วมมือในการวิจัยในครั้งนี้

คำสำคัญ: การพัฒนาระบบการจัดการโลจิสติกส์; สารสนเทศภูมิศาสตร์; ทางการท่องเที่ยวแบบวิถีถิ่น วิถีถิ่นในจังหวัดชลบุรี

Abstracts

The objective of this research is to develop of logistics management system by geographic information system for Eat Thai Visit Thai in Chon Buri Province. This is a qualitative research. The development is divided into 2 steps: 1) Documentary Research and 2) In-depth Interview. The research tool was a semi-structured interview. The sample groups were 1) tourist groups, 2) entrepreneurs groups, and 3) community leaders. A total of 112 participants were selected by purposive sampling, interviews with a sample group about the components of logistics management and geographic information system. Then, the data collected from documents and interview forms were used for content analysis for the development of lifestyle tourism by applying geographic information technology. The results of the study showed that Tourism behavior of tourists towards the components of logistics management for tourism in Chon Buri Province which consists of 7 aspects, namely 1) physical 2) information 3) finance 4) tourism personnel 5) tourism products and services 6) location and 7) attraction. In terms of information, it received the most mentions from tourists. But for entrepreneurs should be guided. Develop and improve logistics management, which requires cooperation from the community and community leaders.

Keywords: Development of logistics management system; Geographic information; Eat Thai Visit Thai in Chon Buri province

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งรัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยโดยการสนับสนุนผ่านนโยบายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อผลักดันให้ได้กลายเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของโลก จากแนวคิด “Thailand 4.0” ที่จะสร้างความเติบโตและเข้มแข็งให้กับทุกภาคส่วนของประเทศไทยได้อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ถือเป็นส่วนสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของไทย เพราะสามารถสร้างรายได้เป็นตัวเลขที่สูง โดยในปี 2557 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางเข้าประเทศไทย จำนวน 24,298,349 คน ในขณะที่ปี 2561 มีจำนวน 37,861,885 คน และกลายเป็นศูนย์กลางในปีพ.ศ. 2563 และ 2564 มีตัวเลขที่เพิ่มขึ้นเล็กน้อย เนื่องด้วยสถานการณ์โรคระบาด COVID-19 ในสถานการณ์ปัจจุบันเราจะพบว่าปัญหาในเรื่องสุขภาพของคนในสังคมไทยแย่ลง และสิ่งแวดล้อมก็เสื่อมโทรมลงไปมาก วิธีการผลิตแบบนี้ส่งผลกระทบต่อคน ชุมชน สังคม ในหลายๆ มิติ ไม่ว่าจะเป็น 1) ด้านสุขภาพอนามัยทั้งของผู้ผลิตที่ต้องเผชิญกับการได้รับสารพิษโดยตรงในขณะที่ผู้ใช้ และผู้บริโภคที่ได้รับสารพิษหรือสารเคมีที่ตกค้างจากการบริโภคสินค้าที่มีสิ่งเจือปนเหล่านี้เข้าไป 2) ด้านสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ และเสื่อมโทรม มีสารพิษตกค้างไม่ว่าจะเป็นบนพื้นที่การเกษตรอย่าง พื้นที่นา พื้นที่

เพาะปลูกต่างๆ และส่งผลไปถึงสัตว์และสิ่งมีชีวิตต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในระบบนิเวศน์เหล่านี้ก็พลอยได้รับผลกระทบจากสารพิษตกค้างเหล่านี้ไปด้วย

จากสถานการณ์โรคระบาด COVID-19 ทำให้องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัส COVID-19 เป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ ทำให้แต่ละประเทศดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อหยุดยั้งจำนวนการแพร่กระจายและจำนวนผู้ติดเชื้อ ส่งผลกระทบถึงภาคการท่องเที่ยวโดยตรง นักท่องเที่ยวหยุดการเดินทางทั้งภายในและภายนอกประเทศ ประเทศไทยติดอันดับหนึ่ง หากพิจารณาจากประเทศที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะได้รับผลกระทบจาก COVID-19 มากที่สุด หากดูจากผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศหรือ GDP ในปี ค.ศ.2018 โดยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยคิดเป็น 22% ของจีดีพีของประเทศ มากกว่าฟิลิปปินส์ซึ่งเป็นอันดับที่ 2 ที่ 21% ตามด้วยแม็กซิโก 16% แต่หากพิจารณาตามขนาดเศรษฐกิจของประเทศที่รายได้สูงที่สุดจากการท่องเที่ยว พบว่าเป็น สหรัฐอเมริกา ซึ่งมีรายได้จากการท่องเที่ยว 214.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ อันดับสองคือ สเปน 81.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามด้วยฝรั่งเศส 65.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และประเทศไทยคืออันดับที่ 63 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (The momentum, 2563 : online)

ด้วยเหตุนี้ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยจำเป็นต้องได้รับการปรับตัวอย่างหนัก ภายหลังจากรัฐบาลประกาศมาตรการผ่อนปรนในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2563 ทำให้การท่องเที่ยวเริ่มกลับมากระเตื้องอีกครั้งหนึ่ง การจัดโครงการการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเริ่มผุดขึ้นมามากมาย ซึ่งล้วนแต่เป็นผลดีต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งสิ้น จังหวัดชลบุรีมีชื่อเสียงมาอย่างยาวนานด้านการท่องเที่ยวแถบชายทะเล อาทิ พัทยา บางแสน แต่แท้จริงแล้วชลบุรีมีได้มีแค่ทะเลที่สวยงาม แต่ยังมี งานศิลปหัตถกรรม วัฒนธรรม ประเพณีที่น่าสนใจไม่น้อย อีกทั้งเรื่องของอาหารการกินของชาวชลบุรีเป็นอีกหนึ่งความน่าสนใจที่ไม่ควรมองข้าม หากต้องการจะกระตุ้นการท่องเที่ยวในยุค New Normal จึงไม่ควรมองข้ามความน่าสนใจที่นอกเหนือไปจากการเดินทางมาเที่ยวทะเล

ด้วยการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวที่สนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขต EEC ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง รวมถึงวิถีชีวิตในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเรามากขึ้น ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงการพัฒนาข้อมูลข่าวสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ที่สามารถทำให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้มากขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศภูมิศาสตร์เข้ามาช่วยอำนวยความสะดวกในการเดินทางผ่านการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่)

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระบบการจัดการโลจิสติกส์ด้วยสารสนเทศภูมิศาสตร์ทางการท่องเที่ยวแบบวิถีถิ่น วิถีถิ่นในจังหวัดชลบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งได้รับอนุมัติจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ของมหาวิทยาลัยบูรพา รหัสโครงการวิจัย G-HU 118/2564(E1) มีขั้นตอนการพัฒนาแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และ 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประกอบด้วย

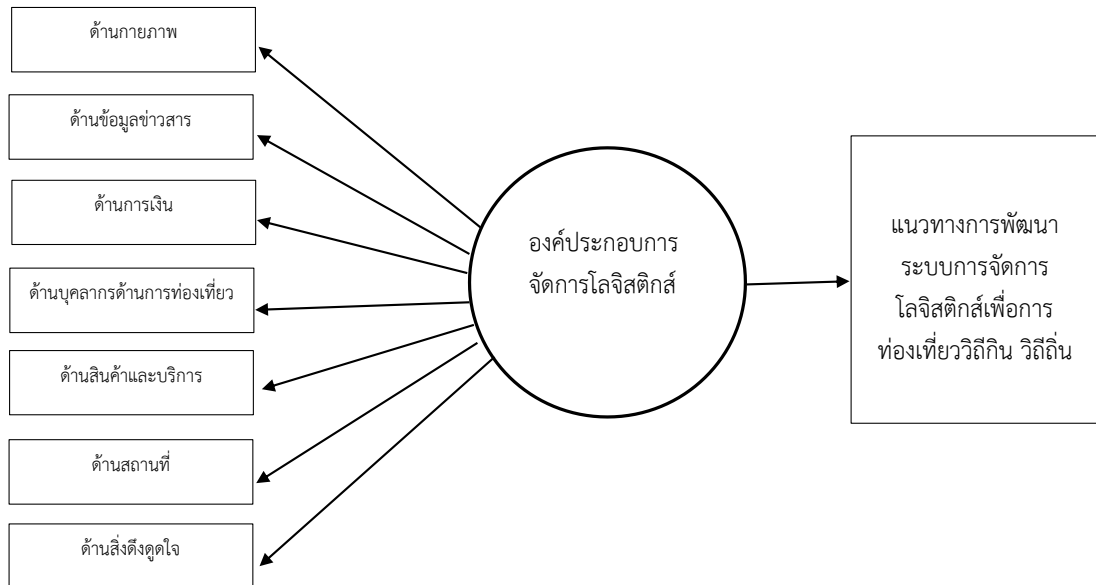
1. กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 112 คน ประกอบด้วย 1) กลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวน 75 คน 2) กลุ่มผู้ประกอบการ จำนวน 25 คน และ 3) กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 11 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งตัวอย่างที่ได้มาโดยเลือกจากผู้เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรี ผู้ประกอบการร้านอาหารพื้นถิ่นในจังหวัดชลบุรี และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตจังหวัดชลบุรี

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และ 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) การรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากเอกสาร วิทยุและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากเว็บไซต์ต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลร้านอาหารพื้นถิ่นในจังหวัดชลบุรี 2) การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 112 คน โดยการบันทึกข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญและการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) 2) จัดแยกหมวดหมู่ จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อหาข้อสรุป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยต้องการศึกษาสถานการณ์โดยรวมของระบบโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรีโดยใช้สารสนเทศภูมิศาสตร์เข้ามาบูรณาการ โดยการรวบรวมแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ โลจิสติกส์การท่องเที่ยว การจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยว หลักการเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว และ แนวคิดระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ นำมาสังเคราะห์จนได้องค์ประกอบการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยว จากนั้นจึงหาแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการโลจิสติกส์ด้วยสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการท่องเที่ยวต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาการพัฒนาระบบการจัดการโลจิสติกส์ด้วยสารสนเทศภูมิศาสตร์ทางการท่องเที่ยวแบบวิถีถิ่น วิถีถิ่นในจังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) จากการศึกษาสำรวจ ตรวจสอบเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวและระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ และแนวคิดการวิเคราะห์การขนส่งนักท่องเที่ยว เพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบสำหรับการท่องเที่ยวพบว่า มีองค์ประกอบ จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านข้อมูลข่าวสาร 3) ด้านการเงิน 4) ด้าน

บุคลากรด้านการท่องเที่ยว 5) ด้านสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว 6) ด้านสถานที่ และ 7) ด้านสิ่งดึงดูดใจ
ผู้วิจัยนำองค์ประกอบทั้ง 7 ด้าน มาจัดทำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อการเก็บข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 นำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างนั้นไปสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) กับกลุ่ม
นักท่องเที่ยว กลุ่มผู้ประกอบการ และ กลุ่มผู้นำชุมชน

จากการศึกษาพบว่า

ด้านข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และผู้นำชุมชน เป็นเพศหญิง
มากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุ 40-59 ปี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพธุรกิจส่วนตัว
เป็นส่วนมาก

ด้านการพัฒนาระบบการจัดการโลจิสติกส์ด้วยสารสนเทศภูมิศาสตร์ทางการท่องเที่ยวแบบวิถีถิ่น วิถีถิ่น
ในจังหวัดชลบุรี โดยแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

1) **ด้านกายภาพ** เส้นทาง การเข้าถึง ถนนหนทางส่วนใหญ่เอื้ออำนวยต่อการเดินทางให้เข้าถึง
แต่ร้านอาหารพื้นถิ่นมักจะมีอยู่ในเขตเมือง ช่องทางการเดินทางจึงค่อนข้างคับแคบ ต้องอาศัยที่จอดรถตามข้าง
ทางทั่วไปและอาจได้ที่จอดรถไกลจากร้านอาหาร ปัญหารถติดที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาเที่ยงและเย็น บางร้านตั้งอยู่
ในพื้นที่ใกล้เคียงกับร้านอาหารอื่นๆ หรือมีจุดแวะอื่นที่น่าสนใจอยู่ด้วย ก่อให้เกิดปัญหาหนาแน่นต่อเนื่อง
ปัญหาเหล่านี้มีมานานแต่ไม่สามารถขยายถนนให้กว้างไปกว่านี้ได้ หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ในชุมชนจะเข้ามา
ดูแลการจราจรให้ ไม่ว่าจะเป็นการให้จอดรถไว้วันคู่-วันคี่ การเดินทางเดียว การจัดป้ายบอกเส้นทาง ป้าย
บอกสถานที่ ดูแลไฟส่องสว่างให้เกิดความปลอดภัยในการเดินทาง ทำให้มองเห็นได้อย่างชัดเจนขึ้น เพื่อช่วย
บรรเทาการจราจรที่ติดขัด

2) **ด้านข้อมูลข่าวสาร** ในสมัยก่อนลูกค้าได้รับรู้ข้อมูลจากร้านอาหารจากการมีปฏิสัมพันธ์กับคนใน
ชุมชน หรือ พ่อค้าแม่ค้า แบบปากต่อปาก แต่ปัจจุบันข้อมูลข่าวสารถูกส่งผ่าน Social Media เช่น youtube,
FB, IG จาก Influencer ตามเว็บไซต์ จากการรีวิวของนักชิม แม้แต่นักท่องเที่ยวเองการเข้ามาให้คะแนน
แก่ร้านอาหารที่ได้ไปชิมนั้นๆ ก็สามารถเป็นช่องทางการสื่อสารได้เช่นกัน แต่จะมีบ้างที่นักท่องเที่ยวอาศัยป้าย
บอกทาง บอกตำแหน่ง จุดที่จะไปต่อแล้วเกิดความสนใจอยากไปบ้างโดยที่ไม่ได้มีการวางแผนไว้ตั้งแต่แรก
ดังนั้น การทำป้ายขนาดใหญ่ติดตามที่สาธารณะเพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือเผยแพร่ข้อมูลก็เป็นอีก
ช่องทางหนึ่งในการส่งข้อมูลข่าวสาร ไม่เพียงแต่นักท่องเที่ยวที่ใช้ Social Media เท่านั้น ทั้งผู้ประกอบการ
และผู้นำชุมชนต่างก็เลือกใช้ Social Media เป็นเครื่องมือ ในการสื่อสารเช่นกัน ข้อมูลต่างๆ สามารถค้นหาได้
ทางอินเทอร์เน็ต ข่าวสารต่างๆ จะต้องทำการอัพเดทอยู่เสมอๆ เพื่อให้ทันสมัย เพราะข่าวสารเหล่านี้จะเข้าสู่
กลุ่มเป้าหมายโดยตรง ทั้งนี้การสื่อสารที่ส่งออกไปแม้ว่าจะเป็นการสื่อสารได้ทั้งการส่งและรับ ทางผู้นำชุมชน
กล่าวว่าสารที่ส่งออกไปไม่สามารถการันตีว่าผู้รับสารจะให้ความร่วมมือมากนักน้อยเพียงใด เช่น ข้อมูลการปฏิบัติ
ตัวในการเข้ามาเที่ยว รูปแบบการบริหารจัดการของพื้นที่นั้นๆ อย่างไร เป็นต้น

3) **ด้านการเงิน** การใช้บริการตู้กดเงินสดคือวิถีที่คุ้นเคยกันมานาน ซึ่งในแต่ละพื้นที่ที่มีตู้ให้บริการที่เพียงพอ ไม่ว่าจะเป็นตามธนาคาร ปั้มน้ำมันหรือร้านสะดวกซื้อต่างๆ แต่ด้วยสถานการณ์โรคระบาด COVID-19 ทำให้เกิดวิถีชีวิตแบบ New Normal รวมถึงการเข้าร่วมโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจ เช่น โครงการคนละครึ่ง โครงการเราเที่ยวด้วยกัน เป็นต้น ทำให้เกิดกระแสการชำระค่าสินค้าและบริการด้วยวิธีโอนเงิน สแกนคิวอาร์โค้ด เข้ามาแทนที่การใช้เงินสด เพื่อลดการติดเชื้อ ลดการสัมผัส ซึ่งผู้ประกอบการหลายรายเริ่มให้ความร่วมมือมากขึ้นเรื่อยๆ ในช่วงแรกๆ อาจมีเสียงบ่นหรือไม่ให้ความร่วมมือ แต่นานวันไปเริ่มเห็นประโยชน์ของการชำระเงินแบบปราศจากการสัมผัส ในด้านการให้บริการอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญในการชำระค่าสินค้าและบริการผ่านสมาร์ตโฟนนั้น ขึ้นอยู่กับผู้ประกอบการให้บริการสัญญาณมือถือจะดำเนินการอย่างไรให้เพียงพอผู้ประกอบการส่วนมากคำนึงถึงความสะดวกของลูกค้าเป็นหลัก แต่บางรายที่ยังเป็นคนรุ่นเก่ายังไม่มีความถนัดด้านเทคโนโลยีก็ไม่ชอบรับการทำธุรกรรมผ่านมือถือ รวมถึงร้านที่ขายดีมาก ๆ ก็ไม่ให้ความสนใจด้วย

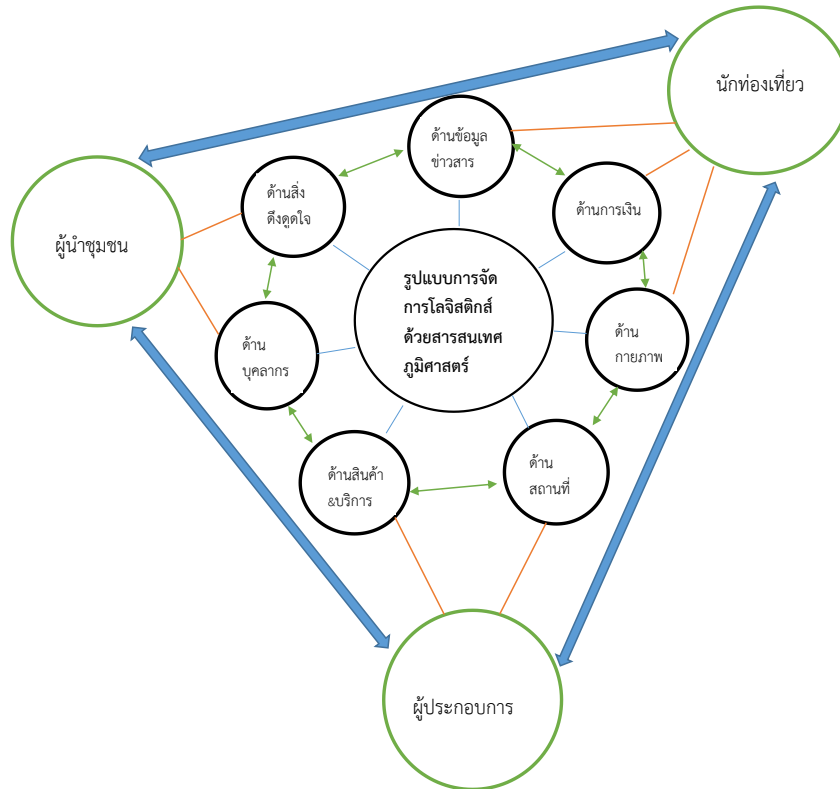
4) **ด้านบุคลากรด้านการท่องเที่ยว** ส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยวของแต่ละชุมชน รับผิดชอบมาจากภาครัฐแล้วนำมาปฏิบัติตามและทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้คนในพื้นที่ได้ทราบถึงกิจกรรมโครงการ งานประเพณีต่างๆ ผ่านทางเว็บไซต์หรือเฟซบุ๊ก เพราะเข้าถึงง่าย รวดเร็ว ไปถึงได้กว้างไกลกว่าการประชาสัมพันธ์ทางอื่น ในบางพื้นที่ที่เป็นชุมชนขนาดใหญ่ บุคลากรด้านการท่องเที่ยวของชุมชนจะจัดให้มีการประชุมเพื่อการวางแผนหรือเสนอโครงการ ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนในการพัฒนาชุมชน นับว่าได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี หน่วยงานภาครัฐหรือทางผู้นำชุมชนได้ประสานงานไปยังผู้ประกอบการเพื่อเข้าร่วมส่งเสริมการท่องเที่ยวหรือกิจกรรมตามโครงการต่างๆ ตามโอกาสแต่ส่วนใหญ่ร้านที่ได้รับความนิยมอยู่แล้วจะไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมนั้นด้วย มีความเห็นว่า เหตุผลเพราะการค้าขายที่เป็นอยู่ในทุกวันก็เพียงพอแล้ว บางรายมีลูกค้าล้นมืออยู่แล้วจึงไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เพราะการจะออกไปตั้งบูธทำให้เสียเวลา ต้องจัดเตรียมของ ต้องขนของทั้งไปและกลับ ต้องจัดสถานที่ และจะเสียลูกค้าที่จะมาเข้ามารับประทานที่ร้านไปด้วย สิ่งที่ได้มาไม่คุ้มกับสิ่งที่เสียไป สำหรับนักท่องเที่ยวได้รับการอำนวยความสะดวกจากร้านอาหารที่ไปรับประทานมากกว่าบุคลากรด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลจากเว็บไซต์การท่องเที่ยวและร้านอาหารมากกว่า

5) **ด้านสินค้าและบริการ** วัตถุดิบหลักๆ ในสมัยก่อนได้จากในท้องถิ่นแต่ปัจจุบันมีการสั่งซื้อมาจากต่างถิ่นเพราะวัตถุดิบต่างๆ เริ่มลดน้อยถอยลง ทำให้ต้องหาวัตถุดิบจากถิ่นอื่น โดยมีตัวแทนนำมาส่งไม่ได้ไปซื้อเอง บางเจ้ามาส่งทุกวันแต่บางเจ้ามาสัปดาห์ละครั้ง ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าแบบ Delivery เช่น Grab, foodpanda, Lineman นั้น มีทั้งร้านที่เข้าร่วมและร้านที่ไม่เข้าร่วม สำหรับร้านที่ไม่เข้าร่วมให้เหตุผลทางด้านการบวกเพิ่มขึ้นจากราคาขายทำให้สินค้าในร้านดูแพงเกินไป ผู้ประกอบการใช้วิธีใช้บริการของวินมอเตอร์ไซด์แล้วให้ลูกค้าเป็นผู้รับผิดชอบค่าขนส่งเอง แต่สำหรับผู้ประกอบการที่ใช้บริการขนส่งแบบนี้ ซึ่งการบริการเช่นนี้เริ่มได้รับความนิยมอย่างมากในช่วงสถานการณ์โรคระบาด COVID-19 นักท่องเที่ยวพึงพอใจกับการ

รับประทาน การจับจ่ายใช้สอยกับอาหารหรือสินค้าที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านเที่ยว ที่มีการผสมผสานทางวัฒนธรรมและวิถีชาวบ้าน โดยเฉพาะสินค้าที่ทำมือหรือผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากวัตถุดิบในท้องถิ่น ผ่านการคิดค้นหรือคิดสูตรจากคนในชุมชน ด้วยภูมิประเทศของชลบุรีเป็นพื้นที่ติดทะเล ดังนั้น อาหารที่ได้รับความนิยมส่วนใหญ่เป็นอาหารทะเลทั้งแบบสด แห้งและแปรรูป ในแต่ละชุมชนจะผลักดันให้มีสินค้าประจำท้องถิ่นหรือการรวมกลุ่มเพื่อผลิตสินค้า OTOP เช่น พนสนิคมีจักรสาน บ้านบึงมีขนมจีน แสนสุขมีข้าวหลาม เป็นต้น เป็นการหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดการทับซ้อนกัน สำหรับส่วนงานการท่องเที่ยวในแต่ละชุมชนทำหน้าที่เป็นศูนย์ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาหากคนในชุมชนต้องการความช่วยเหลืออีกด้วย

6) **ด้านสถานที่** ร้านส่วนใหญ่อยู่ในเขตเมืองที่ไม่สามารถขยายออกไปได้อีก มีบรรยากาศความเป็นร้านแบบดั้งเดิม มีความยาวนานในการขายไม่ต่ำกว่า 10 ปี การจราจรติดขัดบริเวณหน้าร้าน ร้านอาจคับแคบจึงทำให้ดูรกไปบ้างแต่คงความอนุรักษ์ไว้ หลายร้านประสบปัญหาที่จอดรถ ถนนแคบ ส่วนใหญ่แล้วผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับรสชาติของอาหารมากกว่าสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น ห้องน้ำ ถึงขยะ พัดลม เป็นต้น และบางร้านให้บริการเพียงแค่ช้อนกลับไม่มีบริการนั่งรับประทานที่ร้าน อีกทั้งส่วนใหญ่ไม่ได้มีการวางแผนที่จะย้ายเพื่อขยายหรือหาที่ทางใหม่ในอนาคตอันใกล้นี้ แต่จะพยายามจัดร้านให้ดูน่าเข้ามารับประทาน สะอาด แต่ละชุมชนมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว จัดแลนด์มาร์ค จัดตลาดนัด จุดชมวิวให้เกิดความน่าสนใจ เตรียมการรองรับนักท่องเที่ยวให้เพียงพอ การหาร้านอาหารอร่อยรับประทานจึงเป็นของคู่กันกับการท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวจะตามหาร้านที่ได้รับความนิยม สะอาด อร่อย และราคาไม่สูงมากนัก

7) **ด้านสิ่งดึงดูดใจ** ชลบุรีเป็นจังหวัดที่อยู่ใกล้เมืองหลวงของประเทศ ใช้เวลาเดินทางไม่นาน ถนนหนทางจึงสะดวกสบายต่อการเดินทาง มีชายทะเลที่มีชื่อเสียงหลายแห่ง ดังนั้นนักท่องเที่ยวจะคิดถึงชายทะเลเป็นอันดับแรกถ้าพูดถึงจังหวัดชลบุรี ตามด้วยอาหารทะเลที่สด อร่อย สิ่งเหล่านี้ล้วนดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาและอาจมาเที่ยวซ้ำอีกเรื่อย ๆ หากได้รับความประทับใจจากการมาเที่ยวครั้งแรก นอกจากนี้ กิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้นเป็นบางช่วงเวลา งานประเพณี ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชลบุรี ทำให้การมาเยือนชลบุรีน่าสนใจมากขึ้น การรับประทานอาหารเป็นผลพลอยได้จากการท่องเที่ยว ความอร่อยก็เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามารับประทาน และอาจมีการมาซื้ออยู่เรื่อย ๆ นอกจากความอร่อยแล้ว การหาทานยาก สูตรโบราณที่สืบทอดต่อกันมาก็ทำให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจ การมองหาจุด Check-in การถ่ายภาพทั้งอาหารและสถานที่เพื่อการร่วมสนุกใน Social media เป็นวิถีการใช้ชีวิตใหม่ของโลกในยุคปัจจุบัน

แผนภาพที่ 2 ผลของการพัฒนาระบบการจัดการโลจิสติกส์ด้วยสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีถิ่น

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และผู้นำชุมชน การพัฒนาระบบการจัดการโลจิสติกส์ด้วยสารสนเทศศาสตร์เพื่อการท่องเที่ยวแบบวิถีถิ่น วิถีถิ่น ในจังหวัดชลบุรีนั้น ได้ผลดังนี้

ด้านกายภาพ การวางแผนการเดินทาง กำหนดเส้นทางในการเดินทาง ลำดับจุดก่อน-หลัง เพื่อให้เกิดความเชื่อมต่อระหว่างเส้นทาง ทำให้การเดินทางไหลลื่นได้จากข้อมูลของระบบพิกัดที่ชัดเจน นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ร้านอาหารได้อย่างสะดวก ง่ายและสิ้นเปลือง ส่งผลถึงผู้ประกอบการที่ทำให้ลูกค้าเข้าถึงได้ง่ายขึ้นด้วย

ด้านข้อมูลข่าวสาร อาทิ เส้นทาง ร้านอาหาร ที่พัก ประวัติความเป็นมา รวมไปถึงข้อมูลการปฏิบัติตัวตามข้อกำหนดของการเข้าพื้นที่ในแต่ละชุมชน เป็นต้น ข้อมูลที่น่าสนใจช่วยให้นักท่องเที่ยวอยากเดินทางมา การนำข้อมูลจากสารสนเทศภูมิศาสตร์มาใช้ ช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถหาเส้นทางได้อย่างง่ายขึ้น ปลอดภัย และแม่นยำ ผู้ประกอบการได้ลูกค้ามากขึ้นจากข้อมูลข่าวสารนี้เช่นกัน

ด้านการเงิน การวางแผนการใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ข้อมูลจากสารสนเทศภูมิศาสตร์ ช่วยวางแผนการเดินทางสำหรับนักท่องเที่ยวให้เดินทางในเส้นทางที่คำนวณจากโปรแกรม QGIS แล้วว่าใกล้กว่า การจราจรติดขัดน้อยกว่า ทำให้สะดวกกว่า ลดความเสี่ยงในการหลงทาง ช่วยให้ประหยัดพลังงาน ประหยัดเวลา และประหยัดค่าใช้จ่าย

ด้านสินค้าและบริการ และ ด้านสถานที่ การปักหมุดลงไปในพื้นที่ในมือถือเพื่อค้นหาสถานที่ กลายเป็นวิถีของชีวิตในยุคดิจิทัล ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ช่วยนำทางไปยังสถานที่ ไปหาสินค้าและบริการที่ต้องการ รวมถึงการให้บริการส่งสินค้าของไรเดอร์ที่ผู้ประกอบการเรียกใช้บริการกลายเป็นเรื่องง่ายขึ้น

ด้านบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศภูมิศาสตร์เป็นสังคมดิจิทัลที่มีการเชื่อมโยงข้อมูลทางระบบอินเทอร์เน็ต มีฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) สามารถนำข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์เชื่อมโยงได้ทั้งชุมชน หรือทั้งจังหวัดเพื่อการสืบค้นได้อย่างง่ายดายและข้อมูลจะอัปเดตอยู่เสมอ ทำให้การทำงานง่ายขึ้น เข้าถึงได้ทุกกลุ่ม ทำให้การทำงานกับชุมชนของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวง่ายขึ้น สามารถให้ความรู้ ข้อมูลกับนักท่องเที่ยวได้รวดเร็ว ไม่ยุ่งยาก

ด้านสิ่งดึงดูดใจ แผนที่จากสารสนเทศภูมิศาสตร์จะช่วยให้มองเห็นภาพรวมของพื้นที่ทั้งหมด สามารถเห็นสถานที่ต่างๆที่น่าสนใจได้จากแผนที่นั้น นอกจากจะช่วยในการวางแผนการเดินทางแล้ว ยังอาจช่วยเกิดการค้นพบเส้นทางใหม่ เกิดประสบการณ์ใหม่จากข้อมูลในแผนที่นั้นๆก็ได้ ยกตัวอย่างเช่น พบว่ามีจุดแลนด์มาร์ค จุด Check in สำหรับนักท่องเที่ยวได้ถ่ายรูปจากเส้นทางนั้น เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา การพัฒนาระบบการจัดการโลจิสติกส์ด้วยสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีถิ่นในจังหวัดชลบุรี ซึ่งมีองค์ประกอบในการศึกษาครั้งนี้ทั้งหมด 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านข้อมูลข่าวสาร 3) ด้านการเงิน 4) ด้านบุคลากรการท่องเที่ยว 5) ด้านสินค้าและบริการ 6) ด้านสถานที่ 7) ด้านสิ่งดึงดูดใจ จากการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่าการพัฒนาระบบการจัดการโลจิสติกส์ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศภูมิศาสตร์มีความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจน เนื่องจากระบบข้อมูลและแนวทางการจัดการเป็นไปในแนวทางพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อภาคการท่องเที่ยวในแนวเดียวกัน

1. นักท่องเที่ยว

มากกว่าครึ่งหนึ่งของนักท่องเที่ยว ได้รับข่าวสารข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตแล้วเกิดความสนใจ ต้องการมาเพื่อชิม เพื่อเปิดประสบการณ์ใหม่ในการรับประทานอาหารพื้นถิ่น บางส่วนตั้งใจมารับประทานและบางส่วนเป็นผลพวงมาจากการเดินทางมาท่องเที่ยวแล้วแวะรับประทานอาหารพื้นถิ่น บางส่วนมาเพราะเป็นร้านที่ได้รับการจัดอันดับจากเว็บไซต์ที่ได้รับความนิยม สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกชัย กกแก้ว และคณะ (2559 : 66) กล่าวว่าปัจจุบันการให้บริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยวผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นปัจจัยที่

สำคัญในการเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและจากมนุษย์สร้างขึ้น สามารถช่วยให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้สะดวกและรวดเร็ว และ ศุศราภรณ์ แต่งตั้งลำ (2564 : 37-56) พบว่า สื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกการท่องเที่ยวเชิงอาหารในประเทศไทยอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับด้านกายภาพเส้นทางการเข้าถึงนักท่องเที่ยวมองว่าเป็นเรื่องปกติของร้านอาหารพื้นถิ่นที่อยู่ในเขตเมืองต้องมีการจราจรหนาแน่น แต่นักท่องเที่ยวจะคาดหวังการให้มีที่จอดรถที่เพียงพอ และอยู่ไม่ไกลจากร้าน ส่วนใหญ่แล้วนักท่องเที่ยวเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนบุคคล และต้องใช้ความสามารถในการหาที่จอดรถเองและการแก้ปัญหาต้องอาศัยความเอื้อเฟื้อ ความร่วมมือจากคนในชุมชน ด้านการเงินสำหรับนักท่องเที่ยว นิยมใช้การสแกนคิวอาร์โค้ดหรือโอนเงินเข้า บ/ช มากขึ้น เข้ามาแทนที่การใช้เงินสด ด้านบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่นั่นมีบทบาทกับนักท่องเที่ยวน้อย เพราะนักท่องเที่ยวนิยมหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตเช่นเดียวกับการได้รับข้อมูลด้านสิ่งดึงดูดใจ สินค้าและบริการเช่นกัน

2. ผู้ประกอบการ

ร้านอาหารส่วนใหญ่ในจังหวัดชลบุรีจะกระจุกตัวอยู่ในอ.เมือง และใกล้เคียง ถนนสายหลักของจังหวัดการเดินทางไปมาได้สะดวก มีป้ายบอกทางให้เห็นชัด แต่การยอมรับว่าอาจไม่เพียงพอเรื่องของที่จอดรถหรือมีส่วนทำให้รถติดในชุมชน การส่งข้อมูลข่าวสารของผู้ประกอบการมีเพียงบางร้านที่ปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ด้วยการมีเว็บไซต์ เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม นอกนั้นจะเป็นการรีวิวของนักชิม นักท่องเที่ยวที่ได้ไปสัมผัสแล้วสื่อสารผ่านโซเชียลมีเดีย ด้านการเงินมีการปรับตัวของผู้ประกอบการที่เห็นได้ชัดในช่วงสถานการณ์โรคระบาด COVID-19 ด้วยการชำระสินค้าผ่านระบบที่ปราศจากการสัมผัส ใช้วิธีการสแกน QR Code หรือโอนเงิน นอกจากจะเกิดความสะดวกรวดเร็ว ยังช่วยเพิ่มช่องทางการให้บริการลูกค้า ลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ แต่ยังมีผู้ประกอบการบางส่วนที่ยังต้องการวิธีแบบเดิม ๆ ไม่เน้นการอำนวยความสะดวก นอกจากการมีของอร่อยไว้บริการ จึงขอเสนอแนะให้ผู้ประกอบการให้มีการปรับตัว พัฒนาและปรับปรุงเกือบทุกด้านในองค์ประกอบด้านโลจิสติกส์ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของคนในชุมชนช่วยกันอำนวยความสะดวกด้านกายภาพ ผู้นำชุมชนบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเข้าไปช่วยให้ความรู้ ให้คำแนะนำด้านต่างๆ เข้ามาทำให้เป็นร้านอาหารพื้นถิ่นที่มีความพร้อมในทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของชลิตา ตรียานิช (2562 : 23 – 33) ว่า การจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดระนองศรีอยุธยา ปัจจุบันอยู่ในระดับดี ควรมีการรวมกลุ่มของหน่วยงานจากทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องเข้ามาพัฒนาความรู้ความสามารถด้านโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการในชุมชนให้เข้มแข็งขึ้น

3. ผู้นำชุมชน

ชลบุรีถือเป็นเมืองที่มีความพร้อมสำหรับการท่องเที่ยวครบทุกด้านทั้ง ด้านกายภาพ ด้านการเงิน ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านสินค้าและบริการ ด้านสถานที่และด้านสิ่งดึงดูดใจ นอกเหนือจากทะเลแล้ว ยังมีสถานที่ให้ได้เที่ยวชมทั้งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและสิ่งทีมนุษย์สร้างขึ้น หลายชุมชนได้รับการพัฒนาให้มี

กิจกรรม มีแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ จากการนำของผู้นำชุมชนและได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนช่วยกันพัฒนาให้เกิดความน่าสนใจ และเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวที่สนใจแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวกระแสหลัก แต่ยังมีบางแห่งที่ต้องการการปรับปรุง ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์และการจัดการอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อให้นักท่องเที่ยวมีทางเลือกในการท่องเที่ยวมากขึ้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้นำแต่ละชุมชนควรนำเสนอสิ่งใหม่ๆ เพื่อให้เกิดความน่าสนใจและเกิดนักท่องเที่ยวหน้าใหม่เข้ามา และแน่นอนว่าย่อมก่อให้เกิดการกระจายรายได้ตามมาด้วย อาทิเช่น การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ การนำวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นมาแปรรูปแบบใหม่ ๆ การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดเวลาและการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ การลงพื้นที่ของผู้นำชุมชนเพื่อพบปะประชาชนให้บ่อยขึ้นของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวยังช่วยให้ความใกล้ชิดกับคนในชุมชนมากขึ้นและได้ข้อมูลที่ต้องชัดเจน ซึ่งมีแนวโน้มที่จะได้รับความร่วมมือจากชุมชนอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ เถลิงศักดิ์ ชัยชาญ (2555 : 44) พบว่า แนวทางการพัฒนาด้านการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวควรมีการรวมกลุ่มของบุคคลหรือหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่หรือบทบาทต่างๆกัน การจัดประชุมประชาคมด้านโลจิสติกส์ทั้งในและนอกชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัย

ผู้นำชุมชน ในแต่ละพื้นที่ ควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดกิจกรรมทุกรูปแบบ เช่น การจัดทำงบประมาณเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การจัดอบรมให้ความรู้เพื่อการปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาที่เป็นแบบแผนของชุมชน สามารถต่อยอดงานพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการทำวิจัยครั้งนี้ เป็นการหาข้อมูลของแต่ละพื้นที่แยกกัน ในครั้งต่อไปจึงควรมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐหรือระหว่างชุมชนภายในจังหวัดชลบุรี อาทิ การทำ Focus group เพื่อการจัดกิจกรรมที่จะสามารถเชิญชวนนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวจังหวัดชลบุรีได้ตลอดทั้งปี เพื่อป้องกันการจัดกิจกรรมทับซ้อนกัน และเพื่อการสร้างความยั่งยืนของชุมชน

2.2 ควรทำการวิจัยกับกลุ่มผู้ใช้บริการรถสาธารณะเพื่อนำมาพัฒนาระบบโลจิสติกส์ที่เชื่อมโยงเส้นทางการเดินทางของนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการเดินทาง

เอกสารอ้างอิง

- ชลิตา ตรียาวนิช และคณะ. (2562). การจัดการโลจิสติกส์สำหรับการท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. 8 (1), 23 – 33.
- เดอะโมเมนตัม. (2563). 20 ประเทศที่ภาคการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบจากโควิด-19 มากที่สุด. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2565. แหล่งที่มา: <https://themomentum.co/coronavirus-tourism-industry/>
- เถลิงศักดิ์ ชัยชาญ. (2555). โครงการวิจัยการจัดการโลจิสติกส์สำหรับการท่องเที่ยวในอำเภอวังน้ำเขียวจังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ศุศราภรณ์ แต่งตั้งลำ. (2564). สื่อออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกการท่องเที่ยวเชิงอาหารในประเทศไทย. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. 5 (1), 37-56.
- เอกชัย กกแก้ว และคณะ. (2559). เว็บแอปพลิเคชันเพื่อบูรณาการข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์. 3-5 กุมภาพันธ์ 2559. ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน).

เศรษฐกิจจังหวัดและการจ้างงานในประเทศไทย: วิเคราะห์ภาพรวมและรายภูมิภาค

The Provincial Economy and Employment in Thailand : Aggregate and Provincial Analysis

วสุ สุวรรณวิหค¹ และ ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์²

¹มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ²สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Vasu Suvanvihok¹ and Direk Patmasiriwat²

¹Sukhothai Thammathirat Open University,

²National Institute of Development Administration
Corresponding Author E-mail: vasu.suv@stou.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเติบโตทางเศรษฐกิจและการจ้างงานของจังหวัด และศึกษาความยืดหยุ่นสำหรับความสัมพันธ์ระหว่างการจ้างงานกับผลิตภัณฑ์จังหวัดของไทย โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิซึ่งเป็นสถิติรายจังหวัดในช่วงปี พ.ศ. 2551 – 2562 นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ค่าสัมประสิทธิ์จีนิ และการวิเคราะห์ข้อมูลภาคตัดขวางแบบต่อเนื่อง โดยศึกษาในภาพรวมของทั้งประเทศและแยกวิเคราะห์รายภูมิภาค ผลการศึกษาพบว่า 1) การจ้างงานและจำนวนสถานประกอบการมีการเติบโตช้าเมื่อเทียบกับ GPP และความต้องการใช้ไฟฟ้า 2) สถานประกอบการและการจ้างงานในระบบมีการกระจุกตัวสูงในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และภาคตะวันออก และ 3) ค่าความยืดหยุ่นของการจ้างงานต่อผลิตภัณฑ์จังหวัดในภาพรวมเท่ากับ 0.56 และในภูมิภาคต่างๆ อยู่ในช่วง 0.23 - 0.85 ซึ่งทั้งหมดน้อยกว่า 1 โดยหากแนวโน้มดังกล่าวยังคงดำเนินต่อไปจะส่งผลให้สัดส่วนของค่าจ้างแรงงานในรายได้ประชาชาติลดลง ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรต้องคำนึงสำหรับการดำเนินนโยบายการจ้างงานของประเทศในอนาคต

คำสำคัญ: การเติบโตของการจ้างงาน; การกระจุกตัวของสถานประกอบการ; ความยืดหยุ่นของการจ้างงานต่อผลิตภัณฑ์จังหวัด; นโยบายการจ้างงาน

Abstracts

This article aims to study the provincial economic growth and employment, and the elasticity of the relationship between the employment and gross provincial products (GPP) of Thailand. Secondary data, which is provincial statistics during the years 2008-2019, were analyzed using descriptive statistics, Gini coefficient, and panel data analysis. The overall picture of the country and compared results among the regions were explored. The results showed that 1) employment and the number of establishments showed slower growth compared to GPP and demand for electricity; 2) establishments and formal employment were highly

* วันที่รับบทความ: 11 กรกฎาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 4 สิงหาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 7 สิงหาคม 2565

Received: July 11, 2022; Revised: August 4, 2022; Accepted: August 7, 2022

concentrated in Bangkok and its vicinities, and the eastern region; and 3) the overall value of employment elasticity of the gross provincial product was 0.56, and in certain regions was in the range of 0.23 - 0.85, all of which were less than 1. If this trend continues, it will result in a decreasing proportion of labor wages in the national income, which should be a concern for implementation of the country's employment policy in the future.

Keywords: Employment Growth; Concentration of Enterprises; Employment-GPP Elasticity; Employment Policy

บทนำ

โอกาสการมีงานทำเป็นเรื่องสำคัญและประเด็นน่าห่วงใยในเศรษฐกิจปัจจุบัน เนื่องจากหลายปัจจัยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการช่วยให้ผู้ประกอบการมีทางเลือกใหม่มาทดแทนการจ้างงาน ประกอบกับเงื่อนไขด้านสวัสดิการหรือการชดเชยแรงงานกรณีเลิกจ้าง ดังประจักษ์การเลิกจ้างของหน่วยธุรกิจซึ่งเป็นข่าวในสังคมบ่อยครั้ง โอกาสการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ความเสี่ยงต่องานสูงมาก ในขณะที่สถาบันการศึกษาต้องปรับวิธีการเรียนการสอนเพื่อให้บัณฑิตมีความสามารถประกอบกิจการของตนเอง การมีงานทำมีความสำคัญอย่างยิ่งไม่ว่าจะพิจารณาจากมุมมองจุลภาคเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีและความก้าวหน้าในอาชีพการงานในอนาคต และในมุมมองมหภาคซึ่งการจ้างงานเต็มตามศักยภาพเป็นเป้าหมายอันพึงประสงค์ของทุกสังคม แต่หากอัตราการว่างงานหรือทำงานต่ำกว่าระดับยอมส่งผลกระทบต่อกำลังซื้อของประชาชน ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนการเติบโตของเศรษฐกิจจังหวัดหรือในระดับประเทศ รวมทั้งส่งผลเสียต่อการกระจายรายได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อกังวลว่ารายได้ของผู้ทำงานในรายได้ประชาชาติ (wage share in national income) จะลดลง ซึ่งมีผลรายงานวิจัยในหลายประเทศส่งสัญญาณเช่นนั้น (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2561 : ออนไลน์ ; Guscina, 2006 : 4)

ในการวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานซึ่งโดยทั่วไปมีความสัมพันธ์กับสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป โดยจะมีผลต่อทั้งปริมาณการจ้างงานและอัตราค่าจ้างแรงงาน ประเด็นที่มีการวิเคราะห์กันอย่างแพร่หลายทั้งในกลุ่มนักเศรษฐศาสตร์แรงงานรวมถึงองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization) คือการวิเคราะห์การดำเนินงานของตลาดแรงงาน หรือการตอบสนองของตลาดแรงงานต่อการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจมหภาคคือ ค่าความยืดหยุ่นของการจ้างงานต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Employment elasticity to GDP growth) ซึ่งเป็นข้อมูลที่แสดงว่าการจ้างงานจะเปลี่ยนแปลงไปร้อยละเท่าใด เมื่อ GDP เปลี่ยนไปร้อยละ 1 โดยมีการวิเคราะห์เปรียบเทียบกันทั้งในมิติของพื้นที่ ลักษณะของแรงงาน ภาคเศรษฐกิจ และเปรียบเทียบในช่วงเวลาต่างๆ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง และนำไปสู่การวางแผนหรือนโยบายเพื่อให้การจ้างงานเป็นไปในระดับที่เหมาะสมสามารถสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจได้ต่อไป (Islam and Nazara, 2000 : 4 ; Pleic and Berry, 2009 : 9)

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีความก้าวหน้าด้านข้อมูลสนเทศ โดยหน่วยราชการหลายแห่งบันทึกข้อมูลขนาดใหญ่ (รายคนหรือรายหน่วยงาน) ช่วยสนับสนุนความก้าวหน้าการวิจัยให้มีความแม่นยำขึ้นกว่าในอดีตที่งานวิจัยจำนวนมากใช้วิธีการจัดเก็บข้อมูลจากการสุ่มตัวอย่างซึ่งอาจจะไม่แม่นยำและล่าช้า สำนักงานประกันสังคมเป็นสถาบันชั้นนำที่มีหน้าที่จัดระบบประกันสังคมให้ผู้ใช้แรงงานมากกว่า 10 ล้านคน (สำนักงานประกันสังคม, 2564 : 1) โดยมีรายได้เข้ากองทุนประกันสังคมจากผู้ประกอบการและผู้ใช้แรงงานสมทบเงินเข้าระบบเป็นประจำทุกเดือน เพื่อได้รับสิทธิและหลักประกันทางสังคมในอนาคต ผลพลอยได้คือการบันทึกข้อมูลขนาดใหญ่คือคนทำงานเป็นรายบุคคลและสถานประกอบการ จำแนกเป็นข้อมูลรายจังหวัดซึ่งหากนำมาวิจัยจะช่วยขยายพรมแดนความรู้เศรษฐกิจจังหวัดและประเทศได้ การวิเคราะห์ข้อมูลเศรษฐกิจจังหวัดมีผลดีหลายประการ กล่าวคือ นอกจากประมวลเป็นภาพการเปลี่ยนแปลงระดับประเทศ ยังเข้าใจความแตกต่างมิติพื้นที่ (จังหวัดหรือภูมิภาค) เข้าใจการกระจาย (หรือกระจุกตัว) ของสถานประกอบการและการจ้างงาน สามารถเป็นเครื่องมือประเมินนโยบายของรัฐบาลว่าด้วยการกระจายความเจริญให้ทั่วถึง อนึ่ง การบริหารประเทศยุคใหม่สนับสนุนการกระจายอำนาจลงระดับพื้นที่ที่กล่าวคือผู้นำระดับจังหวัดและผู้บริหารท้องถิ่นย่อมมีความสนใจติดตามปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน การส่งเสริมให้คนมีงานทำ และการส่งเสริมให้มีสถานประกอบการมาตั้งอยู่ในพื้นที่ย่อมเป็นผลบวกต่อเศรษฐกิจจังหวัด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการขยายตัวและการกระจายตัวของการจ้างงานและจำนวนสถานประกอบการ ในจังหวัดและภาพรวมทั้งประเทศ
2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจจังหวัดกับการจ้างงาน โดยเฉพาะเจาะจงคือวัดค่าความยืดหยุ่นของการจ้างงานต่อผลิตภัณฑ์จังหวัด และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภูมิภาค

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยนี้กำหนดให้ “จังหวัด” เป็นหน่วยวิเคราะห์ โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิระดับจังหวัดของประเทศไทยระยะเวลา 12 ปี ในช่วงปี พ.ศ. 2551 – 2562 ซึ่งเป็นช่วงก่อนเกิดวิกฤตการณ์เนื่องจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา กล่าวคือ จะใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนาและค่าสัมประสิทธิ์จีนีในการวิเคราะห์การขยายตัวและการกระจายตัวของสถานประกอบการและการจ้างงานของจังหวัด และการวิเคราะห์ข้อมูลภาคตัดขวางแบบต่อเนื่อง (panel data analysis) สำหรับศึกษาความยืดหยุ่นของการจ้างงาน โดยจะวิเคราะห์ในภาพรวมของทั้งประเทศและแยกวิเคราะห์รายภูมิภาคเพื่อนำมาอภิปรายเปรียบเทียบ สำหรับตัวแปรและแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษามีดังนี้

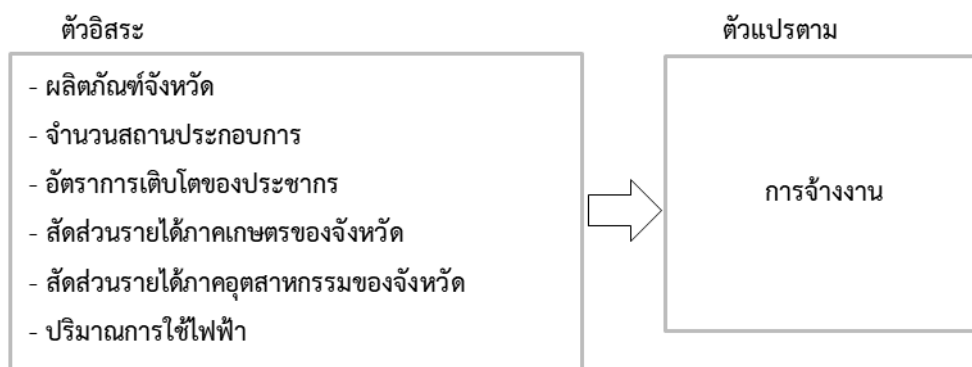
ตัวแปรตาม ได้แก่ การจ้างงาน (Inworker) ใช้ข้อมูลจำนวนแรงงานในระบบจากสำนักงานประกันสังคม แปลงให้อยู่ในรูปลอการิทึมธรรมชาติ (natural logarhm)

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- ผลิตภัณฑ์จังหวัด (Ingpp) ใช้ข้อมูลผลิตภัณฑ์จังหวัด (gross provincial products) จากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แปลงให้อยู่ในรูปลอการิทึมธรรมชาติ
- จำนวนสถานประกอบการ (Inestb) ใช้ข้อมูลจำนวนสถานประกอบการในแต่ละจังหวัดจากสำนักงานประกันสังคม แปลงให้อยู่ในรูปลอการิทึมธรรมชาติ
- อัตราการเติบโตของประชากร (popgr) คำนวณจากข้อมูลจำนวนประชากรรายปีในแต่ละจังหวัดจากกระทรวงมหาดไทย
- สัดส่วนรายได้ภาคเกษตรของจังหวัด (shagr) และ สัดส่วนรายได้ภาคอุตสาหกรรมของจังหวัด (shind) คำนวณจากข้อมูลผลิตภัณฑ์จังหวัด
- ปริมาณการใช้ไฟฟ้า (Inesale) ใช้ข้อมูลจากการไฟฟ้านครหลวงและการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค แปลงให้อยู่ในรูปลอการิทึมธรรมชาติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีรวมถึงผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาความยืดหยุ่นของการจ้างงานดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ข้อมูลรายจังหวัดช่วงเวลาของข้อมูลที่นำมาใช้เป็นเวลา 12 ปี (พ.ศ. 2551 – 2562) โดยภาพรวมข้อมูลแสดงดังตาราง 1

ตารางที่ 1 สถิติผลิตภัณฑ์จังหวัด สถานประกอบการ การจ้างงาน และการใช้ไฟฟ้า

พ.ศ.	ผลิตภัณฑ์จังหวัด (ล้านบาท)	สถานประกอบการ (แห่ง)	การจ้างงาน (คน)	การใช้ไฟฟ้า (ล้านกิโลวัตต์-ชม.)
2551	9,712,359	382,170	8,779,131	131,838
2552	9,712,964	389,953	8,680,359	131,878
2553	10,814,115	395,924	8,955,744	145,887
2554	11,306,907	403,802	9,048,885	145,340
2555	12,357,344	409,541	9,418,989	158,095
2556	12,915,159	416,546	9,773,570	160,557
2557	13,235,733	422,249	10,022,078	164,720
2558	13,743,463	428,560	10,384,042	170,718
2559	14,592,593	434,789	10,503,459	178,595
2560	15,488,665	445,813	10,782,605	178,512
2561	16,368,716	470,763	11,589,714	183,533
2562	16,898,087	483,924	11,686,393	188,954
อัตราการเติบโต (ร้อยละ)	5.2	2.2	2.6	3.3

ในด้านการขยายตัวของตัวแปรที่สะท้อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญในช่วงปี 2556 - 2562 ซึ่งแสดงผลการคำนวณเปรียบเทียบดังตารางที่ 2 แสดงข้อมูลเป็นรายภาค มีข้อสังเกตว่า การขยายตัวของสถานประกอบการและจำนวนแรงงานค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์ภาคและการใช้กระแสไฟฟ้า โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 2.38 และ 2.74 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์ภาค สถานประกอบการ การจ้างงานและการใช้กระแสไฟฟ้า

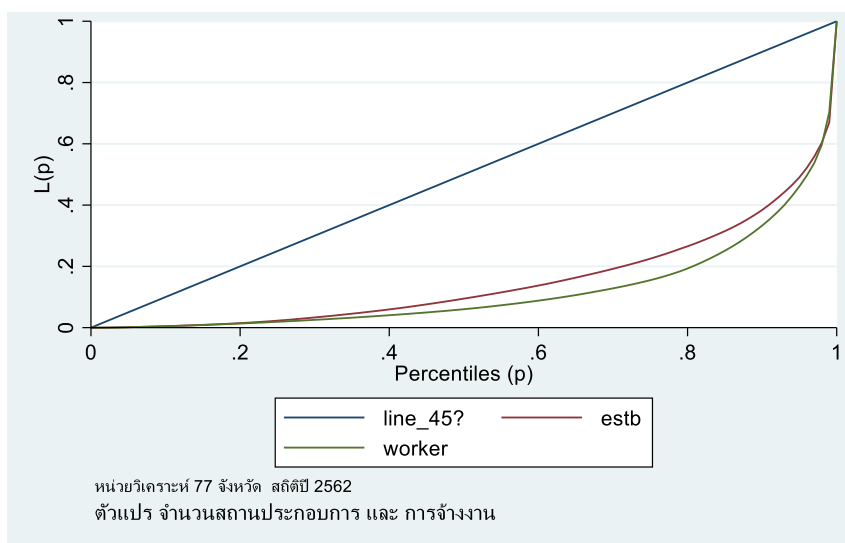
(หน่วย: ร้อยละ)

ภูมิภาค	ผลิตภัณฑ์ภาค	สถาน	การจ้างงาน	การใช้
กทม. และปริมณฑล	4.91	3.44	3.65	2.24
กลาง	1.57	2.77	0.67	1.35
ตะวันออก	3.63	3.80	3.43	3.28
เหนือ	2.20	1.82	2.10	3.48
ตะวันออกเฉียงเหนือ	3.11	1.67	2.57	4.60
ใต้	2.32	2.55	3.88	2.72
ตะวันตก	3.67	2.58	2.70	3.04
ค่าเฉลี่ย	2.88	2.38	2.74	3.31

สถิติในตารางที่ 3 สะท้อนลักษณะการกระจุกตัวสูงในประเทศไทยวัดด้วยการจ้างงานและสถานประกอบการ กล่าวคือ 6 จังหวัดในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 6.39 ล้านคน (คิดเป็นร้อยละ 55 จากผลรวม 11.68 ล้านคน) และสถานประกอบการ 2.38 แสนแห่ง (คิดเป็นร้อยละ 49 จากผลรวม 4.83 แสนแห่ง) ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (20 จังหวัดและประชากร 22 ล้านคน) มีการจ้างงานน้อยกว่า 1 ล้านคนและจำนวนสถานประกอบการ 51,741 แห่ง ภาคเหนือซึ่งมีประชากร 12 ล้านคนมีการจ้างงาน 7.8 แสนคน และสถานประกอบการ 55,187 แห่ง สะท้อนความไม่สมดุลของการจัดสรรทรัพยากร ซึ่งสอดคล้องกับแผนภาพที่ 2 ที่แสดงเส้นลอเรนซ์ของจำนวนสถานประกอบการและการจ้างงาน โดยจะให้ได้ชัดเจนว่ามีความแตกต่างหรือการกระจุกตัวค่อนข้างมาก

ตารางที่ 3 สถิติเศรษฐกิจเปรียบเทียบระหว่าง 7 ภูมิภาค (ปี 2562)

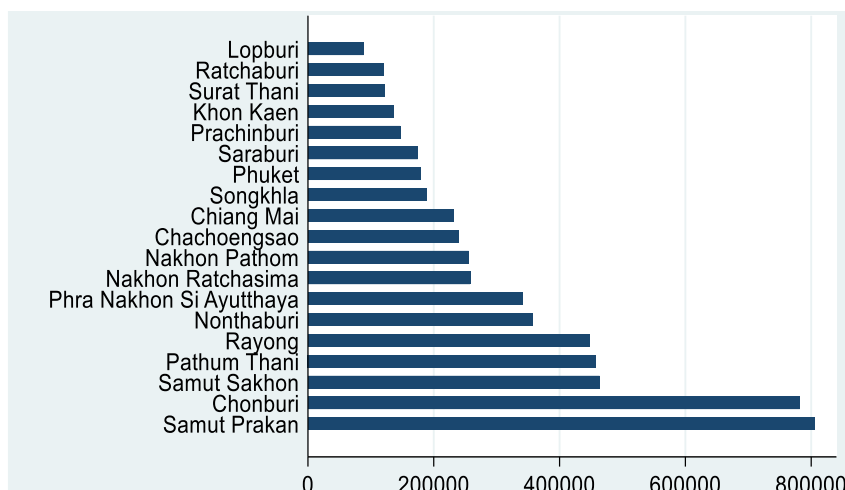
ภูมิภาค	ผลิตภัณฑ์ภาค		การจ้างงาน		สถานประกอบการ		ประชากร	
	(ล้านบาท)	ร้อยละ	(คน)	ร้อยละ	(แห่ง)	ร้อยละ	(คน)	ร้อยละ
กทม. และปริมณฑล	8,025,935	47	6,390,355	55	238,016	49	10,944,863	16
ตะวันออก	3,042,917	18	1,716,046	15	49,647	10	5,102,557	8
ตะวันออกเฉียงเหนือ	1,596,095	9	922,932	8	51,741	11	22,014,248	33
ใต้	1,473,621	9	833,284	7	51,960	11	9,493,757	14
เหนือ	1,299,834	8	780,103	7	55,187	11	12,119,572	18
กลาง	861,896	5	656,946	6	17,444	4	3,036,366	5
ตะวันตก	597,789	4	386,727	3	19,929	4	3,847,572	6
รวม	16,898,087	100	11,686,393	100	483,924	100	66,558,935	100

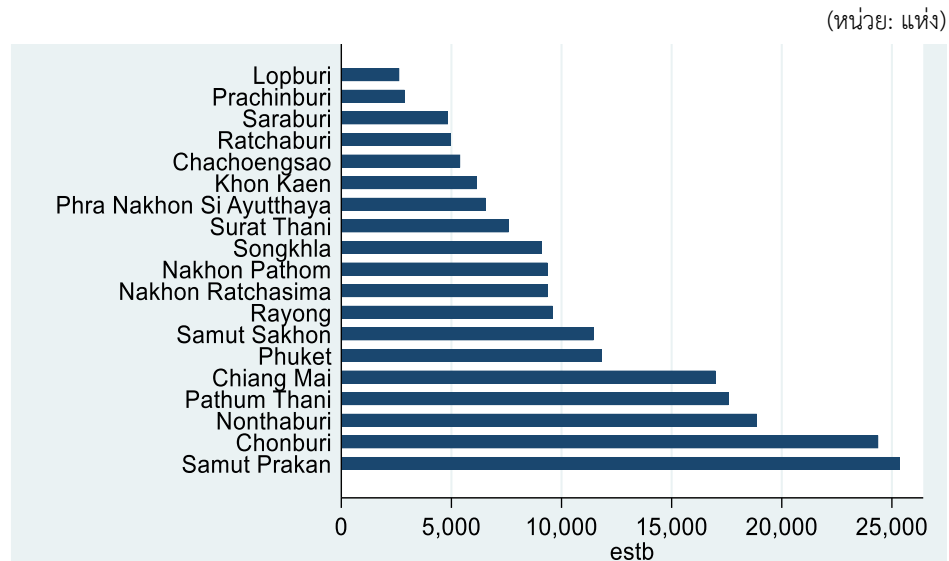
แผนภาพที่ 2 เส้นลอเรนซ์แสดงการกระจุกตัวของการจ้างงานและผู้ประกอบการรายจังหวัด

แผนภาพที่ 3 แสดงจังหวัดที่มีจำนวนการจ้างงานสูงที่สุด 20 จังหวัด (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร) สะท้อนความจริงที่ว่ามีการจ้างงานกระจุกตัวในจังหวัดที่อยู่ในเขตปริมณฑล และภาคตะวันออก โดยมีจังหวัดนครราชสีมาซึ่งเป็นจังหวัดใหญ่และถือเป็นจังหวัดชั้นนำในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในลำดับที่ 8 สำหรับภาพที่ 4 ให้ข้อมูลการกระจายตัวของสถานประกอบการ ซึ่งมีแบบแผนคล้ายคลึงกับภาพที่ 3

(หน่วย: คน)

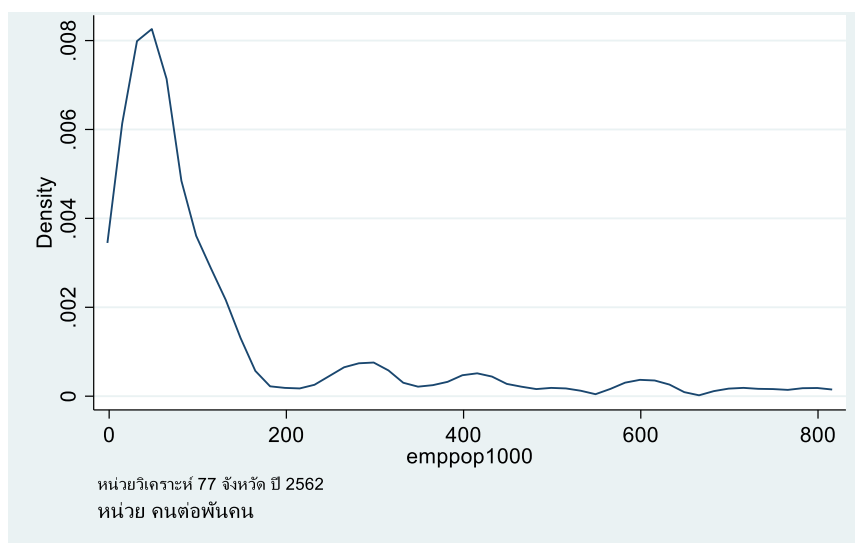

ภาพที่ 3 จังหวัดที่มีการจ้างงานสูงที่สุด 20 จังหวัด (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร)

แผนภาพที่ 4 จังหวัดที่มีสถานประกอบการสูงที่สุด 20 จังหวัด (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร)

เมื่อพิจารณาถึงการกระจายตัวโดยใช้ข้อมูลการจ้างงานต่อประชากร 1,000 คนของจังหวัดต่างๆ (emppop1000) ซึ่งแสดงดังแผนภาพที่ 5 พบว่ามีการกระจุกตัวเช่นกัน โดยค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 117.96 คน และการกระจายตัวอยู่ในช่วงไม่เกิน 200 คน ในขณะที่ค่าสูงสุดอยู่ที่ 806.11 คน ซึ่งแตกต่างกันมาก โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์จีนิ (Gini coefficient) ของการจ้างงานต่อประชากร 1,000 คนในช่วงปี 2556 – 2562 ได้เท่ากับ 0.56 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีการกระจุกตัวสูง

ภาพที่ 5 แผนภาพการกระจายตัวของการจ้างงานต่อประชากร 1,000 คนในจังหวัดต่างๆ

สำหรับผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจจังหวัดกับการจ้างงาน ซึ่งเป็นการประมาณการสมการจ้างงานโดยใช้ตัวแบบ Instrumental variables and two-stage least squares random-effects models โดยใช้ตัวแปร $\ln gpp_{it}$ เป็นตัวแปรเครื่องมือ (instrumented) ของตัวแปร $\ln estb_{it}$ และ $\ln esale_{it}$ ปรากฏผลดังตารางที่ 4 ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ในช่วงระยะเวลา 10 ปี ในภาพรวมทั้งประเทศและแยกเป็นรายภูมิภาครวม 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (19 จังหวัด) ภาคเหนือ (17 จังหวัด) ภาคใต้ (14 จังหวัด) และภาคกลาง (26 จังหวัด)

ตารางที่ 4 ผลประมาณการสมการการจ้างงานในภาพรวมทั้งประเทศและรายภูมิภาค

	การจ้างงาน (Inworker)						
	ภาพรวม ทั้งประเทศ	ภาค ตะวันออก	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาค ตะวันออก	ภาค ตะวันตก	ภาคกลาง
lngpp	0.5606* (0.026)	0.5868* (0.032)	0.5120* (0.038)	0.2598* (0.049)	0.2290 (0.258)	0.8554* (0.125)	0.3632* (0.081)
lnestb	0.4941* (0.039)	0.5300* (0.062)	0.3519* (0.076)	0.8159* (0.054)	0.7634* (0.301)	0.0610 (0.197)	0.5497* (0.109)
popgr	0.0011 (0.001)	0.0004 (0.001)	0.0085* (0.004)	0.0055 (0.008)	0.0108 (0.05)	0.0313 (0.025)	0.0945* (0.020)
shagr	- (0.001)	- (0.002)	- (0.002)	- (0.001)	- (0.005)	- (0.004)	- (0.003)
shind	0.0028* (0.001)	0.0016 (0.002)	- (0.002)	0.0051 (0.003)	0.0062 (0.005)	-0.0049 (0.003)	0.0010 (0.002)
cons	0.6299* (0.187)	-0.0527 (0.293)	2.3897* (0.447)	1.4353* (0.358)	2.4122* (0.908)	1.2471* (0.337)	2.7624* (0.526)
N	921	237	204	168	96	72	144
Wald chi2	3945.50	1854.80	674.84	1551.63	397.240	1413.91	533.61
p-value	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000

Standardized beta coefficient, (Std.

p<0.05, ** p<0.001,

จากผลการศึกษาในตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างงานในภาพรวมทั้งประเทศและในภูมิภาคต่างๆ เป็นส่วนใหญ่และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จังหวัด ($\ln gpp$) จำนวนสถานประกอบการ ($\ln estb$) ซึ่งแปรผันในทิศทางเดียวกับการจ้างงาน และสัดส่วนรายได้ของภาคการเกษตร ($shagr$) ซึ่งแปรผันในทิศทางตรงกันข้าม ยกเว้นกรณีของภาคตะวันออกและภาคตะวันตก สำหรับปัจจัยอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการจ้างงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในบางภูมิภาค ได้แก่ อัตราการเติบโตของประชากร ($popgr$) (ภาคเหนือและภาคกลาง) และสัดส่วนรายได้ของภาคอุตสาหกรรม ($shind$) (ภาพรวมทั้งประเทศและภาคเหนือ)

อัตราการตอบสนองของการจ้างงานต่อ GPP หรือค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร $\ln gpp$ มีค่าระหว่าง 0.26 ถึง 0.86 อธิบายได้ว่า เมื่อกำหนดปัจจัยอื่นคงที่ หาก GPP เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 1 จะทำให้มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นในช่วงร้อยละ 0.26 – 0.86 โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.56 ในภาพรวมของทั้งประเทศ เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.26 สำหรับภาคใต้ ซึ่งมีค่าต่ำสุด และเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.86 สำหรับภาคตะวันตกซึ่งมีค่าสูงสุด สำหรับอัตราตอบสนองต่อจำนวนสถานประกอบการหรือค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร $\ln estb$ มีค่าระหว่าง 0.35 ถึง 0.82 อธิบายได้ว่า หากจำนวนสถานประกอบการในภูมิภาคเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 1 จะมีผลให้มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นในภาพรวมร้อยละ 0.49 โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.35 สำหรับภาคเหนือ ซึ่งมีค่าต่ำสุด และเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.82 สำหรับภาคใต้ซึ่งมีค่าสูงสุด ตามลำดับ

ปัจจัยสัดส่วนรายได้ภาคเกษตร (shagr) มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการจ้างงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าตั้งแต่ 0.0048 ถึง .0181 อธิบายได้ว่า หากสัดส่วนรายได้ภาคเกษตรของภูมิภาคเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะมีผลให้การจ้างงานลดลงในภาพรวมร้อยละ 0.81 โดยลดลงร้อยละ 0.48 สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีค่าต่ำสุดและลดลงร้อยละ 1.81 สำหรับภาคตะวันตกซึ่งมีค่าสูงสุด ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอัตราการเติบโตของประชากร (popgr) ที่มีผลต่อการจ้างงานในบางภูมิภาค โดยหากประชากรในภาคเหนือและภาคกลางเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.85 และร้อยละ 9.45 ตามลำดับ และสำหรับภาพรวมของทั้งประเทศและภาคเหนือยังมีปัจจัยสัดส่วนรายได้ภาคอุตสาหกรรมที่มีผลต่อการจ้างงาน โดยหากสัดส่วนรายได้ภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้การจ้างงานโดยรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.28 ซึ่งมีผลตรงข้ามกับในภาคเหนือที่การจ้างงานจะลดลงร้อยละ 0.58

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเชิงประจักษ์มีประเด็นที่น่าสนใจต่อไปนี้

1. อัตราการขยายตัวของการจ้างงาน 2556-2562 ในภาพรวม (ตารางที่ 2) มีค่าเฉลี่ยที่ร้อยละ 2.74 และอัตราการขยายตัวของสถานประกอบการ มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 2.38 ซึ่งทั้งการขยายตัวของทั้งสองมีต่ำกว่าการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจซึ่งวัดโดย GPP และการใช้กระแสไฟฟ้า สอดคล้องกับผลการศึกษาในอดีต เช่น (Kapsos, 2006 ; Döpke, 2001 : online) Döpke, 2001 : online) และ Hu (2004 : 40) รวมถึงผลการศึกษาความยืดหยุ่นของการจ้างงานต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีค่าน้อยกว่า 1 โดยการขยายตัวที่ต่ำกว่าดังกล่าวอาจเป็นผลจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การพัฒนาเทคโนโลยีและนโยบายด้านแรงงานของแต่ละประเทศ

2. การจ้างงานและจำนวนสถานประกอบการของประเทศไทยมีลักษณะกระจุกตัวสูงในไม่กี่จังหวัด โดยวัดด้วยอัตราการจ้างงานต่อประชากรพันคน สะท้อนในเส้นลอเรนซ์และดัชนีจีนิ (เท่ากับ 0.56) โดยสถานประกอบการมีการกระจุกตัวสูงในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และภาคตะวันออก รวมถึงจังหวัด

ที่มีนิคมอุตสาหกรรม เช่น อยุธยา และจังหวัดที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่ เช่น นครราชสีมาและเชียงใหม่ ซึ่งมีผลสืบเนื่องทำให้การจ้างงานมีการกระจุกตัวด้วยเช่นกัน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดพฤติกรรมผู้ผลิตที่มักมีการรวมตัวหรือมักจัดตั้งหน่วยผลิตในพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการดำเนินกิจการ สามารถเข้าถึงแหล่งทรัพยากรการผลิต รวมถึงอยู่ใกล้จุดกระจายสินค้าหรือขนส่งซึ่งช่วยลดต้นทุนค่าขนส่งได้แรงงานของไทยซึ่งในปัจจุบันมีการศึกษาสูงขึ้นและเข้าสู่ตลาดแรงงานในภาคอุตสาหกรรมและบริการเพิ่มขึ้น

3. จากผลการวิเคราะห์สัมมนาการจ้างงานของจังหวัดต่างๆ ในภาพรวมและรายภูมิภาค พบว่าการจ้างงานของจังหวัดต่างๆ ตอบสนองต่อปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จังหวัดซึ่งเป็นตัวชี้วัดระดับรายได้และอุปสงค์มวลรวมของแต่ละจังหวัด โดยมีผลเชิงบวกต่อการจ้างงาน สอดคล้องกับผลงานวิจัยในอดีตของประเทศต่างๆ (Kapsos, 2006 : Döpke, 2001 : online)) ; Döpke, 2001 : onnline)) นอกจากนั้นยังมีปัจจัยโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดโดยเฉพาะในภาคการเกษตรที่ทำให้การจ้างงานในระบบลดลง (Manh et al., 2014 : 6 ; Islam and Nazara, 2000 : 6) โดยข้อมูลการจ้างงานในงานวิจัยนี้ได้ใช้ข้อมูลแรงงานในระบบประกันสังคม ซึ่งแรงงานในภาคการเกษตรอาจไม่ได้เข้าอยู่ในระบบจึงอาจทำให้สัดส่วนรายได้ในภาคการเกษตรความสัมพันธ์เชิงลบต่อการจ้างงานดังกล่าว ตรงกันข้ามกับสัดส่วนรายได้ภาคอุตสาหกรรมที่มีผลเชิงบวกต่อการจ้างงานในภาพรวมของประเทศและในกรณีภาคเหนือ

4. อัตราการตอบสนองหรือค่าความยืดหยุ่นของการจ้างงานต่อผลิตภัณฑ์จังหวัดมีค่าน้อยกว่า 1 โดยมีค่าแตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาค ซึ่งอาจเกิดจากลักษณะการใช้ปัจจัยการผลิตในแต่ละพื้นที่ โดยอาจเกิดจากการที่ใช้ปัจจัยแรงงานในสัดส่วนสูงก็จะทำให้ค่าความยืดหยุ่นสูงไปด้วย เช่น กรณีภาคตะวันตกที่มีค่าความยืดหยุ่นสูงที่สุด (เท่ากับ 0.85) โดยภาพรวมของทั้งประเทศมีความยืดหยุ่นอยู่ที่ 0.56 นั้น มีนัยต่อการกระจายรายได้ และนำไปสู่การพยากรณ์ว่าส่วนแบ่งของแรงงานในรายได้ประชาชาติ (percentage share of wage bill in national income) ลดลง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษาเชิงประจักษ์ซึ่งพบว่า การเติบโตของผลิตภัณฑ์จังหวัดมีผลต่ออัตราการเติบโตของการจ้างงานทั้งในภาพรวมทั้งประเทศและในระดับภูมิภาค รัฐบาลจึงควรดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาคเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจให้เติบโตเพียงพอสำหรับการรองรับแรงงานใหม่ที่จะเข้ามาในตลาดแรงงานในภูมิภาคต่างๆ โดยภูมิภาคที่อัตราการเติบโตของการจ้างงานสูงกว่าภาคอื่นๆ กรณีที่เศรษฐกิจเติบโตในอัตราเท่ากันคือภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (มีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 0.86 และ 0.59 ตามลำดับ) รวมถึงการดำเนินนโยบายเพื่อนำไปสู่การเติบโตของจ้างงานด้วย เช่น การจัดการความเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นกับอุตสาหกรรมที่ใช้ทุนเข้มข้นเพื่อให้มีการจ้างงานต่อเนื่อง

ในส่วนของอุปทานด้านแรงงาน รัฐบาลก็ควรเตรียมการเพื่อให้สามารถรองรับความต้องการเมื่อเศรษฐกิจเติบโตได้เช่นกัน เช่น การส่งเสริมหรืออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายแรงงานไปยังพื้นที่หรือสาขาที่มีความต้องการ และการปรับปรุงผลิตภาพแรงงานหรือสร้างมูลค่าเพิ่มของแรงงานเพื่อลดปัญหาการว่างงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาและดำเนินโครงการพัฒนาในครั้งต่อไป

จากการทบทวนวรรณกรรม (Hu, 2004 : 34 ; Pleic and Berry, 2009 : 64) ซึ่งพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงของค่าความยืดหยุ่นการจ้างงานเมื่อเวลาผ่านไป อีกทั้งยังมีค่าต่างกันไปในภาคเศรษฐกิจต่างๆ ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาทบทวนอยู่เสมอเพื่อปรับนโยบายให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะกรณีปี 2563-2564 ซึ่งกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้รับผลกระทบอย่างมากจากวิกฤตการณ์โรคระบาด รวมถึงอาจขยายขอบเขตข้อมูลแรงงานที่ใช้ศึกษา ไปถึงแรงงานที่อยู่นอกระบบประกันสังคม เช่น แรงงานบางส่วนในภาคการเกษตร หรือแรงงานในครัวเรือน และแรงงานต่างชาติ ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาการจ้างงานแรงงานต่างชาติเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากในประเทศไทย ซึ่งยังไม่ได้นำมาวิเคราะห์ในการศึกษารั้งนี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. (2561). ผลของความก้าวหน้าเทคโนโลยีต่อตลาดแรงงาน. ออนไลน์. สืบค้นวันที่ 1 เมษายน 2565. แหล่งที่มา: <https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/118653>
- สำนักงานประกันสังคม. (2564). ผลการดำเนินการกองทุนประกันสังคม ไตรมาสที่ 1 ปี 2564. สืบค้นวันที่ 1 เมษายน 2565. แหล่งที่มา: https://www.sso.go.th/wpr/assets/upload/files_storage/sso_th/5055efb63f6799847aea612d7697ab87.pdf
- Döpke, S. (2001). *The employment intensity of growth in Europe (Kiel Working Paper No. 1021)*. Germany: Kiel Institute of World Economics. Retrieved March 20, 2022. from: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/17746/1/kap1021.pdf>
- Guscina, A. (2006). Effects of globalization on labor's share in national income. Available at SSRN 956758. IMF Working Paper. Retrieved April 1, 2022. from: <https://www.elibrary.imf.org/view/journals/001/2006/294/article-A001-en.xml>
- Hu, A. (2004). Economic growth and employment growth in China (1978–2001). *Asian Economic Papers*, 3 (2), 166–176. Retrieved September 7, 2021. from: <https://www.mitpressjournals.org/doi/pdfplus/10.1162/1535351044193376>
- Islam, I., and Nazara, S. (2000). *Estimating Employment Elasticity for the Indonesian Economy*. Jakarta, Indonesia: International Labour Office. Retrieved March 20, 2022. from: <https://research-repository.griffith.edu.au/bitstream/handle/10072/175299/1/IslamPUB1861.pdf?sequence=1>
- Kapsos, S. (2006). The employment intensity of growth: Trends and macroeconomic determinants. In *Labor markets in Asia* (143–201). London: Palgrave Macmillan. Retrieved March 20, 2022. from: http://ilo.ch/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_elm/documents/publication/wcms_143163.pdf

- Manh, P. H., Dao, H. T. T., and Van Ngoc, N. (2014). Relationship between economic growth and employment in Vietnam. *Journal of Economic Development*, 222, 40-50. Retrieved March 20, 2022. from: https://www.researchgate.net/profile/Dao-Ha/publication/319126019_Relationship_between_Economic_Growth_and_Employment_in_Vietnam/links/5a8e9130aca272c56bc4903f/Relationship-between-Economic-Growth-and-Employment-in-Vietnam.pdf
- Pleic, M., and Berry, A. (2009). Employment and economic growth: employment elasticities in Thailand, Brazil, Chile and Argentina. *Human Sciences Research Council*, 2-47. Retrieved March 20, 2022. from: https://miriamaltman.com/wp-content/uploads/2016/09/EMP_DEV036_PleicBerry_employmt_elasticit_int_exp.pdf

การพัฒนาแบบทดสอบการอ่านและการสะกดคำภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาตอนปลายที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่าน: การศึกษานำร่อง
**The Development of Thai Language Reading and Spelling Test for Late
Primary School Students at Risk for Dyslexia: A pilot study**

พิกุลทอง นักทำนา,
ศราวิน เทพสถิตย์ภรณ์ และ อุตัยพร ไก่แก้ว
มหาวิทยาลัยบูรพา

**Pikunthong Nukthaman,
Sarawin Thepsatitporn and Autaipohn Kaikaew**
Burapha University, Thailand
Corresponding Author, Email: autaipohn.ka@buu.ac.th

บทคัดย่อ

แบบทดสอบการอ่านถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้ทราบความสามารถ จุดอ่อน จุดแข็ง และพัฒนาการในการอ่านของนักเรียน แม้ว่าแบบทดสอบการอ่านได้ถูกพัฒนาขึ้นมามากมาย แต่ส่วนใหญ่เน้นศึกษาผลในระดับพฤติกรรม คือความถูกต้อง ความคล่องแคล่วและความเข้าใจในการอ่าน และใช้กับนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านปกติ แต่แบบทดสอบการอ่านภาษาไทยมีการศึกษาการทำงานในระดับประสาทสรีรวิทยาร่วมด้วย และเหมาะสมที่จะนำมาใช้กับนักเรียนที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่านยังมีอยู่อย่างจำกัดและไม่ได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลาย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบทดสอบการอ่านและการสะกดคำภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่าน สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่านที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี ในปีการศึกษา 2564-2565 จำนวน 12 คน แบบทดสอบการอ่านและการสะกดคำภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่าน ประกอบด้วย สิ่งเร้าที่ใช้ในการทดสอบ 4 ประเภทๆ ละ 60 สิ่งเร้า รวมทั้งสิ้น 240 สิ่งเร้า ดังนี้ 1) คำ (Words: W) 2) คำพ้องเสียงเทียม (Pseudohomophones: PH) 3) คำเทียม (Pseudowords: PW) และ 4) ตัวอักษรเทียม (False fonts: FF) ทำการตรวจสอบคุณภาพ ความตรง (Validity) เชิงเนื้อหา โดยการวิเคราะห์หาค่า (Index of item objective congruence: IOC)

* วันที่รับบทความ :2 กันยายน 2565; วันที่แก้ไขบทความ 8 กันยายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ :9 กันยายน 2565

Received: September 2, 2022; Revised: September 8, 2022; Accepted: September 9, 2022

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมจากสำนักงานวิจัยแห่งชาติ และขอขอบพระคุณ ดร.อุตัยพร ไก่แก้ว และ ดร.ศราวิน เทพสถิตย์ภรณ์ ที่ให้คำปรึกษาแนะนำและทำให้งานวิจัยนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและมีคุณค่า ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้คำแนะนำต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ตลอดจน ขอขอบคุณ กลุ่มตัวอย่างที่ได้ให้ความร่วมมือในการวิจัยในครั้งนี้

พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และผลการตรวจสอบคุณภาพความเที่ยง (Reliability) ได้ค่า อัลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha) เท่ากับ .912

ทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของสิ่งเร้าทั้ง 4 ประเภท พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของสิ่งเร้าประเภทตัวอักษรเทียม (FF) มีค่าสูงสุด รองลงมาคือ คำ (W) คำพ้องเสียงเทียม (PH) และ คำเทียม (PW) ตามลำดับ ในทุกระดับการศึกษา และเมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของสิ่งเร้าตามระดับการศึกษา พบว่า นักเรียนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของสิ่งเร้าประเภทคำแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของระดับการศึกษาเป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของการตอบแบบทดสอบการอ่านและการสีกัดคำ สำหรับสิ่งเร้าประเภทคำ (W) น้อยกว่า นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การพัฒนาแบบทดสอบ; การอ่านและการสะกิดคำภาษาไทย; ความบกพร่องด้านการอ่าน; การศึกษานำร่อง

Abstracts

Reading tests are an important tool to identify student's abilities, weaknesses, strengths and reading development. Although the reading test has been developed a lot. But most of them focus on studying the effects at the behavioral level which is correctness, fluency and reading comprehension and apply to students with normal reading ability. However, the Thai reading test studying at the neurophysiological level and appropriate to be applied to students at risk for dyslexia is limited. Also it is not widely used.

This study aimed to develop Thai language reading and spelling test for late primary school students at risk for dyslexia, 12 subjects in this study were late primary school students at risk for dyslexia in Chonburi province in academic year 2021-2022. The stimuli used in the test were 4 types, 60 stimuli each, a total of 240 stimuli, as follows, words (W), pseudohomophones (PH), pseudowords (PW) and false fonts (FF). The content validity was checked by analyzing the index of item objective congruence (IOC) which was between 0.80-1.00 and the reliability (Cronbach's Alpha) was .912.

Analysis of the mean accuracy scores of all 4 types of stimuli found that the mean accuracy score of FF was the highest, followed by W, PH and PW, respectively, in all educational levels. Comparison of performance across the different stimuli and grades found that there were different in W stimuli with a statistical significance of .05. Post Hoc has been conducted to identify which pairs of means are statistically different and found that students in grade 4 had the mean accuracy score of W stimuli less than students in grade 4 and 5 with a statistical significance of .05.

Keywords: Testing development; Thai reading and spelling; Dyslexia; Pilot study

บทนำ

ความบกพร่องด้านการอ่าน (Dyslexia) คือภาวะผิดปกติเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาที่ส่งผลให้ไม่สามารถอ่าน สะกดคำ หรือเขียนหนังสือได้ เนื่องจากมีปัญหาเกี่ยวกับการแยกเสียงตัวอักษรและการเชื่อมโยงเสียงตัวอักษรเข้ากับรูปคำต่าง ๆ ซึ่งผู้ที่ประสบปัญหานี้มีระดับสติปัญญาและการมองเห็นเป็นปกติ สามารถเรียนหนังสือได้เหมือนคนทั่วไป เพียงแต่ต้องพยายามอย่างมากและใช้เวลานานในการอ่านหนังสือ ความบกพร่องด้านการอ่าน นับว่าเป็นความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่พบมากที่สุด โดยพบว่าร้อยละ 5 - 17.5 ของประชากรมีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน (Shaywitz and Shaywitz, 2007 : 20-21) และจากสถานการณ์ของโลกในปัจจุบันพบว่าเด็กร้อยละ 10 ได้รับผลกระทบจากความบกพร่องด้านการอ่าน (Cramer, 2014 : Online) ในส่วนของประเทศไทย พบว่ามีเด็กที่มีความบกพร่องด้านการอ่านถึงร้อยละ 6.3 และร้อยละ 12.6 เป็นเด็กที่อยู่ในภาวะเสี่ยงที่จะมีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน (Roongpraiwan, et al., 2002 : S1097-1103) ความบกพร่องด้านการอ่าน เป็นความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งมีต้นกำเนิดจากระบบประสาท เป็นความยากลำบากในการรู้จำคำได้อย่างคล่องแคล่วและแม่นยำ มีความยากลำบากในการสะกดคำ และการถอดรหัสคำ ความยากลำบากเหล่านี้เป็นผลมาจากความบกพร่องในองค์ประกอบของเสียงในภาษา (Krause, 2015 : 285-303) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการตระหนักรู้ของเสียงที่ได้อธิบายว่าความยากลำบากในการอ่านของผู้ที่มีความบกพร่องด้านการอ่านนั้นมีสาเหตุมาจากการที่พวกเขาไม่สามารถเชื่อมโยงเสียงกับตัวอักษร หรือ ตัวอักษรกับเสียง ในการอ่านและการสะกดคำได้ (Bryant, 1964: 195-199; Lyon, Shaywitz and Shaywitz, 2003: 1-14 ; Vellutino, Fletcher, Snowling and Scanlon, 2004 : 2-40) อาการเหล่านี้จะปรากฏขึ้นเมื่อนักเรียนเริ่มมีทักษะในการอ่านตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นต้นไป ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการเรียนเพื่อการเรียนรู้ในระดับสูง กล่าวคือในช่วง 3 ปีแรกของการเรียน นักเรียนจะเรียนเพื่อให้มีทักษะการอ่าน (learn to read) หลังจากปีที่ 3 เป็นต้นไป นักเรียนจำเป็นต้องใช้ทักษะการอ่านเพื่อการเรียนรู้ (read to learn) (Byrd, 2005 : 227-237 ; Rimrodt and Lipkin, 2011 : 315)

การอ่านเป็นหนึ่งในทักษะทางวิชาการที่สำคัญที่สุด ทำให้เราสามารถสื่อสารได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังมีความสำคัญต่อการได้มาซึ่งความรู้และเชื่อมโยงข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ การอ่านและการสะกดคำเป็นกระบวนการทางปัญญาที่ซับซ้อน (Massaro and Cohen, 1994 : 1107) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการทำงานของสมองทุกส่วนเนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับหน้าที่ทั้งหมดทางปัญญารวมถึง ความใส่ใจ การวางแผน การใช้เหตุผล การยับยั้งชั่งใจ การคาดการณ์ ความจำเชิงปฏิบัติการ ความจำระยะยาว และการแก้ปัญหา หน้าที่ทางปัญญาเหล่านี้มีจุดเริ่มต้นจากการจดจำตัวอักษรด้วยสายตา และดำเนินการผ่านการประมวลผลเสียงและการประมวลผลระดับสูงตั้งแต่ความเข้าใจในเนื้อหาไปจนถึงการอ่านเชิงวิพากษ์และการตีความ (Kweldju, 2015 : 125-142) ซึ่งคนส่วนใหญ่สามารถทำได้แต่เด็กที่มีความบกพร่องด้านการอ่านจะมีความยากลำบากในการได้มาซึ่งการอ่าน ซึ่งอาจจะส่งผลให้พวกเขาขาดโอกาสที่ดีทางสังคมในอนาคตได้ ดังนั้นการพัฒนาทักษะ

การอ่านจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการได้มาซึ่งการอ่าน จากหลักฐานงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่าการพัฒนาทักษะการอ่านมีเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย จากการศึกษาของ พิมพ์ผกา พิพู สุพันธ์วดี ไวยรูป และ ธนินท์ธรร แดงทิม (2565 : 27-38) พบว่า นักเรียนมีปัญหาด้านการอ่านพยัญชนะจะไม่สามารถบอกหรืออ่านพยัญชนะที่มีความคล้ายคลึงกันได้ พวกเขาจึงได้ทำการพัฒนาทักษะด้านการอ่านพยัญชนะโดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษาฝึกอ่านพยัญชนะคู่คล้าย ซึ่งผลของการใช้กิจกรรมเกมการศึกษานี้ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะการอ่านพยัญชนะดีขึ้น เช่นเดียวกับ มัลลิกา ศานติประพันธ์ และ พชรินทร์ สุริยวงศ์ (2562 : 30-37) ซึ่งการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงที่มี ร ล และ ว ควบกล้ำ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านออกเสียงควบกล้ำของนักเรียนสูงขึ้นนอกจากนี้ สุรีย์ แซ่ท้าว ยุพิน จันทรเรือง และ เบญจมาภรณ์ สุริยวงศ์ (2564 : 123-136) ยังได้นำเรื่องของเพลงมาใช้ในการออกแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำ ที่สะกดด้วยแม่กน แม่กด แม่กบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง พบว่า แบบฝึกนี้สามารถช่วยพัฒนาเรื่องการอ่านออกเสียงและทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล ชูสอน และ ศิรารรรณ ภูงามดี (2563 : 61-72) ที่พัฒนาแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สูงขึ้น

สำหรับการศึกษาความสามารถในการอ่านและการสะกดคำใน Transparent language อย่างภาษาไทยนั้น แบบทดสอบการอ่านถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้ทราบความสามารถ จุดอ่อน จุดแข็ง และพัฒนาการในการอ่านของนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถออกแบบแนวทางการช่วยและวางแผนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าทั้งในต่างประเทศหรือแม้แต่ประเทศไทยเองก็มีแบบทดสอบการอ่านที่ถูกพัฒนาขึ้นมามากมาย ซึ่งแบบทดสอบการอ่านภาษาไทยส่วนใหญ่เน้นศึกษาผลในระดับพฤติกรรม คือความถูกต้อง ความคล่องแคล่วและความเข้าใจในการอ่าน และใช้กับนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านปกติ แต่แบบทดสอบการอ่านภาษาไทยที่มีการศึกษาการทำงานในระดับประสาท สรีรวิทยาร่วมด้วย และเหมาะสมที่จะนำมาใช้กับนักเรียนที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่านยังมีอยู่อย่างจำกัดและไม่ได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลาย ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพัฒนาแบบทดสอบการอ่านและการสะกดคำภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่าน ตามแนวคิด Phonological lexical decision (PLD) เพื่อนำไปใช้ในการศึกษาความสามารถในการอ่านของนักเรียนได้ทั้งระดับพฤติกรรม และระดับประสาทสรีรวิทยาในขณะที่ผู้อ่านทำการอ่าน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาแบบทดสอบการอ่านและการสะกดคำภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่าน

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา ประกอบไปด้วยการศึกษา 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง เป็นการศึกษางานวิจัยและการสังเคราะห์ประเด็นสำคัญจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การดำเนินการในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความบกพร่องด้านการอ่าน Phonological lexical decision กระบวนการทางเสียงและการสะกดคำ

ระยะที่ 2 การออกแบบรูปแบบของแบบทดสอบ

1. ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเพื่อคัดเลือกคำที่นำมาใช้เป็นสิ่งเร้าจากบัญชีคำพื้นฐาน คำใหม่ในบทเรียนและคำที่นักเรียนควรรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ตามหนังสือเรียนภาษาไทย ชุด พื้นฐานภาษาไทย ของกระทรวงศึกษาธิการ คำที่มีความถี่ในการใช้งานสูงสุดของคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และคู่มือการเรียนรู้ตนเอง สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย “การสอนอ่านคำที่มีตัวสะกดตรงมาตราและไม่ตรงมาตรา” ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยคำที่ถูกคัดเลือกมาใช้ในแบบทดสอบเป็นคำศัพท์ที่อยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ประกอบด้วยคำตามหลักการสอนอ่านการแจกลูกสะกดคำ มีจำนวน 1-3 พยางค์ เพื่อไม่ให้เกิดความซับซ้อนในการอ่าน

2. สร้างสิ่งเร้าที่ใช้ในแบบทดสอบโดยแบ่งเป็น 4 ประเภทๆ ละ 60 คำ รวมทั้งสิ้น 240 คำ ได้แก่ 1) คำ (words: W) 2) คำพ้องเสียงเทียม (pseudohomophones: PH) 3) คำเทียม (pseudowords: PW) และ 4) ตัวอักษรเทียม (false fonts: FF) ซึ่งตัวอักษรเทียมสร้างขึ้นเพื่อป้องกันความลำเอียงที่จะเกิดจากการตอบ

2.1 สิ่งเร้าประเภทคำ (W) ทั้งหมดเป็นคำนามในภาษาไทย และเป็นคำที่มีความคุ้นเคย ทำ counterbalancing โดยแบ่งคำเป็น 2 กลุ่มๆ ละ 30 คำ ดังนี้ 1) คำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะคู่คล้าย จำนวน 4 คู่ คือ ค-ต ม-น พ-ผ และ ฟ-ฝ และ 2) คำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะอื่น เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านคำที่สร้างความยากลำบากในการแยกแยะสำหรับผู้ที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่าน

2.2 สิ่งเร้าประเภทคำพ้องเสียงเทียม (PH) สร้างคำให้มีเสียงอ่านเหมือนกับสิ่งเร้าประเภทคำ แต่เขียนไม่เหมือนกัน และเป็นคำที่ไม่มีความหมาย

2.3 สิ่งเร้าประเภทคำเทียม (PW) สร้างโดยใช้เสียงสระและวรรณยุกต์เหมือนกับสิ่งเร้าประเภทคำ แต่เปลี่ยนพยัญชนะ ถ้าคำใดมีพยัญชนะคู่คล้ายจะเปลี่ยนโดยใช้พยัญชนะตัวตรงข้าม เช่น “เตาไฟ” (W) เป็น “เคาไฟ” (PW) แต่ถ้าคำใดไม่มีพยัญชนะคู่คล้ายจะเลือกใช้พยัญชนะจากพยัญชนะที่อยู่ในหมู่เดียวกันตามหลักไตรยางศ์ เช่น “ทองคำ” (W) เป็น “ซองดำ” (PW)

2.4 สิ่งเร้าประเภทตัวอักษรเทียม (FF) สร้างขึ้นเพื่อป้องกันความลำเอียงที่จะเกิดขึ้นจากการตอบ โดยการเทียบตัวพยัญชนะกับสิ่งเร้าประเภทคำ แบบตัวอักษรต่อตัวอักษร ตามจำนวนตัวอักษรและสระใน

แนวนอน โดยตัดสระ และวรรณยุกต์ที่อยู่ด้านบนและด้านล่างของคำออก เช่น “พื๋น” (w) เป็น “JbX” (FF)

3. การออกแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์และการเขียนโปรแกรม

สร้างแบบทดสอบการอ่านและการสะกดคำภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่านโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป superlab 4.5

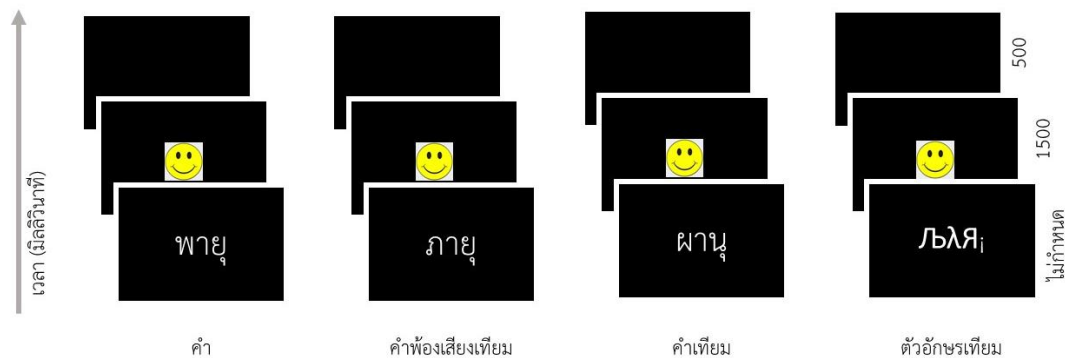
3.1 คำที่ใช้ในการทดสอบทั้ง 240 คำ จะปรากฏบนหน้าจอคอมพิวเตอร์โดยการสุ่มเทียม (pseudorandomised) เพียงคำละ 1 ครั้ง โดยปรากฏเป็นตัวอักษรสีขาวอยู่บนพื้นหลังสีดำ

3.2 กลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบโดยตอบว่าคำที่ปรากฏบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ เป็นคำที่อ่านออกเสียงเหมือนคำที่มีอยู่จริงในภาษาไทยหรือไม่ โดยตอบ “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” โดยสิ่งเร้าประเภทคำ (W) และ คำพ้องเสียงเทียม (PH) ถูกกำหนดให้ตอบว่า “ใช่” ส่วน คำเทียม (PW) และ ตัวอักษรเทียม (FF) ถูกกำหนดให้ตอบว่า “ไม่ใช่”

3.3 สิ่งเร้าประเภทคำ (W) และ คำพ้องเสียงเทียม (PH) ที่อ่านออกเสียงเหมือนกันจะต้องไม่ปรากฏติดกัน และคำที่ถูกกำหนดให้ตอบแบบเดียวกันจะปรากฏติดกันได้ไม่เกิน 3 คำ

3.4 ทำ counterbalancing ของสิ่งเร้าประเภทคำ (W) และ คำพ้องเสียงเทียม (PH) โดยแบ่งคำเป็น 2 ชุด ชุด ที่ 1 สิ่งเร้าประเภทคำ (W) จำนวนครึ่งหนึ่งของคำทั้งหมด คำจะถูกแสดงก่อน คำพ้องเสียงเทียม (PH) และในทางกลับกัน ชุดที่ 2 สิ่งเร้าประเภทคำพ้องเสียงเทียม (PH) จำนวนครึ่งหนึ่งของคำทั้งหมดจะถูกแสดงก่อน

3.5 สิ่งเร้าทั้ง 240 คำ ถูกแบ่งออกเป็น 4 block แต่ละ block มี 60 คำ หลังจากจบการทดสอบในแต่ละ block จะพักเป็นเวลา 1500 มิลลิวินาที (ms) กลุ่มเป้าหมายจะได้รับ feedback สำหรับการตอบในแต่ละข้อ โดยถ้าตอบถูก ภาพรูปหน้ายิ้มจะปรากฏ ถ้าตอบผิด ภาพรูปหน้าเศร้าจะปรากฏเป็นเวลา 1500 มิลลิวินาที (ms) และคำต่อไปจะปรากฏขึ้นอัตโนมัติหลังจากหน้าจอสีดำปรากฏเป็นเวลา 500 มิลลิวินาที (ms)

แผนภาพที่ 1 แบบทดสอบการอ่านและการสะกดคำภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่าน

ระยะที่ 3 การทดลองใช้เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการนำแบบทดสอบการอ่านและการสะกดคำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่านไปใช้งาน

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่านที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี ในปีการศึกษา 2564-2565 มีสัญชาติไทย จำนวน 12 คน โดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) คือแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม ตามระดับชั้นการศึกษา คือระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ระดับชั้นละ 4 คน กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการวิจัย พิจารณาตามเกณฑ์การคัดเข้า (Inclusion criteria) ได้แก่ มีสัญชาติไทยและใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร ได้รับการคัดกรองว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน โดยใช้แบบคัดกรองบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (ประถมศึกษา) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีคะแนนระดับเชาว์ปัญญา (Intelligence Quotient) ≥ 85 โดยใช้แบบทดสอบสติปัญญา STANDARD PROGRESSIVE MATRICES by J C Raven ไม่มีความผิดปกติทางการได้ยิน และการมองเห็น มีความสามารถในการอ่านต่ำกว่าระดับชั้นที่ควรจะเป็น 2 ระดับ โดยใช้แบบสอบทักษะพื้นฐานทางวิชาการ (Kasetsart Basic Academic Skills Test: KBAST) ฉบับที่ 2: สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ไม่มีภาวะตาบอดสี ทดสอบโดยใช้แผ่นทดสอบตาบอดสี อิชิฮาระ (Ishihara) และสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย กลุ่มตัวอย่างจะถูกคัดออก (Exclusion criteria) เมื่อมีอาการทางระบบประสาทหรือโรคทางจิตเวช หรือมีภาวะสมาธิสั้น (ADHD) ทดสอบโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรม SNAP-IV (Short form) ฉบับภาษาไทย แปลโดย ผศ.นพ.ฉัตร พิทยรัตน์เสถียร

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือการวิจัยซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ แบบทดสอบการอ่านและการสะกดคำภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่าน มีจำนวน 240 ข้อ ผู้วิจัยให้กลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบโดยตอบว่าคำที่ปรากฏบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ เป็นคำที่อ่านออกเสียงเหมือนคำที่มีอยู่จริงในภาษาไทยหรือไม่ โดยตอบ “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” โดยคำที่เป็น Words และ Pseudohomophones ถูกกำหนดให้ตอบว่า “ใช่” ส่วน Pseudowords และ False fonts ถูกกำหนดให้ตอบว่า “ไม่ใช่”

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบด้วย วิเคราะห์ค่าคะแนนความถูกต้อง (correct responses) ของสิ่งเร้าแต่ละประเภท (คำคำพ้องเสียงเทียม คำเทียม และตัวอักษรเทียม) โดยใช้ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และ วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของสิ่งเร้าแต่ละประเภท กับระดับการศึกษาโดยใช้ สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) นำเสนอในรูปแบบของการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์ Post Hoc แบบ LSD

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยเรียงลำดับการดำเนินงานเป็น 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ขั้นตอนการทดลอง

1) ผู้วิจัยเดินทางเข้าพบนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และขออนุญาตเก็บข้อมูล

2) ให้นักเรียนทำแบบทดสอบสติปัญญา STANDARD PROGRESSIVE MATRICES by J C Raven แบบสอบทักษะพื้นฐานทางวิชาการ (Kasetsart Basic Academic Skills Test: KBAST) ฉบับที่ 2: สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และแผ่นทดสอบตาบอดสี อิชิฮาระ (Ishihara) เพื่อคัดเลือกเข้ากลุ่มตัวอย่าง

3) เตรียมสถานที่ และอุปกรณ์ให้พร้อมกับการทดสอบ

4.2 ขั้นตอนทดลอง

1) แนะนำตัวและชี้แจงถึง ขั้นตอนและวิธีการทดสอบของแบบทดสอบให้กลุ่มตัวอย่างทราบ มีทั้งหมด 240 ข้อ โดยใช้เวลาประมาณ 20-30 นาที

2) ให้กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการทดลองทำแบบทดสอบการอ่านและการสะกดคำภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่าน โดยให้ผู้ทำแบบทดสอบตอบว่าคำที่ปรากฏบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ เป็นคำที่อ่านออกเสียงเหมือนคำที่มีอยู่จริงในภาษาไทยหรือไม่ โดยตอบ

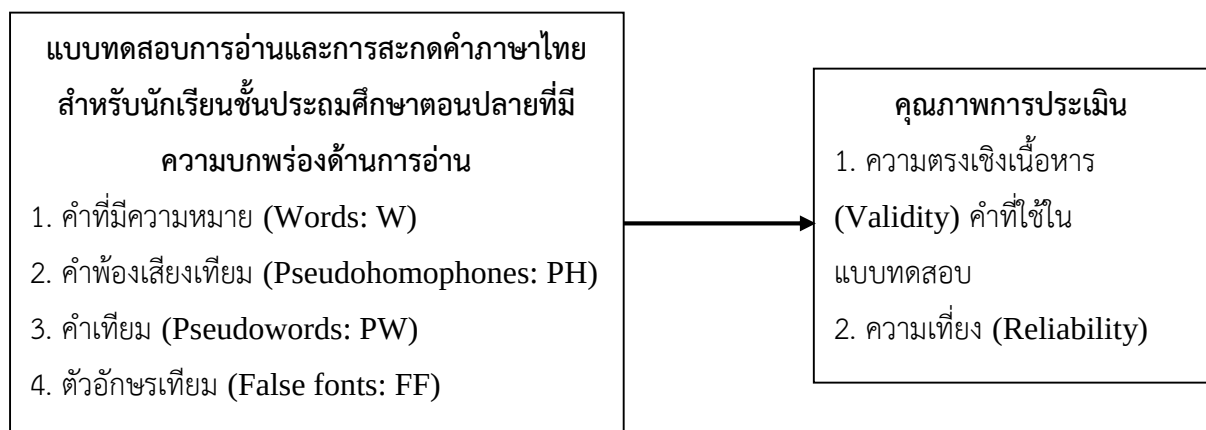
“ใช่” หรือ “ไม่ใช่” แล้วนำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการอ่านและการสะกดคำ จำแนกตามระดับชั้นการศึกษา

4.3 ขั้นหลังการทดลอง

นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบการอ่านสะกดคำสำหรับเด็กที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่าน มาจัดเก็บรวบรวมข้อมูลด้านพฤติกรรมคือคะแนนตอบถูก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

Hasko, Groth, Bruder, Bartling, and Schulte-Körne (2013 : 570, 2014 : 441) ได้เสนอว่า PLD เป็นการทดสอบที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวินิจฉัยกระบวนการทางเสียงและการสะกดคำ PLD ทำให้ได้มาซึ่งกระบวนการของการสะกดคำ (orthographic process) ใน 2 ระดับ ระดับแรกโดยการเปรียบเทียบตัวอักษรที่เรามองเห็นจากสิ่งเร้าประเภท W, PH และ PW กับ FF ซึ่งเป็นสิ่งเร้าควบคุม และระดับที่สอง คือ ความแตกต่างระหว่างการสะกดคำที่คุ้นเคย (W) และไม่คุ้นเคย (PH และ PW) นอกจากนั้นตามทฤษฎี dual route models (Coltheart et al., 1993 : 589-608) ชี้ให้เห็นว่าความแตกต่างของคำที่คุ้นเคย (W) และไม่คุ้นเคย (PH และ PW) ทำให้ทราบถึงกระบวนการทางเสียง (phonological process) เพราะเราต้องใช้กฎ grapheme-phoneme correspondence ในการออกเสียงสะกดคำที่ไม่คุ้นเคย เพราะคำที่ไม่คุ้นเคย (PH และ PW) ได้มาจากคำที่คุ้นเคย (W) เราจึงต้องอ่านคำที่ไม่คุ้นเคยโดยการจับคู่ตัวอักษรกับเสียงของตัวอักษรนั้นๆ ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาพัฒนาแบบทดสอบความสามารถในการอ่านสะกดคำ ตามแนวคิด Phonological lexical decision เพื่อนำไปใช้ในการศึกษาการทำงานของสมองในขณะที่ผู้อ่านทำการอ่าน โดยการพัฒนาแบบทดสอบการอ่านและการสะกดคำภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่าน มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

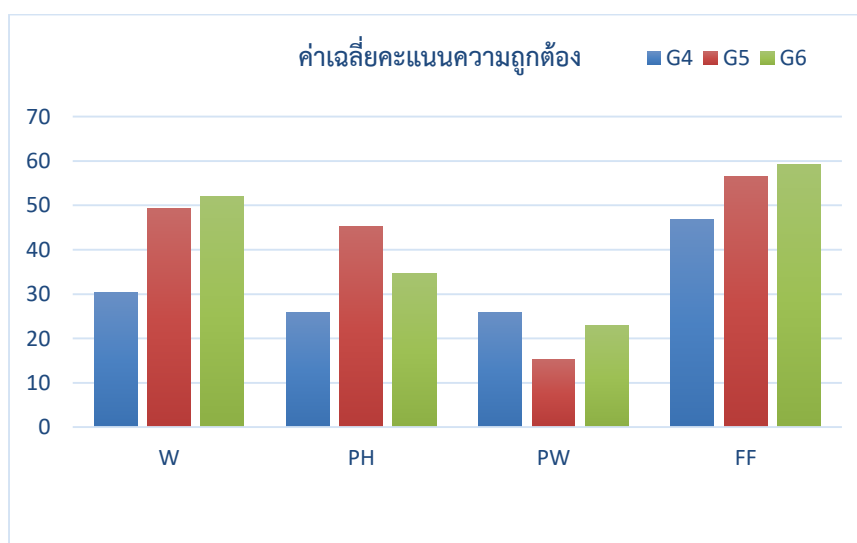
ผลการวิจัย

จากการพัฒนาแบบทดสอบการอ่านและการสะกดคำภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่าน เพื่อใช้ในการศึกษาการทำงานของสมองเกี่ยวกับกระบวนการทางเสียงและการสะกดคำในขณะทำการอ่าน ทำให้ได้แบบทดสอบการอ่านและการสะกดคำสำหรับเด็กที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่าน ประกอบด้วย สิ่งเร้าซึ่งเป็นคำที่ใช้ในแบบทดสอบ แบ่งออกเป็น 4 ประเภทๆ ละ 60 คำ รวมทั้งสิ้น 240 คำ ดังนี้ 1) คำ (W) 2) คำพ้องเสียงเทียม (PH) 3) คำเทียม (PW) และ 4) ตัวอักษรเทียม (FF)

ทำการตรวจสอบคุณภาพความตรง (Validity) เชิงเนื้อหา โดยการวิเคราะห์หาค่า (Index of item objective congruence: IOC) ตามความสอดคล้องของคำจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า คำทุกคำมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขคำตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ผลการตรวจสอบคุณภาพความเที่ยง (Reliability) นำแบบทดสอบการอ่านและการสะกดคำภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่าน ไปให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 คน ทดลองทำเพื่อประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปใช้งานจริง ได้ค่า อัลฟาคอนบราค (Cronbach's Alpha) เท่ากับ .912

ทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของการตอบแบบทดสอบการอ่านและการสะกดคำภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่าน สำหรับสิ่งเร้าแต่ละประเภท ประกอบด้วย คำ (W) คำพ้องเสียงเทียม (PH) คำเทียม (pseudowords: PW) และ ตัวอักษรเทียม (false fonts: FF) ของกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

แผนภาพที่ 3 ค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของการตอบแบบทดสอบการอ่านและการสะกดคำ

เมื่อทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของสิ่งเร้าทั้ง 4 ประเภท พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของสิ่งเร้าประเภทตัวอักษรเทียม (FF) มีค่าสูงสุด รองลงมาคือ คำ (W) คำพ้องเสียงเทียม (PH) และ คำเทียม (PW) ตามลำดับ ในทุกระดับการศึกษา (ภาพที่ 3)

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของสิ่งเร้ากับระดับการศึกษา

ประเภทสิ่งเร้า		SS	df	MS	F	p
คำ (W)	ระหว่างกลุ่ม	1122.167	2	561.083	10.233*	.005
	ภายในกลุ่ม	493.500	9	54.833		
	รวม	1615.667	11			
คำพ้องเสียงเทียม (PH)	ระหว่างกลุ่ม	762.000	2	381.000	1.407	.294
	ภายในกลุ่ม	2436.250	9	270.694		
	รวม	3198.250	11			
คำเทียม (PW)	ระหว่างกลุ่ม	237.167	2	118.583	.444	.655
	ภายในกลุ่ม	2401.500	9	266.833		
	รวม	2638.667	11			
ตัวอักษรเทียม (FF)	ระหว่างกลุ่ม	345.167	2	172.583	3.479	.076
	ภายในกลุ่ม	446.500	9	49.611		
	รวม	791.667	11			

* $p < .05$

จากตารางที่ 1 เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของสิ่งเร้าตามระดับการศึกษา พบว่า นักเรียนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของสิ่งเร้าประเภทคำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของสิ่งเร้าประเภทคำ จึงทำการทดสอบเพื่อดูความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของกลุ่มเป้าหมายเป็นรายคู่โดยใช้การวิเคราะห์ Post Hoc ด้วยวิธีของฟิชเชอร์ (Fisher's Least Significant Difference : LSD)

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องเป็นรายคู่ของกับระดับการศึกษา กับ สิ่งเร้าประเภทคำ (W) ด้วยวิธีการ LSD

ระดับการศึกษา	$\bar{x}$	ประถมศึกษาปีที่ 4	ประถมศึกษาปีที่ 5	ประถมศึกษาปีที่ 6
		30.250	49.250	52.000
ประถมศึกษาปีที่ 4	30.250	-	19.000*	21.750*
ประถมศึกษาปีที่ 5	49.250		-	2.750
ประถมศึกษาปีที่ 6	52.000			-

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของระดับการศึกษาเป็น รายคู่ พบว่า นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของการตอบแบบทดสอบ การอ่านและการสําคัดคำ สำหรับสิ่งเร้าประเภทคำ (W) แตกต่างจาก นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 มีค่า F เท่ากับ 10.233 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของการตอบแบบทดสอบการอ่านและการสําคัดคำ สำหรับสิ่งเร้าประเภท คำ (W) น้อยกว่า นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาในการวิจัยและพัฒนาเรื่อง “การพัฒนาแบบทดสอบการอ่านและการสะกิดคำภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่าน: การศึกษานำร่อง” โดย ตรวจสอบคุณภาพความตรง (Validity) ความตรงเชิงเนื้อหาของภาพ และความตรงเชิงเนื้อหาของเสียง และการตรวจสอบคุณภาพความเที่ยง (Reliability) ที่เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการทดสอบการอ่านสะกิดคำ สำหรับเด็กที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่าน

วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของสิ่งเร้าทั้ง 4 ประเภท พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้อง ของสิ่งเร้าประเภทตัวอักษรเทียม (FF) มีค่าสูงสุด รองลงมาคือ คำที่มีความหมาย (W) คำพ้องเสียงเทียม (PH) และ คำเทียม (PW) ตามลำดับ ในทุกระดับการศึกษา อธิบายได้ว่าการที่นักเรียนทำคะแนนสิ่งเร้า ประเภทตัวอักษรเทียมได้สูงสุดเนื่องจากนักเรียนไม่ต้องใช้กระบวนการที่ซับซ้อนของสมองในการอ่านและ สะกิดคำ แต่สามารถรับรู้ถึงความแตกต่างได้อย่างชัดเจนจึงทำให้เกิดการตอบสนองโดยอัตโนมัติ แต่เมื่อ พิจารณาส่งเร้าประเภทอื่นๆ พบว่าสิ่งเร้าประเภทคำมีค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องมากกว่าคำพ้องเสียงเทียม และคำเทียม เนื่องจากเราสามารถอ่านคำที่มีความหมาย (words) ได้เร็วกว่าคำที่ไม่มีความหมาย (nonwords) (Rahbari & Sénéchal, 2009 : 511-530)

เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของสิ่งเร้าตามระดับการศึกษา พบว่า นักเรียนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของสิ่งเร้าประเภทคำแตกต่างกัน โดยนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของการตอบแบบทดสอบการอ่านและการสะกดคำสำหรับสิ่งเร้าประเภทคำ (W) น้อยกว่า นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Winskel and Iemwanthong (2010 : 1021-1053) ที่ได้ศึกษาพัฒนาการด้านการอ่านและการสะกดคำ ของคำ (word) และ คำเหี่ยม (nonword) ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 พบว่าความสามารถในการอ่านและการสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความถูกต้องน้อยกว่าประถมศึกษาปีที่ 2 และ 3 ซึ่งการได้มาของการอ่านและการสะกดคำนั้นขึ้นอยู่กับทักษะและประสบการณ์ผู้ใหญ่ที่มีทักษะการอ่านและการสะกดคำมากกว่าสามารถอ่านได้เร็วและถูกต้องมากกว่า (Rahbari and Sénéchal, 2009 : 511-530)

ดังนั้นแบบทดสอบการอ่านและการสะกดคำภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่าน จึงถือเป็นแบบทดสอบหนึ่งที่สามารถใช้ในการศึกษาการทำงานของสมองที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางเสียงและการสะกดคำในขณะที่ทำการอ่าน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับการได้มาซึ่งการอ่านและการสะกดคำสำหรับการอ่านภาษาที่โปร่งใส (Transparent language) เช่น ภาษาไทยได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยที่ได้ในครั้งนี้ สามารถสนับสนุนได้ว่าแบบทดสอบการอ่านและการสะกดคำภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่าน มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการศึกษากระบวนการได้มาซึ่งการอ่านและการสะกดคำภาษาไทยของนักเรียน ยิ่งกว่านั้นแบบทดสอบนี้ยังมีคุณลักษณะเฉพาะที่ทำให้เราได้ทราบถึงความสามารถในการอ่าน ควบคู่กับการศึกษาการทำงานของสมองที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางเสียงและการสะกดคำในขณะที่ทำการอ่านด้วย ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะจากสิ่งที่ค้นพบในงานวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

ควรมีการนำแบบทดสอบการอ่านและการสะกดคำภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่านไปใช้เป็นตัวกระตุ้นหรือสิ่งเร้าในการวัดคลื่นไฟฟ้าสมอง เพื่อศึกษาผลของความสูงและความกว้างของศักย์ไฟฟ้าสมองสัมพันธ์กับเหตุการณ์หรือคลื่นไฟฟ้าสมองในรูปแบบพลังงานสัมพันธ์ ในช่วงคลื่นต่าง ๆ ในขณะที่ทำการอ่าน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการพัฒนาแบบทดสอบการอ่านและการสะกดคำภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีความเสี่ยงบกพร่องด้านการอ่าน โดยเพิ่มเติมการศึกษาเรื่องจำนวนตัวอักษร (characters) ที่เหมาะสม และ มีการทำ bigram frequency ของแต่ละคำ เพื่อช่วยให้แบบทดสอบส่งผลต่อการศึกษาค้นคว้าได้มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- พรพิมล ชูสอน และ ศิรฉัตร ภูงามดี. (2563). การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. *Journal of Buddhist Education and Research*. 6 (2), 61-72.
- พิมพ์ผกา พิพู, สุพันธุ์วิทย์ ไวยรูป และ ธนินท์ธรร แดงทิม. (2565). การพัฒนาทักษะด้านการอ่านพยัญชนะของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยใช้เกมการศึกษา. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 7 (7), 27-38).
- มัลลิกา ศานติประพันธ์ และ พชรินทร์ สุริยวงศ์. (2562). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านช่อง (ประชากรบำรุง). *วารสารวิชาการ ครูศาสตร์สวนสุนันทา*. 3 (1), 30-37.
- สุรีย์ แซ่ท้าว, ยุพิน จันทรเรือง และ เบญจมาภรณ์ สุริยวงศ์. (2564). การสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำที่สะกดด้วยแม่กน แม่กด แม่กบ โดยใช้เพลง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง โรงเรียนบ้านมนตรวิทย์. *พินเนศวร์สาร*. 17 (1), 123-136.
- Bryant, N. D. (1964). Characteristics of dyslexia and their remedial implication. *Exceptional Children*. 31 (4), 195-199.
- Byrd, R. S. (2005). School failure: assessment, intervention, and prevention in primary pediatric care. *Pediatrics in Review*. 26 (7), 227-237.
- Coltheart, M., Curtis, B., Atkins, P., & Haller, M. (1993). Models of reading aloud: Dual-route and parallel-distributed-processing approaches. *Psychological Review*. 100 (4), 589-608.
- Cramer, S. (2014). Dyslexia international: Better training, better teaching. *Online*. Retrieved June 22, 2022. from: www.dyslexia-international.org
- Hasko, S., Groth, K., Bruder, J., Bartling, J., & Schulte-Körne, G. (2013). The time course of reading processes in children with and without dyslexia: an ERP study. *Frontiers in human neuroscience*. 7, 570.
- Hasko, S., Groth, K., Bruder, J., Bartling, J., & Schulte-Körne, G. (2014). What does the brain of children with developmental dyslexia tell us about reading improvement? ERP evidence from an intervention study. *Frontiers in human neuroscience*, 8, 441.
- Krause, M. B. (2015). Pay attention!: sluggish multisensory attentional shifting as a core deficit in developmental dyslexia. *Dyslexia*. 21 (4), 285-303.

- Kweldju, S. (2015). Neurobiology Research Findings: How the Brain Works during Reading. *PASAA: Journal of Language Teaching and Learning in Thailand*, 50, 125-142.
- Lyon, G. R., Shaywitz, S. E., & Shaywitz, B. A. (2003). A definition of dyslexia. *Annals of dyslexia*. 53 (1), 1-14.
- Massaro, D. W., & Cohen, M. M. (1994). Visual, orthographic, phonological, and lexical influences in reading. *Journal of Experimental Psychology: human perception and performance*. 20 (6), 1107.
- Rahbari, N., & Sénéchal, M. (2009). Lexical and nonlexical processes in the skilled reading and spelling of Persian. *Reading and Writing*. 22 (5), 511-530.
- Rimrodt, S. L., & Lipkin, P. H. (2011). Learning disabilities and school failure. *Pediatrics in Review-Elk Grove*. 32 (8), 315.
- Roongpraiwan, R., Ruangdaraganon, N., Visudhiphan, P., & Santikul, K. (2002). Prevalence and clinical characteristics of dyslexia in primary school students. *Journal of the Medical Association of Thailand= Chotmaihet thangphaet*. 85, S1097-1103.
- Shaywitz, S. E., & Shaywitz, B. A. (2007). The neurobiology of reading and dyslexia. *The ASHA Leader*. 12 (12), 20-21.
- Vellutino, F. R., Fletcher, J. M., Snowling, M. J., & Scanlon, D. M. (2004). Specific reading disability (dyslexia): What have we learned in the past four decades? *Journal of child psychology and psychiatry*. 45 (1), 2-40.
- Winkel, H., & Iemwanthong, K. (2010). Reading and spelling acquisition in Thai children. *Reading and Writing*. 23 (9), 1021-1053.

การใช้บทเรียนวิดีโอทัศน์ประกอบการสอนดนตรี กรณีศึกษาโรงเรียนที่ขาดแคลนครู

The Usage of Music Video Lesson for Music Teaching : A Case Study on the Lack of Teachers for the Schools

สุภาพร ฉิมหนู

มหาวิทยาลัยทักษิณ

Supaporn Chimnoo

Thaksin University, Thailand

E-mail: supaporn.c@tsu.ac.th

บทคัดย่อ

ดนตรีมีประโยชน์สามารถช่วยกระตุ้นพัฒนาการเชาว์ปัญญาและฝึกสมาธิให้กับเด็กซึ่งปัจจุบันได้รับความนิยมอย่างมากแต่สำหรับเด็กในชนบทดนตรียังเข้าถึงได้ไม่เพียงพอ บางสถานศึกษาประสบปัญหาการขาดแคลนครูสอนไม่มีสื่อการสอนและมีปัญหาด้านงบประมาณ การวิจัยครั้งนี้จึงศึกษานำบทเรียนวิดีโอทัศน์เพื่อใช้กับโรงเรียนที่ขาดแคลนครู โดยเลือกเครื่องดนตรีที่ราคาเหมาะสมคือเมโลเดียน ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อพัฒนาบทเรียนวิดีโอทัศน์ประกอบการสอนดนตรีให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนวิดีโอทัศน์ (3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนวิดีโอทัศน์ประชากรเป็นนักเรียนโรงเรียนวัดป่าขวาง (ธรรมรักษ์ราษฎร์ศึกษา) และนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านสะทอน (วันครู2503) การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้นักเรียนช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 เป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1)แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อใช้สอบถามผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา (2)บทเรียนวิดีโอทัศน์ เรื่องการเล่นเมโลเดียนเบื้องต้น สำหรับโรงเรียนที่ขาดแคลนครู (3)แผนจัดการเรียนรู้และคู่มือประกอบบทเรียนเรื่องการเล่นเมโลเดียนเบื้องต้น (4)แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ทฤษฎี-ปฏิบัติ) (5)แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน

ผลการวิจัยมีดังนี้ (1)บทเรียนวิดีโอทัศน์ เรื่องการเล่นเมโลเดียนเบื้องต้นมีประสิทธิภาพ 80.58 /87.45 สูงกว่าเกณฑ์กำหนด 80/80 (2)ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 (3) ผลการสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนต่อบทเรียนวิดีโอทัศน์ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 ระดับพึงพอใจมากที่สุด บทเรียนวิดีโอทัศน์มีประโยชน์เพื่อแก้ไขปัญหาความขาดแคลนครู ลดความเลื่อมล้ำทางการศึกษาและยังสามารถเรียนซ้ำไม่จำกัด

เวลาเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมาก สำหรับวิชาดนตรีในระดับประถมศึกษาการใช้บทเรียนวีดิทัศน์เพียงอย่างเดียวสามารถทำให้นักเรียนปฏิบัติเครื่องดนตรีได้ในระดับเบื้องต้น หากเป็นการศึกษาดนตรีในระดับที่สูงขึ้นจำเป็นต้องมีผู้สอนคอยแนะนำกระบวนการฝึกฝนแบบตัวต่อตัว จะทำให้ผู้ฝึกสามารถบรรลุผลสำเร็จในศึกษาดนตรีได้อย่างแท้จริง

คำสำคัญ: เมโลเดียน; บทเรียนวีดิทัศน์; ดนตรี

Abstracts

Music is useful as it helps stimulate cognitive development and mindfulness practice among children, which gains much popularity nowadays. Children in rural areas are unable to access music sufficiently. Some schools do not have teachers, instructional media, and budget problems. This research created video lessons for schools deprived of teachers by using an inexpensive musical instrument like a melodeon. The research was conducted based on an experimental research design that aimed to (1) to develop video lessons supplementing music teaching to achieve the efficiency criteria of 80/80, and (2) to compare pretest and post-test scores of learning achievement of students learning with video lessons, (3) to study the satisfaction of students learning with video lessons. The population in the study was students from Wat Pa Khwang School (Thammarak Rasadon Suksa) and Chumchon Ban Sathon School (Wan Khru 2503) (Ban Sathon Community School). A simple random sampling technique was used to select the sample from Prathomsuksa 4-6 students, semester 2 of the 2021 academic year. The research instrument was (1) a structured interview to inquire about content experts, (2) a video lesson on how to play the melodeon for beginners in schools deprived of teachers, (3) a learning management plan and a supplemental lesson manual on how to play the melodeon for beginners, (4) learning achievement test (theory-practice), (5) a questionnaire about students' satisfaction.

The Result from the study revealed that the video lesson on how to play the melodeon for beginners achieved an efficiency of 80.58/87.45, higher than the 80/80 criteria, and (2) the post-test learning achievement was higher than the pretest learning achievement with the statistical significance level of 0.05, (3) students' satisfaction survey results found that the mean satisfaction score was 4.52, the standard deviation was 0.56, satisfaction level was at the highest. Video lessons are useful for solving a teacher shortage problem, and reducing educational inequality, and students can repeat the lessons at any time which is very beneficial to students. As for music subjects at the Prathomsuksa level in school, the use of video lessons only can enable students to practice a musical instrument at the beginning. In the case of an advanced level of music study, a teacher is needed to give advice on how to practice the instrument in person, which will truly help students reach music learning achievement.

Keywords: Melodeon; Video lesson; Music

บทนำ

ดนตรีมีประโยชน์สามารถช่วยกระตุ้นพัฒนาการเชาว์ปัญญาและฝึกสมาธิให้กับเด็ก มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดสามารถโน้มน้าวจิตใจให้ผู้ฟังคล้อยตามเกิดความสุขหรือระทึกใจ โลกในแง่ดี ชโลมจิตใจให้เยือกเย็น ขณะเดียวกันดนตรีก็สามารถกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ในรูปแบบต่าง ๆ โรงเรียนประถมศึกษาเป็นการศึกษาระดับที่รัฐบาลกำหนดให้เด็กทุกคนต้องได้รับการศึกษา ดังที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในมาตรา 54 ความว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย พัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย และรัฐต้องส่งเสริม สนับสนุนให้การจัดการศึกษามีมาตรฐานสากลการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ จากข้อกำหนด ในรัฐธรรมนูญข้างต้นได้ความสำคัญต่อการศึกษายิ่งยิ่ง ดังนั้น โรงเรียนและครูผู้สอนจึงมีบทบาทต่อการเจริญเติบโตของประเทศชาติ ประชาชนกินดีอยู่ดีเพราะมีการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของเด็กและเยาวชนที่ควรได้รับการศึกษาอย่างครบถ้วนและปราศจากความเหลื่อมล้ำเป็นเหมือนบ้านหลังที่สองของเด็ก ดังนั้นคุณภาพของการศึกษาและความครบถ้วนของสื่อสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะจัดสรรให้เท่าเทียมในทุกด้าน โดยโรงเรียนอยู่อำเภอเมืองหรือโรงเรียนขนาดใหญ่ย่อมจะมีความพร้อมทั้งด้านเครื่องดนตรี อุปกรณ์และครูผู้สอน แต่บางสถานศึกษาประสบปัญหาการขาดแคลนผู้สอนไม่มีสื่อการสอนทำให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำ การศึกษาในกรุงเทพมหานคร อำเภอเมืองของทุกจังหวัดที่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มักจะได้รับการจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไว้อย่างเพียงพอ ตรงข้ามกับการศึกษาในชนบท เช่น โรงเรียนห่างไกลความเจริญ นักเรียนมักพบกับความไม่เท่าเทียมโดยรายวิชาเฉพาะด้าน เช่น วิชาดนตรี เป็นต้น (วินัย รัตนเสถียร 2564 : 21)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กำหนดมาตรฐานวิชาดนตรี ด้วยมาตรฐาน ศ.2.1 และ ศ.2.2 มีเนื้อหาโดยสังเขป ดังนี้ (1) ชั้นประถมศึกษาตอนต้น มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ การกำเนิดเสียง ลักษณะความดังเบา มีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีอย่างสนุกสนาน ร้องเพลงง่าย ๆ ที่เหมาะสมกับวัย มีความสามารถบรรเลงเครื่องดนตรีประกอบเพลง (2) ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ การอ่านโน้ต เขียนโน้ตดนตรีไทยและสากล อ่านกฎแฉะหลัก อ่านโน้ตในบรรทัดห้าเส้น โน้ตและเครื่องหมายหยุด สามารถขับร้องบันไดเสียงที่เหมาะสมกับตนเอง ใช้เครื่องดนตรีบรรเลงจังหวะและทำนอง ใช้ดนตรีร่วมกับกิจกรรมในการแสดงออกตามจินตนาการ สร้างสรรค์เสียงประกอบการเล่าเรื่อง การร้องเพลงไทย การร้องเพลงสากล เป็นต้น (ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 : 21-27) ซึ่งจากข้อมูลข้างต้นชี้ให้เห็นว่ากำหนดมาตรฐานด้านดนตรีที่มุ่งเน้นการปฏิบัติ การทำกิจกรรม แสดงออกทาง

จินตนาการ บรรเลงเครื่องดนตรี ซึ่งนอกจากหลักการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้เป็นมาตรฐานทั่วประเทศแล้วบุคลากรทางการศึกษาที่จะถ่ายทอดวิชาความรู้เหล่านี้สู่นักเรียนก็สำคัญไม่แพ้กัน ดังนั้นโรงเรียนต้องจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกและบุคลากรให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง

กิ่งแก้ว อาริรักษ์ (2548 : 1) วิดีทัศน์มีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลต่อการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง คุณสมบัติวีดิทัศน์จะเอื้ออำนวยให้เกิดประโยชน์หลายประการ เช่น สามารถนำสิ่งที่อยู่นอกห้องเรียนเข้ามาสู่ นักเรียนสามารถย้อนดูซ้ำจนกว่าจะเข้าใจและสามารถติดต่อแก้ไขเนื้อหาที่สงสัยอยู่เสมอ การเรียนการสอน ด้วยบทเรียนวีดิทัศน์สามารถผสมผสานได้กับหลากหลายวิชาแยกเป็นแขนงความรู้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ สามารถช่วยลดทอนขั้นตอนในการเข้าถึงเนื้อหาความรู้ทางดนตรีได้เป็นอย่างดี การสร้างบทเรียนวีดิทัศน์ การศึกษานั้น มีคุณค่าอย่างยิ่งโดยเฉพาะใช้เป็นสื่อการสอนสำหรับโรงเรียนที่มีความห่างไกลและขาดแคลน บุคลากรทางการศึกษา จึงนับว่าเป็นสื่อที่ทรงพลังอย่างหนึ่งสามารถกระตุ้นและสร้างความสนใจให้ผู้เรียนเข้าใจ และสามารถเรียนรู้ ง่าย ๆ หลายรอบเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น จากเหตุผลทั้งหมดที่ผู้วิจัยกล่าวมา ทั้งสถานะความเลื่อมล้ำ สถานะความขาดแคลนครุดนตรีเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญ เพราะการเรียนดนตรีจะมีผลต่อการเจริญเติบโตของสติปัญญาในเด็กอีกทั้งช่วยขัดเกลาจิตใจให้อ่อนโยน (กฤษติศักดิ์ พูลสวัสดิ์ 2561 : 230-242) ถ้าใช้กระบวนการทางเทคโนโลยีส่งเสริมการเรียนรู้วิชาดนตรีและ ช่วยแก้ไขปัญหาคขาดแคลนครูผู้สอนอาจเป็นอีกทางออกหนึ่งที่สามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำและ สามารถนำไปใช้ประกอบการสอนเป็นสื่อเสริมการเรียนรู้ ซึ่งภายใต้บทเรียนวีดิทัศน์ต้องเพิ่มสีสัน กราฟฟิก เพื่อให้กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน จากเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์สำหรับ เมโลเดียน (เครื่องดนตรีประเภทหนึ่ง) เพราะมีราคาย่อมเยาและสามารถนำไปต่อยอดใช้กับเครื่องดนตรีชนิด อื่นได้อีกด้วย ซึ่งจัดทำในรูปแบบบทเรียนวีดิทัศน์ เรื่อง การเล่นเมโลเดียนเบื้องต้น เพื่อใช้กับโรงเรียนที่ขาด แคลนครูวิชาเอก ผู้วิจัยออกแบบเนื้อหาเกี่ยวกับ ทฤษฎีดนตรีเบื้องต้น แบบฝึกทักษะปฏิบัติ การอ่านโน้ตสากล ระบบนิ้วมือ การสาธิตการสอน ดนตรีประกอบการบรรเลง และบทเพลงเสริมความคิดสร้างสรรค์ การเรียน ด้วยบทเรียนวีดิทัศน์จะช่วยตอบสนองความต้องการของสถานศึกษาในชนบท ช่วยลดเวลาในการสอนของครู ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางสมองและสุนทรียภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ประกอบการสอนดนตรีให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียน วีดิทัศน์เรื่อง การเล่นเมโลเดียนเบื้องต้น
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนวีดิทัศน์ เรื่อง การเล่นเมโลเดียนเบื้องต้น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งเป็นการต่อยอดจากผลงานสร้างสรรค์ หนังสือ Play and Sing Music Book.1 จัดแจ้งทะเบียนลิขสิทธิ์ต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญา ทะเบียนข้อมูลเลขที่ ว.045406 (สุภาพร ฉิมหนู 2564 : 2) นำองค์ความรู้สร้างเป็นบทเรียนวิถีทัศน์ประกอบการสอนดนตรี โดยเลือกใช้เครื่องดนตรีระดับเริ่มต้นคือเมโลเดียน นำบทเรียนนี้ใช้กับโรงเรียนที่มีความต้องการจัดการเรียนรู้รายวิชาดนตรี โดยพิจารณาจากคุณสมบัติเลือกสถานศึกษาที่ขาดแคลนครูดนตรี โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย การวิจัยครั้งนี้มาจากการเปิดรับสมัครโรงเรียน ในจังหวัดสงขลาที่มีความขาดแคลนครูด้านดนตรี ผู้วิจัยนำโครงการและเอกสารแบบความร่วมมือส่งไปยังโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนแจ้งความจำนงค์ในการเข้าร่วมโครงการ พบว่าโรงเรียนที่ประสงค์เข้าร่วมมีทั้งหมด 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดป่าขวาง (ธรรมรักษาราชวรศึกษา) มีนักเรียนทั้งหมดจำนวน 75 คน และโรงเรียนชุมชนบ้านสะทอน (วันครู2503) มีนักเรียนทั้งหมดจำนวน 261 คน ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ จึงมีประชากรรวมทั้งหมด 336 คน

การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง มีวิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ช่วงชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2564 ภาคเรียนที่ 2 เป็นหน่วยสุ่ม โดยนักเรียนโรงเรียนวัดป่าขวาง (ธรรมรักษาราชวรศึกษา) และ นักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านสะทอน (วันครู2503) รวมทั้งสองโรงเรียน จำนวน 60 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและขั้นตอนการดำเนินงาน การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้การวิจัยแบบ One-Group Pretest-Posttest Design (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ 2538 : 249) เป็นรูปแบบวิธีการวิจัยศึกษากรณีเดียวสำหรับทดลองกับกลุ่มทดลองเดียว จัดกระทำโดยการเรียนด้วยบทเรียนวิถีทัศน์ เรื่องการเล่นเมโลเดียนเบื้องต้น แล้วเก็บข้อมูลโดยการทดสอบก่อนและหลังเรียน มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาหลักการและแนวคิดขั้นตอนกระบวนการผลิตบทเรียนวิถีทัศน์ เพื่อนำมาเป็นแนวทางการพัฒนาบทเรียนวิถีทัศน์ เรื่อง การเล่นเมโลเดียนเบื้องต้น สำหรับนักเรียนโรงเรียนที่ขาดแคลนครู ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม หลักการปฏิบัติดนตรี แนวทางการออกแบบบทเรียนให้มีความทันสมัย

ขั้นที่ 2 ออกแบบบทเรียนร่วมกับสถานศึกษาประเมินความต้องการของผู้มีส่วนร่วมและผู้เกี่ยวข้อง ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง พบว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องการให้ผลิตชุดการสอนที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและเข้าถึงได้ง่าย

ขั้นที่ 3 รวบรวมเนื้อหาเพื่อทำต้นแบบบทเรียนวิถีทัศน์ ผู้วิจัยได้นำความคิดเห็น ข้อเสนอจากการออกแบบบทเรียนร่วมกับสถานศึกษามาใช้ในการร่างต้นแบบบทเรียนวิถีทัศน์ และร่วมกันออกแบบแผนการจัดการ

เรียนรู้ กำหนดจุดประสงค์ กำหนดเนื้อหา การนำเสนอบทเรียนและเทคนิคต่าง ๆ และนำแผนจัดการเรียนรู้
สาระการเรียนรู้ดนตรีและศิลปะ เรื่อง การเล่นเกมโลเดียนเบื้องต้น ประเมินหาดัชนีความสอดคล้อง สอดคล้อง
(Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

ขั้นที่ 4 ผลิตบทเรียนวิดีโอ เรื่อง การเล่นเกมโลเดียนเบื้องต้น ตามขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการผลิต (Pre-Production) ได้แก่ เตรียมบุคลากร นักดนตรีสาธิต การเขียนบทและอุปกรณ์ในการผลิตบทเรียน
2. ขั้นการผลิต (Production) การผลิตบทเรียน เป็นขั้นตอนถ่ายทำวิดีโอและผลิตคู่มือประกอบบทเรียนวิดีโอ
3. ขั้นหลังการผลิต (Post-Production) ขั้นตอนตัดต่อ ลำดับภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว การใส่เสียงประกอบ

ขั้นที่ 5 การพัฒนาบทเรียนวิดีโอ

1. การประเมินหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ของคุณลักษณะคำถามที่ใช้ประเมินบทเรียนวิดีโอ เรื่องการเล่นเกมโลเดียนเบื้องต้น โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 2 ท่าน รวมทั้งหมด 5 ท่าน ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

2. การประเมินบทเรียนวิดีโอ เรื่อง การเล่นเกมโลเดียนเบื้องต้น เพื่อประเมินคุณภาพการสอนโดยใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ มีดังนี้ (1) ด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง ค่าเฉลี่ย 4.52 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68 (2) ด้านภาพและตัวอักษร ค่าเฉลี่ย 4.4 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.67 (3) ด้านเสียงบรรยายและดนตรีประกอบ ค่าเฉลี่ย 4.5 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.71 (4) ด้านเทคนิคการนำเสนอ ค่าเฉลี่ย 4.46 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89 โดยภาพรวมบทเรียนวิดีโอ เรื่อง การเล่นเกมโลเดียนเบื้องต้น มีคุณภาพ โดยค่าเฉลี่ย 4.47 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.73 แสดงว่าบทเรียนวิดีโอชุดนี้น่าไปใช้ในการสอนได้และผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้ ปรับปรุงลายมือ เนื่องด้วยผู้เรียนเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา ปรับน้ำเสียงให้การสอนให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น และขยายภาพประกอบการสอนให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 6 นำบทเรียนวิดีโอ เรื่องการเล่นเกมโลเดียนเบื้องต้น ทดสอบกับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน โดยผู้วิจัยทำการทดลองโดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนจากนั้นให้ผู้เรียน เรียนด้วยบทเรียนวิดีโอ เรื่อง เมโลเดียนเบื้องต้น เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการผู้วิจัยนำมาหาข้อมูลวิเคราะห์ประสิทธิภาพ พบว่า บทเรียนมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 จากนั้นนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 7 นำบทเรียนวิดีโอที่ค้น เรื่อง การเล่นเกมโลเตียนเบื้องต้นใช้กับกลุ่มตัวอย่าง มีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้เนื่องด้วยกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 7-12 ปี จึงต้องให้ร่วมวิจัยเซ็นเอกสารชี้แจงและแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย และเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัย สำหรับผู้แทนโดยชอบธรรม/ผู้ปกครอง (Informed Consent Form) ตามกระบวนการจริยธรรมการวิจัยในคน
2. กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนเรียนด้านทฤษฎีดนตรีจำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน
3. กลุ่มตัวอย่างทดสอบก่อนเรียนด้านการปฏิบัติแบบรายบุคคล ใช้เวลาโดยประมาณ 5 นาที/ต่อคน โดยใช้บทเพลงในหน่วยการเรียนรู้เป็นข้อสอบคะแนนเต็ม 10 คะแนน
4. ปฐมนิเทศ/ปรับพื้นฐาน เกี่ยวกับ ทฤษฎีดนตรี ชี้แจงบทเรียน อธิบายขั้นตอนและวิธีการเรียน
5. กลุ่มตัวอย่างฝึกเล่นเกมโลเตียนด้วยตนเองตามลำดับหมายเลขที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ระยะเวลาการฝึกปฏิบัติแบ่งได้ 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 กลุ่มตัวอย่างศึกษาบทเรียนวิดีโอที่ค้นด้วยตัวเองตั้งแต่ วิดีทัศน์หมายเลข 001-008 ระหว่างการฝึกให้กลุ่มตัวอย่างส่งคลิปวิดีโอการเล่นเมโลเตียน เพื่อรับข้อแนะนำจากผู้วิจัยผ่านทางกลุ่มไลน์ ใช้ระยะเวลาในการศึกษาบทเรียนวิดีโอที่ค้นด้วยตนเอง ทั้งหมด 4 สัปดาห์ จากนั้นผู้วิจัย ครูผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี กระทำวัดผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนด้วยการปฏิบัติเมโลเตียนแบบรายบุคคล คะแนนเต็ม 20 คะแนน โดยข้อสอบจะสุ่มเลือกบทเพลงจากหน่วยการเรียนรู้ การทดลองระยะที่ 1 มีจำนวนบทเรียนทั้งหมด 8 เรื่อง ดังนี้

บทเรียนวิดีโอที่ค้น หมายเลข 001	เรื่อง เมโลเตียนและระบบนิ้ว
บทเรียนวิดีโอที่ค้น หมายเลข 002	เรื่อง ตัวโน้ตและกุญแจประจำหลัก
บทเรียนวิดีโอที่ค้น หมายเลข 003	เรื่อง แบบฝึกหัดที่ 1
บทเรียนวิดีโอที่ค้น หมายเลข 004	เรื่อง แบบฝึกหัดที่ 2
บทเรียนวิดีโอที่ค้น หมายเลข 005	เรื่อง เพลงฉิ่งเป็นเด็กดี
บทเรียนวิดีโอที่ค้น หมายเลข 006	เรื่อง แบบฝึกหัดที่ 3
บทเรียนวิดีโอที่ค้น หมายเลข 007	เรื่อง แบบฝึกหัดที่ 4
บทเรียนวิดีโอที่ค้น หมายเลข 008	เรื่อง และเพลงปุดา

ช่วงที่ 2 กลุ่มตัวอย่างศึกษาบทเรียนวิดีโอที่ค้นด้วยตัวเองตั้งแต่ วิดีทัศน์หมายเลข 009-014 ระหว่างการฝึกให้กลุ่มตัวอย่างส่งคลิปวิดีโอการเล่นเมโลเตียน เพื่อรับข้อแนะนำจากผู้วิจัยทางกลุ่มไลน์ ใช้ระยะเวลาในการศึกษาบทเรียนวิดีโอที่ค้นด้วยตนเอง ทั้งหมด 4 สัปดาห์ จากนั้น ผู้วิจัย ครูผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ

ด้านดนตรี กระทำการวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนด้วยการเล่นเมโลเดียนแบบรายบุคคล มีคะแนนเต็ม 20 คะแนน โดยข้อสอบจะสุ่มเลือกบทเพลงจากหน่วยการเรียนรู้การทดลองระยะที่ 2 มีจำนวนบทเรียนทั้งหมด 6 เรื่อง ดังนี้

บทเรียนวิดิตส์น หมายเลข 009 เรื่อง เพลงตัวโน้ต

บทเรียนวิดิตส์น หมายเลข 010 เรื่อง เพลงมดจอมขยัน

บทเรียนวิดิตส์น หมายเลข 011 เรื่อง ชอบเที่ยวสวนสัตว์

บทเรียนวิดิตส์น หมายเลข 012 เรื่อง เพลง I'm happy

บทเรียนวิดิตส์น หมายเลข 013 เรื่อง เพลงตีกตอก (Tik Tok)

บทเรียนวิดิตส์น หมายเลข 014 เรื่อง เสียงรถไฟ

การวัดผลการปฏิบัติการเล่นเมโลเดียนทั้งระหว่างเรียนและหลังเรียน มีหัวข้อการประเมิน 4 หัวข้อ ได้แก่ (1) อิริยาบถ ท่าทาง การยืน (2) การหายใจ (3) การปฏิบัติเล่นเพลงตามจังหวะ (4) การอ่านโน้ต ที่ผ่านการหาความสอดคล้องของแบบวัดทักษะการปฏิบัติประเมินความจากการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะพฤติกรรม ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีเกณฑ์กำหนดการให้คะแนนแบบ Scoring Rubric

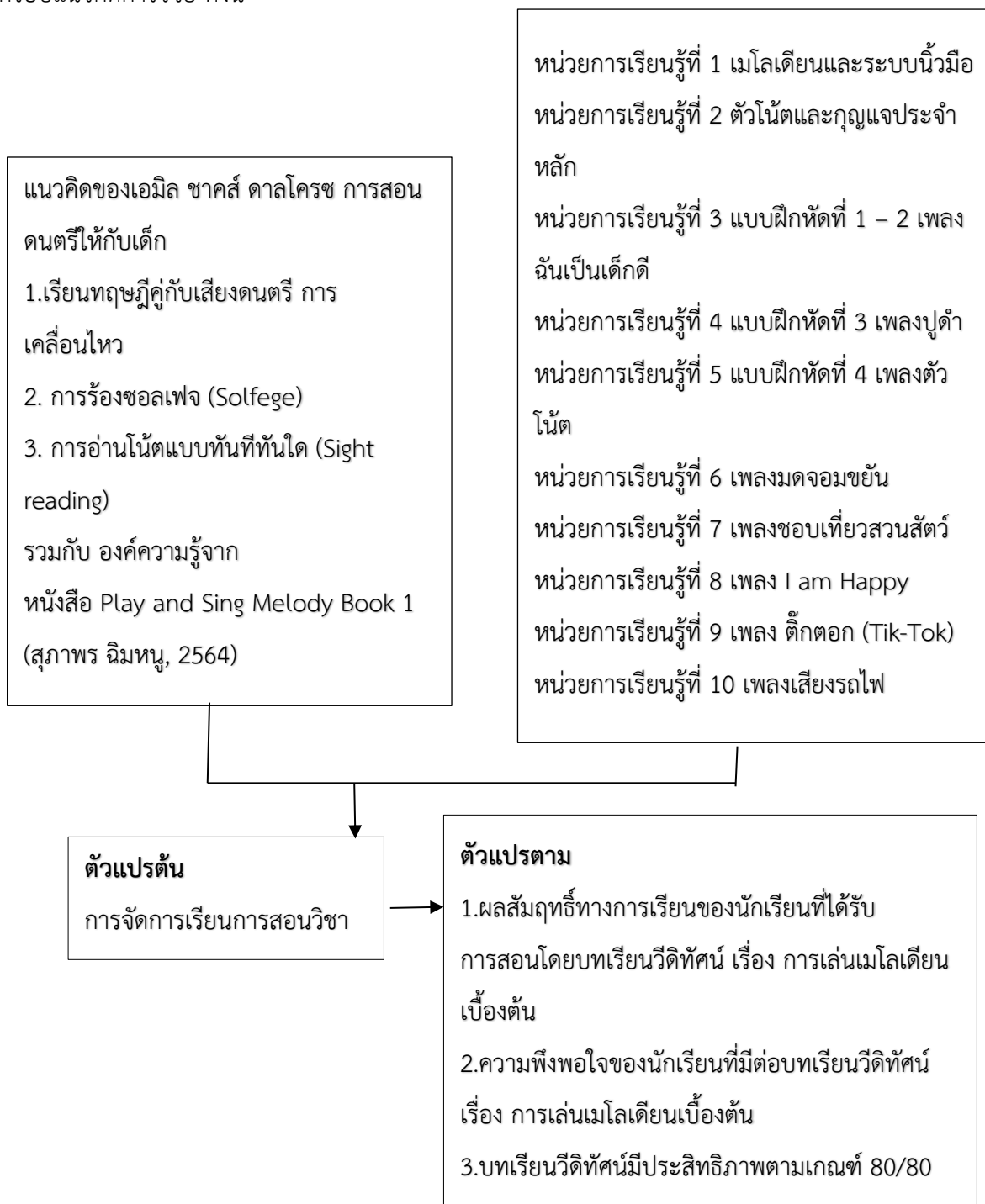
ขั้นที่ 8 การสำรวจความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาบทเรียนให้มีความสมบูรณ์มากขึ้นสามารถนำไปใช้กับโรงเรียนที่ขาดแคลนครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแบบสอบถามความพึงพอใจได้ประเมินหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ
2. คำนวณประสิทธิภาพของบทเรียนวิดิตส์น จากสูตร E_1/E_2
3. คำนวณเพื่อเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ค่า t-test for dependent samples
4. ความสอดคล้องแบบวัดทักษะทางการเรียน ประเมินความ สอดคล้องจากสูตรการหาดัชนีความ สอดคล้อง Index of Item-Objective Congruence: IOC
5. คำนวณหาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก(r) และค่านวนหาค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร Kr-20

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การใช้บทเรียนวีดิทัศน์ประกอบการสอนดนตรี กรณีศึกษาโรงเรียนที่ขาดแคลนครู
มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1) การหาประสิทธิภาพของบทเรียนวีดิทัศน์ เรื่องการเล่นเมโลเดียนเบื้องต้นให้มีประสิทธิภาพ 80/80 ผู้วิจัยได้ทดลองใช้บทเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 โรงเรียนแล้วนำคะแนนที่ได้จากการทำกิจกรรมและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การหาประสิทธิภาพของบทเรียนวีดิทัศน์ เรื่อง การเล่นเมโลเดียนเบื้องต้น (E_1/E_2)

คะแนนสอบ	<i>N</i>	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	<i>M</i>	E_1/E_2
คะแนนทดสอบ ระหว่างเรียน (E_1)	60	20	791.80	13.19	80.58
คะแนนทดสอบ หลังเรียน (E_2)	60	20	1049.50	17.49	87.45

จากตารางที่ 1 พบว่า ร้อยละของค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการทดสอบระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนโดยใช้บทเรียนวีดิทัศน์ เรื่องการเล่นเมโลเดียนเบื้องต้น ค่า E_1 มีค่าเท่ากับ 80.58 และร้อยละของค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน ค่า E_2 มีค่าเท่ากับ 87.45 แสดงว่าประสิทธิภาพของบทเรียนวีดิทัศน์ เรื่อง การเล่นเมโลเดียนเบื้องต้น มีค่าเท่ากับ 80.58/87.45 หมายความว่าบทเรียนมีประสิทธิภาพก่อเกิดการเรียนรู้ โดยเฉลี่ยร้อยละ 83.15 จากเกณฑ์ที่ตั้งไว้ E_1/E_2 เท่ากับ 80/80 แสดงว่าบทเรียนวีดิทัศน์ เรื่องการเล่นเมโลเดียนเบื้องต้น สำหรับโรงเรียนที่ขาดแคลนครูวิชาเอกดนตรีมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบที และระดับสำคัญทางสถิติของการทดสอบเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะปฏิบัติก่อนเรียนและหลังเรียนในการเรียนด้วยบทเรียนวีดิทัศน์

การทดสอบ	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>S.D.</i>	<i>T*</i>	<i>p</i>
ก่อนเรียน	60	13.19	0.76	22.78	.000
หลังเรียน	60	17.49	1.10		

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นคะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะปฏิบัติก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.76 คะแนนผลสัมฤทธิ์หลังการเรียน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 17.49 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.10 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่ได้เรียนด้วยบทเรียนวีดิทัศน์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

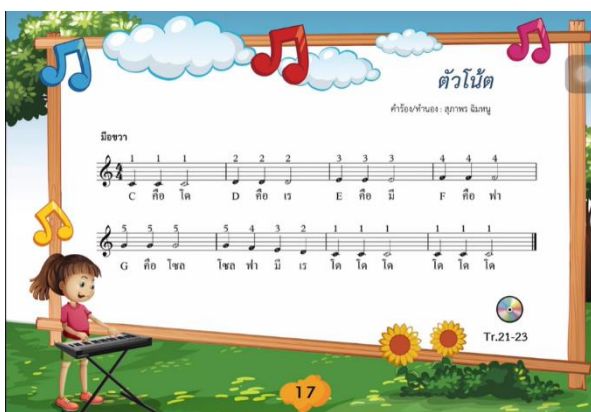
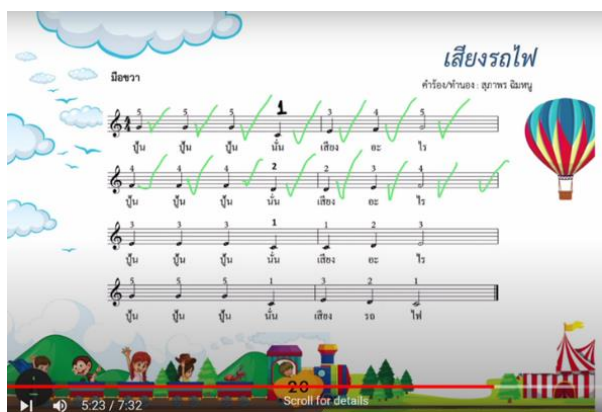
ดังนั้นสรุปได้ว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนวีดิทัศน์ เรื่อง การเล่นเกมโลเดียนเบื้องต้น มีทักษะด้านการเล่นได้มากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนวีดิทัศน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$, S.D.=0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายการประเมินความพึงพอใจ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด 6 รายการ ได้แก่ บทเรียนวีดิทัศน์มีรูปแบบขนาดของตัวอักษร สีเส้นชัดเจน อ่านง่าย ($\bar{x} = 4.73$, S.D. =0.44) รองลงมา ได้แก่ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากบทเรียนวีดิทัศน์ ไปใช้เป็นการเฉพาะทางดนตรี ($\bar{x} = 4.63$, S.D. =0.48) (3) ความพึงพอใจโดยรวมที่มีต่อบทเรียนวีดิทัศน์ เรื่อง การเล่นเกมโลเดียนเบื้องต้น ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.51) และ (4) ความพึงพอใจของบทเรียนวีดิทัศน์รวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.56) จึงสรุปได้ว่าบทเรียนมีความเหมาะสม สามารถใช้ประกอบการสอนดนตรีในระดับชั้นประถมศึกษา สามารถช่วยเสริมทักษะด้านดนตรีให้แก่ผู้เรียนได้ในระดับพื้นฐานเสริมทักษะดนตรี เพิ่มความสามารถพิเศษให้แก่ นักเรียนและ บทเรียนช่วยพัฒนานักเรียนให้สนใจดนตรีมากยิ่งขึ้นและผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามบทเรียนวีดิทัศน์ชุดนี้ได้มีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทเรียนวีดิทัศน์ เรื่อง การเล่นเกมโลเดียนเบื้องต้น

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ร้อยละ	แปลความ
(1) บทเรียนวีดิทัศน์มีรูปแบบขนาดของตัวอักษร สีเส้นชัดเจน อ่านง่าย	4.73	0.44	94.66	มากที่สุด
(2) บทเรียนวีดิทัศน์มีเสียงบรรยาย เสียงประกอบชัดเจนและมีความเหมาะสม	4.51	0.62	90.33	มากที่สุด
(3) เนื้อหาและระยะเวลาในการเรียนมีความเหมาะสม	4.60	0.58	92.00	มากที่สุด
(4) ผู้เรียนได้รับความรู้จากบทเรียนวีดิทัศน์ชุดนี้	4.40	0.64	88.00	มาก
(5) ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตาม เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านทางบทเรียนวีดิทัศน์ชุดนี้	4.46	0.56	89.33	มากที่สุด
(6) การประเมินผลก่อนเรียน / หลังเรียน มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.38	0.58	87.66	มาก
(7) เนื้อหาในบทเรียนวีดิทัศน์สามารถสื่อความหมายให้ผู้เรียนเข้าใจได้	4.43	0.59	88.66	มาก
(8) ผู้เรียนสามารถศึกษาบทเรียนวีดิทัศน์ได้ตามความพึงพอใจก่อให้เกิดความสุขในการเล่นดนตรี	4.43	0.62	88.66	มาก
(9) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากบทเรียนวีดิทัศน์ ไปใช้เป็นการเฉพาะทางดนตรี	4.63	0.48	92.66	มากที่สุด

(10) ความพึงพอใจโดยรวมที่มีต่อบทเรียนวีดิทัศน์ เรื่อง การเล่นเกม โลเตียนเปื่องตัน	4.63	0.51	92.66	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.52	0.56	89.96	มากที่สุด

แผนภาพที่ 2 บทเรียนวีดิทัศน์ เรื่อง การเล่นเกมโลเตียนเปื่องตัน

บทเรียนวีดิทัศน์ เรื่อง การเล่นเกมโลเตียนเปื่องตัน

แผนภาพที่ 3 QR CODE บทเรียนวีดิทัศน์ (สงวนลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยทักษิณ)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยการใช้บทเรียนวีดิทัศน์ประกอบการสอนดนตรี กรณีศึกษาโรงเรียนที่ขาดแคลนครู โดยมีบทเรียนวีดิทัศน์ เรื่องการเล่นเมโลเดียนเบื้องต้นเป็นเครื่องมือหลักในการวิจัย ผู้วิจัยได้กระทำการอภิปรายผล ดังนี้ คะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะปฏิบัติก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.76 คะแนนผลสัมฤทธิ์หลังการเรียน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 17.49 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.10 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่ได้เรียนด้วยบทเรียนวีดิทัศน์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และบทเรียนวีดิทัศน์ เรื่อง การเล่นเมโลเดียนเบื้องต้น ทำให้นักเรียนมีทักษะด้านดนตรีได้มากขึ้น บทเรียนมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 80/80 เท่ากับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ การวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างบทเรียนวีดิทัศน์ที่ต่อยอดมาจากการสร้างสรรค์ ใช้บทเรียนเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียนในโรงเรียนที่ขาดแคลนครูดนตรีเท่านั้น ไม่มีข้อยืนยันแน่ชัดว่า บทเรียน วีดิทัศน์สามารถทดแทนครูได้จริงหรือไม่ จากปัญหาที่ได้พบจากเก็บข้อมูล ทั้งสองสถานศึกษาต้องอาศัยครูผู้สอน ครูผู้ควบคุมที่มีความรู้เบื้องต้นด้านดนตรี หรือผ่านการอบรมเบื้องต้น เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจ โดยเลือก จากกลุ่มครูผู้สอนกลุ่มสาระศิลปะ บทเรียนวีดิทัศน์เพียงอย่างเดียวอาจทำให้นักเรียนไม่สามารถปฏิบัติจนบรรลุผล สำเร็จ บทเรียนวีดิทัศน์มีประโยชน์เพื่อแก้ไขปัญหาคาดแคลนครูและลดความเลื่อมล้ำทางการศึกษา พร้อมทั้ง สามารถเรียนซ้ำ ไม่จำกัดเวลาและสถานที่

จากการสร้างบทเรียนวีดิทัศน์ โดยการนำไปทดลองกับนักเรียนครั้งแรกรายบุคคลกับนักเรียน 3 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง ได้ผลการประเมินประสิทธิภาพบทเรียนวีดิทัศน์เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด จากการทดลอง เรียนรายบุคคลนั้น พบว่า บทเรียนวีดิทัศน์มีข้อบกพร่องบางประการ เช่น บางช่วงเสียงดัง-เบาไม่เท่ากับ บางช่วง เนื้อหาเร็วเกินไปนักเรียนดูตามไม่ทันและปฏิบัติตามไม่ทัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงกระทำการแก้ไขบทเรียนวีดิทัศน์ จากปัญหาดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากนั้นนำทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน ซึ่งผล การประเมินประสิทธิภาพเท่ากับ 80.57/87.45 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ซึ่งสอดคล้องกับ นิภาธร สารพันธ์ การวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ เรื่องการสวดคำสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนวัดวังเย็น (รัฐราษฎร์ประสาทวิทยา) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนวีดิทัศน์มี ประสิทธิภาพ 91.25/90.00 อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนาความสามารถด้านดนตรีของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาด้วยบทเรียนวีดิทัศน์เพียงอย่างเดียวอาจจะไม่เพียงพอเท่าที่ควร หากไม่มีการครูผู้สอนควบคุม การเรียนจะส่งผลให้พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนขาดการกระตือรือร้นในการฝึกฝน ถึงแม้ในครั้งนี้จะมื ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ก็ตาม ผู้ใช้สื่อต้องหมั่นกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจอย่างสม่ำเสมอ ส่งคลิปวิดีโอเพื่อประเมินผลการปฏิบัติอย่างใกล้ชิด

นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนวีดิทัศน์ เรื่อง การเล่นเมโลเดียนเบื้องต้น อยู่ในระดับ มากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.56 เมื่อพิจารณารายการประเมินเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ (1) บทเรียนวีดิทัศน์มีรูปแบบขนาด

ของตัวอักษร สีสันชัดเจน อ่านง่าย ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.44 (2) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากบทเรียนวิดีโอทัศน์ ไปใช้เป็นความสามารถพิเศษทางดนตรีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.48 (3) ความพึงพอใจโดยรวมที่มีต่อบทเรียนวิดีโอทัศน์ เรื่อง การเล่นเกมโลเดียนเบื้องต้น ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.51 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชนษา รักยินดี (2555 : 108) การวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนวิดีโอทัศน์ เรื่องการเล่นคีย์บอร์ดเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนตรุณาราชบุรี คือ นักเรียนมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เป็นความพึงพอใจด้านรูปแบบขนาด และสีตัวอักษรที่ใช้ในบทเรียนวิดีโอทัศน์ มีความสวยงาม อ่านง่าย ชัดเจน สำหรับบทเรียนวิดีโอทัศน์ เรื่องการเล่น เกมโลเดียนเบื้องต้น ผู้วิจัยได้มีการสาธิตและปฏิบัติให้นักเรียนดู และเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถส่งวิดีโอ การฝึกฝนให้ผู้วิจัยวิเคราะห์การปฏิบัติและแก้ไขทักษะการเล่นเกมโลเดียนให้ดีขึ้น จะเห็นได้ว่าความพึงพอใจ ที่เกี่ยวกับการนำความรู้ที่ได้จากบทเรียนไปใช้ประโยชน์ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะการเรียนรู้ดนตรี จากวิดีโอทัศน์เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะช่วยสร้างกระบวนการคิดให้แก่ นักเรียน นอกจากวิดีโอทัศน์ต้องมีเนื้อหา ที่ครบถ้วนแล้ว สีสัน ความสนุกสนาน ภาษาพูดของผู้สอนที่ต้องมีความเป็นกันเอง น้ำเสียงน่าฟังไพเราะ สำนวนภาษาต้องเป็นอย่างไรง่าย ชื่องานการเข้าถึงบทเรียนต้องสะดวกต่อผู้เรียน ดังที่ จิราภรณ์ เพ็ญพุง กล่าวไว้ว่า การทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนได้นั้นสื่อการสอนต้องกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ และความจดจำของนักเรียน มองเห็นประโยชน์ได้ชัดเจนโดยเน้นให้นักเรียนลงมือทำเปิดโอกาสให้ตั้งคำถามแสวงหา คำตอบผ่านงานเดี่ยวและงานกลุ่ม มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเพื่อช่วยลดความรู้สึกลบ เพื่อย่อยต่อเนื้อหาวิชา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. บทเรียนวิดีโอทัศน์ เรื่อง การเล่นเกมโลเดียนเบื้องต้น เหมาะสำหรับโรงเรียนที่ขาดแคลนครูวิชา เอกดนตรีและโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่ไม่มีการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรี สามารถใช้บทเรียน เป็นสื่อเสริมการเรียนรู้ หรือจัดกิจกรรมดนตรีโดยมีครูผู้สอนควบคุมเพื่อเสริมสร้างจินตนาการแก่นักเรียน ด้วยโอกาส ทั้งนี้ ครูผู้ควบคุมควรศึกษาเนื้อหาบทเรียนจากคู่มือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้เกิดความชำนาญ

2. การพิจารณาจัดกลุ่มนักเรียนตามระดับความสามารถที่ต่างกัน คือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน เพื่อให้ นักเรียนได้ฝึกกันเป็นกลุ่ม โดยนักเรียนที่อยู่ในระดับเก่งจะได้ช่วยเหลือนักเรียนที่อยู่ในระดับที่อ่อนกว่า

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำรูปแบบของบทเรียนวิดีโอทัศน์ชุดนี้ พัฒนาใช้กับเครื่องดนตรีชนิดอื่น โดยเฉพาะวิชาที่ต้อง อาศัยทักษะด้านการปฏิบัติ กรณีที่นักเรียนขาดเรียนหรือเรียนรู้ช้า บทเรียนวิดีโอทัศน์สามารถกลับมาดูซ้ำ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจและมีความชำนาญในการปฏิบัติมากขึ้น อีกทั้ง ปัจจุบันสถานการณ์โรคระบาดไวรัส

โคโรนาส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้วิชาปฏิบัติอย่างมาก บทเรียนวิดีโอที่มีประโยชน์ต่อผู้สอนและผู้เรียนสามารถส่งบทเรียนผ่านกลุ่มไลน์ หรือ ช่องทาง YouTube

2. พัฒนาต่อยอดสร้างบทเรียนวิดีโอที่เพิ่มระดับความยากของบทเพลงและแบบฝึกหัด และใช้กับกลุ่มตัวอย่างเดิม เพื่อการเพิ่มระดับความสามารถทางด้านดนตรีให้กับนักเรียน

3. สร้างหลักสูตรระยะสั้นเพื่ออบรมความรู้เบื้องต้นแก่โรงเรียนที่ขาดแคลนครูวิชาเอกดนตรี

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. (พิมพ์ครั้งที่ 3).

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.จำกัด.

กฤษฎีกาศึกดี พูลสวัสดิ์ และ กิรติ คุวานนท์. (2561). ดนตรีกับพัฒนาการทางเชาว์ปัญญาของเด็กทารกแรกเกิดจนถึงวัยประถมศึกษาตอนปลาย. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 12 (1), 230-242.

กิ่งแก้ว อารีรักษ์ และคณะ. (2548). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบหลากหลาย*. กรุงเทพมหานคร: เมธีทิปส์.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

วินัย รัตนเสถียร. ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านสะท้อน. (28 มีนาคม 2564). สัมภาษณ์

สุชนา รักยินดี. (2556). *การพัฒนาบทเรียนวิดีโอเรื่องการเล่นคีย์บอร์ดเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนตรุณาราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุภาพร ฉิมหนู. (2564). *Play and Sing Melody Book 1*. สงขลา: เอเค อะเบฟ

การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ ของนักเรียนออทิสติกเรียน
ร่วมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการสอนอ่านด้วยวิธี KWL – Plus

**A Study of the Ability in Reading Comprehension of Matthayomsuksa 1
Autistic Students in an Inclusive Through the Kwl – Plus Reading Strategy**

จินดาพร มุลกันทา

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Jindaporn Moonkunta

Ramkhamhaeng University, Thailand

E-mail: jindaporn.m@ds.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสามารถอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ ของนักเรียนออทิสติกเรียนร่วม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการสอนอ่านด้วยวิธี KWL – Plus 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนออทิสติกเรียนร่วม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการสอนอ่านด้วยวิธี KWL – Plus กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนออทิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 3 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านด้วยวิธี KWL – Plus และแบบทดสอบความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดำเนินการทดลองเป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 50 นาที รวมทั้งสิ้น 10 ครั้ง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ The Wilcoxon Matched-Pairs Signed- Ranks Test และการคำนวณคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ ผลการวิจัย พบว่า 1) ความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนออทิสติก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการสอนอ่านด้วยวิธี KWL – Plus อยู่ในระดับดี 2) ความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนออทิสติก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการสอนอ่านด้วยวิธี KWL – Plus สูงขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การสอนอ่านด้วยวิธี KWL- Plus; ความสามารถอ่านจับใจความ; นักเรียนออทิสติก

* วันที่รับบทความ: 23 สิงหาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 12 ตุลาคม 2565; วันตอบรับบทความ: 16 ตุลาคม 2565

Received: August 23, 2022; Revised: October 12, 2022; Accepted: October 16, 2022

Abstracts

This experimental research aimed 1) to study the reading comprehension ability of the Matthayomsuksa 1 autistic students an inclusive through the KWL – Plus reading strategy. 2) to compare the reading comprehension ability of the Matthayomsuksa 1 autistic students an inclusive before and after using the KWL – Plus reading strategy. The sample group were 3 autistic students in Matthayomsuksa 1 at The Demonstration school of Ramkhamhaeng University in the second semester of 2020 academic year. The sample were chosen by a purposive sampling. The instrument used in this research were the KWL-Plus reading strategy lesson plans and the achievement test of the ability in reading comprehension for the Matthayomsuksa 1 autistic students. The duration of the strategy application was 5 weeks divided into 10 sessions, 50 minutes per session, twice a week. The data were statistically analyzed by using frequency, mean, percentage, The Wilcoxon Matched – Pairs Signed – Ranks test, and Relative Growth score. The results of the research were: 1) The ability in reading comprehension of autistic students in Matthayomsuksa 1 through the KWL – Plus reading strategy was of a good level. 2) The ability in reading comprehension of Autistic students in Matthayomsuksa 1 through KWL – Plus reading strategy was at a higher level. The difference was not statistically significant at the 0.05 level.

Keywords: The KWL – Plus reading strategy; Ability in reading comprehension; Autistic Students

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ ทำให้สังคมและประเทศชาติพัฒนาไปในทิศทางที่พึงประสงค์ การจัดการศึกษาจึงให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละบุคคล โดยรัฐได้กำหนดนโยบายที่จะสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะการเรียนการสอนที่เข้าถึงเด็กทุกคน ทุกกลุ่มอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นบุคคลปกติหรือบุคคลพิการ ซึ่งรัฐได้กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545) หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 วรรคสอง ว่า “การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิ และโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานพิเศษ” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548 : 6)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 5-8) กระทรวงศึกษาได้มองเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษว่าการที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพอยู่ในโลกยุคใหม่นั้นจะต้องมีความรู้ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษให้มากขึ้น การจัดการศึกษาของประเทศไทยในขณะนี้จึงต้อง

พัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียนให้อยู่ในระดับที่จะรับและเข้าใจสารสนเทศภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศสำหรับนักเรียนไทยจึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นต้องใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ และการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิสัยทัศน์ที่จะช่วยพัฒนานักเรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นให้ดีขึ้น กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 5-8)

การอ่านจับใจความเป็นการอ่านเพื่อทำความเข้าใจในเนื้อเรื่อง เข้าใจจุดหมาย สารสำคัญของเรื่องได้ถูกต้อง ความคิดเห็น ที่ผู้เขียนต้องการแสดงต่อผู้อ่าน ตลอดจนวินิจฉัยคุณค่าที่ตนอ่านได้อย่างมีเหตุผล ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการคิดและประสบการณ์เดิมที่ผู้อ่านมีอยู่ เพื่อใช้ในการคาดเดาความหมายจากเนื้อเรื่องที่อ่าน (นภเนตร ธรรมบวร, 2549 : 177) ดังนั้นการอ่านที่ดีมีประสิทธิภาพจะต้องมีความเข้าใจในการอ่าน อ่านแล้วจับใจความได้ ดังที่ ทักษพร โพธิ์เหมือน (2560 : 16) กล่าวว่า การอ่านจับใจความเป็นหัวใจและจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับการอ่านเนื้อเรื่องให้เข้าใจ เป็นพื้นฐานที่ทำให้ผู้อ่านสามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์การอ่านที่ถูกวิธีทำให้คนมีความฉลาดประสบความสำเร็จในการเรียน ทำให้ได้รับความคิด ความบันเทิง ช่วยพัฒนาการศึกษา พัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพสู่ความก้าวหน้ามั่นคงในชีวิตอนาคตได้

ปัญหาด้านการอ่านของเด็กก้อทิสติกจากที่ได้ศึกษาจากวิทยุทัศน์ พบว่า พบว่าเด็กก้อทิสติกส่วนใหญ่มีปัญหา คือ อ่านแล้วไม่สามารถตอบคำถามได้ เด็กบางคนเขียนได้อ่านได้ แต่ไม่รู้เรื่อง ไม่สามารถจับใจความจากเรื่องที่อ่านได้ ทำให้การอ่านไม่มีความหมาย ไม่มีประโยชน์ เพราะไม่รู้เรื่องหรือได้สาระจากเรื่องที่อ่าน ทำให้การอ่านไม่มีประสิทธิภาพ การอ่านจับใจความมีจุดมุ่งหมายเพื่อสรุปใจความสำคัญ หาความสำคัญ และพัฒนาด้านการคิด สำหรับเด็กก้อทิสติกเป็นเด็กที่มีความผิดปกติทางสมอง ซึ่งส่งผลให้เขามีปัญหาในการทำ ความเข้าใจและตอบสนองกับโลกภายนอก และทำให้เขามีพฤติกรรมและการแสดงออกที่แตกต่างจากเด็กปกติทั่วไป (โสธิดา ผุฏฐธรรม, 2556 : ออนไลน์) ด้วยลักษณะของเด็กก้อทิสติกที่มีปัญหาในการทำ ความเข้าใจและ ไม่สามารถเข้าใจอะไรที่ซับซ้อน ดังนั้นผู้สอนต้องมีวิธีสอนอ่านที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาการอ่านของนักเรียนสามารถทำได้หลายวิธี เทคนิค KWL-Plus เป็นเทคนิคหนึ่งที่สามารถพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน และทักษะ การคิดอย่างบังเกิดผลดี เนื่องจากมีกรอบและแนวทางฝึกให้คิดเป็นลำดับขั้นตอน โดยครูมีบทบาทคอยดูแลการฝึกคิดของนักเรียน คอยถามคำถาม เพื่อให้นักเรียนแสวงหาคำตอบ และคอยกระตุ้นให้นักเรียนถามคำถามจากเรื่องที่อ่านด้วย ดังนั้นเทคนิค KWL plus จึงสามารถนำมาใช้ในเรื่องที่มีจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจใน เรื่องนั้นๆ รวมทั้งมุ่งพัฒนาทักษะการคิดอย่างกว้างขวางลึกซึ้ง โดยวัชร เล่าเรียนดี (2553 : 27-31) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL เป็นแนวคิดของ Ogle, D., (1986 : 626-631) ที่นำมาใช้ในการสอนอ่านซึ่งเป็นอักษรย่อของคำว่า Know, Want to Know และ Learned ตามลำดับ ซึ่งคำว่า Know (K) หมายถึง รู้อะไรบ้างจากเรื่องที่อ่าน หรือหัวเรื่องที่กำหนด โดยที่ยังไม่ต้องอ่านในรายละเอียดเพื่อถามความรู้

เดิม เรื่องราว สำคัญ หรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง Want to Know (W) หมายถึงต้องการอะไรจากเรื่องที่อ่าน จากบทที่อ่าน โดยคิดต่อเนื่องจากขั้น K คือรู้อะไรจากเรื่องที่อ่านบ้าง และต้องการรู้อะไรเพิ่มเติมจากเรื่องที่อ่านต่อไป Learned (L) เกิดการเรียนรู้อะไรบ้างโดยที่ทั้งขั้น K, W และ L จะต้องเขียนตอบลงในแบบฟอร์มหรือตาราง K W L ที่เตรียมไว้จากเรื่องที่กำหนดให้อ่าน

จากความสำคัญของการอ่านจับใจความจะเน้นในเรื่องของความเข้าใจเรื่องที่อ่าน ค้นหาสาระสำคัญ หรือประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ ซึ่งเป็นหัวใจในการอ่านที่มีผลต่อการใช้ชีวิตประจำวัน เด็กออทิสติกที่มีปัญหา ด้านภาษา อ่านแล้วไม่เข้าใจ จับใจความไม่ได้ หรือสรุปเรื่องราวที่อ่านไม่ได้ จึงได้นำวิธีสอนอ่านด้วยวิธี KWL- Plus มาเป็นวิธีการสอนอ่านจับใจความของนักเรียนออทิสติก แล้วจึงศึกษาว่าหลังจากได้จัดการเรียนรู้ตามแนวทางนี้แล้ว ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนออทิสติกมีการพัฒนาขึ้นหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางแก่ครู ผู้ปกครอง และ ผู้ที่ต้องการศึกษา ได้นำวิธีการดังกล่าวไปใช้ในการสอนนักเรียนออทิสติกต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนออทิสติกเรียนร่วม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการสอนอ่านด้วยวิธี KWL - Plus
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนออทิสติกเรียนร่วม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการสอนอ่านด้วยวิธี KWL - Plus

ระเบียบวิธีวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย
กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนออทิสติก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 3 คน ได้มาโดยวิธีการเจาะจง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 1. แผนการจัดการเรียนรู้จากการสอนอ่านด้วยวิธี KWL- PLUS จำนวน 10 แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาสอนแผนการจัดการเรียนรู้ละ 50 นาที
 2. แบบทดสอบความสามารถอ่านจับใจความ ของนักเรียนออทิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 ข้อ ดังนี้
 - 2.1 การตอบคำถามแบบปรนัย จำนวน 15 ข้อ
 - 2.2 การเรียงลำดับเหตุการณ์ จำนวน 5 ข้อ

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร มาตรฐาน 1.2 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ตัวชี้วัดที่ 4 ระบุหัวข้อเรื่อง (topic) ใจความสำคัญ (main idea) และตอบคำถามจากการฟังและอ่านบทสนทนา นิทาน และเรื่องสั้น รวมถึงศึกษาเอกสารประกอบการใช้หลักสูตร เพื่อศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ

1.3 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนแบบ KWL-Plus

1.4 ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีสอนแบบ KWL-Plus ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1.4.1 กิจกรรมก่อนอ่าน (pre-reading) ครูกระตุ้นประสบการณ์เดิมของนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านพร้อมทั้งเขียนสรุปสิ่งที่นักเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านลงในช่อง K (what do I know) และนักเรียนร่วมตั้งคำถามกับครู หรือตั้งคำถามเองในสิ่งที่ตนอยากรู้ลงในช่อง W (what do I want to learn)

1.4.2 กิจกรรมระหว่างอ่าน (while-reading) นักเรียนอ่านบทอ่านแล้วตรวจคำตอบของคำถามที่ตั้งไว้ในช่อง W ถ้าอ่านพบข้อมูลใหม่ ๆ นักเรียนสามารถตั้งคำถามเพิ่มเติมลงในช่อง W ได้อีก และนักเรียนบันทึกคำตอบ รวมทั้งข้อมูลที่ได้เรียนรู้จากการอ่านเรื่องลงในช่อง L (what did I learned)

1.4.3 กิจกรรมหลังอ่าน (post-reading) นักเรียนอภิปรายถึงสิ่งที่นักเรียนรู้ในช่วงขณะอ่านและเขียนแผนภูมิรูปภาพความคิดร่วมกันในกลุ่ม เกี่ยวกับการจัดประเภทหรือความสัมพันธ์ของข้อมูลในลักษณะแผนผังหรือแผนภูมิเพื่อสรุปเรื่องที่อ่าน

1.5 ศึกษาและกำหนดเนื้อหา โดยคัดเลือกบทอ่านจากหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และเว็บไซต์ต่าง ๆ นักเรียนสามารถพบเห็นในชีวิตประจำวันที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับสาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร มาตรฐาน 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ตัวชี้วัดที่ 4 วิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 จำนวน 10 แผน

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ KWL-Plus ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ ด้านการศึกษาพิเศษ และด้านหลักสูตรและการสอนตรวจสอบเนื้อหา ความสอดคล้องและการใช้ภาษา ความเหมาะสมของกิจกรรม

โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2549: 224) จำนวน 16 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

คะแนน 5	หมายถึงเหมาะสมและถูกต้องมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึงเหมาะสมและถูกต้องมาก
คะแนน 3	หมายถึงเหมาะสมและถูกต้องปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึงเหมาะสมและถูกต้องน้อย
คะแนน 1	หมายถึงเหมาะสมและถูกต้องน้อยที่สุด

ในการวิเคราะห์ระดับคะแนนเฉลี่ยของข้อคำถามแต่ละข้อโดยใช้เกณฑ์ช่วงคะแนนเฉลี่ยไว้เพื่อสะดวกในการแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00	หมายถึง เหมาะสมและถูกต้องมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50	หมายถึง เหมาะสมและถูกต้องมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50	หมายถึง เหมาะสมและถูกต้องปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50	หมายถึง เหมาะสมและถูกต้องน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.50	หมายถึง เหมาะสมและถูกต้องน้อยที่สุด

นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปใช้สอนกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

2. แบบทดสอบความสามารถอ่านจับใจความ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ตัวชี้วัดที่ 4 ระบุหัวข้อเรื่อง (topic) ใจความสำคัญ (main idea) และตอบคำถามจากการฟังและอ่านบทสนทนา นิทาน และเรื่องสั้น รวมถึงศึกษาเอกสารประกอบการใช้หลักสูตร เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ

2.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบ โดยยึดขั้นตอนให้สอดคล้องกับวิธีการดำเนินการ โดยยึดมาตรฐาน / ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการวัดและประเมินผลกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 10 แผน โดยมีเรื่องหลัก (Unit) และหัวเรื่อง (Topic) ในหลักสูตร

2.3 สร้างแบบทดสอบความสามารถจับใจความภาษาอังกฤษ มีลักษณะเป็นปรนัยจำนวน 20 ข้อ และอัตนัยจำนวน 10 ข้อ

2.4 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาว่าแบบทดสอบมีความสอดคล้องกับเนื้อหาหรือไม่ โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) (แ) ซึ่งใช้เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

คะแนน +1 สำหรับรายการที่แน่ใจว่าเหมาะสมหรือสอดคล้อง

คะแนน 0 สำหรับรายการที่ไม่แน่ใจว่าเหมาะสมหรือสอดคล้องหรือไม่

คะแนน - 1 สำหรับรายการที่แน่ใจว่าไม่เหมาะสมหรือสอดคล้อง

พบว่าแบบทดสอบ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.8 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระหว่าง 0.80-1.00

2.5 กำหนดเกณฑ์การตรวจและการให้คะแนนความสามารถอ่านจับใจความ เกณฑ์การให้คะแนนประเมินความสามารถอ่านจับใจความมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

1. การตอบคำถามแบบปรนัย จำนวน 15 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน

2. การเรียงลำดับเหตุการณ์ จำนวน 5 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน

เกณฑ์การประเมินผล

กำหนดเกณฑ์การประเมินผลความสามารถ โดยใช้เกณฑ์ อาภรณ์พรรณ พงษ์สวัสดิ์ (2550 : 74) ดังนี้

คะแนน 16 – 20 คะแนน หมายถึง นักเรียนมีความสามารถอ่านจับใจความอยู่ในระดับดีมาก

เทียบเป็นเปอร์เซ็นต์เท่ากับ 76 – 100%

คะแนน 11 – 15 คะแนน หมายถึง นักเรียนมีความสามารถอ่านจับใจความอยู่ในระดับดี

เทียบเป็นเปอร์เซ็นต์เท่ากับ 51 – 75%

คะแนน 6 – 10 คะแนน หมายถึง นักเรียนมีความสามารถอ่านจับใจความอยู่ในระดับพอใช้

เทียบเป็นเปอร์เซ็นต์เท่ากับ 26 – 50%

คะแนน 0 – 5 คะแนน หมายถึง นักเรียนมีความสามารถอ่านจับใจความอยู่ในระดับปรับปรุง

เทียบเป็นเปอร์เซ็นต์เท่ากับ 0 – 25%

2.6 นำแบบทดสอบที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วจำนวน 30 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

2.7 นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าความยากง่าย (p) โดยคัดเลือกข้อสอบหาค่าความยากง่ายระหว่าง .20 - .80 และหาค่าอำนาจจำแนก (r) โดยคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .20 ขึ้นไป (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2549 : 249-250) ผลจากการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) ของแบบทดสอบความสามารถอ่านจับใจความ มีค่าระหว่าง 0.30 ถึง 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าระหว่าง 0.20 ถึง 0.75 ได้ข้อสอบตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. แบบทดสอบลักษณะปรนัย จำนวน 20 ข้อ คัดเลือกได้จำนวน 15 ข้อ

2. แบบทดสอบลักษณะอัตนัย จำนวน 10 ข้อ คัดเลือกได้จำนวน 5 ข้อ

2.8 นำแบบทดสอบวัดความรู้ความสามารถภาษาอังกฤษ ที่ได้ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ตามเกณฑ์พิจารณาจำนวน 20 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2549 : 247) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.746

2.9 นำแบบทดสอบวัดความรู้ที่สมบูรณ์แล้วไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 จัดทำหนังสือขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) เพื่อดำเนินการทดลองสอนกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นนักเรียนนอกหลักสูตรเรียนร่วม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3.3.2 จัดทำหนังสือขออนุญาตและยินยอมถึงผู้ปกครองนักเรียนนอกหลักสูตรเรียนร่วม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อดำเนินการทดลองสอนกับกลุ่มเป้าหมาย

3.3.3 นำแบบทดสอบความสามารถอ่านจับใจความไปทดสอบนักเรียนกลุ่มเป้าหมายก่อนสอน (pretest) โดยครูเป็นผู้อธิบายขั้นตอนและวิธีการทำแบบทดสอบให้นักเรียนฟัง และให้นักเรียนเริ่มทำแบบทดสอบพร้อมกัน

3.3.4 ดำเนินการสอน โดยใช้การสอนอ่านด้วยวิธี KWL – Plus กับกลุ่มเป้าหมาย เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 50 นาที รวมทั้งสิ้น 10 ครั้ง 10 แผนการเรียนรู้

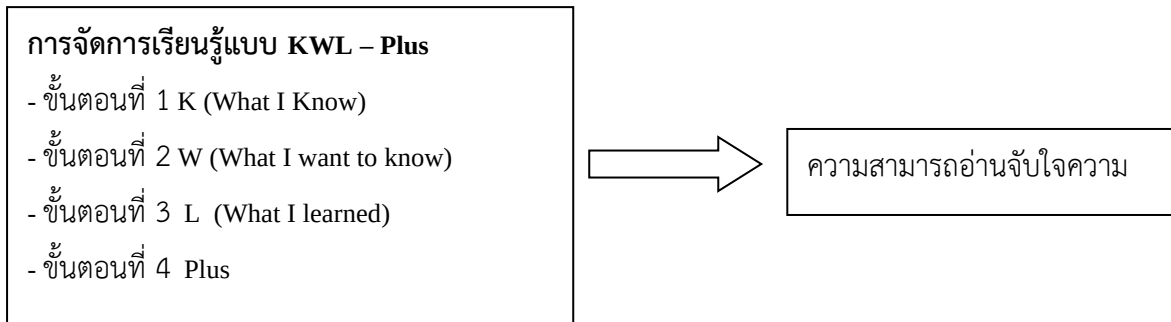
3.3.5 เมื่อสิ้นสุดการสอนแล้ว นำแบบทดสอบความสามารถอ่านจับใจความไปทดสอบกลุ่มเป้าหมายหลังสอน (Posttest) ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวที่ใช้ทดสอบก่อนสอน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนนอกหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการใช้การสอนอ่านด้วยวิธี KWL- PLUS ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ

2. เปรียบเทียบการศึกษาความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนนอกหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการสอนอ่านด้วยวิธี KWL- PLUS ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ The Wilcoxon Matched-Pairs Signed- Ranks Test และการคำนวณคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ศึกษาความสามารถอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ ของนักเรียนออทิสติกเรียนร่วมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการสอนอ่านด้วยวิธี KWL – Plus ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงคะแนนแบบทดสอบ เรื่อง ความสามารถอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ ของนักเรียนออทิสติกเรียนร่วมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการสอนอ่านด้วยวิธี KWL – Plus

คนที่	คะแนนก่อนสอน	ระดับ ความสามารถ	คะแนน หลังสอน	ระดับความสามารถ
1	5	ปรับปรุง	10	พอใช้
2	5	ปรับปรุง	11	ดี
3	10	พอใช้	16	ดีมาก
ค่าเฉลี่ย	6.66	พอใช้	12.3	ดี
ร้อยละ	1.33		2.46	

จากตาราง 1 พบว่า จากการทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดความสามารถจับใจความภาษาอังกฤษ นักเรียนคนที่ 1 และ นักเรียนคนที่ 2 มีคะแนนอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง นักเรียนคนที่ 3 มีคะแนนอยู่ในเกณฑ์พอใช้ แต่เมื่อได้รับการสอนด้วยวิธี KWL – Plus พบว่านักเรียนคนที่ 1 มีคะแนนอยู่ในเกณฑ์พอใช้ คนที่ 2 มีคะแนนอยู่ในเกณฑ์ดี และคนที่ 3 มีคะแนนอยู่ในเกณฑ์ดีมาก แสดงให้เห็นว่า หลังการสอนอ่านด้วยวิธี KWL – Plus นักเรียนมีความสามารถอ่านจับใจความภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ดี นักเรียนบางคนก่อนที่จะนำวิธีสอนด้วย KWL – Plus มาสอน นักเรียนไม่สามารถอ่านจับใจความได้เลย แต่เมื่อได้นำวิธีสอนด้วย

KWL – Plus มาใช้สอน พร้อมทั้งให้นักเรียนทำกิจกรรมตามแผนการสอนด้วยวิธี KWL – Plus 10 แผน นักเรียนมีความสามารถอ่านจับใจความภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ที่ดีขึ้น

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนออทิสติก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและ หลังการสอนอ่านด้วยวิธี KWL – Plus ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงเปรียบเทียบคะแนนแบบทดสอบ เรื่อง ความสามารถอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ ของ นักเรียนออทิสติกเรียนร่วมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการสอนอ่านด้วยวิธี KWL – Plus

นักเรียน (คนที่)	คะแนนระดับ ความสามารถ การเขียนสะกดคำ		ผลต่างของ คะแนน $D(X - Y)$	อันดับที่ของ ความ แตกต่าง	อันดับตามเครื่องหมาย	
	ก่อน (X)	หลัง (Y)			บวก	ลบ
1	5	10	5	1	+1	-
2	5	11	6	2.5	+2.5	-
3	10	16	6	2.5	+2.5	-
$t = 1.02^*$					$t+ = 6$	$t- = 0$

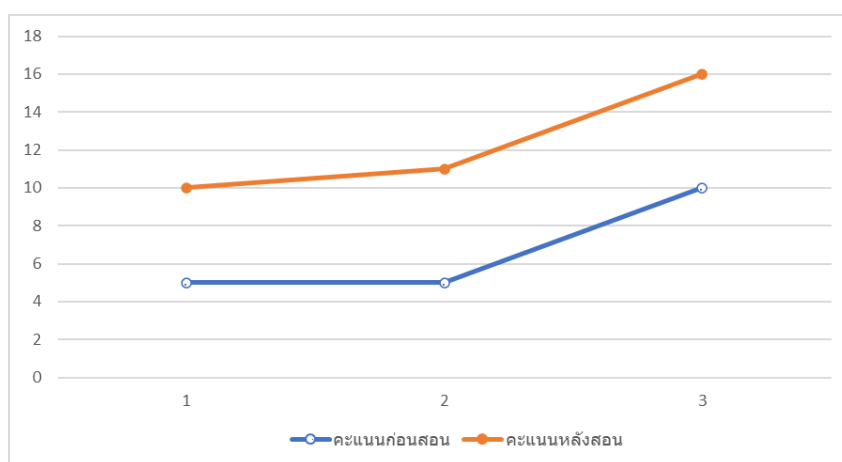
จากตาราง 2 พบว่า ความสามารถอ่านจับใจความนักเรียนมีความสามารถอ่านจับใจความของ นักเรียนออทิสติกเรียนร่วมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการสอนอ่านด้วยวิธี KWL – Plus สูงขึ้นอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ศึกษาคะแนนพัฒนาการความความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนออทิสติก ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการสอนอ่านด้วยวิธี KWL – Plus ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงคะแนนพัฒนาการของนักเรียน เรื่อง ความสามารถอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ ของนักเรียน ออทิสติกเรียนร่วมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการสอนอ่านด้วยวิธี KWL – Plus

คนที่	คะแนนก่อนสอน	คะแนนหลังสอน	ผลต่างของ คะแนน	คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์
1	5	10	5	33.3
2	5	11	6	40
3	10	16	6	60
ค่าเฉลี่ย	6.66	12.3	5.6	44.4

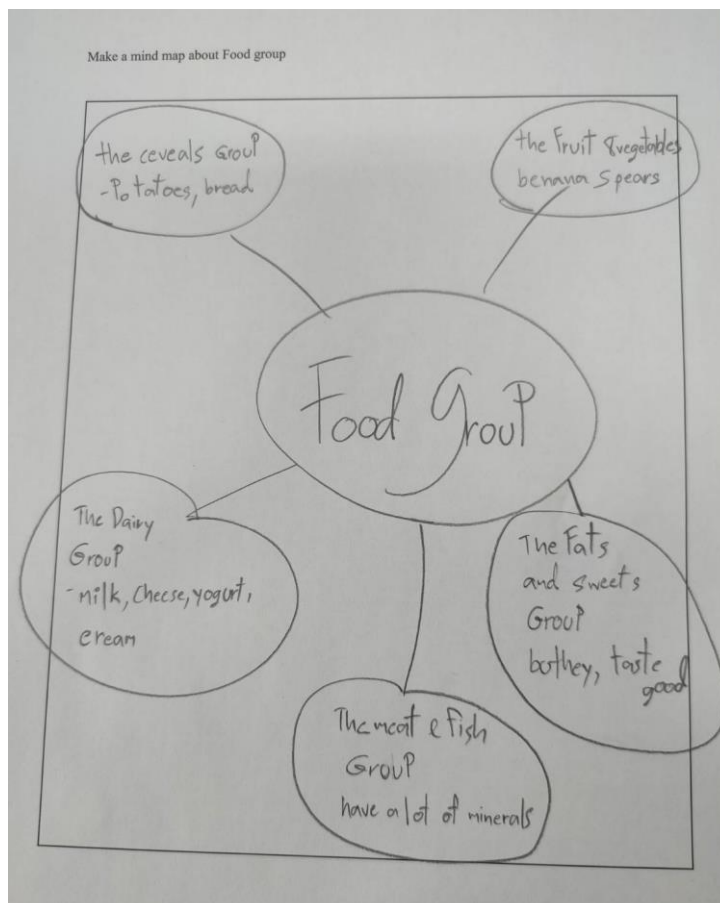
จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนคนที่ 1 สามารถพัฒนาความสามารถอ่านจับใจความภาษาอังกฤษได้ ร้อยละ 33.3 ของปริมาณที่ควรพัฒนาได้ นักเรียนคนที่ 2 ได้ร้อยละ 40 ของปริมาณที่ควรพัฒนาได้ นักเรียนคนที่ 3 ได้ร้อยละ 60 ของปริมาณที่ควรพัฒนาได้ จากคะแนนพัฒนาการดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสามารถอ่านจับใจความภาษาอังกฤษมากขึ้น โดยนักเรียนแต่ละคนมีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 44.4 ซึ่งมีเกณฑ์พัฒนาการอยู่ในระดับกลาง นักเรียนทุกคนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นมากหรือน้อยแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความความสนใจและความถนัดของนักเรียนแต่ละบุคคล

ภาพที่ 2 กราฟแสดงคะแนนก่อนและหลังสอนด้วยวิธี KWL – Plus

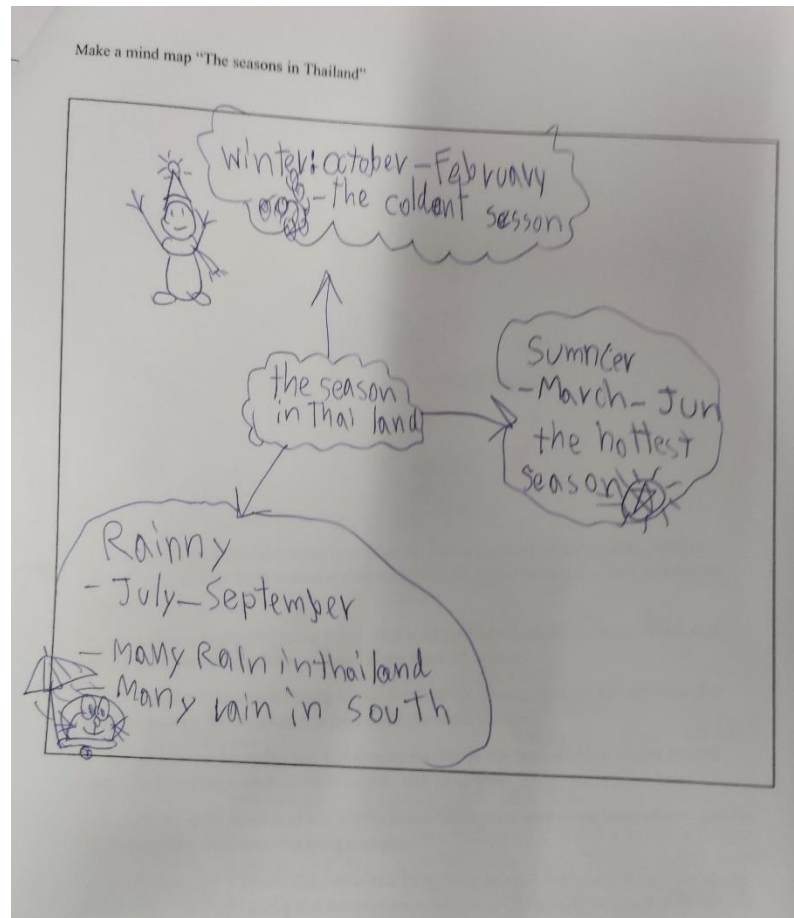
ตอนที่ 4 วิเคราะห์ลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนรายบุคคลจากชิ้นงาน

ตัวอย่างผลงานของนักเรียน

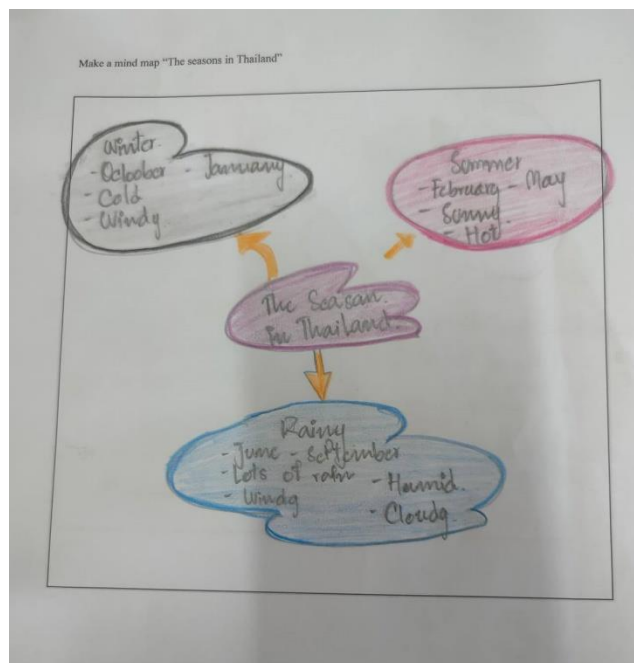
ภาพที่ 3 ผลงานการเขียน Mind Mapping เรื่อง Food group ของนักเรียนคนที่ 1

นักเรียนคนที่ 1 นักเรียนสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เล็กน้อยถึงปานกลาง ก่อนที่จะมาเข้าร่วมเรียนในการทดลองงานวิจัยนี้ นักเรียนไม่รู้จักวิธีสอนด้วย KWL -Plus มาก่อน ในช่วงแรกๆ ที่นักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนจะตอบคำถามได้และชอบที่จะถาม แต่จะไม่ชอบที่จะเขียนและอ่านในเนื้อหาเยอะๆ ซึ่งผู้วิจัยได้นำวิธีสอนด้วย KWL - Plus ไปใช้สอนให้นักเรียนโดยได้อธิบายวิธีการอ่านให้นักเรียนตามวิธี KWL - Plus ทำให้นักเรียนสามารถอ่านแล้วสามารถจับประเด็นที่สำคัญๆ ของเนื้อหาที่อ่านได้ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่านักเรียนมีพัฒนาในการอ่านจับใจความที่ดีขึ้น

ภาพที่ 4 ผลงานการเขียน Mind Mapping เรื่อง The Season in Thailand ของนักเรียนคนที่ 2

นักเรียนคนที่ 2 สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เล็กน้อย ความสามารถในการอ่านและเข้าใจ ความหมายคำศัพท์ภาษาอังกฤษค่อนข้างน้อยมาก จึงเป็นอุปสรรคในการเรียนในครั้งนี้ ในช่วงแรกของการทำ กิจกรรมตามแผนการจักการเรียนรู้ แต่เมื่อนักเรียนเริ่มเข้าใจเทคนิคและวิธี KWL – Plus นักเรียนสามารถ ตอบคำถามและตั้งคำถามตามซ้ำๆที่ต้องการทราบในการทำกิจกรรมตามแผนการเรียนรู้ได้มากขึ้น นักเรียนมี พัฒนาการที่สามารถจับใจความในเนื้อหาของเรื่องได้อ่านได้มากขึ้น

ภาพที่ 5 ผลงานการเขียน Mind Mapping เรื่อง The Season in Thailand ของนักเรียนคนที่ 3

นักเรียนคนที่ 3 มีทักษะภาษาอังกฤษค่อนข้างดี สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ และสามารถอ่านและเข้าใจความหมายของคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้ดี ผู้วิจัยได้นำเทคนิคการด้วยวิธี KWL -Plus ไปสอน จึงทำให้นักเรียนมีความเข้าใจและสามารถอ่านจับใจความภาษาอังกฤษจากเรื่องที่อ่านได้มากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนอหิสติก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนการสอนอ่านด้วยวิธี KWL – Plus อยู่ในเกณฑ์พอใช้ และหลังการสอนอ่านด้วยวิธี KWL – Plus อยู่ในระดับดี แสดงให้เห็นว่า นักเรียนอหิสติกเรียนร่วมมีความสามารถในการอ่านจับใจความได้ดีขึ้น หลังจากที่ใช้เทคนิคการสอนด้วยวิธี KWL – Plus เนื่องด้วยการสอนด้วยวิธี KWL – Plus เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีเทคนิคในการอ่านที่มีวิธีเป็นขั้นตอนเข้าใจง่าย ซึ่งสอดคล้องกับวัชร เล่าเรียนดี (2553 : 126 – 127) ที่กล่าวถึงการเตรียมตัวของครูในการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-Plus ไว้ดังนี้ 1) เลือกเนื้อหา สาร บทความบางตอน จากหนังสือ ตำรา แหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่สอน วิเคราะห์วัตถุประสงค์การเรียนรู้ และระดับชั้นของนักเรียน 2) เตรียมทำใบงาน ใบความรู้ และตารางหรือแผนผัง KWL สำหรับนักเรียนและสำหรับครู และนักเรียนทั้งชั้น (แผ่นใส หรือโปสเตอร์) โดยการระดมสมองให้นักเรียนระบุสิ่งที่ตนเองรู้จากเรื่องที่กำหนด และให้เขียนลงในใบงานช่อง (K) โดยให้ได้ประเด็นต่าง ๆ ของข้อมูลที่ต้องใช้เพื่อการศึกษาเรื่องดังกล่าวมาให้มากที่สุด โดยครูคอยช่วยเหลือแนะนำ ซึ่งจะมีการถาม-ตอบของครู-นักเรียนตลอดเวลา เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่าง

ครบถ้วน 3) ช่วยนักเรียนตั้งคำถามจากประเด็นสำคัญต่าง ๆ ที่บันทึกในช่อง (K) ซึ่งคำถามเหล่านี้จะเป็นคำถามที่นักเรียนต้องการรู้ ขั้นตอนนี้จะช่วยให้นักเรียนพิจารณาวัตถุประสงค์การอ่านของตนเองมากขึ้น (W) 4) ให้นักเรียนอ่านบทความสาระที่จัดให้อย่างละเอียด อภิปรายกับเพื่อนตอบคำถามให้เขียนลงในช่อง (L) คำถามที่ตอบไม่ได้และที่ยังหาคำตอบไม่ได้ หรือไม่เข้าใจ ครูอาจจะต้องหาข้อมูลมาให้อ่านเพิ่มเติม หรือแนะนำแหล่งข้อมูลอื่น 5) เพื่อสรุปและทำแผนผังมโนทัศน์ นักเรียนอาจต้องกลับไปศึกษาหัวข้อจากช่อง (L) คือ ได้เรียนรู้อะไรบ้าง จัดกลุ่ม ทำรายการประเภทของสาระความรู้ เชื่อมโยงสาระสำคัญของเรื่อง เสนอเป็นแผนผังมโนทัศน์ซึ่งแสดงถึงความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญของสาระความรู้อย่างแท้จริง 6) ครูช่วยดูแลการเขียนสรุปด้วยตัวเองของนักเรียน ที่สำคัญต้องสอนและฝึกให้นักเรียนทำแผนผังมโนทัศน์แบบง่าย ๆ ให้เข้าใจก่อน และทำโครงร่างเพื่อการสรุปสาระสำคัญ หัวข้อหัวเรื่อง ชื่อเรื่องของแผนผัง หรือจุดเริ่มต้นของแผนผังมโนทัศน์ อาจจะเป็นชื่อเรื่องก็ได้ 7) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของ KWL-Plus ขึ้นอยู่กับการถามคำถาม การกระตุ้นให้นักเรียนตอบคำตอบของครูโดยตลอดกระบวนการฝึก อ่าน และคิดเชิงวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค KWL-Plus เป็นกรอบในการอ่าน คิด ตอบ และเขียน จะต้องใช้ใบงานที่เป็นตารางให้ฝึกก่อน เมื่อนักเรียนใช้ตารางดังกล่าวจนเกิดความชำนาญในการอ่าน นักเรียนจะใช้หรือไม่ใช้ตารางนี้ต่อไปก็ได้ การทำแบบหรือแสดงแบบของครูเพื่อให้นักเรียนเข้าใจเทคนิควิธีการใช้ KWL ในการอ่าน นักเรียนได้มีโอกาสฝึกเป็นกลุ่มเพื่อจะได้ช่วยกันคิด และนักเรียนได้ฝึกตามลำพังโดยอิสระ ดังนั้นสำหรับการพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนที่ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุงแล้ว การใช้เทคนิค KWL-Plus น่าจะเป็นเทคนิคที่น่าสนใจมากกว่าเทคนิคหนึ่ง นักอ่านที่ดีมีประสิทธิภาพจะต้องเข้าใจในเรื่องที่อ่านโดยสามารถเชื่อมโยงเรื่องที่กำลังอ่านกับเรื่องที่เคยรู้มาก่อนได้ อย่างสร้างสรรค์ และสอดคล้องกับแนวคิดของ อาภรณ์พรรณ พงษ์สวัสดิ์ (2550 : 98) ที่กล่าวว่า การสอนโดยให้นักเรียนทำแผนภาพความคิดเพื่อสรุปเรื่องที่อ่านจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อเรื่องที่อ่านดีขึ้น เพราะสามารถมองเห็นความสำคัญรวมทั้งรายละเอียดของเรื่องที่อ่าน ตลอดจนช่วยให้นักเรียนแยกแยะใจความสำคัญในเรื่องที่อ่านได้ง่าย และเป็นระบบ มองเห็นภาพความคิดรวบยอด และภาพรวมของเรื่องที่อ่านได้เร็ว ชัดเจน สามารถเข้าใจบทอ่านได้ดี สอดคล้องกับอมรรตน์ เกษมสุข (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ KWL-Plus และวิธีปกติในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ KWL-Plus มีผลการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษด้านการอ่าน การเขียน การพูด และความพึงพอใจสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมศักดิ์ ภู่วิภาดาวรรณ (2554 : 75) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้วิธีการ KWL-plus ใช้เพื่อสอนภาษา แต่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนวิชาอื่น ๆ ที่มีการอ่านเพื่อทำความเข้าใจ เช่น วิชาสังคมศึกษา และวิทยาศาสตร์ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากวิธีการ KWL เน้นกระบวนการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับการฝึกทักษะการคิดอย่างรู้ตัว อย่างที่รู้จักกันในชื่ออภิปัญญา (metacognition) กล่าวคือ ผู้เรียนจะได้รับ

การฝึกให้ตระหนักกระบวนการทำความเข้าใจตนเอง มีการวางแผน ตั้งจุดมุ่งหมาย ตรวจสอบความเข้าใจของตน มีการจัดระบบข้อมูลเพื่อดึงมาใช้ภายหลังได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการ KWL Plus จึงมีประโยชน์ต่อผู้เรียนในการฝึกทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์ เขียนสรุปความและนำเสนอ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน สอดคล้องกับคาร์, และโอเกิล (Carr, & Ogle, 1987 : 626-631) ได้พัฒนาการสอนอ่านแบบ KWL-Plus และทำการทดลองกับนักเรียนเกรด 9 ที่เรียนอ่อนและอยู่ในคลินิกซ่อมเสริม จากการสังเกตแบบไม่เป็นทางการ และพูดคุยกับนักเรียนปรากฏว่า นักเรียนสามารถถ่ายโอนทักษะการอ่านแบบ KWL-Plus ไปสู่สถานการณ์อื่นๆ ได้ สอดคล้องกับ จิรนนท์ พูนสวัสดิ์ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสามารถอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับหูตึง จากการสอนอ่านด้วยวิธี KWL – Plus ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับหูตึง หลังการสอนอ่านด้วยวิธี KWL – Plus อยู่ในระดับดี 2) ความสามารถอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับหูตึง หลังการสอนอ่านด้วยวิธี KWL – Plus สูงขึ้น

จะเห็นได้ว่า ทุกขั้นตอนจากการสอนอ่านด้วยวิธี KWL – Plus เป็นการสอนอย่างมีระบบ มีกรอบความคิด ล้วนมีส่วนส่งเสริมให้นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธี KWL – Plus มีความสามารถอ่านจับใจความอยู่ในเกณฑ์ระดับดี

2. ความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนออทิสติก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการสอนอ่านด้วยวิธี KWL – Plus สูงขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจด้วยปัจจัยกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยนำมาวิเคราะห์ข้อมูล หากดูผลจากคะแนนความแตกต่างระหว่างก่อนและหลังสอน นักเรียนทั้ง 3 คนมีคะแนนหลังสอนสูงกว่าคะแนนก่อนสอน แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีพัฒนาการความสามารถอ่านจับใจความภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น ทั้งนี้การสอนด้วยวิธี KWL – Plus เป็นวิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน นักเรียนมีโอกาสได้ทำงานร่วมกัน และเรียนรู้ภาษาจากการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นักเรียนที่เรียนเก่งมีโอกาสช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนอ่อนกว่า บรรยากาศในการเรียนรู้เป็นไปอย่างผ่อนคลาย สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อิสระ และเป็นวิธีสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ทักษะกระบวนการคิด เนื่องจากในขั้นตอนการฝึกมีกิจกรรมให้นักเรียนได้ระดมสมอง การอภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกัน มีการตั้งคำถามเพื่อคาดเดาเนื้อหา การหาคำตอบ และการเขียนสรุปความ จึงส่งผลให้หลังการสอนอ่านด้วยวิธี KWL – Plus นักเรียนมีความสามารถอ่านจับใจความสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ คอสตา (Costa. 1995 : 3460) ที่ทำการศึกษาวุฒิกรรมและประสิทธิภาพในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่4 และชั้นประถมศึกษาปีที่6 ทางด้านคุณสมบัติในการอ่าน การสังเกต และการคิดวิเคราะห์ โดยใช้การแบ่งกลุ่มแบบร่วมมือกันสำหรับการอ่าน วิธีการ 2 ชนิดที่ใช้ KWL และการเรียนแบบร่วมมือกัน Cooperative Learning Group ผลปรากฏ

ว่า นักเรียนมีความสามารถในการเรียนแบบร่วมมือกันเหมาะสมกับระดับของตน วิธีการของ KWL นับเป็นวิธีการตรวจสอบว่านักเรียนรู้ หรือต้องการรู้เกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่ยากเมื่อไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น และในการสอบอ่านด้วยวิธีการของ KWL สามารถช่วยให้การอ่านมีประสิทธิภาพมากขึ้น ถ้านักเรียนมีความรู้เดิม และประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ดีพอ

ดังจะเห็นได้จากการสอนด้วยวิธี KWL – Plus มีกระบวนการที่ช่วยเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาการอ่านได้ดีขึ้น สามารถกล่าวได้ดังนี้

2.1 การสอนนักเรียนสามารถอ่านได้เป็นคำ แต่เมื่ออยู่ในรูปของประโยคหรือเนื้อเรื่องที่มีความยาวมากขึ้น นักเรียนจะไม่เข้าใจความหมาย สังเกตจากการที่ให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องที่ละคน นักเรียนอ่านคำได้ แต่ไม่สามารถตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้ นักเรียนต้องอาศัยการดูรูปภาพแล้วเดาคำตอบโดยไม่กลับไปอ่านเนื้อเรื่อง หลังการสอนด้วยวิธี KWL -Plus นักเรียนสามารถเล่าเรื่องที่อ่านได้ และสามารถตอบคำถามในระดับความจำได้ดี เนื่องจากการสอนแบบนี้เป็นการสอนที่มีลำดับขั้นตอน ร่วมกับการทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งทำให้นักเรียนได้อ่านเรื่องเข้าไปมา ยิ่งทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นไปตามกฎแห่งการฝึกของธอร์นไดค์ (Thorndike) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้จะเกิดผลดีได้ก็ต่อเมื่อได้ฝึกฝนหรือกระทำซ้ำบ่อยๆ จนเกิดความคล่องแคล่วชำนาญ

2.2 นอกจากนี้นักเรียนจะอ่านและตอบคำถามจากเรื่องได้แล้ว นักเรียนยังสนุกกับการอ่าน มีความต้องการที่จะอ่าน เนื่องจากกิจกรรมทุกขั้นตอน ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วม จึงทำให้นักเรียนมีความสนใจและจดจ่อกับเรื่องที่เรียน ครูให้รางวัลเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนอยากมีส่วนร่วม ซึ่งจะสอดคล้องกับทฤษฎีการให้สิ่งเร้าและการตอบสนอง ซึ่งสอดคล้องกับนพรัตน์ พงษ์สุข (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการสอนอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธี KWL – Plus ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านและเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธี KWL - Plus มีความเข้าใจภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนออทิสติก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยวิธี KWL – Plus มีกลุ่มเป้าหมายเพียง 3 คน ทำให้ข้อค้นพบที่ได้มีข้อจำกัดในเรื่องการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักเรียน ดังนั้นเมื่อนำไปใช้ในวิจัยครั้งต่อไป ควรเพิ่มจำนวนกลุ่มเป้าหมายให้มากกว่านี้ เพราะในการจัดการเรียนรู้สามารถแบ่งกลุ่มนักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในแต่ละขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้

2. การเลือกเรื่องที่จะนำมาให้นักเรียนอ่าน ควรเลือกเรื่องที่ตรงกับความสนใจ ความสามารถของนักเรียน และควรเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวนักเรียน เพื่อให้สามารถใช้ความรู้เดิมในการตีความเรื่องที่อ่านได้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาถึงความสามารถอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนอหิสติกเรียนร่วม จากการสอนอ่านด้วยวิธี KWL – Plus อยู่ในเกณฑ์ดี การทำกิจกรรมการสอนด้วยวิธี KWL – Plus ครูผู้สอนถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการกระตุ้นความรู้เดิม หรือแนวคิดของนักเรียน ยิ่งนักเรียนเป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ครูผู้สอนต้องคอยกระตุ้นให้ความช่วยเหลือโดยการช่วยกระตุ้นในการคิด ตั้งคำถาม หรือตอบคำถามมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ถ้าหากว่าได้จัดการการเรียนการสอนในห้องเรียน ผลของการวิจัยน่าจะมีผลแตกต่างจากงานวิจัยนี้
2. ควรมีการสนับสนุนให้ใช้เทคนิคของ KWL-Plus ที่เรียนไป นำไปต่อยอดความรู้ในรายวิชาอื่น ๆ
3. ควรมีการศึกษาผลการสอนอ่านด้วยวิธี KWL – Plus กับตัวแปรอื่นนอกเหนือจากการศึกษาความสามารถอ่านจับใจความ เช่น การอ่านออกเสียง การคิดอย่างมีเหตุและผล เป็นต้น
4. ควรมีการนำเนื้อเรื่องที่มีรูปแบบอื่นนอกเหนือจากบทความ นิทาน เพื่อให้ให้นักเรียนได้ฝึกหลายรูปแบบ เช่น ข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จิรนนท์ พูนสวัสดิ์. (2554). *การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มี ความบกพร่องทางการได้ยินระดับหูตึง จากการสอนอ่านด้วยวิธี KWL Plus*. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ. บัณฑิตมหาวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ทักษพร โพธิ์เหมือน. (2560). *การพัฒนาการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค 4W1H ส่งเสริมการอ่าน ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการ สอน วิทยาลัยครุศาสตร์. บัณฑิตมหาวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- นพรัตน์ พงษ์สุข. (2553). *ผลการสอนอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธี เค ดับเบิลยู แอล-พลัส ที่มีต่อความเข้าใจใน การอ่านและเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. บัณฑิตมหาวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- นภเนตร ธรรมบวร. (2549). *การพัฒนากระบวนการคิดในเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2549). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: เอ็ดดิสเคอร์มิสท์.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2553). *รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด*. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมศักดิ์ ภู่วิภาดาบรรณ. (2554). *หลักการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการประเมินตามสภาพจริง*. กรุงเทพมหานคร: ดวงกมลพับลิชชิง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ*. กรุงเทพมหานคร: สกศ.
- โสธิดา ผูกฐธรรม. (2556). เด็กออทิสติก (Autistic Children). ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 3 มกราคม 2558. แหล่งที่มา: <http://taamkru.com/th/เด็กออทิสติก/>.
- อาภรณ์พรรณ พงษ์สวัสดิ์ (2550: 98). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสาขาสอนภาษาไทย. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อมรรัตน์ เกษมสุข. (2552). *การศึกษามผลการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ เค ดับเบิลยู แอล พลัส (KWL-Plus) และวิธีปกติในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตมหาวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- Carr E. and Ogle D. (1987). *K-W-L Plus A Strategy for Comprehension and Summarization*. Journal of Reading. 30 (April), 626-631.
- Costa, Sally Reed. (1995). *Limited Reading Proficient Students in Two Types of Cooperative Learning Group for Reading Instruction*. Dissertation Abstract International. 55: 3460.

ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสตูล
**Democratic Citizenship of High School students in Private Islamic
School, Satun Province**

หมัดฟาซี รูบามา

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

Madpouzee Rubama

Hatyai University , Thailand

E-mail: Madpouzee@hu.ac.th

บทคัดย่อ

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะไร้เสถียรภาพ หากบุคคลหรือสมาชิกที่เป็นพลเมืองของสังคมขาดแบบแผนของความเชื่อ ทศนคติและค่านิยมที่เป็นประชาธิปไตย เพราะประชาธิปไตย (Democracy) เป็นระบอบการปกครองรูปแบบหนึ่ง ที่ให้ความสำคัญกับประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย เน้นการเข้ามามีส่วนร่วมหรือเสียงของประชาชน โดยใช้อำนาจนี้ผ่านทางองค์กรทางการเมืองต่างๆ ที่มนุษย์ได้ตกลงกันด้วยความสมัครใจ ทำสัญญากันเพื่อก่อตั้งรัฐ ให้ทำหน้าที่รักษาสติธรรมตามธรรมชาติของมนุษย์ โดยยึดหลักในการปกครองด้วยความเสมอภาค เสรีภาพและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ ฉะนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 2) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นการวิจัยเชิงสำรวจกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่เข้าร่วมโครงการพลเมืองไทยในยุค 4.0 จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามความเป็นพลเมืองเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) คำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนการวิเคราะห์เปรียบเทียบตามลักษณะประชากรใช้สถิติ T-test

ผลการศึกษาความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบว่า

1) นักเรียนมีความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.23 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ 1. ด้านการให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรมสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากับ 4.38 2. ด้านให้ความสำคัญกับการเป็นพลเมืองที่ดี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

* วันที่รับบทความ: 29 มิถุนายน 2565; วันที่แก้ไขบทความ 13 กรกฎาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 16 กรกฎาคม 2565

Received: June 29, 2022; Revised: July 13, 2022; Accepted: July 16, 2022

เท่ากับ 4.35, 3. ด้านการให้ความสำคัญกับชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 4.17 และ 4. ด้านการให้ความสำคัญกับอิสรภาพ ความก้าวหน้า และทันสมัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.99 ตามลำดับ

2) เปรียบเทียบความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามลักษณะประชากร พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่กลุ่มตัวอย่าง ที่มีอายุ และระดับชั้นมัธยมศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: พลเมืองดิจิทัล; นักเรียนมัธยม; โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม; พลเมืองประชาธิปไตย

Abstracts

Democracy will be unstable. If an individual or a civic member of society lacks stereotypes of belief democratic attitudes and values Because democracy is a form of government. that values the people as the owners of sovereignty Emphasis on participation or the voice of the people. By using this power through various political organizations which humans have voluntarily agreed upon making a contract to form a state to act to preserve the natural rights of human beings by adhering to the principle of governing with equality freedom and dignity human beings, Therefore, the objectives of this research were 1) to study democratic citizenship of high school students. 2) To compare the differences in democratic citizenship of high school students in private Islamic schools. is exploratory research The sample group was a high school student at a private Islamic school. 400 people who participated in the Thai Citizens Project in the 4.0 era, using the citizenship questionnaire as a data collection tool. The data were analyzed by dividing the frequency (Frequency), Percentage, and calculating the mean (Mean) and Standard Deviation.

The results of a study on the democratic citizenship of upper secondary school students in private Islamic schools found that

1) Students have democratic citizenship. Overall, it was at the highest level with an average of 4.23 and when considering each aspect as follows: 1. The aspect that gave the highest importance to the cultural way with an average of 4.38 at the highest level. The mean value was 4.35, 3. The emphasis on community was at the high level of 4.17, and 4. The emphasis on freedom, progress, and modernity was at the high mean. equal to 3.99 respectively

2) Comparison of democratic citizenship of high school students Classified by population characteristics, it was found that the sample group of different sexes There is a level of opinion towards democratic citizenship. Overall and each aspect is different. with statistical significance at the .05 level, but the samples were different in age and secondary school level. There is a level of opinion toward democratic citizenship. Overall and each aspect was not significantly different at the .05 level.

Keywords: Digital citizen; High school students; Private Islamic schools; Democratic citizen.

บทนำ

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะไร้เสถียรภาพ หากบุคคลหรือสมาชิกที่เป็นพลเมืองของสังคมขาดแบบแผนของความเชื่อ ทศนคติและค่านิยมที่เป็นประชาธิปไตย อาทิ การเคารพในความแตกต่าง การเคารพกฎหมาย การเคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น ความรับผิดชอบ ความซื่อตรง และการเห็นกับประโยชน์ส่วนรวม จึงถือว่าเป็นพื้นฐานสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องทำให้เกิดเป็นวัฒนธรรมของพลเมือง การเสริมสร้างความเป็พลเมืองให้เกิดเป็นวัฒนธรรมพลเมืองมีหลากหลายรูปแบบโดยอาจเริ่มจากการให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยหรือความเป็นพลเมืองเพื่อให้เกิดความตระหนัก และสำนึกความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเองและสังคม ไปจนถึงการเป็นพลเมืองที่ร่วมลงมือปฏิบัติและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม (common good) อย่างมีความรู้ ความสามารถ ซึ่งเป็นการยกระดับที่สำคัญต่อความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

สังคมประชาธิปไตยที่ดีไม่อาจเกิดขึ้นได้ หากประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจรวมไปถึงการขาดซึ่งความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และความสำคัญของการเป็นพลเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง โดย ถวิลวดี บุรีกุลและคณะ (2555 : 65) นำเสนอไว้ว่าความเป็นพลเมือง (Citizenship) เป็นคำที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้ไม่ใช่เพียงแต่มีรัฐธรรมนูญแต่ประชาชนจะต้องเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยด้วย

พลเมืองที่ดีมีคุณลักษณะที่สำคัญในวิถีชีวิตประชาธิปไตย ก็คือเป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนา มีหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิตปฏิบัติตนตามกฎหมาย ดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติตามหลักประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ดังนั้นหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จึงเป็นหลักการสำคัญที่นำมาใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมได้ และการที่เยาวชนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของสังคมย่อมส่งผลต่อประเทศ คือ สังคมและประเทศมีการพัฒนา สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เกิดความรักและความสามัคคีในหมู่คณะ และสมาชิกในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข แต่ตรงกันข้ามหากพฤติกรรมของคนไร้ระเบียบวินัยขาดจิตสำนึกมากขึ้นก่อให้เกิดปัญหาตามมามากมาย รวมทั้งความไม่เป็นระเบียบของคนในสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สิ่งที่น่าวิตกกังวล คือปัญหาความเสื่อมถอยในด้านคุณธรรมจริยธรรมของคนในประเทศ ทั้งในระดับนักการเมือง ข้าราชการ หรือคนในแวดวงอาชีพอื่น ๆ ภาพที่เห็นชัดเจนและเป็นข่าวอยู่ทุกวันนี้คือ การทุจริตคอร์รัปชัน การก่ออาชญากรรม การเสพ และค้ายาเสพติด หมัดฟาสี รุบามาและคณะ (2564 : 65) และยังแพร่ระบาดไปยังกลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษา ตั้งแต่ระดับประถมจนถึงอุดมศึกษา (สมเดช นามเกต, 2561 : 13-27) ที่อาจมีผลต่อการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้จากงานวิจัยของเสกสรรค์ สนวา อภิชาติ ใจอารีย์ และระวี สัจจะโสภณ (2564 : 45-65) ยังได้ชี้ให้เห็นถึงคุณลักษณะของทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนประชาธิปไตย หรือคุณลักษณะของพลเมืองที่ดี พบว่า คุณลักษณะของทรัพยากรมนุษย์หรือพลเมือง สามารถจำแนกออกเป็น 3

ด้าน 12 ข้อย่อย ได้แก่ (1) ด้านสติปัญญาและความรู้ ได้แก่ เป็นคนมีสติ มีเหตุผล มีความรู้ความเข้าใจในหลักการประชาธิปไตยอย่างถ่องแท้ กล้าวิพากษ์วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์และเคารพกติกาและกฎหมาย (2) ด้านพฤติกรรมและการปรับตัว ได้แก่ เป็นคนมีวินัย เป็นคนมีความซื่อสัตย์ รักการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน สังคม และการเมือง และมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ (3) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นคนที่มีความรับผิดชอบ และเป็นคนมีจิตสาธารณะ

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมานี้ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของเยาวชนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เป็นพลเมืองของประเทศ และเป็นกลุ่มที่เริ่มเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นครั้งแรกผ่านการเลือกตั้ง เมื่ออายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ คณะผู้วิจัยจึงจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยในยุคดิจิทัลให้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนทุกคนมีส่วนในการช่วยให้ประเทศเกิดการขับเคลื่อนและพัฒนาต่อไปได้ จึงได้วางแผนคัดเลือกโรงเรียนที่มีศักยภาพ มีความพร้อมในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมทั้งโรงเรียนของรัฐและเอกชนในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง โดยในงานวิจัยชิ้นนี้ได้ศึกษาความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสตูล ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยในยุคดิจิทัล เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนอื่นๆ และในจังหวัดสตูลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามลักษณะประชากร

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินโครงการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ทำการเก็บข้อมูลวัดประเมินผลผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยพื้นฐานการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. **กลุ่มเป้าหมาย** กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ทำการสุ่มจากกลุ่มเป้าหมายในแบบเจาะจง (Purpose Sampling Group) จากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสตูล ที่เข้าร่วมโครงการพลเมืองไทยในยุค 4.0 จำนวน 400 คน จากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูล จำนวน 16 โรงเรียนที่เป็นคณะกรรมการนักเรียน โรงเรียนละ 25 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) จากแบบสอบถามเพื่อทำการประเมินผลความคิดเห็นหรือพฤติกรรมในการเป็นพลเมืองโดยแบ่งแบบสำรวจเป็น 2 ตอน ดังนี้

2.1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นการศึกษา จำนวน 3 ข้อ

2.2. คำถามความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย จำนวน 4 ด้าน คือ ความเป็นพลเมืองกับการให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม 2) ความเป็นพลเมืองกับการให้ความสำคัญกับชุมชนของตน 3) ความเป็นพลเมืองกับการให้ความสำคัญกับอภิสภาพ ความก้าวหน้าทันสมัย และ 4) การเป็นพลเมืองที่ดี จากนั้นนำมาสร้างเป็นคำถามแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชุม ศรีสะอาด, 2555 : 54) โดยมีหลักเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยดังนี้

ระดับความเป็นพลเมือง	ค่าคะแนนเฉลี่ย
ระดับมากที่สุด	4.21-5.00
ระดับมาก	3.41-4.20
ระดับปานกลาง	2.61-3.40
ระดับน้อย	1.81-2.60
ระดับน้อยที่สุด	1.00-1.80

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

หลังจากเก็บข้อมูลเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุดด้วยตนเอง ในทันทีที่เก็บคืนมา ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยการประมวลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

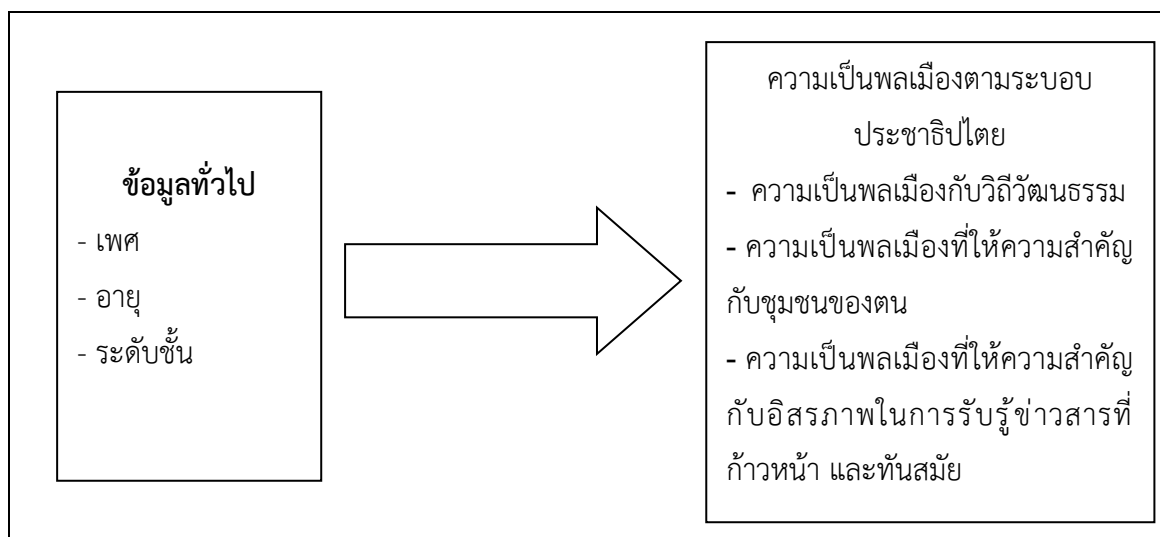
- 3.1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.2. สำรวจความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสตูล วิเคราะห์โดยคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ตามลักษณะประชากรโดยใช้สถิติ T-test

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสตูล มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการสำรวจความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสตูล มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 276 คน คิดเป็นร้อยละ 69.0 และเพศชายจำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 โดยมีอายุระหว่าง 17-18 ปี ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สูงที่สุด จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ตามลำดับ สามารถแสดงได้ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	124	31.0
หญิง	276	69.0
อายุ		
17	160	40
18	240	60
ระดับมัธยมศึกษาปีที่		
ม.5	160	40
ม.6	240	60
รวม	400	100.00

ส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสตูล

กลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสตูล มีระดับความคิดเห็นต่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.23 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ 1. ด้านการให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรมสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากับ 4.38 รองลงมาในลำดับที่ 2. ด้านให้ความสำคัญกับการเป็นพลเมืองที่ดี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากับ 4.35, 3. ด้านการให้ความสำคัญกับชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากับ 4.17 และ 4. ด้านการให้ความสำคัญกับอริสราภาพ ความก้าวหน้า และทันสมัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากับ 3.99 ตามลำดับ โดยสามารถแสดงได้ดังตาราง 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสตูล (N=400)

ความเป็นพลเมืองของนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม	4.38	0.40	มากที่สุด
2. ด้านให้ความสำคัญกับชุมชนของตน	4.17	0.45	มาก
3. ด้านให้ความสำคัญกับอริสราภาพความก้าวหน้าทันสมัย	3.99	0.52	มาก
4. ด้านการให้ความสำคัญกับการเป็นพลเมืองที่ดี	4.35	0.40	มากที่สุด
ภาพรวม	4.23	0.35	มากที่สุด

จากผลการสำรวจโดยภาพรวมพบว่า นักเรียนมีความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม เพื่อให้เห็นรายละเอียดความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนตามลักษณะประชากรที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพิ่มเติมตามลักษณะข้อมูลประชากรที่แตกต่างกัน จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา โดยสามารถแสดงได้ดังตาราง 3 – 5 ตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย จำแนกตามเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะด้านการให้ความสำคัญกับชุมชนของตนเอง และการให้ความสำคัญกับอิสรภาพความก้าวหน้าทันสมัย เว้นแต่ด้านการให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม และการเป็นพลเมืองที่ดีของนักเรียนที่มีเพศต่างกันั้นมีความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถแสดงได้ดังตาราง 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบระดับความเป็นพลเมืองของนักเรียน จำแนกตามเพศ (N=400)

ความเป็นพลเมืองของนักเรียน	เพศ	N	Mean	Std. D	t-test	P-value
ให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม	ชาย	124	4.45	.33	1.521	.130
	หญิง	276	4.35	.43		
ให้ความสำคัญกับชุมชน	ชาย	124	4.39	.34	4.387	.000
	หญิง	276	4.07	.45		
ให้สำคัญกับอิสรภาพ ก้าวหน้าทันสมัย	ชาย	124	4.20	.49	3.378	.001
	หญิง	276	3.90	.50		
การเป็นพลเมืองที่ดี	ชาย	124	4.37	.42	.394	.694
	หญิง	276	4.34	.39		
ภาพรวม	ชาย	124	4.35	.32	3.164	.002
	หญิง	276	4.16	.35		

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย จำแนกตามอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถแสดงได้ดังตาราง 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบระดับความเป็นพลเมืองของนักเรียน จำแนกตามอายุ (N=400)

ความเป็นพลเมืองของนักเรียน	อายุ	N	Mean	Std. D	t-test	P-value
ให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม	17	160	4.35	.38	-.809	.420
	18	240	4.40	.42		
ให้ความสำคัญกับชุมชน	17	160	4.14	.42	-.782	.435
	18	240	4.19	.46		
ให้สำคัญกับอิสรภาพ ก้าวหน้าทันสมัย	17	160	3.97	.52	-.620	.536
	18	240	4.02	.52		
การเป็นพลเมืองที่ดี	17	160	4.35	.38	.015	.988
	18	240	4.35	.43		
ภาพรวม	17	160	4.20	.33	-.705	.482
	18	240	4.24	.37		

3. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย โดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถแสดงได้ดังตาราง 5 ดังนี้

ตารางที่ 5 ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา

ความเป็นพลเมืองของนักเรียน	ระดับ	N	Mean	Std. D	t-test	P-value
ให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม	ม.5	160	4.33	.37	-1.325	.187
	ม.6	240	4.42	.42		
ให้ความสำคัญกับชุมชน	ม.5	160	4.13	.43	-1.018	.310
	ม.6	240	4.21	.46		
ให้สำคัญกับอิสรภาพ ก้าวหน้าทันสมัย	ม.5	160	3.97	.52	-.438	.662
	ม.6	240	4.01	.51		
การเป็นพลเมืองที่ดี	ม.5	160	4.34	.37	-.250	.803
	ม.6	240	4.36	.43		

ภาพรวม	ม.5	160	4.19	.33	-.937	.350
	ม.6	240	4.25	.36		

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบว่า

1) นักเรียนมีความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ 1. ด้านการให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรมสูงที่สุด รองลงมา 2. ด้านให้ความสำคัญกับการเป็นพลเมืองที่ดี, 3. ด้านการให้ความสำคัญกับชุมชน และ 4. ด้านการให้ความสำคัญกับอิสรภาพ ความก้าวหน้า และทันสมัย ตามลำดับ

2) เปรียบเทียบความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามลักษณะประชากร พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่กลุ่มตัวอย่าง ที่มีอายุ และระดับชั้นมัธยมศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่อง “ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสตูล” สามารถอธิบายตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

จากวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสตูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับความคิดเห็นต่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ ประภัสสร ไพบูลย์จิตติพรชัย (2553 : 76) ที่พบว่านักเรียนโรงเรียนพณิชการแห่งหนึ่งในจังหวัดนนทบุรี มีความเป็นพลเมืองดีในระดับสูง ซึ่งถือได้ว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสามัคคีอิสลามวิทยา จังหวัดสตูล ก็ให้ความสำคัญกับการเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยในทุกด้าน เช่นเดียวกับที่ หมัดฟาซี รูบามาและคณะ (2564 : 65) พบผลสำรวจความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนรัตภูมิวิทยาว่ามีความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ Keith Faulk (2000 : 5) ที่ได้กล่าวเน้นย้ำถึงสิทธิความเป็นพลเมืองว่ามีความสำคัญมากกว่าสิ่งอื่นใด เพราะจะทำให้ประชาชนแต่ละคนได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในฐานะที่เป็นพลเมือง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักเรียนมีระดับความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยมากที่สุด ได้แก่ 1. ด้านการให้ความสำคัญกับวิถี

วัฒนธรรมสูงที่สุด อาจเป็นเพราะว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสตูล ได้รับการบ่มเพาะความเป็นพลเมืองกับวิถีวัฒนธรรมตามความเชื่อทางศาสนาที่มีการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่กับการเรียนสามัญศึกษาทั่วไปที่ให้ความสำคัญกับการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง มีความภาคภูมิใจในการแสดงออกถึงศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ รวมถึงให้ความสำคัญกับเพื่อนร่วมห้องชั้นเรียนและมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น อ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้อื่นในทุกโอกาส โดยเฉพาะผู้อาวุโสกว่า และยังปฏิบัติตามหลักศาสนาอย่างเคร่งครัด 2. ด้านการให้ความสำคัญกับการเป็นพลเมืองที่ดี, 3. ด้านการให้ความสำคัญกับชุมชน และ 4. ด้านการให้ความสำคัญกับอิสรภาพ ความก้าวหน้า และทันสมัย ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสตูล ได้รับการบ่มเพาะความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม ให้ความสำคัญกับการเป็นพลเมืองที่ดี ให้ความสำคัญกับชุมชน และ ให้ความสำคัญกับอิสรภาพ ความก้าวหน้า และทันสมัย สอดรับกับงานที่ ถวิลวดี บุรีกุลและคณะ (2555 : 65) ที่พบว่าประชาชนในสังคมไทยทุกภูมิภาคมีความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ด้านวิถีวัฒนธรรม ด้านการให้ความสำคัญกับชุมชน และด้านการให้ความสำคัญกับอิสรภาพในการรับรู้ข่าวสาร ความก้าวหน้าและทันสมัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ หมัดเฟาซี รูบามาและคณะ (2560 : 58) ที่ศึกษาความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดสตูลพบว่าประชาชนในจังหวัดสตูลให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก และมักจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางเมืองทุกครั้งที่มีโอกาส ซึ่งถือได้ว่าเป็นคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมต่อไป

จากวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสตูล ตามลักษณะประชากรสามารถอธิบายได้ดังนี้

ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย จำแนกตามเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ประภัสสร ไพบูลย์ธิตพรชัย (2553 : 76) ที่พบว่านักเรียนโรงเรียนพลนิการแห่งหนึ่งในจังหวัดนนทบุรี ที่มีเพศต่างกันมีความเป็นพลเมืองดีที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะด้านการให้ความสำคัญกับชุมชนของตนเอง และการให้ความสำคัญกับอิสรภาพความก้าวหน้าทันสมัย เว้นแต่ด้านการให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม และการเป็นพลเมืองที่ดีของนักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับที่ หมัดเฟาซี รูบามาและคณะ (2564 : 65) กล่าวว่า เพศต่างกันนักเรียนโรงเรียนรัตภูมิวิทยา มีระดับความคิดเห็นต่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งชี้ให้เห็นว่านักเรียน

ที่เรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสตูลที่เป็นโรงเรียนสังกัดการศึกษาเอกชน มีการเรียนการสอนสามัญควบคู่กับการเรียนการสอนศาสนาอิสลาม กับนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนราษฎร์วิทยา จังหวัดสงขลา ที่เป็นโรงเรียนสังกัดของรัฐมีการเรียนการสอนสามัญเป็นหลักมีผลต่อพฤติกรรมความเป็นพลเมืองของนักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อความเป็นพลเมืองที่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะบริบทวิถีวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของสังคมที่แตกต่างกันภายในโรงเรียน รวมถึงความสนใจในทางการเมืองที่แตกต่างกันของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับที่ Portney, K. E., et al. (2009 : Online) พบว่า เยาวชนที่อยู่ในครอบครัวที่บิดามารดามีการศึกษาดีและสนใจทางการเมือง จะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางพลเมืองของเยาวชนหญิงมากกว่าชาย นอกจากนี้ การพูดคุยกับบิดามารดาเกี่ยวกับการเมือง จะส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของการเลือกตั้งในเยาวชนหญิงมากกว่าชาย นอกจากนี้ The Australian Temperament Project ศึกษาพัฒนาการของเด็กในรัฐวิกตอเรีย ประเทศออสเตรเลียตั้งแต่ปี 1983-2000 (Prior, M., et al., 2000 : Online) พบว่า ตัวแปรอิสระสำคัญตัวหนึ่งที่สามารถทำนายความตระหนักด้านการเมืองของความเป็นพลเมืองในวัยรุ่นได้ คือ สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจของครอบครัว กล่าวคือ เป็นสภาพแวดล้อมที่มีความสำคัญที่มีสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครอบครัวที่มีสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจสูงจะประพาดตินเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่วัยรุ่นในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย จำแนกตามอายุ และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ที่มีอายุและระดับชั้นมัธยมศึกษา แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะนักเรียนมีช่วงวัยอายุและระดับชั้นใกล้เคียงกัน จึงมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่พบว่านักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคิดในการเป็นพลเมืองแตกต่างกัน อาจด้วยบริบทของสังคม วิถีวัฒนธรรม และการดำรงชีวิตในระดับครัวเรือนและสังคม จึงเสนอว่าควรมีการจัดทำหลักสูตรการความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมของนักเรียนในแต่ละพื้นที่เพื่อให้มีความเหมาะสมกับลักษณะพื้นที่ต่างๆ ที่มีลักษณะทางวิถีวัฒนธรรม ลักษณะความเป็นชุมชน และการให้ความสำคัญกับอิสรภาพในการรับรู้ข่าวสาร ความก้าวหน้า และทันสมัยที่เหมาะสมกับลักษณะของท้องถิ่นด้วยการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อเรียนรู้สู่การเป็นพลเมืองไทยในยุคดิจิทัลที่รู้เท่าทันไม่ตกเป็นเหยื่อของสังคม

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยควรมีการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยให้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโดยการจัดทำหลักสูตรความเป็นพลเมืองที่สอดคล้องกับบริบทสังคม วิถีวัฒนธรรม และการดำรงชีวิตภายในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้ซึมซับความเป็นพลเมืองที่ดีและเหมาะสมสอดคล้องกับความเชื่อ ศาสนา และวิถีชีวิตในชุมชนของตน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยควรศึกษาการวิจัยในเชิงลึกถึงบริบทความแตกต่างกันของวิถีวัฒนธรรม การให้ความสำคัญกับชุมชน การเป็นพลเมืองที่ดี และการให้ความสำคัญกับอธิปไตย ความก้าวหน้าทันสมัยด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละชุมชนที่มีความเชื่อ ศาสนา และวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน เพื่อนำไปพัฒนาความเป็นพลเมืองที่สอดคล้องกับชุมชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ถวิลวดี บุรีกุล และ รัชชดี แสงมเหหมัต. (2555). *ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย*. รายงานการประชุมทางวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 13 ประจำปี 2554. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10 ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ประภัสสร ไพบูลย์ฐิติพรชัย. (2553). *การศึกษาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนพณิชยการบางบัวทองจังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การจัดการภาครัฐและเอกชน). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร
- สมเดช นามเกต. (2561). การปลูกจิตสำนึกทางจริยธรรมในสังคมไทย. *วารสารปัญญาภิธาน*. 3 (1), (13-27).
- เสกสรรค์ สนาวา, อภิชาติ ใจอารีย์ และ ระวี สัจจะโสภณ. (2564). สังเคราะห์กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่ความเป็นชุมชนประชาธิปไตย. *วารสารการเมืองการปกครอง*. 11 (3), 45-65.
- หมัดเฟาซี รูบามา, จิตกริ บุญโชติ, นพวัลภ มงคงศรี และ สุกรี บุญเทพ. (2560). ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดสงขลา. *วารสารการวิจัย (Proceeding) ในรายงานสืบเนื่องจากงานประชุมวิชาการระดับชาติ สันติภาพสากลครั้งที่ 2 สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ .

หมัดเฟาชี รุบามา และคณะ. (2564). ความเป็นพลเมืองตามระบอบ ประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษา
ตอนปลาย โรงเรียนรัตภูมิวิทยา จังหวัดสงขลา . *วารสารการวิจัย (Proceeding)* ในรายงาน
สืบเนื่องจากงานประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 12 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. สงขลา:
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

Faulks, Keith, (2000). ***Citizenship***. Routledge, London.

Margot Prior, Ann Sanson, Diana Smart and Frank Oberklaid (2000). Pathways from infancy
to adolescence AUSTRALIAN TEMPERAMENT PROJECT 1983–2000. *Online*.
Retrieved on 20 May 2021. from: [https://www.theactgroup.com.au/documents/
AustralianTemperamentProject1983-2000.pdf](https://www.theactgroup.com.au/documents/AustralianTemperamentProject1983-2000.pdf)

Portney, K.E., et al. (2009). Gender Differences in Political and Civic Engagement among
Young People. *Online*. Retrieved on 20 May 2021, from [https://ase.tufts.edu/
polsci/faculty/eichenberg/NiemiPortneyEichenbergAug26.pdf](https://ase.tufts.edu/polsci/faculty/eichenberg/NiemiPortneyEichenbergAug26.pdf)

นวัตกรรมการจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเลอย่างยั่งยืน Innovation in Sustainable Traditional Fishery Management

ณัฐพงศ์ คงยัง,

กรกฎ ทองชะโชค และ จิดาภา พรยยัง

มหาวิทยาลัยทักษิณ

Nattaphong Khongyang,

Korakod Tongkachok and Jidapa Pronying

Thaksin University Songkhla campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: tokorakod@tsu.ac.th

บทคัดย่อ

การจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเลมีปัญหาการบุกรุกพื้นที่สาธารณะประโยชน์บริเวณชายฝั่งทะเล และการลักลอบใช้เครื่องมือประมงผิดกฎหมาย ทำให้เกิดประเด็นข้อพิพาทกลายเป็นความขัดแย้งระหว่างชาวประมงพื้นบ้านและกลุ่มทุน บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากฎหมาย รูปแบบ และกลไกการจัดการ นำไปสู่นวัตกรรมทางกฎหมายในการจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเล โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิจัยเอกสาร สัมภาษณ์เชิงลึกการสนทนากลุ่มเจาะจง และการรับฟังความคิดเห็น ผลวิจัยพบว่า ปัญหาข้อพิพาทและการแย่งชิงทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเลใช้ประโยชน์ในพื้นที่สาธารณะประโยชน์ ขาดการบูรณาการของภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชนท้องถิ่น และการใช้เครื่องมือประมงผิดกฎหมาย จึงเกิดการรวมกลุ่มของชาวประมงพื้นบ้านกำหนดกฎกติกาข้อตกลงชุมชนร่วมกันเพื่อลดและป้องกันความขัดแย้งจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรสัตว์น้ำและอนุรักษ์พื้นฟูร่วมกัน แต่กฎกติกาข้อตกลงชุมชนไม่มีสถานะเป็นกฎหมาย จึงเสนอแนวทางจัดทำนวัตกรรมทางกฎหมายเพื่อจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเลในรูปแบบของร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบ เรื่อง การจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเลอย่างยั่งยืน พ.ศ. แบ่งเป็น 5 หมวด รวม 23 ข้อ และควรปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 โดยเพิ่มเติมมาตรา 50/1 เทศบาลตำบล, มาตรา 53/1 เทศบาลเมือง และมาตรา 56/1 เทศบาลนคร เพื่อให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่จัดการด้านทรัพยากรประมง และควรปรับปรุงแก้ไขอัตราโทษในพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 โดยเพิ่มเติมมาตรา 60 วรรคสอง และใน

วันที่รับบทความ :2 สิงหาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 20 สิงหาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ :24 สิงหาคม 2565

Received: August 2, 2022; Revised: August 20, 2022; Accepted: August 24, 2022

* บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิทยานิพนธ์เรื่อง นวัตกรรมจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเลอย่างยั่งยืน ได้รับการสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยและนวัตกรรมทุนวิจัยมหาบัณฑิต วช. ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ 2564

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เพิ่มเติมมาตรา 71
วรรคหนึ่ง เพื่อให้สอดคล้องรองรับอัตราโทษในร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบ

คำสำคัญ: การจัดการ; ประมงพื้นบ้าน; นวัตกรรมทางกฎหมาย

Abstracts

Management of indigenous fishery resources by sea has problems with encroachment on coastal areas. and smuggling of illegal fishing tools This caused the dispute to become a conflict between local fishermen and capital groups. The objectives of this research were to study the laws, processes, and management mechanisms leading to legal changes in the management of local fishery resources. A qualitative research method was used for this research, including document research, in-depth interviews, focus group discussions, and focus group interviews. The research found that there were disputes over marine resources in local fisheries, the use of public spaces, a lack of government and private sector cooperation with local communities, and the use of illegal fishery equipment. This resulted in local fishery groups and communities agreeing on the prevention of disputes regarding marine resource profiteering, and cooperation towards environmental conservation. However, the agreements do not have legal status, therefore, the groups proposed legal amendments to manage local marine resources for fisheries, by drafting an ordinance regarding the management of sustainable local fishery resources. This draft was divided into 5 sections, consisting of 23 regulations. The groups also proposed to amend the municipal act B.E.2496 (1953) by adding article 50/1 to the sub-district municipality, article 53/1 to the city council, and article 56/1 to the municipality, to give local governments the authority to manage local fishery resources. It was also proposed to amend the penalties in the municipality act B.C.2496 (1953) by adding article 60, paragraph 2. Furthermore, article 71, paragraph 1 to the Subdistrict Council and Subdistrict Administrative Organization Act B.E.2537 (1994), was added in order to improve enforcement.

Keywords: Management; Traditional Fishery; Legal Innovation

บทนำ

ประเทศไทยมีทรัพยากรชายฝั่งทะเลเป็นพื้นที่ที่สาธารณประโยชน์ทางทะเลให้ประชาชนใช้ร่วมกัน เพื่อจับสัตว์น้ำเลี้ยงครอบครัวและหารายได้เลี้ยงชีพตามวิถีชีวิตของชาวประมง ลักษณะการทำประมงพื้นบ้านทางทะเลเป็นการทำในเขตทะเลชายฝั่งที่ใช้เรือประมงออกไปหาสัตว์น้ำไม่เกินสามไมล์ทะเล และการทำประมงในบริเวณชายฝั่งที่ไม่ใช่เรือทำการประมง ซึ่งการทำประมงพื้นบ้านส่วนใหญ่ใช้เรือที่มีขนาดต่ำกว่าสิบตันกรอส และได้รับหนังสือรับรองจดทะเบียนเรือไทย สำหรับเรือประมงพื้นบ้านในประจำปี พ.ศ. 2565 จำนวนเรือประมงที่ได้รับการจดทะเบียน มีจำนวนทั้งสิ้น 61,398 ลำ แบ่งเป็นเรือประมงพื้นบ้าน จำนวน 51,060 ลำ และเป็นเรือประมงพาณิชย์ จำนวน 10,338 ลำ (กลุ่มสถิติการประมง กรมประมง, 2564 : ออนไลน์) สัดส่วนของเรือประมงพื้นบ้านที่ได้รับการจดทะเบียนมีจำนวนมากกว่าเรือประมงพาณิชย์

เมื่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไปการทำประมงพื้นบ้านเพื่อสร้างรายได้หาเลี้ยงชีพกลับกลายเป็นมุ่งแข่งขันกันจับสัตว์น้ำเพื่อการค้า มีการบุกรุกเพื่อครอบครองสิทธิพื้นที่สาธารณประโยชน์ทางทะเล การกดดันหน่วยงานภาครัฐให้เร่งจัดการทวงคืนพื้นที่สาธารณประโยชน์ให้ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้อย่างเป็นเท่าเทียมและเสมอภาคกัน แต่ไม่เป็นผล (สยามรัฐ, 2563 : ออนไลน์) แม้มีพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 มาตรา 117 กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำเข้าไปเหนือน้ำและใต้น้ำทะเลสาบอันเป็นทางสัญจรของประชาชนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันแต่มีการฝ่าฝืนกฎหมาย รวมถึงการใช้เครื่องมือประมงผิดกฎหมายมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้เห็นถึงประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ แม้ว่าพระราชบัญญัติการส่งเสริมและบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งพ.ศ. 2558 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้ความช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม และสนับสนุนให้คำปรึกษา เผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสารให้กับชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการ ปลูก บำรุงรักษา อนุรักษ์ พื้นฟูและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งรวมถึงกิจกรรมของชุมชนและพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 กรมประมงช่วยรักษาทรัพยากรสัตว์น้ำ ปกป้องคุ้มครองและให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนประมงพื้นบ้าน และชุมชนประมงท้องถิ่น ท้องถิ่น ทั้งสองหน่วยงานมีเพียงบทบาทอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนเท่านั้น และป้องกันมิให้มีการทำประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่ไม่ได้ผลเท่าที่ควร

การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ จัดการ บำรุงรักษา และการอนุรักษ์ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิใช้ร่วมกันทุกคนและรวมถึงสิทธิที่จะร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐในการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามมาตรา 43 และรัฐให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ.2551 กำหนดภารกิจให้สภาองค์กรชุมชนตำบลมาตรา 21 ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกองค์กรชุมชนร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งสามารถจัดการตนเองได้ แต่การจะเข้ามาจัดการแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่ในการประโยชน์สาธารณทางทะเลต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายระหว่างคนทำประมงพื้นบ้าน ทั้งคนที่อยู่ในชุมชนและคนจากภายนอกชุมชนที่เข้ามาทำการประมงรวมถึงหน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมิได้กำหนดอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรประมงไว้โดยตรง แต่ไปกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 16 ให้เทศบาลจัดทำบริการสาธารณะโดยการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อประโยชน์ในท้องถิ่นของตนเอง และมาตรา 60 (1)ให้อำนาจแก่เทศบาลในการตราเทศบัญญัติ (1) เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามหน้าที่ของเทศบาล (2) เมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้เทศบาลตราเทศบัญญัติ หรือให้อำนาจตราเทศบัญญัติได้ ซึ่งการ

จัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเลในการใช้ประโยชน์สาธารณะร่วมกัน ซึ่งการจัดการพื้นที่สาธารณะประโยชน์ทางทะเล จำเป็นต้องมีการผลักดันบังคับใช้กฎหมายออกเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่นใช้ร่วมกัน และรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทำประมงพื้นบ้านและชุมชนท้องถิ่นที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ แม้ว่าบางชุมชนที่เป็นประมงพื้นบ้านได้ทำข้อตกลงกฎกติกาชุมชนร่วมกัน แต่ไม่มีผลเป็นการบังคับใช้กฎหมายและไม่สามารถบังคับใช้กับคนภายนอกชุมชนได้

การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชายฝั่งทะเลมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการนวัตกรรมประมงพื้นบ้านเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีของชนัญชิตา ทิพย์ญาณ และคณะ (2564 : 19-35) ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาศักยภาพเป็นการพัฒนาและยกระดับความรู้ความสามารถเพื่อนำไปสู่การสร้างอาชีพและรายได้เสริม มีการสร้างเครือข่ายการจัดการทรัพยากรชุมชนด้วยการประสานความร่วมมือระหว่างประมงพื้นบ้าน ชุมชน ผู้นำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วัด สถาบันการศึกษา ซึ่งรูปแบบการจัดการทรัพยากรร่วมเพื่อสร้างพื้นที่เรียนรู้อนุรักษ์ทรัพยากรชุมชน ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งพัฒนาไปสู่การสร้างความมั่นคงทางอาหารและความยั่งยืนของทรัพยากรในชุมชน โดยมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาและการอนุรักษ์ของชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มาจากความต้องการของชุมชน และมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายให้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรประมงชายฝั่ง และการเสริมสร้างจิตสำนึก ความรู้ด้านกฎหมายและหลักสิทธิชุมชน

สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องนโยบายการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งประเทศไทยของ ภาวิดา รังสีและปณยวีร์ หนูประกอบ (2565 : 465-477) ผลการศึกษาพบว่า ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นของทุกคน ประเทศไทยมีพื้นที่ทางทะเลกว่า 350,000 ตารางกิโลเมตร และมีชายฝั่งทะเลครอบคลุมพื้นที่ 23 จังหวัด มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมานาน ภาครัฐซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนมีนโยบายการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมาตั้งแต่มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ใน พ.ศ. 2540 จนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ลักษณะของนโยบายนี้แบ่งได้เป็นสองช่วง คือ ช่วงที่ 1 ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-5 รัฐบาลส่งเสริมให้มีการนำทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมาใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรมากเกินไปและทรัพยากรเสื่อมโทรม ดังนั้น ในช่วงที่ 2 ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6-12 รัฐบาลให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย โดยเฉพาะชุมชนชายฝั่งทะเล มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 และระเบียบปฏิบัติต่างๆ ทำให้มีการมีส่วนร่วมของชุมชนพัฒนาขึ้นโดยลำดับ แต่ยังไม่ถึงขั้นการจัดการร่วมระหว่างรัฐกับชุมชน เพราะคณะกรรมการเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลทั้งในระดับชาติและระดับจังหวัดซึ่งมีสมาชิกที่เป็นตัวแทนของชุมชนยังไม่มีอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินมาตรการที่จำเป็นและเหมาะสมกับตนเอง ดังนั้น ผู้กำหนดนโยบายจะต้องทำการ

ประเมินผล ทบทวน หาแนวทางปรับปรุงเพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากร และทำให้นโยบายมีประสิทธิภาพมากขึ้น

อีกทั้งในงานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรประมง ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ของ ศิริชัย กุมารจันทร์ และคณะ (2559 : 96-112) ผลการศึกษาพบว่า สิทธิของประชาชนในการจัดการทรัพยากรประมงปรากฏในหลักการรัฐธรรมนูญ แต่การจัดการทรัพยากรประมงในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่ผ่านมาไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร สาเหตุมาจากขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ซึ่งพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มีการบัญญัติให้ประชาชนหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการประมง แต่ภาครัฐโดยประมงจังหวัดสงขลามีเพียงโครงการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการประมงในรูปแบบฟาร์มทะเล ซึ่งยังมีปัญหาความขัดแย้งกับกลุ่มนอกชุมชน ในพื้นที่ชุมชนท่าเสาและชุมชนบ่อปราบมีการทำข้อตกลงชุมชนเรื่องการจัดการประมงฟาร์มทะเล ปัจจัยความสำเร็จการรวมกลุ่มเกิดจากประชาชนเห็นว่าทรัพยากรประมงเป็นของที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ควรจัดการอย่างเป็นระบบ อีกทั้งมีประมงจังหวัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มหาวิทยาลัย เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริม เรียนรู้ จัดโครงการทำให้เป็นแบบอย่างสำหรับชุมชนอื่นในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ปัญหาอุปสรรคคือ ข้อตกลงหรือกติกาของชุมชนในการจัดการประมงชายฝั่งเป็นที่รับรู้เฉพาะในชุมชน ไม่เป็นกฎหมาย ทำให้ไม่สามารถใช้บังคับได้ งานวิจัยจึงมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงกฎหมายกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และขอบเขตในการจัดการทรัพยากรให้ชัดเจนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อผลักดันให้กติกาและข้อตกลงของประชาชน เป็นข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีสิทธิในการจัดการทรัพยากรประมงโดยชุมชนอย่างแท้จริง การจัดการพื้นที่สาธารณประโยชน์ทางทะเลเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลที่มีอยู่อย่างจำกัดเป็นสิ่งสำคัญ ในอนาคตหากยังไม่มีจัดการทรัพยากรทะเลที่ดีและจริงจัง จะทำให้เกิดความเสื่อมโทรม ส่งผลให้ชาวประมงพื้นบ้านประสบปัญหาจับสัตว์น้ำลดลง มีรายได้น้อยลง คนที่มีอำนาจจะเข้าครอบครองพื้นที่ เกิดการซื้อขายสิทธิในพื้นที่สาธารณประโยชน์ ทำให้ชาวประมงพื้นบ้านในพื้นที่ไม่สามารถทำการประมงในพื้นที่ดังกล่าวได้ และก่อให้เกิดความขัดแย้งเชิงทรัพยากรทางทะเลอย่างไม่มีที่สิ้นสุด หากภาครัฐปล่อยไว้เนิ่นนานยากต่อการแก้ไขจึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนรวมถึงคนในชุมชนท้องถิ่น จะต้องหาแนวทางจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเลร่วมกันเพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันและควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเลอย่างยั่งยืน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องการจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเล เพื่อหาแนวทางร่วมกันของชุมชนท้องถิ่น ภาคเอกชน และหน่วยงานภาครัฐ ในการจัดการพื้นที่สาธารณประโยชน์ทางทะเลของประมงพื้นบ้าน โดยจัดทำร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถไปใช้ประโยชน์และนำไปสู่การจัดการทรัพยากรร่วมกันของคนในพื้นที่ให้เกิดความเป็นธรรมและอนุรักษ์การทำประมงพื้นบ้านทางทะเลให้ยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเลในการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะทางทะเลและการใช้เครื่องมือประมงผิดกฎหมายเพื่อป้องกันและลดความขัดแย้งควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเล โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเล เพื่อสร้างนวัตกรรมทางกฎหมายในรูปแบบร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบการจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเล

ระเบียบวิธีวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร (Documentary research) และการวิจัยภาคสนาม (Field research)

1. การศึกษาวิจัยเอกสาร โดยการทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และหลักการ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้าน การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดการความขัดแย้ง แผนพัฒนาเกี่ยวกับการจัดการประมง ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย

2. การวิจัยภาคสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงจากการจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเล ซึ่งเป็นการศึกษาปัญหาการจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเลที่ขาดการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชนท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การกำหนดรูปแบบและกลไกการจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเลให้เกิดการอนุรักษ์ใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างยั่งยืน ดังนั้น จึงต้องมีกระบวนการวิธีการในการเก็บข้อมูลซึ่งการศึกษานี้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ เก็บรวบรวมข้อมูลเขตการทำประมงพื้นบ้านในจังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา และจังหวัดปัตตานี เนื่องจากบริบทพื้นที่แสดงให้เห็นความหลากหลายของระบบนิเวศธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันด้านสังคม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ศาสนา และวัฒนธรรมของผู้คน เพื่อนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์หาแนวทางร่วมกันของชุมชนท้องถิ่น

2.2 ขอบเขตผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยสนาม 3 วิธี คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การสนทนากลุ่มเจาะจง (Focus group) และการรับฟังความคิดเห็น (Hearing) ดังนี้

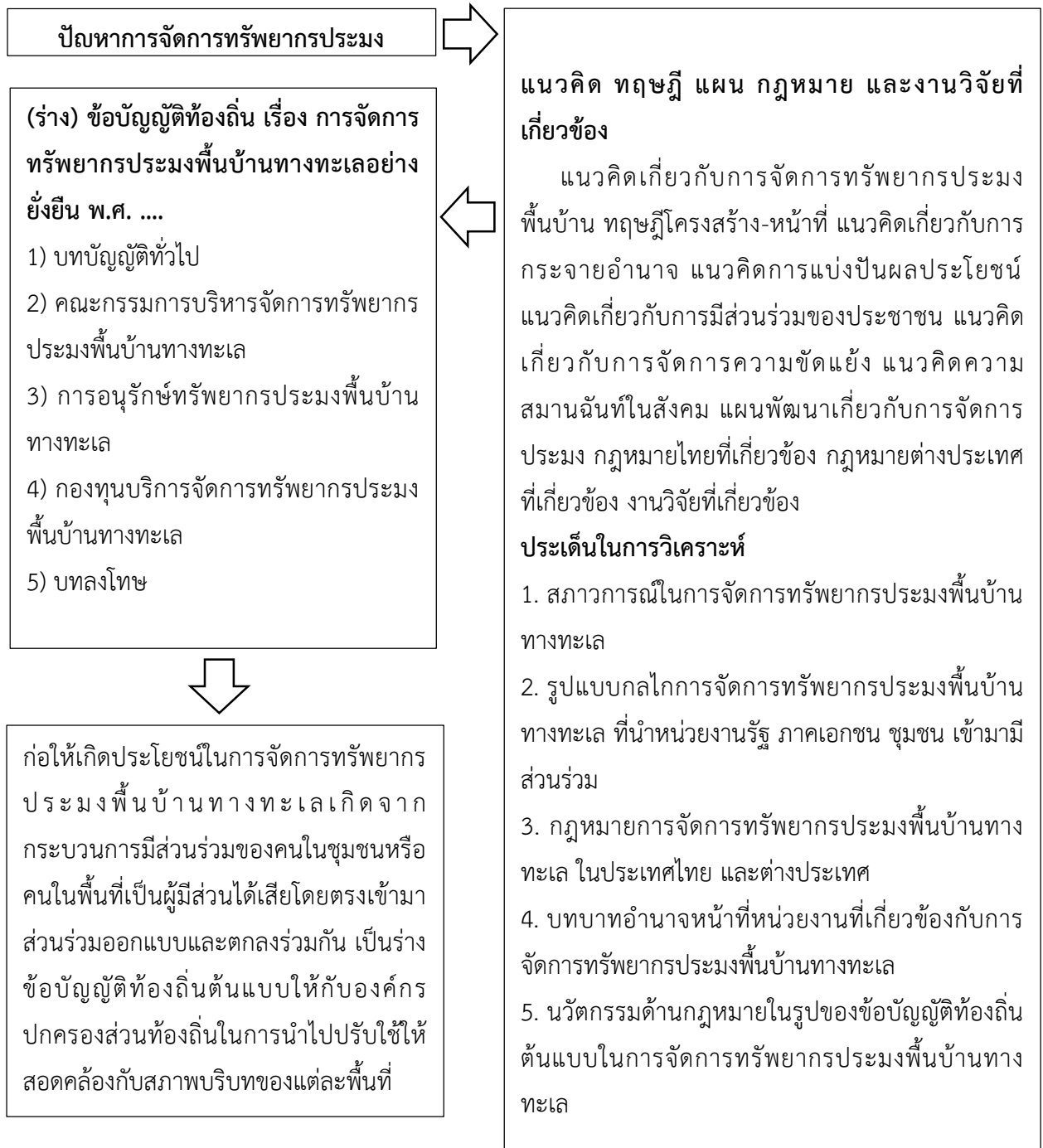
2.2.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกเป็นการสัมภาษณ์โดยตรงไม่เป็นแบบพิธี ระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านและองค์กรพัฒนาเอกชน จากพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา และจังหวัดปัตตานี รวมจำนวน 23 คน

2.2.2 การสนทนากลุ่มเจาะจง (Focus group) เป็นระดมความคิดเห็นโดยการสนทนากลุ่มเจาะจง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ หน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้ทำประมงพื้นบ้าน รวมจำนวน 10 คน

2.2.3 การรับฟังความคิดเห็น (Hearing) เป็นการจัดประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อข้อค้นพบร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบ เรื่อง การจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเลอย่างยั่งยืน พ.ศ. มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเป็นตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการ ภาคประชาสังคม ผู้นำชุมชนท้องถิ่น และผู้ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านรวมจำนวน 11 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีกรอบแนวคิดการวิจัย เรื่องการจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเลอย่างยั่งยืน โดยผลักดันกฎกติกา ข้อตกลงชุมชนที่มีอยู่ในพื้นที่ที่ประชาชนรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมด้วยความเข้มแข็งให้มีสถานะเป็นกฎหมาย เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรประมง เกิดเป็นร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบ เรื่อง การจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเลอย่างยั่งยืน พ.ศ. แบ่งเป็น 5 หมวด 23 ข้อ ดังนี้ หมวด 1 บทบัญญัติทั่วไป หมวด 2 คณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเล หมวด 3 การอนุรักษ์ทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเล หมวด 4 กองทุนบริหารจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเล และหมวด 5 บทลงโทษ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเล เนื่องจากเป็นนวัตกรรมทางกฎหมายที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนหรือคนในพื้นที่ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงเข้ามาร่วมออกแบบและตกลงร่วมกันเป็นร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของแต่ละพื้นที่ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

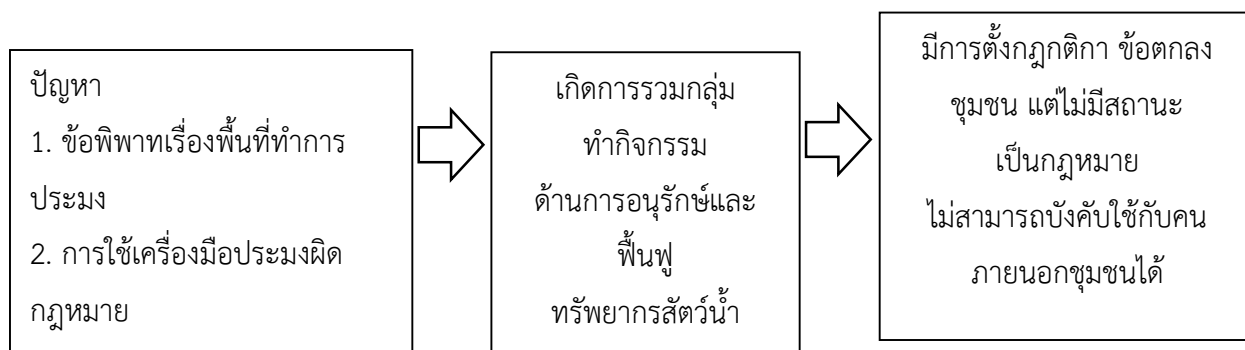
1. ปัญหาการจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเล

ปัญหาความขัดแย้งเรื่องพื้นที่ทำการประมงทางทะเลหลายจังหวัดในประเทศไทย เกิดจากการเข้าใช้ประโยชน์จากทรัพยากรประมง รัฐเปิดโอกาสให้บุคคลครอบครอง มีกลุ่มทุนทั้งในและนอกพื้นที่เข้ามาจับจอง เกิดการซื้อขายสิทธิพื้นที่สาธารณประโยชน์ทางทะเลทำให้ชาวประมงพื้นบ้านทั่วไปไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ (Steenbergen, D. J., Song, A. M., and Andrew, N., 2022 : 666-677) ส่งผลให้วิถีชีวิตของชาวประมงพื้นบ้านเปลี่ยนไป ความขัดแย้ง สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการจัดการและบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่ไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้มีกลุ่มทุนทั้งในและนอกพื้นที่เข้ามาจับจองซื้อขายสิทธิในพื้นที่สาธารณประโยชน์ของรัฐ (สยามรัฐ, 2563 : ออนไลน์) แนวคิดการจัดการความขัดแย้ง หากใช้วิธีประนีประนอมหรือแบ่งคนละครึ่งเป็นวิธีการประสานความร่วมมือ ทำให้ผู้ตัดสินหรือผู้พูดรู้สึกสบายใจว่ายุติธรรมที่สุดแล้ว หรือใช้วิธีการร่วมมือกันที่คู่เจรจาพยายามร่วมกันที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์ ความต้องการเป็นการประสานผลประโยชน์ออกมาที่ทั้งสองฝ่ายหรือหลาย ๆ ฝ่ายพึงพอใจ หรือใช้วิธีการไกล่เกลี่ยอาศัยวิธีการเจรจาโดยยึดจุดสนใจหรือประสานผลประโยชน์ของทุกฝ่ายเป็นทางออกที่ดีที่สุด

นอกจากนี้ปัญหาลักลอบใช้เครื่องมือผิดกฎหมาย ก่อให้เกิดความขัดแย้งกับพื้นที่ใกล้เคียง แม้จะมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาจัดการแต่ก็ไม่เป็นผล เกิดการชุมนุมประท้วง หากนำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ตกลงร่วมกันจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่นทางทะเลและแก้ปัญหาการใช้เครื่องมือผิดกฎหมายได้ในที่สุด (นฤตม ทิมประเสริฐ, 2554 : 168) เห็นว่าการให้ชุมชนท้องถิ่นซึ่งผู้มีส่วนได้เสียกำหนดรูปแบบและวิธีจัดการทรัพยากรโดยกำหนดกฎกติการ่วมกัน ให้สิทธิทุกคนเข้าถึงทรัพยากรสัตว์น้ำได้อย่างเท่าเทียม และเคารพกฎกติกาที่ตกลงร่วมกัน สามารถยุติปัญหาความขัดแย้งได้ แต่มีข้อสังเกตว่า กฎกติกาเป็นเพียงข้อตกลงไม่มีผลเป็นการบังคับใช้เป็นกฎหมาย สอดคล้องกับผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรประมงชายฝั่งของศิริชัย กุมารจันทร์ และคณะ (2558 : 86) พบว่า การจัดการประมงชายฝั่งในรูปแบบฟาร์มทะเลเกิดความขัดแย้งกับกลุ่มนอกชุมชน จึงจัดทำข้อตกลงหรือกติกาของชุมชนแต่รับรู้เฉพาะในชุมชนเท่านั้น เพื่อแก้ไขปัญหอย่างบูรณาการ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และชาวประมงพื้นบ้านผู้นำชุมชนต้องมีความเข้มแข็ง ต้องมีส่วนร่วมเพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อน สำหรับรูปแบบการจัดการของผู้ทำประมงพื้นบ้านมีภาคประชาสังคมช่วยสร้างช่องทางขายสัตว์น้ำโดยชาวประมงพื้นบ้านขายในราคาที่เป็นธรรมให้กับผู้บริโภคได้รับอาหารปลอดภัยปราศจากสารฟอร์มาลีน พัฒนาเป็นร้านคนจับปลา กำหนดมาตรฐานบูลแบรนด์ เป็นหลักประกันให้ผู้บริโภค (ฮาซานิ เกะมาซอ, 2564 : 60) โดยสมาคมรักษ์ทะเลไทย องค์กรพัฒนาเอกชน สนับสนุนส่งเสริมการตลาด พัฒนาผลิตภัณฑ์ เพิ่มมูลค่าสินค้าจากการทำประมง ช่วยผลักดันมาตรฐานรับรองสินค้าจากการทำประมงให้ผู้บริโภคเกิดความมั่นใจ ยกระดับราคาสินค้าสร้างความแตกต่างระหว่างการทำประมงแบบไม่ยั่งยืนกับการทำประมงแบบยั่งยืนผสมผสานกัน

2. รูปแบบการจัดการของชาวประมงพื้นบ้าน

จากปัญหาการทำประมงพื้นบ้านทางทะเล พบว่าทรัพยากรสัตว์น้ำลดลง ประกอบการใช้เครื่องมือประมงผิดกฎหมาย การถูกจำกัดด้านพื้นที่ทำการประมง ส่งผลให้มีรายได้ลดลง กำหนดกฎกติกา ร่วมกันตามวิถีของชาวบ้าน โดยใช้ต้นทุนจากฐานทรัพยากรที่มีอยู่ของแต่ละชุมชน (Penca, J., 2022 : 104-864) มีการทำกิจกรรมสร้างบ้านปลา กำหนดแนวเขตอนุรักษ์หน้าบ้าน สร้างกฎกติกาชุมชน หรือทำธนาคาร สัตว์น้ำ มีหลายชุมชนประสบความสำเร็จ ในขณะที่หลายชุมชนล้มเหลว นอกจากนี้ชุมชนประมงพื้นบ้านใน จังหวัดปัตตานีได้นำหลักคำสอนศาสนาอิสลามที่ว่า “ทรัพยากรเป็นสิ่งที่ยืมมา สร้างขึ้น” เป็นของทุกคนที่ ต้องดูแลรักษาและนำไปสู่การกำหนดข้อตกลง กฎ ระเบียบในการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่าเท่าที่ จำเป็นต่อการดำรงชีวิต (อัสรีร์ แดเบา, 2564 : 134) สร้างแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรมี 4 แนวทาง ได้แก่ การทำธนาคารสัตว์น้ำชุมชน การวางซั้งกอ บ้านปลา การกำหนดแนวเขตอนุรักษ์และฟื้นฟู ทรัพยากรหน้าบ้าน และที่สำคัญได้สร้างกฎกติกาของชุมชนเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน (สายัญ ทองศรี, 2562 : 279) โดยห้ามทำประมงในเขตอนุรักษ์ด้วยเครื่องมือทุกชนิด กำหนดโทษ และทุกวันศุกร์จะห้ามออกทำ ประมง หลังจากประกาศใช้กฎกติกาดังกล่าวสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนคือจำนวนสัตว์น้ำเพิ่มมากขึ้น ส่วนประมง พื้นบ้านในจังหวัดสงขลา พบว่า สร้างแหล่งอาศัยและพื้นที่หลบภัยของสัตว์น้ำ ทำเป็นบ้านปลา 3 รูปแบบ คือ 1) การจัดวางซั้ง แบบทุ่นริมชายฝั่ง 2) วางจัดวางซั้ง แบบไม้ไผ่นอกชายฝั่ง และ 3) การทำคอกซั้งบ้านปลาใน ทะเลสาบสงขลา ทั้ง 3 รูปแบบมีเป้าหมายเพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนและฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลประสบ ความสำเร็จ และได้ขยายแนวทางไปยังพื้นที่ใกล้เคียง ทำให้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีความสมบูรณ์ระบบ นิเวศทางทะเลดีขึ้น (สายัญ ทองศรี, 2562 : 281) ส่งผลให้ทำประมงได้มากขึ้น สัตว์น้ำที่จับได้มีหลากหลายและได้ ปลาขนาดใหญ่ขึ้นช่วยสร้างรายได้อย่างยิ่งย่น ลดปัญหาความขัดแย้ง เน้นการมีส่วนร่วมของคน ในชุมชนเป็นหลักในการดำเนินการ สอดคล้องกับภารกิจของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตาม พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 มาตรา 16 ส่งเสริม การมีส่วนร่วมและสนับสนุนชุมชนชายฝั่งและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการ การปลูก การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอีกด้วย ดังนั้น การให้สิทธิกับประชาชนเข้าชื่อเสนอการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 254 กำหนดรองรับสิทธิประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเข้าชื่อกันเพื่อเสนอข้อบัญญัติได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กฎหมาย บัญญัติไว้

จากผลการวิจัยพบว่าการจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเลมีปัญหาการบุกรุกพื้นที่สาธารณประโยชน์บริเวณชายฝั่ง และปัญหาการลักลอบใช้เครื่องมือประมงผิดกฎหมาย จึงเกิดรูปแบบการจัดการทรัพยากรของชาวประมงพื้นบ้านโดยมีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู บริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ของตนเอง อีกทั้งยังมีการกำหนดกฎกติกา ข้อตกลงชุมชนร่วมกัน แต่ประสบปัญหาการบังคับใช้ด้วยเหตุที่กฎกติกา ข้อตกลงชุมชนดังกล่าวไม่มีสถานะเป็นกฎหมาย ทำให้ไม่สามารถบังคับใช้กับประชาชนที่อยู่นอกชุมชนได้

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประเด็นกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเล พบว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ตามมาตรา 43 ให้บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ จัดการ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ในการดำเนินการอาจร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐ มีการกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐตาม มาตรา 57 (2) ที่ต้องอนุรักษ์ ค้ำครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์ อย่างไรก็ตาม มิใช่บทบาทหน้าที่รัฐหรือชุมชนเท่านั้น ตามมาตรา 50 ยังเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนที่ต้องร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์และค้ำครองสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรเกิดความยั่งยืน

สำหรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำประมง พบว่า พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มุ่งเน้นการบริหารจัดการด้านการประมงและการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนประมงพื้นบ้านและชุมชนประมงท้องถิ่น อีกทั้งกำหนดมาตรการในการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำประมงผิดกฎหมายอย่างไรก็ตามยังมีบางมาตราที่เป็นอุปสรรคส่งผลกระทบต่อชาวประมงพื้นบ้าน เช่นตามมาตรา 34 ที่ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตทำการประมงพื้นบ้าน ทำการประมงในเขตทะเลนอกชายฝั่ง เว้นแต่จะได้รับ

อนุญาต หากพิจารณามาตรา 4 กำหนดให้ชาวประมงพื้นบ้านสามารถทำการประมงได้เฉพาะในเขตทะเลชายฝั่งที่กำหนดไว้เพียงสามไมล์ทะเล แม้จะมีการกำหนดข้อยกเว้นไว้กรณีมีความจำเป็นก็ตาม แต่กรณีดังกล่าวเป็นการจำกัดพื้นที่ขัดกับวิถีการทำประมงของชาวประมงพื้นบ้าน เนื่องจากสัตว์น้ำมิได้ถูกจำกัดด้วยขอบเขตพื้นที่ ส่งผลกระทบต่อผู้ทำประมงไม่สามารถจับสัตว์น้ำได้ และรายได้ลดลง ประกอบกับ หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน ดำเนินการร่วมกับประชาชน ชุมชนชายฝั่ง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟูและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 มาตรา 13 สะท้อนให้เห็นว่า หน่วยงานภาครัฐให้การส่งเสริมสนับสนุนอย่างต่อเนื่องตลอดมา

นอกจากนี้พบว่า การวางซั้งบ้านปลา เป็นการปลูกสร้างสิ่งอื่นใดเป็นลักษณะการรुक้าตามพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2535 มาตรา 117 เกี่ยวกับการปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำลำน้ำ ซึ่งประเด็นนี้มีบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 7) เรื่องเสร็จที่ 180/2550 (สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ, 2560 : ออนไลน์) ตอบข้อหารือกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีในขณะนั้นซึ่งปัจจุบันคือกรมเจ้าท่าว่า ลักษณะของซั้งไม่ได้มีโครงสร้างส่วนหนึ่งส่วนใดยึดติดกับพื้นดินหรือฝังลงในดิน เพื่อมิให้มีการเคลื่อนที่ไปมา แม้ว่าการวางซั้งจะมีเครื่องถ่วงน้ำหนักซึ่งเป็นลูกปุนถ่วงอยู่ แต่มิได้ยึดติดกับพื้นดินใต้ทะเล ยังสามารถเคลื่อนที่ไปมาตามกระแสน้ำได้ และไม่มีลักษณะเป็นการถาวร มีระยะการใช้งานเพียงชั่วระยะหนึ่ง ดังนั้น การวางซั้งจึงไม่เป็นการปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำลำน้ำตามพระราชบัญญัติดังกล่าว อย่างไรก็ตาม “ซั้ง” จัดเป็นเครื่องมือทำการประมงประเภทหนึ่ง ซึ่งกรมประมงมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย จึงควรประสานกันระหว่างหน่วยงานเพื่อประกาศกำหนดเขตพื้นที่อนุญาตให้มีการวางซั้งในพื้นที่ที่เหมาะสมหรือแก้ไขกฎหมายต่อไป ด้วยเหตุนี้ ทำให้ผู้ทำประมงพื้นบ้านสามารถวางซั้งบ้านปลาเพื่อให้เป็นแหล่งอาศัยของสัตว์น้ำได้

2. สำหรับประเด็นอำนาจหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่าได้บัญญัติอำนาจไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 45 (7) ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 67 (7) ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ให้หน่วยงานคุ้มครอง ดูแล จัดการและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรกฎทองชะโชค และนันทพล กาญจนวัฒน์, 2562 : 643-662) ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่

ดูแลเกี่ยวกับการคุ้มครอง ดูแล บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามที่กฎหมายกำหนด

แม้ว่าพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ไม่ได้กำหนดอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ แต่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ในมาตรา 16 (24) ให้เทศบาล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงควรปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 จำนวน 3 มาตรา

การกำหนดอัตราโทษ ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 สำหรับผู้ฝ่าฝืนข้อบัญญัติไว้ในมาตรา 51 วรรคสอง ที่ว่า “ในข้อบัญญัติจะกำหนดโทษผู้ละเมิดข้อบัญญัติไว้ด้วยก็ได้ แต่ห้ามมิให้กำหนดโทษจำคุกหกเดือน และหรือปรับเกินหนึ่งหมื่นบาท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น” อย่างไรก็ตามยังมีพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 จำนวน 2 ฉบับ ที่กำหนดอัตราโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนข้อบัญญัติท้องถิ่น ยังไม่สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจของสังคมในยุคปัจจุบัน อีกทั้ง เพื่อให้ผู้ที่กระทำความผิดเกรงกลัวกฎหมาย อันเป็นการป้องกันมิให้มีการกระทำความผิด จึงเสนอควรปรับแก้ไขอัตราโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 60 วรรคสอง จากเดิม “ในเทศบัญญัตินั้น จะกำหนดโทษปรับผู้ละเมิดเทศบัญญัติไว้ด้วยก็ได้ แต่ห้ามมิให้กำหนดเกินกว่าหนึ่งพันบาท” และควรปรับแก้ไขอัตราโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 71 วรรคหนึ่ง จากเดิม “องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อใช้บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลออกข้อบัญญัติหรือให้อำนาจออกข้อบัญญัติ ในการนี้จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บและกำหนดโทษปรับผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดโทษปรับเกินหนึ่งพันบาท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

3. ประเด็นการทำประมงพื้นบ้าน พบว่า ผู้ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน สามารถทำประมงในเขตทะเลชายฝั่งได้ นับจากแนวชายฝั่งทะเลออกไปสามไมล์ทะเล ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มาตรา 5 การกำหนดให้ทำประมงออกไปไกลกว่าสามไมล์ทะเลจะต้องจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำ โดยต้องออกเป็นกฎกระทรวงกำหนดไม่น้อยกว่าหนึ่งจุดห้าไมล์และไม่เกินสิบสองไมล์ทะเล จากข้อกำหนดของกฎหมายเห็นได้ว่า ไม่ตรงกับวิถีลักษณะของผู้ทำประมงพื้นบ้านเนื่องจากประมงพื้นบ้านหลายจังหวัดทำการประมงนอกเขตทะเลชายฝั่ง การที่รัฐกำหนดพื้นที่ ส่งผลให้ชาวประมงพื้นบ้านถูกจำกัดสิทธิและไม่ได้รับความเป็นธรรมในการประกอบอาชีพ อีกทั้งมาตรา 34 กำหนดว่า ห้ามผู้ที่ได้รับใบอนุญาตทำการประมงพื้นบ้าน ทำการประมงนอกเขตทะเลชายฝั่ง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีหรือผู้

ซึ่งอธิบดีมอบหมาย ทำให้ชาวประมงพื้นบ้านที่ได้รับใบอนุญาตทำประมง ไม่สามารถออกไปทำประมงนอกเขตทะเลชายฝั่งได้ หากไปทำประมงนอกเขตทะเลชายฝั่งต้องได้รับการอนุญาตก่อน ประเด็นนี้สมาคมสมาพันธ์ชาวประมงพื้นบ้านแห่งประเทศไทยได้ยื่นข้อเสนอให้ยกเลิกมาตรา 34

ส่วนรูปแบบการจัดประมงพื้นบ้านของการวางซั้งบ้านปลา พบว่า แหล่งอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อนที่เกิดจากภูมิปัญญาด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำของชาวประมงพื้นบ้านในพื้นที่สาธารณประโยชน์ทางทะเลจะเป็นการขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2535 มาตรา 117 เกี่ยวกับการปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำลำน้ำ ซึ่งประเด็นนี้มีบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 7) เรื่องเสร็จที่ 180/2550 (สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ, 2560 : ออนไลน์) ตอบข้อหารือกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีในขณะนั้นซึ่งปัจจุบันคือกรมเจ้าท่าว่าลักษณะของซั้งไม่ได้มีโครงสร้างส่วนหนึ่งส่วนใดยึดติดกับพื้นดินหรือฝังลงในดิน เพื่อมิให้มีการเคลื่อนที่ไปมาแม้ว่าการวางซั้งจะมีเครื่องถ่วงน้ำหนักซึ่งเป็นลูกปุนถ่วงอยู่แต่ไม่ได้ยึดติดกับพื้นดินใต้ทะเล ยังสามารถเคลื่อนที่ไปตามกระแสน้ำได้ และไม่มีลักษณะเป็นการถาวรเนื่องจากมีระยะการใช้งานเพียงชั่วระยะหนึ่ง ดังนั้น การวางซั้งจึงไม่เป็นการปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำลำน้ำตามพระราชบัญญัติดังกล่าว อย่างไรก็ตาม “ซั้ง” จัดเป็นเครื่องมือทำการประมงประเภทหนึ่ง ซึ่งกรมประมงมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ควรประสานกันระหว่างหน่วยงานเพื่อประกาศกำหนดเขตพื้นที่ที่อนุญาตให้มีการวางซั้งในพื้นที่ที่เหมาะสมหรือแก้ไขกฎหมายต่อไป

4. นวัตกรรมด้านกฎหมายในรูปแบบของร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบในการจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเล จากการศึกษาพบว่าชาวบ้านหลายพื้นที่ที่ตั้งกฎกติกา ข้อตกลงชุมชนเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเลและบังคับใช้ในพื้นที่ตนเอง เกิดการยอมรับและเคารพ แต่ทั้งนี้กฎกติกาข้อตกลงชุมชนยังไม่มีสถานะเป็นกฎหมาย ทำให้ไม่สามารถบังคับใช้กับคนภายนอกชุมชนได้ จึงควรผลักดันให้กฎกติกาข้อตกลงชุมชนที่มีอยู่ทุกพื้นที่เป็นกฎหมายในรูปแบบของร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นโดยผ่านกระบวนการออกกฎหมายจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ยอมรับรู้และเข้าใจปัญหาของชาวบ้านได้ดีที่สุด

ขบวนการวิธีการได้ร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบ เรื่อง การจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเล อย่างยั่งยืน เป็นการรวบรวมข้อมูลจากแนวคิดทฤษฎี กฎหมายไทยและต่างประเทศ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการประมงพื้นบ้านทางทะเล รวมจำนวน 23 คน มาจากผู้แทน 5 กลุ่ม จากพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา และจังหวัดปัตตานี จากนั้นจึงนำผลการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์และการสนทนากลุ่มเจาะจง (Focus group) จากผู้มีส่วนได้เสีย และมีประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับการจัดการประมงพื้นบ้านทางทะเล ในพื้นที่จังหวัดสงขลา รวมจำนวน 10 คน และได้ร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบ เรื่อง การจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทาง

ทะเลอย่างยั่งยืน เพื่อให้ร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบฯ มีความสมบูรณ์ผู้วิจัยได้นำไปจัดรับฟังความคิดเห็น (Hearing) จากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ และเกี่ยวข้องประมงพื้นบ้านทางทะเลจำนวน 11 คน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นแต่ละข้อ เพื่อให้มีความชัดเจน สมบูรณ์ตรงตามความประสงค์ในการนำไปใช้ประโยชน์มากยิ่งขึ้น

เมื่อผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะในการรับฟังความคิดเห็นแล้วจึงได้ ร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบ เรื่อง การจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเลอย่างยั่งยืน โดยแบ่งออกเป็น 5 หมวด จำนวน 23 ข้อ ได้แก่ หมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 คณะกรรมการ หมวด 3 การอนุรักษ์ หมวด 4 กองทุน และหมวด 5 บทลงโทษ

ปัญหาข้อพิพาทและการแย่งชิงทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเลที่ต่างฝ่ายต่างอ้างสิทธิในการเข้าใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลพื้นที่สาธารณะประโยชน์ทุกคนว่ามีสิทธิใช้ประโยชน์ร่วมกัน ประมงพื้นบ้านประสบปัญหาจับสัตว์น้ำได้น้อยลงมีรายได้ลดลง ขาดการจัดการร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชนท้องถิ่น ยังพบปัญหาการใช้เครื่องมือประมงผิดกฎหมายที่ทำลายทำให้สัตว์น้ำลดจำนวนลง จึงเกิดการรวมกลุ่มของชาวประมงพื้นบ้านทำกิจกรรมการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำ กำหนดกฎกติกา ข้อตกลงชุมชนในการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะประโยชน์ทางทะเลร่วมกัน ทรัพยากรสัตว์น้ำกลับมาอุดมสมบูรณ์อีกครั้ง อย่างไรก็ตามกฎกติกา ข้อตกลงชุมชนเป็นเพียงสิ่งที่ประชาชนตกลงร่วมกันไม่สามารถบังคับใช้กับคนภายนอกชุมชนได้เนื่องจากยังไม่มีสถานะเป็นกฎหมาย

ในการจัดทำร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบ เรื่อง การจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทะเลอย่างยั่งยืนนี้ ได้นำเอาข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมที่เป็น แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และกฎหมายฉบับต่างทั้งของไทยและต่างประเทศมาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลทำการวิจัยได้กำหนดไว้ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มเจาะจง การรับฟังความคิดเห็น ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องและมีส่วนได้เสียโดยตรงกับการจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเล ในการนำเสนอประเด็นที่เป็นสาระสำคัญสมควรที่จะนำมาบัญญัติไว้ในร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบฯ ที่จัดทำขึ้นฉบับนี้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยการป้องกันและลดปัญหาความขัดแย้งจากการทำประมงพื้นบ้าน ซึ่งพบปัญหาการบุกรุกพื้นที่สาธารณะประโยชน์บริเวณชายฝั่งทะเล และปัญหาการลักลอบใช้เครื่องมือประมงผิดกฎหมาย อย่างไรก็ตามมีประชาชนบางพื้นที่ได้กำหนดกฎกติกาข้อตกลงชุมชนร่วมกัน แต่ประสบปัญหาถูกกติกาข้อตกลงชุมชนดังกล่าวไม่มีสถานะเป็นกฎหมายทำให้ไม่สามารถบังคับใช้กับประชาชนที่อยู่นอกชุมชนได้ ในการบริหาร

จัดการควบคุมไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเลให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. นวัตกรรมทางกฎหมายในรูปของร่างข้อบัญญัติท้องถิ่น เรื่อง การจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเลอย่างยั่งยืน พ.ศ. แบ่งออกเป็น 5 หมวด จำนวน 23 ข้อ เพื่อให้สอดคล้องรับกับร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบฯ จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมดังนี้

2. แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496

2.1 ประเด็นอำนาจหน้าที่ของเทศบาล 1) มาตรา 50/1 “ให้เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลในการคุ้มครอง ดูแล จัดการ บำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงทรัพยากรประมง” 2) มาตรา 53/1 “ให้เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลในการคุ้มครอง ดูแล จัดการ บำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงทรัพยากรประมง” และ 3) มาตรา 56/1 “ให้เทศบาลนครมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลในการคุ้มครอง ดูแล จัดการ บำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงทรัพยากรประมง”

2.2 แก้ไขเพิ่มเติมกำหนดอัตราโทษ มาตรา 60 วรรคสอง “ในข้อบัญญัติตามวรรคหนึ่ง จะกำหนดโทษจำคุกหรือโทษปรับหรือทั้งจำและปรับผู้ละเมิดเทศบัญญัติไว้ด้วยก็ได้ แต่ห้ามมิให้กำหนดโทษจำคุกเกินหกเดือน และหรือปรับเกินหนึ่งหมื่นบาท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

3. แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 71 วรรคหนึ่ง “องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อใช้บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้้องการบริหารส่วนตำบลออกข้อบัญญัติหรือให้มีอำนาจออกข้อบัญญัติ ในการนี้จะกำหนดโทษจำคุกหรือโทษปรับหรือทั้งจำและปรับผู้ละเมิดข้อบัญญัติไว้ด้วยก็ได้ แต่ห้ามมิให้กำหนดโทษจำคุกเกินหกเดือน และหรือปรับเกินหนึ่งหมื่นบาท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป เนื่องจากการวิจัยได้กำหนดขอบเขตและวัตถุประสงค์การวิจัยจนนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมทางด้านกฎหมายในรูปแบบของร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อการจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเล ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามสภาพและบริบทของพื้นที่ตนเอง ดังนั้นเพื่อให้ข้อบัญญัติท้องถิ่นฉบับนี้สามารถนำไปบังคับใช้ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการจัดทำ จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไปว่า ควรมีการทำการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการนำข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อการจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้านทางทะเล ไปสู่การบังคับใช้

เอกสารอ้างอิง

- กรกฎ ทองชะโชค และนันทพล กาญจนวัฒน์. (2562). ข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบเพื่อการจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*. 11 (3), 643-662.
- กลุ่มสถิติการประมง กรมประมง. (2564). รายงานข้อมูลมาตรา 9 พ.ร.ก.ประมง 2558. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2565. แหล่งที่มา : https://www4.fisheries.go.th/local/index.php/main/view_activities/1408/93156.
- ชนัญชิดา ทิพย์ญาณ, พงศ์เทพ แก้วเสถียร และวงษ์ศิริ เรืองศรี. (2565). รูปแบบการจัดการนวัตกรรมการประมง พื้นบ้านเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนอำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารสังคมและวัฒนธรรม*. 6 (1), 17-33.
- ภาวิดา รังสี และปณณวิวีร์ หนูประกอบ. (2565). นโยบายการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในประเทศไทย. *วารสาร มจร สังคมปริทรรศน์*. 11 (2), 465-477.
- นฤตม ทิมประเสริฐ. (2554). กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสิทธิชุมชนในการจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่นทางทะเล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศิริชัย กุมารจันทร์, กรกฎ ทองชะโชค, เอกราช สุวรรณรัตน์, และ ชานินทร์ เงินถาวร. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรประมงในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา. *วารสารนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ*. 7 (2), 96-112.
- สยามรัฐ. (2563). ชาวบ้านดอนบุกศาลากลางพื้นที่ดอนหอยนมระศรี. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2563. แหล่งที่มา : <https://siamrath.co.th/n/168001>.
- สายัญ ทองศรี. (2562). การขับเคลื่อนชุมชนประมงพื้นบ้านด้วยการจัดการความรู้เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทย จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชน). สาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ. (2560). บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การวาง 'ซั้ง' เป็นการปลูกสร้างสิ่งล่อล่าน้ำหรือไม่. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2565 แหล่งที่มา : <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER23/DRAWER004/GENERAL/DATA0000/00000061.PDF>.
- อัสนีย์ แดเปาะ. (2564). การจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งโดยชุมชนประมงพื้นบ้าน ตำบลแหลมโพธิ์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี. รายงานการวิจัยสถาบันวิจัยและฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่ง : สมาคมรักษ์ทะเลไทย.

- ฮาซานี เกะมาซอ. (2564). การศึกษารูปแบบการจัดตั้งร้านคนจับปลานครศรีธรรมราช ตำบลท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช. รายงานการวิจัยสถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรชายฝั่ง : สมาคมรักษ์ทะเลไทย.
- Penca, J. (2022). Science, precaution and innovation for sustainable fisheries: The judgement by the Court of Justice of the EU regarding the electric pulse fishing ban. *Marine Policy*. 135, 104-864.
- Steenbergen, D. J., Song, A. M., & Andrew, N. (2022). A theory of scaling for community-based fisheries management. *Ambio*. 51 (3), 666-677.

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน

Local Context Based Learning : LBL เพื่อส่งเสริมความสามารถ

ด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

**The Development of a Model for Teaching and Learning Using Local
Context-Based Processes to Promote Reading Ability and
Written English Secondary School Level 1**

ชลธิชา พิมพ์ทอง

โรงเรียนท่านางแนววิทยายน

Chonticha Pimthong

Thanang Naew Wittayayon School

E-mail: Sukunyakruae3@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนา และหาประสิทธิภาพของการใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน Local Context Based Learning : LBL เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) เพื่อทดลองใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน Local Context Based Learning : LBL เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน Local Context Based Learning : LBL เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนท่านางแนววิทยายน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 25 คน ซึ่งใช้วิธีการเลือกแบบการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน มีการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R₁) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis : A) : การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D₁) เป็นการออกแบบและพัฒนา (Design and Development : D and D) แนวทาง/วิธีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและพัฒนาหาประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research :

* วันที่รับบทความ: 8 กันยายน 2565; วันที่แก้ไขบทความ 29 กันยายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 30 กันยายน 2565

Received: September 8, 2022; Revised: September 29, 2022; Accepted: September 30, 2022

R₂) เป็นการนำไปใช้ (Implementation ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D₂) เป็นการประเมินผล (Evaluation : E) สถิติที่ใช้ ค่า ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน Local Context Based Learning : LBL เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีดังนี้ 1) มีกรอบแนวคิดทฤษฎีมาจากแนวคิดขั้นพัฒนากลยุทธ์การสอนพัฒนา และเลือกสื่อการสอน พัฒนาเครื่องมือประเมินผลร่วมกับแนวคิดการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) การออกแบบ การเรียนการสอนเชิงระบบของเคมพ์ (Kemp. 1985 : 18) และดิกค์ และ แครย์ (Dick and Carey. 2005 : 1-8) การประยุกต์ร่วมกับกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และมีรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์ (Experiential Learning) และการจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนนำตนเอง (Self-Directed Learning) และ 2) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน Local Context Based Learning : LBL เพื่อส่งเสริมความสามารถ ด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นการ กระตุ้นในการเรียน (Stimulation) 2) ขั้นการสอน (Coaching) 3) ขั้นกิจกรรมกลุ่ม (Team work) 4) ขั้น การนำไปใช้ได้จริง (Usage of real situation) 5) ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผล (Evaluation) และมีวิจัย การประยุกต์ร่วมกับกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

2) ผลการพัฒนาและประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็น ฐาน Local Context Based Learning : LBL เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียน ภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.40 แสดงว่ามีความเหมาะสมในการนำไปใช้การจัดการ กิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1

3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็น ฐาน Local Context Based Learning : LBL เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียน ภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลโดยรวมหลังการพัฒนาทักษะความสามารถการอ่านและการ เขียนภาษาอังกฤษ มีทักษะเพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนได้รับการพัฒนาทักษะความสามารถการอ่านและการเขียน ภาษาอังกฤษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4) ผลการประเมินการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็น ฐาน Local Context Based Learning : LBL เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียน ภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย

4.1) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน Local Context Based Learning : LBL เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน Local Context Based Learning : LBL เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 84.89/87.20 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ และมีค่าดัชนีประสิทธิผลของกระบวนการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน Local Context Based Learning : LBL เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.6373 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

4.2) ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน Local Context Based Learning : LBL เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เมื่อพิจารณาโดยรวมค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.61 ซึ่งอยู่ในช่วงคะแนนระหว่าง 4.20 – 4.88 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.42 ซึ่งอยู่ในช่วงคะแนนระหว่าง 0.33 – 0.56 แสดงว่า นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน; กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน

Abstracts

The objectives of this research were 1) to develop and find the efficiency of using the process. Local Context Based Learning : LBL to promote English reading and writing abilities Mathayomsuksa 1 level 2) to experiment with the local context-based process, Local Context Based Learning: LBL, to promote reading and writing abilities in English. 3) to study their satisfaction toward the learning management model by using the learning management model using the local context process as a base, Local Context Based Learning: LBL, to promote learning ability. reading and writing english Mathayomsuksa 1 level. The sample group used in the research were Mathayomsuksa 1 students in the second semester of the academic year 2021 at Tha Nang Naew Wittayayon School. Khon Kaen Secondary Educational Service Area Office, 1 classroom, 25 students, using a cluster random sampling method, 1 classroom, there are 4 research steps: Step 1 Research (R1) is Analysis of basic information (Analysis : A): the study of basic information. For the development of the learning management model, the second step is development (Development: D1), which is the design and development (Design and Development: D and D). Learning Management Step 3 Research (Research: R2) is applied. (Implementation Step 4: Development: D2) is an evaluation (Evaluation: E), statistics that use the mean and standard deviation.

The research results found that

1. The development of a learning management model using the local context process as a base, Local Context Based Learning: LBL, to promote English reading and writing abilities. Secondary 1 level is as follows: 1) There is a theoretical framework derived from the developmental concept of development teaching strategies. and select teaching materials

Evaluation tools were developed in conjunction with Research and Development, Kemp's systematic instructional design (Kemp. 1985: 18) and Dick and Carey's (Dick and Carey. 2005: 1-8) Application with research and development processes and having a learning model that emphasizes experience (Experiential Learning) and self-led learning management (Self-Directed Learning) and 2) a teaching and learning model using the local context process as a base, Local Context Based Learning: LBL, to promote English reading and writing abilities. Secondary 1 level consists of 5 steps as follows: 1) the stimulation step in learning (Stimulation) 2) Teaching (Coaching) 3) Group activity (Team work) 4) Practical implementation (Usage of real situation) 5) Lesson summary and evaluation (Evaluation) applied in conjunction with the research and development process (Research and Development) 2) The results of the development and evaluation of the teaching and learning model using the local context-based process as a base. Local Context Based Learning: LBL to promote English reading and writing abilities. Mathayomsuksa 1 level, according to the opinions of 5 experts, was the most appropriate level in all items. with an average of 4.40 indicating that it is suitable for use in learning activities. To promote the ability to read and write English. of students in grade 1

2) The results of the development and evaluation of the teaching and learning model using the local context-based process as a base. Local Context Based Learning: LBL to promote English reading and writing abilities. Mathayomsuksa 1 level, according to the opinions of 5 experts, was the most appropriate level in all items. with an average of 4.40 indicating that it is suitable for use in learning activities. To promote the ability to read and write English. of students in grade 1

3) The results of the experimental model of instructional management using local context-based learning: LBL to promote reading and writing abilities in English. Secondary 1 level before and after school The difference was statistically significant at the .01 level and the Mathayomsuksa 1 students had the overall effect after developing English reading and writing abilities. More skills than before have been developed in English reading and writing proficiency. statistically significant at the .01 level

4) Assessment results of the use of the teaching and learning model using the local context process as a base, Local Context Based Learning: LBL, to promote English reading and writing abilities. Secondary 1 level consists of

4.1) Comparison of the learning achievement of students learning using the instructional management model using the local context-based process. Local Context Based Learning: LBL to promote English reading and writing abilities. At the Mathayomsuksa 1 level, there was an efficiency of the teaching and learning model using the local context-based process, Local Context Based Learning: LBL, to promote English reading and writing abilities. Secondary 1 level was equal to 84.89/87.20 which was higher than the 80/80 criterion set and had an effective index of the learning process with a local context based learning model. : LBL to promote English reading and writing ability Secondary 1 level was equal to 0.6373, higher than the specified criterion.

4.2) The results of the assessment of student satisfaction with learning using the teaching and learning model using the local context process as a base. Local Context Based Learning: LBL to promote English reading and writing abilities. Grade 1 when considering the overall mean () was 4.61, which was in the range of 4.20 – 4.88 and had a standard deviation (S.D.) of 0.42, which was in the range of 0.33 – 0.56, indicating that the students had overall satisfaction at the highest level

Keywords: The development of teaching and learning models; Local Context Based Learning : LBL

บทนำ

ภาษาอังกฤษนับว่าเป็นภาษาสากลของโลก ที่ทุกคนให้ความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะตั้งแต่ ในอดีต จนถึงปัจจุบันภาษาอังกฤษมีความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องใช้ โดยเฉพาะการติดต่อสื่อสารไม่ว่าจะเป็นด้าน การอ่านหรือการเขียน อีกทั้งยังเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน (พิมพีใจ เพชรฤทธิ์ ,2561)เป้าหมายการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ มีองค์ประกอบที่สำคัญของทักษะ 4 ด้าน คือ การอ่าน การเขียน การฟัง และการพูด ในที่นี้จะกล่าวถึงประเด็นของการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ การอ่านเป็นกระบวนการเรียนรู้ อย่างหนึ่งที่จะต้องดำเนินการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิด เป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542 : 24) การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ คนที่มีทักษะในการอ่านย่อมได้เปรียบ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การค้นคว้าหา ความรู้เพิ่มเติมจากสิ่งพิมพ์ต่างๆ (สนิท ตั้งทวี. 2426 : 35) จึงเห็นได้ว่าผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านและมี ทักษะในการอ่านย่อมแสวงหาความรู้และศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถนำความรู้ที่ได้จากการ อ่านไปใช้ในการพูดและการเขียนได้เป็นอย่างดี

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อให้การเรียนรู้การสอนมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนต้องคิดและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ กระบวนการ มีความสามารถ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการเรียนรู้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เช่น การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน Local Context Based Learning : LBL ซึ่งเป็นการจัดการเรียนโดยใช้บริบทเป็นฐาน เป็นการเพิ่มสมรรถนะทั้งทางด้านวิชาการ (Technical competency) และสมรรถนะทางสังคม (Social competency) พร้อมกับส่งเสริมการเชื่อมโยงและบูรณาการระหว่างสถานบริการในชุมชน กิจกรรมที่เป็นกระบวนการเรียนเกิดขึ้นในลักษณะผสมผสานไปกับกิจกรรมที่เป็นการเรียนรู้ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในพื้นที่นั้นๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญและจำเป็นที่จะศึกษาบริบทของพื้นที่ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ มาสังเคราะห์เป็น การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน Local Context Based Learning : LBL เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นรูปแบบการสอนที่เน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการใช้เนื้อหาในท้องถิ่นใกล้ตัวเพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษ และเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่นำไปประยุกต์ใช้ได้จริงทั้งในชีวิตประจำวัน และการทำงานตอบโจทย์กับผู้เรียนยุคใหม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนา และหาประสิทธิภาพของการใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน Local Context Based Learning : LBL เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อทดลองใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน Local Context Based Learning : LBL เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน Local Context Based Learning : LBL เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนท่านางแนววิทยายน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวน 65 คน
- 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนท่านางแนววิทยายน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 25 คน ซึ่งใช้วิธีการเลือกแบบการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

ผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน Local Context Based Learning : LBL เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบัน มีปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อ และประกอบกับครูมีความต้องการในการพัฒนาเทคนิคหรือกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม หรือฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ น้อยมาก นักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบรรยายเป็นส่วนมาก คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง นักเรียนต้องการให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ได้ฝึกคิด ฝึกการทำงานกลุ่ม และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้มาก

ยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะด้านการเขียนเพื่อการสื่อสารและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน **Local Context Based Learning : LBL** เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน **Local Context Based Learning : LBL** เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 แผน มีคุณภาพและเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$) มีประสิทธิภาพ จากการทดลองภาคสนาม (Field Tryout) เท่ากับ 81.03/81.75 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ ปรากฏว่ามีค่าความยากง่าย (P) ระหว่าง 0.30 - 0.77 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (B-index) ตั้งแต่ ตั้งแต่ 0.22-0.61 ค่าความเชื่อมั่นตามวิธีของโลเวทท์ Lovett (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2551 ก : 84) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 และแบบสอบถามวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ SCTUE เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 15 ข้อ เมื่อพิจารณาโดยรวมค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.45 ซึ่งอยู่ในช่วงคะแนนระหว่าง 4.32 – 4.62 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.62 ซึ่งอยู่ในช่วงคะแนนระหว่าง 0.32 – 0.64 แสดงว่า นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน **Local Context Based Learning : LBL** เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า 1) ประสิทธิภาพของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน **Local Context Based Learning : LBL** เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.89/87.20 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ 2) ค่าดัชนีประสิทธิผลของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน **Local Context Based Learning : LBL** เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.6373 หรือ คิดเป็นร้อยละ 63.73 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ .50 ขึ้นไป 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน **Local Context Based Learning : LBL** เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยหลังคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 34.88 คิดเป็นร้อยละ 87.20 โดยมีค่า $t\text{-test} = 19.039$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ประเมินและปรับปรุงความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน **Local Context Based Learning : LBL** เพื่อส่งเสริม

ความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน **Local Context Based Learning : LBL** เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าอำนาจจำแนก (r_{xy}) ตั้งแต่ 0.36 – 0.72 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 และภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.42

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีประเด็นในการอภิปรายได้ดังนี้

ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้

1. การศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน **Local Context Based Learning : LBL** เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (**Research : R₁**) พบว่า สภาพปัจจุบัน มีปัญหาการจัดการเรียนการสอน ด้านวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อ และประกอบกับครูมีความต้องการในการพัฒนาเทคนิคหรือกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม หรือฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ น้อยมาก นักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบรรยายเป็นส่วนมาก คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้บริหาร ครู นักเรียนต้องการให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ได้ฝึกคิด ฝึกการทำงานกลุ่ม และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้มากยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะด้านการเขียนเพื่อการสื่อสารและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2551 : 8 - 11) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ต้องเริ่มจากการวิเคราะห์หลักสูตร พร้อมทั้งวิเคราะห์ทักษะกระบวนการด้านต่างๆ แล้วนำมาสะท้อนให้ทราบว่า ต้องสอนอะไร สอนกับใคร จะสอนอย่างไร ใช้รูปแบบและสื่อการสอนแบบไหน ใช้ระยะเวลาเท่าไร และประเมินอย่างไร โดยการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการเขียนเรื่องราว เหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อนำมาสรุป และจับใจความของเนื้อเรื่องที่เขียน เพื่อเป็นการฝึกการเขียนจากประสบการณ์จริงด้วยตนเอง ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ยั่งยืน การจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

2. ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน **Local Context Based Learning : LBL** เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน **Local Context Based Learning : LBL** เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ขึ้นจำนวน 10 แผน มี

คุณภาพและเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.40$) มีประสิทธิภาพ จากการทดลองภาคสนาม (Field Tryout) เท่ากับ 81.03/81.75 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ ปรากฏว่ามีค่าความยากง่าย (P) ระหว่าง 0.30 - 0.77 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (B-index) ตั้งแต่ ตั้งแต่ 0.22-0.61 ค่าความเชื่อมั่นตามวิธีของโลเวท Lovett (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2551 ก : 84) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 และแบบสอบถามวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน Local Context Based Learning : LBL เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 15 ข้อ เมื่อพิจารณาโดยรวมค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.45 ซึ่งอยู่ในช่วงคะแนนระหว่าง 4.32 – 4.62 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.62 ซึ่งอยู่ในช่วงคะแนนระหว่าง 0.32 – 0.64 แสดงว่า นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

จากผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน Local Context Based Learning : LBL เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้เนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาอย่างมีระบบและเป็นขั้นตอน เริ่มจากการวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาหน่วยการเรียนรู้ แบ่งเนื้อหาเป็นหัวข้อย่อย ๆ เพื่อสะดวกต่อการจัดกิจกรรม เตรียมสื่อและอุปกรณ์ในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี ประกอบกับรูปแบบการสอนต่าง ๆ พัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ SCTUE เพื่อส่งเสริมความสามารถด้าน การอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สอดคล้องกับ Yuwen (2007) ทำการศึกษาผลของการเรียนการสอนกลยุทธ์การเขียนที่มีต่อการรับรู้และการแสดงออกของผู้เรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือนักเรียนจีนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศได้ตระหนักรู้ถึงกลยุทธ์การเขียนและพัฒนาผลงานเขียนความเรียงแบบ Argumentative ด้วยการเรียนการสอนกลยุทธ์ Meta-cognitive กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนจีน 88 คนโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่ม A จำนวน 30 คน, กลุ่ม B จำนวน 29 คน, กลุ่ม C จำนวน 29 คน เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถามก่อนและหลังเรียน และแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า การสอนกลยุทธ์การเขียน Meta-cognitive แบบ Explicit instruction ส่งเสริมผู้เรียนจีนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศระดับ Intermediate ให้มีความรู้เกี่ยวกับกลยุทธ์การเขียน การนำกลยุทธ์การเขียนไปใช้ และแสดงออกทางผลงานเขียนมากขึ้น และยังสอดคล้องกับ Olson and Land (2007) ได้ศึกษาเรื่อง A Cognitive Strategies Approach to Reading and Writing Instruction for English Language Learners in Secondary School งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยในโครงการการเขียนแห่งมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ที่ศึกษากับเขตพื้นที่ที่โรงเรียนมีนักเรียนพูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองร้อยละ 93 และนักเรียนที่มีความสามารถทางภาษาอังกฤษค่อนข้างร้อยละ 69 ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 8 ปี โดยศึกษากับกลุ่มครู

โรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 55 คน ที่เข้าร่วมในการพัฒนาวิชาชีพด้วยการใช้ Cognitive strategies approach ต่อการสอนการอ่านและการเขียนการสร้างเครื่องมือในการคิดสำหรับนักเรียนประมาณ 2,000 คน ต่อปี ให้เป็นผู้อ่านและผู้เขียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์ให้เข้าถึงกระบวนการสร้างความรู้ที่มีความหมาย (Meaning construction) วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือเพื่อประเมินผลกระทบของวิธีการสอนต่อความสามารถในการอ่านและการเขียนของผู้เรียนภาษาอังกฤษ (ELLs) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 13 โรงเรียนในพื้นที่ นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วย Cognitive strategies approach มีคะแนนในการเขียนโดยรวมมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการสอนด้วยวิธีนี้อย่างมีนัยสำคัญ เป็นเวลาต่อเนื่องกัน 7 ปี และยังสอดคล้องกับ Garcia and de Caso (2004) nuo Effects of Motivational Intervention for Improving the Writing of Children with Learning Disability โดยเขากล่าวว่าการปฏิสัมพันธ์ในกระบวนการทางความคิดและความรู้สึกของการเขียนเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาความสามารถทางการเขียน ซึ่งต้องใช้กลยุทธ์ทั้งกระบวนการทางความคิดและแรงจูงใจ ในการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นความสามารถของกระบวนการเขียนเชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาแรงจูงใจสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนการฝึกปฏิบัติด้านแรงจูงใจ ประกอบด้วย คุณค่าและลักษณะการปฏิบัติงาน มาตรฐานการแสดงออกความคาดหวัง ความเชื่อ ความสามารถในตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน Local Context Based Learning : LBL เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า 1) ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน Local Context Based Learning : LBL เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.89/87.20 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ 2) ค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน Local Context Based Learning : LBL เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.6373 หรือ คิดเป็นร้อยละ 63.73 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ .50 ขึ้นไป 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน Local Context Based Learning : LBL เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยหลังคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 34.88 คิดเป็นร้อยละ 87.20 โดยมีค่า t- test = 19.039 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจ รู้จักสังเกต ให้กำลังใจแก่ผู้เรียนเพื่อให้ความมั่นใจ กล้าแสดงออก และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอีกทั้งกล้าเสนอแนวคิดของตนเองให้เพื่อนและครูผู้สอนได้ทราบ

1.2 ครูผู้สอนควรจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์การเรียนต่างๆ ตลอดจนเครื่องมือวัดผลให้พร้อม และสร้างความเป็นกันเองกับผู้เรียน อธิบายวิธีการสอนให้ผู้เรียนเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองในกลุ่มก่อนที่จะให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามรูปแบบที่กำหนดไว้

1.3 ควรสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้หลากหลายเหมาะกับนักเรียนแต่ละกลุ่ม อีกทั้งมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งสร้างคุณลักษณะในการทำงาน โดยมีกิจกรรมการทำงานกลุ่มให้มาก ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะในการทำงานและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน **Local Context Based Learning : LBL** เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปใช้กับ เนื้อหาวิชาอื่น ๆ หรือใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ศึกษาเจตคติต่อวิธีการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน **Local Context Based Learning : LBL** เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แต่ละเนื้อหาแต่ละระดับชั้น และควรเพิ่มตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา เช่น คุณลักษณะของผู้เรียนที่แตกต่างกัน

2.3 ควรส่งเสริมให้ผู้สนใจศึกษาวิจัยและพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการบริบทท้องถิ่นเป็นฐาน **Local Context Based Learning : LBL** เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้ครอบคลุมทุกสาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และมีการพัฒนาต่อยอด

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). หนังสือเรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพมหานคร: สกสค. ลาดพร้าว,
- กระทรวงศึกษาธิการ (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเมืองพุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภา.
- กมล ชุกกลิน (2550). พัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำภาษาต่างประเทศชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- จันทร์ดา ตันติพงศานุรักษ์. (2543). การเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับการเรียนรู้แบบวัฏจักร 7 ชั้น. วารสารวิชาการ. 3 (12), 36-55.
- ชนาธิป ผลวาวแวว. (2548). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาต่างประเทศ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิมพ์ใจ เพชรฤทธิ์. (2561). การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ โดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สันทนต์ พางาม (2549). พัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนสะกดคำศัพท์ภาษาอังกฤษ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อุษา ชันแข็ง. (2547). การสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ กศ. ม. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Johnson,Johnson and Holubec. (1994) *Improved relationships and grouping and mental health*. Minnesota : Interaction Book Company.

ผลการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์
และแก้ปัญหา โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

**The Effects of Mathematical Learning Management to Improve in Critical
and Problem Solving by Using Active Learning Method
for MathayomSuksa2 students**

วีรยุทธ ด่วงไย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Werayut Duongyai

Phranakhon Rajabhat University, Thailand

E-mail: werayut1969@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 2) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์และการแก้ปัญหา โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครปีการศึกษา 2565จาก3 โรงเรียนๆ ละ 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย1) แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาและ 3) แบบสำรวจความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ใช้เวลาในการทดลอง 24 ชั่วโมง วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยสถิติทดสอบทีแบบไม่อิสระ (Paired Sample t-test) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์และคะแนนความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหากับเกณฑ์ที่กำหนดด้วยสถิติทดสอบที (One Sample t-test)

ผลการวิจัย

1. ได้กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น (Active) โดยการพูด ฟัง อ่าน เขียน มีการอธิบาย อภิปราย วิเคราะห์และแก้ปัญหาร่วมกัน ได้สะท้อนความคิด อันจะนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ โดย

*วันที่รับบทความ: 24 กรกฎาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 18 สิงหาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 19 สิงหาคม 2565

Received: July 24, 2022; Revised: August 18, 2022; Accepted: August 19, 2022

จัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ 7 แผน แต่ละแผนมีการดำเนินการ 5 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นนำ 2. ขั้นนำเสนอ
สถานการณ์ 3. ขั้นลงมือปฏิบัติกิจกรรม 4. ขั้นนำเสนอผลการเรียนรู้ และ 5. ขั้นสะท้อนความคิดและ
ประยุกต์ใช้

2) ผลการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์

2.1 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ
70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

2.2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 65 อย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

2.3 ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ฯ โดยรวม อยู่ในระดับมากและข้อที่มีความพึง
พอใจสูงสุด คือ กิจกรรมมีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติร่วมกันอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; การวิเคราะห์และแก้ปัญหา; การเรียนรู้
เชิงรุก

Abstracts

The purposes of this research were as follows: 1) To design in the mathematical learning activities to improve in critical and problem-solving abilities by using Active Learning Method for Secondary Education Level 2 students. 2) To study the effects of the mathematical learning management to improve in critical and problem-solving abilities by using Active Learning Method through the sample groups who were Secondary Education Level 2 students in the service area of Phranakhon Rajabhat University, Academic Year 2022 from 3 schools, 30 students from each school, obtained by the group randomization. The research instruments, namely: 1) The Mathematical Learning Management Plan to improve in the critical and problem-solving abilities by using Active Learning Method for Secondary Education Level 2 students; 2) An academic achievement test and a critical and problem-solving abilities test and; 3) The satisfaction survey on the Mathematical Learning Management which was conducted in the 1st Semester of the Academic Year 2022. The experiment took 24 hours, conducting through analyzing the Data with percentage, mean, standard deviation and compared the average scores of academic achievements before and after learning with paired sample t-test and compared against the specified criteria with One Sample t-test.

Research Result

1) Putting that the learners participated in the Mathematical Learning Activities; the learners are actively engaged in the learning activities (Active); interacting with teachers and classmates through speaking, listening, reading and writing; jointly participating with explanation, discussion, analysis and problem-solving; reflecting in the thinking while performing activities rendering the creation of the new knowledge by providing a total of 7 learning management plans. Each plan has 5 steps: 1. Introduction 2. Teaching 3. Activities Practice 4. Presentation of Learning Effects and 5. Reflection and Application.

2) The effects of Mathematical Learning to improve in critical and problem-solving by using Active Learning Method:

2.1 The average scores of the academic achievements of the post-learning are highly than the pre-learning and higher than 70% requirement with the statistical significance at the 0.05 level.

2.2 The average scores of the abilities in critical and problem-solving are higher than 65% requirement with the statistical significance at the 0.05 level.

2.3 The overall satisfaction survey on the Mathematical Learning Management was at the highly level and the most satisfying was that the activities provided opportunities for the learners to jointly practice with the highest level .

Keywords: Mathematical Learning Activities; Academic Achievement; Critical and Problem Solving; Active Learning.

บทนำ

บทบัญญัติแห่งกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของชาติ ได้กล่าวถึง การจัดการศึกษา ว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข โดยกำหนดแนวการจัดการศึกษาไว้ว่าต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การจัดการเรียนรู้อาจต้องคำนึงถึงความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง(พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : 3 – 7)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้ความสามารถในการคิดเป็นสมรรถนะที่สำคัญสำหรับผู้เรียนซึ่งความสามารถในการคิดจะหมายถึง ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และการคิดแก้ปัญหาอย่างมีระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม (วราณัน ขุนศรี 2552 : 60) แต่ระบบการศึกษาไทยยังไม่สามารถพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนได้ดีเท่าที่ควร โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญที่จะส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดด้านอื่น ๆ เช่น การคิดแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดอย่างสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 6 – 7) อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนยังมุ่งสอนให้ผู้เรียนคิดตามผู้สอน เป็นลักษณะป้อนความรู้มากกว่าให้คิดสิ่งใหม่ๆ และยังยึดติดวัฒนธรรมการสอนแบบเดิม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2550 : 71 – 72)

สเตอร์นเบิร์ก (Sternberg. 1997 : 18–20) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของการคิดไว้ว่า ปัญญาแห่งความสำเร็จจะเป็นการผสมผสานความสามารถทางการคิด 3 ด้าน คือ ด้านวิเคราะห์ ด้านสร้างสรรค์ และด้านปฏิบัติ จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในชีวิตตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546 : 1–2) ที่กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์เป็นการคิดระดับพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับทุกคนและเป็นพื้นฐานสำหรับการคิดในมิติอื่นๆ การคิดวิเคราะห์จะช่วยให้รู้ข้อเท็จจริง รู้เหตุผล เบื้องต้นของสิ่งที่เกิดขึ้น เข้าใจความเป็นมาเป็นไปของเหตุการณ์ต่างๆ รู้ว่าเรื่อนั้นมีองค์ประกอบอะไรบ้าง รู้รายละเอียดของสิ่งต่างๆ ทำให้ได้ข้อเท็จจริงที่นำไปใช้ในการแก้ปัญหาและตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง ด้วยความสำคัญของการคิดวิเคราะห์ที่เป็นพื้นฐานของการคิดด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการแก้ปัญหา จึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพราะการคิดวิเคราะห์เป็นการคิดหาเหตุผลอย่างเป็นระบบซึ่งจะมีการตั้งสมมติฐานหรือข้อสงสัย แล้วแสวงหาคำตอบ พร้อมตรวจสอบ เป็นลักษณะการคิดแบบผู้ใหญ่ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (อายุ 12 – 14 ปี) เป็นช่วงวัยที่สามารถคิดแบบผู้ใหญ่ คิดเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่มีตัวตนหรือสิ่งที่เป็นามธรรมได้ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2550 : 41)

การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีเป้าหมายให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะทางคณิตศาสตร์ไปใช้ได้ในชีวิตจริง ทั้งในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ โดยเฉพาะการแก้ปัญหาผู้เรียนจะต้องทำความเข้าใจปัญหา จำแนกแยกแยะส่วนย่อยๆ ของเรื่องราวหรือข้อมูลในปัญหาอย่างมีเหตุผลบนพื้นฐานขององค์ความรู้แล้วค้นหาความเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลกับสิ่งที่ไม่รู้ว่ามีมีความเกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงกันหรือไม่ และจะใช้ความรู้หรือทฤษฎีอะไรมาใช้ในการแก้ปัญหา เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ปัญหา แล้วจึงดำเนินการแก้ปัญหา ทักษะดังกล่าวนี้จะเรียกว่า การวิเคราะห์และแก้ปัญหา ซึ่งจะเกิดขึ้นได้จากการที่นักเรียนได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติการแก้ปัญหา ตามแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของบรูเนอร์ ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ที่ได้ผลดีที่สุด คือ การให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง (discovery learning) (ทิตินา แคมมณี. 2550 : 66)

การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือทำ และก็คิดในสิ่งที่ทำด้วย (doing things and thinking about what they are doing) กิจกรรมเช่นนี้มีทั้งการอ่าน เขียน อภิปราย หรือมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ทำให้ผู้เรียนได้คิด ทั้งการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และประเมินค่า (Bonwell & Eison. 1991 : 2) และนักการศึกษาอีกหลายท่านได้กล่าวในทำนองเดียวกันว่า การเรียนรู้เชิงรุกเป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มีโอกาสแสวงหาความรู้ และนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ การเรียนรู้เชิงรุกเป็นการนำเอาวิธีการและเทคนิควิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และได้ลงมือปฏิบัติ ผลจากการปฏิบัติหรือลงมือทำจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้และประสบการณ์ได้มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพทางสมอง ทั้งการคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ซึ่งผู้เรียนจะได้สร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้

ด้วยตนเอง จากการที่ต้องเรียนรู้ร่วมกัน ที่มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ทั้งส่วนตนและรับผิดชอบร่วมกัน จะช่วยฝึกให้เกิดวินัยในการทำงาน

จากเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความรู้และความสามารถต่าง ๆ โดยเฉพาะความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา ซึ่งเป็นการเตรียมประสบการณ์ให้กับผู้เรียนในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาหาแนวทางการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัย เรื่อง “การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2” เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดำเนินการตั้งแต่ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2564 เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใชวางแผนพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ฯ โดยการสอบถามครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากครูในโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 53 คน (ครูสังกัด สพม. 2 กรุงเทพมหานคร จำนวน 27 คน ครูสังกัด สพม. 7 นครนายก จำนวน 17 คน และจากโรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุฯ จำนวน 9 คน) ซึ่งส่วนใหญ่มีประสบการณ์สอนมากกว่า 10 ปี พบว่า ผู้สอนมีปัญหาเกี่ยวกับ 1) การจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดและพูดแสดงความคิดเห็น 2) การส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ผู้เรียนขาดความกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และครูมีความต้องการเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา และต้องการแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิด และพูดแสดงความคิดเห็น

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์ และแก้ปัญหา โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดำเนินการ ดังนี้

1. นำข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ฯ ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มา ประกอบการพิจารณาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ได้กิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติตามลักษณะของการเรียนรู้เชิงรุก โดยจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งสิ้น 7 แผน แต่ละแผนมีขั้นตอนการเรียนรู้ 5 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ขั้นที่ 2 ขั้นนำเสนอสถานการณ์หรือกิจกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 ขั้นลงมือฝึกปฏิบัติกิจกรรม ขั้นที่ 4 ขั้นนำเสนอผลการเรียนรู้ และ ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนความคิดและประยุกต์ใช้ เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรม และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์

2. นำแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ฯ ทั้ง 7 แผน เสนอให้ครูที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของกิจกรรมในมิติต่างๆ เช่น ครอบคลุมของเนื้อหาสาระ ความเหมาะสมกับระดับของวุฒิภาวะ เวลาและภาษาที่ใช้ แล้วปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน

3. หลังปรับปรุงความเหมาะสม ความเป็นไปได้แล้ว เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของกิจกรรม พร้อมให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

4. ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วเชิญครูผู้สอนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมในการ จัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ฯ ของอีกสองโรงเรียน มาประชุมเพื่อทำความเข้าใจ ชี้แจงรายละเอียดของการ ดำเนินกิจกรรมและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ฯ เป็นการนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ไป ทดลองใช้ โดยให้ครูที่เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสองโรงเรียนนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง ส่วนโรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุฯ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง

ระหว่างการทดลอง ผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตการสอนของครูที่เข้าร่วมกิจกรรมขณะที่ครูทำการทดลอง ตามกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนด พร้อมให้ข้อสังเกตและคำแนะนำเพิ่มเติม

ขั้นตอนที่ 4 นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองทั้งหมดมาวิเคราะห์ เพื่อสรุปผลการวิจัยที่เป็นองค์ความรู้ แล้วนำไปเผยแพร่สู่วงวิชาชีพต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่บริการของ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ประกอบด้วย พื้นที่กรุงเทพมหานครคือ โรงเรียนเบญจมราชาลัย สังกัด สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานมัธยมศึกษา 2 (สพม 2) กรุงเทพมหานคร จำนวน 13 ห้องเรียน มีนักเรียน 546 คน และโรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 4 ห้องเรียน มีนักเรียน

179 คน และพื้นที่จังหวัดนครนายก คือ โรงเรียนเขาเพิ่มนารีผลวิทยา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำนวน 2 ห้องเรียน มีนักเรียน 47 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 19 ห้องเรียน มีนักเรียนรวม 772 คน

กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเบญจมราชูทิศ 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 30 คน โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุฯ 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 30 คน และโรงเรียนเขาเพิ่มนารีผลวิทยา 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม รวมทั้งสิ้น 3 ห้องเรียน มีนักเรียนรวม 90 คน (โรงเรียนเบญจมราชูทิศ และโรงเรียนเขาเพิ่มนารีผลวิทยา เป็นโรงเรียนที่ครูผู้สอนสมัครเข้าร่วมพัฒนาการเรียนรู้)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 7 แผน แต่ละแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นนำเสนอสถานการณ์ 3) ขั้นลงมือปฏิบัติกิจกรรม 4) ขั้นนำเสนอผลการเรียนรู้ และ 5) ขั้นสะท้อนความคิดและประยุกต์ใช้

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัสและบทกลับ และเรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร เป็นข้อสอบแบบเลือก จำนวน 30 ข้อและแสดงวิธีทำ จำนวน 3 ข้อ ตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ ด้วยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1 และเมื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 32 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ ได้ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.38 – 0.77 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.38 – 0.66 และหาค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับได้เท่ากับ 0.83

3. แบบสำรวจความพึงพอใจ ต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ฯ เป็นการสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) สอบถามเกี่ยวกับ ลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และบรรยากาศในการเรียนรู้ แบบสำรวจความพึงพอใจมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.82

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา ด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ทดสอบสมมติฐาน

2.1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วยสถิติทดสอบที (Paired Sample t – test)

2.2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาหลังเรียน กับเกณฑ์ที่กำหนดด้วยสถิติทดสอบที (One Sample t – test)

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจ ต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ฯ ด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ระดับความพึงพอใจ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 : 100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อย

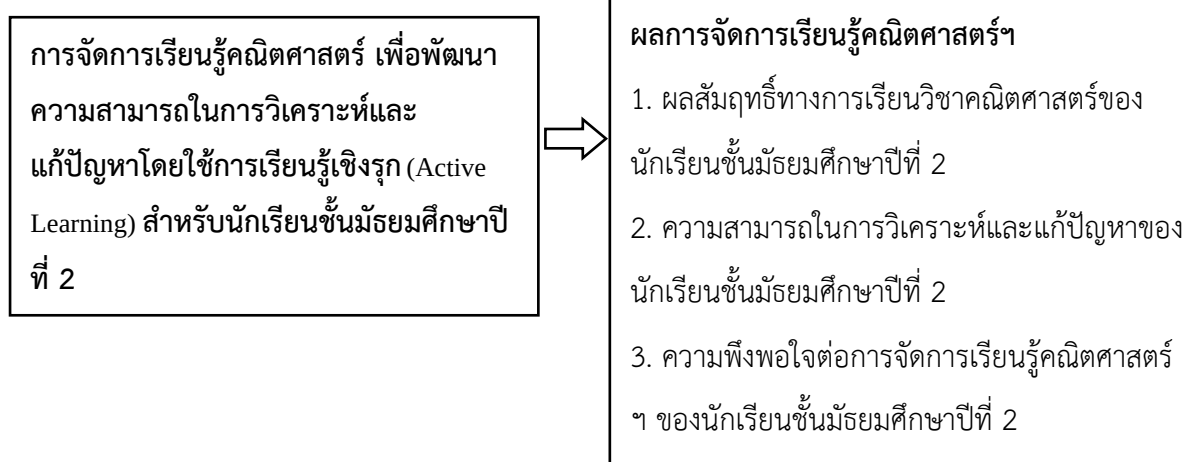
ค่าเฉลี่ย 1.00– 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาโดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แล้วศึกษาผลการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ฯ สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ฯ ได้กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น (Active) มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน และเพื่อนในชั้นเรียน โดยการพูด ฟัง อ่าน เขียน มีการอธิบาย อภิปราย วิเคราะห์และแก้ปัญหาาร่วมกัน ได้สะท้อนความคิดในขณะปฏิบัติกิจกรรม อันจะนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ โดยจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 7 แผน แต่ละแผนมีการดำเนินการ 5 ขั้นตอน คือ

2. ผลการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัสและบทกลับ และเรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนกับหลังเรียนปรากฏผลดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

ทฤษฎีบทพีทาโกรัสและบทกลับ	$\bar{X}$	S.D.	t	sig	พื้นที่ผิวและปริมาตร	$\bar{X}$	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	2.96	1.08	48.32	.000	ก่อนเรียน	3.19	1.35	47.04	.000
หลังเรียน	10.79	1.29			หลังเรียน	10.80	1.34		

* ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 , df = 89

จากตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัสและบทกลับระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตรระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยรวมและจำแนกรายโรงเรียน ปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 (10.5 คะแนน จากคะแนนเต็ม 15 คะแนน) โดยรวมและจำแนกรายโรงเรียน

โดยรวม/รายโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	t	sig
เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัสและบทกลับ				
โดยรวม	10.79	1.29	2.13	.018
เบญจมราชาลัย	10.80	1.24	1.32	.098
มัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุฯ	11.13	1.31	2.66	.007
เขาเพิ่มนารีผลวิทยา	10.43	1.25	-.292	.386
เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร				
โดยรวม	10.82	1.34	2.286	.013
เบญจมราชาลัย	11.10	1.24	2.65	.007
มัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุฯ	11.27	1.36	3.08	.002
เขาเพิ่มนารีผลวิทยา	10.10	1.12	-1.948	.031

* ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยรวม df = 89 รายโรงเรียน df = 29

จากตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัสและบทกลับ กับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยรวม พบว่าสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาจำแนกรายโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุฯ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนอีกสองโรงเรียน ไม่พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนเรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร โดยรวมพบว่า สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาจำแนกรายโรงเรียนพบว่า ทั้งสามโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับเกณฑ์ร้อยละ 65 โดยรวมและจำแนกรายโรงเรียน ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับเกณฑ์ร้อยละ 65 (9.75 คะแนนจากคะแนนเต็ม 15 คะแนน)

โดยรวม/รายโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	t	sig
โดยรวม	10.18	1.25	3.25	.001
เบญจมราชาลัย	10.27	1.23	2.30	.015
มัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุฯ	10.60	1.22	3.81	.001
เขาเพิ่มนาริผลวิทยา	9.67	1.15	-0.395	.348

* ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยรวม df = 89 รายโรงเรียน df = 29

จากตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับเกณฑ์ร้อยละ 65 โดยรวม พบว่า สูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายโรงเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนเบญจมราชาลัยและโรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุฯ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนของนักเรียนโรงเรียนเขาเพิ่มนาริผลวิทยา ไม่พบว่าสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เมื่อสิ้นสุดการทดลองได้สำรวจความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ฯ พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ฯ โดยรวม มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.14) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด จำนวน 6 ข้อ ข้อที่มีความพึงพอใจสูงสุด คือ กิจกรรมมีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติร่วมกัน ($\bar{X} = 4.92$, S.D. = 0.27) รองลงมา คือ กิจกรรมมีการเน้นให้ผู้เรียนได้ซักถาม อธิบาย อภิปราย และแสดงความคิดเห็น ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.38) กิจกรรมมีการกระตุ้นให้ใช้ความคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหา และมีขั้นตอนของกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติร่วมกัน ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.39) มีขั้นตอนของกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ซักถาม อธิบาย อภิปราย และแสดงความคิดเห็น ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.40) และมีขั้นตอนของกิจกรรมที่ชัดเจน ปฏิบัติได้ง่ายและสะดวก ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.50) ตามลำดับ นอกนั้น มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ และนักเรียนแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมโดยสรุป ดังนี้

เป็นกิจกรรมที่มีขั้นตอนที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ปฏิบัติได้และเปิดโอกาสให้ได้แสดงความคิดเห็นมีความหลากหลาย ประยุกต์ใช้ได้จริง ได้ลงมือปฏิบัติ ได้คิดได้ทำ ได้แก้ปัญหา และได้อภิปรายร่วมกันกับเพื่อน ได้ช่วยเหลือกันในการแก้ปัญหา เป็นกิจกรรมที่สนุก ไม่น่าเบื่อ ทำให้อยากเรียน มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ บรรยากาศในการเรียนดี มีอิสระในการคิด ทำให้เรียนอย่างมีความสุข และอาจารย์ดูแลให้คำปรึกษาได้ใกล้ชิด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ความคิดเห็นและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาอภิปราย ได้ดังนี้

1. ผลการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์^๓ เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ มาประกอบการพิจารณาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาและความต้องการของครู ที่ได้จากการสอบถามครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากครูในโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 53 คน ทำให้ได้กิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น (Active) มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน โดยการพูด ฟัง อ่าน เขียน อภิปราย วิเคราะห์และแก้ปัญหาร่วมกัน และได้สะท้อนความคิดในขณะปฏิบัติกิจกรรม อันจะนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) (สัญญาภัทรการ, 2552 : 13; เชิดศักดิ์ ภัคดีวิโรจน์, 2556 : 15 และ มยุรีโรจน์อรุณ, 2559 : 12 – 13) โดยจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งหมด 7 แผน แต่ละแผนมีการดำเนินการ 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นนำ เป็นขั้นที่ผู้สอนทบทวนความรู้เดิมเพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อม หรือนำเสนอสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่
2. ขั้นนำเสนอสถานการณ์หรือกิจกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ อภิปรายและวางแผนการแก้ปัญหาร่วมกัน
3. ขั้นลงมือฝึกปฏิบัติกิจกรรม เป็นขั้นที่ผู้เรียนปฏิบัติตามที่ได้วางแผนร่วมกันในขั้นที่ 2 เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่เป็นความรู้ใหม่ โดยผู้สอนจะคอยให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนหากมีปัญหา
4. ขั้นนำเสนอผลการเรียนรู้ เป็นขั้นที่ผู้เรียนเลือกตัวแทนนำเสนอผลการเรียนรู้ที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมหน้าชั้นเรียน และสมาชิกอื่น ๆ ช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง ความสมเหตุสมผลของข้อสรุปที่เป็นความรู้ใหม่ และ
5. ขั้นสะท้อนความคิดและประยุกต์ใช้ เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ใหม่ (มยุรีโรจน์อรุณ, 2559 : 12 – 13; เชิดศักดิ์ ภัคดีวิโรจน์, 2556 : 24)

2. ผลการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ๓

2.1 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัสและบทกลับ และเรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายโรงเรียนก็พบว่าทั้งสามโรงเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ก่อนเรียนนักเรียนยังไม่มีความรู้ในเนื้อหาสาระมากพอ

เมื่อได้เรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างกระตือรือร้น (Active) จากประสบการณ์ที่ลงมือปฏิบัติ แก้ปัญหาโดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกในการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน และการไตร่ตรองความรู้ที่ได้รับแล้วนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้และฝึกทักษะในการแก้ปัญหาด้วยตนเองทั้งการอ่าน เขียน อภิปราย และแก้ปัญหา ได้คิดวิเคราะห์ในสิ่งที่ทำและแก้ปัญหาร่วมกัน (Bonwell & Eison, 1991 : 2) ตามขั้นตอนที่ได้ออกแบบไว้อย่างรอบคอบ ร่วมกับครูที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการสอน และผ่านการพิจารณาปรับปรุงความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เมื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ จึงทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ทำให้ค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับผลการศึกษาของนภาพร สว่างอารมณ์ (2563 : 57) ที่ศึกษา การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่พบว่าความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของมยุรี โรจนอรุณ (2559 : 83) ที่พบว่าความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุกรวมกับกระบวนการกลุ่มสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัสและบทกลับ และเรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก ตามข้อ 2.1 สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่กำหนด โดยเฉพาะขั้นที่ 3 – 5 ที่นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรม แล้วนำเสนอผลการเรียนรู้ สมาชิกช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง ความสมเหตุสมผลของข้อสรุปที่เป็นความรู้ใหม่ และมีการสะท้อนความคิดและประยุกต์ใช้ความรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เมื่อทำการทดสอบหลังเรียน จึงพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนอยู่ในระดับสูง เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ก็พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับผลการศึกษาของนภาพร สว่างอารมณ์ (2563 : 57) ที่พบว่า ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ มยุรีโรจนอรุณ (2559 : 83) ที่พบว่าความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องทศเลขที่และแผนผังหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกรวมกับกระบวนการ กลุ่มสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุชาติดาแก้วพิกุล (2555 : 96) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การเรียนรู้แบบกระตือรือร้น โดยเน้นการเรียนรู้เป็นคู่ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาจำแนกรายโรงเรียน พบว่า เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัสและบทกลับโรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุฯ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนอีกสองโรงเรียน ไม่พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ลักษณะการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ได้ลงมือปฏิบัติ รวมทั้งการเรียนรู้ที่มีการอธิบาย อภิปรายร่วมกันและเสนอผลการเรียนรู้ แล้วให้สมาชิกตรวจสอบ เป็นกิจกรรมที่นักเรียนโรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุฯ ค้นเคยทำให้เข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ ส่งผลให้ได้ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัสและบทกลับ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่เมื่อนักเรียนค้นเคยกับวิธีการเรียนรู้แล้ว สามารถเรียนรู้ตามกระบวนการที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งสามโรงเรียน

2.3 ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก ตามข้อ 2.1 และ 2.2 ที่มีการฝึกปฏิบัติ ได้วิเคราะห์และแก้ปัญหาร่วมกัน มีการนำเสนอผลการเรียนรู้ และตรวจสอบความถูกต้อง ความสมเหตุสมผล พร้อมทั้งมีการสะท้อนความคิดและประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ปัญหา ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้และเกิดประสบการณ์ในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ Meyers & Jones (1993 : 4–11) ที่ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ที่ลงมือกระทำ และการได้แก้ปัญหากิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกเกี่ยวกับการพูด การฟัง การอ่าน การเขียนและการไตร่ตรองความรู้ที่ได้รับ จึงทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการแก้ปัญหามากขึ้นเมื่อทำการทดสอบหลังเรียน จึงพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับผลการศึกษาของศิริมา วงษ์สกุลดี (2558 : 105) ที่พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ด้วยการเรียนรู้เชิงรุก สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ มยุรี โรจนอรุณ (2559 : 83) ที่พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกรวมกับกระบวนการกลุ่ม สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของนภาพร สว่างอารมณ์ (2563: 57) ที่พบว่า ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาโรงเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนเบญจมราชาลัยและโรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุฯ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนของนักเรียนโรงเรียนเขาเพิ่มนารีผลวิทยา ไม่พบว่าสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนเบญจมราชาลัยและโรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุฯ เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมทั้งอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ อีกทั้งโรงเรียนทั้งสอง โดยเฉพาะโรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุฯ นักเรียนส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นพื้นฐาน ส่วนโรงเรียนเขาเพิ่มนารีผลวิทยาเป็นโรงเรียนขนาดกลาง นักเรียนในพื้นที่อาจยังไม่มีประสบการณ์และไม่คุ้นเคยกับวิธีการเรียนรู้ดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตาม ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหามีค่าใกล้เคียงกับเกณฑ์ร้อยละ 65

2.4 ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยรวม มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด จำนวน 6 ข้อ นอกนั้น มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีความพึงพอใจสูงสุด คือ กิจกรรมมีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติร่วมกัน รองลงมา คือ กิจกรรมมีการเน้นให้ผู้เรียนได้ซักถาม อธิบาย อภิปราย และแสดงความคิดเห็นและกิจกรรมมีการกระตุ้นให้ใช้ความคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหา และมีขั้นตอนของกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติร่วมกันตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่ออกแบบขึ้นเป็นกิจกรรมที่มีขั้นตอนที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ปฏิบัติได้และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ได้คิด ได้ทำ ได้แก้ปัญหา ได้อภิปรายและแสดงความคิดเห็นร่วมกันกับเพื่อน การแก้ปัญหาร่วมกันทำให้การเรียนรู้ไม่น่าเบื่อ มีบรรยากาศที่ดี เรียนอย่างมีความสุข มีความกระตือรือร้นอยากเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติร่วมกัน มีความพึงพอใจสูงสุด และอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของสุกมิต จันดีวงศ์ (2561 : 682) และสุนทรา ศรีวิราช (2559 : 5) ที่ศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบเชิงรุก อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก ครูควรสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นภายในห้องเรียน สร้างบรรยากาศเป็นกันเองระหว่างครูกับนักเรียน โดยเฉพาะในขั้นตอนที่ 2 ขั้นปฏิบัติกิจกรรมและขั้นตอนที่ 3 ขั้นสะท้อนคิด อภิปราย และสรุปผล ครูควรมีความอดทนในการรอฟังความคิดเห็นต่าง ๆ จากนักเรียน คอยเอาใจใส่และรับฟังการแสดงความคิดเห็น คอยให้คำชี้แนะให้คำปรึกษาและให้กำลังใจ

2. การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก ช่วงแรกอาจต้องใช้เวลามาก เพราะนักเรียนอาจยังไม่คุ้นเคย ผู้สอนควรดูแลให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด

3. ผลจากการใช้การเรียนรู้เชิงรุก ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 จึงควรพิจารณานำวิธีการเรียนรู้ที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนในรายวิชาอื่น ๆ หรือเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก กับตัวแปรอื่น เช่น ความสามารถในการให้เหตุผล ความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ ความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ และความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก กับเนื้อหาคณิตศาสตร์อื่น ๆ หรือระดับชั้นอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). *การคิดเชิงนวัตกรรม*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทซัคเซส มีเดีย.
- เชิดศักดิ์ ภักดีวิโรจน์. (2556). *ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์กศ.ม. (คณิตศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิตินา แคมมณี. (2550). *ศาสตร์การสอน.องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภาพร สว่างอารมณ์. (2563). *การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก*. ปริญญาโทกศ.ม. (วิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 (ตอนที่ 74ก).

- มยุรี โจนอรุณ. (2559). ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกระบวนการกลุ่มที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณ ขุนศรี.(2552). การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะในการคิดในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์. วารสารวิชาการ. 12 (3) , 60.
- ศิริมา วงษ์สกุลดี. (2558). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ด้วยการเรียนรู้เชิงรุก ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์กศ.ม. (การสอนคณิตศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สัญญา ภัทรการ. (2552). ผลของการจัดการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวาที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ความน่าจะเป็น. วิทยานิพนธ์กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุชาดา แก้วพิกุล. (2555). การพัฒนากิจกรรมคณิตศาสตร์ที่ใช้การจัดการเรียนการสอนอย่างกระตือรือร้นโดยเน้นการเรียนรู้เป็นคู่ร่วมกับการบริหารสมอง เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสุขในการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ต่ำ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุกมิต จันดีวงศ์. (2561). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุกเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง กฎเกณฑ์เบื้องต้นเกี่ยวกับการนับ ของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วารสารออนไลน์. บัณฑิตวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง Hit 682.
- สุนทรา ศรีวิราช. (2559). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การประยุกต์สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ศศ.ม.(วิทยาศาสตร์ศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2550). จิตวิทยาการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2550). รายงานผลการประเมินโอกาสและคุณภาพการศึกษาของคนไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bonwell, C.C. &Eison, J.A. (1991). *Active Learning: Creating Excitement in the Classroom*. ERIC Clearinghouse on Higher Education Washington DC. George Washington Univ. Washington DC.
- Meyers, C., & Jones, T.B. (1993). *Promoting active learning: Strategies for the College Classroom*. San Francisco: Jossey – Bass Publisher. Rosenthal.
- Sternberg, Robert J. (1997). “What does it mean to be smart?.” *Education Leaderships.*: Volume 54, 20 – 24.

การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิด
อย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เรื่องปรากฏการณ์ของโลก
และภัยธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
**Phenomenon-based learning management to develop critical thinking
and problem solving skills on the phenomenon of the world
and natural disasters of grade 6 students**

สุชานันท์ วรวัฒนานนท์ และ สกนธ์ชัย ชะนูนันท์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Suchanan Worawattananon and Skonchai Chanunon

Naresuan University , Thailand

Corresponding Author, E-mail: suchanan2102@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา 2) ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานในการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ผู้ร่วมวิจัย คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดสุโขทัย จำนวน 30 คน ผู้วิจัยใช้รูปแบบ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ จำนวน 3 วงจรปฏิบัติการ เครื่องมือที่ใช้วิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา แบบประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา และใบกิจกรรม

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหามีลักษณะ ดังนี้ 1.1) ครูควรเลือกปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ตัวอย่างที่ใกล้ตัวนักเรียน นึกถึงบริบทของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ ในสถานการณ์นั้นๆ 1.2) สถานการณ์ตัวอย่าง ควรจะมีความสอดคล้องกับปรากฏการณ์ ที่ให้นักเรียนศึกษา เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าใจและเชื่อมโยง ซึ่งจะนำไปสู่การอธิบายต่อปรากฏการณ์หลักได้ 1.3) เน้นรูปแบบการทำงานกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการแลกเปลี่ยน องค์ความรู้ และสามารถ วิเคราะห์ และประเมินจากมุมมองที่หลากหลายจากการอภิปรายร่วมกันภายในกลุ่ม ไปใช้ตีความข้อมูล และการสรุปจากการวิเคราะห์ จึงมีประสิทธิภาพมากขึ้น 2) ผลของการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติของ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่า ในภาพรวมสูงขึ้นจากร้อยละ 49.75 เป็น 81.25

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน; ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา

Abstracts

The purposes of this research were to: 1. investigate the characteristics of Phenomenon-based learning, which can improve students' critical thinking and problem-solving skills, and 2. study the results of implementing Phenomenon-based learning activities on students' critical thinking and problem-solving skills. The sample group consisted of 30 Primary 6 students who were enrolled in a small-sized primary school in Sukhothai. This study used three cycles of action research. The research instruments included lesson plans for Phenomenon-based learning activities on students' critical thinking and problem-solving skills, critical thinking and problem-solving skills assessments, and activity sheets.

The findings revealed that: 1) The following characteristics of Phenomenon-based learning activities on students' critical thinking and problem-solving skills consisted of: 1.1) teachers should select phenomena or situations that students are exposed to in order to get a better understanding of those situations. 1.2) Situations should be related to phenomena that students are exposed to in order for them to understand and connect to the main phenomenon's explanation. 1.3) Collaboration should be focused on learning activities to encourage students to share their knowledge, analyze, interpret, summarize data, and evaluate different ideas through discussion with other students. 2) The results of implementing Phenomenon-based learning activities on the critical thinking and problem-solving skills of Primary 6 students show that the overall level of students' critical thinking and problem-solving skills increased from 49.75 percent to 81.25 percent.

Keywords: Phenomenon-based learning; Critical thinking and problem-solving skills

บทนำ

ในขณะที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปด้วยคือการเปลี่ยนแปลงของประชากร การขยายตัวของเศรษฐกิจ ความต้องการแรงงานที่มีความสามารถเฉพาะด้าน การติดต่อสื่อสารที่ไร้พรมแดน และทรัพยากรธรรมชาติที่ถดถอย วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เกิดการรับส่งข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว ทำให้การดำรงชีวิตในปัจจุบันจำเป็นต้องมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา และควรที่จะปลูกฝังให้ผู้เรียนในทุกระดับชั้นมีวิจารณญาณ รู้จักคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น รู้จักการเปลี่ยนแปลงให้ทันกับสถานการณ์ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นรวมถึงสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาคือสิ่งที่ผู้เรียนรู้จักใช้เหตุผลพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตนได้ นอกจากนี้ยังรู้จักการหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยการค้นหาคำความรู้ ทำให้เป็นผู้มีความรู้อย่างกว้างขวาง การศึกษาจึงมีส่วนสำคัญ

ในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานโลก ซึ่งต้องอาศัยการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 คือ ความสามารถของบุคคลในการดำรงชีวิตในปัจจุบันและอนาคต ทักษะคิดแบบมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking & Problem Solving skills) เป็นทักษะหนึ่งในทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ซึ่งประกอบด้วยประสิทธิภาพของการใช้เหตุผล ทั้งในเชิงนิรนัย (Inductive) และอุปนัย (Deductive) การคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลที่เชื่อถือได้ นำไปแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้เหมาะสม

ปัญหาที่พบในห้องเรียนปัจจุบันของผู้วิจัยนั้นได้ใช้กรอบของ Partnership for 21st Century skills ร่วมกับแบบประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ร่วมกับการสังเกต พบว่านักเรียนทำข้อสอบอัตนัยและข้อสอบที่ต้องอธิบายความไม่ค่อยได้ เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถวิเคราะห์ข้อมูล และอธิบายปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้ พร้อมทั้งไม่สามารถหาแนวทางการแก้ไขปัญหามากมาย รวมถึงเหตุผลที่สนับสนุนวิธีการแก้ไขปัญหาก็ได้ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นผลให้นักเรียนขาดทักษะการคิดอย่างมี วิจารณญาณและการแก้ปัญหา จากสภาพปัญหาดังกล่าวพบว่ารูปแบบวิธีการสอนของตัวผู้สอนนั้นยังไม่ ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเท่าที่ควร

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียน โดยการศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่จะสามารถพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาที่มีความ เหมาะสมกับระดับของผู้เรียนเอง ดร.อรพรรณ บุตรกตัญญู (2561 : 348-365) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นวิธีหนึ่งซึ่งส่งเสริมให้ใช้ปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของ การเรียนรู้ซึ่งนำไปสู่การที่ผู้เรียนเกิดมุมมองแบบองค์รวมที่ข้ามข้อจำกัดของรายวิชา นำไปสู่การที่ผู้เรียน สามารถค้นหาคำตอบหรือแก้ปัญหาจากการสืบค้น ค้นคว้า อภิปราย วิพากษ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างชิ้นงาน หรือลงมือปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีการให้เหตุผลที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัญหา มีการวิเคราะห์ องค์ประกอบต่างๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์กันจากมุมมองที่เป็นภาพรวม และสามารถวิเคราะห์และการประเมินจาก หลักฐานต่างๆ มีสืบค้น จนสามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาที่ไม่คุ้นเคยได้ การเรียนรู้ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยมีความสนใจในเนื้อหาปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติ เนื่องจากปรากฏการณ์ของโลกและภัย ธรรมชาตินี้มีส่วนสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เช่น ผลกระทบของภัยธรรมชาติและธรณีพิบัติภัยที่มีต่อ ผู้เรียน ผลกระทบของปรากฏการณ์เรือนกระจกต่อโลก เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะใช้เนื้อหาใน สารที่ 3 วิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ

จากสภาพปัญหาและแนวคิดที่กล่าวมา ผู้วิจัยได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เรื่องปรากฏการณ์ของโลก และภัยธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยจะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา และช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่ทำให้เกิดการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ รวมถึงสามารถให้เหตุผลในการตัดสินใจเพื่อนำไปแก้ปัญหาในชีวิตจริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน ในการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดแก้ปัญหา เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน ซึ่งผู้วิจัยใช้ขั้นตอนการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการซ้ำต่อเนื่องกัน 3 วงจร ตามแนวคิดของ Kemmis & Schmuck (อ้างถึงใน สิริรักษา กิจเกื้อกูล, 2557 : 149-152) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนในวงจรปฏิบัติการ (PAOR cycle) ได้แก่ ขั้นวางแผน (Plan) ขั้นปฏิบัติ (Act) ขั้นสังเกต (Observe) และขั้นสะท้อนผล (Reflect) โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กแห่งหนึ่งในจังหวัดสุโขทัย จำนวน 30 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา แบบประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา และใบกิจกรรม ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นและให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือดังต่อไปนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เรื่อง ปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติ ประกอบด้วย แผนที่ 1 เรื่อง ร่องฝน-ลมมรสุม จำนวน 4 ชั่วโมง แผนที่ 2 เรื่อง PM 2.5 ภัยร้ายใกล้ตัว จำนวน 4 ชั่วโมง แผนที่ 3 เรื่อง ผลกระทบจากภัยธรรมชาติ (ดินถล่ม) จำนวน 4 ชั่วโมง โดยแผนจัดการเรียนรู้ได้เน้นการให้ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม โดยผู้วิจัยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท ให้ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นในแบบประเมิน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.58-4.69 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.40-0.47 ซึ่งถือว่าแผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้ และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ 1) ปรับสถานการณ์ให้มีความเหมาะสมกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) เวลาในการทำกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับเวลาที่กำหนด โดยปรับรูปแบบกิจกรรมให้สั้นกระชับกับเวลา

2. แบบประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เรื่อง ปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติ เป็นข้อสอบอัตนัยให้นักเรียนทำเป็นรายบุคคล จำนวน 1 สถานการณ์ ประกอบด้วยข้อคำถามย่อย 4 ข้อ ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบของทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดแก้ปัญหา ประกอบด้วย 1) การให้เหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ใช้การคิดอย่างเป็นระบบ 3) ใช้วิจารณญาณและการตัดสินใจ และ 4) การแก้ปัญหา ผู้วิจัยนำแบบประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) พบว่า แบบประเมินทุกข้อมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเป็น 1.00 ซึ่งถือว่ามีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้ และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ 1) ควรปรับข้อคำถามให้มีรายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาได้ 2) ควรเลือกสถานการณ์ที่ผู้เรียนไม่เคยพบเพื่อวัดทักษะของนักเรียนในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา

3. ใบกิจกรรม เป็นส่วนหนึ่งของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยมีลักษณะเป็นการเขียนรายงานผลการสำรวจตรวจสอบแบบเขียนตอบอิสระ ซึ่งประกอบด้วย จุดประสงค์ วิธีการสำรวจตรวจสอบ การคาดคะเน คำตอบโดยมีข้อคำถามสอดคล้องกับองค์ประกอบของทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา จำนวน 3 ใบกิจกรรม ผู้วิจัยนำใบกิจกรรมให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมพร้อมกับแผนการจัดการเรียนรู้ และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ 1) เลือกสถานการณ์หลักและสถานการณ์ปัญหาให้มีความสอดคล้องกัน โดยคำนึงถึงบริบทของของนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจในสถานการณ์ปัญหาได้ดียิ่งขึ้น 2) ข้อคำถามควรครอบคลุมถึงองค์ประกอบย่อยในทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการตัดสินใจ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ผลการดำเนินการวิจัยโดยวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามการวิจัย ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละวงจรตามลำดับดังนี้

- 1.1 พิจารณาข้อผิดพลาดหรือสิ่งที่ไม่เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด
- 1.2 ระบุแนวทางการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น
- 1.3 ดำเนินการตามขั้นตอนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้
- 1.4 ประเมินผลการดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้อย่างกล่าวเพื่อพิจารณาข้อผิดพลาดในวงจร

ต่อ ๆ ไป

2. แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเป็นแบบวัดทักษะการคิดอย่างมี
วิจารณญาณและการแก้ปัญหาหลังจากการจัดการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาซึ่งได้จากสิ่ง
ที่ผู้เรียนได้ตอบคำถามในแบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาโดยตรวจคำตอบตาม
เกณฑ์การให้คะแนนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

2.2 ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติแบบบรรยาย

2.3 นำคะแนนของนักเรียนมาประเมินโดยเทียบกับเกณฑ์ระดับทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
และการแก้ปัญหา

2.4 สรุปผลคะแนนจากระดับทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา

3. ใบกิจกรรม

เป็นการวิเคราะห์ร่องรอยจากใบกิจกรรม ของนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากร่องรอยของการบันทึกใบกิจกรรม ซึ่งได้จากสิ่งที่ผู้เขียนได้ตอบคำถาม
ในรายงานผลการสำรวจตรวจสอบ โดยตรวจคำตอบตามเกณฑ์การให้คะแนนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

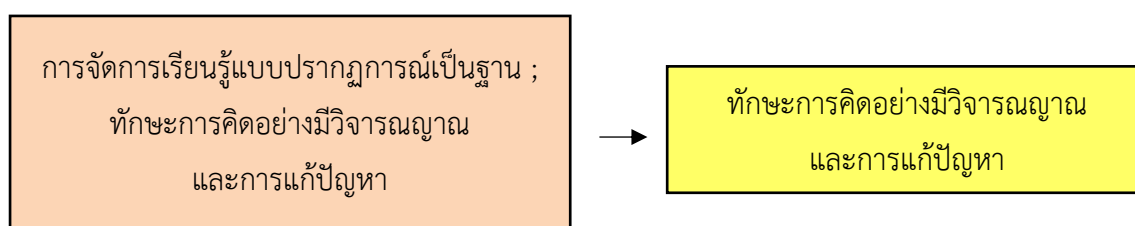
3.2 ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติแบบบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าร้อยละ
(Percentage)

3.3 นำคะแนนของนักเรียนมาประเมินโดยเทียบกับเกณฑ์ระดับทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
และการแก้ปัญหา

3.4 สรุปผลคะแนนจากระดับทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาในแต่ละวงจร
ปฏิบัติการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมี
วิจารณญาณและการแก้ปัญหา เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานที่พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานเรื่อง ปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 สังเกตปรากฏการณ์ ครูมีปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติ ในรูปแบบภาพ ปรากฏการณ์จริง คลิปวิดีโอ หรือฟิงซ์ มาให้นักเรียนแต่ละคนวิเคราะห์ถึงปรากฏการณ์ที่ครูกำหนดให้ และเขียนผลการวิเคราะห์เบื้องต้นลงในใบกิจกรรมในขั้นตอนนี้ครูได้นำเข้าบทเรียนโดยใช้เกมเปิดแผ่นป้ายผ่านแอปพลิเคชัน bamboozle เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่จะทำการสอน เพื่อทำการทบทวนความรู้เบื้องต้นให้นักเรียน จากนั้นครูให้นักเรียนศึกษาปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อที่เรียนโดยคำนึงถึงปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ที่ใกล้ตัวนักเรียน นักเรียนสามารถพบเห็นได้ในชีวิตประจำวันและคำนึงถึงบริบทของนักเรียน จากนั้นครูเชื่อมโยงเข้าสู่สถานการณ์ปัญหาซึ่งเป็นสถานการณ์มีความซับซ้อนส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการความรู้ในรายวิชาอื่น ๆ ได้ ควรมีการเลือกใช้สื่อวีดิทัศน์ประกอบที่มีความหลากหลาย เช่น คลิปวิดีโอ มีการสาธิตจำลองสถานการณ์เบื้องต้น เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจในปรากฏการณ์เบื้องต้นร่วมกับการอธิบายเพิ่มเติมของครูประกอบการสังเกตปรากฏการณ์ จากนั้นครูให้นักเรียนแต่ละคนวิเคราะห์ถึงปรากฏการณ์ที่กำหนดให้ และเขียนผลการวิเคราะห์เบื้องต้นลงในใบกิจกรรม

ขั้นที่ 2 การให้คำอธิบายเบื้องต้น ครูให้นักเรียนเข้าร่วมกลุ่มที่ได้ทำการแบ่งไว้ในขั้นที่ 1 ซึ่งครูจะแนะนำให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มแบ่งหน้าที่กันตามความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล เช่น หัวหน้ากลุ่มคอยเปิดประเด็นในการอภิปราย เลขานุการคอยจดบันทึกข้อมูลการสรุปของกลุ่ม และครูต้องสร้างบรรยากาศในการเรียนที่ดีให้มีความเป็นกันเอง กระตุ้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสร้างความคุ้นเคยและสำรวจแนวความคิดของตนเองและเพื่อนในกลุ่ม ร่วมกันคิดคำอธิบายถึงปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ที่ครูให้ในเบื้องต้น โดยนักเรียนจะต้องเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ เพื่อมาใช้อธิบายการเกิดสถานการณ์ดังกล่าว วิธีการแก้ปัญหาและรับมือจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ แต่ละกลุ่มวางแผนการสืบค้นข้อมูล โดยแบ่งหัวข้อย่อยให้เพื่อนสมาชิกช่วยกันสืบค้นตามบทบาทหน้าที่ของตนเองที่ได้รับ จากนั้นบันทึกลงในใบกิจกรรม

ขั้นที่ 3 การสืบเสาะหาความรู้ ครูใช้เกมมากระตุ้นนักเรียนให้เกิดกระบวนการคิดแก้ปัญหาเบื้องต้น ครูแนะนำให้นักเรียนมีการหาข้อมูลอ้างอิงจากแหล่งเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย น่าเชื่อถือ จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มลงมือสืบค้นข้อมูลตามบทบาทหน้าที่ที่ตนเองได้รับ โดยคำนึงถึงการอ้างอิงหลักฐานที่น่าไปสู่อธิบายต่อปรากฏการณ์ที่ดีผ่านการสืบค้นจากหนังสือ วารสาร สารานุกรมวิทยาศาสตร์ สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน หรืออินเทอร์เน็ต และบันทึกลงในใบกิจกรรม ทั้งนี้ นักเรียนต้องแยกประเด็นความรู้จากวิทยาศาสตร์

และศาสตร์อื่นๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา ครูเดินดูนักเรียนแต่ละกลุ่ม ทำการซักถามและให้ข้อเสนอแนะแก่นักเรียนพร้อมทั้งสังเกตการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของนักเรียนภายในกลุ่ม พิจารณาข้อมูลที่ได้และรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์และประมวลผลความรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม

ขั้นที่ 4 รวบรวมผลคำอธิบายสุดท้าย สมาชิกในกลุ่มนำข้อมูลที่สืบค้นได้มาอภิปรายร่วมกันกับสมาชิกภายในกลุ่ม โดยนำข้อมูลที่ได้นำเสนอให้เห็นภาพเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนรวมทั้งร่วมกันอภิปรายซักถามจนสมาชิกทุกคนมีความรู้ความเข้าใจที่ตรงกัน จากนั้นประมวลหลักฐาน ความรู้ ที่ได้จากการสืบเสาะหาความรู้มาอธิบายต่อสถานการณ์ปัญหาที่เชื่อมโยงไปสู่ปรากฏการณ์ และช่วยกันสรุปความรู้ที่ได้ทั้งหมดเป็นผลงานของกลุ่ม ในใบกิจกรรม

ขั้นที่ 5 การให้เหตุผล นักเรียนนำความรู้ใหม่ที่ได้จากการสืบเสาะหาความรู้มาเชื่อมโยงกับความรู้เดิมเพื่อให้ได้แนวทางการแก้ไขปัญหา จากนั้นอภิปรายหรือวิพากษ์ร่วมกันในแนวทางที่ระบุไว้โดยมีการให้เหตุผลสนับสนุนประกอบความเป็นไปได้ของแต่ละแนวทางในการแก้ไขปัญหา และมีการเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมหรือดีที่สุดพร้อมทั้งมีหลักฐานอ้างอิงสนับสนุนแนวคิดของนักเรียนต่อการเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหาานั้น ๆ จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมพร้อมทั้งหลักฐานอ้างอิง

2. ผลการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาหลังจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานที่ เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล ได้แก่ แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา ใบกิจกรรม โดยผู้วิจัยนำเสนอผลระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาที่ได้รับการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานที่ เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าในภาพรวมนักเรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในแต่ละวงจรปฏิบัติการ จากวงจรปฏิบัติการที่ 1 ถึงวงจรปฏิบัติการที่ 3 โดยมีคะแนนรวมเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 62.19 71.25 และ 81.25 ตามลำดับ และ จัดอยู่ในระดับน้อย ปานกลาง และมากตามลำดับ และหลังจากการจัดการเรียนรู้พบว่านักเรียน มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาสูงขึ้นเช่นกัน โดยมีคะแนนรวม เฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 81.67 และจัดอยู่ในระดับมาก

ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาโดยพิจารณาแต่ละองค์ประกอบย่อยทั้งในด้านการให้เหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านใช้การคิดอย่างเป็นระบบ ด้านใช้วิจารณญาณและการตัดสินใจ และด้านการแก้ปัญหา พบว่านักเรียนมีคะแนนรวมเฉลี่ยร้อยละสูงขึ้นในแต่ละวงจรปฏิบัติการ โดยด้านการให้เหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละในวงจรปฏิบัติการที่ 1 2 และ 3 เท่ากับ 44.00

70.00 และ 85.00 ตามลำดับ และจัดอยู่ในระดับน้อย ระดับปานกลาง และระดับปานกลาง ด้านใช้การคิดอย่างเป็นระบบ พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยร้อยละในวงจรปฏิบัติการที่ 1 2 และ 3 เท่ากับ 50.00 70.00 และ 75.00 ตามลำดับ และจัดอยู่ในระดับน้อย ระดับปานกลาง และระดับปานกลาง ด้านใช้วิจารณ์ญาณและการตัดสินใจ พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยร้อยละในวงจรปฏิบัติการที่ 1 2 และ 3 เท่ากับ 55.00 70.00 และ 85.00 ตามลำดับ และจัดอยู่ในระดับน้อย ระดับปานกลาง และระดับมาก และด้านการแก้ปัญหาที่มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละในวงจรปฏิบัติการที่ 1 2 และ 3 เท่ากับ 50.00 75.00 และ 80.00 ตามลำดับ และจัดอยู่ในระดับน้อย ระดับปานกลาง และระดับมาก ทั้งนี้หลังการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงขึ้นเช่นกัน โดยแต่ละองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้เหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านใช้วิจารณ์ญาณและการตัดสินใจ และด้านการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 85.00 85.00 และ 80.00 ตามลำดับ จัดอยู่ในระดับมาก ด้านใช้การคิดอย่างเป็นระบบมีค่าเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 75.00 จัดอยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. การศึกษาศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหา เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเองจากการศึกษาปรากฏการณ์ ที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนการกระบวนการในการหาคำตอบหรือแก้ปัญหาจากสถานการณ์ การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon based learning : PhBL) หมายถึง การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์ต่างๆ เป็นจุดเริ่มต้นในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยอาศัยแนวคิดพื้นฐานที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้เองผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานมีการบูรณาการความรู้ในหลากหลายสาขาวิชามาใช้ในการแก้ปัญหา ได้ลงมือปฏิบัติเป็นกลุ่มและร่วมกันสืบเสาะหาความรู้จากสถานการณ์ตัวอย่างเพื่อนำไปสู่การอธิบายต่อปรากฏการณ์ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ได้นำปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความจริงมาเป็นประเด็นเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีการเชื่อมโยงความรู้ระหว่างสาระวิชา ร่วมกับเทคนิค วิธีการ กลยุทธ์การสอน และเครื่องมือเพื่อสร้างความรู้และทักษะภายใต้บริบทที่สอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน โดยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานจะส่งเสริมการพัฒนา ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาในระหว่างดำเนินกิจกรรม ได้แก่

1.1 สังเกตปรากฏการณ์ ในขั้นนี้ครูได้นำเข้าบทเรียนโดยใช้เกมเปิดแผ่นป้ายผ่านแอปพลิเคชัน **bamboozle** เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่จะทำการสอน เพื่อทำการทบทวนความรู้เบื้องต้นให้นักเรียน จากนั้นนักเรียนศึกษาปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อที่เรียนโดยคำนึงถึงปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ที่ใกล้ตัวนักเรียน นักเรียนสามารถพบเห็นได้ในชีวิตประจำวันและคำนึงถึงบริบทของนักเรียน โดยเชื่อมโยงเข้าสู่สถานการณ์ปัญหา ซึ่งเป็นสถานการณ์มีความซับซ้อนส่งเสริมในการบูรณาการความรู้ในรายวิชาอื่น ๆ ได้ ควรมีการเลือกใช้สื่อ ทัศนูปกรณ์ประกอบที่มีความหลากหลาย เพื่อให้ให้นักเรียนได้เข้าใจปรากฏการณ์เบื้องต้นร่วมกับการอธิบายเพิ่มเติมของครูประกอบการสังเกตปรากฏการณ์ จากนั้นครูให้นักเรียนแต่ละคนวิเคราะห์ถึงปรากฏการณ์ที่กำหนดให้ และเขียนผลการวิเคราะห์เบื้องต้นลงในใบกิจกรรม ส่งผลให้นักเรียนเกิดการให้เหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ชลาธิป สมานิต (2562 : 113) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นการนำปรากฏการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นจริงมาให้นักเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้เกิดคำถามอยากรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์นั้นๆ กระตุ้นให้เด็กร่วมกันอภิปราย ร่วมกันแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ร่วมกัน วางแผนเพื่อหาคำตอบหรือแก้ไขปัญหาโดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกกระตุ้นให้เด็กมีประสบการณ์ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง จัดเตรียมอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และให้ความรู้ที่จำเป็น และสอดคล้องกับ Daehler & Folsom (2016 ; online) ที่กล่าวว่า จะต้องเป็นปรากฏการณ์ที่นักเรียนให้ความสนใจ กระตุ้นความอยากรู้แก่นักเรียน และเหมาะสมกับระดับความรู้และความสามารถของผู้เรียนและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ คิดและเกิดความสงสัยและอยากที่จะหาคำตอบ โดยนักเรียนจะใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการเรียนรู้และหาคำตอบ สาเหตุ และแนวทางในการแก้ปัญหา

1.2 การให้คำอธิบายเบื้องต้น เป็นขั้นที่ครูให้นักเรียนเข้าร่วมกลุ่ม ซึ่งครูจะแนะนำให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มแบ่งหน้าที่กันตามความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล เช่น หัวหน้ากลุ่มคอยเปิดประเด็นในการอภิปราย เลขานุการคอยจดบันทึกข้อมูลการสรุปของกลุ่ม และครูต้องสร้างบรรยากาศในการเรียนที่ดีให้มีความเป็นกันเอง กระตุ้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสร้างความคุ้นเคยและสำรวจแนวความคิดของตนเองและเพื่อนในกลุ่ม ร่วมกันคิดคำอธิบายถึงปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ที่ครูให้ในเบื้องต้น โดยนักเรียนจะต้องเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ เพื่อมาใช้อธิบายการเกิดสถานการณ์ดังกล่าว วิธีการแก้ปัญหาและรับมือจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ แต่ละกลุ่มวางแผนการสืบค้นข้อมูล โดยแบ่งหัวข้อย่อยให้เพื่อนสมาชิกช่วยกันสืบค้น ตามที่สมาชิกกลุ่มช่วยกันกำหนดหัวข้อย่อย โดยบันทึกลงในใบกิจกรรมสอดคล้องกับ Kompa (2017 : online) ที่กล่าวว่า ในการแก้ปัญหาต่อปรากฏการณ์ที่ศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการทำงาน แบบร่วมมือ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยกันหาแนวทางในการแก้ปัญหา ควรส่งเสริมให้ นักเรียนมีการวิพากษ์แสดงความคิดเห็นในหลายมุมมอง ซึ่งส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ ทำให้นักเรียนจะได้วิเคราะห์ วิพากษ์ และลงความเห็นได้อย่างหลากหลาย

1.3 การสืบเสาะหาความรู้ ในขั้นนี้ครูใช้สถานการณ์ปัญหา มาอธิบายการเกิดปรากฏการณ์ โดยครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนการสืบค้นข้อมูลที่คำนึงถึงการอ้างอิงหลักฐานนำไปสู่การอธิบายต่อปรากฏการณ์ที่ดี โดยแบ่งหัวข้อย่อยให้เพื่อนสมาชิกช่วยกันสืบค้นตามที่กำหนดไว้ โดยบันทึกลงในใบกิจกรรม โดยนักเรียนต้องแยกประเด็นความรู้จากวิทยาศาสตร์ และศาสตร์อื่นๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา โดยการสืบค้นจากหนังสือ วารสาร สารานุกรมวิทยาศาสตร์ สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน หรืออินเทอร์เน็ต ครูเดินดูนักเรียนแต่ละกลุ่มทำการซักถามแนวคิดของนักเรียนพร้อมทั้งสังเกตการณ์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่ม แนะนำให้นักเรียนมีการหาข้อมูลอ้างอิงจากแหล่งเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและน่าเชื่อถือ สอดคล้องกับจิรันธิน คงจีน (2560 : 11) ได้กล่าวว่าทักษะการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะทางสติปัญญาเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ มีการรวบรวมข้อมูลหลักฐาน วิเคราะห์ พิจารณาไตร่ตรองอย่างเป็นระบบ รอบคอบวางแผน ตลอดจนประเมินผลการแก้ปัญหา ซึ่งผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น เพื่อหาคำตอบของสถานการณ์ปัญหา

1.4 การประมวลผลคำอธิบายสุดท้าย สมาชิกในกลุ่มนำข้อมูลที่สืบค้นได้มาอภิปรายร่วมกันกับสมาชิกภายในกลุ่ม โดยนำข้อมูลที่ได้นำมาเสนอให้เห็นภาพเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนรวมทั้งร่วมกันอภิปรายซักถามจนสมาชิกทุกคนมีความรู้ความเข้าใจที่ตรงกัน จากนั้นประมวลหลักฐาน ความรู้ ที่ได้จากการสืบเสาะหาความรู้มาอธิบายต่อสถานการณ์ปัญหาที่เชื่อมโยงไปสู่ปรากฏการณ์ และช่วยกันสรุปความรู้ที่ได้ทั้งหมดเป็นผลงานของกลุ่ม ในใบกิจกรรม

1.5 การให้เหตุผล เป็นขั้นที่นักเรียนนำความรู้ใหม่ที่ได้จากการสืบเสาะหาความรู้มาเชื่อมโยงกับความรู้เดิมเพื่อให้ได้แนวทางการแก้ไขปัญหา จากนั้นอภิปรายหรือวิพากษ์ร่วมกันในแนวทางที่ระบุไว้โดยมีการให้เหตุผลสนับสนุนประกอบความเป็นไปได้ของแต่ละแนวทางในการแก้ไขปัญหา และมีการเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมหรือดีที่สุดพร้อมทั้งมีหลักฐานอ้างอิงสนับสนุนแนวคิดของนักเรียนต่อการเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหานั้น ๆ จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสมพร้อมทั้งหลักฐานอ้างอิงซึ่งสอดคล้องกับ Pavithra Lakshminarayan (2019 : online) ได้เสนอแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ นักเรียนศึกษาปรากฏการณ์ โดยศึกษาจากข้อมูลจาก ข้อความ หรือจากภาพปรากฏการณ์ต่างๆ นักเรียนมีการถามคำถาม หาหลักฐานเพื่อตอบคำถาม และหาสาเหตุของปรากฏการณ์ นักเรียนสืบเสาะหาความรู้ และใช้ทักษะเพื่อนำความรู้ไปใช้และ หาหลักฐานมาใช้ในการอ้างอิง จากนั้นนักเรียนจะนำความรู้ทั้งหมดมาใช้ในการอธิบายและแก้ปัญหาจากสถานการณ์นั้น ๆ และสอดคล้องกับ วิภาวี ศิริลักษณ์ (2557 : 35) ได้กล่าวว่าทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาคือเป็นความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล ไตร่ตรองอย่างรอบคอบเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาคลุมเครือหรือมีความขัดแย้งวิเคราะห์ ประเมิน สรุปและเลือกใช้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างทางเลือกสำหรับแก้ปัญหา

รวมถึงการตัดสินใจลงข้อสรุปในการแก้ปัญหาโดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาอย่างรอบด้านและสมเหตุสมผล

จากการศึกษาผลการวิจัยปรากฏว่าได้ประสบความสำเร็จในการเรียน โดยครูส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในชั้นเรียนอย่างทั่วถึง ทั้งในการอภิปรายแสดงความคิดเห็น การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานจะมุ่งเน้นให้นักเรียนได้ศึกษาจาก ปรากฏการณ์ที่ใกล้ตัวนักเรียนโดยสามารถนำความรู้เดิมของนักเรียนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ บูรณาการความรู้ ร่วมกับเพื่อน ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาได้

2. ผลการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาหลังจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์ เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผลการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาหลังจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์ เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการพบว่า ผู้เรียนมีแนวโน้มในการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาไปในทางที่ดีขึ้น

การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการนำปรากฏการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นจริงมากระตุ้นให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยให้นักเรียนเข้าใจในปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ที่ใกล้ตัว ซึ่งใช้วิธีการที่หลากหลายในการทำ ความเข้าใจและแก้ปัญหา โดยนักเรียนจะผ่านกระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้จากปรากฏการณ์ มีการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิด โดยมีการบูรณาการความรู้แต่ละวิชามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์จริง ซึ่งสอดคล้องกับ Silander (2015 : online) ได้กล่าวว่า เป็นการนำปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงแบบองค์รวมมาเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ โดยปรากฏการณ์ที่นำมาศึกษาจะต้องเป็นสิ่งที่สมบูรณ์ในบริบทที่แท้จริงของผู้เรียน ซึ่งข้อมูลและทักษะที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจะได้รับจากการศึกษาโดยข้ามพรมแดนระหว่างวิชาต่าง ภายใต้บริบทที่เชื่อมโยงกัน จากการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียน ในองค์ประกอบย่อยทั้งในด้านการให้เหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านใช้การคิดอย่างเป็นระบบ ด้านใช้วิจารณญาณและการตัดสินใจ และด้านการแก้ปัญหา ในแต่ละวงจรปฏิบัติการและหลังจากการจัดการเรียนรู้พบว่าสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่นกัน โดยมีรายละเอียด ดังนี้ ด้านการมีเหตุผล นักเรียนมีระดับความสามารถจัดอยู่ในระดับมากหลังจาก การจัดการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่านักเรียนสามารถให้เหตุผลได้อย่างหลากหลาย(แบบอุปนัยและนิรนัย) ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลของประเด็นหรือปัญหาได้ซึ่งสอดคล้องกับ (Daehler & Folsom (2016 ; online), Silander, 2015 : online) ที่กล่าวว่า การสังเกตปรากฏการณ์ที่ศึกษาร่วมกันจากมุมมองแบบองค์รวมหรือสหวิทยาการ โดยการสังเกตไม่ได้จำกัดอยู่เพียง มุมมองเดียว แต่เป็นปรากฏการณ์ที่มีการศึกษาจากมุมมองที่หลากหลายแตกต่างกัน ข้ามเขตแดน ระหว่างสาระวิชาต่างๆ

อย่างเป็นธรรมชาติ บูรณาการสาระวิชาและหัวข้อที่แตกต่างกัน เพื่อนำไปสู่การตั้งคำถามที่เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาปรากฏการณ์ โดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก และดำเนินการ จัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามวัยของผู้เรียน ในด้านใช้การคิดอย่างเป็นระบบ นักเรียนมีระดับความสามารถจัดอยู่ในระดับปานกลาง หลังจากการจัดการเรียนรู้แสดงให้เห็นว่า นักเรียนวิเคราะห์องค์ประกอบต่างๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์กันกับผลลัพธ์ โดยรวมที่ระบบมีความซับซ้อนไม่ค่อยได้ เนื่องจากการรวบรวมความรู้ ความเข้าใจของนักเรียน สอดคล้องกับ Daehler & Folsom (2016 ; online) ได้กล่าวว่า เป็นการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความรู้และทักษะรวบยอดของแต่ละศาสตร์ ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้ใหม่จากการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่สนใจอย่างมีเหตุผลทำให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและมีความหมาย ด้านใช้วิจารณ์ญาณและการตัดสินใจ นักเรียนมีระดับความสามารถจัดอยู่ในระดับมาก หลังจากการจัดการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนเกิดการวิเคราะห์และประเมินจากมุมมองที่หลากหลายจากการอภิปรายร่วมกันภายในกลุ่ม การตีความข้อมูลและการสรุปจากการวิเคราะห์จึงมีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้านการแก้ปัญหา นักเรียนมีระดับความสามารถจัดอยู่ในระดับมาก หลังจากการจัดการเรียนรู้แสดงให้เห็นว่า นักเรียนสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาที่ไม่คุ้นเคย ให้เกิดการยอมรับกันทั่วไปได้ อีกทั้งสามารถประเมินได้ว่าแนวทางการแก้ปัญหา มีความสมเหตุสมผลในการนำไปใช้ปฏิบัติจริง สอดคล้องกับ จิรันธนิน คงจีน (2560 : 11) ให้ความหมายของทักษะการแก้ปัญหามี วิเคราะห์ วิจารณ์ ว่าเป็นทักษะทางสติปัญญาเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ มีการรวบรวมข้อมูลหลักฐาน วิเคราะห์ พิจารณาไตร่ตรองอย่างเป็นระบบ รอบคอบ วางแผน ตลอดจนประเมินผลการแก้ปัญหา ซึ่งผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น เพื่อหาคำตอบของสถานการณ์ปัญหา กิจกรรมการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานในชั้นเรียน มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมี วิเคราะห์ วิจารณ์ เพื่อตัดสินใจและสามารถนำไปสู่ การคิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์ปัญหาได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1. ปรากฏการณ์ที่ใช้ในการศึกษาควรเลือกให้เหมาะสมกับบริบทของนักเรียนและสามารถพบเห็นในชีวิตประจำวัน หรือตามความสนใจของนักเรียน
2. การเลือกสถานการณ์การศึกษา ควรเลือกให้สอดคล้องและส่งเสริมต่อปรากฏการณ์หลัก เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ สืบเสาะหาข้อมูล และนำไปใช้ในการอธิบายต่อปรากฏการณ์หลักได้
3. ในการทำงานกลุ่มควรให้นักเรียนมีการสลับเปลี่ยนหน้าที่กัน เป็นประธาน รองประธาน เลขานุการและสมาชิก เพื่อให้นักเรียนได้เกิดการฝึกฝนทักษะอย่างทั่วถึง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานที่พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียน ผู้วิจัยพบว่ากระบวนการทำงานเป็นกลุ่มเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ดังนั้นควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลของกระบวนการกลุ่มร่วมด้วยซึ่งอาจมีบทบาท ในการส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียน

2. ควรนำการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์ไปใช้ในการบูรณาการร่วมกับวิชาอื่นแต่ ควรคำนึงถึงลักษณะวิชาที่เหมาะสมต่อแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน หรือ เป็นการนำไปรวมกับการจัดการเรียนรู้แบบอื่น เช่น โครงงานเป็นฐาน บริบทเป็นฐาน ปัญหาเป็นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- จิรันธิน คงจีน. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวทางการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นและการช่วยส่งเสริมศักยภาพเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชลธิป สมานิต. (2562). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร. 39 (1), 113.
- วิภาวี ศิริลักษณ์. (2557). การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สิรินภา กิจเกื้อกูล. (2557). การจัดการเรียนวิทยาศาสตร์ที่ศทางสำหรับครูศตวรรษที่ 21. เพชรบูรณ์: จุลติสการพิมพ์.
- อรพรรณ บุตรกตัญญู. (2561). การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อการสร้างแบบองค์รวมและการเข้าถึงโลกแห่งความจริงของผู้เรียน. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 46 (2), 348-365
- Daehler, K. & Folsom, J. (2016). Making Sense of SCIENCE: Phenomena-Based Learning. Online. Retrieved from: <http://www.WestEd.org/mss>
- Kompa, J. S. (2017). Remembering Prof. Howard Barrows: Notes on problem-based learning and the school of the future. Online. Retrieved from: <https://joanakompa.com/tag/phenomenon-based-learning/>
- Pavithra Lakshminarayan. (2019). Phenomenon based learning. Online. Retrieved April 17, 2019, from https://www.mindbytes.coluploads/7/3/7/4/7374149/phenomenon._based_learning_v1_pdf.pdf
- Silander, P. (2015). Phenomenon-based learning. Online. Retrieved from: <http://www.phenomenaleducation.info/phenomenon-based-learning.html>.

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม
เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เรื่อง สมดุลกล

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

**STEM Education Based on Engineering Design Process on Mechanical
Equilibrium to Enhance of Creativity and Innovation
of the 10th Grade Students**

วรรณิภา เวทการ และ ธิติยา บงกชเพชร

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Wannipa Wethakan and Thitiya Bongkotphet

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: wannipa0110@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม และศึกษาผลการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง สมดุลกล เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม รูปแบบการวิจัยเป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน จำนวน 3 วงจรปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดชัยนาท ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 24 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ใบกิจกรรม แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม และแบบประเมินชิ้นงาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าแนวการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมที่สามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีลักษณะดังนี้ คือ ครูควรสร้างความตระหนัก ความสำคัญของสถานการณ์ ที่สำคัญสถานการณ์ต้องมีเงื่อนไขสร้างความท้าทายให้กับนักเรียน นักเรียนได้วิเคราะห์บริบทของสถานการณ์ผ่านการระดมสมอง ออกแบบชิ้นงานหลากหลาย วางแผนขั้นตอนการดำเนินการ เลือกวิธีการทดสอบชิ้นงานที่มีความเหมาะสม ทำการประเมินผลชิ้นงาน ปรับปรุงชิ้นงานให้ดียิ่งขึ้น นำเสนอชิ้นงาน และแก้ไขชิ้นงานของตนเอง ส่วนผลการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมหลังจากการจัดการเรียนรู้ นักเรียนพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมได้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม

* วันที่รับบทความ: 6 สิงหาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 11 สิงหาคม 2565; วันตอบรับบทความ: 13 สิงหาคม 2565

Received: August 6, 2022; Revised: August 11, 2022; Accepted: August 13, 2022

พฤติกรรมการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์เป็นพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกได้มากที่สุดตลอดการจัดการเรียนรู้ และพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกมาได้น้อยที่สุดคือ การเปิดกว้างและความกล้าในการสำรวจ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม; ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม; สมดุลกล

Abstracts

This research aimed to study the learning processes of STEM Education Based on Engineering Design Process and production of Mechanical Equilibrium topic to enhance of Creativity and Innovation of the 10th Grade Students. The research methodology was classroom action research consisting of 3 cycles. The participants were 24 students in the 10th Grade in a Chainat province school, in the second semester, 2021. They were selected by purposive sampling. The research instruments included STEM Education Based on Engineering Design Process lesson plans, student artifact, reflection form, evaluation form of creativity and innovation, evaluation form of student artifact. The data analysis consisted of content analysis and statistics. The results showed that the learning processes of STEM Education Based on Engineering Design Process have the processes of the following: the teacher should realise the significant situation which it should be the conditions for the students. Students must analyse the disadvantages of the situation through brainstorming. Students will have to design various projects. Students have to plan projects. Students have to choose the appropriate project and present the project by themselves. The result of learning process of STEM showed that students develop the project continuously and students also have better scores. Nevertheless, the working creatively with others should be showed all through the learning process and the behavior that the students showed the least was Openness and courage to explore.

Keywords: STEM Education Based on Engineering Design Process; Creativity and Innovation; Mechanical Equilibrium

บทนำ

ความคิดสร้างสรรค์เป็นหนึ่งในทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่หลายๆประเทศให้ความสำคัญเป็นอย่างมากเนื่องจากศตวรรษที่ 21 นั้นเป็นยุคแห่งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้คนในยุคนี้จึงตกอยู่ในสถานะที่ต้องแข่งขันกันตลอดเวลา ผู้คนรุ่นใหม่จึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถและทักษะในการประยุกต์และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆจากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดคนยุคใหม่จึงต้องฝึกความคิดสร้างสรรค์ เพราะโลกกำลังเปลี่ยนยุค จากยุคความรู้สู่ยุคนวัตกรรม การฝึกความคิดสร้างสรรค์จึงสำคัญยิ่ง วิจารณ์ พานิช (2556 : 57)

ปัญหาการขาดความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่สะท้อนมาจากผลการจัดอันดับจากสถาบันที่ได้รับการยอมรับในระดับโลก เรื่อง ความสามารถในการแข่งขัน คือ IMD (International Institute for Management Development) ซึ่งเป็นการประเมินศักยภาพและความพร้อมทางเศรษฐกิจต่อการเติบโตในอนาคตของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของโลกประจำปี ค.ศ. 2021 ประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 28 จากทั้งหมด 64 ประเทศและเขตเศรษฐกิจทั่วโลกที่เข้ารับการประเมิน ในรายงาน IMD ได้สรุปปัจจัยที่กระทบต่อการประเมินในปี ค.ศ.2021 พบว่า นวัตกรรม ถือเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน การสร้างนวัตกรรมก็ยังจำเป็นต้องอาศัยโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา ซึ่งระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษาของประเทศไทยได้รับคะแนนค่อนข้างต่ำ อยู่ลำดับที่ 56 จาก 64 ประเทศทั่วโลก (IMD World Competitiveness Ranking 2021) โดยนวัตกรรมยังมีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ และเป็นตัวบ่งชี้ถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และคุณภาพในการจัดการศึกษาวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย

นอกจากปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้วผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในรายวิชาฟิสิกส์ 1 เรื่อง การเคลื่อนที่แบบต่างๆ โดยใช้เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบประเมินชิ้นงาน และแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม จากการบันทึกหลังสอนของครู เมื่อสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะทำกิจกรรมในเรื่อง การเคลื่อนที่แบบโพรเจกไทล์ ที่กำหนดสถานการณ์ให้นักเรียนสร้างเครื่องยิงวัตถุ พบว่า นักเรียนขาดความคิดริเริ่มในการออกแบบหรือร่างภาพชิ้นงาน ไม่สามารถเสนอวิธีการทดลองและออกแบบการทดลองหรือสร้างชิ้นงานด้วยตนเอง ต้องดูต้นแบบจากการสืบค้นและได้รับคำแนะนำจากครูผู้สอนจึงจะสามารถสร้างชิ้นงานออกมาได้ และใช้ระยะเวลาค่อนข้างนาน อีกทั้งชิ้นงานที่นักเรียนแต่ละกลุ่มออกแบบมานั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกัน นักเรียนไม่สามารถเขียนอธิบายรายละเอียดของชิ้นงานได้ และยังไม่คำนึงถึงประเด็นหลักในด้านของความคิดสร้างสรรค์และเงื่อนไขสถานการณ์ที่ครูกำหนดแสดงให้เห็นว่านักเรียนยังขาดความคิดริเริ่ม หรือความคิดแปลกใหม่ในการสร้างสรรค์นวัตกรรม

แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ควรเน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสนำความรู้มาออกแบบวิธีการหรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการมากขึ้น โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น หรือกระบวนการเพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันที่สุดคล้องต่อบริบทในชีวิตจริง โดยรูปแบบของการแก้ปัญหานั้น ควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกทักษะการคิดในหลายๆแง่มุม มีกระบวนการแก้ปัญหาที่เป็นระบบเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างนวัตกรรมที่มีคุณค่าและแปลกใหม่ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการนำกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเข้ามาใช้ร่วมในการจัดการเรียนรู้นั้น จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงเพื่อแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่ประสมอย่างเป็นขั้นเป็นตอน โดยในแต่ละขั้นตอนจะเป็นการฝึกฝนผู้เรียนให้

เกิดความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ด้วยเหตุผลนี้การจัดการเรียนรู้จัดการเรียนรู้อตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมจึงเป็นการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และ นวัตกรรมของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของปัญหา และมีความสนใจที่จะศึกษาแนว การจัดการเรียนรู้อตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ที่ส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์และนวัตกรรม เรื่อง สมดุลกล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้อตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิง วิศวกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง สมดุลกล
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง สมดุลกล เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้อตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggart (1988 : 11) ประกอบด้วยกิจกรรมการวิจัยที่สำคัญ 4 ขั้นตอนหลัก คือ 1) วางแผน (planning) 2) ปฏิบัติ (action) 3) สังเกต (observation) 4) สะท้อนผล (reflection) กระบวนการ และผลการเปลี่ยนแปลงที่ เกิดขึ้น และปรับปรุงแผนปฏิบัติ (re-planning) โดยดำเนินการจนครบ 3 วงจรปฏิบัติการโดยรายละเอียด ระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัด ชัยนาท ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 24 คน ซึ่งได้จากการคัดเลือก แบบเจาะจง โดยผู้วิจัยได้ทำการแบ่งกลุ่มนักเรียนคละความสามารถ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คนโดยดู จากผลการเรียนในรายวิชาฟิสิกส์ 1 ในภาคเรียนที่ผ่านมาของกลุ่มเป้าหมาย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่

- 2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้อตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการ ออกแบบเชิงวิศวกรรม จำนวน 3 แผน แผนละ 4 ชั่วโมง โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 เรื่อง ได้แก่ 1) สมดุลกล 2) สมดุลต่อการหมุน 3) เสถียรภาพของวัตถุ รวมทั้งหมด 12 ชั่วโมง เป็นเวลา 3 สัปดาห์ โดยแต่ละแผนมี ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้อจำนวน 6 ขั้น ดังนี้ 1) ขั้นระบุปัญหา 2) ขั้นรวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับ

ปัญหา 3) ขั้นตอนแบบวิธีการแก้ปัญหา 4) ขั้นตอนวางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา 5) ขั้นตอนทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน 6) ขั้นตอนเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์ที่ 1 สมมติให้นักเรียนรับบทบาทเป็นวิศวกรในบริษัทแห่งหนึ่ง ลูกค้าต้องการสร้างเขื่อนสำหรับกักเก็บน้ำ และใช้เป็นถนนหรือเส้นทางคมนาคมสำหรับรถยนต์ทั่วไป และรถบรรทุกขนาดใหญ่ได้ ชิ้นงานที่มอบหมาย คือ แบบจำลองโครงสร้างเขื่อน สถานการณ์ที่ 2 สมมติให้นักเรียนรับบทบาทเป็นช่างรับทำอุปกรณ์จับปลา โดยมีชาวบ้านมาว่าจ้างทำยอปลาที่ใช้แรงในการยกน้อยลง แต่สามารถยกปลาที่มีน้ำหนักมากได้ ราคาประหยัด และทนทานต่อการใช้งาน ชิ้นงานที่มอบหมาย คือ สร้างยอปลาผ่อนแรง สถานการณ์ที่ 3 สมมติให้นักเรียนเป็นช่างในร้านขายของเล่นสำหรับเด็กแห่งหนึ่ง มีลูกค้ามาสั่งทำตุ๊กตาดารุมะ (Daruma) เพื่อมอบเป็นของขวัญให้กับลูกชาย โดยระบุเงื่อนไขต่างๆ ชิ้นงานที่มอบหมายคือ ตุ๊กตาดารุมะสำหรับเด็ก ในทุกแผนการจัดการเรียนรู้มีการบูรณาการเนื้อหาความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ โดยแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับดี

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1) ใบกิจกรรม ผู้วิจัยสร้างใบกิจกรรมเพื่อเก็บข้อมูลความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในแผนการจัดการเรียนรู้ ออกแบบให้นักเรียนทำงานเป็นรายกลุ่ม มีจุดประสงค์เพื่อใช้ประเมินความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยผู้วิจัยจะกำหนดสถานการณ์ที่ท้าทายความสามารถให้ไว้ในแต่ละใบกิจกรรม ซึ่งแต่ละแผนจะแตกต่างกันไป โดยนักเรียนจะต้องวิเคราะห์สถานการณ์และระบุความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ข้อจำกัด เงื่อนไขต่างๆ มีการบันทึกการระดมสมองของสมาชิกในกลุ่ม ออกแบบภาพร่างชิ้นงานจำนวน 3 แบบไม่ซ้ำกัน ทำการทดสอบชิ้นงาน ประเมินผลชิ้นงาน แก้ไขปรับปรุงชิ้นงาน และนำเสนอผลงาน พร้อมแนวทางในการปรับปรุงชิ้นงาน โดยมีข้อคำถามและกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เมื่อสร้างเสร็จนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบความครอบคลุม ความเหมาะสมของข้อคำถาม ให้คำแนะนำ และนำมาปรับปรุง แก้ไข จัดพิมพ์ใบกิจกรรมฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป โดยใบกิจกรรมผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับดี

2) แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมของครู และผู้เชี่ยวชาญ (ผู้เชี่ยวชาญเป็นครูชำนาญการพิเศษที่มีประสบการณ์การสอนในรายวิชาฟิสิกส์มากกว่า 10 ปี) ผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถาม ได้แก่ จุดเด่น จุดด้อย อุปสรรค/ ปัญหาที่พบ และแนวทางการปรับปรุงแก้ไขปัญหา เพื่อใช้สอนในครั้งต่อไป และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับข้อคำถาม เมื่อผ่านการพิจารณาแล้ว นำมาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์

เพื่อนำไปใช้จริงในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับดี

3) แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบการประเมินความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนตามกรอบของ Catalina Foothills School District ; CFSD (2018 : Online) โดยนักเรียนจะต้องแสดงพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมทั้งหมด 6 พฤติกรรม ดังนี้ การสร้างความคิด การออกแบบและปรับแต่งความคิด การเปิดกว้างและความกล้าในการสำรวจ การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ การผลิตและสร้างนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์ และการควบคุมและการสะท้อนตนเอง จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมิน เมื่อผ่านการพิจารณาแล้ว นำมาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้จริงในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับดี

4) แบบประเมินชิ้นงาน ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบการประเมินชิ้นงานโดยปรับปรุงรูปแบบจากสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับพฤติกรรมของความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมจากชิ้นงาน ต้นแบบที่ให้นักเรียนร่วมกันสร้างขึ้น โดยประเมินตามเกณฑ์ Rubric score แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมิน เมื่อผ่านการพิจารณาแล้ว นำมาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้จริงในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบชิ้นงานผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับดี

เครื่องมือวิจัยทั้งหมดผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสะเต็มศึกษา และวิทยาศาสตร์ศึกษา จำนวน 1 ท่าน อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเรื่องสมดุลกล จำนวน 1 ท่าน และครูชำนาญการพิเศษที่มีประสบการณ์การสอนในรายวิชาฟิสิกส์มากกว่า 10 ปี จำนวน 1 ท่าน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 1 วางแผน ผู้วิจัยสำรวจสภาพปัญหาของห้องเรียนและข้อมูลของนักเรียน โดยสังเกตพฤติกรรมการแสดงความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเพื่อนำมาใช้ในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สมดุลกล ซึ่งมีเนื้อหาทั้งหมด 3 เรื่อง ได้แก่ สมดุลกล สมดุลต่อการหมุน และเสถียรภาพของวัตถุ

ขั้นที่ 2 ปฏิบัติการ และขั้นที่ 3 สังเกตการณ์ ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมตามที่ได้วางแผนไว้ ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้ใบกิจกรรม ผู้วิจัยใช้แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม และแบบประเมินชิ้นงานในการประเมินความคิดสร้างสรรค์ในระหว่างการจัดการเรียนรู้ แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วย

กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม โดยระหว่างการจัดการเรียนรู้ผู้เชี่ยวชาญจะเข้าร่วมสังเกตการจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัย และหลังจากการจัดการเรียนรู้ ครูและผู้เชี่ยวชาญจะต้องเขียนสิ่งที่ตนสังเกตได้ลงในแบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม

ขั้นที่ 4 สะท้อนผลการปฏิบัติ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากใบกิจกรรม แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ และ นวัตกรรม แบบประเมินชิ้นงาน และแบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมมาวิเคราะห์ สะท้อนผลและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป จนครบ 3 วงจรปฏิบัติการ

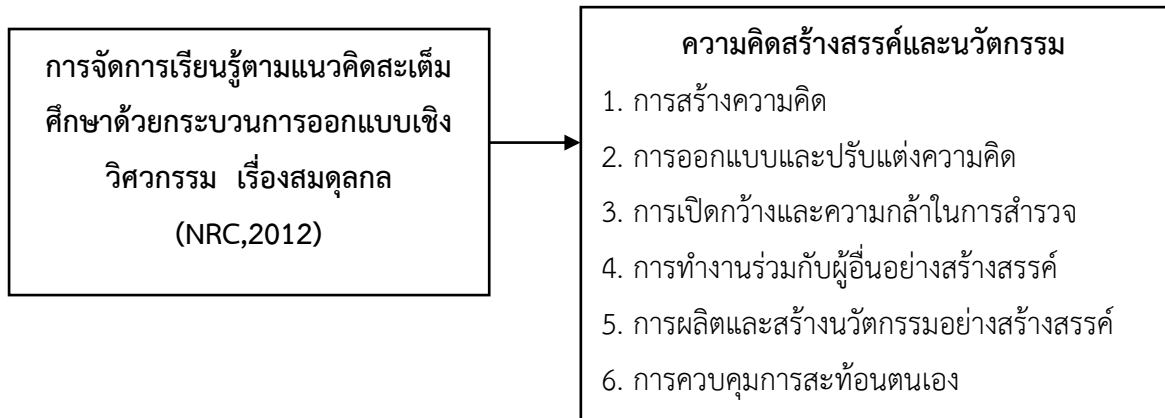
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม เรื่อง สมดุลกล โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากแบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมของครูและผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจะวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยอ่านเนื้อหาจากแบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ จัดกลุ่มข้อความตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมทั้ง 6 ขั้น และวิเคราะห์แยกข้อความในแต่ละขั้นออกเป็นจุดเด่น จุดด้อย อุปสรรค/ ปัญหาที่พบ แนวทางการปรับปรุงแก้ไขปัญหา และพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก จากนั้นจับประเด็นสำคัญของประโยค โดยใช้วลีสั้นๆ เพื่อความเข้าใจง่ายและตรงกันสำหรับผู้อ่าน และทำการลงข้อสรุปเพื่อสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดโดยเขียนเป็นความเรียง

2) การวิเคราะห์ผลการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เรื่อง สมดุลกล โดยใช้ข้อมูลจากแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม แบบประเมินชิ้นงาน และใบกิจกรรม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการใช้แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลตามลักษณะพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในเกณฑ์การประเมิน 6 พฤติกรรมหลัก 20 พฤติกรรมย่อย ที่นักเรียนแสดงออกระหว่างการจัดการเรียนรู้ในทุกขั้นตอนรวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลจากใบกิจกรรม ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อดูพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในเกณฑ์ และนำคะแนนจากการประเมินมาหาค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละของนักเรียนที่แสดงในแต่ละพฤติกรรมหลัก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เรื่อง สมดุลกล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง สมดุลกล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ในแต่ละวงจรปฏิบัติการมาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสะท้อนการจัดการเรียนรู้ พบว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมควรมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

1) ชั้นระบุปัญหา ครูควรเลือกใช้สถานการณ์ที่มีบริบทใกล้ตัวนักเรียน อาจเป็นบริบทในระดับท้องถิ่นที่นักเรียนอาศัยอยู่ ต้องสร้างความตระหนัก ความสำคัญของปัญหา ที่สำคัญสถานการณ์ต้องมีเงื่อนไขสร้างความท้าทายให้กับนักเรียน ในการกำหนดสถานการณ์ ต้องใช้คำที่มีความสั้น กระชับ เข้าใจง่าย นักเรียนทุกคนสามารถอ่านแล้วแปลความหมายได้ตรงกัน ต้องระบุความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ข้อกำหนดและข้อจำกัดต่างๆของสถานการณ์ได้

2) ขั้นรวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ในขั้นนี้ครูผู้สอนควรให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ข้อกำหนด เงื่อนไขและข้อจำกัด จากบริบทของสถานการณ์ เพื่อรวบรวมแนวคิดพื้นฐานที่จะใช้ในการออกแบบว่าอยู่บนพื้นฐานของการใช้วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์อย่างไร มีเทคโนโลยี

อะไรที่ใช้ประโยชน์ในการสร้างชิ้นงานนี้ ครูจะต้องมีการตรวจสอบความรู้ที่นักเรียนได้รับจากการรวบรวมข้อมูลเพื่อดูว่าเพียงพอที่จะไปใช้ในการออกแบบ และสร้างชิ้นงานให้บรรลุตามเกณฑ์ได้หรือไม่

3) ขั้นตอนออกแบบวิธีการแก้ปัญหา ในขั้นนี้ครูผู้สอนควรมีการตรวจสอบความรู้เดิมเกี่ยวกับการเขียนแบบของนักเรียนในรายวิชางานช่าง อธิบายการเขียนแบบภาพร่าง 2 มิติ และ 3 มิติ พร้อมแสดงภาพตัวอย่างการเขียนแบบให้นักเรียนดู และเน้นย้ำถึงองค์ประกอบที่สำคัญในการเขียนแบบภาพร่าง คือ ต้องมีการระบุขนาดของชิ้นงาน และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างชิ้นงาน ควรกระตุ้นให้สมาชิกภายในกลุ่มร่วมกันสืบค้น และช่วยกันออกแบบภาพร่างชิ้นงานโดยคำนึงถึงความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ให้มีความแปลกใหม่ไม่ซ้ำใคร มีการคำนวณต้นทุนการผลิต ความคงทนแข็งแรง และร่วมกันวิเคราะห์ถึงข้อดี-ข้อเสียของแบบร่างเพื่อร่วมกันตัดสินใจเลือกแบบภาพร่างที่ดีที่สุดในการนำมาสร้างชิ้นงาน

4) ขั้นวางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา ครูผู้สอนให้นักเรียนในกลุ่มร่วมกันวางแผนและกำหนดลำดับขั้นตอนในการทำงาน โดยเขียนอธิบายขั้นตอนการดำเนินการของตนเองอย่างละเอียดโดยอาจให้นักเรียนเขียนภาพประกอบตามลำดับขั้นตอนการสร้างชิ้นงานเพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจมากยิ่งขึ้น และสามารถปฏิบัติได้จริงตามขั้นตอน จากนั้นนำมาให้ครูตรวจสอบเพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้ก่อนที่จะสร้างชิ้นงานจริง นอกจากนี้ครูผู้สอนต้องติดตามดูแลเป็นระยะๆ หากไม่บรรลุเป้าหมายในการสร้างชิ้นงานจึงคอยให้คำแนะนำเพื่อให้นักเรียนปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด หากชิ้นงานของนักเรียนมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน ครูผู้สอนควรควรให้นักเรียนตกแต่งชิ้นงานเพิ่มเติม หรือเพิ่มความซับซ้อนของชิ้นงานให้มีจุดเด่นที่แตกต่างจากเพื่อน

5) ขั้นทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน ครูควรอธิบายขั้นตอนการทดสอบชิ้นงาน และชี้แจงรายละเอียดการประเมินชิ้นงานให้ชัดเจน และต้องคอยควบคุมในเรื่องความน่าเชื่อถือของผลการทดสอบให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ทุกคนยอมรับ และให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการสะท้อนผลและประเมินผลชิ้นงานของตนเอง เพื่อตัดสินผลงานของตนเอง อภิปรายจุดแข็ง และจุดอ่อนในชิ้นงานของตนเอง และเสนอแนะแนวทางแก้ไขในการปรับปรุงชิ้นงานให้บรรลุตามเกณฑ์เงื่อนไขสถานการณ์ที่กำหนด

6) ขั้นนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน ในขั้นนี้ให้นักเรียนนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน โดยควรระบุประเด็นในการนำเสนอตั้งแต่สถานการณ์ปัญหาความต้องการเงื่อนไข การรวบรวมข้อมูล การวางแผนการปฏิบัติงานเพื่อแก้ปัญหา การทดสอบ และการประเมินผลเพื่อปรับปรุงแก้ไขชิ้นงาน และให้นักเรียนอธิบายว่าการออกแบบชิ้นงานอยู่บนพื้นฐานของการใช้ความรู้ในด้านวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์อย่างไร มีเทคโนโลยีอะไรที่ใช้ประโยชน์ในการสร้างชิ้นงานนี้ ในระหว่างการทำงานเกิดปัญหาอุปสรรคระหว่างการสร้างชิ้นงานอย่างไร มีการปรับแก้อย่างไร และผลลัพธ์สุดท้ายเป็นไปตามเป้าหมายและความต้องการหรือไม่

2. ผลการศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง สมดุลกล เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม

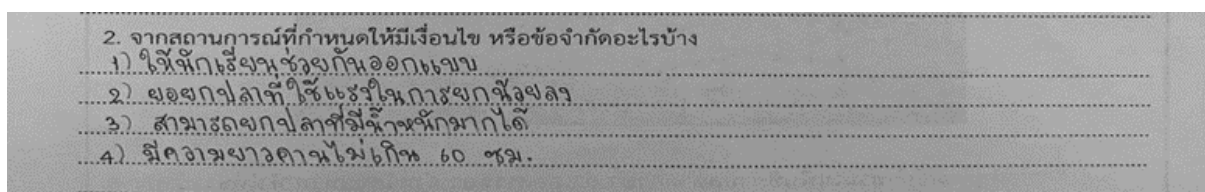
ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม แบบประเมินชิ้นงาน และใบกิจกรรม โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 3 วงจรปฏิบัติการ แสดงดังตารางที่ 1 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนจากแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการที่ 1-3

พฤติกรรม	วงจรปฏิบัติการที่ 1		วงจรปฏิบัติการที่ 2		วงจรปฏิบัติการที่ 3	
	คะแนนเฉลี่ย	คิดเป็นร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย	คิดเป็นร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย	คิดเป็นร้อยละ
1. การสร้างความคิด (คะแนนเต็ม 3 คะแนน)	2.00	66.67	2.25	75.00	2.50	83.33
2. การออกแบบและการปรับแต่งความคิด (คะแนนเต็ม 2 คะแนน)	1.00	50.00	1.25	62.50	1.50	75.00
3. การเปิดกว้างและความกล้าในการสำรวจ (คะแนนเต็ม 2 คะแนน)	0.75	37.50	1.00	50.00	1.25	62.50
4. การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ (คะแนนเต็ม 3 คะแนน)	2.25	75.00	2.50	83.33	2.75	91.67
5. การผลิตงานและนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์ (คะแนนเต็ม 7 คะแนน)	3.75	53.57	4.75	67.85	5.00	71.42
6. การควบคุมและการสะท้อนตนเอง (คะแนนเต็ม 3 คะแนน)	1.75	58.33	2.00	66.67	2.25	75.00

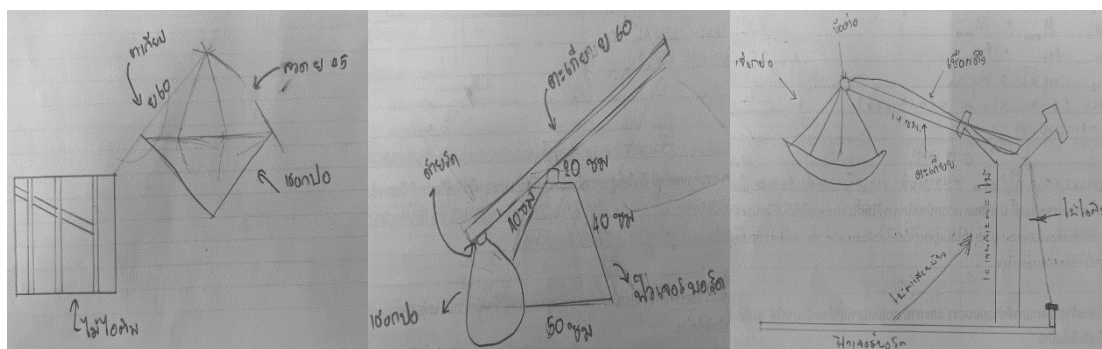
จากตารางที่ 1 พบว่า ในแต่ละวงจรปฏิบัติการมีคะแนนพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเพิ่มขึ้นตามวงจรปฏิบัติการ 1 , 2 และ 3 ตามลำดับ แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ซึ่งมีความสอดคล้องกับคะแนนความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม จากการประเมินในใบกิจกรรมหลังการจัดการเรียนรู้ในแต่ละวงจรปฏิบัติการ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านพฤติกรรมการสร้างความคิด นักเรียนมีการระบุนโยบาย ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ ได้ถูกต้องครบถ้วน ตัวอย่างคำตอบดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 แสดงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมด้านการสร้างความคิดของนักเรียน

ด้านพฤติกรรมการออกแบบและการปรับแต่งความคิด การเปิดกว้างและความกล้าในการสำรวจ และการผลิตและสร้างนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์ โดยทั้ง 3 พฤติกรรมนี้ นักเรียนสามารถทำการออกแบบชิ้นงานที่แตกต่างกันจำนวน 3 แบบ และมีการเขียนอธิบายรายละเอียดของชิ้นงานโดยระบุขนาด วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างชิ้นงาน ตัวอย่างคำตอบดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 แสดงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมด้านการออกแบบและการปรับแต่ง

ด้านพฤติกรรมการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ นักเรียนแต่ละกลุ่มมีการสรุปความคิดของสมาชิกภายในกลุ่มทุกคน มีการเชื่อมโยงความคิดเห็นของสมาชิกทุกคนในการออกแบบชิ้นงาน มีการสังเคราะห์จากมุมมองที่แตกต่างกันของสมาชิก เพื่อหาข้อสรุปแนวทางในการออกแบบและสร้างชิ้นงาน โดยนักเรียนมีการบันทึกการระดมสมองของสมาชิกทุกคนภายในกระดาษโดยแสดงตัวอย่างการระดมสมองของนักเรียนกลุ่มที่ 3 ดังนี้

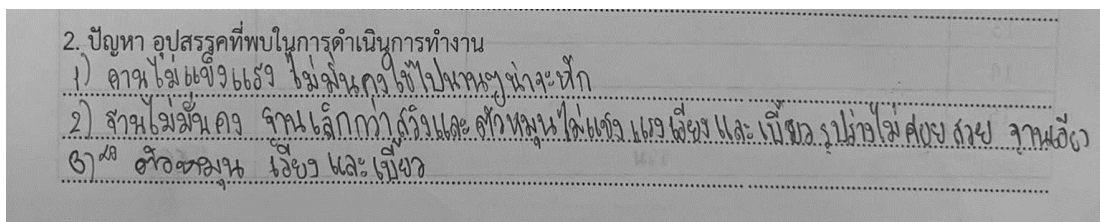
นักเรียนคนที่ 1 : เราใช้ฟิวเจอร์บอร์ดทำเป็นฐานล่างสุดเอาไว้ตั้งคานดีไหม

นักเรียนคนที่ 2 : ก็ได้เนาะ จะได้วางบนพื้นเรียบได้เวลาทดสอบ แต่ว่าฐานก็ต้องทำให้มันหนักนะ ถ้าฐานเบาเวลาใส่ปลาแล้วออกแรงกดคาน ฐานมันจะลอยได้ อาจจะต้องหาอะไรมายึดติดหรือทำให้ฐานมันหนัก อาจจะใช้ไม้อัดมิก่อนให้สูงบนฟิวเจอร์บอร์ดอีกที

นักเรียนคนที่ 3 : แล้วคานจะออกแบบยังไง เอาแบบนี้ไหม แกเคยเห็นง่ามยิงหนังสติ๊กปะ เราว่าน่าจะทำเป็นคานได้นะ

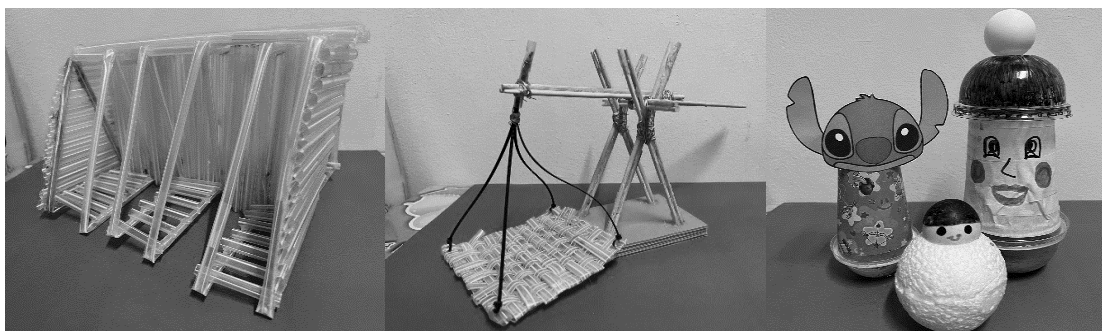
นักเรียนคนที่ 2 : มันก็พอได้อยู่ แต่ว่าถ้ามันมีแค่ง่ามเดียวมันจะรับแรงได้มากป่าว อีกอย่างน่าจะออกแบบคานให้ฐานมันกว้าง

ด้านพฤติกรรมกรรมการควบคุมและการสะท้อนตนเอง มีการระบุปัญหาอุปสรรคที่พบในระหว่าง การดำเนินงานสร้างชิ้นงานของกลุ่ม พร้อมบอกแนวทางในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงชิ้นงาน มีการประเมิน ความสำเร็จของตนเองในการสร้างและทดสอบชิ้นงานตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังรูปที่ 4

รูปที่ 4 แสดงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมด้านการควบคุมและการสะท้อนตนเอง

ด้านพฤติกรรมการผลิตและสร้างนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์ นักเรียนมีการบรรยายละเอียดเกี่ยวกับ กลุ่มเป้าหมาย มีการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายเชิงลึก มีการนำวัสดุอุปกรณ์รอบตัวมาประยุกต์ใช้ในการสร้าง ชิ้นงาน มีการวางแผนขั้นตอนการทำงานอย่างละเอียดเป็นลำดับขั้นตอนชัดเจน สามารถสร้างชิ้นงานได้ตาม แบบที่ได้ออกแบบไว้ ชิ้นงานเป็นไปตามข้อกำหนด มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงชิ้นงานเพื่อให้บรรลุเกณฑ์ที่ กำหนดได้สำเร็จ ดังรูปที่ 5

รูปที่ 5 แสดงภาพตัวอย่างชิ้นงานทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ

อภิปรายผลการวิจัย

1. นักเรียนมีพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด สะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเพิ่มทักษะต่างๆ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงออกถึงพฤติกรรมด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมในระหว่างการทำกิจกรรม โดยผู้เรียนมีโอกาสนำความรู้มาออกแบบวิธีการหรือกระบวนการเพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เพื่อให้ได้เทคโนโลยีซึ่งเป็นผลผลิตจากกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม โดยในแต่ละขั้นตอนจะเป็นการฝึกฝนผู้เรียนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมผ่านการทำความเข้าใจและวิเคราะห์ปัญหาจากสถานการณ์ ศึกษาค้นคว้า และทำการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา มีการระดมสมองออกแบบชิ้นงานให้มีความแปลกใหม่ไม่ซ้ำใคร และสามารถใช้ประโยชน์หรือแก้ปัญหาได้ มีการวางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา ตรวจสอบชิ้นงาน นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน โดยความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเกิดจากการที่ผู้เรียนได้ฝึกเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ปัญหา สังเคราะห์จนนำไปสู่การพัฒนาเป็นนวัตกรรมของผู้เรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับ นัตยา หัสมิตร (2563 : 151) กล่าวว่า การจัดการเรียนตามแนวทางสะเต็มศึกษาที่มีการนำกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเข้ามาใช้ร่วมในการจัดการเรียนรู้นั้นจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงเพื่อแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่ประสบอย่างเป็นขั้นเป็นตอน

2. ผลการวิเคราะห์คะแนน พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่ตรวจจากการบันทึกในใบกิจกรรมระหว่างการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการที่ 1-3 ผู้เรียนมีคะแนนเพิ่มขึ้นทุกพฤติกรรมที่กำหนด โดยมีพฤติกรรมที่ได้คะแนนมากที่สุดและน้อยที่สุด ดังต่อไปนี้ พฤติกรรมที่ได้คะแนนมากที่สุด คือ การทำงานกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในทุกวงจรปฏิบัติการ เนื่องจากในการจัดการเรียนรู้นั้นมีขั้นตอนหลายขั้นตอนที่ต้องอาศัยการทำงานเป็นทีม มีการระดมสมอง เพื่อแสดงความคิดเห็น ของสมาชิกกลุ่ม และนำมาสังเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ช่วยกันเติมเต็มในส่วนที่สมาชิกขาด และนักเรียนทุกกลุ่มก็แสดงพฤติกรรมย่อยออกมาชัดเจน มีการสรุปความคิดของสมาชิกกลุ่มทุกคน มีการเชื่อมโยงความคิดของสมาชิกทุกคนในการออกแบบชิ้นงาน มีการสังเคราะห์จากมุมมองที่แตกต่างของสมาชิก นอกจากนี้นักเรียนได้ทำการฝึกการระดมสมองในวงจรปฏิบัติการที่ 1 และวงจรปฏิบัติการที่ 2 ทำให้เข้าใจในวิธีการทำงานมากขึ้นอีกด้วยสอดคล้องกับ ดารารัตน์ ชัยพิลา (2559 : 98-109) ที่กล่าวว่า STEM Education เป็นแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อปลูกฝังให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยทักษะที่พึงเกิดขึ้นนั้นได้แก่

การทำงานเป็นทีม ทักษะการสื่อสาร ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และทักษะการแก้ปัญหา

พฤติกรรมที่มีคะแนนน้อยที่สุด คือ การเปิดกว้างและความกล้าในการสำรวจ เนื่องจากพฤติกรรมที่นักเรียนต้องแสดงออกมา ต้องแสดงให้เห็นถึงการออกแบบที่แปลกใหม่และท้าทายความสามารถของนักเรียน

ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยยังฝึกนักเรียนไม่เพียงพอที่จะให้นักเรียนแสดงออกถึงพฤติกรรมดังกล่าวได้อย่างเต็มที่ อันเนื่องมาจากระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายใน 3 วงจรปฏิบัติการนั้นไม่เพียงพอ สอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2556 : 57) ที่กล่าวว่า การจะเกิดทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ ต้องใช้เทคนิคสร้างมุมมอง หลากหลายเทคนิค เช่น การระดมความคิด สร้างมุมมองแปลกใหม่ ทั้งที่เป็นการปรับปรุงเล็กน้อยจากของเดิม หรือเป็นหลักการที่แหวกแนวโดยสิ้นเชิง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับสมดุกลที่นำมาเป็นจุดเริ่มต้นเพื่อกระตุ้นความสนใจต้องมีความท้าทาย และต้องเหมาะสมกับระดับของนักเรียน สถานการณ์มีการระบุเงื่อนไข ความต้องการ ข้อจำกัดอย่างชัดเจนและนักเรียนเข้าใจได้ตรงกันทุกคน
2. เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยการออกแบบเชิงวิศวกรรมค่อนข้างใช้เวลามาก เวลาในคาบเรียน 4 ชั่วโมง อาจไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูอาจให้นักเรียนทำกิจกรรมนอกเวลาเรียนในชั้นการสร้าง และการนำเสนอชิ้นงาน โดยครูต้องทำหน้าที่คอยติดตาม และประเมินผลการทำงานของนักเรียนระหว่างการทำกิจกรรมนอกเวลาเรียนด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยการออกแบบเชิงวิศวกรรมควรเชิญวิทยากรที่มีความรู้หรือความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ มาให้ความรู้กับนักเรียนโดยเฉพาะขั้นรวบรวมข้อมูล และขั้นการออกแบบและวางแผน เพราะเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาด้วยการออกแบบเชิงวิศวกรรม นักเรียนจะสามารถเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งว่าการออกแบบที่ดีและมีประสิทธิภาพที่สามารถนำไปใช้ได้จริงต้องทำอย่างไร
2. ในการทำวิจัยครั้งต่อไปสามารถใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยการออกแบบเชิงวิศวกรรมนี้ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดขั้นสูง ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้ เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดวิเคราะห์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ดรรรัตน์ ชัยพิลา. (2559). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานตามแนวคิด STEM Education เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง ปฏิบัติการเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 27 (2), 98-109.
- นัตยา หัสมินทร์. (2563). การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาที่เน้นกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม และพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบร่วมมือของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). การสร้างการเรียนรู้ที่ศตวรรษที่ 21 .กรุงเทพมหานคร: 8. เจริญการพิมพ์.
- Catalina Foothills School District (2018). *Creativity and Innovation Rubric Grades 9-12 Online*. Retrieved october 11, 2021 from : https://www.cfsd16.org/application/files/4715/2989/2859/K12_CREATIVITY-INNOVATION_2018.pdf .
- Kermis, S. and McTaggart, R. (1988). *The action research planer (3rded.)*. Victoria: Deakin University.

การวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดท้องถิ่น
ในเขตจังหวัดนนทบุรี
**Factor Analysis of Child Development in Nonthaburi Provincial
Administrative Organizations**

อัญติดากรณ์ ไชยศิริรินทร์ และ นันทิยา น้อยจันทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Aunyatidakorn Chaikirin and Nantiya Noichan
Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: chaikirin.20@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดท้องถิ่นในเขตจังหวัดนนทบุรีโดยการสัมภาษณ์จำนวน 7 คน และและจากแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่าข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และ ครูพี่เลี้ยงเด็กเล็กของโรงเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตจังหวัดนนทบุรี จำนวน 400 ตามแนวคิดตัวอย่างตามแนวคิดของ Cattell (1978 : 139-164)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจเกี่ยวกับวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดท้องถิ่นในเขตจังหวัดนนทบุรี โดยใช้เทคนิค การวิเคราะห์องค์ประกอบ ประเภทการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ โดยใช้วิธีสกัดองค์ประกอบแบบวิธีประกอบหลักองค์ประกอบ ได้องค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ผลการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นทั้ง 2 วิธี ประกอบด้วยค่า KMO ซึ่งเป็น การตรวจสอบความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่าง โดยค่า KMO ควรมีค่ามากกว่า 0.50 จะถือว่า กลุ่มตัวอย่างมีขนาดเหมาะสม และค่า Bartlett's Test เป็นการตรวจสอบเมตริกสหสัมพันธ์ของ กลุ่มประชากรว่าเป็นเมตริกอัตลักษณ์หรือไม่ (Identity Matrix) ทั้งนี้ค่า Bartlett's Test ควรมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งผลการทดสอบพบว่า ค่า KMO มีค่าเท่ากับ 0.957 และค่า Bartlett's Test มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 จึงกล่าวได้ว่า ข้อมูลที่ได้จากการเก็บตัวอย่างมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตจังหวัดนนทบุรีได้

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ปัจจัย; ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก; นนทบุรี;

Abstracts

The purpose of this study was to analyze the factors of management of child development centers under local jurisdiction in Nonthaburi Province by interviewing 7 people and from questionnaires. The results showed that the general information of the respondents who is the school director Deputy director of the school, teacher and nanny of the school Child Development Center In Nonthaburi Province, the number of 400 based on the concept of Cattell (1978: 139-164) was selected from those who have direct interests in the Child Development Center.

The results of an exploratory component analysis on the management factor analysis of local child development centers in Nonthaburi province by using the composition analysis technique. Exploratory Factor Analysis by using element extraction method Six components were obtained. The results of the two preliminary agreement tests consisted of KMO, which is a check of the suitability of the sample, where a KMO should be greater than 0.50, the sample is of reasonable size, and the Bartlett's Test is a validation of the United Metrics. . relationship of Population group as an identity matrix or not (Identity Matrix). Bartlett's Test should be statistically significant. The test results showed that KMO was 0.957 and Bartlett's Test was statistically significant at .000. that The data obtained from the sample collection are suitable for the exploratory component analysis of child development center management factors. in Nonthaburi Province

Keywords: Factor Analysis; Child development; Nonthaburi

บทนำ

การศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการวางรากฐานความรู้ที่สำคัญของเด็กสำหรับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น เป็นการเตรียมความพร้อมในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่สนองตอบความต้องการตามวัย ซึ่งการจัดการศึกษาต้องมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีคุณภาพสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัว ชุมชน และสังคมได้อย่างมีความสุขเต็มศักยภาพของ แต่ละคนและมีความเหมาะสมกับวัยและดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมในสังคมของตนเอง การพัฒนาเด็กปฐมวัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องได้รับการดูแลให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตทางสังคมของเด็กในแต่ละท้องถิ่น ให้มีลักษณะเฉพาะและแตกต่างกันไปจากกระแสความเปลี่ยนแปลงในสังคมที่ผ่านมา พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน ได้เห็นคุณค่าของการศึกษาและตระหนักถึงสิทธิของมนุษย์ที่จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่อยู่ในชุมชนจำนวนมากเริ่มมีความกระตือรือร้นที่เข้ามารับรู้และสนับสนุนการจัดการศึกษา ให้แก่บุตรหลานของตน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาลได้จัดการศึกษาปฐมวัยแก่เด็กอายุ 3-5 ขวบในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้งบประมาณจากเงินรายได้เทศบาลเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการเพื่อ มุ่งเน้นพัฒนาความพร้อมให้แก่เด็กในวัย 3-5 ขวบ ให้ได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจสังคม สติปัญญา และมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาต่อในระดับประถมศึกษา (นวลจันทร์ บุคตา, 2564 : 38-46)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กในวัยนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งอันจะส่งผลไปถึงการพัฒนาระยะต่อไปในชีวิต ซึ่งสภาพแวดล้อมของเด็กวัยนี้ส่วนหนึ่งมาจากสภาพแวดล้อมทางบ้าน ชุมชน และจากสถานศึกษา การจัดการศึกษาในวันนี้จะต้องคอยเอาใจใส่ดูแลในการช่วยให้เกิดพัฒนาการในเด็ก หนึ่งในหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในปัจจุบันก็คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งการจัดการศึกษาโดยบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ต้องให้เป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น สำหรับเรื่องอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรม และฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐ ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 บัญญัติไว้ว่าอำนาจหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทรับผิดชอบจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่รวมถึงการจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 18 ว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยให้จัดในสถานพัฒนาปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในมาตรา 41 ได้บัญญัติว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิ จัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการในท้องถิ่นเพื่อลดความซ้ำซ้อนในเรื่องการจัดบริการสาธารณะด้านการจัดการศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็ก จึงมีการถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดหน่วยงานต่าง ๆ มาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่คือ 1) กำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่าง ๆ ให้ได้คุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามนโยบายและแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน การพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบเลิก หรือย้ายรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4) พิจารณาเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการบริหารงานด้านบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 5) พิจารณาเสนอแผนงาน/โครงการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามหลักวิชาการ และแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 6) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 7) ส่งเสริมสนับสนุนร่วมมือการพัฒนาเด็กเล็กของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 8) ปฏิบัติหน้าที่ตามที่มิกฎหมาย ระเบียบ หรือตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และจังหวัดกำหนด (วนิดา และ ศันสนีย์, 2560 : 2093-2104)

การบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง – ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีผู้นำมีความสามารถ มีความคิดสร้างสรรค์ ความกล้าเสี่ยงตัดสินใจ เก่งพร้อมทั้งมีบทบาทในการบริหารอย่างมี ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่–เผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงภายนอก ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี ล้วนแต่เป็นแรงผลักดันให้องค์กรจะต้องเร่งปรับตัว พัฒนากลยุทธ์ขององค์กร เปลี่ยนวิธีคิด วิธีการทำงานภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สร้างวัฒนธรรมองค์กรใหม่ ดังนั้นผู้นำควรมีคุณลักษณะของผู้นำเชิงกลยุทธ์ คือ 1) ผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง 2) ความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ 3) การมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต 4) วิธีการคิดเชิงปฏิบัติ 5) การกำหนดวิสัยทัศน์ และการสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม : ผู้นำที่เข้าใจดีว่าการทำงานเป็นทีมเป็นหนทางสู่ความสำเร็จขององค์กร ผู้นำจึงต้องสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม ผู้นำควรสนับสนุนให้พนักงานทุกระดับชั้นได้ปฏิบัติงานร่วมกันช่วยเหลือกัน สื่อสารอย่างเปิดเผยแก้ไขปัญหาร่วมกัน ให้อภัยกัน ไม่หาคนผิดแต่หาสาเหตุที่–ผิดพลาด ที่–สำคัญหาโอกาสฉลองความสำเร็จ (วนิดา และ ศันสนีย์, 2560 : 2093-2104).

จากความเป็นมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับปฐมวัยเป็นรากฐานที่สำคัญในการนำไปสู่อนาคตภายภาคหน้าผู้บริหารจะต้องมีองค์ประกอบทั้ง 4 ประการ คือ กลุ่มบุคคล จุดมุ่งหมาย กระบวนการทำงาน และทรัพยากร จะต้องมีการทำงานที่เหมาะสม มีการช่วยกำหนดเป้าหมาย และจะสามารถทำงานนั้นให้บรรลุเป้าหมายนั้นได้ จึงต้องได้รับการสนับสนุนส่งเสริมช่วยเหลือจากหน่วยงานท้องถิ่น หรือหน่วยงานราชการที่มีภารกิจที่รับผิดชอบการบริหารจัดการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องให้ความสำคัญการบริหารจัดการศึกษาให้มีความถูกต้องตามนโยบายแผน การนำเอายุทธศาสตร์ชาติมาพัฒนา การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพสิ่งแวดล้อม ตามแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ในช่วงพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาปรับใช้ในการบริหารจัดการจะเห็นได้ว่า การดำเนินงานสร้างสุขภาพของประเทศไทยในอดีตเป็นกิจกรรมเสริมอนามัยสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก โดยการนำเอาข้อมูล ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ข้อมูลระดับกระทรวงสาธารณสุข เช่น นโยบายและยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข ระบบการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยปัจจุบันปัญหาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่มีแนวโน้ม ในขณะที่ประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการไม่ค่อยมีความป้องกันและคุ้มครองสิทธิทางสุขภาพให้แก่เด็ก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปัจจัยการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดท้องถิ่น ในเขตจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดท้องถิ่น ในเขตจังหวัดนนทบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตจังหวัดนนทบุรี ดำเนินการโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ผสมผสานกับการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. **กลุ่มเป้าหมาย** ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารและคณะครู ครูผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่น ในเขตจังหวัดนนทบุรี จำนวน 663 คน จาก 78 โรงเรียน การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การสุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของ Comrey and Lee โดยเสนอขนาดตัวอย่างที่เพียงพอในการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) จะดีมากกว่า 500 คน ซึ่งสอดคล้องกับ Cattell (1978 : 139-164) เสนอว่า 400 คน จะเป็นขนาดตัวอย่างที่ดี ในการตั้งเป้าหมายโดยให้ความเห็นว่าในบริบทของปัญหาส่วนใหญ่ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงกำหนด ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งเป็นผู้บริหารและคณะครู ครูผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่น ในเขตจังหวัดนนทบุรี

2. **การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้** มีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายรูปแบบ โดยเรียงลำดับการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

2.1 การเก็บข้อมูลเบื้องต้น ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ เรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยจัดทำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จำนวน 10 ข้อ

2.2 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัย และจากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการ จำนวน 5 คน มาคัดเลือกตัวชี้ปัจจัยเพื่อจัดทำ ข้อคำถามของแบบสอบถาม เรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตจังหวัดนนทบุรี

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง ของปัจจัยการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตจังหวัดนนทบุรี ที่พัฒนาขึ้นโดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ตามระเบียบวิธีทางสถิติโดยใช้โปรแกรมใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน

1) หนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด จำนวน 55 ศูนย์

2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครู ครูผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 55 โรงเรียน โดยการส่งหนังสือแนะนำและแบบสอบถามไปยังศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 400 ฉบับ โดยวิธีการส่งลิงค์ QR code แล้วตอบแบบสอบถามส่งกลับมายังผู้วิจัย

5) ติดตามประเมินผล

6) ประเมินผลเพื่อจัดทำสรุป

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารพัฒนาและจัดการบุคลากรควบคู่กับชุมชน พบว่า องค์ประกอบที่ 1 อธิบายได้ด้วยตัวชี้วัดสำคัญ 15 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.411 ถึง 0.788 โดยตัวชี้วัดที่สามารถอธิบายด้านองค์ประกอบที่ 1 ที่สูงสุด ได้แก่ ปัจจัยด้าน ผู้บริหารมีเกณฑ์การประเมินผลงานของบุคลากรที่ชัดเจน (0.788) รองลงมาคือ ปัจจัยด้าน ผู้บริหารได้จัดทำคู่มือการทำงานและการประสานงานของบุคลากรไว้อย่างชัดเจน (0.776) และปัจจัยด้าน ผู้บริหารได้จัดทำคุณสมบัติประจำตำแหน่งของบุคลากร (0.709) ตามลำดับ ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ปัจจัยด้านชุมชนและครอบครัวมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร (0.411) องค์ประกอบนี้มีค่าความแปรปรวน (Eigenvalues) เท่ากับ 22.387 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance) เท่ากับ 47.632 แสดงว่าตัวชี้วัดทั้ง 15 ตัวชี้วัดเป็นตัวชี้วัดที่บรรยายองค์ประกอบนี้ได้ดีที่สุดและสามารถอธิบาย ความแปรปรวนองค์ประกอบที่ 1 ได้ร้อยละ 47.632 ซึ่งเมื่อเทียบค่า ความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) กับองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบแล้ว ด้านการบริหารพัฒนาและจัดการบุคลากรควบคู่กับชุมชน นี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 1

ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 2 ด้านการประกันคุณภาพและพัฒนาสังคม พบว่า องค์ประกอบที่ 2 อธิบายได้ด้วยตัวชี้วัดสำคัญ 10 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.727 ถึง 0.806 โดยตัวชี้วัดที่สามารถอธิบายด้านองค์ประกอบที่ 2 ที่สูงสุด ได้แก่ ปัจจัยด้าน ครูได้มีการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนทุกปีการศึกษา (0.806) รองลงมาคือ ปัจจัยด้าน ครูและครูผู้ดูแลเด็กมีการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ ทุกปีการศึกษา (0.794) และปัจจัยด้าน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการส่งเสริมด้านโภชนาการ (0.787) ตามลำดับ ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ปัจจัยผู้บริหารและคณะครูได้พัฒนาและระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกปี (0.727) องค์ประกอบนี้มีค่าความแปรปรวน (Eigenvalues) เท่ากับ 4.124 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance) เท่ากับ 8.775 แสดงว่าตัวชี้วัดทั้ง 10 ตัวชี้วัด เป็นตัวชี้วัดที่บรรยายองค์ประกอบนี้รองลงมาที่สามารถอธิบาย ความแปรปรวนองค์ประกอบที่ 2 ได้ร้อยละ 8.775 ซึ่งเมื่อเทียบค่า ความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) กับองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบแล้ว ด้านการประกันคุณภาพและพัฒนาสังคมนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 2

ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 3 พบว่า องค์ประกอบที่ 3 ด้านความพร้อมของสถานที่และโครงสร้างการดำเนินงาน อธิบายได้ด้วยตัวชี้วัดสำคัญ 9 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.429 ถึง 0.706 โดยตัวชี้วัดที่สามารถอธิบายด้านองค์ประกอบที่ 3 ที่สูงสุด ได้แก่ ปัจจัยด้าน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวนบุคลากรครบตามโครงสร้างที่วางไว้ (0.706) รองลงมาคือ ปัจจัยด้าน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคู่มือความปลอดภัย ที่แสดงขั้นตอนการอพยพ (0.673) และปัจจัยด้าน บุคลากรทุกคนได้ผ่านการทดสอบทางจิตวิทยาว่าพร้อมสำหรับการสอนหรือดูแลเด็กเล็ก (0.598) ตามลำดับ ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีตู้ยาและเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับปฐมพยาบาลครบถ้วน (0.429) องค์ประกอบนี้มีค่าความแปรปรวน (Eigenvalues) เท่ากับ 1.906 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance) เท่ากับ 4.056 แสดงว่าตัวชี้วัดทั้ง 9 ตัวชี้วัด เป็นตัวชี้วัดที่บรรยายองค์ประกอบนี้รองลงมาที่สามารถอธิบาย ความแปรปรวนองค์ประกอบที่ 3 ได้ร้อยละ 4.056 ซึ่งเมื่อเทียบค่า ความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) กับ องค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบแล้ว ด้านความพร้อมของสถานที่และโครงสร้างการดำเนินงาน นี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 3

ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 4 พบว่า องค์ประกอบที่ 4 ด้านการสร้างเครือข่ายความรู้ในองค์กร อธิบายได้ด้วยตัวชี้วัดสำคัญ 5 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.429 ถึง 0.706 โดยตัวชี้วัดที่สามารถอธิบายด้านองค์ประกอบที่ 4 ที่สูงสุด ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหารผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน (0.758) รองลงมาคือ ปัจจัยด้าน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เสริมสร้างความเข้มแข็ง (0.694) และปัจจัยด้าน คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความเข้าใจ (0.65) ตามลำดับ ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (0.529) องค์ประกอบนี้มีค่าความแปรปรวน (Eigenvalues) เท่ากับ 1.193 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance) เท่ากับ 2.538 แสดงว่าตัวชี้วัด 5 ตัวชี้วัด เป็นตัวชี้วัดที่บรรยายองค์ประกอบนี้รองลงมาที่สามารถอธิบาย ความแปรปรวนองค์ประกอบที่ 3 ได้ร้อยละ 4.056 ซึ่งเมื่อเทียบค่า ความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) กับ องค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบแล้ว ด้านการสร้างเครือข่ายความรู้ในองค์กร นี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 4

ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 5 พบว่า องค์ประกอบที่ 5 ด้านการสร้างเครือข่ายความรู้ในชุมชน อธิบายได้ด้วยตัวชี้วัดสำคัญ 5 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.429 ถึง 0.706 โดยตัวชี้วัดที่สามารถอธิบายด้านองค์ประกอบที่ 5 ที่สูงสุด ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหารได้จัดทำวิสัยทัศน์ และพิจารณาคัดเลือกบุคลากรไว้อย่างชัดเจน (0.629) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านผู้บริหารมีนโยบายการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ชัดเจน (0.608) และปัจจัยด้าน ชุมชนและครอบครัว มีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์การเรียนรู้ (0.598) ตามลำดับ ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ชุมชนและครอบครัวมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ด้านวิชาการ) (0.511) องค์ประกอบนี้มีค่าความแปรปรวน (Eigenvalues) เท่ากับ 1.127 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance) เท่ากับ

2.398 แสดงว่าตัวชี้วัดทั้ง 5 ตัวชี้วัด เป็นตัวชี้วัดที่บรรยายองค์ประกอบนี้รองลงมาที่สามารถอธิบาย ความแปรปรวนขององค์ประกอบที่ 5 ได้ร้อยละ 2.538 ซึ่งเมื่อเทียบค่า ความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) กับ องค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบแล้ว ด้านการสร้างเครือข่ายความรู้ในชุมชนนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 5

ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 6 พบว่า องค์ประกอบที่ 6 ด้านการสร้างเครือข่ายความรู้ โดยองค์กรภาครัฐ อธิบายได้ด้วยตัวชี้วัดสำคัญ 3 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.429 ถึง 0.706 โดยตัวชี้วัดที่สามารถอธิบายด้านองค์ประกอบที่ 6 ที่สูงสุด ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน (0.697) รองลงมาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบและกิจกรรมความร่วมมือ (0.579) และส่วนลำดับสุดท้าย คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม (0.532) องค์ประกอบนี้มีค่าความแปรปรวน (Eigenvalues) เท่ากับ 1.102 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance) เท่ากับ 2.344 แสดงว่าตัวชี้วัดทั้ง 3 ตัวชี้วัด เป็นตัวชี้วัดที่บรรยาย องค์ประกอบนี้รองลงมาที่สามารถอธิบาย ความแปรปรวนขององค์ประกอบที่ 3 ได้ร้อยละ 2.344 ซึ่งเมื่อเทียบค่า ความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) กับองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า ตัวชี้วัดการศึกษาในครั้งนี้นับตั้งแต่การทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Review of Related Literature and Research) การศึกษาการพัฒนาความเป็นไปได้ในการพัฒนาตัวชี้วัดโดยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เมื่อพิจารณาผลการวิจัยพบว่า สามารถตอบคำถามการวิจัยทั้ง 2 ข้อ โดยคำถามการวิจัย 1.การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามกรอบแผนยุทธศาสตร์ชาติ ในจังหวัดนนทบุรี เป็นอย่างไร 2.การวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดนนทบุรี ควรเป็น อย่างไร และจากผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับดีมาก จากผลการวิจัยที่ปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก มีการพัฒนาตัวชี้วัดอย่างเป็นขั้นตอนและต่อเนื่อง โดยเก็บข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณอย่างเหมาะสม จึงส่งผลให้ได้ตัวชี้วัดอย่างแท้จริง ประกอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อนำมาประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ได้ดำเนินการเก็บจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ที่เป็นนักวิชาการด้านการศึกษา จำนวน 2 คนเป็นผู้บริหารที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 400

จากผลการศึกษาทั้งหมด 47 ตัวชี้วัด ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตจังหวัดนนทบุรี โดยใช้เทคนิค การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ประเภทการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยใช้วิธีสกัดองค์ประกอบแบบวิธีประกอบหลักองค์ประกอบ (Principal Components Factoring) ได้องค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ซึ่งด้านที่ 1 สอดคล้องกับชะบาไพร แสงชมพู (2559 : 1-19) กลุ่มตัวอย่าง บุคลากรขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบ เกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 351 คน พบว่ามีสภาพและปัญหาทางด้านการบริหาร จัดการไม่มากนัก ผู้ให้ข้อมูลที่มีความแตกต่างกันทางด้านตำแหน่งหน้าที่ และวุฒิทางการศึกษา จะมองเห็นถึง สภาพปัญหาและลักษณะของปัญหาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกัน ส่วนผู้ที่ทำงานในเทศบาลและองค์การ บริหารส่วนตำบลจะมองสภาพปัญหาและลักษณะของปัญหาไม่แตกต่างกัน และ ฤชณา สวัสดิ์ชัย (2550 : 5) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลต้นธงจังหวัดลำพูน ผลการวิจัย พบว่า ชุมชนได้รับรู้ปัญหาในการจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ติดตามการวางแผนการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ติดตามสอบถามปัญหาที่เกิดขึ้น ประสานงานเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ช่วยเหลือด้านแรงงานในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บริจาคสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ขวัญกำลังใจแก่ครูพี่เลี้ยงเด็กและติดตามผลการ ดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แต่ไม่มีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรให้ความรู้เสริม ประสบการณ์แก่เด็ก และเป็นกรรมการตรวจรับพัสดุของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์ประกอบที่ 2 สอดคล้องกับไพบุลย์ แจ่มพงษ์ (2557 : 125-134) ศึกษากลุ่มตัวอย่าง หัวหน้ากองการศึกษาหรือ นักวิชาการศึกษาหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก รวม 111 คน พบว่า สภาพการดำเนินงานด้านการ บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารงบประมาณ รองลงมา คือด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงาน ตามลำดับ นิชกานต์ นันทาลิต (2558 : 84-102) ศึกษากลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้อำนวยการกองการศึกษาและ หัวหน้าส่วนการศึกษา หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์ ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก รวมทั้งสิ้นจำนวน 197 คน และผู้เชี่ยวชาญ ที่ใช้ในการจัดสนทนากลุ่ม จำนวน 9 คน พบว่า การบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก และด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ตามลำดับ

องค์ประกอบที่ 3 สอดคล้องกับจิตติรัตน์ แห้งบุตตา (2554 : 163-172) ได้ศึกษาจากกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มพนักงาน ส่วนท้องถิ่น และกลุ่มครูผู้ดูแลเด็ก จำนวนรวมทั้งสิ้น 126 คน พบว่าโดยภาพรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับ “ปานกลาง” พิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการบริหารจัดการ การศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับ “ปานกลาง” 3 ด้าน คือด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และการประชาสัมพันธ์ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ยกเว้นด้านวิชาการและการจัด ประสบการณ์แก่เด็ก ด้านธุรการ การเงิน และพัสดุ มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับ “น้อย”

องค์ประกอบที่ 4 สอดคล้องกับนิชกานต์ นันทาลิต (2558 : 84-102) พบว่า การศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ เพื่อศึกษาความรู้ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการ ปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรีใน ด้านพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนด้านความรู้เกี่ยวกับการ ประเมินพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน ด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอนเด็กก่อนวัยเรียน และด้านความรู้เกี่ยวกับการสร้าง สัมพันธ์ระหว่างบ้านศูนย์และชุมชนเพื่อประเมินผลการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อ ส่งเสริมการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วน ตำบลในจังหวัด จันทบุรีในด้านหลักสูตรด้านการจัดกิจกรรมและด้านการบริหารจัดการจากการศึกษาพบว่า การจัด กิจกรรมควรจะมีการเตรียมความพร้อมในทุก ๆด้านทั้งในด้านของความเหมาะสมของสถานที่อุปกรณ์ ระยะเวลาความสอดคล้องของเนื้อหาในกิจกรรมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมและกิจกรรมรวมถึงผู้นำ กิจกรรมด้วย เพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่เอื้อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความพอใจและสามารถพัฒนา ความรู้ความสามารถได้ อย่างเต็มประสิทธิภาพผู้จัดกิจกรรมผู้นำกิจกรรมที่จะนำเอากิจกรรมการศึกษา นอกระบบโรงเรียนนี้ไปใช้ควร คำนึงถึงลักษณะและประเภทของกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม เกิดการพัฒนาความรู้ความสามารถ หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมซึ่งควรสอดคล้องกับลักษณะของ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของ ผู้ดูแลเด็กดังกล่าวนี้สามารถพัฒนาความรู้ในด้านความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ก่อนวัยเรียนและด้านความรู้เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการของเด็ก ก่อนวัยเรียนเป็นอย่างมากจึงกล่าวได้รูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเหมาะสมกับผู้ดูแล เด็กที่ต้องการการ พัฒนาความรู้ในด้านความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กก่อนวัยเรียนและด้าน ความรู้ เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน

องค์ประกอบที่ 5 สอดคล้องกับชะบาไพร แสงชมพู (2559 : 1-19) พบว่า ในการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ต้องมีการวางแผนล่วงหน้า เพื่อให้การจัด กิจกรรมร่วมกับเด็กเล็กเป็นไปอย่าง เหมาะสมกับพัฒนาการ การเรียนรู้ของเด็กเหมาะสมกับความ สนใจของเด็กและสอดคล้องกับหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย ให้บรรลุผลตามจุดหมายที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้การสอนในระดับปฐมวัยจะไม่สอนเป็น รายวิชา แต่จะจัดในรูปแบบกิจกรรมบูรณาการ โดยให้เด็ก ได้เรียนรู้จากการเล่น ครูหรือผู้สอนต้องรู้หลัก ใน การเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ใน หลากหลายรูปแบบ เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้ได้จริงอย่างมี ประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ 6 สอดคล้องกับปรีศนิ เจริญใจ (2551 : 55) ศึกษาการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กขององค์การบริหารส่วน ตำบลเทพเสด็จ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การพัฒนาคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ องค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ พบว่า ประสิทธิภาพของการดำเนินงานศูนย์พัฒนา เด็กเล็กขององค์ การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จอยู่ในระดับมาก ทั้งความคิดเห็นของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ

ศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ และประชาชนที่อาศัยในตำบลเทพเสด็จในฐานะผู้ปกครองนักเรียน โดยในส่วนของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ ซึ่งประกอบไปด้วยผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภา คณะกรรมการศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก พนักงานส่วนตำบลและพนักงานจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นที่ ตรงกันด้านบุคลากร ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและด้านผู้เรียน และประชาชนที่อาศัยในตำบลเทพเสด็จ ในฐานะผู้ปกครองนักเรียน มีความพึงพอใจในประสิทธิภาพของผู้เรียนในระดับมาก ด้านบุคลากร ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ดูแลเด็กควรได้รับการส่งเสริมให้ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีทางการศึกษาทุกคน เพื่อให้เกิดการยอมรับในคุณภาพของผู้สอน ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอนและการจัดทำระบบข้อมูลต่าง ๆ ในศูนย์เพื่อให้เกิดความเป็นปัจจุบันของข้อมูลและเด็กนักเรียนสนใจที่เรียนหนังสือมากขึ้น และด้านผู้ เรียนควรที่จะเลือกสื่อและมีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กเล็กซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำกรอบแนวคิดและผลการศึกษาไปศึกษาต่อในสถานที่หรือศูนย์พัฒนาอื่น ๆ เพื่อยืนยันข้อมูลเชิงประจักษ์กับการศึกษานี้กับการศึกษาในอนาคต
2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบ หากมีการนำปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องวิเคราะห์ร่วมด้วยจะทำให้ยืนยันผลการศึกษามากขึ้น
3. การศึกษาครั้งนี้ศึกษาเพียงการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดท้องถิ่นใน ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้เขตจังหวัดนนทบุรี การเปลี่ยนศูนย์การศึกษา จังหวัด หรือ สถานที่ หรือกลุ่มตัวอย่างจะทำให้ขยายผลการศึกษามากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา สวัสดิ์ชัย. (2550). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลต้นธง จังหวัดลาปูน*. การค้นคว้าแบบอิสระกศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิตติรัตน์ แห้งบุตตา. (2554). *การบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอสีชมพูจังหวัดขอนแก่น*. *Journal of Education Khon Kaen University (Graduate Studies Research)*. 4 (5), 163-172.
- ชะบาไพร แสงชมภู. (2559). *การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัด*. *Local Administration Journal*. 9 (3), 1-19.

- นวลจันทร์ บุคดา. (2564). ชุดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ “โดยใช้สิ่งของใกล้ตัวเรียนรู้ควบคู่สนุก” สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีพ.ศ. 2564. 28 (1), 38-46.
- วนิดา รุ่งโรจน์สันติสุข และ ศันสนีย์ จะสุวรรณ์. (2560). แนวทาง การ บริหาร จัดการ สภาพ แวดล้อม เพื่อ ส่งเสริม พัฒนาการ เด็ก ของ ศูนย์ พัฒนา เด็ก เล็ก จังหวัด ปทุมธานี. *รายงานการประชุม วิชาการ เสนอ ผลงาน วิจัย ระดับ ชาติ และ นานาชาติ*. 1 (8), 2093-2104.
- ณิกานต์ นันทาลิต. (2558). การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ เทิง จังหวัดเชียงราย. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*. 8 (3), 84-102.
- ไพบูลย์ แจ่มพงษ์. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับกระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพ ภายในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1. *Journal of Education Khon Kaen University (Graduate Studies Research)*. 8 (2), 125-134.
- ปรีศณี เจริญใจ. (2551). *การพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนา เด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ อำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ร.บ.ม. : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่.
- Cattell, R. B. (1978). A check on the theory of fluid and crystallized intelligence with description of new subtest designs. *Journal of Educational Measurement*. 15 (3), 139-164.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้
ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

**The Development of Learning Activities by Social Learning Service in
Order to Enhance Participation Citizen of Active
Citizenship for Grade 6 Students**

กันยารัตน์ นิลภา และ ชัยวัฒน์ สุธิธรรัตน์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Kanyarat Ninlapha and Chaiwat Sutthiratt

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author, E-mail; kanyaratni63@nu.ac.th

บทคัดย่อ*

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 75/75 และ 2) เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบรับใช้สังคม และศึกษาความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม ดำเนินการวิจัยตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดอมฤตวาริ จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 27 คน จำนวน 15 ชั่วโมง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ ทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว ผลการวิจัยพบว่า

1. กิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย แนวคิดพื้นฐานของกิจกรรม วัตถุประสงค์ของกิจกรรม เนื้อหาของกิจกรรม กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล โดยกิจกรรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$) มีประสิทธิภาพ 77.78/78.47 และคู่มือมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$)

2. ผลการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

* วันที่รับบทความ: 24 กรกฎาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 4 สิงหาคม 2565; วันตอบรับบทความ: 7 สิงหาคม 2565

Received: July 24, 2022; Revised: August 4, 2022; Accepted: August 7, 2022

2.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วม หลังเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$)

คำสำคัญ: การพัฒนากิจกรรม; กิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม; ความเป็นพลเมืองตื่นรู้; พลเมืองมีส่วนร่วม

Abstracts

The purposes of this research were 1) to construct and find the efficiency of the development of learning activities by social learning service in order to enhance participation citizen of active citizenship for grade 6 students based on the criterion 75/75 and 2) to studying the results of implementing of learning activities study by social learning service in order to enhance participation citizen of active citizenship for grade 6 students by compare participation citizen of active citizenship of before and after learning through learning activities study by social learning service. and study participation citizen of active citizenship after learning through learning activities study by social learning service. The study has been conducted by research methodology and development. A sample group was twenty-seven grade 6 students who were studying during semester 1 academic year, 2022 at Wat Amarit Waree School, Uthai Thani Province total 15 hours. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation and t-test dependent. The results revealed that

1. The learning activities by social learning service in order to enhance participation citizen of active citizenship for grade 6 students consist of the foundation idea, purposes, content, learning and teaching activities and evaluation has efficiency at 77.78/78.47, was at well quality ($\bar{x} = 4.39$). And the learning activity guide was at excellent quality ($\bar{x} = 4.51$).

2. The results of implementing of learning activities study by social learning service in order to enhance participation citizen of active citizenship for grade 6 students were as follow :
2.1 Students in grade 6 have participation citizen of active citizenship After learned higher than before significantly at the level of .05

2.2 Students in grade 6 have participation citizen of active citizenship After learned was at well quality ($\bar{x} = 4.15$).

Keywords: The development of learning activities; The learning activities by social learning service; Active Citizenship; Participation Citizen.

บทนำ

ความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยได้รับแรงกดดันทั้งภายในและภายนอก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) การติดกับดักรายได้ปานกลาง ทศวรรษความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยน

ไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ รวมทั้งระบบการศึกษาที่ยังมีปัญหาหลายประการ นับตั้งแต่ปัญหาคุณภาพ การศึกษาของไทยทุกช่วงวัย ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ จุดอ่อนของระบบ การศึกษาและการพัฒนาบุคลากรและการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม ขาดความ คล่องตัว ยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ ของคนไทยส่วนใหญ่ ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา จากการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในบริบท ทางเศรษฐกิจของสังคมไทยที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในปัจจุบันได้ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว เป็นยุคของสังคมเมือง ยุค ของการแข่งขันกันอย่างรุนแรง และทำให้สังคมไทยได้รับผลกระทบทั้งในระดับประเทศ ระดับสังคมส่วนย่อย และระดับปัจเจกบุคคล ซึ่งผลกระทบเชิงลบที่ให้ความสำคัญกับวัตถุนิยมมากขึ้นจนก่อให้เกิดปัญหาด้าน พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของคนในสังคมไทย อาทิ การย่อหย่อนในศีลธรรมและจริยธรรมการขาดระเบียบ วินัย การเอา راحتเอาเปรียบและเบียดเบียนซึ่งกันและกัน รวมทั้งการเบียดเบียนและทำลายสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสาธารณะสมบัติของส่วนรวมเพิ่มมากขึ้น การไม่ช่วยกันรักษาสมบัติสิ่งของทรัพย์สิน สาธารณะ พฤติกรรมดังกล่าวล้วนแสดงถึงการขาดจิตสาธารณะทั้งสิ้น ปัญหาการขาดจิตสาธารณะจึงเป็นเรื่อง ที่เกี่ยวข้องกับทุกคนที่ต้องให้ความสำคัญทั้งในระดับโลก ระดับประเทศ และระดับบุคคล (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552 : 4) ดังนั้นการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ จึงเป็นเรื่องที่ทุกประเทศพยายามผลักดันให้เกิดขึ้นและ ให้ความสำคัญมาโดยตลอด คุณค่าของความเป็นพลเมืองตื่นรู้จะเป็นเครื่องมือที่นำพาประเทศให้อยู่รอดและ เกิดการพัฒนาตั้งแต่รากฐานของสังคม เด็กและเยาวชนจึงเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนากระบวนการทักษะการ เรียนรู้ ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2557 : 2)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2562 : 65) ได้อธิบายว่า การเป็นพลเมือง ที่เข้มแข็ง/ตื่นรู้ที่มีสำนึกสากล (Active Citizen with Global Mindedness) เป็นการปฏิบัติตนในฐานะ พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ ด้วยการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ขนบธรรมเนียมประเพณี เคารพกฎ กติกา ข้อตกลง และกฎหมาย ปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองที่มีส่วนร่วมด้วยการเรียนรู้ เพื่อให้ตนเองมีความรู้พื้นฐาน ด้านการเมืองการปกครองอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างพึ่งพาอาศัยกัน ประยุกต์ใช้ความรู้ด้วยการทำงานจิตอาสา รับผิดชอบต่อส่วนรวมโดยร่วมมือกับผู้อื่นในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม และปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองที่ มุ่งเน้นความเป็นธรรมของสังคม เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เชื่อมมั่นในหลักการการอยู่ร่วมกันท่ามกลาง ความแตกต่างหลากหลาย มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่าง ๆ แก้ไขความขัดแย้งอย่างสันติวิธี มีส่วนร่วมใน การสร้างการเปลี่ยนแปลง ให้เกิดความเท่าเทียมและเป็นธรรมในระดับท้องถิ่น ประเทศชาติ และโลก ทั้งใน ความเป็นจริงและโลกดิจิทัล เพื่อให้เกิดสันติภาพและความยั่งยืน

แนวทางที่จะพัฒนาผู้เรียนเกิดความเป็นพลเมืองตื่นรู้มีมากมาย แต่แนวทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนา ผู้เรียนได้คือ การเรียนแบบรับใช้สังคม ซึ่งการรับใช้สังคมเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับสำนึกทาง

สังคม เพราะมีการลงมือปฏิบัติและเชื่อมโยงกับประสบการณ์ที่มีจุดมุ่งหมายเป็นกลยุทธ์ในการสอนและการเรียนรู้ที่บูรณาการความรักชุมชนด้วยการสร้างประสบการณ์ความรับผิดชอบ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนโดยผู้เรียน การเรียนรู้โดยการรับใช้สังคมมาจากปรัชญาหรือความเชื่อของปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism) หรือบางท่านเรียกปรัชญาการศึกษาว่า ปรัชญาพัฒนาการ ปรัชญานี้มีต้นกำเนิดมาจากปรัชญาแม่บทคือ ปรัชญาปฏิบัตินิยม ซึ่งให้ความสนใจอย่างมากต่อ "การปฏิบัติหรือการลงมือกระทำ" (ทิตินา แคมมณี, 2552 : 27)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการจัดการเรียนรู้โดยการเรียนแบบรับใช้สังคม ปัจจุบันมีนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศได้เสนอแนวคิดในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ อาทิ ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และคณะ (2544 : 4) ทำการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม พบว่า การจัดกิจกรรมสามารถสร้างความเป็นคนดีมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมและองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมต้องมีหลักสูตรเป็นตัวตั้งและมีการทำประโยชน์ต่อชุมชนเป็นตัวเสริม

โรงเรียนเทศบาลวัดอมฤตวารี สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี เป็นโรงเรียนที่มุ่งเน้นจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรมและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามความมุ่งหมายของหลักสูตร จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในปีการศึกษา 2564 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่แสดงถึงการขาดความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วม คือ นักเรียนเฉื่อยชา ไม่เอาใจใส่ต่อส่วนรวม ขาดความกระตือรือร้นในการคิดช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ร่วมเป็นอาสาสมัครในกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของโรงเรียนและชุมชน ครูต้องบอกและเตือนเสมอๆ ด้วยความสำคัญและปัญหาที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมุ่งมั่นที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การเรียนแบบรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยให้นักเรียนเกิดพฤติกรรม ที่ตระหนักในศักยภาพของตนเองโดยการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ผู้ปฏิบัติได้มีโอกาสลงมือทำกิจกรรมเพื่อสังคมและแก้ปัญหาภายในโรงเรียนและชุมชนของตนเอง นักเรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอาสาสมัครในกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของโรงเรียนและชุมชน เพื่อแก้ปัญหาของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และคำนึงถึงข้อดีและข้อเสียที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดประโยชน์ในการจัดกิจกรรมสำหรับการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรและสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการ

เป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม และศึกษาความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่ดำเนินการโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีขั้นตอนการดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมที่เสริมสร้างการเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 75/75

วัตถุประสงค์

ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 75/75 ให้มีคุณภาพก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งข้อมูล

1. ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีคุณสมบัติสำคัญของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

2. นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 เพื่อหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น โดยการสุ่มแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ศึกษาหลักการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นกำหนดองค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม ซึ่งสามารถกำหนดองค์ประกอบต่าง ๆ ของกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดังนี้ คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล แล้วนำมาออกแบบโครงสร้างกิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม โดยผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหา จำนวน 5 แผน จำนวน 15 ชั่วโมง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำในส่วนที่ยังบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไข นำกิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมที่ปรับปรุงเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม ทั้งนี้ผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.48) มีประสิทธิภาพ 77.78/78.47

2. คู่มือการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ศึกษาหลักการในการจัดทำคู่มือการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นกำหนดองค์ประกอบของคู่มือการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบการรับใช้สังคม ซึ่งสามารถกำหนดองค์ประกอบต่าง ๆ ของคู่มือการใช้กิจกรรมได้ดังนี้ คือ องค์ประกอบของคู่มือ วัตถุประสงค์ของคู่มือ แนวทางการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม โครงสร้างของกิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม เครื่องมือวัดและประเมินผล การเรียนรู้แบบรับใช้สังคม และภาคผนวก แล้วนำโครงสร้างกิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมมาออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหา จำนวน 5 แผน จำนวน 15 ชั่วโมง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำในส่วนที่ยังบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไข นำคู่มือการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมที่ปรับปรุงเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม ทั้งนี้ผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.43)

3. แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นชนิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 17 ข้อ นำแบบประเมินที่ปรับปรุงเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ ทั้งนี้ผลการประเมินความสอดคล้องทุกข้อ

4. แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมที่เสริมสร้างการเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นชนิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 32 ข้อ นำแบบประเมินที่ปรับปรุงเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ ทั้งนี้ผลการประเมินความสอดคล้องทุกข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่วนที่ 1 การเก็บข้อมูลเพื่อหาความเหมาะสมของกิจกรรม ดังนี้

1. นำกิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และคู่มือการใช้กิจกรรมที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมและคู่มือการใช้กิจกรรม ใช้แบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และใช้เกณฑ์ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปจึงจะถือว่ามีความเหมาะสม

2. นำกิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และคู่มือการใช้กิจกรรมที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมา

ปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตามคำแนะนำและจัดพิมพ์เพื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองอุทัยธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ความเหมาะสมของกิจกรรมและคู่มือการใช้การเรียนแบบรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนแบบรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 75/75 โดยใช้ค่าร้อยละ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากสูตร E1/E2 ดังนี้

2.1 หาค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนที่นักเรียนได้จากการทำกิจกรรมระหว่างเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนโดยใช้การเรียนแบบรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (E1)

2.2 หาค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนที่นักเรียนได้จากแบบประเมินความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (E2)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนโดยใช้การเรียนแบบรับใช้สังคมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วัตถุประสงค์

ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์ การทดลองใช้กิจกรรมการเรียนโดยใช้การเรียนแบบรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองอุทัยธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 รวม 7 ห้องเรียน จำนวน 120 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดอมฤตวาริ อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 มีนักเรียนจำนวน 27 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ กิจกรรมและคู่มือการใช้กิจกรรมการเรียนแบบรับใช้สังคมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยสร้างรายการที่จะวัดตามองค์ประกอบตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ โดยให้ครอบคลุมพฤติกรรมย่อยที่ผู้วิจัยวิเคราะห์จากความหมาย ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้ ให้ได้รายการประเมินความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วม 4 องค์ประกอบ จำนวน 13 ข้อ ได้แก่ การมีส่วนร่วมตระหนักถึงสาเหตุปัญหา จำนวน 4 ข้อ การมีส่วนร่วมวางแผนปฏิบัติการ จำนวน 3 ข้อ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อส่วนรวม จำนวน 3 ข้อ และการมีส่วนร่วมประเมินผลการปฏิบัติการ จำนวน 3 ข้อ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น แล้วนำแบบประเมินความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบแบบประเมินความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Item Objective Congruence : IOC) ซึ่งพบว่าแบบประเมินความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 สามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อและมีการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแบบประเมินความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนวัดฉิมสถิตปิฎธาราม สังกัดเทศบาลเมืองอุทัยธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้อง จำนวน 30 คน ที่สมัครใจเข้าร่วมการทดลอง ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.48 - 0.74 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.89 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coeficient) ของครอนบาค (Cronbach)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัย ครูประจำชั้น/ที่ปรึกษา และผู้ปกครอง ทำการประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง (Pretest) ด้วยแบบประเมินความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. ดำเนินการทดลองโดยจัดการเรียนรู้กับกลุ่มทดลอง ในกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยการจัดกิจกรรมรวมทั้งหมด 15 ชั่วโมง

3. หลังเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้วิจัย ครูประจำชั้น/ที่ปรึกษา และผู้ปกครอง ทำการประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการทดลอง (Posttest) โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วม

การวิเคราะห์ข้อมูล

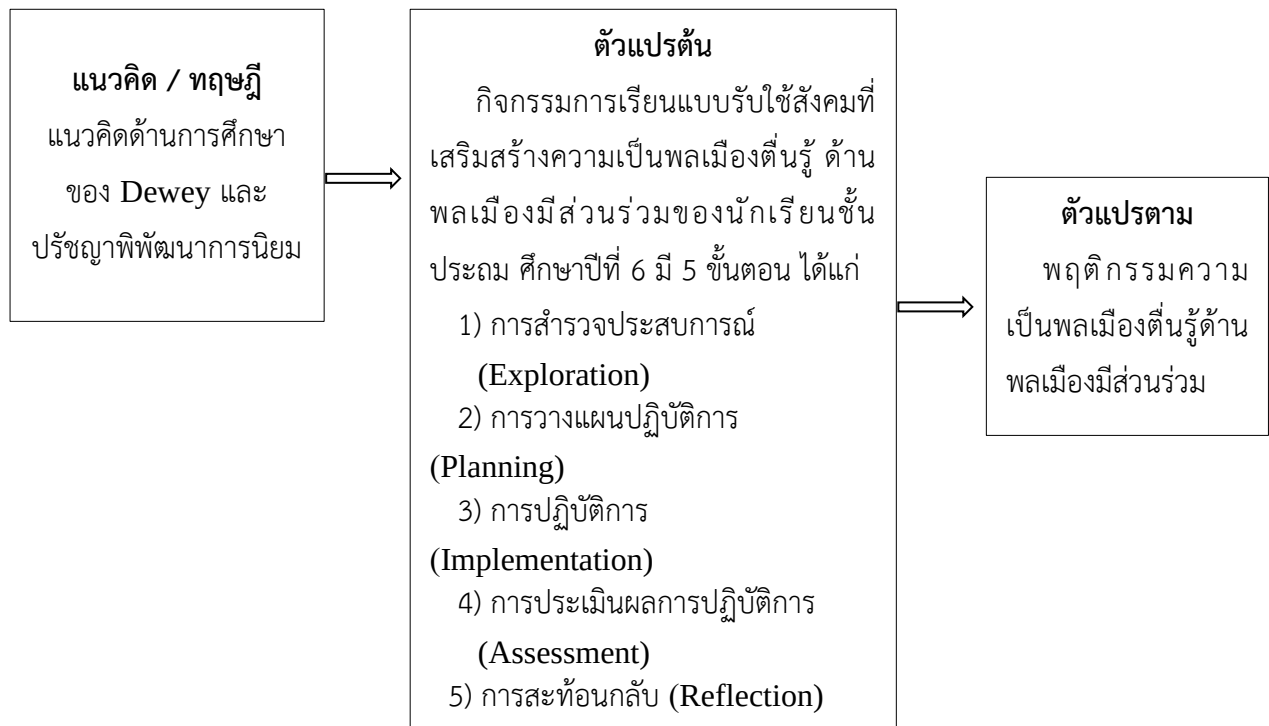
ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักเรียนมีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมหลังเรียน ($\bar{x} = 54.00$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x} = 42.63$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.42)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าร้อยละ (%) และทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างด้วยค่าที (T-test Dependent)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นำเสนอผลการวิจัยเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 75/75

1. ผลการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 องค์ประกอบของกิจกรรมได้ดังนี้ คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ส่วนคู่มือการใช้กิจกรรม ซึ่งสามารถกำหนดองค์ประกอบของคู่มือการใช้กิจกรรมได้ดังนี้ คือ องค์ประกอบของคู่มือ วัตถุประสงค์ของคู่มือ แนวทางการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม โครงสร้างของกิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม และภาคผนวก

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพกิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ข้อ	รายการ	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1.	แนวคิดพื้นฐานของกิจกรรม		
1.1	เสนอแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนากิจกรรมอย่างถูกต้อง	4.33	0.58 มาก
1.2	เลือกทฤษฎีมาใช้ได้เหมาะสมกับประเด็นการพัฒนา	4.33	0.58 มาก
1.3	มีหลักการที่นำไปสู่การจัดกิจกรรมได้	4.33	0.58 มาก
	เฉลี่ย	4.33	0.58 มาก
2.	วัตถุประสงค์ของกิจกรรม		
2.1	แสดงถึงสิ่งที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน	5.00	0.00 มากที่สุด
2.2	มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง	4.33	0.58 มาก
2.3	ครอบคลุมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วม	4.33	0.58 มาก
	เฉลี่ย	4.56	0.38 มากที่สุด

3. เนื้อหาของกิจกรรม			
3.1 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม	4.67	0.58	มากที่สุด
3.2 จัดเรียงลำดับเนื้อหามีความต่อเนื่อง	4.00	0.00	มาก
3.3 เสริมสร้างความเป็นพลเมืองต้นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วม	4.33	0.58	มาก
เฉลี่ย	4.33	0.38	มาก
4. กิจกรรมการเรียนรู้			
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
4.2 ลำดับขั้นตอนของกิจกรรมร้อยเรียงกัน	4.33	0.58	มาก
4.3 มีความเหมาะสมกับเวลา	4.00	0.00	มาก
4.4 จัดกิจกรรมได้ถูกต้องตามกิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม	4.33	0.58	มาก
4.5 เสริมสร้างความเป็นพลเมืองต้นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วม	4.33	0.58	มาก
เฉลี่ย	4.22	0.38	มาก
5. การวัดและประเมินผล			
5.1 เครื่องมือวัดครอบคลุมกับสิ่งที่ต้องการวัด	4.33	0.58	มาก
5.2 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม	4.67	0.58	มากที่สุด
5.3 สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วม	4.33	0.58	มาก
เฉลี่ย	4.44	0.58	มาก
สรุปผลรวม	4.39	0.48	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองต้นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเหมาะสมโดยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.48) โดยมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 1 รายการ คือ ด้านวัตถุประสงค์ของกิจกรรม ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.38) และมีความเหมาะสมในระดับมาก 4 รายการ คือ ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.58) รองลงมาคือ ด้านแนวคิดพื้นฐานของกิจกรรม ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.58) ด้านเนื้อหา

ของกิจกรรม ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.38) และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.38) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดโดยมีคะแนนสูงสุด 3 อันดับแรก คือ วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแสดงถึงสิ่งที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ($\bar{x} = 5.00$, S.D. = 0.00) เนื้อหาของกิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.58) และกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.58) ตามลำดับ และคู่มือการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเหมาะสมโดยรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.43) โดยหัวข้อที่มีความเหมาะสม 3 อันดับสูงสุด คือ ด้านแนวทางการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม ($\bar{x} = 4.89$, S.D. = 0.19) รองลงมาคือ ด้านองค์ประกอบของคู่มือ ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.58) และด้านวัตถุประสงค์ของคู่มือ ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.58) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยมีความเหมาะสมสูงสุด 3 อันดับแรก คือ นักเรียนรับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนและชุมชน ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.49) นักเรียนกำหนดปัญหาที่ต้องการพัฒนาแก้ไข ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = 0.50) และนักเรียนร่วมกันทำกิจกรรมต่อส่วนรวมด้วยความจริงใจและเต็มใจ โดยการใช้ปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.51) ตามลำดับ

ผลการทดลองใช้ (Try out) เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพจากการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับนักเรียน 9 คน

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 9 คน

กิจกรรมการเรียนรู้ แบบรับใช้สังคม	คะแนน ระหว่างเรียน		ร้อยละ	คะแนน หลังเรียน (E2)		ร้อยละ
	(E1)					
	เต็ม	ได้		เต็ม	ได้	
เรื่องที่ 1 หนูน้อยนักสำรวจ	20	15.56	77.78	16	12.67	79.17
เรื่องที่ 2 แผนดีหนูทำได้	20	15.44	77.22	12	9.22	76.85
เรื่องที่ 3 หนูน้อยจอมอาสา	8	6.33	79.17	12	9.44	78.70
เรื่องที่ 4 ประเมินตนผลของงาน	4	3.11	77.78	12	9.22	76.85
เรื่องที่ 5 สะท้อนคิดพลังอาสา	12	9.22	77.78	12	9.67	80.56

$E_1 =$	77.78	$E_2 =$	78.47

จากตารางที่ 2 พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองต้นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ 77.78/78.47

ขั้นตอนที่ 2 ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองต้นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. ผลการเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองต้นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองต้นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วม ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การประเมิน	n	คะแนนเต็ม	S.D.	S.D.D	t	p
ก่อนเรียน	27	65	42.63	4.01	11.37	3.49
หลังเรียน	27	65	54.00	5.43		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนมีความเป็นพลเมืองต้นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมหลังเรียน ($\bar{x} = 54.00$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x} = 42.63$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาความเป็นพลเมืองต้นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความเป็นพลเมืองต้นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม

ข้อ	รายการ	ระดับความเป็น พลเมืองต้นรู้ด้านการ เป็นพลเมืองมีส่วนร่วม		S.D.
	องค์ประกอบการมีส่วนร่วมตระหนักถึงสาเหตุปัญหา	4.32	0.59	มาก
1.	นักเรียนรับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนและชุมชน	4.63	0.49	มากที่สุด
2.	นักเรียนกำหนดปัญหาที่ต้องการพัฒนาแก้ไข	4.59	0.50	มากที่สุด
3.	นักเรียนค้นหาสาเหตุของปัญหา	4.04	0.65	มาก
4.	นักเรียนหาแนวทางแก้ไขโดยการคิดและตัดสินใจร่วมกัน	4.00	0.73	มาก
	องค์ประกอบการมีส่วนร่วมวางแผนปฏิบัติการ	4.16	0.61	มาก
5.	นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินการ	4.52	0.51	มากที่สุด
6.	นักเรียนร่วมกันตัดสินใจเลือกวิธีการแนวทางการดำเนินงานพัฒนาแก้ไขปัญหา	4.19	0.62	มาก
7.	นักเรียนร่วมกันวางแผนการใช้งบประมาณและทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินการพัฒนาแก้ไขปัญหภายในโรงเรียนและชุมชน	3.78	0.70	มาก
	องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อส่วนรวม	4.24	0.69	มาก
8.	นักเรียนร่วมกันทำกิจกรรมต่อส่วนรวมด้วยความจริงใจและเต็มใจ โดยการปฏิบัติ	4.56	0.51	มากที่สุด
9.	นักเรียนช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน เข้าไปช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถของตนเอง	4.26	0.81	มาก
10.	นักเรียนปฏิบัติตามแผนการที่กำหนดไว้สำหรับการทำกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชน	3.89	0.75	มาก
	องค์ประกอบการมีส่วนร่วมประเมินผลการปฏิบัติการ	3.85	0.58	มาก
11.	นักเรียนร่วมกันติดตามผลการดำเนินการปฏิบัติการตามที่ได้วางแผนไว้	4.11	0.58	มาก
12.	นักเรียนร่วมกันตรวจสอบการดำเนินการของกิจกรรมตามแผนที่ได้กำหนดไว้	3.85	0.53	มาก

13. นักเรียนร่วมกันประเมินผลความสำเร็จที่ได้ช่วยเหลือ โรงเรียนและชุมชนจากการปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้ วางแผน	3.59	0.64	มาก
เฉลี่ยรวม	4.15	0.42	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ทั้ง 4 องค์ประกอบอยู่ในระดับมาก คือ การมีส่วนร่วมตระหนักถึงสาเหตุปัญหา ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.59) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อส่วนรวม ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.69) การมีส่วนร่วมวางแผนปฏิบัติกิจกรรม ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.61) และการมีส่วนร่วมประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม ($\bar{x} = 3.85$, S.D. = 0.58) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยและพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย แนวคิดพื้นฐานของกิจกรรม วัตถุประสงค์ของกิจกรรม เนื้อหาของกิจกรรม กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล โดยกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$) มีประสิทธิภาพ 77.78/78.47 และคู่มือการใช้กิจกรรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$) ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยสร้างกิจกรรมและคู่มือการใช้กิจกรรมขึ้นผ่านกระบวนการและขั้นตอนในการจัดทำอย่างเป็นระบบ โดยศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) กิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม ศึกษาหลักการหาประสิทธิภาพของ รัตนะ บัวสนธ์ (2552 : 65) อีกทั้งศึกษาแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องของการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม ได้ผ่านการพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบต่างๆ ของกิจกรรมจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.48) และคู่มือการใช้กิจกรรมความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.43) นั้นหมายความว่า กิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สร้างขึ้นตามลำดับอย่างมีขั้นตอนอย่างมีระบบมีคุณภาพ จาก

การประเมิน การเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ประเวศ วะสี (2564 : 23) ที่เสนอแนะว่า เมล็ดพันธุ์แห่งความดีเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่เราจะต้องมองให้ เห็นและเอามาขยายผลด้วยพลังของพลเมืองที่ตื่นรู้แผ่ด้วยกัมมันตะ หรือ **Active Citizen** ที่จะเป็นคำตอบ ของการก้าวข้ามวิกฤตทุกอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีการรวมกลุ่ม ใช้ปัญญามาสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน ก็ จะยังเป็นพลังมหาศาลที่จะฝ่าความยากทุกชนิดให้สำเร็จ และสอดคล้องสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2562 : 65) กำหนดกรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สมรรถนะความเป็นพลเมืองตื่นรู้ที่มีสำนึกสากลด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วม ดังนี้ 1) เข้าร่วมกิจกรรมและ ร่วมเป็นอาสาสมัครในกิจกรรมสาธารณประโยชน์ ระดับโรงเรียนหรือชุมชนที่เหมาะสมตามวัย โดยคำนึงถึง ผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้น 2) ริเริ่มและมีส่วนร่วมทางสังคมในประเด็นที่หลากหลายด้วยจิตสาธารณะ (**Public Mind**) และสำนึกสากล (**Global Mindedness**) โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นทั้งในระดับ โรงเรียนหรือชุมชน ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน ที่ความสามารถ ระหว่างทดลองผู้วิจัยได้สังเกต ตรวจสอบงาน และ สัมภาษณ์นักเรียนทั้ง 3 คน และพบปัญหาการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการ เป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และปรับปรุง จากนั้นจึงนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปหา ประสิทธิภาพก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยนำมาหาประสิทธิภาพของนักเรียน 9 คน พบว่า ประสิทธิภาพ กระบวนการมีค่าร้อยละ 77.78 และประสิทธิภาพผลลัพธ์มีค่าร้อยละ 78.47 นั่นคือ กิจกรรมการเรียนรู้มี ประสิทธิภาพเท่ากับ 77.78/78.47 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ 75/75 การที่ประสิทธิภาพเป็นไปตาม เกณฑ์ที่กำหนดสามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับศุภรัตน์ รัตนมุขย์ (2557 : 66) ศึกษา การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมกับการสร้างความเป็นพลเมืองใส่ใจสังคม ประสิทธิภาพของกิจกรรมมีค่า 76.73/77.32 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็น พลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้

2.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 น่าจะเนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้ สังคมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจประสบการณ์ (**Exploration**) นักเรียนได้สำรวจและเก็บข้อมูลสภาพปัญหาภายในโรงเรียนและ ชุมชน เพื่อนำมาวิเคราะห์และสรุปผลสภาพปัญหาความต้องการ แล้วจับกลุ่มตามความสนใจเลือกปัญหาที่ สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและชุมชน ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนปฏิบัติการ (**Planning**) นักเรียน ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์การปฏิบัติกิจกรรมการรับใช้สังคม แจกแจงรายละเอียดของงาน แบ่งหน้าที่ความ รับผิดชอบ และกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ แล้วให้นักเรียนนำเสนอแผนการปฏิบัติการ ซึ่งครูให้

ข้อเสนอแนะเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมการรับใช้สังคมทำให้เกิดขั้นตอนและกระบวนการที่เป็นระบบ สามารถดำเนินการให้เกิดขึ้นจริงได้ตามความสนใจของนักเรียน ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการ (Implementation) นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันลงพื้นที่แก้ปัญหาโดยลงมือปฏิบัติกิจกรรม การรับใช้สังคมตามที่ได้วางแผนไว้ด้วยตนเองและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการปฏิบัติการ (Assessment) นักเรียนร่วมกันประเมินผลความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติกิจกรรมการรับใช้สังคมผ่านกระบวนการตามแผนที่วางไว้ โดยครูทำหน้าที่ประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และขั้นตอนที่ 5 การสะท้อนกลับ (Reflection) ให้นักเรียนร่วมกันบรรยายความรู้สึกจากประสบการณ์การรับใช้สังคมและระลึกถึงประสบการณ์จริงที่ได้ลงมือช่วยเหลือผู้อื่น โรงเรียน และชุมชน แล้วคิดวิเคราะห์ สรุปผลงานในเชิงวิชาการ นำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงตนเอง และปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น กิจกรรมที่สะท้อนออกมา ได้แก่ การอภิปราย การเขียนบรรยาย การจัดป้ายนิเทศ เป็นต้น ทำให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมจริงทุกขั้นตอนด้วยตนเองอย่างมีระบบ มีลำดับขั้นตอน ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดด้านการศึกษาของ Dewey (1962 : 88) ว่าการเรียนรู้ต้องเชื่อมโยงกับประสบการณ์และความสนใจของผู้เรียนในการจัดสถานการณ์การเรียนรู้ต้องทำให้นักเรียน มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับประสบการณ์จริง และแนวคิดด้านปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism) โดยกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมที่ลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) และสอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา แคมมณี (2552 : 27) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เป็นการดำเนินการช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความรู้ในเนื้อหาวิชาและใช้ความคิดในการเชื่อมโยงประสบการณ์และการเรียนรู้ไปด้วยกัน โดยการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เป็นการให้ผู้เรียนเข้าไปเผชิญสถานการณ์จริง ปัญหาจริงในบริบทจริง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของชวลา เวชยันต์ (2544 : 6) ที่ได้วิจัยพัฒนาแบบการเรียนการสอนที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมเพื่อส่งเสริมความตระหนักในการรับใช้สังคม ทักษะการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แล้วพบว่า กรณีศึกษาที่เรียนด้วยแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยความตระหนักในการรับใช้สังคมสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมหลังเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$) ทั้งนี้ น่าจะเนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนแบบรับใช้สังคมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วม มีกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมรับใช้สังคมทุกขั้นตอนด้วยตนเอง และสอดคล้องกับแนวคิดของศุภรัตน์ รัตนมุขย์ (2557 : 66) ที่สรุปว่า การพัฒนาสู่ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ นั้น กระบวนการทางการศึกษา และการทำกิจกรรมจิตอาสา เป็นแนวทางที่หลากหลายประเทศกำลังดำเนินการขับเคลื่อนการบริการสังคม (Service – Learning) นับเป็นแนวทางการเรียนรู้เชิง

ประสบการณ์ที่ทำให้ผู้ปฏิบัติได้มีโอกาสลงมือทำกิจกรรมเพื่อสังคม โดยกิจกรรมนั้นจะสะท้อนความคิดและมองเห็นความสำคัญของการทำกิจกรรมจิตอาสา และทำให้เกิดพฤติกรรมการเป็นพลเมืองตื่นรู้ กระบวนการจิตอาสา นอกจากเรื่องการทำความดีแล้ว สิ่งที่มาจากการมีจิตอาสา คือ จิตสาธารณะที่เชื่อมโยงกับคุณลักษณะของการเป็นพลเมืองตื่นรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวันชนะ วุฒิวิทย์ (2557 : 87) ที่วิจัยเรื่องความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดสระประทุม จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีความเป็นพลเมืองดีในด้าน การตรงต่อเวลา การมีวินัย จรรยา การรักษาความสะอาดร่างกาย บ้านเรือนและชุมชน การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของสังคม และอันดับสุดท้ายคือ มีวิถีประชาธิปไตย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพรรณิการ์ พงศ์ผาสุก (2558 : 43) ที่วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการเพื่อสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมที่พัฒนาขึ้น พบว่า ในภาพรวมนักเรียนมีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของเสกสรรค์ สนวา และคณะ (2564 : 45-65) ที่พบว่า คุณลักษณะของทรัพยากรมนุษย์หรือพลเมืองแบ่งออกเป็น 3 ด้าน 12 ข้อย่อย ได้แก่ (1) ด้านสติปัญญาและความรู้ ได้แก่ เป็นคนมีศีล มีเหตุผล มีความรู้ความเข้าใจในหลักการประชาธิปไตยอย่างถ่องแท้ กล้าวิพากษ์วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์และเคารพกติกาและกฎหมาย (2) ด้านพฤติกรรมและการปรับตัว ได้แก่ เป็นคนมีวินัย เป็นคนมีความซื่อสัตย์ รักการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน สังคม และการเมือง และมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ (3) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นคนที่มีความรับผิดชอบ และเป็นคนมีจิตสาธารณะ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การนำกิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปใช้ เป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในทุกกระบวนการ เมื่อนักเรียนพบปัญหา ผู้สอนควรให้นักเรียนได้แก้ไขปัญหาตนเองก่อนและสามารถให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสมของนักเรียน

1.2 ผู้สอนควรให้อิสระกับนักเรียนในการเลือกปัญหากิจกรรมรับใช้สังคมตามความสนใจของนักเรียน ได้ลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง เปิดโอกาสให้นักเรียนกล้าคิดกล้าทำ แต่ยังคงอยู่ในกรอบของกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รับใช้สังคมมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมสูงกว่าก่อนเรียนที่กำหนด แต่ยังพบว่านักเรียนยังมีปัญหาด้านการมีส่วนร่วมประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะการมีส่วนร่วมประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อให้ นักเรียนสามารถประเมินผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้น และพัฒนากิจกรรม เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมได้ชัดเจนขึ้น เพื่อพัฒนาให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ขวาลา เวชยันต์. (2544). การพัฒนาแบบการเรียนรู้การสอนที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการปรับใช้สังคมเพื่อส่งเสริมความตระหนักในการปรับใช้สังคม ทักษะการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: วี พรินท์ (1991).
- ทิตินา แคมมณี. (2552). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (2564). วิถีสอนว่าต้องยกระดับสมรรถนะของชาติให้สูงสุด. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทรรัฐ
- รัตน์ บัสนธ์. (2552). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ริมปีงการพิมพ์.
- วันชนะ วุฒิวิทย์. (2557). ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดสระประทุม จังหวัดสุพรรณบุรี. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี และคณะ. (2544). รายงานการวิจัย เรื่อง การเรียนรู้ด้วยการปรับใช้สังคม. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา.
- ศุภรัตน์ รัตนมูขัย (2557). การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมกับการสร้างความเป็นพลเมืองใส่ใจสังคม : รายงานผลการดำเนินวิจัย. สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2557). พลเมืองตื่นรู้เท่าทันสื่อ. รายงานประจำปี 2557 กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. นนทบุรี: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.

- สุพรรณิการ์ พงศ์ผาสุก. (2558). *การบริหารจัดการเพื่อสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เสกสรรค์ สนวา และคณะ. (2564). *สังเคราะห์กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่ความเป็นชุมชนประชาธิปไตย*. *Journal of Politics and Governance*. 11 (3), 45–65. Retrieved from <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jopag/article/view/256580>.
- Dewey, John. (1962). *Democracy and education*. Boston: Houghton Mifflin.

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกมทางวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนา
ความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง พลังงานกับชีวิตสำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

**Integrating Design Thinking with Scientific Gamification to Develop
Problem-Solving Abilities about Energy and Life for Student Grade 3**

กัลยา มั่นประสงค์ และ สกนชัย ชะนูนันท์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Kanlaya Manprasong and Skonchai Chanunan

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: kanlayam63@nu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกมทางวิทยาศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง พลังงานกับชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน จำนวน 3 วงจรปฏิบัติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตความสามารถในการแก้ปัญหา แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ผลการวิจัยพบว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกมทางวิทยาศาสตร์ เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการผ่านเกมทางวิทยาศาสตร์ จากนั้นนำความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชามาใช้ในกระบวนการแก้ปัญหาตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอนในแต่ละวงปฏิบัติการวิจัย ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน จากนั้นพบว่านักเรียนมีพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้นอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหามากยิ่งขึ้นไป

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกมทางวิทยาศาสตร์; ความสามารถในการแก้ปัญหา; เกมทางวิทยาศาสตร์

Abstracts

The aim of research is study integrating design thinking management methods in conjunction with scientific games. Guideline for developing problem-solving abilities and studying effect of learning management on development of problem-solving abilities on energy and life of grade 3 students, conducting classroom practice research with 3cycles. Research tools were learning management plan. Reflection on learning management problem-solving ability form. It is a learning management that promotes problem-solving abilities for grade 3 students. Integrating design thinking and learning concepts combined with scientific games emphasize students' learning process through scientific games. Then apply knowledge and understanding of subject matter in process of problem-solving according to situation that the researcher has determined in each step of teaching and learning management in each research practice circle. The learning management process consists of 7 steps. It was also found that students improved their problem-solving abilities. This needs to be developed continuously. The experience it was also found that students improved their problem-solving abilities. This needs to be developed continuously. Reflecting on experience it was also found that students improved their problem-solving abilities. However, it needs to be developed continuously.

Keywords: Integrating Design Thinking with Scientific Gamification; Problem Solving Abilities; Scientific Gamification

บทนำ

ความสามารถในการคิดเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับบุคคลในการใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างราบรื่น โดยการศึกษาที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตและนำไปสู่การพัฒนาสังคม ได้แก่ การคิดแก้ปัญหา Eberle and Stanish (1996 : 54) แสดงความคิดเห็นว่าการคิดแก้ปัญหาเป็นสิ่งสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมของมนุษย์ ซึ่งผู้ที่มีความสามารถดังกล่าวจะสามารถเผชิญกับภาวะสังคมที่เคร่งเครียดได้อย่างเข้มแข็ง และมั่นคง สอดคล้องกับชนัท ธาตุทอง (2554 : 6) ที่ชี้ให้เห็นว่าผู้ที่มีทักษะการคิดแก้ปัญหา จะเป็นผู้ที่รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล มีความกระตือรือร้นใฝ่รู้ใฝ่เรียน สนใจสิ่งรอบด้าน กล่าวหาญเผชิญความจริง มีความคิดหลากหลาย และยืดหยุ่น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ได้ดี ดังนั้นความสามารถในการแก้ปัญหาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรสร้างให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพื่อให้สามารถคิดแก้ปัญหาได้ และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ดังที่ Kirkley (2003 : 6) ได้เน้นย้ำว่าระบบการศึกษาควรเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาให้กับผู้เรียน

ซึ่งในระบบการศึกษาของประเทศไทย ความสามารถในการแก้ปัญหาได้ถูกบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตราที่ 24 (2) ที่เน้นในเรื่องของ "การฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา" อีกทั้งยังได้ถูกกำหนดไว้เป็นส่วนหนึ่งในสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 อีกด้วย นอกจากนี้การตื่นตัวในเรื่องของความสามารถในการแก้ปัญหายังเห็นได้จากการที่องค์กรระดับโลกได้กล่าวถึงเรื่องนี้เช่นเดียวกัน โดยเครือข่ายองค์กรความร่วมมือ เพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้พัฒนา

กรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งอธิบายถึงทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยระบุถึงการคิดแก้ปัญหาไว้เป็นส่วนหนึ่งใน "ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม" (Learning and Innovation skills) ที่ผู้เรียนต้องมี (วิจารณ์ พานิช, 2555 : 32)

สิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาไปได้ตลอดชีวิตคือการศึกษ ผู้เรียนต้องเกิดความสามารถในการเรียนรู้ คิดเป็น และเกิดความเข้าใจในสาขาวิชานั้น ๆ การสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนจึงเป็นเหตุผลหลักในการพัฒนาตนเองของผู้เรียนอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามที่สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2560: 6) ได้แนะนำแนวคิดในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ไว้ว่าการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีวัตถุประสงค์ประการหนึ่งที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยผู้เรียนผ่านกระบวนการคิดและลงมือทำอย่างเป็นระบบซึ่งผลที่เกิดขึ้นจากการฝึกประสบการณ์ให้ผู้เรียนจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการตัดสินใจของการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยวิธีการคิดอย่างสมเหตุสมผล โดยกระบวนการหรือวิธีการ ความรู้ ทักษะต่าง ๆ และความเข้าใจในปัญหานั้นมาประกอบกันเพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหา ซึ่งจะสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 4) ผู้เรียนต้องประสบปัญหาอยู่เสมอทั้งที่ปัญหามาจากสิ่งแวดล้อม ร่างกาย และจิตใจ การจัดการเรียนรู้ต้องฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการแก้ปัญหาด้วยตนเองจึงช่วยให้ผู้เรียนแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยตัวของผู้เรียนเอง เพราะฉะนั้นการเรียนรู้จึงเป็นแนวทางช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหา

จากการประเมินคุณภาพทางการศึกษาสำหรับผู้เรียน โดยสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งถือเป็นการประเมินความสามารถพื้นฐานเบื้องต้นที่สำคัญในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นและยังสะท้อนไปสู่การยกระดับผลการประเมินระดับชาติ (O-NET) และนานาชาติ (PISA) ผลการประเมินที่ได้จะเป็นข้อมูลสำคัญที่สะท้อนคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต้องมีข้อมูลผลการเรียนรู้ไปเตรียมความพร้อมของผู้เรียน และเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาพื้นฐานในภาพรวม (เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ, 2562 : 9) เมื่อพิจารณาไปตามตัวชี้วัดแต่ละตัวทำให้ทราบว่าตัวชี้วัดอีกหนึ่งตัวที่เป็นพื้นฐานสำคัญทั้งทางด้านการเรียนรู้และการใช้ชีวิต คือความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้เรียน ที่จะต้องได้รับการพัฒนาเพื่อยกระดับคะแนนด้านความสามารถในการแก้ปัญหาและเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ไม่ว่าจะเป็นระดับประเทศ ระดับเขตพื้นที่ และระดับโรงเรียน ผลคะแนนในส่วนของความสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหามีเหตุผล หรือให้ข้อสนับสนุนข้อโต้แย้งที่สมเหตุสมผล โดยคำนึงถึงคุณธรรมและจริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ในกรณีที่มีสถานการณ์ที่ต้องการตัดสินใจหรือแก้ปัญหา ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญนี้จึงจะพัฒนาความสามารถด้านแก้ปัญหา โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกมทางวิทยาศาสตร์ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน

การแก้ปัญหาเป็นองค์ประกอบทางสติปัญญาของบุคคลในการคิดอย่างไตร่ตรอง รอบคอบ มีเป้าหมายเพื่อหาวิธีการที่จะทำให้ปัญหาหรืออุปสรรคที่ขัดขวางการไปสู่เป้าหมายหมดไป การแก้ปัญหาเป็นระบบที่ครอบคลุมทั้งทางด้านพุทธิพิสัยและจิตพิสัย และจากแนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาก็จะเห็นว่า การแก้ปัญหาของเด็กและเยาวชนยังขาดความสามารถในด้านเหล่านี้อยู่มาก สิ่งที่สะท้อนอย่างเด่นชัดได้แก่ ผลสำรวจสุขภาพเด็กไทย ในด้านอารมณ์ จิตใจ สังคม และจริยธรรม ของเด็กอายุ 1-14 ปี จำนวน 9,035 คน ใน 21 จังหวัด ครั้งที่ 4 ปี 2551-2552 ที่ได้รับการเปิดเผยจาก วิชัย เอกพลากร (ไทยรัฐออนไลน์, 2554 : ออนไลน์) ซึ่งพบว่าด้านการแก้ปัญหาของกลุ่มเด็กอายุ 10-14 ปี เป็น 2 ใน 4 ด้านที่เด็กได้คะแนนต่ำ อีกทั้งการประเมินระดับชาติหรือระดับนานาชาติอย่าง TIMSS และ PISA ยังชี้ให้เห็นว่านักเรียนไทยขาดทักษะการคิด ไม่ว่าจะเป็นการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณการคิดสร้างสรรค์ และการคิดแก้ปัญหา (IPST, อ้างถึงใน กัญญรัตน์ โจร, 2554 : 7)

นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนของไทยในปัจจุบันยังไม่ได้พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหานี้จะต้องจะฝึกฝนให้นักเรียนมีความสามารถ การแก้ปัญหา ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหานี้จะต้องกำหนดสถานการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกฝนทักษะสำคัญ ๆ การจัดการเรียนรู้ในวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จะช่วยจัดประสบการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผู้สอนควรเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม และทำให้ผู้เรียนเกิดเป็นตะกอนความรู้ติดอยู่กับผู้เรียนตลอดไป เนื่องจากความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถที่จะทำให้ผู้เรียนผ่านปัญหาไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้ จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกมทางวิทยาศาสตร์ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ จากแนวคิดของ Burnette (2013 : online) ได้นำเสนอกระบวนการสอนการคิดเชิงออกแบบที่เรียกว่า รูปแบบ IDESIGN เพื่อใช้ในการสอนสำหรับเด็กตั้งแต่วัยอนุบาลถึงมัธยมศึกษา พัฒนาระบบพื้นฐานทฤษฎีทางการศึกษา 3 ทฤษฎี ได้แก่ (1) จุดมุ่งหมายทางการศึกษาของ Bloom ในการประยุกต์เพื่อตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ในแต่ละขั้นตอน (2) ทฤษฎีปัญหาของ Howard Gardner สำหรับลักษณะของการคิดในแต่ละขั้น และ (3) ทฤษฎีแรงจูงใจของ Maslow เนื่องจากการคิดเชิงออกแบบนั้นต้องอาศัยแรงจูงใจเพื่อก่อให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงออกแบบประกอบด้วยขั้นการสอน 7 ขั้น ได้แก่ (1) I หรือ การตั้งเป้าหมาย (intending) (2) D หรือ การระบุ (defining) (3) E หรือ การค้นพบ (exploring) (4) S หรือ การแนะนำ (suggesting) (5) I หรือ การคิดค้น (innovating) (6) G หรือ การมุ่งสู่เป้าหมาย (goal getting) และ (7) N หรือ การรู้ (knowing) Burnette อ้างถึงใน วาทีนิ บรรจง (2561 : 330-347) กล่าวว่า เป็นการคิดเริ่มต้นจากการระบุข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยพิจารณาจากทางเลือกต่าง ๆ ตัดสินใจสิ่งที่จะทำ การลงมือทำ หลังจากนั้นจึงสะท้อนความคิดเห็นถึงผลลัพธ์ว่าเป็นที่พึงพอใจหรือไม่ หากยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ต้องย้อนกลับไป

ทบทวนแนวคิดเดิมจนกว่าจะได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ เหตุผลที่ทำให้การเรียนรู้ด้วยการคิดเชิงออกแบบเหมาะสมและสามารถใช้กับเด็กได้ดี เนื่องจากผู้เรียนเป็นผู้นำการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถตัดสินใจและแสดงออกตามความคิดของตนเอง โดยใช้การสำรวจและทดลองอย่างอิสระผ่านการใช้จินตนาการและทักษะการคิดวิเคราะห์ นอกจากนี้ยังสามารถผสมผสานอย่างเป็นธรรมชาติเข้ากับการเรียนรู้ได้อย่างอื่นได้อย่างหลากหลาย

ซึ่งจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (มันทรา ธรรมบุศย์, 2560 : ออนไลน์) พัฒนาการทางด้านสติปัญญาและความคิดของเด็กวัยนี้สามารถสร้างกฎเกณฑ์และตั้งเกณฑ์ในการแบ่งสิ่งแวดล้อมออกเป็นหมวดหมู่ได้ เด็กวัยนี้สามารถที่จะเข้าใจเหตุผล รู้จักการแก้ปัญหาสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรมได้ สามารถที่จะเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องความคงตัวของสิ่งต่าง ๆ โดยที่เด็กเข้าใจว่าของแข็งหรือของเหลวจำนวนหนึ่งแม้ว่าจะเปลี่ยนรูปร่างไปอย่างไรก็ยังมีน้ำหนัก หรือปริมาตรเท่าเดิม สามารถที่จะเข้าใจความสัมพันธ์ของส่วนย่อย ส่วนรวม ลักษณะเด่นของเด็กวัยนี้ คือ ความสามารถในการคิดย้อนกลับ นอกจากนั้นความสามารถในการจำของเด็กในช่วงนี้มีประสิทธิภาพขึ้น สามารถจัดกลุ่มหรือจัดการได้อย่างสมบูรณ์ สามารถสนทนากับบุคคลอื่นและเข้าใจความคิดของผู้อื่นได้ดี จากทฤษฎีดังกล่าวจะสอดคล้องกับการนำเกมเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการใช้เกมดิจิทัลหรือเกมการแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกตื่นรู้ และมีการแสดงออกที่ดีขึ้นกว่าการสอนในรูปแบบเดิม ๆ เกมทางวิทยาศาสตร์ที่ครูผู้สอนนำมานั้นจะต้องเป็นเกมที่มีรางวัลสำหรับผู้เรียน เพื่อเป็นการสร้างแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจความรู้อย่างได้จากการเล่นเกมและดึงดูดผู้เรียนอยากที่จะกลับมาเล่นเกมอีก (สุพัชรี ผุดผ่อง, 2553 : 10-12) จากแรงดึงดูดจึงนำมาสู่การฝึกฝนให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบที่หลากหลายจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดเพื่อหาทางเลือกได้หลากหลายมากขึ้น เด็กสามารถตัดสินใจเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม ทักษะและความสามารถดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการแก้ปัญหา และผู้เรียนได้รับการปลูกฝังและฝึกฝนทักษะกระบวนการคิดอย่างต่อเนื่องผู้เรียนจะกลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

เนื่องจากเนื้อหาวิชาตามสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามตัวชี้วัดที่กล่าวถึงการทำความเข้าใจในความหมายของพลังงาน การเปลี่ยนแปลงและการถ่ายโอนพลังงานปฏิสัมพันธ์ระหว่างสสารและพลังงาน พลังงานในชีวิตประจำวัน ธรรมชาติของคลื่น ปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเสียง แสง และคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า รวมทั้งนำความรู้ไปใช้ประโยชน์และพัฒนาสู่การนำมาเป็นความสามารถในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนากระบวนการคิดและจินตนาการ ความสามารถในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ทักษะในการสื่อสาร และความสามารถในการแก้ปัญหา จากตัวชี้วัดดังกล่าวเป็นไปในรูปแบบของนามธรรม ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งตามหลักพัฒนาการด้านสติปัญญาตามหลักทฤษฎีของเพียเจต์ ไม่เกิดความสามารถที่จะนำความรู้ไปใช้ประยุกต์ใช้การแก้ปัญหาได้

จากสภาพการศึกษาปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าวที่พบในโรงเรียน จึงเกิดความสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกมทางวิทยาศาสตร์ นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง พลังงานกับชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามที่บัณฑิตยสถานได้ระบุไว้ว่าทักษะที่จำเป็นแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับสมรรถนะที่ควรมีในผู้เรียนยุคใหม่ ซึ่งในระดับประถมศึกษาจะเน้นให้ครูผู้สอนส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาให้ผู้เรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกมทางวิทยาศาสตร์ ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง พลังงานกับชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาพัฒนาความสามารถในการแก้ไขปัญหาของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกมทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ไขปัญหา เรื่อง พลังงานกับชีวิต

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เรื่อง พลังงานกับชีวิต ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกมทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยใช้ขั้นตอนการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการซ้ำต่อเนื่องกัน 3 วงจร ตามแนวคิดของ Kemmis & Schmuck (1988 : 54) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนในวงจรปฏิบัติการ (PAOR cycle) โดยผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งการวิจัยปฏิบัติการจำเป็นต้องทำเป็นวงรอบอย่างน้อย 3 วงรอบ เนื่องจากในการทำวิจัยปฏิบัติการในวงรอบที่ 1 จะช่วยให้ผู้ทำงานวิจัยปฏิบัติการในครั้งนี้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ในวงรอบการวิจัยปฏิบัติการที่ 2 ผู้ทำวิจัยได้มีโอกาสดำเนินการปรับปรุงและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ และในการทำวิจัยปฏิบัติการรอบที่ 3 นำไปสู่ความสามารถในการแก้ไขปัญหาในชั้นเรียน หรือจนกว่าจะได้ข้อมูลที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยยอมรับ

1. **กลุ่มเป้าหมาย** ผู้เข้าร่วมวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต1 จำนวน 15 คน เป็นการจัดการเรียนการสอนโดยครูประจำชั้นที่ทำการสอนผู้เรียนตลอดทุกรายวิชา

2. **การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้** เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีทั้งหมด 4 เครื่องมือ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกมทางวิทยาศาสตร์ แบบสังเกตความสามารถ

ในการแก้ปัญหา (แบบสังเกตกิจโครงสร้าง) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ใบกิจกรรม และ แบบสะท้อนผลการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง แบ่งออกเป็น 2 ส่วนตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาในครั้งนี้

1. เครื่องมือสำหรับคำถามวิจัย "แนวทางประยุกต์ใช้การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกมทางวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง พลังงานกับชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ควรเป็นอย่างไร" ประกอบด้วย

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกมทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานกับชีวิต

1.2 แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้

2. เครื่องมือสำหรับคำถามวิจัย "ความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการเรียนรู้ โดยการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกมทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานกับชีวิต มีการพัฒนาหรือไม่ อย่างไร" ประกอบด้วย

2.1 แบบสังเกตความสามารถในการแก้ปัญหา

2.2 แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา

2.3 ใบกิจกรรม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือในการวิจัยแต่ละประเภทมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน เพื่อตอบคำถามวิจัย คือ 1.แนวทางประยุกต์ใช้การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง พลังงานกับชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ควรเป็นอย่างไรและ 2.ความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการเรียนรู้ โดยการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกม เรื่อง พลังงานกับชีวิต มีการพัฒนาหรือไม่ อย่างไร ซึ่งจะเน้นข้อมูลเชิง คุณภาพ โดยผู้วิจัยมีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. เพื่อศึกษาแนวทางประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกม ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง พลังงานกับชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการวิเคราะห์แบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ดังนี้

1.1 อ่านข้อมูลที่ได้จากการบันทึกการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดแล้วทำการเน้นข้อความ เพื่อคัดเลือกข้อมูลที่สำคัญและง่ายต่อการวิเคราะห์และอภิปรายผล

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ รวบรวมข้อมูล และจัดให้อยู่หมวดหมู่เดียวกัน จากการจัดการเรียนรู้ใน 5 ขั้นตอน ที่ผู้วิจัยได้ปฏิบัติตนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

1.3 ผู้วิจัยทำการตีความข้อมูลที่ได้คัดเลือกมาแล้วใช้ตอบคำถามวิจัย เช่น ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ทั้ง 5 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ คือ ขั้นทำความเข้าใจปัญหา, ขั้นนิยามปัญหา ขั้นสร้างความคิด, ขั้นสร้างต้นแบบ และขั้นทดสอบ ผู้วิจัยได้ลงข้อสรุปทั้งจุดเด่น จุดควรพัฒนา และ ข้อเสนอแนะของแต่ละขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ

1.4 ผู้วิจัยยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยใช้การตรวจสอบแบบสามเส้าด้านแหล่งข้อมูล (Source Triangulation) คือมีผู้ให้ข้อมูล 2 แหล่ง ได้แก่ ผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ สรุปรวามิติดทางเดียวกันหรือไม่

1.5 วิเคราะห์ในภาพรวมว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงาน ควรมีการจัดการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนอย่างไร

2. เพื่อศึกษาพัฒนาการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง พลังงานกับชีวิต โดยวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้และแบบบันทึกการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อปรับปรุง และแก้ไขการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง พลังงานกับชีวิต โดยผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือทั้ง 2 เครื่องมือ ที่มีลักษณะข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่มีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

2.1.1 อ่านเนื้อหา วิเคราะห์และตีความข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้และแบบบันทึกการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน

2.1.2 ทำการใส่รหัสของข้อมูล เพื่อใช้ในการจัดกลุ่มข้อความจากแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้และแบบบันทึกการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน

2.1.3 จากนั้นวิเคราะห์แยกข้อความที่อยู่ในหมวดเดียวกัน โดยระบุแหล่งที่มาของข้อมูลว่ามาจากเครื่องมือใด รวมทั้งรายละเอียดในเรื่อง วัน เวลา สถานที่ของข้อมูล

2.1.4 ทำการลงข้อสรุปเพื่อสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ สรุปผลออกมาเป็นความเรียงว่ามีข้อปรับปรุงแก้ไขอย่างไร เพื่อนำไปสู่แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ดี

2.2 ใบกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง พลังงานกับชีวิต โดยผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อตีความและสรุปข้อมูลที่ได้ ว่านักเรียนมีการแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับทักษะการแก้ปัญหาหรือไม่ และให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ 1 คะแนน เมื่อนักเรียนสามารถ

แสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับทักษะการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง และ 0 คะแนนเมื่อนักเรียนไม่ตอบคำถามหรือตอบคำถามไม่ถูกต้อง

2.3 แบบวัดทักษะการแก้ปัญหา ผู้วิจัยจะวิเคราะห์หลังจากการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยการตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นรวบรวมคะแนนของนักเรียนแต่ละคน และข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน

ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นวางแผน 2) ขั้นปฏิบัติการ 3) ขั้นสังเกต และ 4) ขั้นสะท้อนผล เป็นวงจรต่อเนื่อง จำนวน 3 วงจร ตามแนวคิดของ Kemmis (1988 : 54)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การนำเสนอกระบวนการสอนการคิดเชิงออกแบบที่เรียกว่า รูปแบบ DESIGN เพื่อใช้ในการสอนสำหรับเด็กตั้งแต่วัยอนุบาลถึงมัธยมศึกษา พัฒนาศักยภาพพื้นฐานทฤษฎีทางการศึกษา 3 ทฤษฎี ได้แก่ จุดมุ่งหมายทางการศึกษาของ Bloom ในการประยุกต์เพื่อตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในแต่ละขั้นตอน ทฤษฎีปัญหาของ Howard Gardner สำหรับลักษณะของการคิดในแต่ละขั้น และทฤษฎีแรงจูงใจของ Maslow เนื่องจากการคิดเชิงออกแบบนั้นต้องอาศัยแรงจูงใจเพื่อก่อให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ กระบวนการคิดเชิงออกแบบ Burnette (2013 : online) ประกอบด้วยขั้นตอนการสอน 7 ขั้น ได้แก่ (1) I หรือ การตั้งเป้าหมาย (Intending) (2) D หรือ การระบุ (Defining) (3) E หรือ การค้นพบ (Exploring) (4) S หรือ การแนะนำ (Suggesting) (5) I หรือ การคิดค้น (Innovating) (6) G หรือ การมุ่งสู่เป้าหมาย (Goal getting) และ (7) N หรือ การรู้ (Knowing)

จากข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การคิดเริ่มต้นจากการระบุข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยพิจารณาจากทางเลือกต่าง ๆ ตัดสินใจสิ่งที่จะทำ การลงมือทำ หลังจากนั้นจึงสะท้อนความคิดเห็นถึงผลลัพธ์ว่าเป็นที่พึงพอใจหรือไม่ หากยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ก็ต้องย้อนกลับไปทบทวนแนวคิดเดิมจนกว่าจะได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ เหตุผลที่ทำให้การเรียนรู้ด้วยการคิดเชิงออกแบบเหมาะสมและสามารถใช้กับเด็กได้ดี เนื่องจากผู้เรียนเป็นผู้นำการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถตัดสินใจและแสดงออกตามความคิดของตนเอง โดยใช้การสำรวจและทดลองอย่างอิสระผ่านการใช้จินตนาการและทักษะการคิดวิเคราะห์ นอกจากนี้ยังสามารถผสมผสานอย่างเป็นธรรมชาติเข้ากับการเรียนรู้รู้อย่างอื่นได้อย่างหลากหลาย

ผลการวิจัย

คำถามการวิจัยข้อที่ 1 แนวทางประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกมทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง พลังงานกับชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ควรเป็นอย่างไร

ขั้นที่ 1 การตั้งเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ Torrance (1962 : 6) รูปแบบของการแก้ปัญหามีโครงสร้างของกระบวนการใช้จินตนาการ ดังนั้น ขั้นการสอนนี้จะส่งเสริมให้นักเรียนมองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหามากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยมีการกำหนดเป้าหมายในการศึกษาผ่านเกมทางวิทยาศาสตร์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดและนำแนวทางวิธีการ สถานการณ์ปัญหามาจัดอยู่ในแผ่นกระดานบิงโกนักเรียนจะสามารถมองเห็นสถานการณ์ปัญหาและนำความรู้ความเข้าใจสู่การค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป

ขั้นที่ 2 การระบอบองค์ประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับ สิทธิชัย ชมพูพาทย์ (2554 : 52)) นักเรียนจะสามารถสังเคราะห์แนวคิดการแก้ปัญหา และได้สรุปเป็นขั้นตอนการแก้ปัญหา ดังนั้นขั้นการสอนนี้จะส่งเสริมให้นักเรียนสามารถระบอบองค์ประกอบของแนวทางในการแก้ปัญหามากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยนำเกมทางวิทยาศาสตร์ที่มีรูปแบบกระดานประยุกต์สู่การระบอบองค์ประกอบของสถานการณ์ และการใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดพิจารณาถึง แนวทางการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 3 การคิดเชื่อมโยงองค์ประกอบ ซึ่งจะสอดคล้องกับ Burnette (2013 : online) การรับรู้ถึงกระบวนการทางความคิดในแง่ของการนำไปใช้ ขั้นการสอนนี้จะส่งเสริมให้นักเรียนคิดเชื่อมโยงองค์ประกอบของแนวทางในการแก้ปัญหามากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้จัดเป็นบัตรคำ เกมทางวิทยาศาสตร์ที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมองเห็นแนวทางสู่การนำมาเชื่อมโยงองค์ประกอบในการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 4 การนำเสนอรูปแบบและวิธีการ ขึ้น ซึ่งจะสอดคล้องกับ สิทธิชัย ชมพูพาทย์ (2554 : 52) โดยนักเรียนจะเลือกและเตรียมการ ขั้นการสอนนี้จะส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการนำเสนอรูปแบบและวิธีการที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหา โดยการอ่านสถานการณ์พร้อมทั้งดูภาพประกอบว่านักเรียนจะเลือกใช้วิธีการใดในการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับบริบทของสถานการณ์ปัญหา

ขั้นที่ 5 การนำแผนการมาลงมือปฏิบัติและปรับปรุง ซึ่งจะสอดคล้องกับความสามารถในการคิดแก้ปัญหา Grossinickle and Brueckner อ้างถึงใน สุภามาส เทียนทอง (2553 : 4) ได้กล่าวถึงขั้นการสอนนี้จะส่งเสริมให้นักเรียนได้วิเคราะห์ถึงแผนการที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหามีความเหมาะสมกับสถานการณ์บริบทหรือไม่ และสามารถปรับปรุงไปสู่แนวทางแก้ปัญหาที่ดีที่สุดได้อย่างไร

ขั้นที่ 6 การตัดสินใจและประเมิน ซึ่งจะสอดคล้องกับการวัดความสามารถในการแก้ปัญหา Quelmal อ้างถึงใน สุภามาส เทียนทอง (2553 : 4) สามารถวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ขั้นการสอนนี้จะส่งเสริมให้นักเรียนการตัดสินใจและนักเรียนรู้จักการประเมิน โดยขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนรู้จักการประเมินชิ้นงานของตนเองและเพื่อนร่วมชั้นเรียนว่ามีความเหมาะสมหรือไม่

ขั้นที่ 7 การสะท้อนประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ Burnette (2013 : online) นักเรียนสามารถสะท้อนสิ่งประสบการณ์และสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ การสอนนี้จะส่งเสริมให้นักเรียนสะท้อนประสบการณ์ที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนในแต่ละขั้นมาสู่การคิดวิเคราะห์สู่การนำความรู้มาแก้ปัญหาสถานการณ์ใหม่ที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น เพื่อเป็นการพิจารณาว่านักเรียนสามารถนำความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหาได้ครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ตอนที่ 2 ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกมทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่องพลังงานกับชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

คำถามวิจัย ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการเรียนรู้ โดยการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกมทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานกับชีวิต มีการพัฒนาหรือไม่ อย่างไร เมื่อผู้วิจัยได้จัดการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกมทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่องพลังงานกับชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยได้ดำเนินการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนระหว่างการจัดกิจกรรมการ โดยพิจารณาจากแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาตามแนวคิดการแก้ปัญหาของเวียร์ ได้ข้อสรุปดังนี้

วงปฏิบัติการที่ 1 พิจารณาจากการระบุปัญหา ซึ่งเมื่อวิเคราะห์การตอบคำถามจากสถานการณ์ที่กำหนดโดยใช้การพิจารณาจากแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาตามแนวคิดการแก้ปัญหาของเวียร์ นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี จะมีนักเรียนบางส่วนที่อยู่ในระดับปานกลาง

วงปฏิบัติการที่ 2 พิจารณาจากการระบุปัญหา ซึ่งเมื่อวิเคราะห์การตอบคำถามจากสถานการณ์ที่กำหนดโดยใช้การพิจารณาจากแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาตามแนวคิดการแก้ปัญหาของเวียร์ นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีทั้งหมดในส่วนของความสามารถในการแก้ปัญหา

วงปฏิบัติการที่ 3 พิจารณาจากการระบุปัญหา ซึ่งเมื่อวิเคราะห์การตอบคำถามจากสถานการณ์ที่กำหนดโดยใช้การพิจารณาจากแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาตามแนวคิดการแก้ปัญหาของเวียร์ นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีเมื่อเฉลยคะแนนออกมาแล้วมีระดับคะแนนเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินการศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด
เชิงออกแบบร่วมกับเกมทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่องพลังงานกับชีวิต
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แนวทางประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกมทางวิทยาศาสตร์ เพื่อ
พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง พลังงานกับชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ขั้นที่ 1 การตั้งเป้าหมาย จากเกมกระดานบิงโกนั้นจะทำให้ นักเรียนสามารถวิเคราะห์และเชื่อมโยง
ปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม หลังจากเล่นเกมกระดานบิงโกแล้วนั้นผู้วิจัยค้นพบว่า
การใช้สื่อวีดิทัศน์มาเป็นส่วนช่วยในการอธิบายเนื้อหาวิชาความรู้เพื่อให้เข้าใจมากขึ้น

ขั้นที่ 2 การระบุงค์ประกอบ จากการใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดพิจารณาถึง แนวทางการนำ
ความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาผู้วิจัยค้นพบว่า การใช้คำถามกระตุ้นจะทำให้ นักเรียนสามารถคิดหา
แนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลายมากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 3 การคิดเชื่อมโยงองค์ประกอบ จากการใช้ใบกิจกรรม บัตรคำ และเกมทางวิทยาศาสตร์ที่จะ
ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมองเห็นแนวทางสู่การนำมาเชื่อมโยงองค์ประกอบของปัญหาและแนวทางที่จะนำมาใช้
ในการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 4 การนำเสนอรูปแบบและวิธีการ จากการออกมานำเสนอรูปแบบและวิธีการที่จะใช้ในการ
แก้ปัญหานี้จะทำให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนร่วมกันถามถึงแนวทางวิธีการที่ใช้ในการแก้ปัญหาว่าเพราะเหตุใดจึง
เลือกวิธีการดังกล่าวในการแก้ปัญหาจึงทำให้นักเรียนได้ฝึกคิดทบทวนและทำให้ได้แนวทางที่ใช้ในการ
แก้ปัญหาได้หลากหลายมากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 5 การนำแผนการมาลงมือปฏิบัติและปรับปรุง จากการสอนนี้จะส่งเสริมให้นักเรียนได้วิเคราะห์
ถึงแผนการที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาว่ามีความเหมาะสมกับสถานการณ์บริบทหรือไม่ และสามารถปรับปรุง
ไปสู่แนวทางแก้ปัญหาที่ดีที่สุดได้อย่างไร ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นพบว่าสามารถเพิ่มเติมการจัดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาส
ได้เป็นผู้ศึกษาหาความรู้เพิ่มจากอินเทอร์เน็ตด้วยตนเองเพราะนักเรียนจะได้ทราบถึงวิธีการที่หลากหลายมาก
ยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 6 การตัดสินและประเมิน จากการจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียนการตัดสินและ
นักเรียนรู้จักการประเมิน โดยขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนรู้จักการประเมินชิ้นงานของตนเองและเพื่อนร่วมชั้น
เรียนว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งข้อค้นพบในขั้นการจัดการเรียนการสอนนี้ค้นพบว่าคำที่ใช้ในเกณฑ์การตัดสิน
นั้นควรเป็นคำที่สื่อความและเข้าใจได้อย่างชัดเจน

ขั้นที่ 7 การสะท้อนประสบการณ์ จากการจัดการเรียนการสอนในขั้นตอนนี้พบว่านักเรียนสามารถใช้
การตอบคำถามได้หลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการเขียนอธิบายหรือการวาดภาพในการตอบคำถาม และ

การเปิดโอกาสหรือการกำหนดบริบทจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการตอบคำถามมากยิ่งขึ้น

2. ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกมทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่องพลังงานกับชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากข้อคำถามของงานวิจัยผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกมทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่องพลังงานกับชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงออกแบบนั้นสามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาได้ นอกจากนี้ยังค้นพบว่าจะมีแนวทางในการแก้ปัญหามีหลากหลายมากยิ่งขึ้น ถ้าผู้วิจัยได้ใช้คำถามกระตุ้นจะทำให้นักเรียนได้ฝึกการคิดหาแนวทางใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา และทำให้มีแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้วิจัยควรเน้นย้ำความรู้ในเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียนเรียนมีการวัด และประเมินผลความรู้ที่ชัดเจนแน่นอนว่าผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาที่ผู้วิจัยอย่างเพียงพอก่อนเข้าสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกมทางวิทยาศาสตร์
2. ผู้วิจัยควรจัดหาวัสดุที่สื่อความหมายอธิบายตัวอย่างของเนื้อหาให้นักเรียนเห็นก่อนเนื่องจากช่วงวัยดังกล่าวอธิบายอย่างเดียวนักเรียนอาจจะเป็นการจำแล้วนำไปตอบแต่อาจจะยังไม่ถึงขั้นการนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาได้
3. ผู้วิจัยจะต้องมีความรู้ความเข้าใจตัวนักเรียนและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจถึงจุดประสงค์ของแต่ละขั้นตอน ที่จะสามารถนำการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวจะสามารถนำมาพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ผู้วิจัยควรเลือกเนื้อหาเกี่ยวกับการประดิษฐ์หรือการได้ลงมือปฏิบัติชิ้นงาน เพื่อที่จะใช้จัดการเรียนรู้ในแต่ละขั้นได้เต็มประสิทธิภาพ
5. ผู้วิจัยควรเลือกเกมทางวิทยาศาสตร์ที่มีความหลากหลาย เพื่อจะได้กระตุ้นให้นักเรียนได้คิดหาวิธีการและนำวิธีการจากเกมมาใช้ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การนำกระบวนการคิดจากขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ และรูปแบบวิธีการที่ร่วมกับเกมสามารถนำไปใช้จัดบูรณาการในการเรียนร่วมกับรายวิชาอื่นๆที่สามารถนำเนื้อหา มาจัดเป็น การเรียนการสอนในครั้งเดียวกันได้

2. การนำรูปแบบวิธีการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับเกมทางวิทยาศาสตร์ไปพัฒนาความสามารถในด้านอื่นๆของนักเรียน เช่น ความสามารถด้านคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการสื่อสาร และทักษะชีวิตในด้านอื่นๆ เป็นต้น
3. การนำเกมที่หลากหลายและเหมาะสมเข้ามาอยู่ในแต่ละชั้นของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีรูปแบบการเล่นของเกมที่สอดคล้องกับขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอนในชั้นนั้น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กัญญารัตน์ โคจร. (2554). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (CPS Learning Model) เรื่องสารและสมบัติของสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ คุุชฌิบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉันท ชาติทอง. (2554). *สอนคิด การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด*. กรุงเทพมหานคร: เพชรเกษมการพิมพ์.
- เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ. (2562). *หลักสูตรฐานสมรรถนะกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน*. คณะทำงานจัดกรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการจัดการเรียนการสอน ใน คณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา. *วารสารวิชาการ* (1), 22.
- ทีมข่าวไทยรัฐออนไลน์. (2554). อึ้ง!!เด็กไทยยอมรับพฤติกรรม “การเล่นซีโงเอมีโอกาศ” . *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2563. แหล่งที่มา: <http://www.thairath.co.th/content/203571>.
- มันฑรา ธรรมบุศย์. (2560). จิตวิทยาสำหรับครู,502-204. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/psychologybkf1/home/citwithya-phathnakar/thvsdi-phathnakar-thang-sti-payya-khxng-pheiy-cet>.
- วาทีณี บรรจง. (2561). นวัตกรรมแบบตัวน้อย : การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผ่านประสบการณ์ศิลปะ สร้างสรรค์ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. 46 (2), 330-347.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). คู่มือครูสาระการเรียนรู้พื้นฐาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เล่ม 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: http://www.krukird.com/scincep3_2.pdf.

- สิทธิชัย ชมพูพาทย์. (2554). การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนการสอนเพื่อการแก้ ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของครู และนักเรียนในโรงเรียนส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้การวิจัย ปฏิบัติการเชิงวิพากษ์. *ปริญญาวิทยาศาสตร์ดุชนูปัณติต*. บัณติตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วรโรฒ.
- สุพัชรี ผุดผ่อง. (2553). เสริมความคิดสร้างสรรค์ผ่านทักษะการคิด. *วารสารทางการศึกษาสำหรับครูและ ผู้ปกครอง*. 7 (2), 10-12.
- สุภามาส เทียนทอง. (2553). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ จัดการเรียนรู้อยู่โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณติต*. บัณติตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Burnette,C. (2013). Creativity in Design Thinking. *Online*. Retrieved from https://www.academia.edu/3737301/Creativity_in_Design_Thinking
- Eberle, R. F., & Stanish, B. (1996). *CPS for Kid: A resource book for teaching creative problem solving to children*. Texas: Prufrock Press.
- Kemmis, S. & McTaggart, R. (1988). *The Action Research Planer*. (3rd ed.). Victoria: Deakin University
- Kirkley, J. (2003). *Principles for teaching problem solving*. Minnesota: Plato Learning.
- Torrance, E. P. (1962). *Guiding creative talent*. NJ: Prentice-Hall

ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียน
ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสหวิทยาเขตวิภาวดี
**Teachers' Opinion on Student Affairs Management of Secondary School
Affiliated in Vibhavadi Campus**

สุภาวรรณ ปัญยาง และ รัตนา กาญจนพันธุ์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Supawan Phanyang and Ratana Kanjanaphan

Ramkhamhaeng University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: phanyangsupawan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตวิภาวดี (2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตวิภาวดีโดยจำแนกตามเพศ คุณวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตวิภาวดี จำนวน 5 โรงเรียน สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ แจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบโดยใช้ค่าที และความแปรปรวนทางเดียว โดยวิธีการของเซฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า

1) ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตวิภาวดีเมื่อพิจารณาแล้วโดยภาพรวมครูมีความเห็นต่อปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านงานบริการและสวัสดิการนักเรียน รองลงมาคือ ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านงานกิจกรรมนักเรียน และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านงานปกครองนักเรียน และด้านงานส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรมนักเรียน

2) ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตวิภาวดีจำแนกตามเพศ คุณวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านงานบริการและสวัสดิการนักเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนในภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้านไม่แตกต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความเห็น

* วันที่รับบทความ: 25 กรกฎาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 4 สิงหาคม 2565; วันตอบรับบทความ: 7 สิงหาคม 2565

Received: July 25, 2022; Revised: August 4, 2022; Accepted: August 7, 2022

เกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันและรายด้านมีความแตกต่างกันทุกด้าน

คำสำคัญ: การบริหารงานกิจการนักเรียน; งานปกครองนักเรียน; ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน; โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตวิภาวดี

Abstracts

The objectives of this survey research were (1) to study teachers' opinion on student affairs management of secondary school affiliated in vibhavadi campus, and (2) to compare teacher's opinions on student affairs management of Secondary School Affiliated in Vibhavadi Campus, classified by gender, educational qualifications and work experience. The sample of this research was 234 teachers in 5 schools in Secondary School Affiliated in Vibhavadi Campus. The instrument's reliability was validated by determining Cronbach's alpha coefficients to be 0.954. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test for comparing means of two groups and one-way ANOVA (F-test) for comparing means of more than two groups. When there were statistically significant difference level of .05 were found, Scheffe's Post hoc Comparison was conducted.

The results of this study indicated as follows:1. The problem state in student affairs administration on student affairs Management of Secondary School Affiliated in Vibhavadi Campus was low level in both of overall and individual aspects.2. The results of comparing teacher's opinions about the problem state in student affairs administration of Secondary School Affiliated in Vibhavadi Campus were as follows: 2.1 The sample with different gender had indifferent opinion towards the problem state in student affairs administration both of overall and individual aspects. Except service work and students' welfare were statistically significant difference level of .05 2.2 The sample with different educational qualification had indifferent opinion towards the problem state in student affairs administration both of overall and individual aspects.2.3 The sample with different work experience had different opinion towards the problem state in student affairs administration both of overall and individual aspects.

Keywords: Student Affairs Management; Student Welfare Department; Student support system; Secondary School Affiliated in Vibhavadi Campus

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พุทธศักราช 2560 - 2564 กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ โดยการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ด้านคุณภาพคนในแต่ละช่วงวัยเนื่องจากมีคนไทยจำนวนไม่น้อยยังไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิกฤตค่านิยม ทักษะ และพฤติกรรม การดำเนินชีวิต การพัฒนาในระยะต่อไปจึงต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้คนไทยมีทักษะและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากลและสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องมีสุขภาวะที่ดีขึ้น คนทุกช่วงวัย มีทักษะ ความรู้ และความสามารถเพิ่มขึ้น แนวทางพัฒนาที่สำคัญควรปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทย ให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความมีระเบียบวินัยและจิตสาธารณะ พัฒนาศักยภาพคนให้มีความรู้ และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า เมื่อพิจารณาถึงยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาจำเป็นจะต้องพัฒนาพลเมืองของประเทศด้วยการวางรากฐานทางการศึกษาที่เน้นให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนนอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 มาตรา 6 การจัด การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จึงกล่าวได้ว่าการจัดการศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียนนั้นต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทุกด้าน ซึ่งการพัฒนาคนไทยให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และพระราชบัญญัติการศึกษา นับได้ว่าเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นจะต้องมีมุมมองการพัฒนานักเรียนในทุกด้าน โดยเฉพาะการบริหารกิจการนักเรียน เนื่องจากเป็น การพัฒนานักเรียนนอกห้องเรียนให้มีความสมบูรณ์ ตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ช่วยสร้างคุณสมบัติที่สำคัญหลายประการที่มุ่งให้เกิดแก่นักเรียน เช่น คุณสมบัติด้านการมีวินัยในตนเอง ความซื่อสัตย์ สุจริตและเชื่อมั่นในตนเอง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีน้ำใจเป็นนักกีฬา ยกย่องผู้อื่นอยู่ร่วมกับผู้อื่น เป็นผู้ นำผู้ตามที่ดีตามระบอบประชาธิปไตยปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในสังคมได้ การบริหารงานกิจการนักเรียนจึง นับได้ว่าเป็นการพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถที่จะไปศึกษาต่อหรือออกไปประกอบอาชีพ ให้มีประสิทธิภาพหากจะพิจารณาถึงงานกิจการนักเรียนมีทั้งงานที่เกี่ยวกับการควบคุมการรับนักเรียน การจัดทำทะเบียนนักเรียน การจัดทำระเบียบสะสม การจัดให้นักเรียนไปทัศนศึกษา การรักษาวินัย และการควบคุมความประพฤติการบริหารกิจการนักเรียนจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยเฉพาะ รวมทั้ง เป็นภารกิจอันเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องดำเนินการ เพื่อให้กิจการนักเรียนดำเนินไปได้ด้วยดี มีประสิทธิภาพอยู่ท่ามกลางสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข ดังที่ รูจีร์ ภูสาระ และ กัลยมน

อินทสุต (2558 : 217-218) กล่าวว่า สภาพสังคมในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งด้านการสื่อสารด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจและการเมืองการปกครองซึ่งมีผลกระทบต่อบุคคลในทางบวกและทางลบ ก่อให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหา การแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ ปัญหาครอบครัวส่งผลต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต ทุกคนจึงต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับ การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสภวิทยเขตวิภาวดี เพื่อเป็นแนวทางในการสนับสนุนและส่งเสริมให้โรงเรียนได้ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียน อันจะเป็นการพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทุกด้าน ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุดผู้วิจัยคาดว่าผลการศึกษจะสามารถนำไปเป็นข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนและพัฒนา กำหนดนโยบายในการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขจัดปัญหาของการบริหารงานได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสภวิทยเขตวิภาวดี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสภวิทยเขตวิภาวดีโดยจำแนกตามเพศ คุณวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เรื่อง ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสภวิทยเขตวิภาวดี

1. กลุ่มเป้าหมาย ครูของสถานศึกษาในสภวิทยเขตวิภาวดี ทั้งหมด 575 คน กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มสำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ ทำการสุ่มจากกลุ่มเป้าหมายโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากการเปิดตารางของ LOUIS COHEN (2011 : 147) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็นครูของสถานศึกษาในสภวิทยเขตวิภาวดี ปีการศึกษา 2564 จำนวน 234 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสภวิทยเขตวิภาวดี คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ เพศ คุณวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สหวิทยาเขตวิภาวดีมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ ค่า Rating scale ของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ โดยมีเนื้อหาแบ่งเป็น 5 ด้าน จำนวน 45 ข้อ ได้แก่ 1. งานบริการและสวัสดิการ นักเรียนจำนวน 9 ข้อ 2. งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำนวน 9 ข้อ 3. งานปกครองนักเรียนจำนวน 9 ข้อ 4. งานกิจกรรมนักเรียนจำนวน 9 ข้อ 5. งานส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรมนักเรียนจำนวน 9 ข้อซึ่งเนื้อหา ทั้ง 5 ด้านนำมาจากการสังเคราะห์ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาและสังเคราะห์ขอบข่ายงานกิจการนักเรียน

การบริหารงานกิจการนักเรียน	วารสาร บุญดอ (2559)	อาทิตย์ เวชกร (2559)	อดิศักดิ์ กำเชียงคำ (2561)	กสิณา รอดทอง (2561)	นิจปภา อ่อนอ้าย (2561)	ณัฐนนท์ คำชาย (2562)	ณัฐวดี หว่านผล (2563)	สุรพัชร เกตุรัตน์ (2561)	กัลยาณี รัตนบุตร (2564)	พิมพ์เพกา โพธิ์จันทร์ (2564)	ความถี่
1. การควบคุมนักเรียน	✓			✓							2
2. กิจกรรมร่วมหลักสูตร	✓										1
3. งานบริการและสวัสดิการ	✓	✓		✓	✓		✓		✓		6
4. งานการสอน	✓										1
5. งานกิจกรรมพัฒนานักเรียน						✓					1
6. งานส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรม			✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	7
7. งานแนะแนว		✓		✓							2
8. งานปกครองนักเรียน		✓			✓	✓		✓	✓	✓	6
9. งานกิจกรรมนักเรียน		✓		✓	✓		✓		✓	✓	6
10. งานแผนกิจการนักเรียน			✓					✓		✓	3
การบริหารงานกิจการนักเรียน	วารสาร บุญดอ (2559)	อาทิตย์ เวชกร (2559)	อดิศักดิ์ กำเชียงคำ (2561)	กสิณา รอดทอง (2561)	นิจปภา อ่อนอ้าย (2561)	ณัฐนนท์ คำชาย (2562)	ณัฐวดี หว่านผล (2563)	สุรพัชร เกตุรัตน์ (2561)	กัลยาณี รัตนบุตร (2564)	พิมพ์เพกา โพธิ์จันทร์ (2564)	ความถี่
11. งานระบบดูแลช่วยเหลือ			✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	7
12. งานส่งเสริมประชาธิปไตย			✓	✓		✓		✓	✓		5
13. งานครูที่ปรึกษา			✓								1
14. งานโครงการพิเศษ		✓									1
15. งานประเมินผล			✓					✓		✓	3

โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการเรียงลำดับการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1) ขอนหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาในสหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 234 คน

2) ผู้วิจัยดำเนินการขอความอนุเคราะห์จากครูของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในการแจกแบบสอบถามและการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

3) รวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างแล้วนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแล้วนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ดังนี้

3.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับจากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ คุณวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) พร้อมทั้งนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตาราง

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตวิภาวดี โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 133) เป็นรายชื่อแล้วนำเสนอรูปแบบตาราง

3.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีเพศ คุณวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกันต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตวิภาวดี ใช้การทดสอบโดยใช้ค่าที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน (Independent Samples)

3.5 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกันต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตวิภาวดี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ F-test แบบวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน

1) ศึกษาเอกสาร รายงานการวิจัย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา บริบทของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตวิภาวดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตในการวิจัย และสร้างแบบสอบถาม

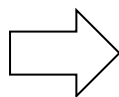
- 2) กำหนดขอบเขตการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย และสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกัน
- 3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณคำถาม ความชัดเจนของภาษา และรูปแบบของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
- 4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ คือ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาและปฏิบัติหน้าที่ทางการบริหารสถานศึกษา เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความสอดคล้องด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence : IOC) จากนั้นนำค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ พิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6-1.0
- 5) แบบสอบถามที่ใช้กับกลุ่มตัวอย่าง นำมาหาค่าความเชื่อมั่น จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97
- 6) นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย มอบให้กับผู้อำนวยการสถานศึกษาในสหวิทยาเขตวิภาวดี ในการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 234 คน
- 7) รวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา

ตัวแปรต้น

1. เพศ
 - 1.1 ชาย
 - 1.2 หญิง
2. คุณวุฒิการศึกษา
 - 2.1 ปริญญาตรี
 - 2.2 สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป
3. ประสบการณ์ในการทำงาน
 - 3.1 น้อยกว่า 5 ปี
 - 3.2 5 – 10 ปี
 - 3.3 10 ปีขึ้นไป

ตัวแปรตาม

- ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียน 5 ด้าน ประกอบด้วย
1. ด้านงานส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรม
 2. ด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 3. ด้านกิจกรรมนักเรียน
 4. ด้านสวัสดิการนักเรียน
 5. ด้านการปกครองนักเรียน

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสภวิทยเขตวิภาวดี สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสภวิทยเขตวิภาวดีโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x}=1.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับน้อยทุกด้านเรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านงานบริการ และสวัสดิการนักเรียน ($\bar{x}=1.70$) ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและด้านงานกิจกรรมนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{x}=1.64$) ด้านงานปกครองนักเรียน และด้านงานส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{x}=1.62$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสภวิทยเขตวิภาวดี ในภาพรวมและรายด้าน

ความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านงานบริการและสวัสดิการนักเรียน	1.70	0.500	น้อย
2. ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1.64	0.599	น้อย
3. ด้านงานปกครองนักเรียน	1.62	0.583	น้อย
4. ด้านงานกิจกรรมนักเรียน	1.64	0.568	น้อย
5. ด้านงานส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรมนักเรียน	1.62	0.586	น้อย
รวม	1.64	0.528	น้อย

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสภวิทยเขตวิภาวดี

2.1 ครูที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสภวิทยเขตวิภาวดีโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงานบริการ และสวัสดิการนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสภวิทยาเขตวิภาวดี จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้าน

(n=234)						
ความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียน	เพศ				t	P
	ชาย		หญิง			
	(n=99)		(n=135)			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านงานบริการและสวัสดิการนักเรียน	1.71	0.446	1.69	0.538	0.305*	0.013
2. ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1.57	0.546	1.68	0.633	-1.400	0.302
3. ด้านงานปกครองนักเรียน	1.58	0.559	1.65	0.601	-0.824	0.959
4. ด้านงานกิจกรรมนักเรียน	1.61	0.586	1.67	0.555	-0.809	0.155
5. ด้านงานส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรมนักเรียน	1.57	0.550	1.66	0.610	-1.208	0.393
รวม	1.61	0.508	1.67	0.543	-0.862	0.932

P<.05

2.2 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสภวิทยาเขตวิภาวดีโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านงานบริการและสวัสดิการนักเรียน ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านงานปกครองนักเรียน ด้านงานกิจกรรมนักเรียน และด้านงานส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรมนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสภวิทยาเขตวิภาวดี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานเป็นรายคู่ ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's post hoc comparison method) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยตามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสภวิทยเขตวิภาวดี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

(n=234)

สภาพการบริหารทรัพยากร ทางการศึกษาขอ สถานศึกษา		ประสบการณ์ในการทำงาน						F	P
		น้อยกว่า 5 ปี		5-10 ปี		10 ปีขึ้นไป			
		(n=67)		(n=112)		(n=55)			
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านงานบริการและ สวัสดิการนักเรียน		1.63	0.413	1.85	0.558	1.48	0.355	12.476*	.000
2. ด้านงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน		1.52	0.557	1.80	0.637	1.44	0.471	9.169*	.000
3. ด้านงานปกครองนักเรียน		1.51	0.543	1.78	0.616	1.43	0.473	8.672*	.000
4. ด้านงานกิจกรรมนักเรียน		1.54	0.5434	1.79	0.584	1.46	0.482	8.401*	.000
5. ด้านงานส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรมนักเรียน		1.49	0.502	1.77	0.647	1.47	0.476	7.15*	.001
รวม		1.54	0.512	1.80	0.609	1.46	0.407	10.373*	.000

*P<.05

2.3 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี กับ ครูที่ทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสภวิทยเขต ภาพรวม

		(n=234)		
ประสบการณ์ทำงาน	$\bar{X}$	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	10 ปีขึ้นไป
		1.54	1.80	1.46
1. น้อยกว่า 5 ปี	1.54	-	*	-
2. 5-10 ปี	1.80		-	*
3. 10 ปีขึ้นไป	1.46			-

*P<.05

2.4 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา ด้านงานบริการและสวัสดิการนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี กับ ครูที่ทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา ด้านงานบริการและสวัสดิการนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่างดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสภวิทยเขตวิภาวดี ด้านงานบริการและสวัสดิการนักเรียน

		(n=234)		
ประสบการณ์ทำงาน	$\bar{X}$	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	10 ปีขึ้นไป
		1.63	1.85	1.48
1. น้อยกว่า 5 ปี	1.63	-	*	-
2. 5-10 ปี	1.85		-	*
3. 10 ปีขึ้นไป	1.48			-

*P<.05

2.5 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี กับครูที่ทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่างดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสภวิทยเขตวิภาวดีด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

		(n=234)		
		น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	10 ปีขึ้นไป
ประสบการณ์ทำงาน	$\bar{X}$	1.52	1.80	1.44
1. น้อยกว่า 5 ปี	1.52	-	*	-
2. 5-10 ปี	1.80		-	*
3. 10 ปีขึ้นไป	1.44			-

*P<.05

2.6 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา ด้านงานปกครองนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี กับ ครูที่ทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา ด้านงานปกครองนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสภวิทยเขตวิภาวดี ด้านงานปกครองนักเรียน

		(n=234)		
		น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	10 ปีขึ้นไป
ประสบการณ์ทำงาน	$\bar{X}$	1.51	1.78	1.43
1. น้อยกว่า 5 ปี	1.51	-	*	-
2. 5-10 ปี	1.78		-	*
3. 10 ปีขึ้นไป	1.43			-

*P<.05

2.7 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา ด้านงานกิจกรรมนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี กับ ครูที่ทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา ด้านงานกิจกรรมนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงาน
กิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสภวิทยเขตวิภาวดี ด้านงานกิจกรรมนักเรียน

		(n=234)		
		น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	10 ปีขึ้นไป
ประสบการณ์ทำงาน	$\bar{X}$	1.54	1.79	1.46
1. น้อยกว่า 5 ปี	1.54	-	*	-
2. 5-10 ปี	1.79		-	*
3. 10 ปีขึ้นไป	1.46			-

*P<.05

2.8 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา ด้านงานส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรมนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี กับครูที่ทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา ด้านงานส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรมนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการ
นักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสภวิทยเขตวิภาวดี ด้านงานส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรมนักเรียน

		(n=234)		
		น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	10 ปีขึ้นไป
ประสบการณ์ทำงาน	$\bar{X}$	1.49	1.77	1.47
1. น้อยกว่า 5 ปี	1.49	-	*	-
2. 5-10 ปี	1.77		-	*
3. 10 ปีขึ้นไป	1.47			-

*P<.05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสภวิทยเขตวิภาวดี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับน้อยและเมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์ผกา โพธิจันทร์ (2564 : บทคัดย่อ) เรื่อง การบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสภวิทยเขตวิภาวดี พบว่า

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสภวิทยเขตวิภาวดีจำแนกตามเพศมีความคิดเห็น ต่อสภาพปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา ไม่ต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน ยกเว้นด้านงานบริการและสวัสดิการนักเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากครูทุกเพศมีการรับรู้การบริหารกิจการนักเรียนเหมือนกัน ยกเว้นงานบริการและสวัสดิการนักเรียนที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันเนื่องจากการรับรู้ข้อมูลงานบริการและสวัสดิการนักเรียนที่ต่างกันตามบริบทของแต่ละโรงเรียน

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสภวิทยเขตวิภาวดีจำแนกตามคุณวุฒิการศึกษาพบว่า ครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็น โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป มีความคิดเห็นและรับรู้ในสภาพปัญหาของการบริหารงานกิจการนักเรียนที่เหมือนกัน ครูมีความเข้าใจได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร ไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับ ณัฐวุฒิ หวานผล (2564 : 73) ที่ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 พบว่าครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็น โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสภวิทยเขตวิภาวดี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสภวิทยเขตวิภาวดีมีการรับรู้ถึงนโยบายจากผู้บริหารและแนวปฏิบัติที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของเปรมวิทย์ ทองเชื้อ

(2564 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง ปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ผู้บริหาร และครูที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรมด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตย ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนแตกต่างกัน ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง น้อยกว่า 5 ปี, 5 - 10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสทวิทยาเขตวิภาวดี” ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผู้บริหารควรพัฒนาขอบข่ายภารกิจของงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนให้ชัดเจนและเหมาะสมในการบริหารจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเรื่องการบริหารกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกโรงเรียน

2.2 ควรมีการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนในเชิงลึกเฉพาะด้าน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียนอย่างเป็นระบบ

เอกสารอ้างอิง

ณัฐวุฒิ หวานผล. (2563). การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. รายงานการวิจัยหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บุญชม ศรีสะอาด และคนอื่น ๆ. (2553). พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. มหาสารคาม: ภาควิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- เปรมวิทย์ ทองเชื้อ. (2564). การศึกษาปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พิมพ์ผกา โพธิจันทร์. (2564). การบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- รุจิร ภู่อาระ และกัลยมน อินทุสุต. (2558). การบริหารจัดการสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มิตรภาพการพิมพ์และสตีวดีโอ.
- Cohen, L., Manion. L., & Morrison, K. (2011). *Research methods in education*. London: Routledge.

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะการสอนที่ดี
ของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
**An Exploratory Factor Analysis of Good Teaching Characteristics Among
Ramkhamhaeng University Faculty Members**

บุศรา นิยมเวช¹, นพคุณ คุณาชีวะ²,
สันทนา สุธาธารัตน์³ และ สันญา เคนาภูมิ^{4*}
มหาวิทยาลัยรามคำแหง^{1,3} นักวิชาการอิสระ² และ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม^{4*}
**Busara Niyomves¹, Noppakun Kunacheva²,
Suntana Sutadarat³ and Sanya Kenaphoom^{4*}**
Ramkhamhaeng University, Thailand^{1,3} Independent Scholar²
Rajabhat Maha Sarakham University^{4*}
Corresponding Author, E-mail: busara_09@hotmail.com

บทคัดย่อ

การสร้างแรงบันดาลใจและความกระตือรือร้นของผู้เรียนด้วยกลวิธีการจัดการเรียนการสอนจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน คุณลักษณะที่ดีของคณาจารย์มีองค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและรูปแบบวิธีการสอนที่สนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง กลุ่มตัวอย่างได้แก่คณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวนทั้งสิ้น 290 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ผลการวิจัย พบว่า (1) คุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหงโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความรู้เชี่ยวชาญในการสอน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ด้านการเป็นต้นแบบ/แบบอย่างที่ดี ด้านศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ และด้านศาสตร์ในการวัดและประเมินผล (2) องค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า ประกอบด้วยองค์ประกอบทั้งหมด 5 ด้าน เรียงตามลำดับค่าไอเกนจากมากไปหาน้อย ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 คือด้านศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 2 คือด้านศาสตร์ในการวัดและประเมินผล องค์ประกอบที่ 3 คือด้านการเป็นต้นแบบ/แบบอย่างที่ดี องค์ประกอบที่ 4 คือด้านความรู้

* วันที่รับบทความ: 2 กันยายน 2565; วันที่แก้ไขบทความ 26 กันยายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 2 ตุลาคม 2565

Received: September 2, 2022; Revised: September 26, 2022; Accepted: October 2, 2022

เชี่ยวชาญในการสอน และองค์ประกอบที่ 5 คือด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยมีค่าไอเกนเท่ากับ 5.65, 5.48, 4.82, 3.71 และ 2.28 ตามลำดับ และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.44 ถึง 0.80

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ; คุณลักษณะการสอนที่ดี; คณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Abstracts

Motivation and enthusiasm of learners through teaching and learning strategies will result in learners motivated and have a positive attitude towards learning. The characteristics of good teachers are important elements of teaching and learning and teaching methods that support students to learn effectively. Thus, this research aims (1) to study the characteristics of good teaching among Ramkhamhaeng University faculty members, and (2) to analyze the associated exploratory factors. The research sample consisted of 290 faculty members from Ramkhamhaeng University. A questionnaire was used in data collection and analyzed by means of basic statistics and an exploratory component analysis. The findings were as follows: (1) Overall, the faculty members participating in the research exhibited good teaching characteristics at a high level. When each characteristic was considered individually, it was found that the characteristic of morality and ethics was ranked the highest, followed by that of knowledge and competencies in teaching, which was also ranked in the highest level. The characteristics ranked in the high level were being an exemplar/good role model, knowledgeable in the science of learning management, and well-rounded in measurement and evaluation. (2) the exploratory factor analysis revealed that Ramkhamhaeng University faculty members displayed five good teaching characteristics. Listed in descending order of their eigen values, these are: (1) knowledgeable in the science of learning management, (2) well-rounded in measurement and evaluation, (3) being an exemplar/good role model, (4) knowledgeable and competent in teaching, and (5) possessing good morality and ethics, with the eigen values of 5.65, 5.48, 4.82, 3.71, and 2.28, respectively, and a range of element weights between 0.44 and 0.80.

Keywords: Exploratory Factor Analysis; good teaching characteristics; Ramkhamhaeng University faculty members

บทนำ

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2541 (2541 : 2) มาตรา 7 กำหนดให้ “มหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษาและวิจัยแบบตลาดวิชา ที่ผู้ศึกษาสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องมาเข้าชั้นเรียนที่มหาวิทยาลัยจัดให้ ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม” อาจกล่าวได้ว่า มหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นหนึ่งในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนทั้งมีห้องเรียนสำหรับนักศึกษาเข้าชั้นเรียนแบบมหาวิทยาลัยปิด และให้นักศึกษาที่ต้องประกอบอาชีพไม่สามารถมาเข้าชั้นเรียนได้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบการสื่อสารแบบออนไลน์ หรือศึกษาจากเทปบันทึกการบรรยายในชั้นเรียนของอาจารย์ผู้สอนได้ในภายหลัง

อย่างไรก็ตาม กุณิสรา จิตรชญาวนิช (2561 : 53) ได้ให้ความสำคัญของคณาจารย์หรือครูอาจารย์ว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของคน สังคม และประเทศชาติ ดังนั้นสถาบันการศึกษาทุกระดับควรให้ความสำคัญ และตระหนักถึงการพิจารณาคัดเลือกครูอาจารย์ที่มีคุณภาพ ในการเข้ามาปฏิบัติหน้าที่อบรมสั่งสอนผู้เรียน เพื่อให้เป็นต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนและสามารถที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นเมธีดพันธุ์ที่งดงามในสังคม การเป็นครูอาจารย์ที่ดีอย่างมืออาชีพได้นั้นไม่ใช่เรื่องง่าย ผู้ที่สนใจจะประกอบอาชีพวิชาชีพครูอาจารย์นี้ จะต้องเข้าใจเกี่ยวกับบริบทและบทบาทหน้าที่ รวมทั้งสภาพงานของครูอาจารย์ที่จะต้องรับผิดชอบชัดเจน สอดคล้องกับที่พระมงคลธรรมวิธาน, พระครูสิริธรรมนิเทศ และประสิทธิ์ สระทอง (2561 : 2486-2499) ได้กล่าวไว้ว่า ครูอาจารย์คือผู้นำทางจิตวิญญาณและเป็นกัลยาณมิตรที่มีความสำคัญในการสั่งสอนและถ่ายทอดความรู้ ให้แก่ศิษย์มาทุกยุคทุกสมัย ครูอาจารย์ในแต่ละยุคต้องอาศัยวิชาความรู้ที่ตนเองถนัดและสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับศิษย์ เพียงเพื่อหวังว่าศิษย์จะนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพที่สุจริตและเป็นคนดีของสังคม เพราะครูอาจารย์เป็นผู้ที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้อันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและโลก และเป็นผู้มีความสำคัญต่อการสร้างบัณฑิตให้มีความคิดที่ดี มีวิธีการวิเคราะห์อย่างถูกต้องและมีระบบระเบียบในการปฏิบัติงาน ตลอดจนสามารถพัฒนาบุคลิกภาพเชิงวิชาการเชิงวิชาชีพซึ่งศิษย์ควรได้รับการอบรมปลูกฝังในการจัดการเรียนการสอนที่จะตอบสนองแบบตลาดวิชาที่มีความหลากหลายของช่องทางการสื่อสารนั้น คณาจารย์ที่ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนจะต้องให้ความสำคัญกับการออกแบบการสอน การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้ยังนักศึกษา และที่สำคัญจะทำให้การสอนของครูอาจารย์เป็นมืออาชีพนั้น ครูอาจารย์จะต้องมีคุณลักษณะการสอนที่ดี สามารถถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ไปยังผู้เรียน โดยใช้เทคนิควิธีรวมถึงทักษะการสอนที่หลากหลาย นักศึกษาเรียนแล้วเข้าใจเนื้อหา เกิดความรู้จากการฟังบรรยาย นำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับสมจิน เปียโคสูง และธรา อังสกุล (2554 : 113) ที่ได้กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะที่ดีของคณาจารย์มีองค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและรูปแบบวิธีการสอนที่ได้นำเสนอในข้างต้น ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น มีนักวิชาการหลายท่านที่ได้ทำการศึกษาในบริบทของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ สามารถสรุปองค์ประกอบคุณลักษณะการสอนที่ดีได้จำนวน 6 องค์ประกอบ ดังนี้ (1) บุคลิกลักษณะ (2) ความรู้ความชำนาญ (3) การเตรียมการสอน (4) เทคนิคและกลวิธีการสอน (5) สื่อและอุปกรณ์การสอน และ (6) กระบวนการวัดและประเมินผล องค์ประกอบดังกล่าวสอดคล้องกับ เบญจมาภรณ์ ฤไชย และลลิตพรรณ ปัญญานาค (2564 : 49-59). ที่ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างแรงบันดาลใจและความกระตือรือร้นของผู้เรียนด้วยกลวิธีการจัดการเรียนการสอน จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน แต่ต้องอาศัยการพัฒนาาร่วมกัน 3 ด้าน คือ (1) ด้านบทบาทของผู้สอน ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นเพียงครูหรือผู้บรรยาย (Teacher) มาเป็นโค้ช (Coach) (2) ด้านบทบาทของผู้เรียน ผู้เรียนภาษาจีนยุคใหม่ต้องถือคติ “3 ป 4 ก” 3 ป คือเปิดใจ ปรับตัว และเปลี่ยนแปลง 4 ก คือ กล้าคิด กล้าสงสัย กล้าถาม และกล้าแลกเปลี่ยน (3)

ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยการเปลี่ยนห้องเรียน (Classroom) ให้เป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing Space) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติชัย โคจน์ (2565 : 93-108) พบว่า องค์ประกอบการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนคำปลาผานาหวี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาภาวะผู้นำ ทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) การพัฒนาครูผู้สอน 3) การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 4) การสร้าง เครือข่ายภายนอกมาร่วมพัฒนา ซึ่งทั้ง 4 องค์ประกอบ มีความเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 เมื่อพิจารณาเป็น รายองค์ประกอบ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.89 รองลงมา คือ การพัฒนาครูผู้สอน โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.71 ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสร้างเครือข่ายภายนอก ร่วมพัฒนา โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.54

นอกจากนี้ รุ่งโรจน์ สงสระบุญ, จิตรระวี ทองเถา และปัทมिता โอภาสพงษ์ (2565 : ออนไลน์) ได้ออกแบบ การจัดการเรียนการสอนด้วยการทำงานในสภาพจริง ซึ่งถูกนำมาใช้ในการเรียนการสอน ในวิชาสัมมนาทางการ จัดการประกอบการและนวัตกรรมปีการศึกษา 2564 ของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง โดยนำ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดและทฤษฎีของการศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์ มาผสมผสานเป็นส่วนหนึ่งใน การจัดการเรียนการสอน ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการมีส่วนร่วม/การผูกพันกับ การเรียนของผู้เรียน (Engagement) (2) ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ (Learning Behavior) (3) ด้านแรงจูงใจ (Motivation) และ (4) ด้านทัศนคติของผู้เรียน (Attitude) โดยภาพรวมของทุกด้านอยู่ใน ระดับดีมาก

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะ ของครูอาจารย์ที่ดีในหลายลักษณะมุมมอง ได้แก่ คุณลักษณะครูอาจารย์ที่ดีตามพระบรมราโชวาทของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๙) (พระราชดำรัสฯ, ม.ป.ป. : ออนไลน์) คุณลักษณะครูอาจารย์ที่ดี ของกระทรวงศึกษาธิการ คุณลักษณะครูอาจารย์ที่ดีตามแนวคิดตะวันตกและคุณลักษณะครูอาจารย์ที่ดีของ นักศึกษา และคุณลักษณะครูอาจารย์ที่ดีตามแนวคิดของนักการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 120-122), กุลิสรา จิตรชญาวนิช (2561 : 53) พระมงคลธรรม วิธาน และคณะ (2561 : 2486-2499) รวมถึงเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในบริบท ของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อจะได้ข้อมูลในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของคณาจารย์ให้ สอดรับกับปรัชญา ปณิธาน และวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและพัฒนาจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยมีรายละเอียดของการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง: ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ คณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวนทั้งสิ้น 1,051 คน และกลุ่มตัวอย่างคือ คณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวนทั้งสิ้น 290 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามหลักการของ แฮร์ และคณะ (Hair, et al. : 2010 : 6) ที่ว่า ในการวิเคราะห์องค์ประกอบต้องมีจำนวนมากกว่า 100 คน และอัตราส่วนจำนวนตัวอย่างต่อพารามิเตอร์หนึ่งพารามิเตอร์หรือจำนวนตัวแปรหนึ่งตัว อย่างน้อยควรจะเป็น 10:1 เนื่องจากในงานวิจัยครั้งนี้ มีตัวแปรทั้งหมด 29 ตัวแปร จึงกำหนดตัวอย่างเป็น 10 เท่า ได้จำนวนตัวอย่างเท่ากับ 290 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

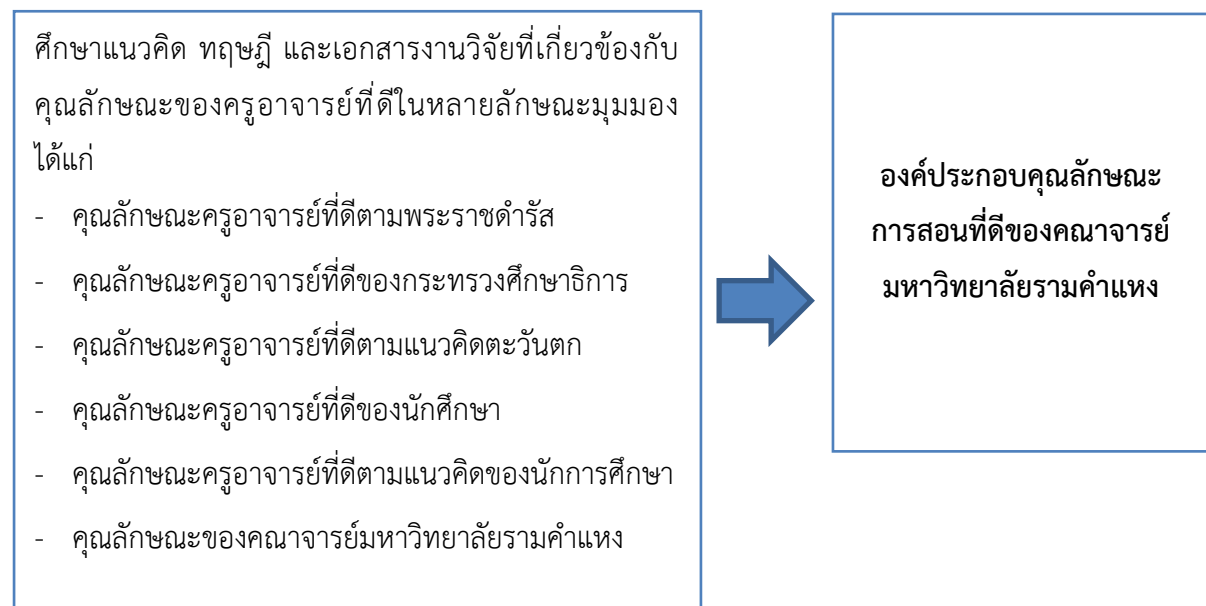
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย : เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นการถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นการสำรวจคุณลักษณะ การสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 29 ข้อ เป็นคำถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ สำหรับการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย ใช้ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Congruence-IOC) ได้ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และ การทดลองใช้เครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 40 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

3. สถิติที่ใช้ในการวิจัย: การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติเพื่อประมวลผลข้อมูลเชิงปริมาณ และหาค่าสถิติต่างๆ โดยแบ่งได้ ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย สำหรับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ใช้สถิติคือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD) ส่วนวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะการสอน

ที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ใช้สถิติคือ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis--EFA)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของครูอาจารย์ที่ดีในหลายลักษณะมุมมอง ซึ่งสังเคราะห์มาจากแหล่งข้อมูลดังนี้ สุคนธา ทองบริสุทธิ์ (2553 : 54) ; สมจิน เปี้ยโคกสูง และธรา อังสกุล (2554 : ออนไลน์) พิษณุภา ยืนยาว และ ชีรุธ ชาติตันติโชค (2561 : 44) ; พระครูสมุห์ทิพย์ สิริธมโม (การเพียร) (2561 : 53) ได้แก่ คุณลักษณะครูอาจารย์ที่ดีตามพระราชดำรัส คุณลักษณะครูอาจารย์ที่ดีของกระทรวงศึกษาธิการ คุณลักษณะครูอาจารย์ที่ดีตามแนวคิดตะวันตก คุณลักษณะครูอาจารย์ที่ดีของนักศึกษา และคุณลักษณะครูอาจารย์ที่ดีตามแนวคิดของนักการศึกษา คุณลักษณะของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง รวมถึงเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ สำหรับตัวแปรที่ศึกษา คือ คุณลักษณะการสอนที่ดีและองค์ประกอบของคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ดังกรอบแนวคิดในการวิจัยในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง มี 2 ตอน ประกอบด้วย (1) ตอนที่ 1 ผลการศึกษาคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง และ (2) ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คุณลักษณะการสอนที่ดี	$\bar{x}$	SD	แปลค่า
1. ด้านศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้	4.40	0.57	มาก
2. ด้านศาสตร์ในการวัดและประเมินผล	4.33	0.58	มาก
3. ด้านการเป็นต้นแบบ/แบบอย่างที่ดี	4.41	0.60	มาก
4. ด้านความรู้เชี่ยวชาญในการสอน	4.52	0.48	มากที่สุด
5. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.56	0.54	มากที่สุด
รวม	4.40	0.57	มาก

ตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ผลการศึกษาคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.40$) เมื่อพิจารณาคำถามเป็นรายด้านจากจำนวนทั้งหมด 5 ด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.56$) รองลงมา คือ ด้านความรู้เชี่ยวชาญในการสอน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.52$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากมี 3 ด้าน คือด้านการเป็นต้นแบบ/แบบอย่างที่ดี ($\bar{x}=4.41$) ด้านศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x}=4.40$) และ ด้านศาสตร์ในการวัดและประเมินผล ($\bar{x}=4.33$)

ตอนที่ 2 ผลวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Initial Eigenvalues				Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
องค์ประกอบ	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	15.90	54.81	54.81	15.90	54.81	54.81	5.65	19.49	19.49
2	1.97	6.79	61.60	1.97	6.79	61.60	5.48	18.90	38.39
3	1.56	5.38	66.98	1.56	5.38	66.98	4.82	16.63	55.02
4	1.48	5.09	72.07	1.48	5.09	72.07	3.71	12.79	67.80
5	1.04	3.59	75.66	1.04	3.59	75.66	2.28	7.86	75.66

ตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ผลวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งดำเนินการด้วยวิธี Principal Component Analysis และใช้วิธีการหมุนแกนแบบตั้งฉาก Orthogonal ด้วยวิธี Varimax มีค่าสถิติ Kaiser-Meyer-Olkin--KMO เท่ากับ 0.721 แสดงว่า ข้อมูลมีความเหมาะสมมากในการวิเคราะห์องค์ประกอบ เมื่อพิจารณาค่าไอเกน (Eigen Value) ขององค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเกิน 1 จำนวน มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ซึ่งมีค่าไอเกนเท่ากับ 5.65 องค์ประกอบที่ 2 ซึ่งมีค่าไอเกนเท่ากับ 5.48 องค์ประกอบที่ 3 ซึ่งมีค่าไอเกนเท่ากับ 4.82 องค์ประกอบที่ 4 ซึ่งมีค่าไอเกนเท่ากับ 3.71 และองค์ประกอบที่ 5 ซึ่งมีค่าไอเกนเท่ากับ 2.28 เมื่อทำการหมุนแกนองค์ประกอบโดยใช้วิธีการหมุนแกนแบบมุมฉาก Orthogonal ด้วยวิธี Varimax พบว่า จากตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด สามารถสกัดองค์ประกอบได้ 5 องค์ประกอบ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป (Tabachnick & Fidell, 2001 : 54 ; Munro, 2001 : 333) และใช้น้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดในกรณีที่มี Cross loading โดยกำหนดชื่อให้องค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 คือ ด้านศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งวัดจากตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 10 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.44-0.74 องค์ประกอบที่ 2 คือ ด้านศาสตร์ในการวัดและประเมินผล ซึ่งวัดจากตัวแปรสังเกตได้จำนวน 7 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.55-0.80 องค์ประกอบที่ 3 คือ ด้านการเป็นต้นแบบ/แบบอย่างที่ดี ซึ่งวัดจากตัวแปรสังเกตได้จำนวน 5 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.57-0.80 องค์ประกอบที่ 4 คือ ด้านความรู้เชี่ยวชาญในการสอน ซึ่งวัดจากตัวแปรสังเกตได้จำนวน 5 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.55-0.71 และองค์ประกอบที่ 5

คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งวัดจากตัวแปรสังเกตได้จำนวน 2 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.60-0.72 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยจึงสรุปผลการวิจัยจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหงว่า ประกอบด้วยคุณลักษณะ 5 องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 คือ ด้านศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 2 คือด้านศาสตร์ในการวัดและประเมินผล องค์ประกอบที่ 3 คือด้านการเป็นต้นแบบ/แบบอย่างที่ดี องค์ประกอบที่ 4 คือด้านความรู้เชี่ยวชาญในการสอน และองค์ประกอบที่ 5 คือด้านคุณธรรมจริยธรรม ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แผนภาพสรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง สามารถสรุปและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M=4.40$) เมื่อพิจารณาคำถามเป็นรายด้าน โดยแบ่งตามองค์ประกอบการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะการสอนที่ดีจำนวนทั้งหมด 5 ด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.56$) รองลงมา คือ ด้านความรู้เชี่ยวชาญในการสอน โดยมีค่าเฉลี่ย

อยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.52$) ด้านการเป็นต้นแบบ/แบบอย่างที่ดี โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M=4.41$) ด้านศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M=4.40$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านศาสตร์ในการวัดและประเมินผล โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M=4.33$)

จะเห็นได้ว่า ผลการศึกษาสอดคล้องกับคุณลักษณะครูอาจารย์ที่ดี ตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ทรงพระราชทานเนื่องในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร วิทยาลัยวิชาการศึกษา 15 ธันวาคม 2503 ว่า “...ที่เป็นครูอาจารย์นั้น ใ้ว่าจะมีแต่ความรู้ในทางวิชาการและในทางการสอนเท่านั้นจะต้องรู้จักอบรมเด็กทั้งในด้านศีลธรรม จรรยา และวัฒนธรรม รวมทั้งให้รับผิดชอบในหน้าที่ด้วย...” (พระราชดำรัสฯ, ม.ป.ป.: ออนไลน์) นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ พระมงคลธรรมวิธาน และคณะ (2561 : 2486-2499) และ กุฬิสรา จิตรชญาณนิช (2561 : 53) ที่ระบุว่า ปัจจัยสำคัญในการสอนแบบมีอาชีพหรือคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์ที่ต้องมี คือ คุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของคน สังคมและประเทศชาติ ทั้งนี้ยังสอดคล้องและบรรลุตตามวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง (2565 : ออนไลน์) ที่ว่า “มหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นสถาบันหลักที่มุ่งขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้พัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ” และสอดคล้องกับการศึกษาของพิชญภา ยืนยาว และธีรวิธ ธาดาตันติโชค (2562 : 55) ที่พบว่า ครูมีอาชีพในศตวรรษที่ 21 ต้องมีคุณลักษณะของการเป็นผู้นำความสะดวกในการเรียนรู้ เป็นผู้นำวิชาการ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เป็นผู้สอน เป็นที่ปรึกษา เป็นผู้สร้างนวัตกรรมหรือนักประดิษฐ์ เป็นนักทฤษฎี เป็นนักกิจกรรม เป็นนักเทคโนโลยี เป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงในองค์กร เป็นนักวิจัย และเป็นนักเรียนหรือนักศึกษา

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า จากตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด สามารถสกัดองค์ประกอบได้ 5 องค์ประกอบ โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป พร้อมทั้งตั้งชื่อองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบใหม่ และเรียงลำดับตามองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักมากที่สุด จนถึงองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด ได้องค์ประกอบดังนี้ (1) ด้านศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ คณาจารย์จัดการเรียน การสอนโดยใช้เทคนิคและวิธีการสอนอย่างหลากหลาย ใช้สื่ออุปกรณ์การสอน เอกสารประกอบการสอน หรือนวัตกรรมในการสอนที่เหมาะสมและมีคุณภาพ สอดคล้องกับเนื้อหารายวิชาและมีการบูรณาการเชื่อมโยงกับเนื้อหาในรายวิชาอื่น หรือกับสภาพสังคมปัจจุบัน (2) ด้านศาสตร์ในการวัดและประเมินผล ได้แก่ คณาจารย์มีการประเมินผลการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา ดำเนินการวัดและประเมินผลอย่างถูกต้องตามหลักวิชา ใช้วิธีการประเมินผลนักศึกษาอย่างหลากหลาย วัดได้ตรงตามพฤติกรรมและคุณลักษณะที่ต้องการวัด สามารถนำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพนักศึกษาในการจัดการเรียน การสอนได้อย่างต่อเนื่อง (3) ด้านการเป็นต้นแบบ/แบบอย่างที่ดี ได้แก่ คณาจารย์เป็นผู้ตรงต่อเวลา มีความตั้งใจและรับผิดชอบในการสอน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาทั้งกาย วาจา และใจ พร้อมทั้งส่งเสริม

ให้นักศึกษาประพฤติถูกต้องตามหลักคุณธรรมและจรรยาบรรณ (4) ด้านความรู้เชี่ยวชาญในการสอน ได้แก่ คณาจารย์มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้ และกระตุ้นให้นักศึกษาเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และ (5) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ คณาจารย์ปฏิบัติตนอย่างเป็นธรรมและไม่มีการแสวงหาผลประโยชน์จากนักศึกษา

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง สิ่งที่สำคัญที่สุดและควรต้องตระหนักถึงคือ ภาระหน้าที่ของคำว่า “อาจารย์” ที่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักศึกษา เข้าใจธรรมชาติของนักศึกษา และทำให้นักศึกษามีศักยภาพอย่างเต็มที่ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมจิน เปียโคสูง และธรา อังสกุล (2554 : ออนไลน์) ที่ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะการสอนที่ดีที่พึงประสงค์ ตามมุมมองของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และพบว่าองค์ประกอบคุณลักษณะการสอนที่ดีประกอบด้วยบุคลิกลักษณะ ความรู้ความชำนาญ การเตรียมการสอน เทคนิคและกลวิธีการสอน สื่อและอุปกรณ์การสอน และกระบวนการวัดและประเมินผล เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยันลำดับที่สองพบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี เช่นเดียวกันกับการศึกษาของ สุนันท์ สีพาย (2562 : ออนไลน์) เรื่อง การศึกษาคุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พบว่า ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่การรายงานผลการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ การมีส่วนร่วมกับผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์ และการจัดการการเรียนรู้ให้ได้เกิดผลจริง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีประเด็นที่สำคัญที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบของคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่สำคัญ ได้แก่ ด้านศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ ด้านศาสตร์ในการวัดและประเมินผล ด้านการเป็นต้นแบบ/แบบอย่างที่ดี ด้านความรู้เชี่ยวชาญในการสอน และ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงสมควรดำเนินการกำหนดนโยบายส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าว เพื่อให้คณาจารย์มหาวิทยาลัยมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนและกำหนดนโยบายในการบริหาร เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของคณาจารย์ให้สอดคล้องกับปรัชญา ปณิธาน และวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

2. ควรมีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อทดสอบความสอดคล้อง ของทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เท่านั้น ในการศึกษาวิจัย ครั้งต่อไปเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก ควรมีการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ที่มีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพิ่มเข้ามาด้วย เป็นต้นว่า การสัมภาษณ์เชิงลึกจาก ผู้เกี่ยวข้องในมุมมองด้านต่างๆ ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์ นักศึกษา ฯลฯ เพื่อให้ได้ข้อมูลงานวิจัยที่สอดคล้อง ครอบคลุมการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะการสอนที่ดีของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง และเพื่อจะได้กำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- กิตติชัย โคนัน. (2565). รูปแบบการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนคำปลาผานาหวีสังกัต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 2 (2) : 93-108.
- กุลิสรา จิตรขณาวณิช. (2561). *การศึกษาและความเป็นครูไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญจมาภรณ์ ฤไช และลลิตพรรณ ปัญญานาค. (2564). การศึกษากลวิธีโค้ชเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาจีน. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 1 (4) : 49-59.
- พระครูสมุทรทิพย์ สิริธมโม. (การเพียร). (2561). รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ดุษฎีนิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมงคลธรรมวิธาน, พระครูสิริธรรมนิเทศ และประสิทธิ์ สระทอง. (2561). ครูมืออาชีพสู่การเรียนรู้แบบมืออาชีพ. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 11 (1), 2486-2499.
- พระราชดำรัส พระบรมราชาบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๙) พระราชทานแก่คณะครู. (ม.ป.ป.). *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2565. แหล่งที่มา: <https://www.pkn2.go.th/fileupload/downloads/28036146.495575.pdf>.
- พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2541. (2541). *ราชกิจจานุเบกษา*. 115 (24ก), 1-18.

- พิชญานา ยืนยาว และ อีรวิธ ธาดาดันติโชค. (2561). *การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- พิชญานา ยืนยาว และ อีรวิธ ธาดาดันติโชค. (2562). *การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*. 16 (1), 470-480.
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2565). *วิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัยรามคำแหง*. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2565. แหล่งที่มา <https://www.ru.ac.th/th/AboutUs/page?view=Vision>
- รุ่งโรจน์ สงสระบุญ, จิตระวี ทองเถา และปัทมา โอภาสพงษ์. (2565). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้วยการทำงานในสภาพจริง. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*. 2 (1), 41-52. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2565. แหล่งที่มา . <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.5>.
- สมจิน เปี้ยโคกสูง และ ธรา อังสกุล (2554). คุณลักษณะการสอนที่ดีของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี: มุมมองของอาจารย์และนักศึกษา. *Suranaree J. Soc. Sci.* 5 (2), 109-130.
- สมจิน เปี้ยโคกสูง และธรา อังสกุล. (2554). คุณลักษณะการสอนที่ดีของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี : มุมมองของอาจารย์และนักศึกษา. *วารสารเทคโนโลยีสุรนารี*, 5 (2), 109-130. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 19 เมษายน 2565. แหล่งที่มา: [file:///C:/Users/DELL/Downloads/sjss,+Journal+manager,+_11-1814\(109-130\)Part5.pdf](file:///C:/Users/DELL/Downloads/sjss,+Journal+manager,+_11-1814(109-130)Part5.pdf).
- สุคนธา ทองบริสุทธ์. (2553). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ในความคิดเห็นของนิสิต คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนันท์ สีพาย (2562). การศึกษาคุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 247 (13), 246-263.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis : A Global Perspective*. (7th ed.). New York: Pearson Education.
- Munro, B. H. (2001). *Statistical Methods for Health Care Research*. (6th ed.). Philadelphia: Lippincott.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2001). *Using multivariate statistics*. (4th ed.). Needham, MA Allyn & Bacon.

แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตนักดนตรีอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Guidelines for improving the quality of life of musicians in the Northeast Thailand

อัครวัตร เชื่อมกลาง,
ณัฐดนัย ศรีโท และ ณัฐวุฒิ พฤกษ์ศรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

**Akarawat Chaumklang,
Natdanai Srito and Natthawut Pruksasri**
RajbhatMahasarakham University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : Akr.a@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักดนตรีอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักดนตรีอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) กลุ่มเป้าหมายได้แก่นักดนตรีอาชีพ 256 ท่าน และผู้บริหารสถานประกอบการที่มีการจัดการแสดงดนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 ท่าน เครื่องมือที่ใช้วิจัยได้แก่แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

พบว่า แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตนักดนตรี แบ่งเป็น 6 ประเด็นดังนี้ 1)ประเด็นเรื่องค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับการทำงาน มีความเป็นธรรม 2)ประเด็นเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ ให้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำกับดูแลช่วยเหลือให้นักดนตรีไม่ให้ออกไปเปื้อนเปรี้ยว 3)ประเด็นเรื่องการทำงานให้มีค่าตอบแทนในวันลา 4)ประเด็นเรื่องสวัสดิการควรจัดตั้งองค์กรสวัสดิการนักดนตรีอาชีพอย่างเป็นรูปธรรม 5)ประเด็นเรื่องนโยบายรัฐบาลควรเอื้ออำนวยกับนักดนตรี หลังจากเหตุการณ์โควิด 19 ควรมีนโยบายที่สนับสนุนเป็นหลักประกันให้กับอาชีพนักดนตรี 6)ประเด็นอื่น ๆ ควรมีการจัดหางานดนตรีให้เป็นกิจจะลักษณะทั้งในและต่างประเทศ ในส่วนความเห็นของผู้บริหาร พยายามจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและสวัสดิการแก่นักดนตรี ในด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม พร้อมให้ความร่วมมือกับภาครัฐ ช่วยผลักดันอาชีพนักดนตรีให้เป็นอาชีพที่มีความมั่นคง และให้ผู้ประกอบอาชีพนี้มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งตนเองและครอบครัว

คำสำคัญ : แนวทาง; พัฒนา; คุณภาพชีวิต; นักดนตรี

Abstracts

The purposes of the current study were to study the current situation of music personnel in Northeastern Thailand. The purposes of the current study were to study the current situation of music personnel in Northeastern Thailand and to introduce guidance for the development of the life quality of music personnel in northeastern Thailand. The study was conducted in a qualitative aspects of data collection. The samples were 256 musicians and 9 entrepreneurs selected by the purposive method across the region. The data were collected using a questionnaire. The qualitative data were analyzed by content analysis.

The results of the study were as follows. The data analysis indicates that the guidance for developing the life quality of music personnel in northeastern Thailand includes 1)Equal and standardized payment, 2)Relevant agencies to supervise musicians, 3)Compensation issues for days when unable to work and 4)welfare organization establishment. 5)In terms of government support, after covid – 19, 6)The government should provide career security for the musician and provide more domestic and international job opportunities. Moreover, the management of entertainment organizations should support musicians both physically and mentally. This would bring happiness to work. The most important thing to consider is the organization prevails if personnel survive. Entrepreneurs ready to cooperate with the government Supporting the musician as a stable career. As a result, those who engage in this occupation have a good quality of life for both themselves and their families.

Keywords: Guidelines; Improving; Quality of life; Musicians

บทนำ

ดนตรีเป็นสิ่งจรรโลงโลกให้มีสีสัน เต็มเต็มความสมบูรณ์ในชีวิตให้มนุษย์ชาติด้วยสุนทรียะ การรังสรรค์ดนตรีจากแนวคิดของผู้ประพันธ์ถ่ายทอดอารมณ์จากบทเพลงสู่ผู้ฟัง โดยการบรรเลงของนักดนตรีที่จะแสดงออกทางดนตรีและรูปลักษณ์ให้ผู้ฟังได้อรรรถรสทั้งจากการรับชมและรับฟัง นักดนตรีหากมองโดยผิวเผินแล้ว อาจถูกมองว่าเป็นอาชีพที่สบาย เป็นอาชีพที่มีความสุขตลอดเวลา เพราะได้ทำในสิ่งที่ตนรัก รวมถึงเป็นที่ชอบพอของผู้อื่น แต่ในความเป็นจริงแล้ว นักดนตรีอาจไม่ได้มีชีวิตราบเรียบสวยงามอย่างที่ใครหลายคนคิด

ในปัจจุบันถึงแม้ว่าอาชีพนักดนตรีที่จะสร้างรายได้อย่างรวดเร็วในอัตรา 500 -1,000 บาท ต่อชั่วโมง จนดูเหมือนว่า ได้เงินมาง่าย แต่ในทางกลับกัน ก็ไม่มีระบบประกันสุขภาพหรือกองทุน หรือมีปัจจัยภายนอกที่ทำให้การดำเนินชีวิตมีความมั่นคง ทำให้เมื่อประสบปัญหา เช่น น้ำท่วม เศรษฐกิจซบเซา ทำให้ร้านอาหารต่างปิดตัว ส่งผลกระทบต่อวงดนตรีและนักดนตรี นอกจากนี้รูปแบบการจ้างงานที่ไม่มีสัญญาตายตัวทำให้ถูกยกเลิกสัญญาได้ หากไม่มีความเป็นมืออาชีพหรือร้านประสบปัญหา (เฉลิมพล แป้นจันทร์, 2560 : ออนไลน์) แม้ว่าแหล่งประกอบอาชีพดนตรีในปัจจุบันจะมีมากขึ้น แต่อัตราการเพิ่มของจำนวนนักดนตรีนั้นสูงกว่า การแข่งขันในอาชีพจึงมีมาก การทำงานของนักดนตรีแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เล่นแบ็คอัพกับกลุ่มที่เล่นวงโซ่ นักดนตรีรุ่นเก่ามักจะได้รับการว่าจ้างให้เล่นทุกวันและรับค่าจ้างเป็นรายเดือน นักดนตรีที่ถือเป็นผู้สำคัญที่จะนำการแสดงดนตรีให้มีสนุกสนาน

การแสดงดนตรีนั้น นอกจากทักษะฝีมือทางด้านดนตรีแล้ว รูปลักษณ์ภายนอกก็เป็นสิ่งสำคัญ เช่น นักร้องหากมีหน้าตาและบุคลิกที่ดี ย่อมดึงดูดให้มีผู้สนใจมาฟังดนตรีมากขึ้น นักดนตรีก็เช่นกัน นักดนตรีเมื่อก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุ จะเริ่มมีอุปสรรคทั้งด้านร่างกาย สุขภาพ ความทันสมัย โดยเฉพาะแนวเพลงที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รวมถึงกระแสแฟชั่น ทำให้อายุเป็นข้อจำกัดในการเป็นนักดนตรีอาชีพ หากพิจารณาถึงอัตราค่าจ้าง นักดนตรีรุ่นใหม่จะรับค่าจ้างที่น้อยกว่า นักดนตรีรุ่นเก่าทำให้นายจ้างอาจเลือกนักดนตรีที่อายุน้อย รูปลักษณ์บุคลิกภาพดีเข้ามาแทนที่นักดนตรีรุ่นเก่า ซ้ำยังจ้างด้วยราคาที่น้อยลงด้วย ดังนั้นนักดนตรีที่เล่นมานานควรมีการวางแผนเตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยสูงอายุ เพราะหากมิได้เล่นดนตรีเหมือนเดิมแล้ว ก็จะไม่มียาได้ที่ใช้ในการดำรงชีวิต อีกทั้งไม่มีสวัสดิการในการช่วยเหลือหลังจากที่ไม่ได้เล่นดนตรีแล้ว

ในปี พ.ศ. 2509 มีการจัดตั้งสมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เปิดรับสมัครสมาชิกที่เป็นทั้งนักดนตรี นักร้อง นักแต่งเพลง แบบทั้งมืออาชีพและมือสมัครเล่น ในปัจจุบันมีสมาชิกอยู่ในหลักพันคน และมีค่ายเพลงใหญ่เป็นสมาชิกด้วย ส่วนสิทธิประโยชน์ของสมาชิกรุ่นนั้น คือจะได้รับเงินช่วยเหลือในกรณีเจ็บป่วย ประสบอุบัติเหตุ และถึงแก่กรรม แต่ก็เป็นจำนวนเงินที่ค่อนข้างน้อยมาก นอกจากนี้ก็ยังมีกิจกรรมอื่น ๆ อย่างเช่น กิจกรรมจิตอาสา เล่นดนตรีการกุศล แข่งโบว์ลิงการกุศล และงานประกาศรางวัลพระพิฆเนศทองคำ เป็นต้น สมาคมดนตรีรุ่นนั้น ไม่ค่อยมีบทบาทในอุตสาหกรรมดนตรีสมัยใหม่ โดยเฉพาะดนตรีอิสระสักเท่าใด แคมสมาชิกรุ่นนั้นค่อนข้างเป็นในระดับผู้ใหญ่ มีอายุและสถานะค่อนข้างสูง ไม่มีคนรุ่นใหม่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องเลย แต่ก็ได้พบว่านอกจากสมาคมดนตรีแล้ว ก็มีชุมชนเกี่ยวกับนักดนตรีอื่น ๆ อยู่หลายกลุ่มทีเดียว เช่น สมาคม นักดนตรี นักร้อง นักแสดง เชียงใหม่ หรือ CMSAA (Chiang Mai Musician Singers Actors Association) ; สโมสรนักดนตรีอาชีพ (นกฮูก); และ ชมรมนักดนตรีอาชีพแห่งประเทศไทย ฯลฯ แต่ส่วนใหญ่เหมือนจะยังไม่ได้มีบทบาทการดูแลบุคลากรในอุตสาหกรรมดนตรี เหมือนกับสหพันธ์นักดนตรีในต่างประเทศเท่าไรนัก การจัดตั้งสหภาพดนตรีก็ควรจะเป็นเหมือนกันสหภาพแรงงาน แต่เน้นไปที่นักดนตรีและบุคลากรในวงการดนตรี โดยมีจุดประสงค์ที่จะให้ความช่วยเหลือสมาชิกทั้งทางด้านการเงิน กฎหมาย และต่อรองกับองค์กรอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นบริษัทที่คนเหล่านั้นทำงานอยู่ หรือกับหน่วยงานของรัฐบาล อาจมีลักษณะเป็นกองทุนที่สมาชิกทุกคนจะต้องจ่ายเข้าไป แล้วมีทีมงานบริหารกองทุนนั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิก ซึ่งอาจจะเป็นเงินอุดหนุนระหว่างที่ตกงาน เจ็บป่วย หรือเพื่อฉุกเฉินครอบครัวของสมาชิกในกรณีที่เสียชีวิต (ปิยะพงษ์ หมื่นประเสริฐดี, 2558 : ออนไลน์)

การดำเนินชีวิตของนักดนตรีจะใช้ชีวิตส่วนใหญ่ในตอนกลางคืนมากกว่าตอนกลางวัน จึงไม่ค่อยมีชีวิตครอบครัว ปัญหาที่เกิดในครอบครัวส่วนใหญ่เกิดจากเรื่องชู้สาวและความหึงหวง การใช้กิจกรรมในยามว่างนักดนตรีส่วนใหญ่จะนอนพักผ่อน แต่นักดนตรีรุ่นใหม่จะหาโอกาสไปท่องเที่ยวมากกว่านักดนตรีรุ่นเก่า การใช้จ่ายส่วนใหญ่จะหมดไปกับการซื้ออุปกรณ์ดนตรี มีพฤติกรรมบริโภคนิยม ฟังเพื่อฟังเพื่อช้อบความสะดวกสบาย ในส่วนของอาบยาสูบ นักดนตรีมีโอกาสติดสิ่งเสพติดสูง รวมถึงเรื่องของการพนันและเรื่องชู้สาว การวางแผนอนาคตและการใช้ชีวิตบั้นปลายของนักดนตรี คือเป็นครูสอนดนตรี เป็นเจ้าของโรงเรียนสอน

ดนตรี ทำห้องเข้าซ้อมดนตรี ลงทุนทำธุรกิจขนาดเล็ก ทำงานในภาคธุรกิจดนตรี และเป็นเจ้าของค่ายเพลง (ราเชนทร์ เหมือนชอบ, 2550 : 32) จะเห็นได้ว่านักดนตรีส่วนใหญ่เลือกที่จะวางแผนชีวิตที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับดนตรีต่อไป แต่หากคำนึงถึงว่าหลังจากเลิกเล่นดนตรีแล้วจะมีทุนหรือรายได้จากที่ได้ในการเลี้ยงชีพ ดังนั้นนักดนตรีจึงต้องหาแนวทางในการสร้างรายได้เพื่อเก็บเงินไว้ใช้ในอนาคต โดยอาจจะหาอาชีพเสริมในระหว่างการเล่นดนตรีอยู่ หรือหาแหล่งสร้างรายได้อื่นๆด้วยการทำงานในต่างประเทศ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักดนตรีอาชีพ คือ ผู้ที่ใช้ความรู้ความสามารถในการใช้ศาสตร์แห่งโสตศิลป์ ในด้านทฤษฎีและทักษะปฏิบัติ สรรค์สร้างความบันเทิงจรโล่งสังคม เพื่อสร้างเป็นรายได้ในการดำรงชีพ ส่วนปัญหาและอุปสรรคของอาชีพดนตรี คือ อายุ, สุขภาพ และความผิดชอบของสมาชิกในวงดนตรี ปัญหาจากนายทุน การถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายทุน ปัญหาด้านคู่สาว การเปลี่ยนแปลงของสมาชิกในวง การแข่งขันในอาชีพ สภาพเศรษฐกิจและสถานการณ์ในบ้านเมือง ปัญหาจากนโยบายของรัฐบาล เป็นต้น การไม่มีสวัสดิการเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ หรือในยามเจ็บป่วย ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนเป็นผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตนักดนตรีอาชีพทั้งสิ้น ปัญหาเหล่านี้ถูกสะสมมาอย่างยาวนาน จากอดีตจนถึงปัจจุบัน

จากประเด็นข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการผลิตบัณฑิตด้านดนตรี และเป็นผู้เกี่ยวข้องกับวงการดนตรีอาชีพในปัจจุบัน จึงศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักดนตรีอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักดนตรีอาชีพ และเป็นข้อมูลการพัฒนาเชิงนโยบายให้กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักดนตรีอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักดนตรีอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักดนตรีอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยในครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. นักดนตรีอาชีพที่ประกอบอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (รวมถึงผู้ที่เคยประกอบอาชีพนักดนตรีก่อนช่วงโรคระบาด โควิด-19) โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง 256 คน
2. ผู้บริหารสถานประกอบการที่มีการจัดการแสดงดนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 ท่าน โดยการคัดเลือกตัวแทนของกลุ่มจังหวัดทั้ง 5 กลุ่มในภาคอีสาน แบ่งเป็น กลุ่ม

ร้อยแก่นสารสินธุ์, กลุ่มนครชัยบุรินทร์, กลุ่มศรีโสธรเจริญราชธานี, กลุ่มหนองบึงภูเลยธานี และกลุ่มนครมุก
สกล

เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interviews) หรือบางครั้งนิยมเรียกว่า
การสัมภาษณ์แบบชี้นำ (Guided interview) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview)
ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended) โดยเปิดช่องว่างให้ผู้ให้ข้อมูลหลักตอบได้อย่าง
อิสระ (ชาย โพธิ์สิตา, 2550 : 22) ทำให้ได้คำตอบที่ละเอียดจากผู้ให้ข้อมูล

การตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในด้านความตรงเชิงเนื้อหา (item content validity) เป็นการ
ตรวจสอบความสอดคล้องของคำถามแต่ละข้อว่ามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ในการเก็บข้อมูลหรือไม่ โดย
การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน จากนั้น จึงนำผลการตรวจสอบความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิมา
คำนวณหาดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้สูตรของ Rovinelli and Hambleton (อ้างถึงในพวงรัตน์ ทวีรัตน์,
2540 : 22) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจะใช้เกณฑ์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลในระยะแรก ผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่ไปเก็บข้อมูลต่าง ๆ ในภาคอีสาน แต่ด้วย
สถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ระบาดรุนแรง ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนการเก็บข้อมูลเป็นทางออนไลน์
ติดต่อนักดนตรีทางโซเชียลเน็ตเวิร์ค และส่งลิงก์ให้นักดนตรีได้กรอกแบบสอบถามทาง Google Form ส่วน
ผู้บริหารสถานประกอบการนั้น ได้ทำการติดต่อขอสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ และในระบบออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิง
คุณภาพได้ 3 ขั้นตอน (Miles and Huberman, 1994 : 413-427) ดังนี้

การลดทอนข้อมูล (Data Reduction) ผู้วิจัยดำเนินการจัดระเบียบของข้อมูล หาข้อมูลใหม่จนได้ผล
สรุป โดยจัดข้อมูลให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับข้อมูลตามกรอบแนวคิดที่ใช้ทำการศึกษารั้งนี้ เพื่อให้
สามารถนำเสนอข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ สามารถนำข้อมูลนี้ไปใช้งานได้ง่ายขึ้น

การแสดงผลข้อมูล (Data Display) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการลดทอนข้อมูลมาจัดระเบียบและนำมา
เรียงลำดับตามเวลาที่เกิดขึ้นก่อนหลังให้เป็นหมวดหมู่ด้วยวิธีการพรรณนาเพื่อง่ายต่อการนำข้อมูลมาสรุปใน
ขั้นตอนต่อไป

การสร้างข้อสรุปและยืนยันผลสรุป (Conclusion and Verification) ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์
ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมที่ได้นำมาทำการลดทอนข้อมูลและแสดงผลข้อมูลแล้ว เพื่อหาข้อสรุปหรือข้อค้นพบ
ที่ได้จากการศึกษา รวมถึงการเปรียบเทียบความแตกต่างและความสอดคล้องเพื่อให้ได้ประเด็นของการศึกษา

ผลการวิจัย

แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักดนตรีอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อเสนอแนะของนักดนตรีอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า จำแนกผลวิเคราะห์เป็น 6 ประเด็น และสรุปเนื้อหาได้ดังนี้

1. ประเด็นเรื่องค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับการทำงาน มีความเป็นธรรม ควรกำหนดให้มีเกณฑ์เป็นมาตรฐาน
2. ประเด็นเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ ให้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคอยกำกับดูแลช่วยเหลือให้นักดนตรีไม่ถูกละเลย หรือถูกเอารัดเอาเปรียบ หรือกลั่นแกล้ง
3. ประเด็นเรื่องการทำงาน ควรมีสวัสดิการได้โดยไม่ถูกหักเงิน
4. ประเด็นเรื่องสวัสดิการ ควรจัดตั้งองค์กรสวัสดิการนักดนตรีอาชีพอย่างเป็นรูปธรรม
5. ประเด็นเรื่องนโยบาย รัฐบาลไม่ควรเคร่งครัดกับคนที่ต้องประกอบอาชีพกลางคืนมากเกินไป การจำกัดเวลาเปิดปิด และจำกัดเวลาแสดงดนตรี ทำให้นักดนตรีมีเวลาในการประกอบอาชีพวันละไม่กี่ชั่วโมง โดยเฉลี่ยแล้วประมาณ 3 – 4 ชั่วโมงเท่านั้น มาตรการของรัฐบาล ที่ดูเหมือนจำกัดสิทธิของนักดนตรีทั้งในทางตรงและทางอ้อม รัฐบาลควรขึ้นทะเบียนนักดนตรีเพื่อเอื้อให้เกิดการจัดระเบียบทางอาชีพ ควรจัดให้นักดนตรีขึ้นทะเบียนทุกคนเข้าระบบประกันสังคมโดยตรง เพื่อความสะดวกในการจัดการหากมีสถานการณ์ที่ไม่ปกติ เช่น สถานการณ์โรคระบาด รัฐบาลจะได้ทำการดูแลช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว ภายหลังจากเหตุการณ์โควิด-19 รัฐบาลควรมีนโยบายที่สนับสนุนและมีหลักประกันให้กับอาชีพนักดนตรีที่เป็นรูปธรรมอย่างเช่นอาชีพอื่น เพราะในตอนนี้ นักดนตรียังคงเปรียบเสมือนแรงงานนอกระบบ ที่ไม่มีความชัดเจนว่าหากเกิดปัญหา จะไปร้องเรียนได้ที่ใด ใครหรือมีหน่วยงานไหนบ้างที่คอยสนับสนุนนักดนตรี กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงแรงงาน หรือกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา รัฐบาลควรกำหนดให้มีความชัดเจน
6. ประเด็นอื่น ๆ ควรมีการจัดหางานดนตรีให้เป็นกิจจะลักษณะทั้งในและต่างประเทศ เหมือนกับอาชีพอื่น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ มีดังนี้

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์โดยการคัดเลือกตัวแทนของกลุ่มจังหวัดทั้ง 5 กลุ่มในภาคอีสาน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 9 ท่าน ไม่สะดวกที่จะให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล เนื่องด้วยในช่วงที่ทำการเก็บข้อมูลเป็นช่วงที่มีการระบาดของโควิด 19 ทำให้สถานประกอบการต้องปิดทำการเป็นเวลานาน และไม่แน่ใจว่าจะกลับมาทำธุรกิจได้อีกครั้งหรือไม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอสรุปข้อมูลโดยรวมของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

ตำแหน่งของผู้บริหารทั้ง 9 ท่าน แบ่งเป็นเจ้าของกิจการ 3 ท่าน เป็นหุ้นส่วนมีหน้าที่ดูแลเรื่องดนตรี 1 ท่าน เป็นผู้จัดการ 4 ท่าน เป็นหัวหน้าฝ่ายดนตรี 1 ท่าน อายุตั้งแต่ 38 – 63 ปี

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็น จำแนกเป็นคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ผลการสัมภาษณ์ดังนี้

1. ด้านสุขภาพกายมีสุขภาพแข็งแรงดี เพราะนักแสดงต้องทำงานทุกวันจึงต้องมีการรักษาสุขภาพของตนเองอยู่เสมอ บางส่วนอาจมีการพักผ่อนไม่เพียงพอ ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ ด้านล่าง

“คุณภาพชีวิตด้านร่างกายของนักแสดง ทุกคนมีสุขภาพแข็งแรงดี แต่ก็สังเกตเห็นนักแสดงบางคนที่ไม่แสดงดนตรีเสร็จแล้วไม่ยอมกลับไปพักผ่อน มีทั้งช่วยงานที่ร้าน และมีที่นั่งดื่มหรือไปเที่ยวต่อ ซึ่งในบางกรณีได้มีการเตือนด้วยความหวังดี แต่นักแสดงจะทำหรือไม่คงไม่สามารถบังคับ บ่อยๆ ปล่อยให้เป็นการรับผิดชอบของตัวนักแสดงเอง ส่วนที่มีปัญหาเรื่องสุขภาพแล้วต้องลาบ่อย ๆ จะให้ไปรักษาตัวให้หายก่อนแล้วค่อยกลับมาทำหน้าที่ ในกรณีนี้ก็จะไม่ได้เงินในวันที่ไม่มาแสดง”

2. ด้านจิตใจ นักแสดงส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตดีมีความสุขในการทำงานที่ตนรัก มีการให้เกียรติกันในเวลาปฏิบัติงาน มีการให้คำปรึกษาและให้กำลังใจเมื่อเกิดปัญหา ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ ด้านล่าง

“จะให้เกียรตินักแสดงในฐานะที่ร่วมงานกัน หากมีเรื่องหรือปัญหาก็จะให้คำปรึกษา เอาใจเขามาใส่ใจเรา ส่วนเรื่องบางเรื่องก็จะไม่เข้าไปยุ่ง แต่จะคอยให้กำลังใจ ส่วนใหญ่ช่วงที่นักแสดงมีความสุขก็ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยว แต่เวลามีปัญหาจะช่วยเหลือเท่าที่จะช่วยได้”

3. ด้านสัมพันธภาพ การทำงานร่วมกันของนักแสดงเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ด้วยเหตุที่ต้องเล่นดนตรีร่วมกันทุกวัน ทำให้เกิดความสนิทสนม รักใคร่กลมเกลียวกันในการทำงาน ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ ด้านล่าง

“อยู่กันแบบครอบครัวแบบญาติพี่น้อง อาจจะมีเรื่องไม่เข้าใจกันบ้าง แต่ก็จะมีการพูดคุยกัน คนหลายคนอยู่ร่วมกันจะให้พอใจกันทุกคนคงเป็นไปได้ เท่าที่ผ่านมาก็อาจมีที่ไม่เข้าใจกันบ้าง แต่ก็พยายามทำความเข้าใจ ไม่ให้นักแสดงรู้สึกลำบากใจ เพราะเขามีหน้าที่สร้างความบันเทิง หากมีอะไรบกพร่องอาจจะทำให้ไม่บันเทิงจนเสียงาน”

4. ด้านสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมรอบตัวของนักแสดงอาจมีปัญหาในเรื่องสมดุลในการใช้ชีวิตส่วนตัวกับครอบครัว เนื่องด้วยนักแสดงจะต้องทำงานในช่วงกลางคืน ทำให้เวลาไม่สอดคล้องกับการใช้ชีวิตครอบครัว อีกทั้งสภาพแวดล้อมในที่ทำงานที่มีการดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ หรือแม้กระทั่งเรื่องทางเพศ อาจทำให้เกิดปัญหาในการดำรงชีวิต ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ ด้านล่าง

“พยายามให้นักแสดงมีความรู้ลึก โดยไม่ว่าเขาจะเจอสิ่งแวดล้อมแบบไหนมาก็ตามทั้งในเรื่องส่วนตัวหรือครอบครัว แต่เมื่อมาทำงานนักแสดงต้องมีความเป็นมืออาชีพ พวกเขาต้องสร้างสิ่งแวดล้อม และสร้าง

บรรยากาศให้ร้าน บางครั้งก็รู้สึกถึงอารมณ์ของนักดนตรี จากการสร้างบรรยากาศในการทำการแสดงของเขา การตีฉาบ การสับทุ้ม และการซู้สาวเป็นเรื่องที่คอยตักเตือนนักดนตรีอยู่เสมอ”

ตอนที่ 3 ผลวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักดนตรีอาชีพ

1. ด้านร่างกาย มีการจัดกิจกรรมด้านกีฬา เพื่อสุขภาพและสร้างความสัมพันธ์ในร้าน สนับสนุนให้มีการตรวจสุขภาพ และอาจมีการประกันสุขภาพเพื่อเพิ่มเป็นสวัสดิการให้กับนักดนตรี
2. ด้านจิตใจ อาจมีการพิจารณาเรื่องค่าตอบแทนเพิ่ม เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการทำงาน อาจมีการเก็บสะสมเงินไว้เป็นกองทุนฉุกเฉินให้สำหรับคนที่มีความจำเป็นต้องใช้เงิน
3. ด้านสัมพันธภาพ ส่งเสริมให้อยู่กันแบบครอบครัว ช่วยเหลือและดูแลซึ่งกันและกัน อาจจะมีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กันในหน่วยงาน
4. ด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้มีมนักดนตรี มีมุมกิจกรรม มีมุมให้คำปรึกษา และมีการจัดการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี เพื่อให้นักดนตรีมีความพร้อมสร้างความบันเทิงให้ทุกคนต่อไป

สรุป

แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักดนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรมีการศึกษาในประเด็นเรื่องค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับการทำงาน ความเป็นธรรม ควรกำหนดให้มีเกณฑ์เป็นมาตรฐาน ประเด็นเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ ให้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคอยกำกับดูแลช่วยเหลือนักดนตรีไม่ให้ถูกเอาเปรียบ หรือกลั่นแกล้ง ประเด็นเรื่องการทำงานควรมีสวัสดิการได้โดยไม่ถูกหักเงิน ประเด็นเรื่องสวัสดิการควรจัดตั้งองค์กรสวัสดิการนักดนตรีอาชีพอย่างเป็นรูปธรรม ประเด็นเรื่องนโยบายรัฐบาลให้เอื้ออำนวยกับนักดนตรีอาชีพ การจำกัดเวลาเปิดปิด และจำกัดเวลาแสดงดนตรี ทำให้นักดนตรีมีเวลาในการประกอบอาชีพวันละไม่กี่ชั่วโมง โดยเฉลี่ยแล้วประมาณ 3 – 4 ชั่วโมงเท่านั้น และมาตรการของรัฐหลายอย่าง ที่ดูเหมือนจำกัดสิทธิของนักดนตรีทั้งในทางตรงและทางอ้อม รัฐบาลควรขึ้นทะเบียนนักดนตรีเพื่อเอื้อให้เกิดการจัดระเบียบ และให้นักดนตรีที่ขึ้นทะเบียนทุกคนเข้าระบบประกันสังคมโดยตรง และหากมีสถานการณ์ที่ไม่ปกติ เช่น สถานการณ์โรคระบาด รัฐบาลจะได้ทำดูแลช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว หลังจากเหตุการณ์โควิด 19 รัฐบาลควรมีนโยบายที่สนับสนุน และมีหลักประกันให้กับอาชีพนักดนตรี ประเด็นอื่น ๆ ควรมีการจัดหางานดนตรีให้เป็นกิจจะลักษณะทั้งในและต่างประเทศ ให้เหมือนกับอาชีพอื่น ส่วนผู้บริหาร พยายามจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและสวัสดิการแก่นักดนตรี ยินดีสนับสนุนส่งเสริมนักดนตรีทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม อันจะทำให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทุกฝ่าย แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงบริบทของร้านด้วย รวมถึงการสนับสนุนจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชน ช่วยผลักดันอาชีพนักดนตรีให้เป็นอาชีพที่มีความมั่นคง และให้ผู้ประกอบการอาชีพนี้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งตนเองและครอบครัว

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักดนตรีอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักดนตรีอาชีพ และเป็นข้อมูลการพัฒนาเชิงนโยบายให้กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

คุณภาพชีวิตของนักดนตรีอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากความคิดเห็นของผู้ประกอบการ
จำแนกออกเป็น 4 ด้าน พบว่า ด้านสุขภาพกายมีสุขภาพแข็งแรงดี เพราะนักดนตรีต้องทำงานทุกวันจึงต้องมีการรักษาสุขภาพของตนเองอยู่เสมอ ด้านจิตใจนักดนตรีส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตดีมีความสุขในการทำงานที่ตนรัก ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมการทำงานร่วมกันของนักดนตรีเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ด้วยเหตุที่ต้องเล่นดนตรีร่วมกันทุกวัน ทำให้เกิดความสนิทสนม รักใคร่กลมเกลียวกันในการทำงาน และด้านสิ่งแวดล้อมรอบตัวของนักดนตรีอาจมีปัญหาในเรื่องสมดุลในการใช้ชีวิตส่วนตัวกับครอบครัว เนื่องด้วยนักดนตรีจะต้องทำงานในช่วงกลางคืน ทำให้เวลาไม่สอดคล้องกับการใช้ชีวิตครอบครัว อีกทั้งสภาพแวดล้อมในที่ทำงานที่มีการดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ หรือแม้กระทั่งเรื่องทางเพศ อาจทำให้เกิดปัญหาในการดำรงชีวิต ในภาพรวมคุณภาพชีวิตของนักดนตรีจากความคิดเห็นของผู้ประกอบ อยู่ในระดับดี เนื่องจากมีค่าตอบแทนที่สูงเมื่อเทียบกับเวลาปฏิบัติงาน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักดนตรี ด้านร่างกาย มีการจัดกิจกรรมด้านกีฬา เพื่อสุขภาพและสร้างความสัมพันธ์ในร้าน การสนับสนุนให้มีการตรวจสุขภาพ และอาจมีการประกันสุขภาพเพื่อเพิ่มเป็นสวัสดิการให้กับนักดนตรี ด้านจิตใจอาจมีการพิจารณาเรื่องค่าตอบแทนเพิ่ม หรืออาจมีกองทุนฉุกเฉินให้สำหรับคนที่มีความจำเป็นต้องใช้เงิน ด้านสัมพันธ์ภาพ ส่งเสริมให้อยู่กันแบบครอบครัว ช่วยเหลือและดูแลซึ่งกันและกัน อาจมีการจัดกิจกรรมสานความสัมพันธ์ในหน่วยงาน และด้านสิ่งแวดล้อมส่งเสริมให้มีมุนักดนตรี มีมุมกิจกรรม และมีการจัดการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี เพื่อให้ให้นักดนตรีมีความพร้อมสร้างความบันเทิงให้ทุกคนต่อไป สอดคล้องกับอนรรฆ อีสเฮาะ (2562 : 43) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภเทพา จังหวัดสงขลา พบว่า คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ประชาชนที่มี เพศ อายุ และจำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะการวิจัยมีดังนี้ ด้านร่างกาย ควรส่งเสริมนโยบายเพิ่มลานกีฬา จัดหาเครื่องออกกำลังกายให้บริการประชาชน รวมถึงการร่วมมือกับหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ด้านจิตใจ ควรจัดให้มีจุดบริการให้คำปรึกษา เพิ่มช่องทางการจัดตั้งกลุ่มและการแสดงออกของกลุ่มต่างๆ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวหรืออาจสร้างกิจกรรมอื่น เพื่อให้ประชาชนลดความคิดในเรื่องเพศแล้วหันมาสนใจในเรื่องของส่วนรวม และด้านสิ่งแวดล้อม ควรส่งเสริมนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกระตุ้นเศรษฐกิจหรือเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในภาพรวม

คุณภาพชีวิตของนักดนตรีอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากความคิดเห็นของนักดนตรี พบว่า นักดนตรียังมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ และหากจะพิจารณาจากความต้องการของนักดนตรีในด้านของความก้าวหน้าและความมั่นคง นักดนตรีอาชีพมีความต้องการในการเสนอให้รัฐบาลควรมีนโยบายที่สนับสนุน และมีหลักประกันให้กับอาชีพนักดนตรี การขึ้นทะเบียนนักดนตรีเพื่อเอื้อให้เกิดการจัดระเบียบ และให้นักดนตรีที่ขึ้นทะเบียนทุกคนเข้าระบบประกันสังคมโดยตรง และหากมีสถานการณ์ที่ไม่ปกติ เช่น สถานการณ์โรคระบาด รัฐบาลจะได้ทำดูแลช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว เพราะมีบทเรียนจากเหตุการณ์วิกฤตโควิด-19 ทำให้นักดนตรีไม่สามารถประกอบอาชีพได้ เป็นผลให้ขาดรายได้ในการดำรงชีพ ทั้งตัวของนักดนตรีและครอบครัว เหตุการณ์จึงเป็นบทเรียนสำคัญที่สะท้อนถึงปัญหาของอาชีพนักดนตรี อีกทั้งนักดนตรีอาชีพเป็นอาชีพที่ไม่มีสวัสดิการใด ๆ หลังจากเลิกเล่นดนตรีแล้ว จึงจำเป็นต้องหามาตรการเป็นแนวทางในการดำรงชีพ ทำให้นักดนตรีทั้งหมดได้รับผลกระทบอย่างมาก เพราะฉะนั้นเมื่อผ่านพ้นวิกฤตการณ์นี้ไป นักดนตรีควรช่วยกันเสนอมาตรการเพื่ออาชีพของตนเอง และต้องเตรียมพร้อมในการฝึกซ้อมเพื่อเตรียมตัวในการแสดงดนตรีทั้งที่เดิมหรืออาจต้องหางานที่ใหม่ สอดคล้องกับบิดาพร สันติ (2564 : 289) ศึกษาผลกระทบและการปรับตัวในภาวะการแพร่ระบาดของโควิด 19 ในกลุ่มอาชีพนักดนตรี พบว่า 1) การจ้างงานของนักดนตรีในปัจจุบันจะเป็นการจ้างงานเป็นรูปแบบ การผ่านนายจ้างโดยตรง และการแนะนำซึ่งกันและกัน โดยการทำงานของนักดนตรีกลางคืน ก่อนเกิดโควิด 19 ส่วนมากจะเป็นการทำงานในสถานที่สังสรรค์ในยามค่ำคืน และความเป็นอยู่ของนักดนตรีนั้น จะเริ่มการทำงานเป็นช่วงเวลากลางคืน และใช้เวลากลางวันเป็นการพักผ่อน 2) นักดนตรีได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด 19 ในด้านการทำงาน การดำรงชีวิต ความเป็นอยู่โดยเฉพาะภาระค่าใช้จ่าย และต้องปรับตัวในวิถีชีวิตแบบใหม่ ซึ่งผลกระทบ ด้านรายได้ที่ลดลงเป็นประเด็นหลัก จากการปิดสถานบันเทิงหรือปิดกิจการในสถานที่ที่นักดนตรี ไปทำงาน 3) มีรูปแบบการจัดงานดนตรีเปลี่ยนไป ทำให้นักดนตรีถูกลดงานหรือเลิกจ้าง และ 4) การว่างงานของนักดนตรีทำให้ขาดรายได้หรือรายได้ไม่เพียงพอในการดำรงชีวิต ต้องหางานเพิ่ม หรือสร้างอาชีพเสริมอื่น เรียกว่าอาชีพที่สอง เช่น อาชีพขนส่งอาหารเดลิเวอรี่ ครูสอนดนตรี ผู้ช่วยผู้จัดการร้านอาหาร และเกิดการเปลี่ยนเวลาการทำงานจากกลางคืนเป็นกลางวัน เป็นการทำงานที่บ้าน (Work From Home) เช่น การทำงานลงเสียงดนตรี และโฆษณา การแต่งเพลง การแสดงดนตรีผ่านทางสื่อออนไลน์

ดังนั้น การศึกษาแนวทางในการพัฒนาชีวิตนักดนตรีอาชีพในภาคอีสาน คือการสร้างความมั่นคงในวิชาชีพดนตรี การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ การสร้างความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัวและครอบครัว ยังมีประเด็นอื่น ๆ ที่นักดนตรีในภาคอีสานได้สะท้อนเป็นข้อเสนอแนะจากความต้องการ เช่น การหารายได้เสริม การหาอาชีพเสริม และความต้องการประกอบอาชีพในต่างประเทศ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

การนำผลวิจัยไปใช้ ควรศึกษาข้อมูลจากงานวิจัยนี้ ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิต นำเสนอเป็นนโยบายในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตนักดนตรีอาชีพให้มีความมั่นคงต่อไป

การทำวิจัยในครั้งต่อไป ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักดนตรีหลังจากผ่านวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 และควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักดนตรีในพื้นที่อื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมพล แป้นจันทร์. (2559). ภาษา-ครู-ยาเสพติด-โอกาส-วัฒนธรรม” อุปสรรคบนเส้นทางการศึกษาของนักเรียน 3 จังหวัดใต้. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 19 กรกฎาคม 2562. แหล่งที่มา: <http://news.thaipbs.or.th/content/254297>.
- ชาย โพธิ์สีดา. (2550). *ศาสตร์ และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ธิดาพร สันดี. (2564). ผลกระทบ และการปรับตัวในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ในกลุ่มอาชีพนักดนตรี. *วารสารจันทรเกษมสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม*. 27 (2), 298.
- ปิยะพงษ์ หมีนประเสริฐดี. (2558). สหภาพดนตรี: มาทำความรู้จักกับสหภาพของวงการดนตรีก่อน ตอนที่ 1. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 19 กรกฎาคม 2562. แหล่งที่มา: <https://www.fungjaizine.com/article/guru/musicunion1>
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ราเชนทร์ เหมือนชอบ. (2550). *นักดนตรี : ชีวิตบนวิถีการพัฒนา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการวิจัยและพัฒนาเมือง. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- อนรรฆ อีสเฮาะ. (2562). *คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภอกะทู้ จังหวัดสงขลา*. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Huberman, A. M., & Mile, M. B. (1994). *Data management and analysis methods*. In N.K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.). *Handbook of Qualitative Research* (413-427). Thousand Oaks, CA: Sage.

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

Academic Leadership of School Administrators Affecting Being Professional Learning Community of Schools under the Office of KhonKaen Primary Educational Service Area 1

นียดา เปี่ยมพิชนะ

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Niyada Piamphuechana

North Eastern University, Thailand

E-mail: Niyada.Pia@neu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา 2) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา และ 3) ตัวแปรทำนายภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงทำนายหรือการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำนวน 337 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมพันธสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก 3) ตัวแปรทำนายภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา พบว่า มี 5 ตัวแปรที่ทดสอบแล้วมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงตามลำดับ คือ ด้านการพัฒนา

* วันที่รับบทความ: 8 สิงหาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 25 สิงหาคม 2565; วันตอบรับบทความ: 30 สิงหาคม 2565

Received: August 8, 2022; Revised: August 25, 2022; Accepted: August 30, 2022

วิชาชีพ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายร้อยละ 96.50

สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y}_i = 0.163 + 0.091X_1 + 0.175X_3 + 0.105X_2 + 0.322X_5 + 0.262X_4$$

สมการทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_{yi} = 0.105Z_{x1} + 0.190Z_{x3} + 0.108Z_{x2} + 0.330Z_{x5} + 0.347Z_{x4}$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ; ผู้บริหารสถานศึกษา; การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ; สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

Abstracts

The objectives of this research were to study 1) academic leadership of school administrators and being professional learning community of schools, 2) relationship between academic leadership of school administrators and being professional learning community of schools and 3) predictor variable of academic leadership of school administrators and being professional learning community of schools. This research was Predictive or Correlational Research.

The sample group consisted of 337 administrators and teachers of schools under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 1 using Stratified Random Sampling method. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire. The statistics used for analyzing data comprised frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson product moment correlation and Stepwise multiple regression analysis.

The research results were found that: 1) Academic leadership of school administrators, in overall, was rated at a high level. Being professional learning community of school administrators, in overall, was rated at a high level. 2) The correlation coefficient of academic leadership of school administrators and being professional learning community of school administrators, in overall, was rate data high level of relationship. 3) Predictor variable of academic leadership of school administrators affecting being professional learning community of schools was found that there were tested 5 variables had statistically significant relationship at .01 level ranked according to relationship as follows: the aspect of professional development, educational supervision, creating academic atmosphere, teaching management and vision setting with prediction coefficient of 96.50%.

Unstandardized Score:

$$\hat{Y}_i = 0.163 + 0.091X_1 + 0.175X_3 + 0.105X_2 + 0.322X_5 + 0.262X_4$$

Standardized Score:

$$\hat{Z}_{yi} = 0.105Z_{x1} + 0.190Z_{x3} + 0.108Z_{x2} + 0.330Z_{x5} + 0.347Z_{x4}$$

Keywords: Academic Leadership; School Administrators; Being Professional Learning Community; the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 1

บทนำ

พันธกิจที่สำคัญของสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำขององค์กรต้องมีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนและส่งเสริมโอกาสให้กับผู้เรียนอย่างครบถ้วนในการได้รับโอกาสเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ แต่สิ่งเหล่านี้จะเกิดไม่ได้หากผู้บริหารขาดภาวะผู้นำทางวิชาการที่ต้องพัฒนาทักษะให้เด็กมีความพร้อมในศตวรรษที่ 21 ซึ่งปัจจุบันจากการเปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการของโลกที่รวดเร็ว สถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยน ปรับตัว พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับความเป็นจริง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตร การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การบริหาร การเปลี่ยนแปลง การใช้เทคโนโลยี การบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การพัฒนาครูและการพัฒนาผู้เรียน (จิณณวัตร ปะโคทั้ง, 2561 : 25) เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพวิถีชีวิตใหม่ทางการเรียนรู้อันเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 มีลักษณะ ดังนี้ 1) การเรียนรู้จะมีช่องทางสำหรับเข้าถึงที่หลากหลายมากขึ้น 2) สำหรับผู้เรียนที่ไม่มี Smart devices จะใช้การเรียนรู้ตามสภาพจริง 3) พื้นที่แสดงศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนมีความหลากหลายมากขึ้น 4) ผู้เรียนจะเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learning how to learn) ผ่านช่องทางต่างๆ มากขึ้น 5) การเรียนรู้ในลักษณะ Personalized learning หรือการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนรายบุคคลจะมีมากขึ้น (วิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒนา, 2563 : 4-5) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าทางการเรียนให้แก่ผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่จะต้องส่งเสริมให้ครูเกิดความร่วมมือในสถานศึกษาซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้เพิ่มขึ้น (Dimmock, and Walker, 2005 : 48) ผู้บริหารสถานศึกษายังมีหน้าที่บริหารงานของสถานศึกษาโดยเป็นผู้กำกับ ควบคุม ติดตามคุณภาพการสอนของครู อันจะส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงานของครู ซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจะส่งผลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษา (Chell, 2001 : 5)

การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีการพัฒนาการมาจากกลยุทธ์ระดับองค์กรที่มุ่งเน้นให้องค์กรมีการปรับตัวต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเริ่มพัฒนาจากแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้และปรับประยุกต์ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และการเรียนรู้ร่วมกันในทางวิชาชีพที่มีหน้าที่งานสำคัญคือความรับผิดชอบการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกันเป็นสำคัญ จากการศึกษาหลายสถานศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาดำเนินการในรูปแบบการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพบว่า เกิดผลดีทั้งวิชาชีพครูและผู้เรียนที่มุ่งพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2559 : 24) หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการจะช่วยเสริมสร้างการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างยั่งยืนดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร เพื่อร่วมแรงร่วมใจในการพัฒนาครูและนักเรียนร่วมกันอีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษายังมีหน้าที่บริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลเพิ่มขึ้นดังที่ภัทรวรรณ ตุ่มประชาและนภาเดช บุญเชิดชู และจิตติ

รัตน์ แสงเลิศอุทัย (2564 : 152) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของข้าราชการครู โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในจังหวัดนครปฐม พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในจังหวัดนครปฐม โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 54.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังพบว่าการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาหลายแห่งได้ประสบปัญหา ดังที่พรรณทิภาภรณ์ อภิปริญา จุไรรัตน์ สดรุง (2562 : 1) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และเขต 2 กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารและครูขาดความรู้เกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ครูไม่เข้าร่วมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ครูมีภาระงานมาก ผู้บริหารไม่ติดตามอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนไม่กำกับติดตาม โรงเรียนขาดการปรับปรุงการดำเนินงานการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพมาก

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1 ได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาบางแห่งคือ ผู้บริหารยังไม่เปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องการให้ความช่วยเหลือ การให้คำแนะนำ การให้คำปรึกษาในเรื่องการจัดการเรียนการสอนแก่ครูยังไม่เป็นระบบ อีกทั้งครูมีภาระงานสอนและงานอื่นๆค่อนข้างมาก รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูบางคนยังขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และผู้บริหารสถานศึกษาบางแห่งยังขาดการติดตามการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลต่อด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ดังที่จากรายงานผลการดำเนินงานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของนักเรียนที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินขั้นพื้นฐาน (O-NET) จะต้องได้รับการพัฒนาทุกกลุ่มสาระกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ปีการศึกษา 2562 คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศร้อยละ 30.07 ระดับเขตพื้นที่ร้อยละ 29.62 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศร้อยละ 26.73 ระดับเขตพื้นที่ร้อยละ 21.89 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศร้อยละ 55.14 ระดับเขตพื้นที่ร้อยละ 51.10 และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศร้อยละ 33.25 ระดับเขตพื้นที่ร้อยละ 28.11 (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1, 2563 : 15)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นองค์ความรู้ให้กับผู้บริหารการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาตัวแปรทำนายภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยคือ การวิจัยเชิงทำนายหรือการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Predictive or Correlational Research) ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบด้วย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ 4) ด้านการนิเทศการศึกษา และ 5) ด้านการพัฒนาวิชาชีพ และการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาจำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม 2) ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ 3) ด้านภาวะผู้นำร่วม 4) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ 5) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร และ 6) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 156 คน และครู จำนวน 1,978 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 รวมทั้งสิ้น 2,134 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 25 คน และครู จำนวน 312 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 รวมทั้งสิ้น 337 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรทาโร ยามานะ (Yamane, 1973 : 125) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนใน

การสุ่ม.05 และด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรหาโร ยามาเน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 337 คน 2) จำแนกประชากรผู้บริหารสถานศึกษา และครู ออกเป็นกลุ่มๆ ตามลักษณะที่เหมือน 3) แบ่งจำนวนขนาดของกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา และครู ออกตามจำนวนกลุ่มของประชากร โดยใช้สัดส่วนของประชากรแต่ละกลุ่มเป็นตัวแบ่ง 4) ใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อสุ่มตัวอย่างจากประชากรแต่ละกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 25 คน และครู จำนวน 312 คน รวมทั้งสิ้น 337 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงานในสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย จำนวน 5 ด้าน คือ 1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ 2) ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ 3) ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ 4) ด้านการนิเทศการศึกษา และ 5) ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านละ 5 ข้อคำถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5 หมายถึง ระดับปฏิบัติมากที่สุด, 4 หมายถึง ระดับปฏิบัติมาก, 3 หมายถึง ระดับปฏิบัติปานกลาง, 2 หมายถึง ระดับปฏิบัติน้อย, 1 หมายถึง ระดับปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ประกอบด้วย จำนวน 6 ด้าน คือ 1) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม 2) ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ 3) ด้านภาวะผู้นำร่วม 4) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ 5) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร และ 6) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน มีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5 หมายถึง ระดับปฏิบัติมากที่สุด, 4 หมายถึง ระดับปฏิบัติมาก, 3 หมายถึง ระดับปฏิบัติปานกลาง, 2 หมายถึง ระดับปฏิบัติน้อย, 1 หมายถึง ระดับปฏิบัติน้อยที่สุด

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากหนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ

การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

3. ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือคือ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.80 ถึง 1 จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.95 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสูง

5. พิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยประสานขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.3 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลทั่วไปปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ

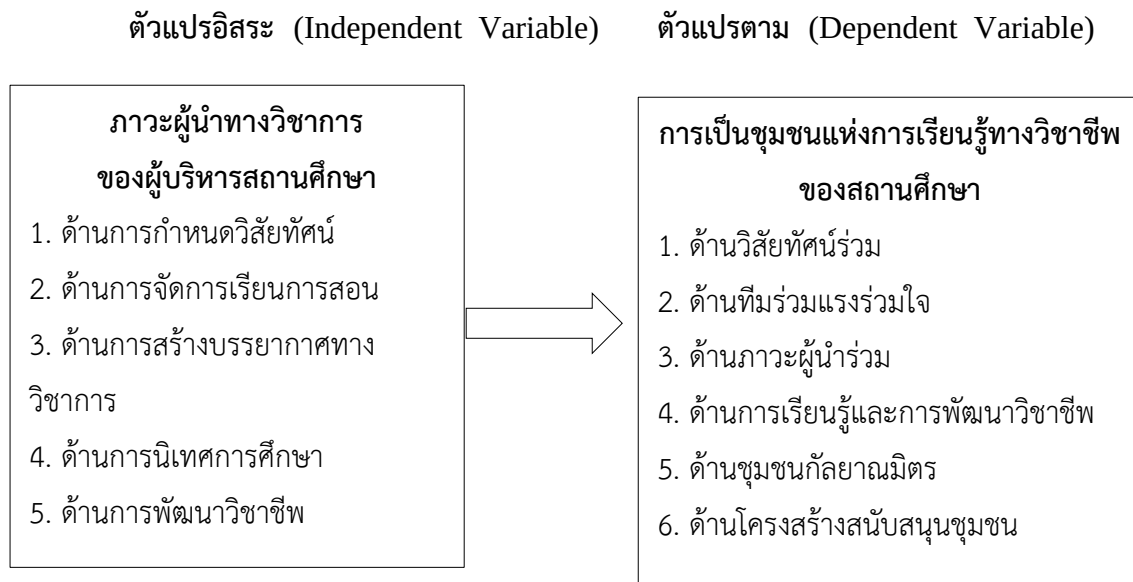
5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ทำการวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย กำหนดเกณฑ์การแปลผล คือ 4.51 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด, 3.51 - 4.50 หมายถึง มาก, 2.51 - 3.50 หมายถึง ปานกลาง, 1.51 - 2.50 หมายถึง น้อย, 1.00 - 1.50 หมายถึง น้อยที่สุดและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยใช้เกณฑ์การตัดสินใจผลการวิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)

5.4 ตัวแปรทำนายภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยเลือกใช้สถิติสมการถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อพิจารณารูปแบบที่ดีที่สุดในการนำตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติไปสร้างสมการทำนาย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจากนักวิชาการ คือ Jazzar and Algozzine (2007:25) Glickman (2007 : 4752) Heck and Halinger (2009 : 69) Van Deventer and kruger (2003 : 247) Chell (2001:9) Flemming and Flemming (2001:6) ประกอบด้วย ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการจัดการเรียนการสอนด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการด้านการนิเทศการศึกษาด้านการพัฒนาวิชาชีพ และได้ใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาตามแนวคิดของสำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560 : 29-32) ประกอบด้วยด้านวิสัยทัศน์ร่วมด้านทีมร่วมแรงร่วมใจด้านภาวะผู้นำร่วมด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพด้านชุมชนกัลยาณมิตรด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชนสามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์	3.81	0.52	มาก	3
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.16	0.47	มาก	1
3. ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ	3.71	0.49	มาก	4
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.68	0.60	มาก	5
5. ด้านการพัฒนาวิชาชีพ	3.82	0.46	มาก	2
โดยรวม	3.82	0.44	มาก	

จากตารางที่ 1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน คือ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.47) รองลงมาคือด้านการพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.46) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.52) ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.49) ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.60)

6.2 ผลการวิเคราะห์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านวิสัยทัศน์ร่วม	3.71	0.47	มาก	5
2. ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ	3.80	0.54	มาก	3
3. ด้านภาวะผู้นำร่วม	3.57	0.63	มาก	6
4. ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ	4.07	0.45	มาก	1

5. ด้านชุมชนกัลยาณมิตร	3.71	0.46	มาก	4
6. ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน	3.81	0.54	มาก	2
โดยรวม	3.79	0.45	มาก	

จากตารางที่ 2 การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.45) รองลงมาคือด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.54) ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.54) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.46) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.47) ด้านภาวะผู้นำร่วม ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.63)

6.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X
X ₁						
X ₂	0.54**					
X ₃	0.86**	0.41**				
X ₄	0.93**	0.45**	0.84**			
X ₅	0.91**	0.56**	0.86**	0.81**		
Y	0.95**	0.58**	0.90**	0.92**	0.93**	0.99**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมากและมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดคือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ (X₁) กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา (Y) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ($r = 0.95$) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ (X₅) กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา (Y) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ($r = 0.93$) ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน (X₂) กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา (Y) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.58$) ซึ่งทุกค่ามีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	Df	Mean Squares	F	Sig
Regression	67.490	5	13.498	1804.008	0.000
Residual	2.477	331	0.007		
Total	69.967	336			

จากตารางที่ 4 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างน้อย 1 ด้าน มีความสัมพันธ์กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ค่าสัมประสิทธิ์ทำนาย ค่าสัมประสิทธิ์ทำนายที่เปลี่ยนจากเดิม เมื่อเพิ่มตัวแปรอิสระแต่ละตัวของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา

ตัวแปรอิสระ	R	R ²	Adjusted R ²	Std.error	F	P-value
X1	0.955	0.911	0.911	0.136	3435.869	0.000
X1 X3	0.968	0.938	0.938	0.114	144.265	0.000
X1 X3 X2	0.974	0.949	0.948	0.104	68.261	0.000
X1 X3 X2 X5	0.976	0.953	0.953	0.099	33.330	0.000
X1 X3 X2 X5 X4	0.982	0.965	0.964	0.086	106.534	0.000

จากตารางที่ 5 พบว่า ตัวแปรอิสระ (X) จำนวน 5 ตัวแปรจากจำนวนตัวแปรทั้งหมด 5 ตัวแปร มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณตั้งแต่ 0.955 ถึง 0.982 นั่นคือ เมื่อใส่ตัวแปรเป็นด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ (X1) เพียงตัวเดียวเข้าไปในสมการค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะเท่ากับ 0.955 เมื่อเพิ่มตัวแปรด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ (X3) เข้าในสมการค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณจะเท่ากับ 0.968 เมื่อเพิ่มตัวแปรด้านการจัดการเรียนการสอน (X2) เข้าในสมการค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณจะเท่ากับ 0.974 เมื่อเพิ่มตัวแปรด้านการพัฒนาวิชาชีพ (X5) เข้าในสมการค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณจะเท่ากับ 0.976 และเมื่อเพิ่มตัวแปรด้านการนิเทศการศึกษา (X4) เข้าในสมการค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณจะเท่ากับ 0.982 แสดงว่า ตัวแปรทั้ง 5 มีผลต่อการทำนายการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา

ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ที่นำเข้าไปในสมการถดถอยตัวแปรที่ 1 คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ (X1) มีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาร้อยละ 91.10 ($R^2 = 0.911$) ตัวแปรที่ 2 คือ ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ (X3) มีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ร้อยละ 93.80 ($R^2 = 0.938$) ด้านการจัดการเรียนการสอน (X2) มีค่า

สัมประสิทธิ์พยากรณ์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ร้อยละ 94.90 ($R^2 = 0.949$) ด้านการพัฒนาวิชาชีพ (X_5) มีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ร้อยละ 95.30 ($R^2 = 0.953$) ด้านการนิเทศการศึกษา (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาร้อยละ 96.50 ($R^2 = 0.965$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ในรูปแบบของคะแนนมาตรฐาน คือ ด้านการนิเทศการศึกษา (X_4) รองลงมาด้านการพัฒนาวิชาชีพ (X_5) โดยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปพยากรณ์จากค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ (B) และอยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) ได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยทำนายที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ (B) และที่อยู่ในระบบรูปคะแนนมาตรฐาน ()

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	T	P-value
	B	Std.error	Bata		
(constant)	0.163	0.048		3.424	0.001
X1	0.091	0.039	0.105	2.313	0.021
X3	0.175	0.022	0.190	7.852	0.000
X2	0.105	0.012	0.108	8.394	0.000
X5	0.322	0.031	0.330	10.388	0.000
X4	0.262	0.025	0.347	10.322	0.000
R = 0.982 , $R^2 = 0.965$, Adjusted $R^2 = 0.964$, Std.error = 0.086 , F = 106.534					

สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized Score)

$$\hat{Y}_i = 0.163 + 0.091X_1 + 0.175X_3 + 0.105X_2 + 0.322X_5 + 0.262X_4$$

สมการทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Score)

$$\hat{Z}_{yi} = 0.105Z_{x1} + 0.190Z_{x3} + 0.108Z_{x2} + 0.330Z_{x5} + 0.347Z_{x4}$$

อภิปรายผลการวิจัย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีพฤติกรรมแสดงออกถึงการมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างชัดเจน อาทิ ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ ให้สอดคล้องกับยุควิถีชีวิตใหม่เพื่อใช้ในการวางแผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของชาติและมีระบบการบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาการ มีการนิเทศติดตาม ดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนทั้งในรูปแบบออนไลน์และรูปแบบออนไลน์ของครูอย่างใกล้ชิด มีการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนให้เหมาะสมกับการใช้ชีวิตวิถีใหม่ โดยมุ่งเน้นให้ครูเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกการเรียนรู้เพิ่มขึ้น หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการจะส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรวรรณ ตุ่มประชา นภาเดช บุญเชิดชูและจิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย (2564 : 152) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของข้าราชการครู โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้านสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริพรรณ ชูสกุล (2563 : ง) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ทุกแห่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา อาทิ มีการเผยแพร่วิสัยทัศน์ให้บุคลากรทุกภาคส่วนได้รับรู้ภาพอนาคตของสถานศึกษาอย่างชัดเจนเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันครูมีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างกัลยาณมิตรในรูปแบบทีมงาน มีการจัดสรรเวลา สถานที่ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในการพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคลากรในรูปแบบการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องส่งเสริมให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำร่วมกัน และมีการปรับรูปแบบการทำงานให้สอดคล้องกับยุควิถีชีวิตใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรวรรณ ตุ่มประชา, นภาเดช บุญเชิดชู และ จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย (2564 : 152) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของข้าราชการครู โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในจังหวัด

นครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ระดับความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของข้าราชการครูอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้านสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริพรรณ ชุสกุล (2563 : ง) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังเห็นได้ว่าหากผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ดีให้แก่ครูจะส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภลักษณ์ ชัยอาวุธและเพียงแข ภูผายาง (2564 : 110) ได้ศึกษาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย ด้านมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านภาวะผู้นำ และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 89.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมากและมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดคือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ (X1) กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา (Y) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ($r = 0.95$) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ (X5) กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา (Y) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ($r = 0.93$) ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน (X2) กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา (Y) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.58$) ซึ่งทุกค่ามีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะการเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการตามองค์ประกอบคือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ด้านการจัดการเรียนการสอนด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาวิชาชีพรวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้และความสามารถในการบริหารงานที่เหมาะสมกับยุควิถีชีวิตใหม่ ทำให้การบริหารสถานศึกษามีศักยภาพที่ดีสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริพรรณ ชุสกุล (2563 : ง) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Peter and Olson (2008 : 62) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จสูงกับ

ลักษณะการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษากับการเป็นผู้นำทางการศึกษา พบว่า สถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีการนำกระบวนการการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษามาใช้จะประสบความสำเร็จทางด้านวิชาการสูง

จากผลการวิจัยตัวแปรทำนายภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน จากจำนวนด้านทั้งหมด 5 ด้าน สามารถทำนายการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และยังพบว่าตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาที่นำเข้าไปในสมการถดถอยตัวแปรที่ 1 คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ (X1) มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาร้อยละ 91.10 ($R^2 = 0.911$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและครูร่วมกันสร้างค่านิยม วิสัยทัศน์ และเป้าประสงค์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับยุควิถีชีวิตใหม่ อีกทั้งบุคลากรในสถานศึกษาพร้อมที่จะร่วมแรงร่วมใจนำพาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้ นอกจากนี้ผู้บริหารยังมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการประพฤติตนในการเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อชี้นำหรือโน้มน้าวใจให้แก่ครูพร้อมที่จะร่วมแรงร่วมใจนำพาสถานศึกษาในการพัฒนางานวิชาการ วิชาชีพ และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรวรรณ ตุ่มประชา, นภาเดช บุญเชิดชู และจิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย (2564 : 152) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของข้าราชการครู โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และการนิเทศการศึกษา เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในจังหวัดนครปฐม โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 54.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของจารุวรรณ สอนองญาติ และคณะ (2562 : 72-86.) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของอาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบ่งออกเป็น 2 ระดับ โดยระดับอาจารย์ ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 3) ความยืดหยุ่นผูกพันต่องาน และ 4) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และเงื่อนไขระดับสถาบันประกอบด้วย 1) วัฒนธรรมองค์การ และ 2) บรรยากาศแบบเปิดขององค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1.1 ควรศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนาวิชาชีพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

1.2 ควรศึกษาโมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนาวิชาชีพที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

1.3 ควรศึกษาการพัฒนาารูปแบบการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับด้านการพัฒนาวิชาชีพที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน กำหนดนโยบาย ปรับปรุง และพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน กำหนดนโยบาย ปรับปรุง และพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

3.1 จากการศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการนิเทศการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารควรให้ข้อมูลย้อนกลับหลังจากสังเกตการสอนของครูเพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

3.2 จากการศึกษากการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านภาวะผู้นำร่วมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูมีภาวะผู้นำร่วมกัน

3.3 จากการศึกษาความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป็นด้านที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ หากผู้บริหารมีการกำหนดวิสัยทัศน์อย่างชัดเจนจะสามารถเสริมสร้างการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.4จากการศึกษาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาในรูปของคะแนนดิบ พบว่าค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมากที่สุดคือด้านการพัฒนาวิชาชีพ ดังนั้นผู้บริหารควรคำนึงถึงการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง หากผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาวิชาชีพจะส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จารุวรรณ สอนงญาติ. และคณะ. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของอาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. *วารสารสุขภาพและการศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา*. 25 (2),72-86.
- จิณณวัตร ปะโคทั้ง. (2561). *ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ*. อุบลราชธานี: สำนักพิมพ์ศิริธรรมออฟเซต.
- พรณทิภาภรณ์ อภิปริญาและจุไรรัตน์ สุตรุ่ง (2562) สภาพและปัญหาของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 และ เขต 2 กรุงเทพมหานคร. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*. 14 (2),1-12.
- ภัทรวรรณ ตุ่มประชาและนภาเดช บุญเชิดชูและจิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของข้าราชการครู โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในจังหวัดนครปฐม. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*. 9 (1), 151-165.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนา. (2563). *New normal ทางการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภลักษณ์ ชัยอาวุธ และเพียงแข ภูผายาง. (2564). การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. 11 (3),109-123.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. (2563). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563*. ขอนแก่น.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2559). *แนวทางการส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *คู่มือการอบรมคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ* สถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

- สิริพรรณ ชูสกุล.(2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็น
ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. การค้นคว้าอิสระ. หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย: สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
- Chell, J. (2001). *Introducing Principal to the Role of Instructional Leadership :
A Summary of Master's Project*.New York : McGraw-Hill.
- Dimmock,C.,and Walker, A. (2005). *Educational Leadership: Culture and diversity*.Gat
eshead: Athenaem.
- Flemming and Flemming. (2001). *Soulful leadership:Leadership characteristics of spirit
ual leaders contributing to increased meaning in life and work*. New York: U
niversity of Phoenix.
- Glickman. (2007). *Supervision of Instruction :A developmental Approach*.(5th ed). Boston
: Allyn and Bacon.
- Heck,R.H., and Hallinger, P. (2009). Assessing the contribution of distributed leadershi
p to school improvement and growth in math achievement. *American Educati
onal Research Journal*, 46, 626-658.
- Jazzar, M. and Algozzine, B. (2007). *Keys to Successful 21st Century Educational
Leadership*. Toronto : Pearson.
- Peter, J.P.,and Olson, J.C. (2008). *Consumer behavior and marketing strategy*. Boston :
McGraw-Hill/Irwin.
- Van Deventer, I., and kruger, A. G. (2003). *An educator's guide to school management
skills*. Pretoria: Van Schaik.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*.Tokyo: Harper International
Edition.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT

The Developing Academic Achievement of Mathayom Suksa 4 Students on Function Using The 4 MAT Learning Method

สุรียัน เขตบรรจง¹ และ ณัฐชา บุญประสงค์²

มหาวิทยาลัยรามคำแหง¹, โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สุวินทวงศ์²

Suriyun Khatbanjong¹ and Natchaya Boonprasong²

Ramkhamhaeng University¹, Triamudomsuksa Suwinthawong School, Thailand²

Corresponding Author, E-mail:suriyun.k@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ระหว่างหลังเรียนและก่อนเรียน และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นการวิจัยเชิงทดลองในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สุวินทวงศ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 27 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายด้วยวิธีจับฉลาก เครื่องมือการวิจัย คือแผนการจัดกิจกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT มีทั้งหมด 7 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์และแบบสำรวจความพึงพอใจ การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยได้ใช้สถิติ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบ t -test แบบ dependent ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ระหว่างหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ระดับความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.81

คำสำคัญ: การพัฒนา; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; ฟังก์ชัน; วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT

* วันที่รับบทความ: 25 กรกฎาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 14 กันยายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 19 กันยายน 2565

Received: July 25, 2022; Revised: September 14, 2022; Accepted: September 19, 2022

Abstracts

The objective of this research is 1) Developing academic achievement of Mathayom Suksa 4 students on function using the 4 MAT learning method to be effective according to the 80/80 criteria, 2) compared their mathematical performances on function using the 4 MAT system before and after studying, and 3) studied their satisfaction levels of the activities using the 4 MAT System, it is an experimental research in the classroom. The research participants included a random sampling of 27 students in secondary class 4/2 who studied in the second semester of the academic year 2019 at Triamudomsuksa Suwinthawong School under the Office of Secondary Education Service Area 2. There were activities on function for the students based on the 4 MAT system, composed of seven plans. Moreover, an achievement test and satisfaction level questionnaire were also adopted. The statistics used included the arithmetic mean, the standard deviation, and the dependent t-test. The research results revealed that 1) the activities on function conducted among the secondary school level 10 using the 4 MAT system yielded efficiency according to the standard criteria of 80/80, 2) The average of mathematical achievement scores was higher after studying, and 3) a statistical significance of 0.05 and the overall satisfaction level was ranked extremely high, with the average of 4.81.

Keywords: Improvement; Academic Achievement; Function; The 4 MAT Learning Method

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทและความสำคัญต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล และแสดงความคิดได้อย่างเป็นระบบระเบียบ มีแบบแผน เป็นลำดับขั้นตอนตลอดจน สามารถวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์เกิดขึ้นได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ วิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ช่วย ก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านการศึกษา ด้านการแพทย์ และด้านอื่นๆ โลกปัจจุบันเจริญขึ้นเพราะการคิดค้นทางวิทยาศาสตร์ที่ต้องอาศัยความรู้ทางคณิตศาสตร์ คณิตศาสตร์จึงมี ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนามนุษย์ให้ สมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและอารมณ์ สามารถคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 32) ซึ่งเห็นได้ว่าการดำรงชีวิตของ มนุษย์จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยกระบวนการคิดแบบคณิตศาสตร์ โดยวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาหนึ่งที่มี ความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เพราะการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของมนุษย์ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และ อนาคต ต้องอาศัยวิชาคณิตศาสตร์ทั้งสิ้น ดังนั้นการเรียนรู้คณิตศาสตร์ให้เข้าใจอย่างแท้จริงและสามารถ ประยุกต์นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างมาก (สันติ อิทธิพลนาวกุล, 2550 : ออนไลน์) นอกจากนั้นวิชาคณิตศาสตร์ยังเป็นวิชาที่มีความสำคัญมากในการพัฒนาคุณภาพบุคคลเนื่องจากวิชา นี้ได้ฝึกทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล การคิดสร้างสรรค์ที่เป็นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต และการ เตรียมตัวของนักเรียนเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ครูควรส่งเสริมนักเรียนในการพัฒนาตนเองรู้จักการ แก้ปัญหาและสามารถตัดสินใจในการเลือกอาชีพตามความถนัด ความสนใจ และความสามารถของตนเอง (สิริ

พร ทิพย์คง, 2544 : 5) ดั่งเห็นได้ชัดว่าคณิตศาสตร์มีผลต่อความคิดของมนุษย์ การคิดเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตเพราะความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในโลกปัจจุบัน (วีระ สดสังข์, 2550 : 32) หากบุคคลในสังคมมีความสามารถในการคิดก็จะเป็นประโยชน์อย่างมากในการดำรงชีวิตจะทำให้สามารถแก้ปัญหาได้รวมทั้งเลือกตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผลและเหมาะสมจากสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นกับชีวิต

ในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทางคณิตศาสตร์เป็นจุดมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่งของการจัดการศึกษาของชาติ เนื่องจากคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับพัฒนาคนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาความเจริญในด้านต่างๆโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งต้องอาศัยความรู้ทางคณิตศาสตร์เป็นพื้นฐานในการคิดสร้างองค์ความรู้การทำงาน (อัมพร ม้าคนอง, 2557 : 2) จากการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนในประเทศไทยประสบปัญหานักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำมาโดยตลอด (รัตนา ตั้งศิริชัยพงษ์, 2553 : 23) อันเนื่องมาจากนักเรียนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจพื้นฐานและกระบวนการคิดหาคำตอบแบบคณิตศาสตร์ จึงส่งผลให้คะแนนผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์เป็นที่น่าสนใจ จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2561 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์เฉลี่ยร้อยละ 32.48 ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า เนื้อหาเรื่องฟังก์ชัน มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ครูผู้สอนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้และเอาใจใส่ต่อการเรียนรู้ การเรียนคณิตศาสตร์ส่วนใหญ่จะพัฒนาเฉพาะสมองซีกซ้าย แต่ความสามารถในการคิดจะพัฒนาได้เต็มที่ก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้พัฒนาสมองทั้งสอง และเมื่อใดที่ครูสอนให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักใช้สมองทั้งสองได้ตลอดเวลาเมื่อนั้นครูได้ช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาศักยภาพได้เต็มที่ (ดุขฎิ บริพัตร ณ อยุธยา, 2538 : 2) กระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้สมองทั้งสองซีกอย่างสมดุลภายในสมองจะมีสารความสุข หรือสารเอ็นโดรฟินหลั่งออกมาจากต่อมไร้ท่อได้ สมองซึมเข้าสู่กระแสโลหิตไหลเวียนไปทั่วร่างกายเป็นผลทำให้ผู้เรียนมีความสุข อารมณ์ดี ร่าเริงเบิกบาน อยู่ในสภาวะผ่อนคลาย มีจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ ส่งผลให้เกิดความมุ่งมั่นด้านจริยธรรมตามมา (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2543 : 21) ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นอีกวิธีหนึ่งที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาสมองซีกขวาและซีกซ้ายสลับกันไปมา

การเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นการเรียนรู้ที่พัฒนามาจากการค้นคว้าของ เบร์น นีส แมคคาร์ธี (Bernice Mc Carthy) นักการศึกษา นักการแนะแนวทางการศึกษา ชาวอเมริกัน ผู้มีประสบการณ์ในการสอนนักเรียน นักศึกษามหาหลายระดับ ซึ่งเชื่อในศักยภาพของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน โดยคำนึงถึงรูปแบบหรือวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละประเภทโดยในปี ค.ศ. 1979 Mc Carthy ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสไตล์การเรียนรู้และบทบาทของสมองซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคิดของ เดวิด คอลบ์ (David Kolb) ซึ่งเป็นผู้เสนอความคิดเรื่อง รูปแบบการเรียนรู้ไว้เมื่อปี ค.ศ. 1970 โดยอธิบายว่า การเรียนรู้เกิดจากความสัมพันธ์ 2 มิติ คือการรับรู้

(perception) และการจัดการเรียนรู้ (processing) โดยกระบวนการเรียนรู้เป็นผลมาจากวิธีการหรือช่องทางที่บุคคลรับรู้ แล้วจัดกระบวนการสิ่งที่ได้รับนั้น วิธีการที่บุคคลได้รับรู้มี 2 ประเภท คือ หนึ่งผ่านประสบการณ์รูปธรรมหรือผ่านประสบการณ์ตรง และสองผ่านความคิดรวบยอด หรือมโนคติที่เป็นรูปธรรม นอกจากนั้น เดวิด คอลบ์ (McCarthy, 1997 : 46-51) ยังพบว่ากระบวนการเรียนรู้ของบุคคลบางคนเป็นกระบวนการที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติ ในขณะที่บางคนการเรียนรู้ผ่านกระบวนการสังเกต หรือการรับรู้ข้อมูลพร้อม ๆ กับนำมาคิดไตร่ตรอง โดยที่ เดวิด คอลบ์ (David Kolb) ได้มองเห็นความแตกต่างของการเรียนรู้ถึง 4 แบบของผู้เรียนโดยได้แบ่งพื้นที่วงกลมเป็น 4 ส่วน หลังจากนั้น เบร์นิส แมคคาร์ธีย์ (Bernice Mc Carthy) ได้ขยายความคิดของ เดวิด คอลบ์ (David Kolb) โดยให้มีพื้นที่ 4 ส่วนของวงกลมแทนลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน 4 แบบ ซึ่งมีสไตล์การเรียนรู้และกระบวนการจัดการสิ่งที่ได้รู้แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบ 4 MAT ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีรูปแบบวิธีการของการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน 4 แบบเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความถนัดของตนเอง และได้ฝึกฝนการเรียนรู้แบบที่ตนเองถนัดด้วย โดยแบ่งการเรียนรู้เป็น 8 ขั้นตอน

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2551 : 5) ได้อธิบายขั้นตอนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ดังต่อไปนี้ 1) แบบจินตนาการ(Why) 2) แบบคิดวิเคราะห์(What) 3) แบบใช้สามัญสำนึกด้วยการลงมือทำ(How) 4) แบบพลวัตการเปลี่ยนผ่านความรู้(If) ผู้เรียนแต่ละคนควรได้รับโอกาสในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพและสมองทั้งสองซีกของตนเอง ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวจะต้องมีการพัฒนาสมองทั้งสองซีกคือ ซีกซ้ายและซีกขวาไปพร้อม ๆ กัน และอย่างเท่าเทียมกัน สติการสอนของครูจึงต้องมี 4 แบบจำแนกตามลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียน การสอนมีทั้งหมด 8 ขั้นตอนเป็นขั้นตอนการพัฒนาสมองซีกซ้าย 4 ขั้นตอนและซีกขวา 4 ขั้นตอน สลับกันในการสอนทั้ง 4 แบบจะกระตุ้นการคิดที่แตกต่างกันคือ ส่วนที่ 1 มี 2 ขั้นตอน กระตุ้นให้เกิดการคิดแบบจินตนาการ ส่วนที่ 2 มี 2 ขั้นตอน กระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์ส่วนที่ 3 มี 2 ขั้นตอน ให้เกิดประสบการณ์จากสามัญสำนึก และ ส่วนที่ 4 มี 2 ขั้นตอน กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์การคิดวางแผนแก้ปัญหา และการตัดสินใจด้วยตนเองขั้นตอนการสอนจะใช้สมองสลับกันเริ่มจากทาง ขวา-ซ้าย ขวา-ซ้าย ซ้าย-ขวา ซ้าย-ขวา ตามลำดับ กล่าวคือ จะเริ่มสอนด้วยบทบาท สติ เทคนิคของสมองซีกขวา และจบลงในช่วงตอนที่ 8 ด้วยสมองซีกขวาทั้งนี้ได้มีผู้วิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ 4 MAT ดังนี้

สุรศักดิ์ ภาวะ (2556 : 50) พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบ TAI อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่ง ขวัญชนก สุนทรสุข (2560 : 4) พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยวิธีการ 4 MAT มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ทั้งนี้ สุนันทา บ้านกล้วย (2556 : 193) พบว่าการจัดการเรียนการสอนแบบ 4 MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .01 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ McCarthy (1997 : 46-51) ได้ศึกษาการเรียนรู้ของนักเรียน 4 แบบ โดยใช้ระบบ 4 MAT ตามที่นักเรียนแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัวซึ่งนักเรียนสามารถนำไปใช้ในห้องเรียนได้ ในขณะเดียวกันนักเรียนสามารถพัฒนาความรู้ได้ครบถ้วนตามวงจรการศึกษา โดยเป็นไปตามวงจรธรรมชาติจากความรู้สึกไปถึงผลสะท้อนกลับมาให้คิดวิเคราะห์ในที่สุดแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม

ผู้วิจัยจึงสนใจในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง ฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT โดยได้นำกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง ฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ และผู้วิจัยคาดหวังว่าหลังจากนักเรียนได้เรียนจากกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง ฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT จะช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจในวิชาคณิตศาสตร์มากขึ้น และสามารถแก้ปัญหาเรื่องฟังก์ชันได้เป็นอย่างดี นักเรียนสามารถนำขั้นตอนการคิดจากการเรียนไปใช้ โดยนักเรียนสามารถใช้สมองทั้งสองซีกได้อย่างสมดุลมีความสุข สนุกสนานกับการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน และนักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ระหว่างหลังเรียนและก่อนเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ในรูปแบบการวิจัยเชิงทดลองในชั้นเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากร คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 2562 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สุวินทวงศ์ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 มี 7 ห้องเรียน จำนวน 232 คน

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สุวินทวงศ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 27 คน ได้มาจากการสุ่มแบบง่ายด้วยวิธีจับฉลาก

2. เครื่องมือการวิจัย

ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ คุณภาพผู้เรียน และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT แล้วสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร โดยกำหนดเนื้อหาจุดประสงค์การเรียนรู้และจำนวนข้อสอบที่ต้องการวัด ตามจุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 เขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ใช้เวลาในการวิจัย 22 ชั่วโมง โดยทดสอบก่อนเรียน 1 ชั่วโมง และหลังเรียน 1 ชั่วโมง ใช้เวลาในการสอนตามแผน จำนวน 7 แผน จากนั้นนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสนอต่อครูผู้สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ด้านการสอนคณิตศาสตร์ ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ความสอดคล้องและความเป็นไปได้ระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหากิจกรรมการเรียนรู้ การสอน และการวัดผลประเมินผล โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาถึงความเห็นและให้คะแนน แล้วปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญโดยมีค่า (Index of item Objective Congruence: IOC) โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยโดยทดลองรายบุคคลจำนวน 3 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนเก่งจำนวน 1 คน ปานกลางจำนวน 1 คน และอ่อนจำนวน 1 คน เพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 60/60 จากนั้นปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองกลุ่มย่อยจำนวนนักเรียน 9 คน ซึ่งเป็นนักเรียนเก่งจำนวน 3 คน ปานกลางจำนวน 3 คน และอ่อนจำนวน 3 คน เพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 เพื่อหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับเวลา สื่อการสอน เนื้อหาและกิจกรรม แล้วนำข้อบกพร่องจากการทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำไปทดลองสนามเพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ โดยที่ E1/E2 โดย E1 คือ การทำแบบฝึกหัด 1-7

และแบบทดสอบย่อย 1-7 และ E2 คือการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ฟังก์ชัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีขั้นตอนการสอนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 Why

ขั้น 1 ขั้นกระตุ้นและสร้างประสบการณ์

เริ่มจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์จริงเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิด ความอยากรู้อยากเห็นมีขั้นตอนดังนี้

1.ครูแจกบัตรคำถามที่สามารถแสดงวิธีการทำงานได้อย่างหลากหลายวิธีถามนักเรียนเพื่อกระตุ้น นักเรียนให้เกิดการคิดหาคำตอบด้วยวิธีการที่หลากหลาย

ขั้นที่ 2 ขั้นคิดไตร่ตรองประสบการณ์

2.นักเรียนจดบันทึกสิ่งที่ตนเองเข้าใจ จากตัวอย่างที่ครูแจกให้ เพื่อเป็นการได้เสนอความคิดของแต่ละ คน อย่างอิสระภายในกลุ่ม

3.ครูแนะแนวทางในการหาคำตอบด้วยวิธีแจกเอกสาร โดยในเอกสารได้แสดงคำตอบบางส่วนไว้

ส่วนที่ 2 What

ขั้น 3 ขั้นพหุรูปประสบการณ์

4.นักเรียนคิดหาคำตอบจากใบกิจกรรมที่ครูแจกให้ จากนั้นนักเรียนแลกเปลี่ยนกันเฉลยคำตอบ สำหรับนักเรียนที่ทำไม่ได้ ครูจะเป็นคนให้คำแนะนำ

ขั้นที่ 4 ขั้นสอนและฝึกทักษะ

5.ครูอธิบายขั้นตอนการแสดงคำตอบจากตัวอย่างในใบกิจกรรม จากนั้นครูเดินดูในแต่ละกลุ่ม สำหรับ นักเรียนที่ทำไม่ได้ ครูจะเป็นคนให้คำแนะนำ

6.ครูและนักเรียนร่วมกันหาคำตอบจากใบกิจกรรมในเอกสารแนะแนวทางตามที่ครูแจกให้ เพื่อ นักเรียนจะได้เห็นกระบวนการแสดงการหาคำตอบ

ส่วนที่ 3 How

ขั้น 5 ขั้นลงมือปฏิบัติ

7.ครูแบ่งกลุ่มให้นักเรียนกลุ่มละ 4-5 คน จากนั้นครูแจกใบกิจกรรมให้นักเรียนกลุ่มละ 1 แผ่น ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มของตน

ขั้นที่ 6 ขั้นเสริมแต่งและฝึกฝนจนเชี่ยวชาญ

8.ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความรู้กันกับเพื่อนภายในกลุ่ม จากการศึกษาใบกิจกรรมที่ครูแจกให้ เพื่อให้ สมาชิกภายในกลุ่มได้ร่วมกันเสนอแนวคิดวิธีการหาคำตอบ ในกรณีที่ไม่สามารถทำได้นักเรียนสามารถขอ คำแนะนำจากครูได้

ส่วนที่ 4 If

ชั้น 7 ขึ้นนำไปใช้

9.นักเรียนปรับปรุงข้อบกพร่อง ในส่วนที่แสดงคำตอบผิด

10.ครูให้นักเรียนไปหาโจทย์เพิ่มเติมแล้วนำมาส่งในครั้งถัดไป เพื่อเป็นการให้นักเรียนได้เรียนรู้โจทย์ที่หลากหลายขึ้น

ชั้นที่ 8 ชั้นคิดไตร่ตรองประสบการณ์

11.ครูเลือกตัวอย่างของนักเรียนบางคนที่มีความเหมาะสม แล้วให้นำมาเสนอผลงานในครั้งถัดไป

2.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างหลังเรียนและก่อนเรียนชุดเดียวกัน เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ ศึกษาจากเอกสาร ตำราเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหลังจากนั้น สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน มีลักษณะเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ให้ครอบคลุมเนื้อหาเรื่องฟังก์ชัน นำแบบทดสอบทางการเรียนที่สร้างขึ้นเสนอต่อครูผู้สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนคณิตศาสตร์ ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการวัดผล ประเมินผล จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องระหว่างข้อสอบ จุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาถึงความเห็น นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ได้ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เคยเรียนเนื้อหาเรื่องฟังก์ชัน มาแล้ว จำนวน 27 คน โดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนชุดเดียวกัน จากนั้นนำผลการทดสอบไปหาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายชื่อ จากนั้นคัดเลือกข้อสอบให้เหลือ 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.25-0.74 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.25-0.87 จากนั้นนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.3 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามวัดความพึงพอใจ จากตำราเกี่ยวกับแบบสอบถามวัดความพึงพอใจ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ที่มีคะแนน 5 ระดับ คือน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด จำนวน 10 ข้อ แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและสอดคล้องต่อการจัดกิจกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT นำแบบสอบถามวัดความพึงพอใจไปปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาหาค่าความเที่ยงตรง (Index of item Objective Congruence: IOC) โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และมีค่าความ

เชื่อมั่น 0.97 แล้วนำมาเสนอต่อครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

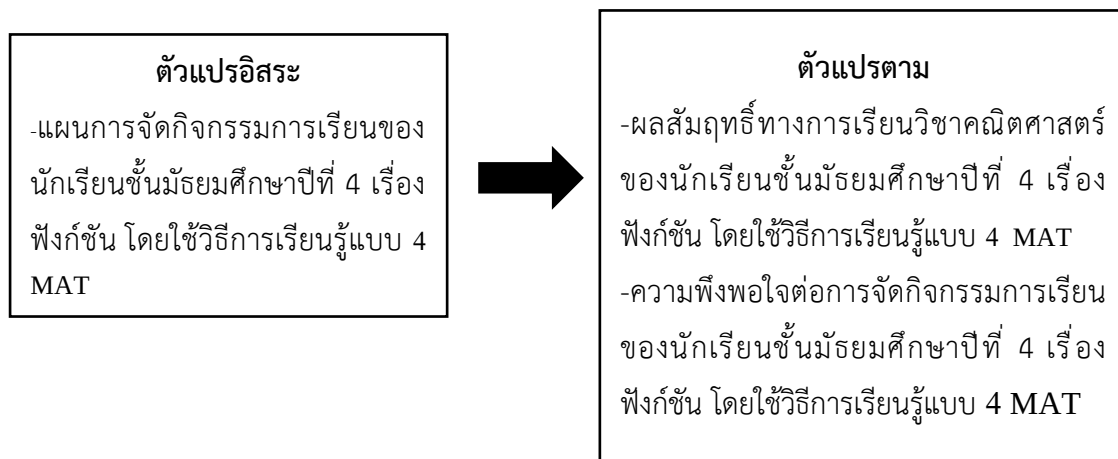
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองโดยนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และวัดความพึงพอใจจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลอง โดยนำผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT หลังเรียนและก่อนเรียนมาคำนวณ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต(M) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(SD) t-test แบบ dependent และนำผลจากแบบสอบถามวัดความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT มาคำนวณ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต(M) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(SD) ตามลำดับ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT มีดังนี้

วัตถุประสงค์ 1. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ดังแสดงผลในตาราง 1

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 จากการหาประสิทธิภาพแผนการจัดกิจกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT

การหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียน	E ₁	E ₂	E ₁ / E ₂
การหาประสิทธิภาพรายบุคคล	62.73	61.51	62.73/61.51
การหาประสิทธิภาพกลุ่มย่อย	75.78	73.48	75.78/73.48
การหาประสิทธิภาพภาคสนาม	81.09	80.54	81.09/80.54

วัตถุประสงค์ 2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ระหว่างหลังเรียนและก่อนเรียน พบว่าการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 9.56 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 16.71 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนและก่อนเรียน โดยใช้สถิติ t-test แบบ dependent พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมีค่าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงผลใน

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ระหว่างหลังเรียนและก่อนเรียน

กลุ่มทดลอง	n	M	SD	t	df	Sig.
ก่อนเรียน	27	9.56	4.26	4.567	26	0.0000
หลังเรียน	27	16.71	2.48			

หมายเหตุ : มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัตถุประสงค์ 3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT พบว่าระดับความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.81 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหาและการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามขั้นตอน แต่ละขั้นตอนฝึกให้นักเรียนได้ใช้สมองทั้งสองซีกระหว่างซีกซ้ายและซีกขวา อย่างสมดุลจากวิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT มีค่าเฉลี่ย 4.95

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ 1. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

พบว่าจากการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแผนเป็นไปตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ก่อนเริ่มทำการวิจัย เป็นเพราะผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญสำคัญทุกขั้นตอน ซึ่งในทุกขั้นตอนได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้ เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษาและเนื้อหา รวมทั้งเวลาในการทำกิจกรรม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ ก่อนนำไปทดลองภาคสนามต่อไป การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทุกขั้นตอน เป็นไปตามสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2551 : 43) ได้กล่าวว่า หลักการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ คือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ผู้สอนมีส่วนช่วยให้การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผล ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งความรู้และทักษะกระบวนการ การคิด และมีประสบการณ์ ซึ่งการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาสมองของนักเรียนทั้งสองซีก ระหว่างสมองซีกซ้ายและสมองซีกขวา อันเนื่องจากนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้จากประสบการณ์และความสามารถของแต่ละคนได้แตกต่างกัน และเป็นอีกหนึ่งอย่างที่ทำให้แผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง ฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นไปตามเกณฑ์ เพราะผู้วิจัยได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นไปตาม Silva (2011 : 19-21) ได้บอกความหมายของการเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นกระบวนการที่เตรียมไว้ให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ในรูปแบบที่แต่ละคนถนัดในขณะที่อยู่ในชั้นเรียน เป็นการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ 4 รูปแบบ กับการทำงานของสมองซีกซ้ายและสมองซีกขวา ทำให้เกิดรูปแบบที่แตกต่างกัน 8 ขั้นตอน ที่เหมาะสมกับผู้เรียนซึ่งผู้วิจัยได้นำแต่ละขั้นตอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยแบ่งเป็น 4 ส่วน ในแต่ละส่วนประกอบไปด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ทำไม (Why) เป็นส่วนที่สร้างประสบการณ์ตรงเป็นของตนเองมีขั้นตอนที่

1 ครูจัดกิจกรรมเพื่อเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ของนักเรียนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ผึกการสังเกต ผึกการคิด และจินตนาการ แล้วตั้งคำถามที่แสดงถึงความสำคัญของเนื้อหาเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 2 ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนระดมความคิดภายในกลุ่ม จากนั้นแสดงความคิด ความรู้จากสิ่งที่สังเกตร่วมกันอย่างอิสระ ส่วนที่ 2 อะไร (What) การกำหนดกฎเกณฑ์ด้านความคิดมีขั้นตอนที่ 3 ครูจัดกิจกรรมที่เป็นรูปประธรรมเพื่อเชื่อมโยงความรู้ที่เคยเรียนมาแล้วกับสิ่งที่ป็นเนื้อหาใหม่ เพื่อให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของเนื้อหา จากนั้นให้นักเรียนสรุปเป็นความคิดรวบยอดด้วยตนเอง กิจกรรมจึงเน้นไปที่ความสำคัญและการเปรียบเทียบ ขั้นที่ 4 ครูจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ให้นักเรียนได้อย่างลึกซึ้งและกว้างขวางขึ้น โดยให้ศึกษาทฤษฎีหรือทฤษฎีในใบความรู้ และศึกษาตัวอย่างที่ครูยกมาให้ จากนั้นครูเป็นผู้อธิบายตัวอย่างที่ยกขึ้นมาตามขั้นตอน หรือลองสาธิตการทำแบบฝึกหัดแสดงวิธีคิดให้ดูตามลำดับ ส่วนที่ 3 อย่างไร (How) การปฏิบัติและพัฒนาความคิดรวบยอด มีขั้นที่ 5 ครูจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนฝึกฝนให้เกิดความเชี่ยวชาญ โดยการให้นักเรียนปฏิบัติด้วยตนเองหรือร่วมกันทำแบบฝึกหัด ซึ่งสิ่งที่นักเรียนฝึกฝนนั้นมีลักษณะคล้ายกับสิ่งที่ครูสอน โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือกำกับดูแล ขั้นที่ 6 ครูให้นักเรียนตรวจสอบความถูกต้องหลังจากการฝึกฝน จากนั้นมอบหมายงานให้ผู้เรียนไปค้นคว้าความรู้ที่ผ่านการเรียนนำมาสร้างชิ้นงาน และส่วนที่ 4 ถ้า (If) มีขั้นที่ 7 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำผลงานหรือโจทย์ปัญหามานำเสนอ หน้าชั้นเรียนในรูปแบบการรายงานให้เพื่อนกลุ่มอื่นและครูติชม วิพากษ์ วิจารณ์ จากนั้นทำการปรับปรุงแก้ไข ขั้นที่ 8 นำผลงานที่ทำไปแสดงในงานนิทรรศการเพื่อเป็นการแบ่งปันความรู้กับผู้อื่น ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง ฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT นั้นทำให้นักเรียนมีความสุข สนุกสนาน ได้ทำงานร่วมกับเพื่อนและได้แลกเปลี่ยนความรู้กัน จึงทำให้คะแนนสอบระหว่างเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง ฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และอาจเป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้นำชุดกิจกรรมการเรียนไปทดสอบหาประสิทธิภาพก่อนการทดลองภาคสนาม ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556 : 7-20) กล่าวว่า การผลิตสื่อหรือชุดกิจกรรมการสอนนั้น ก่อนนำไปใช้จริงจะต้องนำสื่อไปทดสอบประสิทธิภาพ เพื่อดูว่าสื่อหรือชุดกิจกรรมการสอนทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นหรือไม่ มีประสิทธิภาพในการช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์หรือไม่ และผู้เรียนมีความพึงพอใจจากสื่อหรือชุดกิจกรรมการสอนในระดับใดนั้น ผู้ผลิตสื่อหรือชุดกิจกรรมการสอน จำเป็นต้องนำสื่อหรือชุดกิจกรรมการสอนไปหาคุณภาพ เรียกว่าการทดสอบประสิทธิภาพ จึงทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรูแบบ 4 MAT มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรศักดิ์ ภาวะ (2556 : 50) พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรูแบบ 4 MAT นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรูแบบ TAI อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่ง ขวัญชนก สุนทรสุข (2560 : 4)

พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยวิธีการ 4 MAT มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ สุนันทา บ้านกล้วย (2556 : 193) พบว่าการจัดการเรียนการสอนแบบ 4 MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ McCarthy (1997 : 46-51) ได้ศึกษาการเรียนรู้ของนักเรียน 4 แบบ โดยใช้ระบบ 4 MAT ตามที่นักเรียนแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัวซึ่งนักเรียนสามารถนำไปใช้ในห้องเรียนได้ ในขณะที่เดียวกันนักเรียนสามารถพัฒนาความรู้ได้ครบถ้วนตามวงจรการศึกษา โดยเป็นไปตามวงจรธรรมชาติจากความรู้สึกลงไปถึงผลสะท้อนกลับมาให้คิดวิเคราะห์ในที่สุดแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม วัตถุประสงค์ 2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ระหว่างหลังเรียนและก่อนเรียน

พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง ฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT มีความชัดเจนทุกขั้นตอนและกระบวนการคิดโดยผู้เรียนได้ใช้สมองทั้งสองซีกคือสมองซีกซ้ายและสมองซีกขวาอย่างสมดุล โดยครูผู้สอนได้ใช้การเรียนรู้แบบ 4 MAT มาใช้กระตุ้นนักเรียนโดยมี 4 แบบ ดังนี้ แบบที่ 1 (Why) เกิดจากการรับรู้และประสบการณ์ และผ่านกระบวนการจัดการข้อมูลด้วยการตั้งคำถามอย่างตรงต่อตรง สมองซีกขวาของนักเรียนได้มีการค้นหาความหมายด้วยตัวของเขาเองหรือทำความเข้าใจในแง่มุมของเขา จากเรื่องที่ต้องการเรียนหรือเรื่องที่เขาต้องการรับรู้ และสมองซีกซ้ายได้สร้างความเข้าใจเรื่องนั้นด้วยการวิเคราะห์ในรายละเอียด แบบที่ 2 (What) การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดการรับรู้ความคิดรวบยอดและผ่านกระบวนการของการเห็นหรือคิดวิเคราะห์ สมองซีกขวาของเขาจะทำหน้าที่ค้นหาประสบการณ์ใหม่ ที่บูรณาการเข้ากับสิ่งที่ต้องการรู้โดยมุ่งหาข้อมูลที่ถูกต้องน่าเชื่อถือจากผู้รู้ หรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อช่วยในการสร้างความคิดรวบยอดหรือข้อสรุปที่เป็นหลักการ หรือทฤษฎี แบบที่ 3 (How) การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดจากการรับรู้โดยนำความคิดรวบยอดซึ่งเป็นนามธรรมแล้วผ่านกระบวนการของการลงมือกระทำ สมองซีกซ้ายจะค้นหาหนทางทำงานที่ลักษณะของคนอื่นๆ คือดูว่าคนอื่นเขาจะทำงานชิ้นนั้นอย่างไรซึ่งอาจจะต้องศึกษารายละเอียด หรือขั้นตอนการทำงาน ตามแนวของผู้อื่นเพื่อพัฒนาให้เกิดเป็นแนวทางเฉพาะของตนเองต่อไป สมองซีกขวาจะพยายามค้นหาแนวทางการประยุกต์เป็นแนวทางเฉพาะตน และแบบที่ 4 (If) การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดจากการรับรู้ด้วยการลงมือทำ การกระทำจึงเป็นประสบการณ์รูปธรรม สมองซีกซ้ายจะวิเคราะห์ถึงความสำคัญและความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในชีวิตจริง สมองซีกขวาจะค้นหาแนวทางการขยายผลซึ่งเป็นการจบอย่างเปิดประเด็นใหม่ให้นักเรียนค้นหาคำตอบที่เป็นของตนเองโดยมีการดำเนินกิจกรรมที่ยืดหยุ่นตอบสนองนักเรียน ซึ่งมีลักษณะการเรียนรู้ที่หลากหลาย

ให้เรียนอย่างมีความสุขและนักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งแตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับ การสอนแบบปกติที่ไม่ได้ทำกิจกรรมที่หลากหลายเหมือนกับนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ทำแต่แบบฝึกหัดเท่านั้น จึงทำให้นักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT จัดจำเนื้อหาสาระที่เรียนได้ ดีจนสามารถนำความรู้เหล่านั้นไปทำแบบทดสอบได้คะแนนสูง ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง ฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ระหว่างหลัง เรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญชนก สุนทรสุข (2560 : 4) ได้ทำการวิจัยได้วิจัยการ พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยวิธีการ 4 MAT เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์พบว่าการจัด กิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่า กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และสุนันทา บ้านกล้วย (2556 : 193) ทำการวิจัยผลของการ จัดการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ไว้ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วัตถุประสงค์ 3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT

พบว่าความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง ฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหาและการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามขั้นตอน แต่ละขั้นตอน ฝึกให้นักเรียนได้ใช้สมองทั้งสองซีกระหว่างซีกซ้ายและซีกขวา อย่างสมดุลจากวิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT มี ค่าเฉลี่ย($M = 4.95$) เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างนักเรียนและความสามารถของสมองทั้ง 2 ซีก ทำให้นักเรียนมีความถนัดและ ความสามารถที่แตกต่างกันสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างมีความสุข มีความกระตือรือร้น สนุกสนาน กล้า แสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น มีความสามัคคี และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ส่งผลให้นักเรียนเกิด แรงจูงใจในการเรียน ซึ่งแรงจูงใจในการเรียนรู้ของตัวนักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน ซึ่งแรงจูงใจในการ เรียนรู้ของตัวนักเรียนจะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุด ดังนั้นการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ของตัว นักเรียน จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุด ดังนั้นการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนที่มีความต้องการจะ เรียนรู้จะเป็นการช่วยให้นักเรียนพ้นสภาวะของความทรมาน ที่เกิดจากการเรียนที่น่าเบื่อหน่าย และได้ค้นพบ กับความสุขและความท้าทายจากการเรียน กลุขมันต์ วัฒนารงค์ (2552 : 16-23) โดยในการจัดกิจกรรมการ

เรียนรู้แบบ 4 MAT ผู้วิจัยได้เน้นนักเรียนเป็นสำคัญทุกขั้นตอน และสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้มีความอบอุ่นให้กับนักเรียนในชั้นเรียนที่มีความสามารถในการเรียนรู้ทุกระดับ เช่น งานวิจัยของ Uyangor (2012 : 43-53) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบ 4 MAT มีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบดั้งเดิม นอกจากนี้ Uyangor ยังได้กล่าวอีกว่าการสอนแบบ 4 MAT เป็นการสอนที่คำนึงแบบการเรียนรู้ มีผลต่อความสำเร็จและเจตคติของนักเรียนในทางบวก ดังนั้นเพื่อให้บรรยากาศการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อนักเรียนทุกระดับ ไม่ใช่เอื้อต่อนักเรียนแบบใดแบบหนึ่ง นักเรียนจะได้รับประโยชน์จากการสนใจและความสามารถของผู้อื่นที่มีแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($M = 4.81$) ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT

4. จากการอภิปรายทั้งหมดที่กล่าวมาทั้ง 3 ข้อ ทำให้ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องฟังก์ชัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.81$) เนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแผนกิจกรรมการเรียนตามทฤษฎี ภายใต้เนื้อหาสาระวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ครอบคลุมทุกขั้นตอน ซึ่งในแผนการสอนมีความชัดเจนทุกขั้นตอน และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ที่มาจากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันทำให้การเรียนรู้และการค้นหาคำตอบของนักเรียนแต่ละคนแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ในทุกขั้นตอนของกิจกรรมการสอนยังได้เน้นการใช้สมองของนักเรียนทั้งสองซีก ระหว่างซีกซ้ายกับซีกขวา ได้ถูกใช้สลับไปมาเพื่อให้เกิดการใช้สมองได้อย่างสมดุล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำทฤษฎีการเรียนรู้แบบ 4 MAT มาเป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเป็นไปตามทฤษฎีการสอน จึงส่งผลให้ผู้วิจัยประสบผลสำเร็จในการวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจต่อทฤษฎีหลักการและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้อย่างละเอียด เพื่อที่จะสามารถจัดการเรียนการสอนได้ตรงตามหลักการพัฒนาสมองและความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน และสอดคล้องกับเนื้อหาที่จะสอน ก่อนการจัดการเรียนรู้ 22

2. ครูผู้สอนควรมีการชี้แจงรายละเอียดของการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ เพื่อที่นักเรียนจะได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ ในการจัดกิจกรรมในแต่ละขั้น และมีเป้าหมายในการเรียนมากขึ้น และในกรณีที่พบว่านักเรียนไม่เกิดองค์ความรู้จากการเรียน และไม่เข้าใจเนื้อหาที่เรียน ครูผู้สอนควรให้การช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ อาจเริ่มต้นจากครูผู้สอนตั้งคำถามหรือยกตัวอย่างโจทย์เริ่มจากง่ายไป

หายาก เพื่อช่วยให้นักเรียนมีการพัฒนาการใช้สมองทั้งสองซีกได้อย่างสมดุล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ เป็นส่วนที่สำคัญที่ครูผู้สอนต้องดูแลเอาใจใส่เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถเข้าใจตรงตามจุดประสงค์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ในเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ในชั้นอื่นๆ หรือในเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์อื่นๆ ทั้งนี้ผู้สอนควรนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ไปใช้ในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

2. เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะในการแก้ปัญหาและการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ และส่งผลให้นักเรียนนำองค์ความรู้ไปขยายใช้ต่อไปในอนาคตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

3. ควรนำสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนนำเสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษา และร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์. (2552). เทคนิคการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้. *วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา*. 21 (71), 16-23.
- ขวัญชนก สุนทรสุข. (2560). *การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยวิธี 4 MAT เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. การประชุมวิชาการทางคณิตศาสตร์ครั้งที่ 22 ประจำปี 2560.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์*. 5 (1), 7-20.
- ดุขฎี บริพัตร ณ อยุธยา. (2538). *จากศักยภาพสู่อิสราภาพ*. นานมีบุ๊คส์.
- ประพันธ์สิริ สุเสาร์จ. (2551). *การพัฒนาการคิด*. โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพรินติ้ง.
- รัตนา ตั้งศิริชัยพงษ์. (2553). รูปแบบการสอนวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มเติมที่ประยุกต์ใช้กลยุทธ์การพัฒนาตนเองด้วยสัญญาการเรียนในการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนด้อยสัมฤทธิ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนท่าบ่ จังหวัดหนองคาย. *วารสารวิชาการ*. 14 (4), 23.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). *การพัฒนาหลักสูตร*. สำนักพิมพ์การมาตรฐานการอุดมศึกษา.
- วีระ สุดสังข์. (2550). *การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ แลคิดสร้างสรรค์*. สุวีริยาสาส์น.

- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2551). ทักษะ/กระบวนการทางคณิตศาสตร์. ส.เจริญการพิมพ์.
- สันติ อธิพิณนาวกุล. (2550). การพัฒนาชุดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบสวนสอบสวนโดยใช้โปรแกรม GSP (The Geometer's Sketchpad) เพื่อส่งเสริมความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ เรื่องภาคตัดกรวย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริพร ทิพย์คง. (2544). การแก้ปัญหาคณิตศาสตร์. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุนันทา บำนักกล้วย. (2556). ผลของการจัดการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal. 6 (3), 193.
- สุรศักดิ์ ภาวะ (2556). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องความสัมพันธ์และฟังก์ชัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ TAI. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม. 3 (1), 50.
- อัมพร ม้าคอง. (2557). คณิตศาสตร์สำหรับครูมัธยม. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- McCarthy, B. (1997). A Tale of four Learners 4MAT Learning Style. Education Leadership. 54 (6), 46-51.
- Silva, D.L., Sabino, L.D., Adina, E. M., Lanuza, D. M., & Baluyot, O. C. (2011). Transforming Diverse Learners through a Brain-based 4MAT Cycle of Learning. 99 Proceedings of the world Congress on Engineering and Computer Science. 1 (1), 19-21.
- Uyangor, S. M. (2012). The effectiveness of the 4MAT teaching model upon student achievement and attitude levels. International Journal of research studies in education, 1 (2), 43-53.IIED (International Institute for Environment and Development). (2016). The green climate fund accreditation process: Barrier or opportunity, sustainable development goals (SDGs) and post-2015 agenda. Online. Retrieved October 8, 201. from : www.iied.org

กลยุทธ์การบริหารจัดการโรงพยาบาลสนามสำหรับผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา
(COVID-19) แบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสุขภาพ

อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

**Strategic Administrative of Field Hospital on COVID-19 Patients
Participation of Thawat Buri Health Network, Roi-Et**

ประกาศ เจริญราษฎร์

โรงพยาบาลธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

Prakad Chsreonrad

Thawatburi Hospital, Roi-Et Province

Email: Prakat.thawat@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินผลกลยุทธ์การบริหารจัดการโรงพยาบาลสนามสำหรับผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) แบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสุขภาพอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบ (1) ทีมสหสาขาวิชาชีพ 10 คน (2) เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอธวัชบุรีและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 20 คน (3) เครือข่ายชุมชนและตัวแทนหน่วยงานของรัฐ 200 คน และ (4) ผู้รับบริการ 240 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) การวิจัยแบ่งเป็นขั้นตอนการค้นหาคำถาม (Look) การประเมินปัญหา (Think) และปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคำถาม (Act) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบวิเคราะห์เอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสำรวจ แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม แบบบันทึกผลการปฏิบัติงาน และแบบประเมินพฤติกรรม การป้องกันโรคและความพึงพอใจของผู้รับบริการ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า (1) กลยุทธ์การบริหารจัดการโรงพยาบาลสนาม ได้แก่ การสำรวจพื้นที่จัดตั้ง ประชาพิจารณาและประชุมชี้แจงกับชุมชน การเปิดโรงพยาบาลสนาม การวางแผนระบบการรักษา และการติดตามและการประเมินผล (2) มีผู้รับบริการทั้งหมด 478 คน เป็นผู้รับบริการในเขต 397 คน (83.0%) นอกเขต 81 คน (17.0%) รักษาครบ 100% ไม่มีผู้ป่วยกลับมารักษาซ้ำ ผู้มารับบริการมีพฤติกรรมป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับดีมาก ความพึงพอใจต่อกลยุทธ์การบริหารจัดการฯ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายอย่างเข้มแข็ง ภายใต้ "คนร้อยเอ็ดไม่ทิ้งกัน" และสื่อสารข้อมูลความรู้รวดเร็วด้วยเทคโนโลยี ผลการศึกษานี้ส่งผล

ให้ผู้รับบริการเข้าถึงและได้รับการโรงพยาบาลสนาม และมีพฤติกรรมการป้องกันโรคและความพึงพอใจเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหารจัดการ; โรงพยาบาลสนาม; โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19); การมีส่วนร่วม

Abstracts

The objectives of this study were: to develop and evaluate the Strategic Administrative of Field Hospital on COVID-19 Patients Participation of Thawat Buri Health Network, Roi-Et. Participants were in this research consisted of (1) 10 of a multidisciplinary team, (2) 20 of staffs from Thawat buri Public Health Office and sub-district Health Promoting Hospital, (3) 200 of community networks and government agency representatives, and (4) 240 of service recipients, obtained from purposive sampling. The research were divided into steps to find the problem (Look), assess the problem (Think), and take action to solve the problems (Act). Data were collected using document analysis forms, literature and related research, surveys, questionnaires for group discussions, performance record form and the disease prevention behavior and customer satisfaction assessment form. The data were analyzed using frequency, percentage, mean and standard deviation. The result of the research found that: 1) Strategic administrative of field hospital on COVID-19 patients participation were included surveying the establishment of field hospitals, public hearing and clarification meeting with the community, opening of field hospital ,treatment system planning and monitoring and evaluation. 2) There were a total of 478 recipients, classified in the service area, 397(83.0%), outside the service area, 81(17.0%), 100% treated, no recurrence. The service recipients behavior to prevent the spread of COVID-19,overall and every item was at a high level and overall satisfaction was moderate, and the key success factors were the strong participation of network partners under "Roi-Et's people don't leave each others" and communicate information quickly with technology. The results of this study resulted in service recipients accessing the services of field hospitals and have more disease prevention behaviors and satisfaction.

Keywords: Strategic Administrative; Field Hospital; COVID-19 Patients; Participation

บทนำ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีการระบาดตั้งแต่เดือนธันวาคม 2562 เป็นต้นมา สำหรับประเทศไทย ได้มีมาตรการในการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคตั้งแต่เริ่มพบการระบาดในประเทศจีน ตรวจพบผู้ป่วยรายแรกเป็นผู้เดินทางจากประเทศจีนในวันที่ 8 มกราคม 2563 ได้รับการตรวจยืนยันผลและแถลงสถานการณ์ในวันที่ 14 มกราคม 2563 ผู้ป่วยกลุ่มแรกเป็นผู้เดินทางจากพื้นที่เสี่ยง กลุ่มถัดมาคือ ผู้ประกอบอาชีพสัมผัสกับนักท่องเที่ยว หลังจากนั้นจึงพบการระบาดที่เป็นกลุ่มใหญ่ในสนามมวยลุมพินี และสนามมวยราชดำเนิน ส่งผลให้มีผู้ติดเชื้อจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว รัฐบาลประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคติดต่ออันตรายตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2563 และประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2563

โดยออกเป็นข้อกำหนดและข้อปฏิบัติแก่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการเพื่อให้สามารถแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินให้ยุติลงโดยเร็ว และป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรงมากขึ้น (รัชนี้ เต็มอุดม และคณะ, 2564 : 1-13)

เช่นเดียวกับสถานการณ์การระบาดในจังหวัดร้อยเอ็ด และอำเภอรวัชบุรี พบว่า ผู้ป่วยระลอกแรกของจังหวัดร้อยเอ็ดเริ่มจากการระบาดมีผู้เข้าเกณฑ์ตรวจหาเชื้อโควิด-19 (ยอดสะสมตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2563-3 มีนาคม 2564) จำนวน 1,555 ราย พบผู้ป่วยยืนยันโรคโควิด-19 ระลอกหนึ่งจำนวน 3 ราย (สิ้นสุด 13 ธันวาคม 2563) และระลอกที่สองจำนวน 1 ราย (สิ้นสุด 31 มีนาคม 2564) เป็นการติดเชื้อนอกพื้นที่ โดยผู้ป่วยติดเชื้อโควิด-19 จากจังหวัดชลบุรี เดินทางเข้าพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นผู้ติดเชื้อเพศหญิง (B) อายุ 48 ปี ทำงานเป็นพนักงานบริการทั่วไปที่ร้านคาราโอเกะแห่งหนึ่งที่อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี และเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2564 ได้รับแจ้งข้อมูลจากน้องสาว (A) ว่าตรวจพบเชื้อโควิด 19 และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอสหัสขันธ์นาง (B) ว่ามีความเสี่ยงสูง จึงขอเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลร้อยเอ็ดในวันเดียวกันด้วยอาการ ไอ เจ็บคอ เล็กน้อย ไม่มีไข้ แพทย์รับไว้รักษาเป็นผู้ป่วยใน เก็บตัวอย่างส่งตรวจหาเชื้อที่โรงพยาบาลร้อยเอ็ด ต่อมาในวันที่ 10 มกราคม 2564 ส่งตัวอย่างไปตรวจยืนยันที่ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 7 จังหวัดขอนแก่น และได้รับแจ้งผลการตรวจเวลา 21.00 น. ตรวจพบเชื้อโควิด-19 อย่างไรก็ตามยังไม่พบว่ามีผู้ป่วยเสียชีวิต (งานระบาดวิทยา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด, 2563 : 58)

ต่อมาในเดือนสิงหาคมปีเดียวกันสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ในจังหวัดร้อยเอ็ด ข้อมูลวันที่ 11 สิงหาคม 2564 ผู้ป่วยระลอกเมษายน 2564 (ในจังหวัด) รายใหม่วันนี้ 185 ราย เสียชีวิตวันนี้ 6 ราย ผู้ป่วยสะสม 6,446 ราย ผู้เสียชีวิตสะสม 64 ราย จำแนกเป็นติดเชื้อจากต่างจังหวัด 175 ราย พื้นที่ควบคุมสูงสุดเข้มงวด 173 ราย จังหวัดอื่นๆ 2 ราย) ติดเชื้อในจังหวัด 10 ราย ผู้สัมผัสใกล้ชิดผู้ป่วยยืนยัน 6 ราย อยู่ระหว่างสอบสวนโรค 4 ราย ขณะเดียวกันจำแนกมีผู้ป่วยในเรือนจำรายใหม่วันนี้ 5 ราย เสียชีวิตวันนี้ 1 ราย ผู้ป่วยสะสม 552 ราย เสียชีวิตสะสม 2 ราย (งานระบาดวิทยา, 2563 : 74) เช่นเดียวกับสถานการณ์การระบาดของโรคในเครือข่ายสุขภาพอำเภอรวัชบุรี พบว่า ในระลอกเดือนเมษายน ส่งผลให้มีแนวโน้มของผู้ติดเชื้อยืนยันสะสมเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประกอบกับ ข้อกำหนดที่ออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 25) ได้มีมาตรการเร่งด่วนเพื่อสกัดกั้นการระบาดในพื้นที่เป้าหมายเฉพาะในเขตพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด ทำให้มีแรงงานหรือประชาชนจากพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวดเดินทางกลับภูมิลำเนา ซึ่งพบว่าเป็นทั้งผู้ที่ติดเชื้อแล้วเข้ารับการรักษาและผู้เสี่ยงสูงที่ต้องแยกกักตัวเป็นจำนวนมาก ดังนั้น จังหวัดร้อยเอ็ดจึงได้มีประกาศจัดตั้งโรงพยาบาลสนาม 15 แห่ง จำนวน 1,333 เตียง และศูนย์ช่วยเหลือประชาชนระดับอำเภอและตำบล (Community Isolation) จำนวน 822 เตียง จำนวน 2,155 เตียงและเดือนกันยายน 2564 จำนวนผู้ป่วยโรคโควิด 19 ของอำเภอรวัชบุรี เพิ่มจำนวนเป็น 856 ราย ในขณะที่โรงพยาบาลรวัชบุรี เปิดรักษาผู้ป่วยโควิด 19 จำนวน 6 เตียงเท่านั้น ดังนั้นอำเภอรวัชบุรี สาธารณสุขอำเภอรวัชบุรี วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด และเครือข่ายชุมชนอำเภอรวัชบุรีจึงได้เปิดโรงพยาบาลสนามอำเภอรวัชบุรี ขนาด 140 เตียงขึ้น ตั้งแต่วันที่ 16 กรกฎาคม

2564 เพื่อบรรณผู้ติดเชื้อที่เป็นคนร้อยเอ็ดทั้งในและนอกพื้นที่ที่เดินทางกลับบ้านเข้ามารักษาตัวเอง ขณะเดียวกันก็เปิดบริการระบบการดูแลตนเองที่บ้านมีผู้ป่วยติดเชื้อโควิด 19 ทั้งสิ้น 1,461 ราย และรักษาหายแล้ว 1,439 ราย (งานระบาดวิทยา โรงพยาบาลราชบุรี, 2563 : 25)

จากการทบทวนแนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อโควิด 19 ที่ผ่านมามีจุดแข็งในการดำเนินการ คือ (1) มีการยกระดับการปฏิบัติอย่างรวดเร็ว ทำให้สามารถจัดทำกรอบยุทธศาสตร์การรับมือได้ตั้งแต่ระยะแรกๆ ที่เริ่มมีการแพร่ระบาด มีแผนเผชิญเหตุเป็นระยะๆ อย่างเหมาะสม (2) กระทรวงสาธารณสุขสามารถรวบรวมและเชิญชวนผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านระบาดวิทยาและการป้องกันควบคุมโรค เข้ามาร่วมเป็นคณะที่ปรึกษาฯ ทำในการปฏิบัติมีหลักวิชาการรองรับ ในระยะแรกระบบการคัดกรองผู้เดินทางและระบบการเฝ้าระวังผู้เดินทางดำเนินการผลเป็นอย่างดี (3) มีนักระบาดวิทยาและหน่วยปฏิบัติการควบคุมโรคที่สามารถดำเนินการสอบสวนควบคุมโรคได้อย่างรวดเร็ว ค้นหาผู้สัมผัสและติดตามผู้สัมผัสต่อเนื่องไปเป็นระยะเวลา 14 วัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (4) มีการนำมาตรการจำกัดผู้เดินทางเข้าประเทศมาใช้ที่เหมาะสมกับระดับความเสี่ยง และเมื่อเริ่มมีความเสี่ยงที่จะมีผู้ป่วยเดินทางจากต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น (5) มีมาตรการห้ามการเดินทางเข้าประเทศอย่างเด็ดขาด และมีการจัดระบบการกักกันและเฝ้าสังเกตอาการผู้เดินทางที่เข้มข้นและจริงจัง (6) มีมาตรการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพ และมาตรการสนับสนุนให้คนไทยมีสุขอนามัยส่วนบุคคลที่เหมาะสมกับการป้องกันโรคได้รับการยอมรับและได้รับความร่วมมืออย่างกว้างขวาง และ (7) มีการนำมาตรการทางสังคมภาคบังคับมาใช้อย่างรวดเร็ว ในขณะเดียวกันมาตรการทางสังคมภาคสมัครใจ เช่น การขอความร่วมมือให้ประชาชนทำงานที่บ้าน และออกจากบ้านเท่าที่จำเป็นก็ได้ความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกภาคส่วนการดำเนินงานที่ดีเหล่านี้สามารถทำให้เราสามารถก้าวข้ามความท้าทายที่หลากหลายมาได้เป็นอย่างดี (World Health Organization, 2020 : 37)

จากปรากฏการณ์ระบาดของโรคครั้งนี้เกิดขึ้นตามกระแสของโลกาภิวัตน์ทำให้โลกไร้พรมแดน เชื้อโรค พาหะนำโรค และผู้ป่วยเดินทางไหลเวียนไปทั่วโลกอย่างรวดเร็ว (Nguyen, 2020 : 60) มุมมองที่จะเป็นประโยชน์ต่อการควบคุมป้องกันไข้หวัดจากโคโรนาไวรัสที่กำลังเผชิญอยู่ จะต้องเผชิญต่อไปในอนาคต กลไกถัดมา คือ การปรับตัวและร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐนาระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ติดตามและเฝ้าระวังภาคประชาชนให้ความร่วมมือในการป้องกันโรค บริษัทเอกชนอนุญาตให้พนักงานทำงานที่บ้าน ร้านค้ามีการคัดกรองกลุ่มเสี่ยงก่อนเข้ารับบริการ ขณะที่บุคลากรทางการแพทย์ปรับตัวด้วยการออกแบบระบบคัดกรองผู้ป่วย มีบริการจัดส่งยาไปที่บ้าน กลไกสุดท้ายที่ถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการควบคุมการแพร่ระบาดในระดับท้องถิ่น คือ การมีระบบแพทย์ชุมชนและ อสม.โดยทีมแพทย์และพยาบาลลงพื้นที่ให้ความรู้กับชุมชน และมีการออกแบบระบบสาธารณสุขชุมชนขณะที่ อสม. ประจำหมู่บ้านมีบทบาทสำคัญในการสื่อสารกับชุมชนอย่างใกล้ชิด ทั้งการสำรวจ ระบุผู้ป่วยที่ต้องสงสัย ตลอดจนการติดตามและกักตัวผู้สัมผัสใกล้ชิด ซึ่งช่วยลดโอกาสการแพร่กระจายของโรคอย่างมีประสิทธิภาพ (ธนพัชญา เผือกพิพัฒน์, 2564 : 1-14) เช่นเดียวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อำเภอเมืองยาง

จังหวัดนครราชสีมาประกอบด้วยขั้นตอนการสร้างความรู้ความตระหนักถึงปัญหาและสาเหตุ การกำหนดแผนการป้องกันและควบคุมโรค การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรค และการติดตามและประเมินผล²

จากประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นชี้ให้เห็นถึงความสำคัญกลยุทธ์การบริหารจัดการโรงพยาบาลสนามและการมีส่วนร่วมทุกระดับในการป้องกัน และควบคุมโรคดังกล่าว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการโรงพยาบาลสนาม สำหรับผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) แบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสุขภาพอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อการป้องกันและควบคุมการแพร่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาและประเมินผลกลยุทธ์การบริหารจัดการโรงพยาบาลสนาม สำหรับผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) แบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสุขภาพอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยมีแนวคิดเรื่องระบบบริการสุขภาพบริการปฐมภูมิเป็นกรอบแนวคิดเชิงเนื้อหาและวงวิจัยเชิงปฏิบัติการตามกระบวนการวิจัยของ Stringer ET (2013) ที่มีลักษณะเป็นเกลียวปฏิสัมพันธ์เป็นแนวคิดเบื้องต้นของการวิจัย

พื้นที่วิจัย การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเลือกพื้นที่วิจัยแบบเจาะจง (Purposive sampling) ที่เครือข่ายสุขภาพอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีในการบริหารจัดการโรงพยาบาลสนาม สำหรับผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)

กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ (1) ทีมสหสาขาวิชาชีพจากโรงพยาบาลธวัชบุรี ได้แก่ แพทย์ พยาบาล เภสัชกร/เจ้าพนักงานเภสัชกรรม นักเทคนิคการแพทย์/เจ้าหน้าที่วิทยาศาสตร์การแพทย์และสหวิชาชีพอื่นๆ จากโรงพยาบาลธวัชบุรี) จำนวน 10 คน (2) เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอธวัชบุรี และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 20 คน (3) เครือข่ายชุมชนและตัวแทนหน่วยงานของรัฐ เช่น นายอำเภอธวัชบุรี วิทยาลัยสงฆ์ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชนพ่อค้า และประชาชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) 200 คน และ (4) ผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) จำนวน 240 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ประเภท คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) แนวคำถาม

สำหรับการสนทนากลุ่มในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน แบบบันทึกผลการปฏิบัติงาน และแบบประเมินพฤติกรรมการป้องกันโรคและความพึงพอใจของผู้รับบริการ

2. เครื่องมือในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาเป็นกลยุทธ์การบริหารจัดการโรงพยาบาลสนาม สำหรับผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) มี 5 ขั้นตอน คือ การสำรวจพื้นที่จัดตั้ง ประชาพิจารณ์และประชุมชี้แจงกับชุมชน การเปิดโรงพยาบาลสนาม การวางแผนระบบการรักษา และการติดตามและการประเมินผล

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ ความต้องการของการบริหารจัดการโรงพยาบาลสนาม สำหรับผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมาโดยใช้เครื่องมือการวิจัยที่เคยถูกพัฒนามาแล้ว มีการใช้อย่างแพร่หลายในประเทศต่างๆ และถูกแปลมาเป็นภาษาไทยและได้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือตามวัตถุประสงค์การวิจัย จากผู้เชี่ยวชาญทางระบาดวิทยา การบริหารสาธารณสุข และด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา จำนวน 5 คน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยมีแนวคิดระบบบริการสุขภาพบริการปฐมภูมิเป็นกรอบแนวคิดเชิงเนื้อหาและวงจรวิจัยเชิงปฏิบัติการตามกระบวนการวิจัยที่มีลักษณะเป็นเกลียว ปฏิสัมพันธ์เป็นแนวคิดเบื้องต้นตั้งแต่เดือนตุลาคม 2563-กันยายน 2564 ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การค้นหาปัญหา ประกอบด้วย การสำรวจปัญหา วิเคราะห์สถานการณ์ การศึกษาบริบทชุมชน ความต้องการของการบริหารจัดการโรงพยาบาลสนาม สำหรับผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ด้วยวิธีการศึกษาเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินปัญหา เพื่อการทำความเข้าใจกับปัญหา ศึกษาอธิบายประเด็นปัญหา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การออกแบบกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา และจัดโครงสร้างการทำงาน

ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการแก้ไขปัญหา เพื่อวางแผนแก้ไขปัญหา ทำการแก้ไขปัญหาและประเมินผลการทำงานและทบทวนการปฏิบัติ

3.1 การวางแผนแก้ไขปัญหา โดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ประเมินความต้องการของประชาชน และทรัพยากรที่มีอยู่ และประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้องลงพื้นที่ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจแต่ละเครือข่าย

3.2 การปฏิบัติการแก้ไขปัญหา โดยออกแบบระบบการบริหารจัดการโรงพยาบาลสนาม ประกอบด้วย 1) สำรวจพื้นที่ 2) ประชาพิจารณ์/จัดประชุมชี้แจงกับชุมชน 3) เปิดโรงพยาบาลสนาม 4) วางแผนออกแบบระบบการรักษา ประกอบขั้นตอนย่อย คือ การประเมินผู้ป่วยแรกรับตามเกณฑ์ ขอบ่งชี้ระดับ

ความรุนแรง การแยกผู้ป่วย (Isolation) การให้การดูแลรักษาขั้นพื้นฐานและด้านจิตสังคม การติดตามอาการ การประสานเพื่อส่งต่ออย่างรวดเร็วเมื่ออาการทรุดลง และการส่งกลับชุมชน

3.3 การประเมินผลการทำงานและทบทวนการปฏิบัติ โดยการประเมินผลผลิต และผลลัพธ์ (Output & outcomes) ที่สำคัญ คือ 1) จำนวนผู้ป่วย COVID-19 ที่รักษาครบตามแนวทางที่กำหนดและได้รับการจำหน่ายกลับบ้าน 2) ร้อยละของผู้ป่วย COVID-19 ที่กลับเข้ารับรักษาในโรงพยาบาลแม่ข่ายซ้ำ โดยไม่ได้วางแผน 3) ร้อยละของผู้ป่วย COVID-19 ที่กลับเข้ารับรักษาในโรงพยาบาลสนาม โดยไม่ได้วางแผน 4) จำนวนการติดเชื้อสะสม COVID-19 ของผู้ปฏิบัติงานโรงพยาบาลสนาม และ 5) ร้อยละความพึงพอใจของผู้ป่วย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดย (1) ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ เพื่อให้เห็นภาพของสถานการณ์ชัดเจน (2) ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นการตีความจากข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด เลขที่ COE1262563 ผู้วิจัยกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมโครงการวิจัยด้วยความสมัครใจ ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจะถูกเก็บไว้เป็นความลับโดยไม่มีการระบุชื่อ ข้อมูลการวิจัยนำไปอภิปรายหรือเผยแพร่ในภาพรวมเท่านั้น

ผลการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากรของกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายทั้งหมด 230 คน ส่วนใหญ่เป็นหญิง จำนวน 148 คน (64.3%) อายุเฉลี่ย 47 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 86 คน (37.4%) สถานภาพสมรสคู่ จำนวน 152 คน (66.1%) รายได้มัธยฐาน 7,4756 บาทต่อเดือน Interquartile range (IQR) เท่ากับ 5,345.45 และ 29,294.12 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลักษณะทางประชากรของกลุ่มเป้าหมายเครือข่ายสุขภาพอำเภอธวัชบุรี (N =230)

ตัวแปรลักษณะทางประชากร		N(%)
เพศ	ชาย	82(35.7)
	หญิง	148(64.3)
อายุ (ปี)	$\mu (\sigma) = 47.10(13.37)$	
	min= 22.00, max =74.00	
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	46(20.0)

	มัธยมศึกษา	86(37.4)
	อนุปริญญา	32(13.9)
	ปริญญาตรี	47(20.4)
	สูงกว่าปริญญาตรี	19(8.3)
สถานภาพสมรส	โสด	61(26.5)
	คู่	152(66.1)
	หม้าย	8(3.5)
	หย่า/ร้าง	9(3.9)
รายได้ (บาท/เดือน)	Mdn(IQR1,IQR3) = 7,4756.19(5,345.45, 29,294.12)	

2. สภาพปัญหาและความต้องการโรงพยาบาลสนามของเครือข่ายสุขภาพอำเภอราชบุรี โดยรวมและเป็นรายด้าน พบว่า เครือข่ายสุขภาพอำเภอราชบุรีมีสภาพปัญหาและความต้องการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.35, \sigma = 0.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ลักษณะการให้บริการมีสภาพปัญหาและความต้องการโรงพยาบาลมากที่สุด ($\mu = 4.63, \sigma = 0.65$) รองลงมา คือ ลักษณะทั่วไป ($\mu = 4.44, \sigma = 0.49$) แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าขั้นตอนการเข้ารับการรักษา ($\mu = 3.94, \sigma = 0.53$) มีสภาพปัญหาและความต้องการโรงพยาบาลน้อยที่สุด และเครือข่ายสุขภาพเครือข่ายสุขภาพอำเภอราชบุรีมีความเครียดโดยรวมอยู่ในระดับสูง 171 คน (85.5%)

นอกจากนั้นยังพบว่า การบริหารจัดการระบบเฝ้าระวัง คัดกรอง สอบสวน ควบคุมป้องกันโรคมีโครงสร้าง มีความครอบคลุมและมีโครงสร้างมอบหมายงานชัดเจน (1) เจ้าหน้าที่ได้แก่ คณะกรรมการ พขอ. คณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอ (ศปค.อ) คณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคตำบล (ศปค.ต) ผู้นำชุมชน และ อสม. เข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการระบบการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคในพื้นที่ (2) จัดระบบการเฝ้าระวัง คัดกรองผู้ป่วย และสอบสวนติดเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 โดยใช้แนวทางจากกรมควบคุมโรคตามคู่มือของกระทรวงสาธารณสุขตลอด 24 ชั่วโมง และรายงานผู้บัญชาการเหตุการณ์ทันที เมื่อพบผู้ป่วยเข้าเกณฑ์สอบสวนโรค และแจ้งผู้บัญชาการทุกระดับ และ (3) มีระบบรายงานข้อมูลผู้ป่วย กลุ่มเสี่ยงทุกระดับโดยนวัตกรรมโปรแกรมข้อมูล COVID -19 ที่ถูกต้องเป็นปัจจุบันทุกวัน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสภาพปัญหาและความต้องการโรงพยาบาลสนาม
เครือข่ายสุขภาพอำเภอราชบุรี โดยรวมและเป็นรายด้าน

สภาพปัญหาและความต้องการ	ระดับสภาพปัญหาและความต้องการ	
	$\mu (\sigma)$	ระดับ
1.ด้านลักษณะทั่วไป	4.44(0.49)	มาก
2.ด้านลักษณะการให้บริการ	4.63(0.65)	มากที่สุด
3.ด้านเครื่องมือ เครื่องใช้ ยาและเวชภัณฑ์	4.42(0.39)	มาก
4.ด้านขั้นตอนการเข้ารับการรักษา	3.94(0.53)	มาก
เฉลี่ยโดยรวม	4.35(0.29)	มาก

3. กลยุทธ์การบริหารจัดการโรงพยาบาลสนามสำหรับผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) แบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสุขภาพอำเภอราชบุรีโดยใช้กรอบแนวคิดการบริหารจัดการเชิงระบบ ประกอบด้วย (1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ การนำองค์กร การมุ่งเน้นผู้ป่วย การวัดวิเคราะห์และเทคโนโลยีสารสนเทศ) กำลังคน ระบบบริหารความเสี่ยง สิ่งแวดล้อมในการดูแล ผู้ป่วย ระบบป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ ระบบเวชระเบียน การประเมินและวางแผน การดูแลรักษา การดูแลต่อเนื่อง การเข้าถึงและการเข้ารับบริการ สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและสวัสดิภาพความปลอดภัย (2) กลยุทธ์การบริหารจัดการโรงพยาบาลสนาม ได้แก่ 1) สำรวจพื้นที่จัดตั้ง 2) ประชาพิจารณ์/จัดประชุมชี้แจงกับชุมชน 3) เปิดโรงพยาบาลสนาม (จัดเตรียม บุคลากร/วัสดุ/อุปกรณ์/เวชภัณฑ์) 4) วางแผนระบบการรักษา 4.1) การประเมินผู้ป่วยแรกรับตามเกณฑ์ ข้อบ่งชี้ระดับความรุนแรง 4.2) การแยกผู้ป่วย (Isolation) 4.3) การให้การดูแลรักษาขั้นพื้นฐานและด้านจิตสังคม 4.4) การติดตามอาการ การประสานส่งต่ออย่างรวดเร็วเมื่ออาการทรุดลงและการส่งกลับชุมชน และ 5) การติดตามและการประเมินผล และ (3) ผลผลิตและผลลัพธ์การดำเนินงาน ได้แก่ (1) ผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาครบ/D/C (2) ร้อยละของผู้ป่วยกลับเข้ารับรักษาในโรงพยาบาล Unplanned (3) จำนวนการติดเชื้อสะสม (4) พฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 และ (5) ร้อยละความพึงพอใจของผู้ป่วย

4.ผลลัพธ์การดำเนินงาน หลังจากเปิดดำเนินการพบว่า มีผู้รับบริการทั้งหมด 478 คน จำแนกเป็นในเขตบริการ 397 คน (83.0%) นอกเขตบริการ (17.0%) รักษาครบ 100% ไม่มีกลับมารักษาซ้ำ และยังพบว่า ผู้มารับบริการที่โรงพยาบาลสนามอำเภอราชบุรีมีพฤติกรรมป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\mu=1.51, \sigma=0.16$) ความพึงพอใจต่อโรงพยาบาลสนามอำเภอราชบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.46, \sigma=0.06$) และปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอและภาคีเครือข่ายอย่างเข้มแข็ง ภายใต้ "คนร้อยเอ็ดไม่ทิ้งกัน" โดยสื่อสารข้อมูลความรู้รวดเร็วด้วยเทคโนโลยีทันสมัย

อภิปรายผลการวิจัย

กลยุทธ์การบริหารจัดการโรงพยาบาลสนามสำหรับผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) แบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสุขภาพอำเภอราชบุรีครั้งนี้ประกอบด้วยขั้นตอนการสำรวจพื้นที่จัดตั้ง การประชาสัมพันธ์/จัดประชุมชี้แจงกับชุมชน การเปิดโรงพยาบาลสนาม การวางแผนระบบการรักษา และการติดตามและการประเมินผล พบผลเช่นเดียวกับการจัดการบริการผู้ป่วยโควิด-19 ในโรงพยาบาลสนามตามแนวทางของกรมการแพทย์และระบบที่โรงพยาบาลบางลำพัฒนาขึ้น ประกอบด้วยขั้นตอนการบริหารอัตรากำลัง การปฐมนิเทศและการสอนงานให้บุคลากรก่อนขึ้นปฏิบัติงาน การจัดระบบดูแลผู้ป่วย การปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ และการตอบสนองในมิติด้านจิตวิญญาณ ซึ่งระบบดังกล่าวจะส่งผลต่อการจัดการด้านสุขภาพ ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดระบบดูแลผู้ป่วย การจัดการตัวผู้ป่วย การจัดการสิ่งแวดล้อมและการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นแนวคิดที่ผู้วิจัยประยุกต์มาจากแนวทางการดำเนินการหอผู้ป่วยเฉพาะกิจ (Hospital) สำหรับผู้ป่วยโควิด-19 ที่มีอาการไม่รุนแรง ไม่มีโรคร่วมหรือมีโรคร่วมสำคัญที่ควบคุมได้ของกรมการแพทย์ภายใต้การดูแลจากทีมบุคลากรทางการแพทย์ การเตรียมเวชภัณฑ์ การจัดสิ่งแวดล้อม การดูแลความปลอดภัยและระบบสื่อสาร การสุกัาภิบาลเพื่อควบคุมการติดเชื้อและแพร่กระจายเชื้อตลอดจนการเป็นมิตรกับชุมชน (ปาริชาติ กาญจนวงศ์ และคณะ, 2564 : 121-136) สอดคล้องกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ที่จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วยขั้นตอนการสร้างความตระหนักถึงปัญหาและสาเหตุโรค การจัดทำแผนการป้องกันและควบคุมโรค การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรค การติดตามและประเมินผลป้องกันและควบคุมโรค ทั้งนี้เมื่อนำรูปแบบไปทดลองใช้ พบว่า ภาคีเครือข่ายได้ดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรค COVID-19 ตามขั้นตอน 4 ขั้นตอน ครบทุกกิจกรรม (บัณฑิต เกียรติกิตติวงศ์, 2564 : 193-206) ในทำนองเดียวกับมาตรฐานการจัดตั้งโรงพยาบาลสนามของ World Health Organization (World Health Organization, 2020) กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2564) ที่ส่งเสริมให้มีการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นไปตามมาตรฐาน (นภชา สิงห์วีระธรรม และคณะ, 2563 : 31-42) จะเห็นได้ว่าระบบการจัดการบริการโรงพยาบาลสนามที่มีความชัดเจนประกอบกับบุคลากรมีการรับรู้ในบริบทของการจับบริการจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานในช่วงของการระบาดของโรคโควิด-19 สอดคล้องกับกระบวนการดูแลในรูปแบบ Hotel Isolation อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลามีขั้นตอนการคัดกรองคุณสมบัติของกลุ่ม PUI ที่รับไว้กักกันตัวใน Hotel Isolation การกำหนดผู้รับผิดชอบและขั้นตอนการประสานงาน อัตรากำลังและบทบาทหน้าที่ของแพทย์/พยาบาล/พนักงานบริการโรงแรม ระบบเวชระเบียน ขั้นตอนในการดูแล การบริหารจัดการเวชภัณฑ์ทางการแพทย์ระหว่างโรงพยาบาลและโรงแรม การจัดการกรณีเกิดภาวะฉุกเฉิน และมาตรการความปลอดภัยและป้องกันการแพร่กระจายเชื้อจะเห็นได้ว่าการใช้โรงแรมเป็นสถานที่กักกันกลุ่มเสี่ยงนั้นมีความเหมาะสมในลักษณะของโครงสร้าง แต่ต้องมีการดำเนินแบบบูรณาการร่วมกันในส่วนสาธารณสุขที่เป็นภาครัฐ และโรงแรมที่เป็นภาคเอกชนจึงจะทำให้ Hotel Isolation ประสบ

ความสำเร็จ (รวีพร ोजनाอาษา และคณะ, 2564 : 337-348)สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการบริการ การแพทย์ฉุกเฉินในการส่งต่อผู้ป่วยฉุกเฉินสำหรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ใน พื้นที่จังหวัดพะเยา ประกอบด้วยการพัฒนาองค์กรที่มีศักยภาพทางการบริหารจัดการการบริการแพทย์ฉุกเฉิน การพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานการแพทย์ฉุกเฉิน การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีทุก ภาคส่วนในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน การสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม และการพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อการบริหาร และจัดระบบปฏิบัติการการแพทย์ฉุกเฉินที่มีคุณภาพ ทันสมัย เชื่อมโยงกันทั้งระบบ การสร้างความเชื่อมั่นและ ความไว้วางใจแก่ประชาชนในการใช้บริการระบบการแพทย์ฉุกเฉินและการอภิบาลระบบการบริการการแพทย์ ฉุกเฉินอย่างต่อเนื่องและได้กำหนดแนวทางปฏิบัติ (ไพรัช วงศ์จุมปู, สมภพ เมืองชื่น และกนกวรรณ เอี่ยมชัย, 2565 : 231-239) และรูปแบบการบริหารการพยาบาลในสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ในโรงพยาบาล พยาบาลสนามมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ศูนย์ปฏิบัติการตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน ด้านการพยาบาล การประเมิน ความพร้อมในการบริหารการพยาบาลในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 และแนวทางการบริหารการ พยาบาลในโรงพยาบาลสนามจังหวัดยโสธร ผลการใช้รูปแบบ พบว่า รูปแบบสามารถใช้ได้จริง สามารถขยาย ผลไปยังโรงพยาบาลสนามแห่งอื่นๆ ได้รวมทั้งสามารถนำไปใช้กับผู้ป่วยโรคติดต่อร้ายแรงอื่นๆ ได้ในระดับมาก ที่สุด ผลลัพธ์ด้านความปลอดภัยของผู้รับบริการและผู้ให้บริการโดยไม่พบการแพร่กระจายเชื้อในโรงพยาบาล สนาม และไม่พบการติดเชื้อจากการปฏิบัติงานของพยาบาล ก่อนและหลังทดลองรูปแบบการบริหารการ พยาบาล (ฐิรพร อัครวิศรุต และคณะ, 2565 : 35-44)ผลลัพธ์การดำเนินงานครั้งนี้สอดคล้องกับผลการ ประเมินผลการจัดบริการพยาบาลผู้สงสัยและผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โรงพยาบาลสมุทรสาคร พบว่า ผลลัพธ์การจัดบริการพยาบาลช่วง 17 ธันวาคม 2563 ถึง 31 มีนาคม 2564 มีการขยายเตียงเพื่อรับผู้ป่วยจาก 25 เตียง เป็น 233 เตียง เปิดโรงพยาบาลสนาม 3 แห่ง 2,160 เตียง จำนวนผู้ติดเชื้อเข้าพักรักษาจำนวน ทั้งหมด 5,221 ราย 33,878 วันนอน อัตราการครองเตียงผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ภายในโรงพยาบาล อยู่ในช่วงร้อยละ 41.9-71.7 และผลลัพธ์การดูแลผู้ป่วยเสียชีวิต 7 ราย เป็นผู้ป่วยกลุ่มเหลืองแดงที่ส่ง ต่อไปรักษา 6 รายเสียชีวิตที่โรงพยาบาล 1 รายและกลุ่มสีเขียวที่ส่งต่อไปรักษาที่โรงพยาบาลในเขตสุขภาพที่ 5 โดยไม่พบการเสียชีวิต (กิตติมา ลิ่มประเสริฐ, 2565 : 193-208) เช่นเดียวกับปารีชาติ กาญจนวงศ์,กิตติพร เนาว์สุวรรณ และนภชา สิงห์วีรธรรม (ปารีชาติ กาญจนวงศ์, กิตติพร เนาว์สุวรรณ และนภชา สิงห์วีรธรรม, 2564 : 121-136) ซึ่งพบว่า หลังการพัฒนาระบบการจัดบริการโรงพยาบาลสนามโรงพยาบาลบางกล้า การ จัดการด้านสุขภาพตามการรับรู้ของบุคลากรทั้งภาพรวมและรายด้าน มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการพัฒนา ระบบและผู้ป่วยโควิด-19 ที่เข้าพักโรงพยาบาลสนามมีพฤติกรรมป้องกันการแพร่กระจายเชื้อสูงกว่าก่อน การเข้าโรงพยาบาลสนามดังนั้น โรงพยาบาลบางกล้าควรจัดระบบการจัดบริการโรงพยาบาลสนามให้กับผู้ป่วย โควิด-19 ที่เข้าพักในโรงพยาบาลสนามอย่างเป็นรูปธรรม โดยเน้นการทำความเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติตัว และการพฤติกรรมป้องกันการแพร่กระจายเชื้อขณะพักรักษาตัวในโรงพยาบาลสนาม ; การรับรู้และ พฤติกรรมการป้องกันการโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของกำลังพลที่

ปฏิบัติงานสายแพทย์ ศูนย์อำนวยการแพทย์ จังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับมากที่สุด (ภักดิ์รัฐ วีรขจร และคณะ, 2563 : 106-117) และประชาชนมีความพึงพอใจต่อการส่งต่อผู้ป่วยฉุกเฉินในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ก็มีปัญหาอุปสรรคและความต้องการ ได้แก่ ระบบการติดต่อศูนย์รับแจ้งเหตุยาก เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการไม่มีการติดบัตรแสดงตัวตนหรือนำตัวขาดความมั่นใจต่อความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่และความสะอาดของรถกู้ชีพของมูลนิธิ โดยมีข้อเสนอแนะคือ ทั้งภาครัฐและเอกชนควรนำเทคโนโลยีระบบสารสนเทศมาใช้ในการติดต่อสื่อสาร สนับสนุนส่งเสริมการสร้างภาคีเครือข่ายจิตอาสาในระดับสถานศึกษา องค์กรภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่นเชิงรูปธรรม เพื่อให้การบริการการแพทย์ฉุกเฉินครอบคลุมพื้นที่และทันต่อสถานการณ์ (ไพรัช วงศ์จุมปู และทัศนมินทร์ รัชตารณรัชต์ , 2565 : 17-27)

นอกจากนี้ยังพบว่า พฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และความเครียด สอดคล้องกับการศึกษาในเขตสุขภาพที่ 1-2 ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติทุกครั้งในเรื่องการใส่หน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้าเมื่อออกจากบ้าน ร้อยละ 80.16 การซื้ออาหารมากินที่บ้าน ไม่นั่งกินที่ร้าน ร้อยละ 74.09 ล้างมือด้วยสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์เมื่อสัมผัสจุดเสี่ยงต่อการติดเชื้อ ร้อยละ 68.02 ใช้ช้อนกลางจาน แก้วน้ำส่วนตัว ร้อยละ 63.56 เมื่อไอหรือจาม ปิดปากและจมูกทุกครั้ง หลังจากนั้นล้างมือด้วยสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์ทันที ร้อยละ 58.30 และพบว่ามีความเครียด ภาวะวิตกกังวล และความเครียดอยู่ในระดับเล็กน้อยถึงรุนแรง ร้อยละ 23.89 ร้อยละ 23.08 และร้อยละ 17.81 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างมีความเครียด ภาวะวิตกกังวล และความเครียดอยู่ในระดับสูงถึงระดับรุนแรง ร้อยละ 3.24 ร้อยละ 3.64 และร้อยละ 2.42 ตามลำดับ ซึ่งจากการสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างคิดว่าตนเองประสบปัญหาสุขภาพจิต (25.5%) โดยสาเหตุที่คิดว่าทำให้ประสบปัญหาสุขภาพจิตมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ การมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เช่น การซื้อหน้ากาก เจลแอลกอฮอล์ หรืออุปกรณ์ป้องกันอื่นๆ เป็นต้น (53.9%) การปิดสถานที่ที่ตนเคยใช้บริการ (41.3%) และการที่ห้างสรรพสินค้าปิดบริการเปิดเฉพาะบางส่วนหรือร้านค้าเปิดบริการเฉพาะซื้อกลับบ้าน (38.1%) (ดาวรุ่ง คำวงศ์, ธนิยะ วงศ์วาร และมุกิตา พนาสธิต, 2564 : 1-13)

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดตั้งโรงพยาบาลสนามในกรณีมีโรคระบาด สิ่งที่สำคัญคืออันดับแรกคือ การประชุมเพื่อสำรวจความต้องการของประชาชน โดยดำเนินการร่วมกับเจ้าหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน หรือผู้นำชุมชน และการประชาสัมพันธ์กำหนดวันนัดประชุมประชาคมล่วงหน้าก่อนวันจัดประชาคม เพื่อชี้แจงขั้นตอนกระบวนการ รูปแบบ และระยะเวลาในการประชุม ผ่านทางหอกระจายข่าว วิทยุชุมชน ปิดประกาศในสถานที่ชุมชน กลุ่มไลน์ของหมู่บ้าน/ชุมชน หรือช่องทางอื่นๆ เพื่อให้ประชาชนที่จะเข้าร่วมประชาคมรับทราบและมีการเตรียมตัวก่อนเข้าร่วมประชาคม

2. จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้รับบริการมีพฤติกรรมการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของผู้มารับบริการที่โรงพยาบาลสนามอำเภอรวัชบุรี โดยมีพฤติกรรมการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้ร่างกายมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มช่องทางให้สุศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

3. จากผลการวิจัยพบว่าเครือข่ายสุขภาพเครือข่ายสุขภาพอำเภอรวัชบุรีมีความเครียดโดยรวมอยู่ในระดับสูงถึงร้อยละ 85.5 ซึ่งให้เห็นว่าในขณะที่เกิดโรคระบาดกลุ่มเป้าหมายจะเกิดความเครียดมาก ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรหาวิธีจัดการตนเองเพื่อลดความเครียด เช่น การให้คำแนะนำอย่างเคร่งครัดเพื่อลดโอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อ เลือกติดตามข่าวสารจากสื่อที่เชื่อถือได้ หรือแนะนำให้หากิจกรรมที่ตนเองสนใจหรืองานอดิเรกที่ชอบ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2564). *แนวทางการจัดตั้งโรงพยาบาลสนาม (แนวทางการจัดตั้งโรงพยาบาลสนามกรณีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 ในกลุ่มผู้ป่วยไม่แสดงอาการหรือมีอาการน้อย)*. นนทบุรี: กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ.
- กิตติมา ลัมประเสริฐ. (2565). *โครงการประเมินผลการจัดบริการพยาบาลผู้สงสัยและผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โรงพยาบาลสมุทรสาคร*. *วารสารแพทย์เขต 4-5*. 41 (2), 193-208.
- งานระบาดวิทยา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด. (2563). *รายงานสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019*. กลุ่มงานควบคุมโรค.
- โรงพยาบาลรวัชบุรี. (2563). *งานระบาดวิทยา รายงานระบาดวิทยา*. กลุ่มหลักประกันสุขภาพ ยุทธศาสตร์และสารสนเทศทางการ แพทย์และสาธารณสุข.
- จิรพร อัครวิศรุต และคณะ. (2565). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการพยาบาลต่อสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ในโรงพยาบาลสนาม จังหวัดยโสธร*. *ยโสธรเวชสาร*. 24 (1), 35-44.
- ธนพัชญ์ เผือกพิพัฒน์. (2564). *การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามมาตรการของรัฐ ในสถานการณ์โควิด-19 กรณีศึกษา: แขวงคลองจั่นเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร*. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*. 5 (2), 1-14.
- นภชา สิงห์วีระธรรม และคณะ. (2563). *การรับรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของทันตภิบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข*. *วารสารสถาบันบำราศนราดูร*. 14 (3), 31-42.

- บัณฑิต เกียรติจตุรงค์. (2564). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น*. 3 (2), 193-206.
- ปาริชาติ กาญจนวงศ์, กิตติพร เนาว์สุวรรณ และนงนา สิงห์วีระธรรม. (2564). ผลของการพัฒนาระบบบริการโรงพยาบาลสนามต่อการจัดการด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อของบุคลากรและผู้ป่วยโควิด-19. *ราชวดีสาร วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์*. 11 (2), 121-136.
- ไพรัช วงศ์จุมปู, สมภพ เมืองชื่น และกนกวรรณ เอี่ยมชัย. (2565). การพัฒนารูปแบบการจัดการบริการแพทย์ฉุกเฉินในการส่งต่อผู้ป่วยฉุกเฉินในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดพะเยา. *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 6 (2), 231-239.
- ไพรัช วงศ์จุมปู และทัศนมินทร์ รัชดาธนรัชต์. (2565). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการส่งต่อผู้ป่วยฉุกเฉินในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดพะเยา. *วารสารการแพทย์ฉุกเฉินแห่งประเทศไทย*. 2 (1), 17-27.
- ภาคณัฐ วีระขจร และคณะ. (2563). การรับรู้และพฤติกรรมในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของกำลังพลที่ปฏิบัติงานสายแพทย์ ศูนย์อำนวยการแพทย์ จังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารสาธารณสุขและวิทยาศาสตร์สุขภาพ*. 3 (3), 106-117.
- รวีพร โรจนอาษา และคณะ. (2564). แนวทางการกักกันผู้เดินทางมาจากท้องที่ที่ร้อนนอกราชอาณาจักรที่มีความเสี่ยงในช่วงระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) : รูปแบบโรงแรมสำหรับกักกันตนเอง อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*. 8 (1), 337-348.
- รัชนิ เต็มอุดม และคณะ. (2564). การพัฒนารูปแบบการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดนครพนม. *วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 ขอนแก่น*. 28 (1), 1-13.
- Nguyen, T. (2020). *Safety plan during Covid-19 pandemic in restaurant industry, case study: KOKORO Sushi*. Laurea University of Applied Sciences Safety, Security and Risk Management Bachelor of Business Administration.
- Stringer ET. *Action research*. 4thed. Los Angeles: Sage; 2013.
- World Health Organization. การทบทวนร่วมระหว่างกาปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์โรคโควิด 19 ในประเทศไทย. World Health Organization Thailand; 2020. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาล และสาธารณสุขภาคใต้*. 8 (1), 337-348.

Strategies for Improvement of Educational Quality in Educational Institutions under Secondary Educational Service Area Office in the Lower Northeastern Region

**Wipaporn Chinakhwae, Pimon Wisedsang,
Saman Asawapoom and Surasak Srikrachang**
Graduate School, Si Sa Ket Rajabhat University, Si Sa Ket
Corresponding Author E-mail: wipaporn@ssk.ac.th

Abstracts

Quality is a crucial element of organizational management, but often ignored by many administrators. It is also true in case of educational organizations as shown in external quality evaluation in Thailand. The objectives of this study aimed to study the states of educational quality development of educational institutions under Secondary Educational Area Office in the lower Northeastern Region in Thailand, to formulate strategies for improvement of educational quality, and to evaluate the strategies formulated. The research was conducted in three phases, firstly investigating states of quality development in target institutions, secondly formulating strategies, and finally evaluating strategies formulated. The findings included 8 strategies on developing (1) academic leadership of administrators; (2) strategic management towards educational excellence; (3) measurement and evaluation systems for sustainable educational quality development; (4) data management system for listening to students and stakeholders; (5) learning management process that focuses on learners' competencies; (6) potential of teachers and personnel on educational quality development; (7) knowledge management systems to support educational quality improvement; and (8) digital technology to enhance educational quality.

Keywords: Educational Quality in Educational Institutions; Secondary Educational Service Area Office; The Lower Northeastern Region in Thailand

Introduction

The dynamic challenge of 21st century drives numbers of changes both inside and outside of all countries in our world, including Thailand. Changes occur in many dimensions such as social structure, incomes, attitudes, beliefs, values, culture, and citizen behaviors which have been affected by globalization. These changes lead to many problems in educational management especially problems of educational equity and standards. Thailand, as a part of Asian countries and world community, Thailand has to provide education according to sustainable development goals issued by United Nation by 2030 (Sustainable Development Goals: SDGs 2030) as included in Educational Plan B.E. 2552-2559, Economic and Social Development Plan 12 (B.E. 2560-2564) and Thailand 20 Year Strategic Plan, aiming to stability, durability, and sustainability within the next 20 years (Office of the Educational Council, 2017 : 5)

The crucial issue of Thai education now was educational quality, which was not much satisfied by stakeholders. The achievement of Basic Education was lower than the average of Asian countries. The quality of manpower of graduates under 15 years of ages did not meet the

* Received: December 16, 2022; Revised: December 25, 2022; Accepted: December 30, 2022

market need or not qualified for jobs. Student enrollment of vocational sectors was lower than academic sectors. Moreover, the numbers of unemployment of graduate increased. According to the review literature, these problems were results of poor educational management. According to the research done by (Supasophon, 2013 : 11), it revealed six problems of education management, namely (1) Setting educational aim without clear and reflexed empirical fact and data, (2) School policies were not based on problems and needs, and not practical, (3) Plans were not well developed according to planning processes and not related to schools' strategies, (4) Budget allocation was not based on needs of projects and did not support instruction, (5) Plan implementation, although based on decentralized system, but now well communicated and knowledge supported, and (6) Plan evaluation, although done in all projects and activities but lack of progress follow-up and details of projects and activities. The problems cited above were confirmed by the studies done by Suwangsuriyakul (2012 : 26–38), Runchareon (2007 : 53), Kheonpanya (2011 : 116–126), and Reontong (2007 : 53)

Angsuchote and Pinyopanuwat (2018 : 182–201) reported the summary of the third round of educational quality evaluation conducted by Office of National Education Standards and Quality Assessment that only 62.04 percent of total numbers of Basic Education Schools passed minimum educational standards, and among these, 39.52 percent of them were in Northeastern part of Thailand. PISA (Programme for International Student Assessment) 2018 reported that although science and mathematics scores were stable, but reading ability of Thai students declined 16 marks. PISA scores of students in lower Northeastern parts of Thailand were lower than any parts in Thailand (Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology, 2018 : online)

The report also revealed that internal quality states in Thai institutions were not fully successful due to the lacks of personnel and stakeholders participation (Western University, 2020: Online). The report supported the important roles of the institutions to facilitate the operation of quality management through out the organizations, especially the roles of administrators (Chareonpat, W. 2002 : 24). Runchareon, (2012 : 53) added that administration decentralization, especially in form of SBM (School-base Management), which empowering local authority and participation in educational administration, would provide opportunity for coordination and participation of stakeholders.

Based on states and problems mentioned above, the researchers believed that if school management was run with good strategies might lead to better results as some academics suggested. Keawjumnon (2012 : 54) pointed out problems on educational quality in Thailand might be solved or at least decreased if all sectors cooperated and strategic plans should be laid and implemented. Strategic plans developed by participation of stakeholders would lead to being hosted and cooperation. Preeyakorn (2010 : 44) suggested that strategies for quality development were tools to assist schools in mobilize school quality toward development goals. However, according to the researchers' literature review found out there were not any research done on the issue in low Northeastern part of Thailand. Therefore, the research reckoned the importance of searching and proposing strategies for improvement of educational quality in educational institutions under Secondary Educational Area Office in the lower Northeastern Region according to the following objectives.

Research Objectives

The objectives of this research were (1) to study the states of educational quality development of educational institutions under Secondary Educational Area Office in the lower Northeastern Region in Thailand, (2) to formulate strategies for improvement of educational quality in educational institutions, and (3) to evaluate formulated strategies for improvement of educational quality in educational institutions.

Literature Review

Two main variables related to this study were concepts on strategy and educational quality. Literature review on the subjects were summarized as follows.

1. Strategy and Strategic Formulation

The studies on strategy and strategy formulation were either based on strategy policy, or strategy planning, or strategy management. This research focused on strategy planning, a tool aimed to improve the quality of education, which was the final output of the research.

Different authors might define strategy or strategic planning differently, but most of them were defined as follows.

Steiner (as cited in Kummerdsing, 2012 : online) defined Strategic Planning as what an organization chose to react or response to the adaptation or movement of other organizations in market competition in order to gain advantages or win the situation.

Wattana (2000 : 1–12) summarized the definition of strategy as action plans that united personnel efforts to achieve goals. Strategy was a complex decision making on the association between goals or objectives and means or ways to achieve goals.

Shermerhorn (2002 : 6) defined strategy as an organization's master plan and action plan that defined what to do in the future and used the organizational resources to overcome the competitors.

From the aforementioned definitions, it could be summarized that strategy or strategic planning was to set the organizational goals and choose means or methods to achieve goals by mobilizing all resources and efforts to win the competitors.

Strategic formulation was the main focus of this study, so the researchers reviewed how strategies were formulated and what was the format of strategy presented. Most of the literatures guided similar activities, which were (1) analyzing situations, (2) analyzing competition advantage, (3) defining direction intention, (4) choosing organizational strategies, and (5) implementing the strategies (Pearce II & Robinson, 2005 : 4 ; Phonprasert, 2011 : 54 ; Porter, 1996 : 61–78; Shermerhorn, 2002 : 4 ; Wattana, 2002 : 1–12), and the format of strategy presentation included (1) Vision, (2) Mission, (3) Goal, and (4) Strategy Issue, and (5) Indicators (Choptham, 2019 : 22–75; Hunger & Whellen, 2012 : 6 ; Intr-Rug, 2017 : 1503–1517 ; Kotter & Heskett, 1992 : 2 ; Pearce & Robinson, 2011 : 75 ; Sukhothai Thammathirat University, 2003 : 32).

2. Educational Quality and Improvement

Quality is top priority of all management including educational management, but how shall the quality properly be done is much of work to plan and implement. Juran (1999 : 20–37) explained quality as features of products which met the needs of customers and satisfied consumers. Quality also signified no deficiencies or errors. Both definitions meant more work and more cost.

Hoy et al. (2000 : 1) pointed out that quality was closely linked with purpose. If the organization could satisfy the customers, it could be said that the organization quality was high. Quality exhibited the excellence of the product, and it made difference from competitors.

Luepong (2005 : 2) said that the definition of quality at present differed from it used to be. Recently, the definition of quality tied with good or product features. If the products met the standards set, they were considered as good quality. Tongpuang (2013 : 121–134) summarized from his study that quality was due to doing according to the standards or specification with low costs, which would satisfy the customers.

Asawapoom (2009 : 3) concluded that quality fell into one of the two types of concepts, namely absolute quality and comparative quality. Absolute quality depended on the customers' preference. Whatever the customer like, they perceived them as having quality. On the other hand, comparative quality suggested that the product or service would be considered having quality only if it met the standard of the product or service. The quality used in this research was defined as what was done to meet the standards set for that product or service. So educational quality referred to the operation that met the standards of what was considered having quality. And the improvement of educational quality referred to the operation that met the standard of 8 components of educational quality, namely, administrators' leadership, curriculum and learning management, students and stakeholders, teachers and personnel, administration strategy, knowledge management, technology and information systems, and measurement and evaluation.

In summary, the conceptual framework used in this study could be concluded as follow.

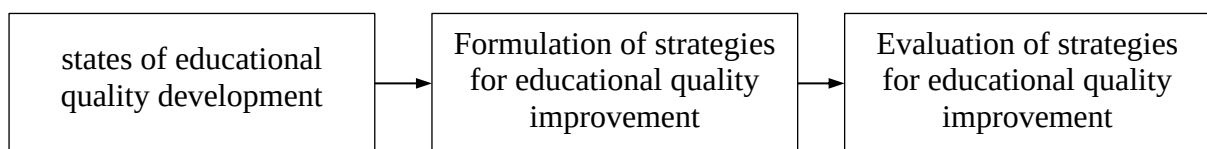

Figure 1: Research conceptual framework

Research Methodology

This research was conducted in three phases: (1) gathering fundamental data for strategy formulation, (2) strategy formulation, and (3) strategy evaluation.

In the first phase, four steps were conducted as follows. Firstly, documentary research was done on strategy and on educational improvement. Secondly, conducting a survey on the state of educational improvement. The sample used in this step consisted of 163 schools and two informants from each school were the administrators and teacher who was responsible for quality improvement, totally 326 subjects. Means and standard division were applied for data analysis. Thirdly, multiple case-study on how best practice schools improved their educational quality. And finally, SWOT and TOWS Matrix had been conducted.

The second phase was carried out in three steps: drafting strategies for educational quality improvement, focus group technique was used to gather opinions and suggestions from 13 experts, and revising the strategies by using the information obtained from the focus group activity.

The third phase, 20 experts were invited to evaluate the strategies in three aspects, the appropriateness, the feasibility, and utility. Finally, the strategies were revised again according to an evaluation report.

Research Findings

The research findings were reported in three parts: the report on fundamental data, the revised strategies, and the strategy evaluation result.

1. Fundamental Data

The first part of fundamental data found that the strategy was presented in 5 components: vision, mission, goals, strategy issues, and indicators. In addition, educational quality consisted of 8 components: administrator's leadership, curriculum and learning management, students and stakeholders, teachers and personnel, administration strategy, knowledge management, technology and information system, and measurement and evaluation.

The survey on state of quality improvement revealed that all aspects of educational quality were perceived at a high level; however, the aspects and items that received the lower mean scores were taken into consideration for further improvement, which were used as basic data for SWOT analysis.

Important findings of the multiple case-study are as follows.

(1) Administrator leadership led on defining educational vision and goals, supporting teachers, creating organizational climate.

(2) Curriculum and learning management should focus on linking the curriculum with school vision, cooperate all personnel towards goals, and align curriculum to connect local to global need.

(3) Students and stakeholders should be supported and facilitated to learning achievement of individual interests, parents and community should be empowered to participate in education, and active learning was implemented.

(4) Teachers and personnel should be developed to full competence, growth, and function effectively.

(5) Management strategy should be focused on educational quality, participation on planning and implementing plans, and integrating quality plan along with fundamental plans.

(6) Knowledge Management focused on using knowledge to improve educational quality, using PLC (Professional Learning Community), and creating innovation.

(7) Technology and Information should support and connect educational quality activities to other activities, were used for instruction improvement, and used for school management.

(8) Measurement and Evaluation should be done in congruence with quality goals, used the results for quality improvement, and applied authentic evaluation.

During the last phase, SWOT analysis and TOWS Matrix provided sufficient information for strategy formulation, which were described in the next section.

2. Strategy Formulation

The strategies formulated in this research were reported in 5 components: vision, mission, goals, strategy issues, and indicators.

2.1 The vision committed on learning management towards students' competencies by quality management.

2.2 The missions of quality management were the operation of education systematically, efficiently, and effectively; and learning management focusing on facilitating students' learning by doing in order to acquire crucial competencies needed for living.

2.3 The strategies embedded 8 goals as follows.

(1) Administrators demonstrated leadership on educational management leading to educational quality.

(2) Schools implemented strategic management to improve educational quality to excellence.

(3) Schools measured and evaluated learning achievement with accountability and satisfaction of stakeholders.

(4) Schools developed efficient management information system.

(5) Schools used competency-based curriculum, applied learning management and supports to mobile the curriculum.

(6) Schools empowered teachers and personnel according to quality improvement plans.

(7) Teachers and personnel exercised knowledge management and learning innovation.

(8) Teachers and personnel used digital technology on educational improvement activities efficiently and effectively.

2.4 Strategy issues and indicators were reported accordingly after sub-strategies were presented as follows.

(1) Develop administrators' leadership by revising the effectiveness of quality communication, enforcing teachers and personnel to compete their job according to commitment, and empowering academic leadership to subordinates. The indicators were percentage of achievement of each sub-strategy.

(2) Develop strategic management to educational excellence by planning quality plans according to school direction, enforcing effective plan implementation, monitoring and evaluating quality plans accordingly, and developing systems to cope with emergency of quality plans. The indicators were percentage of activities and operations of each sub-strategy.

(3) Develop measurement and evaluation system for quality improvement by embedding student and stakeholder participation, adapting quality indicators and target values based on data, and revising method and instruments of measurement and evaluation. The indicator for the first sub-strategy was stakeholders' satisfaction, the other two indicators were the percentage of achievement level.

(4) Develop data collection and analysis from students and stakeholders by revising questionnaires based on students and stakeholders' suggestions, enforcing the utilization of management information system for work improvement, and building participation of stakeholders in quality improvement activities. The indicator of sub-strategy one was the quality of data obtained from students and stakeholders, the second one was the students and stakeholders' satisfaction, and the last one was the percentage of quality related project and activities that stakeholder participated.

(5) Develop learning management processes to competency-based education by revising school curriculum using competency-based concept, enforcing implementation of learning by doing, developing supportive system that facilitated competency learning of students, and revising standards of safety system. The indicators of sub-strategy one was the level of curriculum quality, number two was percentage of teachers who use the concept in learning management, and the last two sub-strategies were satisfaction of stakeholders and students.

(6) Develop teachers and personnel's competencies by revising personnel plan to competency-based education, revising performance evaluation using competency-based concept, developing teachers and personnel on competency-based education, enforcing empowerment system to support teachers' work leading to quality, and building good relationship and professional commitment. The indicator of the first sub-strategy was the ratio

of teachers and personnel to student heads, the second was percentage of teachers and personnel's work satisfaction, the third was percentage of teachers and personnel who understood competency-based concept, the fourth was percentage of teachers and personnel's satisfaction towards empowerment system.

(7) Develop knowledge management activities leading to sustainable improvement of schools by enforcing knowledge management on innovations or best practices, enforcing network-building on professional learning community, and adding more channels for knowledge distribution. The indicator for the first sub-strategy was percentage of teachers and personnel's innovations or best practices, the second one was percentage of teachers and personnel who participated in professional learning community activities, and the last one was numbers of distributions of innovations or best practices that reflexed quality improvement.

(8) Develop digital technology for quality improvement by developing digital technology infrastructure for education quality improvement, enforcing the improvement of management information system to link quality system, developing teachers and personnel's competencies on using digital technology for educational quality improvement, and developing service and maintenance system of digital technology for future changes. The indicators of sub-strategy one, two, and four were satisfactions of involved participants, and sub-strategy three was percentage of teachers and personnel who had digital competencies for educational quality improvement.

3. Strategy Evaluation

The results of strategy evaluation found that the overall and all individual aspects, namely the appropriateness, the feasibility, and the utility, of the strategies were at high level.

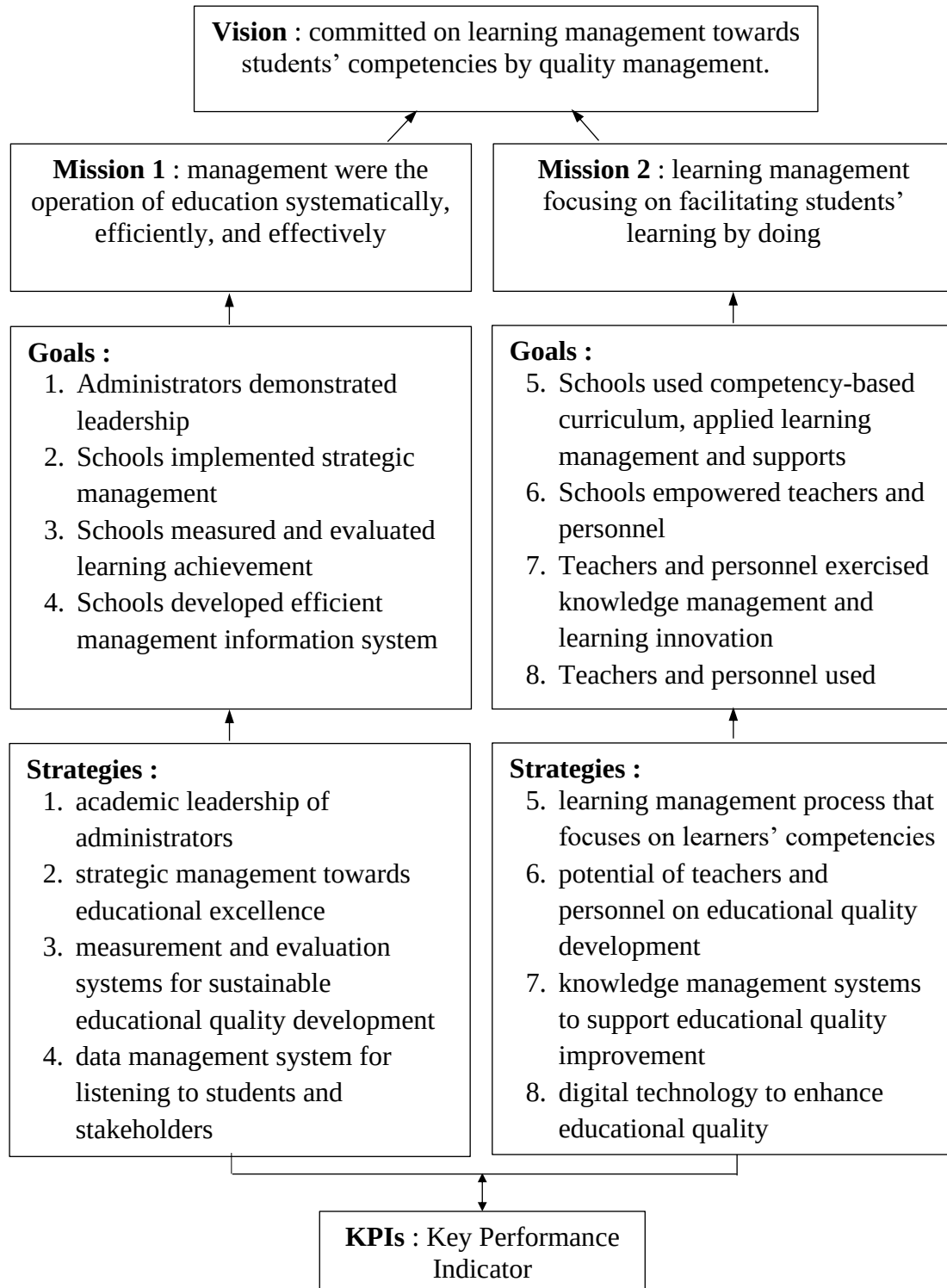

Figure 2: Synthesize the overall finding as diagram

Conclusion

From the research findings presented above, they could be summarized that the states of educational quality of the schools under investigation found to be at the high levels, both overall and in individual aspects. The vision of strategies for quality improvement focused the commitment on learning management towards students' competencies by quality management, consisted of three important intentions. Two missions of the strategies were to achieve quality vision were the operation of education systematically, efficiently, and effectively; and to focus on facilitating students' learning by doing in order to acquire crucial competencies needed for living.

The quality goals included one goal for the development of school administrators, four goals for the development of school in general, and two goals aimed to develop teachers and personnel. Leadership of the administrators were starting point of quality improvement. Administrators of each school cooperated by teachers and personnel and participated by students and stakeholders had to work together to mobilize educational quality to meet school vision. Teachers and personnel were key component of quality improvement achievement. So, cooperation and participation were very important for quality management in the new era

Quality strategies found in this study consisted of 8 strategy issues and 29 sub-strategies as follows. Administrator leadership consisted of 3 sub-strategies; Strategic management, 4 sub-strategies; Measurement and evaluation, 3 sub-strategies; Data collection and analysis, 3 sub-strategies; Learning management process, 4 sub-strategies; Teachers and personnel's competencies, 5 sub-strategies; Knowledge Management, 3 sub-strategies, and Digital technology, 4 sub-strategies. Each sub-strategy was accompanied with indicators for evaluation.

The results of strategy evaluation found that both overall and each component of the strategy were evaluated as high levels

Discussion

The discussion of research findings would be presented in three parts, the state of quality management, strategy formulation, and the evaluation of the strategy formulation.

The states of quality development in Thailand found to be at high levels both as a whole and in individual aspects might be because educational quality had been on spotlight and change in Thailand since the Education Act 1999 was effective (Education Act 1999, 1999 : 4) and Office of Nation Education Standards and Quality Assessment was founded in 2000 (Office of Nation Education Standards and Quality Assessment, 2000 : 5). The report on educational quality assessment present in seminar after quality standard and assessment were officially implemented in Thailand for 9 years found to be the good start (ONESQA, 2010 : 6). Although the mean scores of all aspects and items were perceived as high levels, however the aspects and items that bore the lower mean scores would be assumed for improvement recommendations, which were used as basic data for SWOT analysis. In addition, the studies conducted by Runchareon (2003 : 7) reported that schools could not implement policy efficiently and effectively because most schools worked by adopting the ministry policies rather than school-based policies.

Strategies for quality improvement found in this research could be summarized and discussed in the following points.

1. The vision of quality development strategies mentioned above was congruent with the vision declared by Department of General Education, the Ministry of Education (2002 : 8) and the policy issued by the Ministry of Education in 2018 (2018 : 9) which stated that quality

vision should focus on the quality of students and school management. The finding and the policy were similar maybe because quality was the main focus since the Educational Act 1999 (Education Act 1999, 1999 : 4) was implemented and most schools were highly aware of the policy.

2. Two missions of quality development strategies found in this research were congruent with Chooliwan and Kerdtip's (2017 : 36–47) study which stated that strategic management should develop students' potentials according to global standards, benchmark the curriculum to world standards, and also manage school quality to meet international quality.

3. The quality goals related to the formulated strategies were congruent with quality award standards run by Office of Basic Education Commission (2010 : 10) in the way that organizational leading, strategy formulation, and strategy implementation should invite all participation and be well-aware of students and stakeholders' voices.

4. Quality strategies found in this study consisted of 8 strategy issues and 29 sub-strategies, as presented above, were evaluated at high levels in all categories, suitability, feasibility, and utility because there were practical and could be good means for schools to implement.

For the results of strategy evaluations, which were evaluated as high levels which suggested that the strategies found and proposed in this study could be used as a guideline for quality improvement in secondary schools, especially in those schools in the area used as research focus. As the evaluations were perceived as high levels because the strategies were based on the survey of quality development states and formulated with expert focus group under the experience thesis advisors.

Suggestions

The key implications of the research findings were as follow:

1. Application of the research findings

1.1 Schools could apply the strategies from this research to enhance the quality improvement both internal and external quality achievement.

1.2 Schools might use the process of strategy formulation used in this study for the development of their quality strategies.

2. Further research suggestions

2.1 The strategies found in this study might lead to a model development of quality management in secondary schools.

2.2 It might be very useful if there would be researches on factors affecting educational quality improvement in secondary schools.

2.3 It might also be useful if someone might conduct a research on how to apply Knowledge Management (KM) to support quality improvement in secondary schools.

References

- Angsuchote, S., & Pinyopanuwat, R. (2018). Synthesis of external quality evaluation round 3 (2554-2558 B.E.) of national basic education institutions: Primary-secondary levels. *Electronic Journal of Open and Distance Innovative Learning*, 8 (2), 182–201.
- Asawapoom, S. (2009). *Paths to educational quality and standards* (10th ed.). Ubonkit Offset Press.
- Chareonpat, W. (2002). *A study of primary school administrator behaviors in administering learning organizations under Rayong province office of primary education*. (Master of education thesis). Chonburi: Burapha University.
- Chooliwan, U., & Kerdtip, C. (2017). Components of secondary school management for world-class standard school. *Academic Services Journal*, 28 (3), 36–47.
- Choptham, P. (2019). Strategic planning: Organization's instrument to succeed. *The Journal of Humanities and Social Sciences, Chiang Mai Rajabhat University*, 1 (2), 22–75.
- Declaration of the Ministry of Education on Educational Standards for Early Childhood Education, Basic Education, and Special Education. (2018). Thai Government Gazette book 135, extra section 235d.
- Department of General Education, the Ministry of Education. (2002). *Strategic planning*. Center for Budget Coordination, Department of General Education.
- Education Act 1999. (1999). *Thai Government Gazette book 116*, section 74a.
- Educational Quality Assurance Office Western University. (2020). Internal Educational Quality Assurance at the Program Level. *Online*. Retrieved March 19, 2020. from: <https://oldweb.western.ac.th/index.php/th/chaqa-jd/qa-jd/qa-jd-2>
- Hoy, C., Bayne-Jardine, C., & Wood, M. (2000). *Improving quality in education*. Falmer Press.
- Hunger, J. D., & Whellen, T. L. (2012). *Strategic management and business policy: Toward global sustainability* (13th ed.). Pearson Education, Inc.
- Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2018). Assessment results of PISA 2015 mathematics, science and reading. <https://pisathailand.ipst.ac.th/isbn-9786163627179/>
- Intr-Rug, P. (2017). Elements of strategic planning in schools. *Silpakorn University Journal*, 10 (3), 1503–1517.
- Juran, J. M. (1999). *How to think about quality*. In J. M. Juran, A. B. Godfrey, R. E. Hoogstoel, & E. G. Schiing (Eds.), *Juran's quality handbook* (pp. 20–37). McGraw-Hill.
- Keawjumngong, A. (2012). *Strategic management*. Numsilp-Kotsana Press.
- Kheonpanya, T. (2011). An administrative model focused on decentralization in basic education schools. *EAU Heritage Journal, Social Science and Humanities*, 1 (1), 116–126.
- Kotter, J. P., & Heskett, J. L. (1992). *Cooperate culture and performance*. New Management Publishing.
- Kumnerdsing, T. (2012). Components of strategic management. *Online*. <https://www.gotoknow.org/posts/454879>.
- Luepong, P. (2005). *Quality control (GM 411)*. Ramkhamhaeng University Book Online.
- Office of Basic Education Commission. (2010). *Handbook on quality management*. Agriculture Cooperation of Thailand Press.
- Office of National Education Standards and Quality Assessment (ONESQA). (2000). *Thai Government Gazette book 117*, section 99a.
- Office of National Education Standards and Quality Assessment (ONESQA). (2010). *The report proceeding from academic seminar nine year of SMS*. Judthong Press.

- Office of the Educational Council. (2017). The analysis of quality assurance system for nation reform on education according to constitution of Thailand B.E. 2560. 21 Century Ltd.
- Pearce II, J. A., & Robinson, R. B. (2005). *Strategic management*. A.J.T.B.S. Publisher.
- Pearce, R., & Robinson, J. (2011). *Strategic management: Formulation, implementation, and control* (12th ed.). McGraw0Hill International Edition.
- Phonprasert, W. (2011). *Strategic management for hospitals*. Sukhothai Thammathirat University.
- Porter, M. E. (1996). What is Strategy? Harvard Business Review, 74 (6), 61–78.
- Preeyakorn, P. (2010). *Strategic planning: Concept and applied guidelines* (14th ed.). Semathum Press.
- Reontong, N. (2007). *An effective model of administration in reform era* [Doctoral dissertation, Silapakorn University].
- Runchareon, T. (2003). *Research report on states and problems of educational management and organization of basic education in Thailand*. V.T.C. Communication.
- Runchareon, T. (2007). *Professionalism in educational organization and management for educational reform in new era*. Khoa Phang Press.
- Runchareon, T. (2012). *Professionalism in educational organization and management for educational reform in new era*. (7th edition). Bangkok: Khao Fang.
- Shermerhorn, J. R. (2002). *Managament* (7th ed.). John Wiley & Sons.
- Sukhothai Thammathirat University. (2003). *Strategic management* (2nd ed.). Sukhothai Thammathirat University Press.
- Supasophon, S. (2013). *The development of a model on change management to excellence for government basic education institutions* [Doctoral dissertation, Chulalongkorn University].
- Suwangsuriyakul, N. (2012). A total quality management model in educational institutions under the jurisdiction of office of secondary educational service area 6. *SWU Educational Administration Journal*, 6 (16), 26–38.
- Tongpuang, S. (2013). Components of total quality management of private universities in Thailand. *SDU Research Journal Humanities and Social Science*, 10 (2) 121–134.
- Wattana, D. (2002). Concepts and guidelines for strategic formation. *Burapha Journal of Political Economy*, 2 (2), 1–12.

The Strategic Leadership Development Model in The Digital Age of Educational Institution Administrators Under The Office of the Non-Formal and Informal Education in The North

**Nutthamanee Puttakunheerunmata,
Poornpipat Rukponmongkol and Chayuth Wijitsuntorn**
Kamphaeng Phet Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: sawatdichat@gmail.com

Abstracts

In today's world that is changing rapidly and with the rapid development of technology. Driving a quality education administration requires the leadership of the school administrators to drive the organization to success. Strategic leadership in the digital era is therefore important in this era that will lead to the improvement of the quality of educational institutions and the enhancement of management efficiency, which will result in a link to the development of the quality of education and Developing students' future skills. The objectives of this research were to study the states conditions problems guidelines and analyze the components of development of a strategic leadership model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north, create an development of a strategic leadership model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north, and evaluate the model. The research was conducted by studying the states problems guidelines and analyze the model components of strategic leadership in the digital age, and developing a model of strategic leadership model in the digital age. The data was collected using questionnaires, a workshop, connoisseurship, and public hearing. The data was then analyzed using mean, standard deviation, and content analysis. The research findings revealed that the eight components of the model consisted of 1) Principle 2) Objective 3) Input including create focus vision mission and corporate direction in the digital age, strategic planning in the digital age, originality and build relationships in the digital age, control strategy in the digital age, evaluate strategies in the digital age, 4) Process including implement strategies in the digital age, maintain a productive culture in the digital age, effective communication in the digital age, working as a team in the digital age, 5) Outputs, 6) Results, 7) Effect and 8) Success conditions. The strategic leadership development model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north was accurate and suitable at a highest level.

Keywords: The Strategic Leadership Development Model, The Digital Age of Educational Institution Administrators, The Office of The Non-Formal and Informal Education

Introduction

Today's world is in an era of change and more competition that is becoming more and more intense. Stepping into a globalized world and a knowledge-based economy society under the changing circumstances of the way-based era. The new life that has emerged after the coronavirus disease 2019 (COVID-19) outbreak requires adjustment in management of all professions to lead to success and progress, especially in the education sector, which has Role and importance in the lives of people and society educational development plan Issue 12 (2017–2021) has set goals in order to improve the quality of education of Thai people better. Thai people have morals, ethics, are immune to changes and the country's future development. Manpower has been produced. And develop to enhance the country's competitiveness, have knowledge, innovative technology, support the country's sustainable development, receive continuous learning opportunities throughout life, and have an efficient educational management system according to principles. Governance through participation from all sectors (Ministry of Education, 2016 : 50).

Educational administration in the changing era the administrators play an important role in improving the quality of education in educational institutions. They must have competencies, knowledge, abilities, and morals, ethics, and good professional ethics. This will lead to the organization and administration of good, effective and efficient educational institutions (Teera Runcharoen, 2010 : 7). Leaders are the most important factor in the successful management of any organization whether small or large. A good leader should have the knowledge, abilities, direction and goals. This will determine the direction of the organization to work with full efficiency. Leaders must use the pursuit, not the talent, consisting of acquiring theoretical and practical knowledge and experience from successful people for sustainability and organizational excellence (Poompipat Rukponmongkol, 2015 : 143-160). Therefore, the administrators must show leadership to their subordinates to have faith and confidence in the executives to cooperate in working to achieve the goals of educational management (Phimphan Suriyo, 2014 : 2) Strategic leadership is the type of leadership that brings advancement to an organization. Many successful corporate leaders have strategic leadership (Netpanna Yawirat, 2006 : 44). Strategic Leaders are leaders who are responsible for the creation and transformation of an organization. From setting the strategic vision to the organization, implementing strategy into action. See the overview and scope of work more broadly and clearly, able to operate and use resources to compete effectively and achieve better results than general management (Kankanat Suwanratchapoom, 2014 : 37).

The outbreak of the coronavirus disease 2019 (COVID-19) has resulted in teacher schools Government students have to adapt to the changes in the new lifestyle base era, which uses "digital technology" as a hero in Thai education management. Leadership in the digital era is therefore an important aspect of management in the new era that requires technology to be used in educational institutions to manage learning for learners. Executives must have the courage to have a digital vision in the online community (Jinnawat Pakotang, 2018 : 69). The application of technology in educational institutions for maximum benefit has changed in thinking, planning strategies for adjusting the work plans of personnel. In order to keep up with the new digital technology that is rapidly emerging, it can increase the efficiency and effectiveness of the operations within the educational institutions (Jiraphon Sangpho et al, 2018 : 2).

The Office of the Non-Formal and Informal Education was established in accordance with the National Education Law stipulating that lifelong education for citizens is a central organization to promote, support and coordinate non-formal education system and informal education and to decentralize the administration to manage education thoroughly and with quality by operating under the role of mission in driving education policy into practice through various project activities vigorously. This is to increase the capacity and distribution of opportunities to access education widely and equally among the people (Office of the Non-Formal Education Commission, 2016 : 13).

The strategic leadership development model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education is therefore a necessary skill for administrators in managing education a new normal. Because it is an important element that indicates the success or failure of educational management in educational institutions. This is the unique ability of leaders to plan strategies in the digital era to cover all missions and scope of educational institutions. Strategic management in the digital era, having a clear vision of work, can clearly determine the direction of change, is committed to creating a new image of the organization as well as being a promoter of change. This enables decision-making, appropriate support solutions to optimize operational transformation in the digital age. Therefore, the researcher is interested in studying the pattern of the strategic leadership development model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north. To be used as a guideline for developing strategic leadership in the digital age of school administrators Center for Non-Formal and Informal Education. This will result in better management of educational institutions, resulting in upgrading the quality of education of educational institutions to meet the standards to achieve the objectives with efficiency and effectiveness.

Research Objectives

1. To study the conditions, problems, approaches and elements of the strategic leadership development model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north.
2. To develop a strategic leadership model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north.
3. To assess the strategic leadership development model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north.

Research Methodology

This research was a mixed method research. The instrument used in this research step was a questionnaire for the opinions of administrators, teachers and personnel of the office of the non-formal and informal education in the north.

Step : 1 Study the conditions, problems, approaches and elements of strategic leadership in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north.

Step 1.1 Study the condition and problems of strategic leadership in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north.

Step 1.2 Study the approaches of strategic leadership in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north.

Step 1.3 Study the elements of strategic leadership in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north.

Step : 2 Develop a strategic leadership model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north.

Step 2.1 Draft a strategic leadership development model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north through a workshop.

Step 2.2 Examine the strategic leadership development model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north through a connoisseurship.

Step : 3 Assess the strategic leadership development model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north through a public hearings.

Conceptual Framework

The researcher has created a model for developing strategic leadership of educational institution administrators in the digital age. This was derived from the study of documents and research related to the theory of leadership, the theory of leadership development, the theory of strategic leadership development in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north and has been defined as a research conceptual framework as shown in Figure 1.

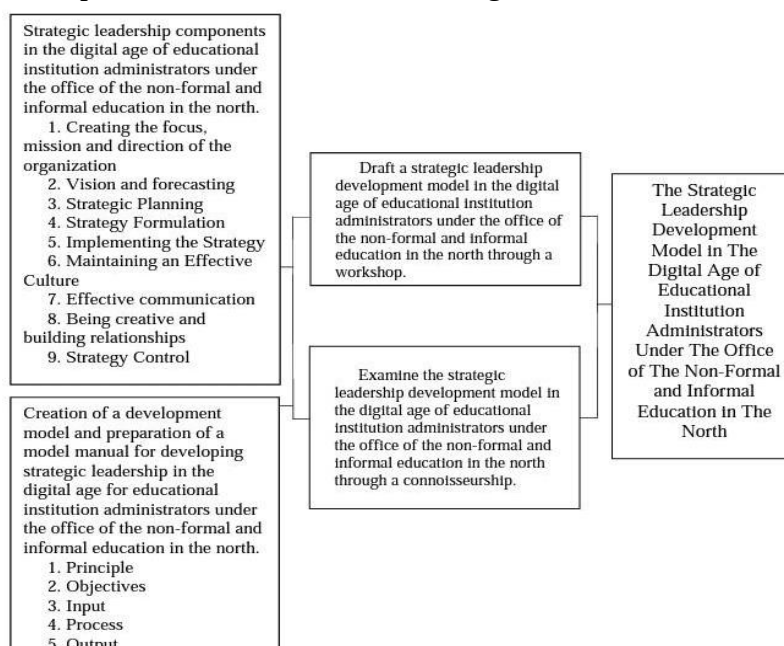

Figure 1. shows the research conceptual framework.

Results

Step : 1 Study the conditions, problems, approaches and elements of strategic leadership in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north.

Presentation of data analysis results the researchers used the data to calculate mean, standard deviation, skewness, kurtosis of the observed variables in the model affecting strategic leadership in the digital age of school administrators under the office of the non-formal and informal education in the north as shown in Table 1.

Table 1. Show mean, standard deviation, skew, and defining variables were observed in models affecting strategic leadership in the digital age of school administrators under the office of the non-formal and informal education in the north of the elements

Variable	$\bar{X}$	S.D.	Skewness	Kurtosis	Level
1. Creating a focus, mission, and organizational direction in the digital era	4.35	0.59	-1.19	2.97	High
2. Vision and forecast	4.34	0.60	-1.14	3.07	High
3. Strategic Planning in the Digital Era	4.34	0.60	-1.12	3.10	High
4. Strategy in the digital age	4.31	0.63	-1.09	2.51	High
5. Implementation of strategies in the digital age	4.29	0.62	-0.98	2.09	High
6. Maintaining an effective culture in the digital age	4.33	0.61	-1.02	2.17	High
7. Effective communication in the digital age	4.34	0.61	-1.11	2.70	High
8. in the aspect of being creative and Building relationships in the digital age	4.35	0.61	-1.25	3.33	High
9. Controlling strategy in the digital age	4.32	0.61	-1.08	2.82	High

From Table 1, shows the mean. The standard deviation, skewness, and kurtosis of the observed variables were found that the mean of the observed variables ranged from 4.29 to 4.35. The standard ranges from .59 to .63 and is therefore classified as normal distribution. When considering the skewed distribution of the observed variables, it was found that all were negative and close to 0, indicating a normal distribution, indicating that the left skewed data was at a high score. The distribution of data from kurtosis considerations means that higher kurtosis means less kurtosis. The results of the analysis revealed that the highest value was creativity and relationship building in the digital era, which was 3.33, followed by strategic planning in the digital era, which was 3.10, and the visionary aspect and the forecast were 3.07 respectively.

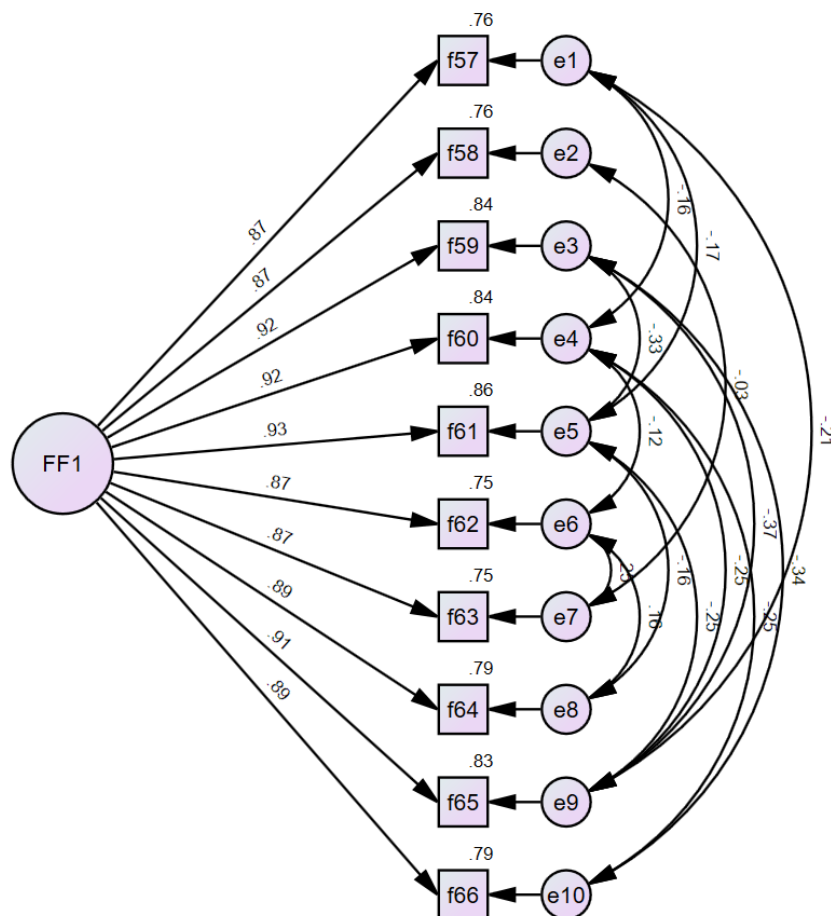
The presentation of the results of the data analysis, the researcher used the data to calculate the Inter correlation coefficient of the components to determine the relationship characteristics of the sample for determining the suitability of the matrix to be used in the composition analysis. By considering the relationship of the elements to be analyzed from the study, it was found that the components are related as shown in Table 2.

Table 2. The correlation coefficient between the 9 observed variables of the strategic leadership development model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north.

	AA	BB	CC	DD	EE	FF	GG	HH	II
AA	1								
BB	.900**	1							
CC	.880**	.937**	1						
DD	.852**	.907**	.943**	1					
EE	.836**	.887**	.905**	.914**	1				
FF	.861**	.880**	.891**	.882**	.898**	1			
GG	.845**	.872**	.884**	.874**	.890**	.933**	1		
HH	.830**	.866**	.877**	.865**	.882**	.891**	.920**	1	
II	.841**	.876**	.886**	.877**	.884**	.903**	.893**	.921**	1

** Statistically significant at 0.01 level

From Table 2, all correlations were found to have a statistically significant positive correlation at the 0.01 level. The correlation level was between .0.830 – 0.943

Chi-square = 48.337 df = 21 p = 0.001 ratio = 2.302
CFI = .996 NFI = .992 RMSEA = .051 GFI = .981 AGFI = .951

Figure 2. shows a model from the corroborative component analysis of the strategic leadership development model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north of effective culture in the digital age.

The model evaluation results showed that the model with the lowest value had the value χ^2 value was 48.337, the number of degrees of freedom was 21, and p -value = 0.001, which was found to be statistically significant. And it shows that hypothetical models are not fit with empirical data. But since the χ^2 statistic already has that limitation. Therefore, other evaluation indexes must be considered, resulting in the following results: Comparative Fitness Index (CFI) of .996, Well-being Index (GFI) of .981, Adjusted Harmony Index (AGFI) of .951, Normal Fitness Index (NFI) of .992. It is acceptable that the fitness model is consistent with the empirical data, an RMSEA index of .051 is considered good, and a normal χ^2 or χ^2/df value of 2.302 or less than 3 is considered eligible. It was concluded that the theoretical model was fit or consistent with the empirical data.

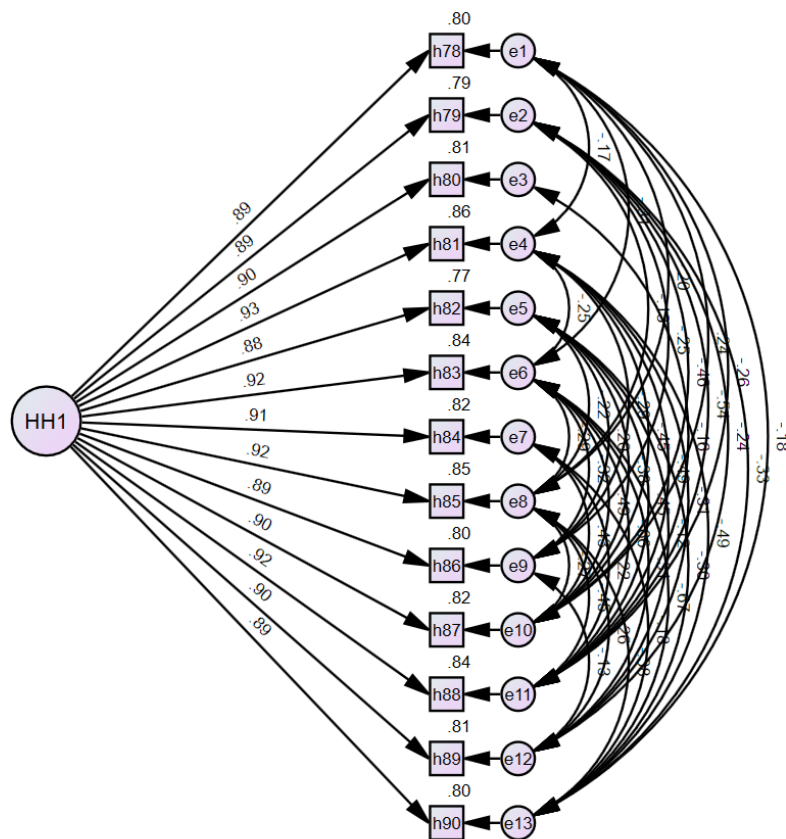

Figure 3. shows a model from the corroborative component analysis of the strategic leadership development model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north of creativity and building relationships in the digital age.

The model evaluation results showed that the model with the highest value had the value χ^2 was 77.249, the number of degrees of freedom was 26, and p-value = 0.000, which was found to be statistically significant. And it shows that hypothetical models are not fit with empirical data. But since the χ^2 statistic already has that limitation. Therefore, other evaluation indexes must be considered, resulting in the following results: Comparative Fitness Index (CFI) of .994, Body Harmony Index (GFI) of .977, Adjusted Harmony Index (AGFI) of .919, Normal Fitness Index (NFI) of .991. The fitness model was accepted as consistent with the empirical data, an RMSEA index of .063 was considered good, and a normal χ^2 or χ^2/df of 2.971 or less than 3 was considered acceptable. It was concluded that the theoretical model was fit or consistent with the empirical data.

The researcher was able to summarize the results of the constituent analysis confirming the strategic leadership development model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north of effective culture in the digital age as shown in Table 3.

Table 3. A summary of the constituent analysis of the corroborating elements of the development of strategic leadership development model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north.

Component	Chi-square	df	P-value	ratio	CFI	NFI	GFI	AGFI	RMSEA
1. Creating a focus, mission, and organizational direction in the digital era	96.191	41	0.000	2.346	.992	.986	.972	.937	.052
2. Vision and forecast	44.149	17	0.000	2.597	.996	.993	.985	.941	.057
3. Strategic Planning in the Digital Era	96.470	33	0.000	2.923	.993	.989	.973	.925	.062
4. Strategy in the digital age	66.490	25	0.000	2.660	.994	.990	.974	.944	.058
5. Implementation of strategies in the digital age	61.256	23	0.000	2.663	.993	.989	.973	.947	.058
6. Maintaining an effective culture in the digital age	48.337	21	0.001	2.302	.996	.992	.981	.951	.051
7. Effective communication in the digital age	64.957	27	0.000	2.406	.994	.990	.978	.946	.053

8.	in the aspect of being creative and Building relationships in the digital age	77.249	26	0.000	2.971	.994	.991	.977	.919	.063
9.	Controlling strategy in the digital age	78.087	28	0.000	2.789	.993	.988	.972	.944	.060

From Table 3, it was found that the results of the corroborative component analysis of the strategic leadership development model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north of the nine components, it was found that the Comparative Fitness Index, CFI of all 10 components, was greater than .09, in descending order of the highest value vision and forecast with the aspect of maintaining an effective culture in the digital era equal to .996, followed by the aspect of setting strategies in the digital era Effective communication in the digital age Creativity and building relationships in the digital age equals .994 in strategic planning in the digital age, implementation of strategies in the digital age, the aspect of strategy control in the digital era respectively The nine components of normal fitness index (NFI) were greater than .09, in descending order of greatest: vision and forecasting was .993, followed by an effective culture in the digital era, equal to .992, and creativity and relationship building in the digital era, equal to .991, respectively. The harmonization index (GFI), all nine elements are greater than .09, in order of greatest value: vision and forecasting was .985, followed by effective culture in the digital age was .981 and effective communication in the digital age was .978, respectively. The Normal Fitness Index (AGFI) for all 9 components had Values greater than .09, in order of greatest value, are The aspect of maintaining an effective culture in the digital era was .951, followed by the strategy implementation in the digital era, .947, and effective communication in the digital era, equal to .946, respectively, while the RMSEA index was low. Greater than 0.05 indicates a very suitable model; greater than 0.05 – 0.08 indicates a very suitable model. The most suitable element is the aspect of maintaining an effective culture in the digital era was .051, followed by the creation of focus, mission and direction of the organization in the digital era, equal to .052, and effective communication in the digital era, equal to .053.

Step : 2- 3 Develop, Assess a strategic leadership model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north.

The researcher has created a model for developing strategic leadership development model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north by carrying out two parts: 1) Drafting a model for developing strategic leadership development model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north by a workshop from 11 experts. 2) Examine the draft development of strategic leadership development model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north. by expert-based seminars from 13 experts. The results showed that there was a model of strategic leadership development model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north. as shown in the Figure 4.

Figure 4. The strategic leadership development model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north

From Figure 3, The strategic leadership development model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north, it consists of 8 components: (1) Principles (2) Objectives (3) Imports consisting of creating a focus on visions missions and organizational directions in the digital era, strategic planning in the digital age, creativity and building relationships in the digital age, controlling strategy in the digital age, assessment of strategies in the digital era (4) The process consists of implementing strategies in the digital era, maintaining an effective culture in the digital age, effective communication in the digital age, teamwork in the digital era (5) Productivity (6) Outcome (7) Impact (8) Conditions for success

Discussion

1. The results of the study of the conditions, problems, approaches and elements of strategic leadership in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north.

1.1 The results of the study condition that the most practical aspect is creating a focus, mission, and organizational direction in the digital age, and being creative and building relationships in the digital age followed by having a vision and forecast. The least practical aspect is the implementation of strategies in the digital age. It can be seen that school administrators are able to change their attitudes and management ideas to keep up with the

situation in the digital age and the changes that occur in the epidemic of the Coronavirus 2019 (COVID-19). The vision and direction of the organization in the digital era of the future are clearly set, strategic planning, and implementation of strategies by maintaining an effective culture and effective communication in the digital era, in line with the concept of Rangsan Prasertsri, (2006 : 10) said the development of education in the country. This will affect the sustainable development of the community, society and the nation. Executives or leaders must seek more strategic management knowledge and develop themselves into strategic leaders. Change the vision, strategy and culture of the organization in accordance with the current situation. From the study of the problem, it was found that the problem was at a very low level. This may be because executives have developed themselves and are ready to accept changes in the digital age with their vision, mission, strategy and implementation of such vision, mission, and strategy. They are the ones who set the direction in bringing the strategic plan as a tool to manage the organization towards the desired goals or objectives, as well as motivate, inspire, promote the process of developing personnel's abilities to be more competent. To develop educational institutions for successful strategic management.

1.2 The results of the guideline study revealed that there were 6 additional components, namely (1) digital participatory management (2) morality and ethics in the digital age (3) lifelong learning integration (4) teamwork In the digital era, (5) network management partners in the digital era and (6) boost morale in the digital era, possibly because executives, in addition to having knowledge Competent, skills and competencies must also be operated under the changing circumstances in the digital era. To achieve the goals that have been defined, the principle of teamwork, participatory management, both internal personnel and working together will be required, with network partners under good conscience, morality, ethics, fusion of old knowledge and study new knowledge in accordance with the current situation, resulting in quality school management (Suwatsan Rakkantho, 2016 : 14-16).

1.3 The results of the component analysis showed that it was consistent with the empirical data at a good level. This may be because the executives must have creative ideas together to create a focus, set the mission, direction of the organization, combine to change goals, have a clear strategic plan. Set goals for how to operate in the digital era that are highly effective in leading to future goals. It will help to achieve the goals and directions set, as well as build teamwork and maintain an effective culture in the digital age to forge together innovation in operations and solve problems and emergencies. They have effective communication in the digital era, creativity and building relationships in the digital era that are diverse and innovative to achieve their objectives and achieve efficiency in the digital era (Poompipat Rukponmongkol, 2015 : 1).

2. The results of develop a strategic leadership model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north.

2.1 The draft a strategic leadership development model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north through a workshop consisting of 8 components: (1) Principle (2) Objective (3) Input Factors It consists of creating a focus. Mission and direction of the organization in the digital age, having a vision in the digital age and forecasting, strategic planning in the digital era, strategy formulation in the digital era, strategy implementation in the digital era, and strategy control in the digital era (4) the process consists of maintaining an effective culture in the era. Digital, effective communication in the digital age, creativity and relationship building

in the digital age, teamwork in the digital age (5) productivity (6) results (7) impact (8) success conditions. The principles and objectives of the model are consistent with Paradee Anannawee Confirm that the implementation of strategic leadership in the organization is important and necessary that the executive or leader should have and is important to the organization because the leader is able to bring out the knowledge, abilities and skills. To benefit the survival of the agency or organization (Paradee Anannawee, 2002 : 77-78).

2.2 The results of the examination and evaluation of the model were found to consist of the principle of the model. The purpose of the success conditions which has been modified from the original, the details are as follows. The principle of the model is the strategic leadership development model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north. It is the development of a strategic leadership model in the digital age for school administrators through teamwork and participatory management. The objective of the model is to strategic leadership development model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north.

The molding process has been adapted to adapt the model's process to a system approach such as inputs, processes, results, outputs, effects, and the success conditions allow the model to be more efficient. Be more global to clearly show the steps for developing a strategic leadership model in the digital era. To make it easier for minors. It was found that the process of this model has 5 components which are: Inputs, processes, results, outcomes, impacts and the success conditions. The input of a model process consists of three components: In the planning aspect, step 1 needs analysis consists of (1) appointing a working group (2) exploring the need for strategic leadership development in the digital era of school administrators (3) analyzing the development needs Strategic Leadership in the Digital Age of Educational Institutions (4) Data Collection (5) Data Analysis (6) Prioritize in order of development needs (7) Present information to stakeholders Step 2 The development plan consists of (1) considering the development target groups (2) determining the details of the scope and work plan (3) determining the appropriate method for developing strategic leadership in the digital era consisting of (3.1) self-study (3.2) training (3.3) hands-on practice (4) collecting and analyzing data (5) formulating guidelines (6) reviewing and evaluating Step 3: Selecting a development method consisting of (1) determining development objectives (2) evaluating before the development to obtain information about the strengths Disadvantages of Service Leadership Characteristics of School Administrators (3) Choose a method for developing service leadership of school administrators. The model process consists of three components: the operational side. (Do) Step 4, proceed with development, consisting of (1) coordinating speakers prepare the place Coordinate development participants to provide necessary documentation, materials, and other facilities; (2) implement development in accordance with established methods; (3) assess evidence-based post-development outcomes. by collecting information from traces of evidence Documents arising from related persons such as supervisors subordinates and service recipients Using a variety of assessment methods, such as interviews, observations, questionnaires or actual results from practice, then draw conclusions from the assessment. Assessment and Conclusion (Check) Step 5: Monitoring and Evaluation consists of (1) Determining the Assessment Scope (2) Assessment Design (3) Data Collection and Analysis (4) Summarizing the Assessment Results Revision (ACT) Step 6: Revision consists of (1) analyzing the success of the development (2) presenting the results to the executives (3) devising an expansion plan for further improvements and developments in the next time.

The outputs, outcomes, impacts and success conditions of the expert-led model are as follows: The output is a strategic leadership development model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north through a connoisseurship. The outcome consists of 3 aspects (1) Executive Quality: Executives have clear goals, vision, mission and direction for the future of educational institutions in the digital era, with skills and competencies that can effectively manage schools in the digital era. effective, have characteristics and good values that are ready to manage the change towards goals in the digital age (2) Teacher quality is that teachers have to learn through the process of thinking and practice and can be applied to Able to manage teaching and learning in the digital era, using innovations and technologies that facilitate learning in the digital era, exchanging knowledge together to find a way to solve the problem to operate in the digital era The development and improvement of learning management to achieve goals in the digital era (3) learner quality is learners who have achievements in school curriculum, are able to use information and communication technology, have characteristics and values. Good popularity as determined by educational institutions. (4) The quality of an educational institution is an educational institution that can manage education in terms of organizing the learning process, developing teachers and educational personnel, developing media, materials, equipment, and an environment conducive to learning. To lead to a quality organization that can manage education systematically to achieve the goals and objectives set. The impact is that educational institutions gain confidence and acceptance of society/community, which will create cooperation among people in the community, affecting the management and learning management of educational institutions for efficiency and effectiveness in the digital era. There are 5 conditions for success of the model: (1) corporate values and culture, (2) executive leadership, (3) team competency, and (4) the process of developing strategic leadership in the digital era of managers. Study (5) Driving the development of strategic leadership in the digital age of school administrators. The model evaluation results consisted of 8 components: principles, objectives, inputs, processes, outcomes, outputs, impacts, success conditions. This model has been evaluated by the following experts. The overall consistency of the assessment results was at a high level. The overall accuracy assessment results were at a high level. The overall suitability assessment result was at a high level (Wachirawut Panprom, 2013 : Abstract).

3. The results of the assessment of the strategic leadership development model in the digital era of educational institute administrators under the Office of Non-Formal and Informal Education in the Northern Region found that the results of validation and suitability in The overall picture is at a high level, consisting of 8 components: 1) Principle 2) Objective 3) Inputs include: Creation, Focus, Vision, Mission. and the direction of the organization in the digital era, strategic planning in the digital era, creativity and relationship building in the digital era, strategy control in the digital era, strategy evaluation in the digital era Digital implementation, effective culture in the digital age, effective communication in the digital age, teamwork in the digital age 5) Productivity 6) Outcomes 7) Impact 8) Success conditions Consistent with the research of Suwatsan Rakkanto, it was found that the results of the evaluation of the usefulness and feasibility of the Strategic Leadership Development Model for Sangha Administration's affairs Overall, it's at a high level (Surasak Ladathanasak, 2018 : 196). And consistent with the research results of Wachirawut Panprom said that the leadership development model for administrators in sufficiency education institutions should consist of part 1 content, part 2 development principles, part 3 processes and methods of leadership development. As for the

assessment of leadership development models, it was found that every component is of high quality (Suwatsan Rakkantho, 2016 : Abstract).

Recommendation

Policy recommendations

1. Regional Institute for Non-Formal and Informal Education can apply strategic leadership model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north to develop educational institution administrators in developing Strategic Leaders in the Digital Age

2. Educational institutions can apply strategic leadership model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north to develop strategic leadership in the digital age of educational institution administrators.

3. Office of the Non-Formal and Informal Education should develop a manual, strategic leadership model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north from policy-level agencies to enable to use widely

Recommendations for the school administrators

1. Strategic leadership model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north should be put to practice in educational institutions.

2. Strategic leadership model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education in the north can be applied to develop strategic leadership in the digital age of educational institution administrators in every school.

Recommendations for further research

1. Should study the pattern of development of strategic leadership model in the digital age of educational institution administrators under the office of the non-formal and informal education that are different according to the nature of the context of each area.

2. There should be a study of factors affecting the development of strategic leadership styles in the digital age of school administrators.

3. There should be a study on the development of strategic leadership styles in the digital age of school administrators by studying the Exploratory Factor Analysis (EFA).

4. There should be in-depth research and development on the development of strategic leadership styles in the digital age of school administrators in other dimensions, such as the process of creating understanding between administrators and teachers and personnel within schools, media/supervising tools, technologies and innovations used to develop strategic leadership in the digital era as knowledge gained from valuable developments in the field of strategic leadership development in the digital era.

5. There should be a qualitative research on the model of strategic leadership development in the digital era of educational institute administrators under the Office of Non-Formal and Informal Education Promotion in the Northern Region for educational establishments under other jurisdictions.

References

- Ministry of Education. (2016). *The 12th National Education Development Plan (2017-2021)*. Bangkok: Atthaphon Publication.
- Teera Runcharoen. (2010). *Professionalism in educational organization and administration. Education reform era for reform round 2 and external assessment round 3*. Khon Kaen: Millet Publishing House.
- Poompipat Rukponmongkol. (2015). Guidelines for developing leadership of educational institution administrators in developing educational institutions as learning organizations. *Journal of Lampang Rajabhat University*. 4 (1), 143-160.
- Phimphan Suriyo. (2014). *Factors in educational institute administrators affecting administrative efficiency. public school academy Department of Local Administrative Promotion*. Master of Education Thesis Education Administration Loei Rajabhat University.
- Netpanna Yawirat. (2006). *Leadership and Strategic Leadership*. (5th edition). Bangkok: Central Express.
- Kankanat Suwanratchapoom. (2014). *Strategic Leadership: A Modern Leadership Model*. Doctoral thesis (Educational Administration). Srinakharinwirot University.
- Jinnawat Pakotang. (2018). *Leadership in the digital age for professional school administrators*. Ubon Ratchathani, Siritham Offset Publishing House.
- Jiraphon Sangpho et al. (2018). *Strategic Leadership Development for Administrators of Private Vocational Colleges*. College of Innovation Thammasat University, Phra Nakhon.
- Office of the Non-Formal Education Commission. (2016). Report of the NFE on the Fiscal Year 2015. *Online*. Accessed from: <http://www.nfe.go.th/onie2019/index.php/about-us/performance-report.html>.
- Rangsan Prasertsri. (2008). *Leadership. Second Edition*. Bangkok: Thira Film and Sci-Tec Co., Ltd.
- Suwatsan Rakkantho. (2016). *Model of Strategic Leadership Development for Sangha Administration*. of the bishop (Doctor of Education Thesis) Major in Educational Leadership and Innovation Prince of Songkla University.
- Poompipat Rukponmongkol. (2015). Causative factors affecting public mind behavior of secondary school students. Under the Office of the Basic Education Commission. *Journal of Educational Administration Burapha University*. 9 (2), 76-90.
- Paradee Anannawee. (2002). *Factors affecting the effectiveness of primary schools under the Office of the National Primary Education Commission*. Thesis D.D.C. Chonburi : Burapha University.
- Wachirawut Panprom. (2013). *Leadership development model for administrators in sufficiency education institutions*. under the Secondary Education Service Area Office in Northeast. Thesis: Sakon Nakhon Rajabhat University.
- Surasak Ladathanasak. (2018). *Strategic Leadership Development Model of Executives. Garment factory in Sakon Nakhon province*. (Doctor of Education Thesis) Major in Educational Administration and Leadership Sakon Nakhon Rajabhat University.
- Suwatsan Rakkantho. (2016). *Model of Strategic Leadership Development for Sangha Administration*. of the bishop (Doctor of Education Thesis) Major in Educational Leadership and Innovation Prince of Songkla University

Research on the Impact of Short Video Content Marketing on Thailand Outbound Tourists' Pre-trip Behavior Intention

Dong Han and Shanshan Wang

Dhurakij Pundit University, Thailand

Corresponding Author, Email: Shanshan.wang@dpu.ac.th

Abstracts

This paper aims to investigate the influential mechanism of Chinese short video platform content marketing on outbound Thai tourists' pre-travel behavior intention by exploring the behavioral habits of tourists' access to Thailand tourism information in short video platforms and the role of short video content platforms in tourists' pre-travel. Chinese tourists who had been traveled to Thailand before selected as the research object. Based on the reviewing existing literature, this paper constructed a research framework, proposed research hypothesis, collected relevant data through using questionnaires, and analyzed 515 valid questionnaires with SPSS22.0 to draw the conclusions: short video content marketing positively promotes outbound Thai travelers' implementation, planning, and recommendation intentions. The results contributes to the existing literature by providing a theoretical reference to the study of tourists' pre-travel behavioral intentions and developing effective short-video content marketing strategies.

Keywords: Content marketing; Pre-travel behavioral intention; Chinese short video platform; Quantitative Research

Introduction

Along with rapid economic growth and rising people's consumption in China, travel has become one of the main ways of leisure. According to the tourism data from China's National Bureau of Statistics, the number of Chinese tourists choosing outbound tourism has grown rapidly in recent years, while data from the National Tourism Authority of Thailand shows that China has become the largest source country of tourists in Thailand for two consecutive years in 2018-2019, and the Thai government has registered the particular social media accounts such as Weibo and WeChat in China to promote Thailand's tourism, respectively. It has also repeatedly invited domestic netizens, celebrities and opinion leaders to Thailand to experience the charm of Thailand's tourism. With the transformation of the Internet to the mobile Internet and the arrival of the mobile Internet era, as well as the reduction of traffic costs and the popularization of 4G and 5G technologies, short video is the category with the most user hours with cheaper traffic costs, lower reading thresholds, richer expressions, and faster network dissemination. Therefore, the value of short video industry to travel-related enterprises attract more and more attention, some of the restaurants, scenic spots and other enterprises gradually try short video content marketing and set it as a very important marketing strategy. Through short video content marketing to enhance the interaction between celebrities and users and brands, so as to enhance the brand's sense of loyalty, sense of achievement, and effectively close the distance between users and enterprises. However, the existing research regarding the relationship between the short video content marketing and the behavior of Chinese tourists traveling out of Thailand is still relatively scarce.

This paper will attempt to explore the relationship between short video content marketing and the pre-travel behavior intention of Chinese outbound Thai tourists. The short video content marketing will be investigated from the four dimensions: entertainment content, social interaction content, knowledge content and function content. And the pre-travel behavior intention of Chinese outbound Thai tourists will be investigated from the three dimensions: planing intention, implementation intention and recommendation intention. Chinese tourists who had been traveled to Thailand selected as the research object. Questionnaire was adopted as the data collection tool and quantitative research approach was conducted to analyze the data and draw the conclusion.

Literature Review

Short video content marketing

Ye Yuanyuan (2022 : 3-11) believes that there is no accurate positioning for short videos in the academic circle at the present stage. On the current short video media platform, however, short videos mainly refer to videos calculated in seconds. New videos can be beautified and edited by using the mobile phone Internet terminal. SocialBeta defines short video as a new type of video that can be shared instantly on social media platforms. Chinese scholar Li Xinyi (2016 : 78-97) believes that short videos are different from conventional long videos, and their length should be limited to less than 30 seconds. Short video platforms widely recognized in China, such as Douyin and Kuaishou, also provide video content of more than five minutes, while iQiyi, Youku and Tencent Video also increase the video content to less than three minutes. Despite recent short video industry growth size is good, but the consensus of academic circles did disagree to a short video, the expression of the industry of short video layout based on their own perspective, and business has not yet formed a clear system of research, therefore, this article will comprehensive previous scholars and the definition of the published short video platform in China, will be a short video for 3 minutes video.

Liu Wenxia and Dong Yin (2022 : 11-19) point out that short video content marketing refers to the general term of content marketing activities relying on short video media as a carrier. Ye Yuanyuan (2022 : 3-11) also said that the communication of short video content marketing is more flexible, and people can browse the web conveniently through mobile phones, tablets and other devices anytime and anywhere. Short video content marketing can be continuously played on the Internet, greatly reducing the cost of its marketing, short video content marketing information tracking and collection become more convenient. proposed that the number of "fans" of video publishers and the frequency of published works have a positive correlation with the communication effect of short video, which is the main influencing factor. The authority of a video publisher has an impact on the propagation effect, and the impact is different for different types of accounts. The live broadcast behavior of video publishers has a significant positive impact on the propagation effect of short videos. The interactivity of video publishers has a positive impact on its communication effect, among which the effect of interest life is the most obvious. Based on the studies of Lai Yuanwei (2017 : 53) and Wang Xiangning (2020 : 33) et al., this paper adds knowledge content as the fourth dimension to explore on the basis of functional content, entertainment content and social interaction content.

Tourists' behavior intention before departure

Fishbein and Ajzen (1975 : 842 -844) argued in the theory of rational behavior that the behavior of a particular behavior is determined by an individual's behavioral intention, which in turn depends on an individual's attitude toward the behavior. Based on this, they defined the behavioral intention as the intensity of an individual's intention to perform a particular behavior. From the perspective of the dimension of tourists' behavioral intention, the dimension of tourists' behavioral intention is divided into different use scenarios. All kinds of information received by tourists before travel may affect the behavior and intentions of tourists before travel; the dimensions of pre-trip behavioral intention vary with use scenarios, as shown in

Table 1: Table 1 Dimension division of tourists' behavioral intention

years	Scholar's name	Behavioral intention dimension division
1989	Woodside et al	Travel intention, premium payment intention and recommendation intention
2001	Bigne et al	Recommendation intention and revisit intention
2007	Xie Lishan, etc.	Referrals to others, referrals to friends and family, and repurchase intentions
2009	Wang Weizhu, Yu Wei	Word-of-mouth recommendation intention
2013	Liu Chunji, Feng Xuegang	Willingness to realize, Willing to plan, Willing to recommend
2015	Jingjing Wang, Xiangmin Zheng	Pre-tour intentions and travel intentions
2016	Tang Yinyin	Pre-tour intentions and travel intentions
2018	Liu Jun	Adopt member suggestion intention and online travel product purchase intention

Based on the above research, this paper considers that pre-travel behavioral intention refers to the intensity of travelers' intention before performing a specific behavior of outbound travel, which can be divided into three dimensions: implementation intention, planning intention and recommendation intention. The most important aspect of the intention is that after the implementation intention is determined, the traveler collects various information to improve his or her travel plan; The recommendation intention refers to the possibility that the traveler will revisit the destination based on his or her previous travels or recommend the destination to others. In summary, the research on behavioral intention is relatively mature, but the research on pre-travel behavioral intention of outbound travel is less. In the era of social media, short video content marketing will become an important marketing tool to attract consumers as a new marketing strategy. Thus, this study is going to fill the gap by investigating the impact of short video content marketing on travelers' pre-travel behavioral intentions.

Conceptual framework and hypothesis

Travelers' implementation intentions are usually motivated by their own interests and habits, and they are usually used to collecting information about tourist destinations before traveling. Qiu Fudong (2004 : 4-17) argues that travelers' implementation intentions are usually based on their personal preferences to collect travel information and determine the travel plan and the process of executing the plan. Yan Jinmin (2021 : 75) argues that the form of content marketing makes users emotionally resonant, thus appealing to consumers in order to achieve a positive impact on travelers' choice and implementation intentions. argue that in the new media era, short video content marketing is an important tool for tourism destination marketing communication. Joint KOL (Key Opinion Leaders) marketing is one of the key features of short-video content marketing, and the content output of KOLs can have an impact on tourists' attitudinal tendencies toward a particular tourist destination before they have determined their implementation intentions. Moreover, short video content marketing can interact closely with users through comments, likes and fan groups, and the implementation intention of travelers will be influenced by short video content in the process of information interaction. Based on the above analysis, this paper proposes the following research hypotheses based on the influence of content marketing and tourist intention implementation:

H1	Content marketing positively promotes tourists' pre-trip implementation intention
H1a	functional content positively promotes tourists' implementation intention
H1b	Entertainment content positively promotes tourists' implementation intention
H1c	Social interactive content positively promotes tourists' implementation intention
H1d	Knowledge content positively promotes tourists' implementation intention

Evans, D. (2010) believes that content marketing can essentially promote communication with consumers, and the use of social media and other media can enhance multi-faceted and multi-level understanding. KUNZ et al. (2012 : 35-49) found through research that valuable content on a page is the key to attract users to convert into loyal brand fans. Mechrabian and Russell (1974 : 6) proposed "SOR model" on the basis of environmental psychology, namely "stimulus-organic-response" model. Among them, the stimulus will be affected by external environmental factors, the organism is the internal state of the user, and the reaction refers to the behavioral decision made by the user. The tourists already have the intention of implementation, and the video content marketing can stimulate the tourists in the behavior process of the intention of planning, so as to promote them to complete the complete travel plan. Based on the above analysis, this paper proposes the following research hypotheses according to the impact on content marketing and tourists' planning intention:

H2	Content marketing positively promotes tourists' pre-trip planning intention
H2a	functional content positively promotes tourists' planning intention
H2b	Entertainment content positively promotes tourists' planning intention
H2c	Social interactive content positively promotes tourists' planning intention
H2d	Knowledge content positively promotes tourists' planning intention

The recommendation intention usually completes the information transmission through the disseminator. Tourists can get in touch with the comments of others, share and experience through social media platforms, and judge the merits and disadvantages of tourist destinations according to the recommendations of others. In the theoretical model of technology acceptance behavior, external variables affect tourists' perceived usefulness and perceived ease of use, thus affecting tourists' attitudes and pre-trip behavioral intentions. The value of information conveyed by content marketing will influence tourists' pre-trip behavior intention as an external variable, and under the algorithm distribution mechanism of short video platform, tourists may continuously receive similar information, which will have a lasting impact on tourists' decision-making. Based on the above analysis, this paper proposes the following research hypotheses based on the influence of content marketing and tourists' recommendation intentions:

H2	Content marketing positively promotes tourists' pre-trip recommendation intention
H2a	functional content positively promotes tourists' recommendation intention
H2b	Entertainment content positively promotes tourists' recommendation intention
H2c	Social interactive content positively promotes tourists' recommendation intention
H2d	Knowledge content positively promotes tourists' recommendation intention

To sum up, this study summarizes the above hypotheses into the conceptual framework, as shown in Figure 1.

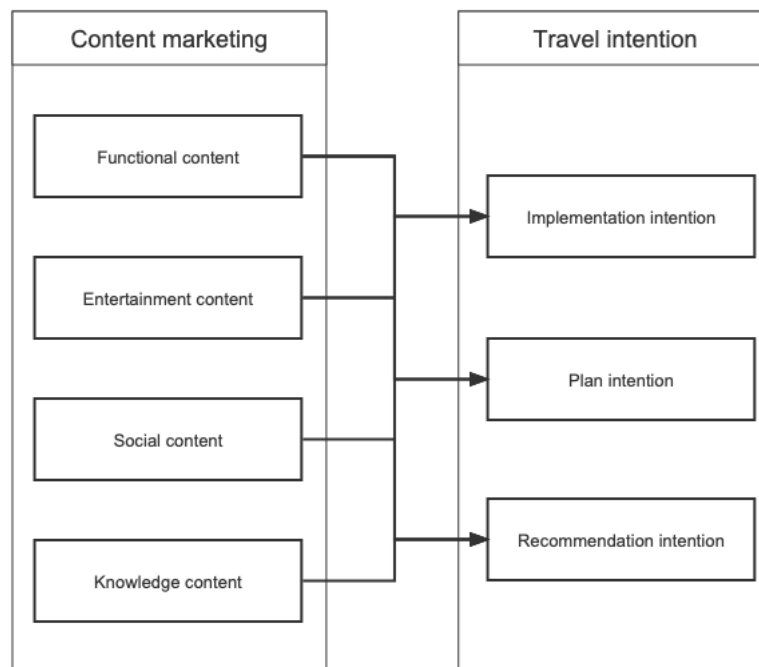

Figure 1 the Conceptual Framework

Research Methodology

The key variables of this study include content marketing, implementation intention, planning intention and recommendation intention. In order to ensure the measurement reliability and validity, this study referred to the mature scale of existing studies such as Liu, Amett (2000) and Dodds (1991 : 27-36), and modified some scales slightly according to the characteristics of short video content marketing and the actual situation of Chinese tourists traveling to Thailand. In order to reduce the possible problems in the measurement process, 120 pre-survey questionnaires were distributed in this study with the help of the questionnaire star tool and the operation of the user research team of the short video platform and MCN organization. 103 questionnaires were effectively recovered with an overall recovery efficiency of 85.3%. The questionnaire was directed to users who had used the four apps at the same time and separately, namely, Baijiaohao, Haokanvideo, Douyin and Kuaishou, and had viewed the content of outbound tourism videos during the use.

The Cronbach's α value and KMO value of the overall scale were 0.984 and 0.692, respectively, through the reliability and validity analysis of the overall scale and dimension variables. The Cronbach's α values of functional content, entertainment content, social content and knowledge content in content marketing are 0.913, 0.959, 0.913, and 0.941, respectively. The Cronbach's α values of implementation intention, planning intention and recommendation intention were 0.963, 0.942 and 0.927, respectively, and the results were all greater than 0.7. The KMO values were 0.738, 0.821 and 0.753. The KMO values of implementation intention, planning intention and recommendation intention were 0.912, 0.769 and 0.780 respectively. The results were all greater than 0.6 and the significance level was 0.000, indicating that the reliability and validity test results of the measurement scale used in this study were good and the reliability level was high, which could meet the requirements of academic research.

The research object is have intention to travel to Thailand to travel related personnel, with the help of the operation platform of research tools, short video through survey questionnaires out of 550, after eliminating extreme, blank questionnaire, recycling effective questionnaire 515, the overall recovery of effective rate of 93.6%, from the point of its recycling efficiently, questionnaire recovery effect is good. The analysis of The demographic characteristics of this survey sample is shown in Table 2.

Table 2 Sample Demographics

Sample basic characteristics	Feature description	frequency	percentage	Cumulative percentage
gender	male	205	39.81%	39.81%
	Female	310	60.19%	100.00%
age	25 years old and below	120	23.30%	23.30%
	26-30 years old	125	24.27%	47.57%
	31-40 years old	225	43.69%	91.26%
	40 years old and above	45	8.74%	100.00%
Education	High school and below	85	16.50%	16.50%
	Undergraduate	320	62.14%	78.64%
	Postgraduate	100	19.42%	98.06%

	PhD student	10	1.94%	100.00%
Profession	civil servant	30	5.83%	5.83%
	Enterprise managers	60	11.65%	17.48%
	Tourism service industry practitioners	25	4.85%	22.33%
	Short video related practitioners	195	37.86%	60.19%
	student	25	4.85%	65.05%
	other	180	34.95%	100.00%
disposable monthly income	5000 yuan and below	125	24.27%	24.27%
	5001-10000 yuan	155	30.10%	54.37%
	10001 yuan - 20000 yuan	130	25.24%	79.61%
	more than 20,000 yuan	105	20.39%	100.00%
Frequency of outbound travel	never had	170	33.01%	33.01%
	1-3 times a year	290	56.31%	89.32%
	3 times a year or more	55	10.68%	100.00%
Daily use of short video app time	under 10 minutes	45	8.74%	8.74%
	10 minutes - 30 minutes	45	8.74%	17.48%
	30 minutes - 1 hour	135	26.21%	43.69%
	1 hour - 2 hours	105	20.39%	64.08%
	more than 2 hours	185	35.92%	100.00%
History of using short video app	less than half a year	35	6.80%	6.80%
	Half a year - 1 year	30	5.83%	12.62%
	1 year - 2 years	105	20.39%	33.01%
	2+ years	345	66.99%	100.00%
total		515	100%	

Empirical results

Reliability and validity tests

In this study, reliability analysis was performed on the overall scale and each dimension variable, as shown in Tables 3 and 4. The corresponding value of the overall scale is *Cronbach's α* 0.980, and the values of functional content, entertainment content, social content and knowledge content in content marketing are *Cronbach's α* 0.915, 0.923, 0.887 and 0.922, respectively. The values of implementation intention, planning intention and recommendation intention in the former behavior intention *Cronbach's α* were 0.954, 0.890 and 0.923 respectively, and the results were all greater than 0.7.

Table 3 Overall scale reliability test results

dimension	<i>Cronbach's α</i>	based on standardization	<i>Cronbach's α</i>	number of questions
overall scale	0.980	0.981		29

Table 4 Reliability test results of each dimension variable

dimension	variable	<i>Cronbach's α</i>	based on standardization <i>Cronbach's α</i>	number of questions
content marketing	functional content	0.915	0.915	4
	entertainment content	0.923	0.925	4
	social content	0.887	0.888	3
	intellectual content	0.922	0.924	3
pre- departure behavioral intention	Implementation intention	0.954	0.954	6
	willingness to plan	0.890	0.894	3
	Recommendation intention	0.923	0.928	3

This study conducted a validity analysis on the overall scale and each dimension variable, as shown in Tables 4 and 5. The KMO value of the overall scale is 0.941; the KMO values of functional content, entertainment content, social content and knowledge content in content marketing are 0.789, 0.830 and 0.739, respectively; The KMO values of implementation intention, planning intention and recommendation intention were 0.911, 0.744 and 0.838, respectively; the results were all greater than 0.6, and the significance level was 0.000.

Table 4 Overall Scale Validity Test Results

KMO Sampling Suitability		0.941
Quantity		
Bartlett's sphericity test	approximate chi-square	3749.896
	degrees of freedom	406
	salience _	0.000 _

Table 5 Validity test results of variables in each dimension

		content marketing			pre-departure behavioral intention		
		functi onal conten t	entertain ment content	socia l conte nt	intellec tual content	Implemen tation intention	willin gness to plan Recommen dation intention
KMO Sampling							
Suitability		0.789	0.830	0.739	0.741	0.911	0.744
Quantity							
	approximate	365.798	342.810	172.000	236.618	652.780	179.699
Bartlett's	chi-square						
sphericity	degrees of freedom	6	6	3	3	15	3
test	salience	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000

Correlation analysis

This paper discusses the degree of correlation between functional content, entertainment content, social content, knowledge content and implementation intention, planning intention, recommendation intention and other variables, and analyzes with the help of SPSS 22.0 tools . The results show that there is a significant positive correlation between the functional content, entertainment content, social content, knowledge content and implementation intention, planning intention, recommendation intention and other variables (P value < 0.01), the result is a continuous The next hypothesis test lays the groundwork.

Table 6 Correlation Analysis

variable	functional content	entertainment content	social content	intellectual content	Implementation intention	willingness to plan	Recommendation intention
functional content	1	0.736**	0.672**	0.846*	0.816**	0.816**	0.655**
entertainment content	0.736*	1	0.687**	0.774*	0.762**	0.706**	0.622**
social content	0.672*	0.687**	1	0.816*	0.763**	0.680**	0.758**
intellectual content	0.846*	0.774**	0.816**	1	0.912**	0.833**	0.778**
Implementation intention	0.816*	0.762**	0.763**	0.912*	1	0.916**	0.806**
willingness to plan	0.816*	0.706**	0.680**	0.833*	0.916**	1	0.796**
Recommendation intention	0.655*	0.622**	0.758**	0.778*	0.806**	0.796**	1

*Note: ** indicates a significant correlation at the 0.01 level ($p < 0.01$)

This paper reviews the degree of correlation between functional content, entertainment content, social content, knowledge content and implementation intention, planning intention,

recommendation intention and other variables, and analyzes it with SPSS22. Evaluate the results. It can be seen from Table 4 that there is a substantial positive correlation between the functional content, entertainment content, social content, knowledge content and implementation intention, planning intention, recommendation intention and other variables (P value < 0.01). This result lays the foundation for the following hypothesis testing.

Discussion

This paper uses SPSS2.0 to test the coefficients and assumptions of the model. Regression analysis was carried out on variables such as content marketing, functional content, entertainment content, social content, knowledge content, and tourist implementation intention to verify whether there is a direct causal relationship between these variables. The results of the regression analysis are shown in the table below. 5 shown. From the results in the table, it can be seen that the regression coefficient of the content marketing model in the implementation intention is 0.884, and the significance is less than 0.001, which demonstrates that content marketing has a significant positive impact on tourists' implementation intention, so hypothesis H1 is established. The regression coefficient of the functional content model of implementation intention is 0.816, and the significance is less than 0.001, which indicates that functional content has a significant positive impact on tourists' implementation intention, so it is assumed that H1a is established; the regression coefficient of the implementation intention entertainment model is 0.762, The significance is less than 0.001, which indicates that entertainment content has a significant positive impact on tourists' intention to implement, so it is assumed that H1b is established; the regression coefficient of the social content model of implementation intention is 0.763, and the significance is less than 0.001, which indicates that social content It has a significant positive impact on tourists' implementation intention, so it is assumed that H1c is established; the regression coefficient of the knowledge model of implementation intention is 0.912, and the significance is less than 0.001, which indicates that knowledge content has a significant positive impact on tourists' implementation intention, so Suppose H1d holds.

Secondly, the regression coefficient of the content marketing model of planning intention is 0.837, and the significance is less than 0.001, which indicates that content marketing has a significant positive impact on tourists' planning intention, so hypothesis H2 is established. The regression coefficient of the functional model of planning intention is 0.816, and the significance is less than 0.001, which indicates that functional content has a significant positive impact on tourists' planning intention. Therefore, it is assumed that H2a is established; the regression coefficient of model 3 is 0.706, and the significance is less than 0.001, which means that entertainment content has a significant positive impact on tourists' planning intention, so it is assumed that H2b is established; the regression coefficient of the entertainment model of planning intention is 0.680, and the significance is less than 0.001, which shows that social content has a significant effect on tourists' planning intention. Planning intention has a significant positive impact, so it is assumed that H2c is established; the regression coefficient of the social model of planning intention is 0.833, and the significance is less than 0.001, which indicates that knowledge content has a significant positive impact on tourists' planning intention, so H2d is assumed established.

Finally, the regression coefficient of the content marketing model of recommendation intention is 0.754, and the significance is less than 0.001, which indicates that content marketing has a significant positive impact on tourists' recommendation intention, so

hypothesis H3 is established. The regression coefficient of the functional model of recommendation intention is 0.655, and the significance is less than 0.001, which indicates that functional content has a significant positive impact on tourists' recommendation intention, so it is assumed that H3a is established; the regression coefficient of the entertainment model of recommendation intention is 0.622, the significance is less than 0.001, which indicates that entertainment content has a significant positive impact on tourists' planning intention, so it is assumed that H3b holds; content has a significant positive impact on the planning intention of tourists, so it is assumed that H3c is established; the regression coefficient of the knowledge model of recommendation intention is 0.778, and the significance is less than 0.001, which indicates that knowledge content has a significant positive impact on tourists' planning intention. Therefore, H3d is assumed to hold.

Table 7 Research hypothesis validation results

		Regression coefficients	R square	R -square after adjustment	F value	Assumption number	Hypothesis: The model has a positive effect
Implement ation intention	Content Marketing Model	0.884***	0.781	0.779	360.988	H1	established
	Functional Content Model	0.816***	0.666	0.663	201.532	H1a	established
	entertainment content model	0.762***	0.581	0.577	140.255	H1b	established
	social content model	0.763***	0.582	0.578	140.576	H1c	established
	knowledge content model	0.912***	0.831	0.829	497.147	H1d	established
willingnes s to plan	Content Marketing Model	0.837***	0.7	0.697	235.665	H2	established
	Functional Content Model	0.816***	0.666	0.663	201.445	H2a	established
	entertainment content model	0.706***	0.499	0.494	100.576	H2b	established
	social content model	0.680***	0.463	0.458	87.1	H2c	established
	knowledge content model	0.833***	0.693	0.69	228.312	H2d	established
Recomme ndation intention	Content Marketing Model	0.754***	0.568	0.564	132.937	H3	established
	Functional Content Model	0.655***	0.428	0.423	75.701	H3a	established
	entertainment content model	0.622***	0.387	0.381	63.705	H3b	established
	social content model	0.758***	0.574	0.57	136.106	H3c	established
	knowledge content model	0.778***	0.606	0.602	155.173	H3d	established

*Note: *** means $p < 0.001$, ** means $p < 0.01$, * means $p < 0.05$

Conclusions

(1) Short video content marketing is implementing the intention of tourists before they go

China's short video content marketing has a positive impact on tourists' pre-trip behavior. It has been verified that the entertainment content, functional content and social interaction content of short video content marketing will positively affect the pre-trip willingness of Chinese tourists. This shows that the stronger the content marketing in short videos, the stronger the willingness of Chinese outbound tourists to travel. At the same time, due to information asymmetry such as language, information, and information in cross-border travel, because tourists cannot experience it on the spot, or due to the influence of unfamiliar environments, there is insufficient information. Chinese outbound tourists will use more information before traveling. Information to determine whether you want to travel. Therefore, if the tourism-related enterprises and agencies in Thailand and other countries want to get tourists from the Chinese tourism market to the tourist destination, they can launch content

marketing on short video media in China. This kind of information influences tourists' pre-trip willingness and consumers' perceptions, attitudes and emotions. In this process of mutual communication, not only should the audience of short videos be encouraged to participate, but also the functional, entertaining, social and knowledgeable expression of video content should be emphasized, so as to guide Chinese tourists to travel to the destination before the trip. Propensity.

(2) Enlightenment of content marketing operations on short video platforms

As an important marketing tool, content marketing should be given full attention by overseas travel-related enterprises. This paper verifies that the expression of content marketing capability, entertainment, sociality and knowledge are all conducive to enhancing Chinese tourists' willingness to travel abroad. With the advent of 5G and digital media, the habit of Chinese tourists to obtain information before travel has changed, and short video has become one of the important channels for obtaining information. Travel-related companies in tourism destinations outside China, such as the National Tourism Administration of Thailand, Thailand Airlines, etc., if you want to get more Chinese tourists, you can use the video content on the Chinese short video platform as a link, as an entry point, to deeply mine user demands, carefully output various content marketing content, and focus on the food, The topics of accommodation, travel, travel, shopping, and entertainment are combined with the brands or characteristics of overseas tourism destinations or tourism-related companies, and are closely linked to shorten the psychological distance with potential tourists. Maintain a stable relationship between the two parties, formulate effective short-term, medium-term and long-term content marketing strategies, organize and carry out topics and activities around their own brands and characteristics, create good fission effects and word-of-mouth effects through excellent content marketing methods, and actively guide Chinese tourists choose themselves as their outbound tourist destinations before leaving.

Recommendations

There are still some limitations in this paper. Due to the limitation of objective conditions such as time, energy and investment in research funds, the sample size and diversity of the sample population of the questionnaire survey are not complete. At the same time, the distribution of samples is through the MCN organization to link users with online methods such as WeChat groups and QQ groups. Due to the epidemic, it is impossible to assure that every questionnaire is solved completely, and there is a phenomenon that the data is filled in at will and there is no feedback. It has a certain effect. Thus, (1) the research in future could collect more empirical data to investigate and to enrich the existing empirical results.

This article only studies the impact of short video marketing content on Chinese tourists' pre-trip behavior. With the development of the times and the future recovery of the tourism industry, it is not only essential to review the pre-trip behavior of visitors, but also to conduct research during and after the trip. Thus, (2) the research in future could do more in-depth research on the influence of opinion leaders and communication forms on Chinese outbound tourists' decision-making.

References

- Chen Jie, Li Xinyi, & Zhou Hong. (2016). Research on the innovation of TV news media in my country under the background of new media. *Journal of News Research*, 9 (17), 78-97.
- Dodds, & William, B. (1991). In search of value: how price and store name information influence buyers' product perceptions. *Journal of Services Marketing*, 5 (3), 27-36.
- Evans, D. (2010). *Social media marketing: the next generation of business engagement*. John Wiley & Sons.
- Fishbein, M., & Ajzen, I. (1977). Belief, attitude, intention and behaviour: an introduction to theory and research. addison-wesley, reading ma. *Philosophy & Rhetoric*, 41 (4), 842-844.
- Jahn, Benedikt, Kunz, & Werner. (2012). How to transform consumers into fans of your brand. *Journal of Service Management*. 12 (7), 35-49
- Lai Yuanwei. (2017). *Research on the mechanism of global brands using social media content marketing to enhance brand loyalty*. (Doctoral dissertation, University of International Business and Economics).
- Liu Wenxia, & Dong Yin. (2022). Research on the influence of short video content marketing on consumers' purchase intention. *Xinjiang Agricultural Reclamation Economy*. 3 (4), 11-19.
- Mehrabian, A., & Russell, J. A. (1974). *An Approach to Environmental Psychology*. Cambridge: M.I.T. Press
- Qiu Fudong, & Wu Mingzheng. (2004). Research on factors influencing tourism decision-making. *Psychological Science*, 27 (5), 4-17.
- Wang Xiangning. Research on the Influence of Short Video Content Marketing on Consumers' Purchase Intention. (Doctoral dissertation, Jilin University).
- Yan Jinmin. (2021). Research on influencing factors of tourism decision-making based on social media marketing.
- Ye Yuanyuan. (2022). On the influence of short video content marketing on consumers' purchase intention. *Shopping mall modernization*. 2 (3), 3-11.

Teamwork Model for Excellence in Special Large School Office of The Basic Education Commission

**Jirat Singampimon,
Poompipat Rukponmongkol and Apichal Nuchneung**
Kamphaeng Phet Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Nging2518@gmail.com

Abstracts

The research objectives were: (1) to study the states and the problems of teamwork building among extra-large schools and the components of a teamwork to achieve excellent performance for extra-large schools (2) to develop a model for developing an excellence-oriented teamwork in extra-large schools under the Office of the Basic Education Commission; and (3) to evaluate the developed the excellence-oriented teamwork model. The research informants included the directors of the schools, the heads of the school divisions, and teachers, and scholars. The data was collected using questionnaires, workshops, connoisseurship, and public hearing and was analyzed using percentage, mean, standard deviation, and content analysis

The results showed that (1) the factors that fostered the team building were listed according to the mean scores from highest to lowest were positive and creative thinking, appropriate leadership, and conflict resolution respectively. The problem consisted of good communication between the school members, and lack of effective communication between different departments, levels or teams. (2) The developed model consisted of eight components: 1) principle, 2) objectives, 3) inputs, 4) processes that consisted of implementation of responsibilities, communication, participation, trust, leadership, conflict resolution joint decision good atmosphere and environment creativity and positive thinking, 5) Outputs, Results, and 6) success conditions. (3) Teamwork model in special large school office of the basic education commission was considered feasible and profitable at the highest level.

Keywords: Teamwork Model; Excellence in Special Large School; Basic Education Commission.

Introduction

The Twelfth National Economic and Social Development Plan (2017-2021) has been drawn up in a time of national reform and the rapidly changing global situation. There are ten strategies set out in the 12th National Economic and Social Development Plan, which are more detailed than those in the 20-year National Strategy, consisting of the six national strategies, namely strategies for enhancing and developing human capital potential, promoting and developing personnel in terms of working as a team. Executives must be known to divide work or delegate powers and distribute responsibilities to everyone in the unit. Organizations to be successful must have good cooperation. A good team comes from personnel in the unit with good coordination. In terms of working as a team, the management must realize that the success of the work is not caused by any one member in the agency alone, but from the power and cooperation, including the coordination of everyone and all parties involved. School is an

educational institution under the Education Service Area Office (Nattarida Bungthong, 2018 : 206).

There are many forms of organization development processes because each organization has different problems and environments. Success in the pursuit of strategies motivates the organization to continually and systematically improve and change, by changing the working culture will enable the organization to operate effectively and efficiently. Therefore, all resources have been mobilized for maximum benefit and work together as a team. In which the team is a sub-element of the organization, when the sub-element is effective, the organization is also effective. Therefore, organizational development focuses on finding techniques and methods to intervene in the organization in order to develop an effective group or team. One of the most important tools for organizational development is the team building technique. This is because it is an important organizational development technique that improves and increases the efficiency of teams (Covin & Kilmann, 1989 : 202–204). In addition, the improvement of working relationships by using group power helps the organization to achieve success in the work by the team members are satisfied with the work done and the coworkers are satisfied, such as Same (Poornpipat Rukponmongkol, 2019 : 231)

Teamwork is a way for members to monitor their behavior and identifying causes of action leads to improvements in overall organizational effectiveness. This is because working together as a team creates the wing of the school. It creates a good life for everyone, unless each member is developed, a good work system is implemented and also makes progress in teamwork. Therefore, teamwork techniques are widely accepted and useful for all levels of work. Because it is a harmonious combination of knowledge, abilities, experiences of members. It helps to enhance work efficiency and improve the organization so that the overall objectives of the organization achieve the highest speed. It can increase productivity where team members are satisfied with their work and satisfaction with their colleagues (Suwanna Pongpongphun, 2015 : 12).

The organization's work to be successful and effective requires the cooperation of the members in the work, the structural factors of the team such as clarity in setting objectives, clarity of assignments and the atmosphere in the team. workIn terms of management, team leaders at all levels must build a good relationship with the team, provide recognition and support, and build morale and motivation in the team. Things to consider, which are elements of working in a team include: shared goals, mutual trust, mutual respect, interaction. In addition, regular team development is a key technique that helps inefficient development work to produce excellent performance. Because teamwork is a form of management that is currently accepted as one of the most beneficial to individuals and organizations (Kamonnit Wilailang, 2016 : 2).

Developing a true team by adopting rules to achieve success, the operational aim of the focus should be on sincere openness to each other, building trust and having an appropriate mutual agreement, The purpose and suitability of the work is established, not attached to the management but rather by the members involved, creating challenges for the working group by bringing in new facts and information to support it. Work, authority should be used for benefits such as positive feedback, mutual care, reward, etc. (Katzenbach, & Douglas, 1994 : 119).

It can be seen that from the educators mentioned above, every unit is managed by working as a team. Many agencies therefore want their organizations to work efficiently. Thai educational institutions have always made an effort to promote educational institutions to

achieve excellence, referring to the project to promote schools. To have quality, such as outstanding schools, royal awards, students' academic performance higher than the specified criteria, etc. They aim to develop educational management to be of quality, excellence, equality in providing education services that are equal and standardized in accordance with the Office of the Basic Education Commission.

Research Objectives

1. To study the composition, condition, problems of teamwork for excellence in special large school office of the basic education commission.
2. To create a model and manual of teamwork for excellence in special large school office of the basic education commission.
3. To assess the model and manual of teamwork for excellence in special large school office of the basic education commission.

Literature Review

The researcher has studied documents, research papers and related literature to present them in order as follows:

1. The concepts and related management theories consist of the meaning of the theory. Definition of Organizational Management, Herzberg's Theory of Motivation, Maslow's Step Theory of Requirements, Group Behavior Theory, Quality Management Theory (PDCA), Conflict and Conflict Management, and Best Practice Theory
2. The concept of teamwork includes the definition of teamwork, the importance of teamwork, teamwork factors, teamwork elements and effective teamwork.
3. Pattern theory includes the meaning of the pattern, the type of the pattern, the examination of the pattern and the elements of the pattern.
4. The preparation of the manual contains the meaning of the manual, the good characteristics of the manual and the elements of the manual.
5. Component analysis consists of element definition, elemental analysis model, exploratory component analysis and confirmation element analysis.
6. The context of an extra-large educational institution of the Office of the Basic Education Commission
7. Related research consists of domestic research and foreign research.

Conceptual Framework

This research is a mixed research. The researcher has formulated a research conceptual framework based on the concept/theory of quality management throughout the organization, with details as follows:

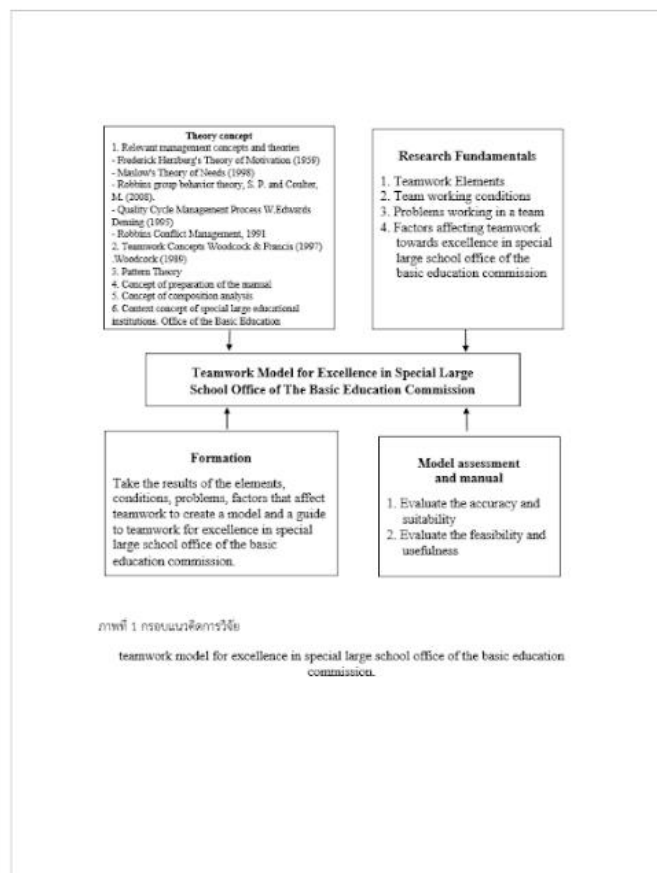

Figure 1. shows the research conceptual framework.

Research Methodology

This research uses a mixed research methodology. There are 3 steps of research methods as follows:

Step 1: Study the elements, conditions, and problems of teamwork model for excellence in special large school office of the basic education commission.

1.1 Analyze the components of teamwork towards excellence in special large school office of the basic education commission. The population is a special large school of primary and secondary education across the country under the office of the basic education commission, totaling 1,143 people. The samples were obtained by using Comrey & Lee's

conceptual group size determination method (Comrey & Lee, 1992 : 75). The total number of 500 individuals was multistage randomization. The tool used was a questionnaire. Data analyzes included mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), skew (SK), kurtosis (KU), discriminant power (r), correlation coefficient and confirmatory factor analysis.

1.2 To study the conditions, problems of teamwork model for excellence in special large school office of the basic education commission. The population is a special large school in both primary and secondary schools across the country under the office of the basic education commission, totaling 1,143 people. The number of samples used in this research were 318 people using a multistage randomization method using tables (Ymane, 1967, p.886). The tool used was a questionnaire. Data analysis included frequency distribution, percentage, mean ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.).

Step 2 Creating a teamwork model for excellence in special large school office of the basic education commission.

2.1 To study the factors of special large school office of the basic education commission by studying educational institutions with excellent practices. The data source was the administrators of 3 model schools involved in teamwork by selective method. The tool used was a semi-structured interview form. Data analysis is the content analysis of data and writing it as an essay.

2.2 Drafting a model and a manual for teamwork towards excellence in special large school office of the basic education commission by a workshop. The data source was an expert which was obtained by selectively selecting 11 people. The tools used were record forms, content analysis tables, research objectives and research conceptual frameworks. Data analysis is the analysis of content and drawing conclusions.

2.3 Examine the draft model and manual for teamwork for excellence in special large school office of the basic education commission through expert-based seminars, which were obtained from a specific selection of 9 people. The tools used for drafting and drafting manuals are workshop topics, questionnaires, to verify the correctness and suitability of the drafts and manuals. Data analysis is mean, standard deviation (S.D.), analysis. content by taking the recommendations of experts to consider the consensus and improve.

Step 3 Evaluate the model and manual for teamwork for excellence in special large school office of the basic education commission by public hearing seminars. The source of information is the information providers who are educational institution administrators, teachers and educational committees who are in special large school office of the basic education commission of 50 people. The tool used was a feasibility and usefulness assessment. Data analysis is mean, standard deviation.

Results

1. Summary of the results of the study of elements, conditions, problems of teamwork for excellence in special large school office of the basic education commission.

1.1 The results of the analysis of the composition of the model and the manual for teamwork towards excellence in special large school office of the basic education commission. From the results of the analysis of mean, standard deviation, skewness and kurtosis of the observed variables.

Table 1. shows the mean, standard deviation, skewness, and kurtosis of variables observed in models that affect teamwork to excellence in extra-large educational institutions. Office of the Basic Education Commission of the elements

Variable	$\bar{X}$	S.D.	Skewness	Kurtosis	Level
1. Clear team goals	4.37	0.46	-0.44	-0.23	High
2. Good relationship	4.39	0.47	-0.40	-0.52	High
3. Responsibilities, appropriate roles	4.42	0.45	-0.69	0.23	High
4. Coordination	4.37	0.53	-1.06	1.99	High
5. Good communication, open	4.32	0.49	-0.52	-0.09	High
6. Participation and cooperation	4.37	0.47	-0.57	-0.03	High
7. Trust and Respect	4.42	0.49	-0.47	-0.45	High
8. Proper leadership	4.41	0.53	-0.73	0.58	High
9. Conflict Resolution	4.33	0.55	-0.95	2.03	High
10. Team Decision	4.31	0.51	-0.83	2.92	High
11. Good atmosphere and environment	4.38	0.48	-0.54	-0.19	High
12. Creativity and Positive Thinking	4.40	0.46	-0.36	-0.40	High

From Table 1, the mean of the observed variables ranged from 4.31 to 4.42 and the standard deviation ranged from .45 to .55, thus being classified as normal distribution. When considering the skew distribution of the observed variables, it was found that All have negative values. and a value approaches 0, indicating a normal distribution. Shows that the information that is skewed to the left is at a high level score. The distribution of data from kurtosis considerations means that higher kurtosis means less kurtosis. The results of the analysis revealed that the highest prevalence was joint decision making, 2.92, followed by conflict resolution 2.03, and coordination 1.99, respectively.

The results of the analysis of the internal correlation coefficient in the components used to create a teamwork model for excellence in special large school office of the basic education commission. Prior to the confirmation component analysis, the researcher used the data to calculate the Inter correction coefficient of the components in order to determine the correlation characteristics of the sample for determining the suitability of the metric to be used in the analysis composition analysis by considering the relationship of the components to be analyzed From the above study, it was found that the components were related as shown in Table 2.

Table 2. shows the internal correlation coefficient between the observed variables.

185

1.2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในองค์ประกอบที่ใช้ในการสร้างรูปแบบการทำงานเป็นทีมผู้ความเป็นเลิศในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาคำนวณหาค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (inter correlation coefficient) ขององค์ประกอบ เพื่อให้ทราบลักษณะความสัมพันธ์ ของกลุ่มตัวอย่างสำหรับการใช้พิจารณาความเหมาะสมของเมตริกที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยพิจารณาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ จากการศึกษาดังกล่าวพบว่า องค์ประกอบมีความสัมพันธ์กัน ดังตารางที่ 24

ตารางที่ 24 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรสังเกตได้

	aa	bb	Cc	Dd	ee	ff	gg	hh	ii	jj	kk	ll
aa	1											
bb	.703**	1										
cc	.744**	.740**	1									
dd	.673**	.632**	.801**	1								
ee	.721**	.667**	.768**	.783**	1							
ff	.703**	.650**	.742**	.725**	.812**	1						
gg	.610**	.697**	.700**	.646**	.714**	.716**	1					
hh	.623**	.592**	.706**	.682**	.741**	.696**	.665**	1				
ii	.622**	.565**	.684**	.703**	.780**	.711**	.673**	.795**	1			
jj	.638**	.548**	.678**	.696**	.792**	.746**	.652**	.754**	.802**	1		
kk	.622**	.644**	.697**	.658**	.739**	.725**	.714**	.722**	.743**	.767**	1	
ll	.627**	.568**	.647**	.648**	.716**	.674**	.681**	.708**	.766**	.734**	.782**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

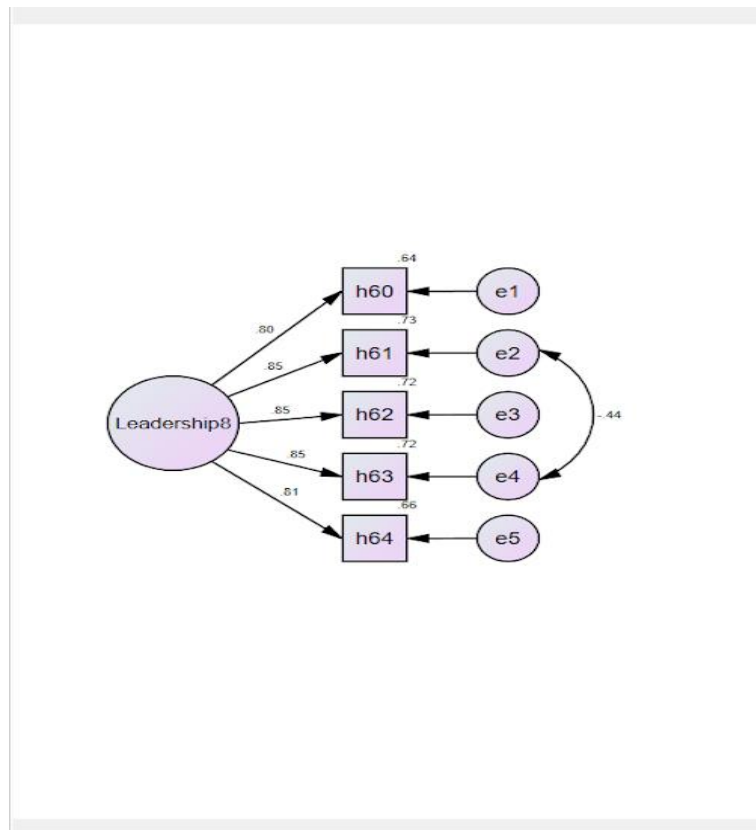
****Statistically significant at the .01 level.**

From Table 2, the results of the analysis of the internal correlation coefficient of the components of teamwork towards excellence in special large school office of the basic education commission found that the internal correlation coefficient between together of all 12 component. There was a statistically significant correlation at .01. .812 is good communication, open with participation and cooperation. The pair of variables with the lowest correlation of .548 were good relationship and joint decision making.

Table 3. shows the correlation test of the components of teamwork towards excellence in special large school office of the basic education commission.

Test statistics	Test statistics/criterion	Interpretation
KMO	.971	It is very appropriate to analyze the composition.
Bartlett's Test of Sphericity	.000	correlated

From Table 3, it was found that the results of the statistical analysis of Significant = .000 were suitable for further corroborative component analysis. The suitability of the sample should be greater than 0.5. The analysis result was .971, indicating that it was appropriate for the confirmation component analysis.

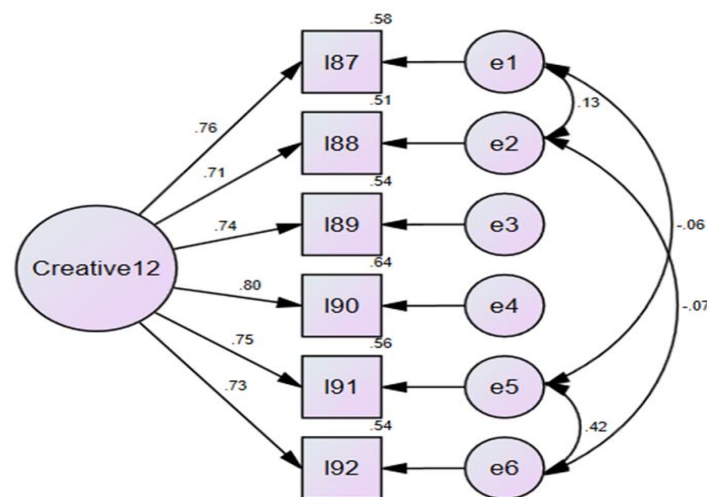

Chi-square = 6.03 df = 4 P = 0.197 CMIN/DF = 1.508 CFI=0.999
 NFI=0.996 RMSEA=0.032

Figure 2. shows the modeled as a theoretical and conceptual component of suitable leadership by analyzing AMOS program.

The model evaluation results revealed that the χ^2 value was 6.03, the number of degrees of freedom was 5, and the p-value = 0.197, which was found to be statistically insignificant. consistent with empirical data. The Comparative Fitness Index (CFI) was 0.999 (Hu, L.T. and Bentler, P.M., 1998 : 424-453). The Normal Fitness Index (NFI) was .996, stating that the fitness model was consistent with the empirical data, and the RMSEA index was .032 is considered very good (Kline, 2011 : 205), and a normal χ^2 or χ^2/df value of 1.508 is considered to be less than 3 assuming that the theoretical model is fit or not. Consistent with empirical data (Wang, & Wang, 2012 : 625-642.).

From Figure 2 showing the weight values of the components of all 5 aspects of the appropriate leadership variables, it was found that the highest value ranked number 1 was that all members respected the leadership role of the team assigning tasks and dividing the work, focusing on teamwork, leadership. And the team leader has the skills of teamwork and the leader is knowledgeable and able to drive the team to achieve the goals of a body of weight equal to .85. The second leaders motivate the team to achieve common goals. has a weight of .81. Third, the team leader responsible for showing the appropriate leadership role has a weight of .80, respectively, which is the standard value. Therefore, a model for measuring the validity of the leadership variables is appropriate, which can actually measure the five observed variables of latent variables.

Chi-square = 3.913 df = 5 P = 0.562 CMIN/DF = 0.783
CFI = 1.00 NFI = 0.997 RMSEA = 0.050

Figure 3. shows the model as a theoretical component of positive and creative thinking by analyzing the AMOS program.

The model evaluation results revealed that the χ^2 value was 3.913, the number of degrees of freedom was 5 and the p-value = 0.562, which was found to be statistically insignificant. Consistent with the empirical data, the Comparative Fitness Index (CFI) was 0.997 (Hu, L.T. and Bentler, P.M., 1998 : 424-453). The Normal Fitness Index (NFI) was 1.00, which established that the fitness model was consistent with the empirical data. An RMSEA index of .000 is very good (Kline, 2011 : 205), and χ^2 normal or χ^2/df of 0.783 is considered to be less than 3, it is inferred that the model theoretically fit or consistent with empirical data (Wang, & Wang, 2012 : 625-642.).

Figure 1 shows the weights of the six components of the positive and creative variables. It is found that the first value is the leader and the members are confident in their ability to cope with and overcome challenges. has a weight of .80. The second leader and member had a positive thinking direction with a weight of .76. The third was the leader and the member whose emotional intelligence was weighted at .75 respectively, which was the standard value.

Therefore, the corroborative component measurement model of the positive and constructive variables that can actually measure the six observed variables of latent variables.

Table 4. show a summary of the corroborative component analysis of teamwork model for excellence in special large school office of the basic education commission.

Component	Chi-square	df	p-value	CMIN/DF	CFI	NFI	RMSEA
1. Clear team goals	16.61	13	0.217	1.278	.998	.993	.024
2. Good Communication, Disclosure	53.42	39	0.062	1.370	.996	.986	.028
3. Responsibilities, appropriate roles	73.115	33	0.00	2.216	.989	.979	.050
4. Cooperation and participation	31.43	11	0.001	2.858	.990	.985	.062
5. Trust and Respect	6.030	4	0.197	1.508	.999	.966	.032
6. Proper leadership	12.99	6	0.043	2.165	.997	.994	.049
7. Conflict Resolution	11.434	8	0.178	1.429	.999	.996	.030
8. Team Decision	1.429	12	0.004	2.418	.992	.992	.054
9. Good atmosphere and environment	3.913	5	0.562	0.783	1.00	.997	.000

Table 4 summarizes the results of the 9-component corroborative analysis, and found that the 9-component CFI comparative fitness index. The values were greater than 0.90 (Hu, L.T.& Bentler, P.M., 1998 : 424-453). In order of greatest value were positive and creative thinking and 1.00 understanding and team relations, followed by appropriate leadership and the team's decision-making side is equal to .999 and the team's clear goal side is .998, respectively. The 12 components of normal fitness index (NFI) were greater than 0.90. .998 followed by positive and creative thinking .997 and team decision-making .996 respectively. If the RMSEA index is less than 0.05, the model is very suitable, if it is greater than 0.05–0.08, the model is suitable (Kline, 2011 : 205). The most appropriate components were team cohesion and relationship, and positive and creative thinking was 0.000, followed by clear team goals of 0.024 and team decision making of 0.030, respectively.

1.2 The results of the study of the condition and problems of the teamwork model for excellence in special large school office of the basic education commission. The results of the condition study consisted of 9 components: 1) clear team goals 2) aspects Good Communication, Disclosure 3) Cooperation and Participation 4) Trust and Respect 5) Appropriate Leadership 6) Conflict Resolution 7) Team Decision Making 8) Good atmosphere and environment 9) Creativity and positive thinking. The condition of teamwork model for excellence in special large school office of the basic education commission by finding the mean and standard deviation. The element with the highest mean is positive and creative thinking was followed by proper leadership, while the least mean component was conflict resolution. The overall overall results were at a high level.

From the results of the problem analysis, it was found that the model of teamwork towards excellence in extra-large educational institutions, the Office of the Basic Education Commission, with the least practice was good communication, followed by goals and cooperation and participation respectively.

2. The result of creating a teamwork model for excellence in special large school office of the basic education commission.

2.1 Study on factors of teamwork towards excellence in large school office of the basic education commission. The researcher can summarize the results of the synthesis results as follows: 1) student quality towards international excellence and Thailand 4.0, promotion of moral ethics, desirable characteristics and necessary skills in the 21st century. 2) Educational institutions set goals for international quality awards of excellence) The goals of administrators and teachers were awarded OBECA AWARDS 4) Apply the principles of participatory management 5) Have a strong organizational culture 6) Use a 6-step system Make AAR help in decision making 7) Use PLC to make decisions together.

2.2 Results of drafting a model and a manual for teamwork towards excellence in large school office of the basic education commission by workshop. It can be concluded that the elements of the teamwork model towards excellence in large-scale educational institutions, Office of the Basic Education Commission consisted of 1) principles 2) objectives 3) inputs 4) processes 5) outputs, outcomes 6) success conditions.

2.3 The results of the review of the draft model and the manual for teamwork towards excellence in a special large school office of the basic education commission consists of 6 components: 1) Principle 2) Objective 3) The input is 4M 4) The process consists of aspects Clear team goals, good communication, appropriate role responsibilities, cooperation and participation, trust and respect, appropriate leadership, conflict resolution. , the decision of the team good atmosphere and environment, creativity and positive thinking 5) outputs, outcomes 6) success conditions with the results of validation and suitability are at the highest level.

3. Assessment results of teamwork model for excellence in special large school office of the basic education commission.

Assessment results of teamwork model for excellence in special large school office of the basic education commission. The researcher conducted a feasibility and usefulness assessment in the expert opinion section. It was found that the teamwork model for excellence in special large school office of the basic education commission. These are 6 elements: 1) Principle 2) Objective 3) Input is 4M. 4) The process consists of clear team goals, good communication, disclosure, responsible roles, appropriate roles. Cooperation and participation, Trust and respect, Appropriate leadership, Conflict resolution, Team decision-making, Good atmosphere and environment, Creativity and thinking. plus 5) productivity, results 6) success conditions, feasibility check results and overall usefulness are at the highest level.

Discussion

The results of the research found that :

Part 1 The results of an analysis of elements of the teamwork model towards excellence in special large school office of the basic education commission.

1.1 Results of the study of teamwork model for excellence in special large school office of the basic education commission. It consists of 9 elements: 1) clear team goals 2) good communication and openness 3) cooperation and participation 4) trust and respect 5) appropriate leadership 6) Conflict resolution 7) Team decision making 8) Good atmosphere

and environment 9) Creativity and positive thinking. Composition (CFA: Confirm Factory Analysis) supporting documents are consistent with the research of Jiraporn Aiam (2009 : Abstract) which has studied the development of a model of team building for teachers in secondary schools as a model of team building. Teachers in developing secondary schools. Atcharaporn Donchai (2011 : Abstract) studied the academic teamwork of government teachers in the Wiang Pa Pao Kindergarten School Network Center, Chiang Rai Province, in terms of conflict resolution and team decision-making. Saksit Sisang (2014 : Abstract) studied teamwork development guidelines of local administrative organization personnel in Sam Ngam District, Phichit Province. And in line with the research of Decaro (1976 : Abstract), the study of grouping:management teams and supporting theories.

1.2 The results of the study of conditions and problems of teamwork model towards excellence in special large school office of the basic education commission. As a result of the conclusion, there are components that can be used to create a questionnaire, namely the study of conditions and problems of teamwork model towards excellence in special large school office of the basic education commission. The results of the condition analysis from using the questionnaire as a whole were at a high level. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest mean and standard deviation was positive and creative thinking consistent with the research of Jiraporn Aim-iam (2009: Abstract) studied the development of teacher team building model in educational institutions.

The study of the problem of teamwork model for excellence in extra-large educational institutions, Office of the Basic Education Commission, all 9 The component, when considering the least practical component, was good communication, consistency with the research of Natchaya Saliwong (2015 : Abstract) Problems with teamwork of teachers under Chonburi Primary Educational Service Area Office 3

Part 2 Building a Teamwork Model for Excellence in Extra-Large Educational Institutions Office of the Basic Education Commission

The results of the review of the draft model and the manual with the results of the overall validation and suitability were at the highest level consistent with the research of Aram Wattana (2018 : 173-198) studied the model of basic educational institute management towards excellence in schools under the Provincial Administrative Organization. And in line with the research results, Thanita Singbunmi (2018 : Abstract) has studied the development of a program to enhance teamwork capacity of educational personnel under the Office of Secondary Education Service Areas in the Northeastern Region.

Part 3 Assessment Results of Teamwork Model for Excellence in special large school office of the basic education commission.

The results of the model assessment, in which the researchers conducted feasibility and usefulness assessments in the expert opinion section, found that the teamwork model leads to excellence in special large school office of the basic education commission has the results of the feasibility and overall usefulness examination at the highest level consistent with the research of Aram Wattana (2018, pp. 173-198) studied the model of basic educational institution administration towards excellence in schools under the Provincial Administrative Organization. The leadership and cooperation components were also at the highest levels of feasibility and usefulness. The results of the assessment of the accuracy and suitability of the manual were also at the highest level.

New knowledge from research

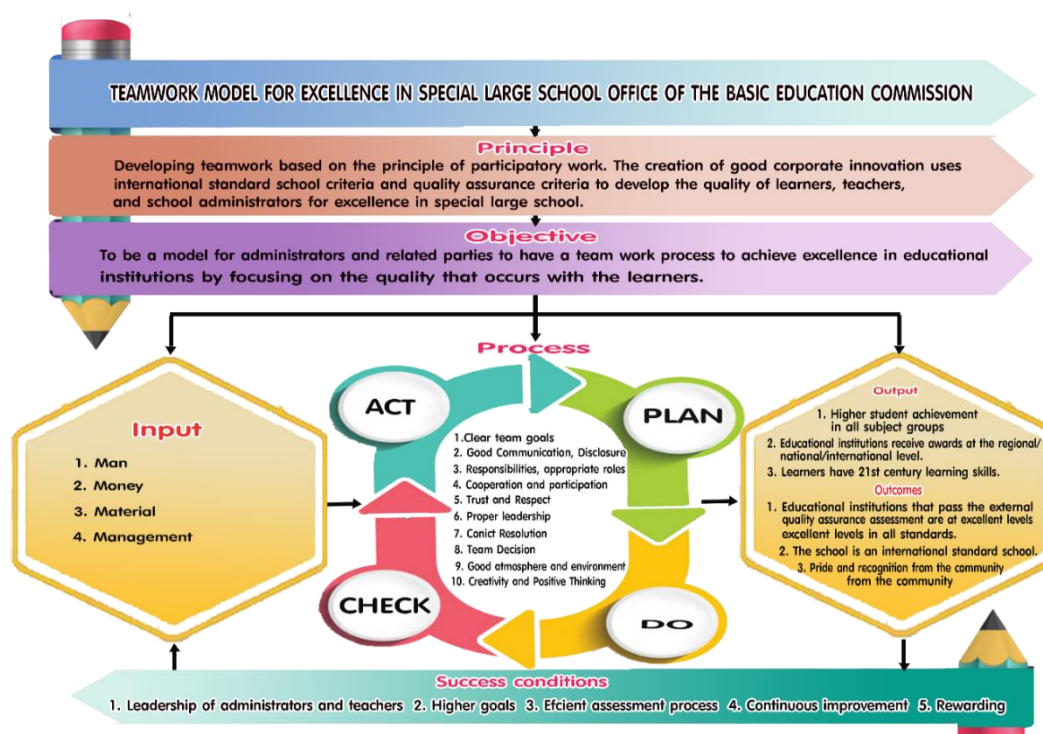

Figure 2. shows t teamwork model for excellence in special large school office of the basic education commission.

Figure 2 shows the form of teamwork towards excellence in special large school office of the basic education commission consists of 6 components, details as follows:

Component 1 Principle

Developing teamwork based on the principle of participatory work. The creation of good corporate innovation uses international standard school criteria and quality assurance criteria to develop the quality of learners, teachers, and school administrators for excellence in special large school.

Component 2 Objective

To be a model for administrators and related parties to have a team work process to achieve excellence in educational institutions by focusing on the quality that occurs with the learners.

Component 3 Input : 4 M

1. Man is the administrators, teachers and educational personnel who participate in the development by using international standard school criteria and quality assurance criteria. Must be qualified. They recognize the importance of learners and recognize teamwork towards excellence in special large school.

2. Money is an educational institution that manages the budget for the benefit of the development by determining in accordance with the plans, projects and activities of the educational institution towards excellence in special large school.

3. Material is modern, can be used effectively, materials meet the requirements of plans, projects and activities, technology networks are comprehensive and can be used effectively by working as a team to achieve excellence in special large school.

4. Management (Management) is an educational establishment with a direction of education by setting goals for common success and emphasizing students as the most important by using the concept of participatory management, PDCA processes, system theory and international standard schools, educational quality assurance. Building a good organizational culture is strengthened by working as a team to achieve excellence in special large school office.

Component 4 Process consists of the following components of teamwork:

The goals of the team are as follows: 1) Participate in setting the direction and goals of the task 2) Know the corresponding work objectives 3) Participate in the formulation of guidelines for solving the tasks of the task 4) Accept different opinions 5) Reflect Team consensus on setting goals 6) Consensus on setting goals 7) Knowing goals leading to correct action

Good communication is as follows: 1) conveying information, creating a thorough understanding 2) receiving clear information in the work 3) asking and answering questions, examining doubts openly 4) helping to solve problems frankly with sincerity 5) freely expressing thoughts and feelings 6) freely discussing different opinions 7) communicating from team members to team leaders 8) Communication between members at the same level 9) Effective communication of people from different departments at different levels or from different teams.

Responsibilities of appropriate roles are as follows: 1) Organize ways to work together 2) Cooperate in performing duties 3) Do not interfere with each other's duties 4) Work in accordance with the objectives and policies of the educational institution 5) Act accordingly 6) Responsible for completing the assigned duties within the specified time 7) Assign duties taking into account differences between individuals 8) Divide the work according to their knowledge, abilities and aptitude 9) Assign tasks to accountability equally

The aspects of cooperation and participation are as follows: 1) Collaborate to create innovations or new things by using various processes 2) Joint planning process 3) Operational process as planned 4) Joint evaluation process 5) Work improvement process 6) Operate or develop work at full capacity 7) Take part in management and coordination. Sacrifice and willingness 8) Participate in evaluation Analyze the results and determine the value of the performance 9) Ways to improve the work to be more efficient.

The aspects of trust and respect are as follows: 1) Confidence in each other's abilities 2) Trust in people willing to listen to each other 3) Respect each other's roles and duties 4) Accept each other's differences with respect Sincere 5) Ready to work together willingly 6) Everyone in the team respects each other 7) Honoring each other

Leadership aspects are as follows: 1) Responsibilities showing appropriate leadership roles 2) Assigning and dividing tasks by emphasizing teamwork 3) Having skills in teamwork 4) Knowledge and ability to drive the team Achieve organization's goals. 5) Motivate the team to work towards the common goals. 6) Have good human relations within the team.

Conflict resolution is as follows: 1) eliminating conflicts within the organization appropriately 2) solving problems that arise or reducing the severity of problems 3) using conflicts to benefit management 4) conflict management through mediation 5) Manage conflicts by compromising.

The decision-making aspects of the team are as follows: 1) There are several alternative decision-making processes 2) Considered/evaluated by co-workers involved in joint thinking 3) Problem solving to achieve objectives and goals 4) Decide by analyzing the situation together. 5) Set standards or goals for decision making 6) Evaluate decision alternatives 7) Follow decision alternatives 8) Use a 6-step AAR system as a component of decision making. 9) Use PLC to make decisions together.

The atmosphere and environment are as follows: 1) warm and friendly 2) enthusiastic 3) work seriously and sincerely 4) aware of the environment that participates in the work 5) work interchangeably with sacrifice 6) Forgive when errors occur in operation.

The aspects of positive and creative thinking are as follows: 1) having a progressive thinking direction, keeping up with the changes 2) having positive hopes towards goals resulting in commitment to work 3) optimism and expecting good results Among the obstacles 4) Confidence in one's ability to cope with challenges 5) Emotional intelligence 6) Emotional control, mental stability, optimism 7) Beliefs or attitudes (Mindset), building culture. good organization.

Component 5

Output is as follows : 1) Higher student achievement in all subject groups 2) Educational institutions receive awards at the regional/national/international level. 3) Learners have 21st century learning skills.

Outcomes is as follows : 1) Educational institutions that pass the external quality assurance assessment are at excellent levels in all standards. 2) The school is an international standard school. 3) Pride and recognition from the community

Component 6 Success conditions

Success conditions are as follows : 1) Leadership of administrators and teachers 2) Higher goals 3) Efficient assessment process 4) Continuous improvement 5) Rewarding

Conclusion

Teamwork model for excellence in special large school office of the basic education commission consists of 6 components: 1) Principle 2) Objective 3) Input 4) M 4) The process consists of clear team goals aspect, good communication and openness aspect, appropriate role responsibility aspect, cooperation and participation aspect, trust and respect aspect, appropriate leadership aspect, Conflict Resolution, Team Decision Making, Good Atmosphere and Environment, Creativity and Positive Thinking 5) Productivity Outcome 6) Success Conditions.

Recommendation

Suggestions for utilizing the research results

From the research results of teamwork model for excellence in extra large educational institutions under the Office of the Education Commission, the accuracy, suitability, feasibility and usefulness were at the very highest level. Therefore, suggestions for applying the research results are as follows:

1. Education policy : It provides information for educational administrators to be able to guide the management of the effective use of the teamwork model for excellence at the school district level and also guide the unit. Other tasks can be applied again.

2. Area level and educational institutions. : It is information for educational institution administrators to have guidelines for managing the teamwork of personnel in

educational institutions to achieve excellence, resulting in schools to be strengthened with quality and efficiency and can also be applied in schools large with many educational personnel

3. Personnel level : Teachers or educational personnel have learned to develop teamwork, self-development for excellence in work and create unity among the faculty.

4. Teamwork model for excellence in extra-large educational institutions, Office of the Basic Education Commission, can be applied to educational institutions of all sizes, whether small, medium and large schools. To improve the quality of education that is beneficial to teachers and students

Suggestions for further research

The model of teamwork for excellence in extra-large educational institutions under the Office of the Education Commission was a blended research model. The model was not tested. Therefore, recommendations for further research should be as follows:

1. This research has not tried the model and has not been used in practice, so the next research should try the model and apply the model to real situations. and evaluate the implementation of this developed model.

2. There should be a study of factors affecting teamwork model for excellence in extra-large educational institutions, Office of the Basic Education Commission.

3. Should conduct qualitative research on teamwork model for excellence in extra-large educational institutions, Office of the Basic Education Commission.

References

- Aram Wattana. (2018). *The model of educational institution management towards excellence in schools under Provincial Administrative Organization*. Doctor of Education Program. Department of Educational Administration. Nakhon Sawan Rajabhat University.
- Atcharaporn Donchai. (2011). *Academic teamwork of government teachers in the network center. Wiang Pa Pao Kindergarten Chiang Rai Province*. Educational Administration. Graduate School. Chiang Mai University.
- Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1992). *A first course in factor analysis*. (2nd ed.). Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Covin, T.J. and R.H. Kilmann. (1989). *Corporate Transformation: Revitalizing Organization for a Competitive World*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Decaro, J. J. (1976). *Group management: The administrative team and supporting theory*. *Dissertation Abstracts International*, 37 (3), 1321.
- Hu, L., & Bentler, P. M. (1998). Fit Indices in Covariance Structure Modeling: Sensitivity to Underparameterized Model Misspecification. *Psychological Methods*, 3, 424-453.
- Jiraporn Emiam. (2009). *Development of a model of building a team of teachers in educational institutions at the level of Secondary education*. Doctor of Education degree. Department of Educational Administration and Development Mahasarakham University.
- Kamonnit Wilailang. (2016). *The efficiency of working as a team of school teachers. Under the Rayong Provincial Administrative Organization*. Master of Education Program. Department of Educational Administration, Faculty of Education Burapha University.
- Katzenbach John R. & Smith Douglas, (1994). *The Wisdom of Teams*. New York: Harper Collins.

- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling*. (3rd ed). New York, N: The Guilford Press.
- Natchaya Saliwong. (2015). *Problems in teamwork of teachers under the Educational Service Area Office*. Chonburi Primary School District 3. Master of Education Program. Department of Educational Administration. Faculty of Education Burapha University.
- Nattarida Bungthong. (2018). Teamwork performance that affects human resource management.school administrators Khlong San District Office under Bangkok *Journal of Educational Administration, SWU*, 15, (28), January - June 2018.
- Poompipat Rukponmongkol. (2019). *Principles, theory and practice in educational administration*. (1st printing) Kamphaeng Phet: Kriengkraipanich.
- Saksit Seesang. (2014). *Guidelines for the development of teamwork of the personnel of the administrative organization. Local in the area of Sam Ngam District, Phichit Province*. Master of Public Administration Program in Public Administration. Phibunsongkhram Rajabhat University.
- Suwanna Pongpongpool. (2015). *Teamwork affecting academic administration of educational institutions under Pathum Thani Primary Educational Service Area Office, District 2*. Master of Education Degree Program. Department of Educational Administration. Faculty of Industrial Education. Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
- Thanita Singbunyumi. (2018). *Development of a program to enhance teamwork performance of personnel*. Educational under the Office of Secondary Education Service Areas in the Northeastern Region. Master of Education degree program. Department of Education and Development Administration. Maha Sarakham University.
- Wang, W. & Wang, Y. (2012). The stickiness intention of group-buying websites: The integration of the commitment–trust theory and e-commerce success model. *International Journal of Information Management*, 53, 625-642.

การใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการเขียน
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
**Using a Project-Based Teaching Method to Develop Writing Skills
of Matthayom 5 Students**

ทศวรรษ แซ่จิ่ง และ อนงนาฏ เพชรประเสริฐ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Todsawad Sea-jung and Anongnad Petchprasert

Ramkhamhaeng University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: 6312590007@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา (1) ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการเขียนในวิชาภาษาอังกฤษของผู้เรียน และ (2) ทศนคติก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน ซึ่งเป็นการวิจัยแบบทดลอง (experimental research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 ห้องที่ 3 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ และ ห้อง 6 แผนการเรียนภาษาอังกฤษ - คณิตศาสตร์ โรงเรียนสิริรัตนธร กลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ด้านการเขียนผ่านการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน แบบประเมินการเขียนภาษาอังกฤษ และแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนการเขียนภาษาอังกฤษผ่านการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน การวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้เรียนที่เรียนการเขียนภาษาอังกฤษผ่านการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐานมีระดับผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับ “ดี” คะแนนเฉลี่ย 3.5 (2) ผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียนการเขียนภาษาอังกฤษผ่านการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐานอยู่ในระดับ “เห็นด้วย” ทุกรายการ ($M = 4.03$, $S.D. = .18$)

คำสำคัญ: การเขียนภาษาอังกฤษ; ผลสัมฤทธิ์; การจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน

Abstracts

This research is experimental research. The objectives were (1) to study the achievement of students' writing skills in English subjects, and (2) to study the attitudes of students towards the project-based teaching and learning management. The population of this research was eleventh grade students at Sirirattathorn School. The samples of the research consisted of 84 students from Science – Mathematic and English – Mathematic programs selected by purposive sampling during their second semester in the 2021 academic year. The instruments used for collecting data in this research were a lesson plan, an English writing rubric, and a questionnaire. The data were analyzed with descriptive statistics: mean and standard deviation.

The findings were as follows: (1) the students learning English writing through the Project-Based Learning method had learning achievement at the high level, and (2) the students' attitudes towards the Project-Based Learning method were at the positive levels across the selected aspects.

Keyword: English Writing; Achievement; Project-Based Learning

บทนำ

การใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารถือเป็นภาษาสากลที่ใช้ทั่วโลก ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษ และได้จัดให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ในห้องเรียนไปปรับใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นผู้เรียนจะต้องได้รับการฝึกทักษะทางภาษาทั้ง 4 ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน และให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้เหมาะสมตามวัย (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 43) โดยเฉพาะทักษะด้านการเขียนที่ถือเป็นทักษะที่สำคัญและมีความยากมากที่สุด เพราะการเขียนจำเป็นต้องใช้ความรู้ในหลาย ๆ ด้าน เช่น ทางด้านไวยากรณ์ คำศัพท์ รวมถึงการใช้สำนวนภาษาเพื่อให้ผู้เขียนสามารถสื่อความคิดของตนออกมาได้ (วิไลพร ธนสุวรรณ, 2530 : 46) นอกจากนั้นทักษะการเขียนยังเป็นทักษะสลับซับซ้อน และต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง จึงจะทำให้ผู้เรียนสามารถเขียนได้ถูกต้อง และสามารถพัฒนาทักษะการเขียนของตนให้ดียิ่งขึ้น

การเขียนคือการถ่ายทอดองค์ความรู้ ความคิดหรือข้อความได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงที่สุดเพราะข้อความที่ได้ถูกเขียนนั้นสามารถส่งต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุดไม่จะเป็นการเขียนบทความลงในหนังสือหรือในเว็บล็อก ต่าง ๆ และมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องสื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจตามที่ผู้เขียนต้องการ

ในปัจจุบันระบบการศึกษาได้มีการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเน้นสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (21st Century Competencies) โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในการเรียนรู้ (Self-Directed Learning)

มีความคิดสร้างสรรค์เพื่อให้สามารถสร้างนวัตกรรมให้ตอบสนองกับความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องเน้นไปที่กระบวนการเรียนรู้มากกว่าความรู้เพียงอย่างเดียว

การเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน เป็นวิธีการสอนที่เห็นความต้องการของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติและสามารถประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การทำโครงงานยังกระตุ้นให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพิ่มพูนความรู้ด้านคำศัพท์และไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ และผู้เรียนสามารถแสดงออกทางความคิดได้อีกด้วย (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2552 : 54, กุศยา แสงเดช, 2545 : 92 และละเอียด จุฑานันท์, 2543 : 1)

ในทางปฏิบัตินั้น การทำโครงงานเป็นการบูรณาการเพื่อให้เกิดชิ้นงานด้วยขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน ดังนั้นผู้เรียนจึงได้รับประโยชน์และนำไปสู่ผลงาน และทำให้ผู้เรียนรู้สึกภาคภูมิใจกับผลงานที่สร้างขึ้นด้วยตนเองผ่านประสบการณ์ในการค้นคว้าหาข้อมูล ซึ่งผู้เรียนต้องใช้ภาษาในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทำให้เกิดการบูรณาการทักษะทางภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ ผู้เรียนยังได้รับประสบการณ์การใช้ภาษาอังกฤษจากการใช้ภาษาเพื่อการค้นคว้า (ฟิลลิป, เบอร์วูด, และดันฟอร์ด, 2544 : 14-16)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในโลกที่การติดต่อสื่อสารทำได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะทักษะการเขียน ซึ่งจำเป็นต้องใช้ประสบการณ์ในการใช้ภาษา และการเขียนเป็นอย่างมาก ดังนั้นนักวิชาการจึงคิดค้นวิธีการต่าง ๆ ที่สามารถพัฒนาทักษะการเขียนของผู้เรียน หนึ่งในวิธีการที่มักจะถูกนำมาใช้และมีประสิทธิภาพ คือการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและมีผลงานอย่างเป็นรูปธรรม งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนได้มีทักษะการเขียนที่ดียิ่งขึ้นในหัวข้อต่อไป และผู้ทำวิจัยคาดหวังว่างานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการเขียนในวิชาภาษาอังกฤษของผู้เรียน
2. เพื่อศึกษาทัศนคติก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็น

ฐาน

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สำหรับผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อให้การดำเนินการวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสิริรัตนาร ปีการศึกษา 2564 จำนวน 11 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 442 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสิริรัตนาร ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 84 คน ซึ่งเป็นการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนภาษาอังกฤษผ่านการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน จำนวน 1 แผน
2. เกณฑ์สำหรับการประเมินงานเขียนภาษาอังกฤษ
3. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้การเขียนภาษาอังกฤษผ่านการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ และคณิตศาสตร์ - ภาษาอังกฤษ จำนวน 84 คน ใช้ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ 6 คาบคาบละ 50 นาที เป็นระยะเวลา 3 สัปดาห์

1. ออกแบบและสร้างเกณฑ์การประเมินเพื่อเป็นเครื่องมือในการวัดและประเมินความสามารถของผู้เรียน โดยดัดแปลงมาจากเกณฑ์การประเมินของ เจคอบส์และคณะ (1981 : 69-105) และเริ่มจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ทั้งสิ้น 6 คาบเรียน เป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์

2. เริ่มจัดการเรียนการสอนโครงงานเป็นฐานตามแผนที่ได้วางไว้ ใช้เวลาทั้งสิ้น 3 สัปดาห์ ผู้วิจัยจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ แบบโครงงานเป็นฐาน (Piboon, 2015 : 34-35) โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1.) ขั้นเตรียมความพร้อม ให้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าข้อมูลต่างที่เกี่ยวข้องกับประเด็นและหัวข้อที่กำหนด อภิปรายร่วมกันในกลุ่ม และเลือกหัวข้อที่จะศึกษาร่วมกัน 2.) ขั้นค้นคว้า ผู้เรียนเตรียมเนื้อหาจากการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่คุณสอนกำหนดให้และจากแหล่งอื่น ๆ จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมได้มารวบรวมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมชั้น รวมถึงครูผู้สอน ผู้สอนมีการตรวจสอบข้อมูลของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

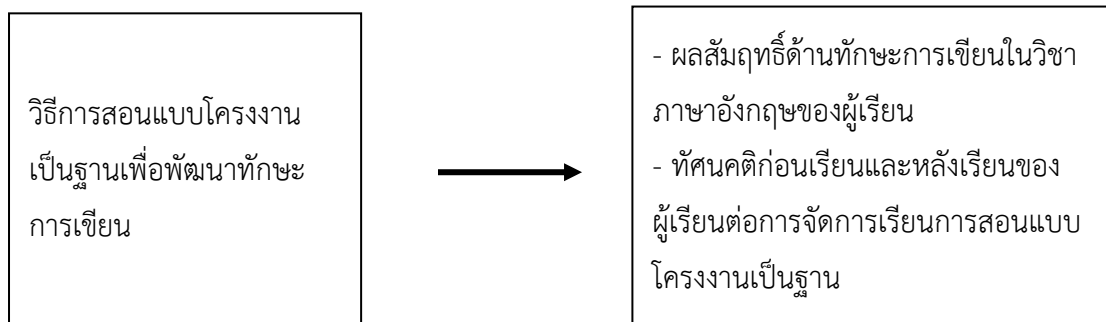
และให้คำแนะนำ 3.) วิเคราะห์ข้อมูล หลังจากที่ได้ผู้เรียนได้รับคำแนะนำ แล้วนำข้อแนะนำไปแก้ไขปรับปรุงก่อนจะสรุปรวบรวม โดยเน้นการใช้คำและภาษาในการวิเคราะห์ ข้อมูล ผู้เรียนลงมือเขียนข้อมูลที่จะใช้นำเสนอ โดยผู้สอนคอยช่วยเหลือแนะนำ หลังจากนั้น ผู้เรียนลงมือสร้างผลงานที่น่าเสนอ 4.) ขึ้นผลิต ผู้เรียนเตรียมความพร้อมในการนำเสนอดำเนินการนำเสนอ ผู้สอนช่วยให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงก่อนการนำเสนอ 5.) ขั้นตอนความคิด ขณะที่นำเสนอเพื่อนร่วมชั้นร่วมกันซักถาม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานที่น่าเสนอ หลังจากนั้นผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่เขียนมานำเสนอในรูปแบบโปสเตอร์

3. หลังจากที่น่าเสนอ Poster แล้ว ผู้สอนให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการประเมิน เช่น เพื่อนต่างกลุ่ม ครูผู้สอนรายวิชาอื่น ๆ ผู้สอนสรุปผลการประเมินผลโครงการงานของผู้เรียน

4. ผู้วิจัยประเมินผลและให้คะแนนการทำโครงการเพื่อวิเคราะห์

5. นักเรียนตอบแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการเรียนการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้การจัดเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีคะแนนการเขียนในแต่ละด้านอยู่ในระดับ ‘ดี’ และ ‘ดีมาก’

ตาราง 1 ผลคะแนนโครงงานการเขียนภาษาอังกฤษ

ทักษะที่ต้องการประเมิน	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
เนื้อหา	1.00	4.00	3.16	.98
การเรียบเรียง	2.00	4.00	3.38	.69
การใช้คำศัพท์	3.00	4.00	3.77	.42
การใช้ภาษา	3.00	4.00	3.55	.51
กลไกทางภาษา	3.00	4.00	3.61	.50
ผลคะแนนรวม	3.17	3.78	3.50	.23

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการวิเคราะห์ คะแนนจากการทำโครงงานต่อการเรียนการเขียนอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดี ($M = 3.16$, $S.D. = .98$) คะแนนเฉลี่ยการเรียบเรียงอยู่ในระดับดี ($M = 3.38$, $S.D. = .69$) คะแนนเฉลี่ยการใช้คำศัพท์อยู่ในระดับดีมาก ($M = 3.77$, $S.D. = .42$) คะแนนเฉลี่ยการใช้ภาษาอยู่ในระดับดีมาก ($M = 3.55$, $S.D. = .51$) คะแนนเฉลี่ยกลไกทางภาษาอยู่ในระดับดีมาก ($M = 3.61$, $S.D. = .50$)

จากคะแนนทั้งหมดจะเห็นได้ว่าผู้เรียนทำผลงานได้ในระดับดีถึงดีมาก และจากการสรุปคะแนนจะพบว่าค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านเนื้อหานั้นค่อนข้างสูง โดยมีค่าอยู่ที่ .98 เนื่องจากมีคะแนนต่ำสุด ที่ 1 คะแนน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนต่อการเรียนการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน

ตาราง 2 การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น

คะแนนเฉลี่ยต่ำสุด	คะแนนเฉลี่ยสูงสุด	คะแนนเฉลี่ยรวม	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
3.72	5.00	4.03	.18	เห็นด้วย

จากตาราง 2 พบว่าผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความคิดเห็นต่อการเรียนการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานว่ามีการอธิบายอย่างเป็นขั้นเป็นตอนชัดเจน ให้คำปรึกษาอย่างทั่วถึง หัวข้อที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนมีความน่าสนใจ เป็นประโยชน์ และเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน อีกทั้งกิจกรรมยังมีความหลากหลาย ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่ศึกษามากขึ้น และสร้างแรงจูงใจในการเขียนภาษาอังกฤษของผู้เรียน ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมชั้น ทักษะการทำงานเป็นทีม และการเขียนเพิ่มมากขึ้น โดยรวมแล้วผู้เรียน มีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนการเขียนผ่านการจัดการเรียนการสอนรูปแบบโครงงานเป็นฐานอยู่ที่ระดับเห็นด้วย ($M = 4.03$, $S.D. = .18$) ผู้เรียนมีความคิดเห็นตรงกันว่าการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานผู้สอนให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลผู้เรียนในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($M = 4.30$, $S.D. = .79$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทำโครงงานการเขียนภาษาอังกฤษเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน สามารถอภิปรายผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1. จุดประสงค์งานวิจัยข้อ 1 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการเขียนในวิชาภาษาอังกฤษของผู้เรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนรูปแบบโครงงานเป็นฐาน จำนวน 84 คน 18 กลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียนภาษาอังกฤษรวมทุกด้านในระดับ ‘ดี’ แสดงว่าการจัดการเรียนการสอนรูปแบบโครงงานเป็นฐานมีผลต่อความสามารถในการเขียนของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนได้รับมอบหมายให้จัดทำโครงงาน

นอกจากนี้ การสังเกตโดยผู้วิจัยพบว่า ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มมีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากภายนอกห้องเรียนเพื่อนำข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้าได้มาเป็นข้อมูลสำหรับการเขียนของตนเอง ดังนั้นการเรียนการสอนรูปแบบโครงงานเป็นฐานจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการสืบเสาะ (Process of Inquiry) ซึ่งผู้เรียนต้องอาศัยทักษะการคิดขั้นสูงที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งอาจให้มีส่วนช่วยส่งเสริมในการพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียน (ทิตินา แคมณี, 2561 : 54)

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่าผู้เรียนที่อยู่ในกลุ่มที่มีคะแนนในการเขียนภาษาอังกฤษด้านเนื้อหาอยู่ในระดับปรับปรุง จำนวน 1 กลุ่ม ซึ่งที่ทำให้ได้คะแนนในระดับดังกล่าวอาจมาจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือค้นคว้าและลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการกลุ่มทำให้สมาชิกบางส่วนอาจไม่เข้าใจข้อมูลหรือเนื้อหาที่กลุ่มของตนเองกำลังศึกษาอย่างถูกต้องนอกจากนั้นการให้ความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมอาจมีความแตกต่างกัน หากผู้เรียนมีระดับความสนใจที่แตกต่างกัน ในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบโครงงานเป็นฐาน

2. ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยผ่านการจัดการเรียนการสอนรูปแบบโครงงานเป็นฐานอยู่ในระดับเห็นด้วย จากผลการวิเคราะห์ พบว่าความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับหลักการของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานที่เน้นให้ผู้เรียนได้เป็นผู้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกและคอยช่วยเหลือสนับสนุนผู้เรียน ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุให้ผู้เรียนมีความคิดเห็นที่ผู้สอนคอยให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลผู้เรียนในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับ Piboon Sukvijit Barr (2015 : 34-35) และข้อมูลต่าง ๆ และสื่อการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนจัดทำมาใช้ในแต่ละขั้นมีส่วนช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจต่อเนื้อหาและกระบวนการศึกษาค้นคว้าได้เป็นอย่างดีที่ผู้เรียนส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นไว้

จากการศึกษาครั้งนี้ สามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนรูปแบบโครงงานเป็นฐานที่มีการกำหนดขั้นตอนที่ชัดเจนมีความช่วยเหลือดูแลในการทำงานแต่ละขั้นตอนอย่างใกล้ชิดโดยผู้สอน และมีหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในด้านการเขียน การจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบตามแผนที่ได้วางไว้ และช่วยพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นอีกด้วย (สุริยา จันทรเนียม, 2541 : 19-20)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอน

1.1 ควรคำนึงถึงช่วงเวลาในการทำโครงงานให้เหมาะสม ซึ่งควรเป็นช่วงที่ผู้เรียนไม่มีกิจกรรมอื่น ๆ เข้ามาแทรก หรือเป็นช่วงเวลาใกล้สอบ เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้เวลาเต็มที่ในการเรียนรู้ผ่านการทำโครงงาน

1.2 ควรมีการเปรียบเทียบการเรียนการสอนการเขียนภาษาอังกฤษแบบโครงงานเป็นฐานกับการจัดการเรียนการสอนแบบอื่น ๆ

1.3 ควรเลือกเนื้อหาให้มีความเหมาะสมกับความสนใจของผู้เรียน หรือให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเลือกหัวข้อในการทำโครงการ เพื่อให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการศึกษาค้นคว้า

1.4 ในการวางแผนควรมีแผนสำรองและสามารถยืดหยุ่นเวลาสำหรับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด โดยเฉพาะ ช่วงการแพร่ระบาด COVID-19 ซึ่งส่งผลกระทบเป็นอย่างมากในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

1.5 ควรมีการสำรวจความสนใจของผู้เรียนที่ต้องการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน และช่วยสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีความสนใจการศึกษาและค้นคว้าหาข้อมูล

1.6 ควรให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการประเมินงานเขียนของผู้เรียน เพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงในการประเมิน โดยอาจจะมีการให้ครูท่านอื่น คณะผู้บริหาร หรือผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการประเมิน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เรียน

2.1 ผู้เรียนควรทำความเข้าใจถึงบทบาทของผู้เรียน ผู้สอนและบรรยากาศในชั้นเรียนในการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการเป็นฐาน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 การจัดการเรียนการสอนแบบโครงการเป็นฐาน ผู้สอนลดบทบาทของตนเป็นผู้อำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเอง ผู้เรียนจึงควรขอคำปรึกษาจากผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ

2.3 ผู้เรียนควรดำเนินงานตามกำหนดการเพื่อให้กระบวนการในการจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามที่วางแผนไว้

3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ผู้วิจัยสามารถศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอื่น ๆ เช่นการฟัง พูด หรืออ่าน ผ่านการจัดการเรียนการสอนรูปแบบโครงการเป็นฐาน

3.2 ผู้วิจัยสามารถใช้การจัดการเรียนการสอนรูปแบบโครงการเป็นฐานเพื่อศึกษาทัศนคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

3.3 ผู้วิจัยสามารถศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนรูปแบบอื่นในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ.
- กุศยา แสงเดช. (2545). *ภาษาอังกฤษ ภาคปฏิบัติสำหรับครูประถมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: แม็ค.
- ทิตินา แชนนี. (2545). *วิธีการสอนแบบสำหรับครูมืออาชีพ*. กรุงเทพมหานคร : เท็กซ์ แอน จอร์นัลพับลิ เคชั่น จำกัด.
- ฟิลลิป, เบอร์วูด, และตันฟอร์ด. (2544). *โครงการภาษาอังกฤษกับเด็ก. แปลจาก Projects with Young Learners โดย เฉลียวศรี พิบุลชล*. กรุงเทพมหานคร: หน้าต่างสู่โลกกว้าง
- ละเอียด จุฑานันท์. (2543). *การเรียนรู้จากการทำโครงการ*. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.
- วิไลพร ธนสุวรรณ. (2530). *เทคนิคการสอนภาษาอังกฤษ*. เอกสารประกอบการสอนกระบวนวิชา ED.SEC 451: ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2552). *จิตวิทยาการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุริยา จันทร์เนียม. (2541). *โครงการภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาศักยภาพและคุณลักษณะของผู้เรียน*. ปรินญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Jacob, Holly L. (1981). *Testing ESL Composition*. Rowley: Newbury House.
- Piboon Sukvijit Barr. (2015). *The Effects of Project- based Reading Instruction on English Reading Ability and Intercultural Communitive competence of Undergraduate Students*. Bangkok: Chulalongkorn University.

แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไมซ์ในบริบท-ของพื้นที่อำเภอหัวหิน

MICE; Business Tourism Management Concept in the Context of Huahin District

สมชาย กระแจะเจิม, อธิษฐ์ สิริวรศิริ,

จิตติมา ให้อยอง และ สุพัตรา ยอดสุรางค์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์วิทยาเขตวังไกลกังวล

Somchai Krajaejerm, Athithat Sirawaritsara,

Thitima Holomyong and Supattra Yodsurang

Rajamongala University of Technology Rattanakosin (RMUTR)

Wang Klai Kangwon Campus

Corresponding Author, Email: krajaejersomchai@gmail.com

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไมซ์ เป็นธุรกิจการจัดงานที่มอบโอกาส และประสบการณ์ให้กับผู้เข้าร่วมงาน ได้มีเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และสร้างโอกาสทางธุรกิจเพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนทุกอุตสาหกรรมของไทยต่อไปในอนาคต เป็นอุตสาหกรรมที่พัฒนาการจัดงานทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการประชุมบริษัทและสมาคม ทั้งในระดับองค์กร ภูมิภาค ไปจนถึงระดับนานาชาติ เป็นการจัดงานที่มุ่งเน้นบริการนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมการประชุมและงานแสดงสินค้าเป็นหลัก ซึ่งส่วนใหญ่ล้วนเป็นกิจกรรมที่สำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ (1) เพื่อนำเสนอความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไมซ์ (2) เพื่อทบทวน อธิบายและวิเคราะห์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไมซ์ (3) เพื่อสำรวจความพร้อมการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไมซ์ในพื้นที่อำเภอหัวหินและ(4)เพื่อนำเสนอประเด็นการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไมซ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่อำเภอหัวหินการศึกษาในครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาเอกสารและใช้วิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลแบบแก่นสาระข้อเสนอในการศึกษานี้คือ แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไมซ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่อำเภอหัวหินควรเริ่มที่ระดับ โดยเริ่มจาก การส่งเสริมธุรกิจการจัดการประชุมขององค์กร และการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลเป็นลำดับแรก และเมื่ออำเภอหัวหินสามารถสร้างความพร้อมทางกายภาพเพิ่มในส่วนของการส่งเสริมการจัดการประชุมนานาชาติ และการจัดการแสดงสินค้าและนิทรรศการเป็นลำดับต่อไป

คำสำคัญ: การจัดการการ; การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไมซ์; อำเภอหัวหิน

Abstracts

MICE business tourism. It is an event business that offers opportunities and experiences for the participants to have a forum to exchange knowledge and create business opportunities to be the driving force for all industries in Thailand in the future. It is an industry that develops business events related to corporate and association meetings. Both at the corporate, regional and international level. It is an event mainly aimed at serving business people attending conventions and trade shows. Most of which are activities that are important to the country's economy. This article has four objectives: (1) to present knowledge and understanding of MICE business tourism management concept; (2) to review, explain and analyze MICE business tourism management. (3) to survey the readiness of MICE business tourism in Hua Hin District and (4) to present the issue of MICE business tourism management that is suitable for the Hua Hin District area. The data was collected by studying the documents and using the quintessential data analysis and synthesis method. The management of MICE business tourism suitable for the area in Hua Hin District should start at a level. Starting from the promotion of corporate meeting business and tourism as a reward first. And when Hua Hin District can build physical readiness, it will add to the promotion of international conferences and exhibitions and exhibitions next.

Keywords: Management, MICE; Business tourism, Huahin District

บทนำ

ในปัจจุบัน การท่องเที่ยวได้รับความนิยมมากขึ้น เพราะ lifestyle ของคนพัฒนาไปเป็นแบบ Modern รูปแบบการท่องเที่ยวในปัจจุบันการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และเน้นความยั่งยืน มีการผสมผสาน วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา และความเป็นไทยเพื่อสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวกระจายไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว ในเมืองรองมากขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งภาครัฐและเอกชนได้มีมาตรการสนับสนุนและกระตุ้นการท่องเที่ยว จากนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยเฉพาะการท่องเที่ยวในเมืองรองเพื่อการกระจายและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ส่งผลให้รายได้จากการท่องเที่ยวเมืองรองในปี 2564 มีอัตราเพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 24.91 ซึ่งมากกว่าปี 2563 ที่ผ่านมาอย่างสูง ทั้งนี้ หากพิจารณาจากสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวเมืองรองในช่วงปี 2561 เป็นต้นมานั้น พบว่ามีค่าเฉลี่ยสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวเมืองรองอยู่ที่ร้อยละ 16.3 ซึ่งยังต้องดำเนินการกระตุ้น และสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวในเมืองรองมากยิ่งขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้มีอัตราส่วนรายได้ จากการท่องเที่ยวเมืองหลักร้อยละ 80 และเมืองรองร้อยละ 20 อีกทั้งประเทศไทยยังคงต้องให้ความสำคัญ ในการส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองรองอย่างต่อเนื่อง การประชุม เฉพาะกิจของกลุ่มบุคคลหรือองค์กรการจ้ดนำเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลแก่พนักงานการประชุมโดย สมาคม และองค์กรระดับนานาชาติ และการจัดงานแสดงสินค้า ส่วนการท่องเที่ยวเป็น วัตถุประสงค์รอง (ยาวลักษณ์

ชาวบ้านโพธิ์, 2560 : 56-65) การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ (Business Tourism) คือการท่องเที่ยวเพื่อการประชุมนานาชาติ การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล และการท่องเที่ยวเพื่อจัดนิทรรศการนานาชาติ โดยมี วัตถุประสงค์การเดินทางเพื่อธุรกิจเป็นหลัก การท่องเที่ยวเป็นรอง เช่น ติดต่อประสานงาน เจรจาธุรกิจ เช่นสัญญาธุรกิจ ฝึกอบรม ประชุม สัมมนา การจัดนิทรรศการหรืองานแสดงสินค้า เป็นต้น แต่อาจมีระยะเวลาในการหยุดพักผ่อน 2 - 3 วัน แทรกอยู่ในการเดินทางนั้น (ณัฐกานต์ รัตนพันธุ์ และคณะ, 2560 : 66- 78) “MICE” (Meeting, Incentive, Convention, และ Exhibition) คือธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการจัดประชุมบริษัทข้ามชาติ การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล การประชุมนานาชาติ และการจัดนิทรรศการไมซ์เป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (สุนทรี ทับมาโนช, 2562 : ออนไลน์) ทั้งนี้ ในการพัฒนาเมือง MICE ได้นั้น จำเป็นที่จะต้องมียอดประกอบสำคัญ ทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน ความมั่นคงและปลอดภัย ภาพลักษณ์และสิ่งดึงดูดใจ สิ่งอำนวยความสะดวก การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่อยู่ในท้องถิ่น บุคลากรด้าน MICE หัวหินจึงสามารถเป็นศูนย์กลางทางการท่องเที่ยว และเป็นจุดหมายยอดนิยมสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเพื่อสัมผัสวัฒนธรรม และขนบวิถีแบบดั้งเดิม อีกทั้ง มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวเชิงธุรกิจจำนวนมาก ทั้งสแนมบินนานาชาติ โรงแรม ระดับ 4 – 5 ดาว เป็นต้น ด้วยเหตุนี้หัวหินจึงเป็นตัวอย่างของการพัฒนาเมืองไปสู่ MICE City ได้เป็นอย่างดี ธุรกิจใช้ประโยชน์จากรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไป และการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไมซ์ได้รับความสนใจและได้รับการสนับสนุน เนื่องจากเป็นการท่องเที่ยวที่มีแนวคิดของการบูรณาการความร่วมมือระหว่าง ภาคเอกชน ภาครัฐ และชุมชน ด้วยเหตุนี้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไมซ์ จึงเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ที่เป็ความคาดหวังของหลายภาคส่วน (เอกชน รัฐ และชุมชน) และหากเกิดขึ้นได้จริง จะสร้างประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ และสังคมได้อย่างประมาณค่าไม่ได้ ในปี 2562 ประเทศไทยประสบความสำเร็จอย่างมากในการดึงดูดงาน ไมซ์โดยมีผู้เยี่ยมชมงานไมซ์จากต่างประเทศ 1,273,981คน สร้างรายได้ 3,132 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (TCEB, 2018 : 76) ด้วยเหตุนี้เองสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) หรือ สสปน. จึงให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจไมซ์ โดยมีการพัฒนาไมซ์ซิตี้ (MICE City) มีจุดมุ่งหมายที่จะยกระดับเมืองต่าง ๆ ของไทยให้เป็นจุดหมายปลายทางแห่งการจัดประชุมองค์กร การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล การจัดประชุมสัมมนาระดับนานาชาติ และงานแสดงสินค้านานาชาติ (Preferred MICE Destination) และเป็นการเพิ่มทางเลือกแก่ผู้จัดงาน เป็นการเพิ่มความสามารถในการ แข่งขันทางอุตสาหกรรมไมซ์ของประเทศในปัจจุบัน(สำนักงาน สสปน.)

แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไมซ์

การส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดประชุมนานาชาติ นับเป็นโอกาสสำคัญในการสร้างรายได้ให้แก่ประเทศไทยอีกทางหนึ่ง เนื่องจากการจัดประชุมนานาชาติเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้ทางตรงให้แก่การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ และสามารถกระจาย รายได้ไปยังภาคธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องได้ จากศักยภาพและความพร้อมด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย ซึ่งมีภูมิประเทศและแหล่งท่องเที่ยวสวยงามที่หลากหลาย รวมทั้งมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับ การเดินทางท่องเที่ยว อย่างไรก็ดี แม้ว่าประเทศไทยได้บรรลุเป้าหมายของการเป็นจุดหมายปลายทาง ในการจัดประชุมในปี 2561 แล้ว แต่การรักษาอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ นับเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญ ดังนั้น ประเทศไทยจึงต้องให้ความสำคัญกับความพร้อมของสินค้า และบริการในการสนับสนุนการประชุมนานาชาติ อาทิ ประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงการจัดทำแผนการประชุม โดยบูรณาการร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพเข้ามายังประเทศไทย และสถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย การจัดอันดับ การเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดประชุม นานาชาติที่ผ่านมา อ้างอิงดัชนีของสมาคม ศูนย์ประชุมนานาชาติ (International Congress and Convention Association หรือ ICCA) ซึ่งโดยปกติมีการประกาศการจัดอันดับเป็นประจำทุกปี แต่ในช่วงการแพร่ระบาดของสถานการณ์ โควิด-19 สมาคมฯ จึงไม่ได้มีการประกาศอันดับ ที่เกี่ยวข้องกับการประชุมนานาชาติตั้งแต่ปี 2563 ดังนั้น จึงได้เทียบเคียงสถานการณ์การบรรลุ เป้าหมายกับจำนวนการจัดประชุมของโลก เปรียบเทียบจำนวนการจัดประชุมของประเทศไทย ซึ่งพบว่าในปี 2563 จำนวนครั้งในการจัดประชุมนานาชาติของไทยมีการลดลงอย่างมีนัยสำคัญ และเป็นไปในทิศทางเดียวกับโลก เนื่องจากผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยการจัดประชุมนานาชาติของโลกมีจำนวนลดลงถึงร้อยละ -73.73 ในขณะที่ประเทศไทยลดลง -72.35 เมื่อเทียบกับช่วงปี 2560 - 2562 อันเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่มีการควบคุม การเดินทางทั้งในและต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม อาจประเมินได้ว่าสถานการณ์อันดับของการเป็นจุดหมาย ปลายทางในการจัดประชุมนานาชาติของไทยยังคงมีความท้าทายอย่างยิ่งในการบรรลุค่าเป้าหมายในปี 2565 ที่อยู่ในอันดับที่ 20 การดำเนินงานที่ผ่านมา ในการผลักดันให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดประชุมนานาชาติ ได้มีการดำเนินการยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการภายใต้โครงการ Up skill - Reskill เพื่อพัฒนา การจัดงานแบบดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพและสามารถแข่งขันได้ อีกทั้ง ยังมีการจัดงาน IBTM World Virtual 2020 ในการเตรียมความพร้อมให้ผู้ประกอบการนำเครื่องมือและแพลตฟอร์มใหม่ ๆ มาปรับใช้ ในการทำธุรกิจ เพื่อขยายกลุ่มลูกค้าและสร้าง การรับรู้แก่นักท่องเที่ยวเชิงธุรกิจถึงศักยภาพการบริหารจัดการภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทั้งนี้ ได้มีการขับเคลื่อน 10 เมืองไมซ์ พร้อมกับกำหนดมาตรฐานด้านสุขอนามัยของระบบบริการและสถานประกอบการต่าง ๆ ตามหลักเกณฑ์ Thailand MICE Venue Standard (TMVS) และ MICE New

Normal ให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยว แบบวิถีใหม่ หรือ New Normal อย่างไรก็ดี ในช่วงครึ่งปีหลังประเทศไทยได้มีการเข้าร่วมประมูลสิทธิ์ งาน Mega Event และได้รับสิทธิ์เป็นเจ้าภาพจัดงานที่มีชื่อเสียงระดับโลกในประเทศไทย อาทิ งาน IEEE Technology & Engineering Management Conference Asia Pacific 2021 งาน Hua Hin Women's Half Marathon 2022 Partner with Nagoya Women's Marathon โดยสร้างความร่วมมือ กับประเทศญี่ปุ่น เพื่อยกระดับงาน Mega Event สู่ระดับสากล นอกจากนี้ สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุม และนิทรรศการ(องค์การมหาชน) (สสปน.) ดำเนินการจัดงานไมซ์ไทยร่วมใจสร้างชาติ เพื่อสร้าง ความตระหนักถึงความสำคัญและความพร้อมของเมือง MICE CITY ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยให้เป็น จุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ (แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 05 การท่องเที่ยว พ.ศ.2561-2580,23-24) จากที่ได้กล่าวมาเบื้องต้นว่าธุรกิจไมซ์เป็นธุรกิจที่มีความสำคัญต่อภาคเศรษฐกิจของหลาย ๆ พื้นที่ อีกทั้งธุรกิจมีแนวโน้มการเติบโตอย่างต่อเนื่อง และสามารถสร้างประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมให้กับ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ทั้งนี้เนื่องจากธุรกิจไมซ์ประกอบไปด้วย นักเดินทางที่มีจุดหมายและกิจกรรมที่ต่างกัน ซึ่งประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์หลักเพื่อการทำงานหรือธุรกิจ หรือการประชุม สัมมนา และแสดงสินค้า (Senkhane, M 2018 : 3) โดยไมซ์ประกอบไปด้วย 4 กลุ่มหลัก ๆ คือ M = Meeting หรือการประชุมองค์กร หมายถึง ธุรกิจการจัดประชุมขององค์กร ซึ่งเป็นการจัดประชุมของกลุ่มบุคคลในองค์กรเดียวกันหรือสมาคมเดียวกัน มากกว่า 2 คนขึ้นไป โดยการประชุมจะเป็น การประชุมภายในองค์กรเดียวกันก็ได้ หรืออาจไม่จำเป็นต้องมาจากรองค์กรเดียวกัน โดยสามารถหมายถึง การประชุมระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาค ระดับนานาชาติ หรือระดับภายในประเทศก็ได้ อย่างไรก็ตาม การจัดการประชุมและผู้เข้าร่วมประชุมจำเป็นต้องมีเป้าหมายวัตถุประสงค์เดียวกัน ภายใต้เวลาและสถานที่ ที่กำหนดไว้ โดยมีบริษัทเป็นผู้รับผิดชอบการจัดการและค่าใช้จ่ายทั้งหมด I = Incentives หมายถึง การจูงใจเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลแก่พนักงานหรือบุคคลที่สามารถ ดำเนินงานตามเป้าหมายที่บริษัทวางใจ โดยบริษัทผู้ให้รางวัลจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ทั้งหมด โดย Incentive travel ได้รับการยอมรับและนิยมจากหลาย ๆ องค์กรว่าเป็นเครื่องมือในการสร้าง กระตุ้นให้กับคนในองค์กรในการทำงาน เพื่อให้ได้ตามที่มีการกำหนดเป้าหมายไว้ C = Conventions หรือการประชุมวิชาชีพ หมายถึง การรวมตัวของกลุ่มบุคคลที่มาจากต่าง องค์กรแต่มีความสัมพันธ์หรือมีความสนใจในเรื่องเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น หรือ หาข้อตกลงร่วมกัน การประชุมวิชาชีพมักจะมีการกำหนดเวลา และสถานที่ไว้ล่วงหน้าเสมอ E = Exhibitions หรืองานแสดงสินค้า หมายถึง การจัดงานแสดงสินค้าหรือบริการเพื่อจำหน่าย หรือนำเสนอแนะนำผลิตภัณฑ์ใหม่ให้เป็นที่รู้จัก ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของงานแสดงสินค้าอาจจะเป็นการขาย หรือการให้ความรู้ใหม่ ๆ ก็ได้ จากความหมายของกิจกรรมในธุรกิจไมซ์ทั้งหมดจะเห็นว่ามีความเป็นเอกลักษณ์ของสินค้าและบริการที่เฉพาะเจาะจงกลุ่ม ซึ่งกิจกรรมบางอย่าง เช่น การประชุมระดับองค์กร (Meeting) และการประชุมวิชาชีพ (Convention) จะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ซึ่งจะแตกต่างจากการจัดแสดงสินค้า (Exhibition) โดย มี

หลายปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดแสดงสินค้า นอกจากนั้นแล้วการเจ้าหน้าที่เป็นรางวัลก็เป็นกิจกรรมในธุรกิจไมซ์ซึ่งมีความใกล้เคียงกับการท่องเที่ยวทั่วไป หากแต่เป็นการจัดการท่องเที่ยวขององค์กร และมีวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนจากองค์กรนั้น ๆ ดังนั้น จะเห็นว่าทั้งสี่ลักษณะของกิจกรรมในธุรกิจไมซ์มีความซับซ้อนทั้งในเรื่องลักษณะของกลุ่มนักท่องเที่ยว ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างจากกลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วไป และความต้องการพื้นฐานทางด้านสินค้าและ การบริการของการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์มีมากกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วไป

ความพร้อมของอำเภอหัวหินสำหรับการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไมซ์

รูปแบบการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ในพื้นที่อำเภอหัวหิน เมื่อเทียบเมืองไมซ์ที่ดีและเมืองที่มีศักยภาพอื่นๆ พบว่าหัวหินมีการจัดการประชุมมากเป็นอันดับที่ 8 ของทั้งหมด (Union of International Association) จุดเด่นของพื้นที่หัวหิน แบ่งออกเป็น 5 ด้านได้แก่ การเดินทางที่สะดวกรวดเร็ว หากพิจารณาแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เมืองหลวงสามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก มีกิจกรรม การท่องเที่ยวที่หลากหลาย “หัวหิน” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะนึกถึงเป็นอันดับต้น ๆ เนื่องจากมีรูปแบบ ทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย แหล่งเรียนรู้โครงการพระราชดำริและแหล่งเรียนรู้ชุมชน เมืองพักตากอากาศเก่าแก่ แหล่งรวมธุรกิจการท่องเที่ยว ธรรมชาติ (natural based tourism) การท่องเที่ยวในแหล่ง วัฒนธรรม (cultural based tourism) และการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (special interest tourism) ซึ่งครอบคลุมรูปแบบทั้งหมดของการท่องเที่ยวในปัจจุบันจำนวนทั้งสิ้น 157 แห่ง มีความพร้อมทางด้านที่พักโรงแรมเพื่อรองรับผู้เข้าร่วมประชุมและสัมมนา 173 แห่ง โดยอำเภอหัวหินนั้น ตั้งอยู่ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 185 กิโลเมตร เป็นสถานที่ ที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศจำนวนมากเดินทางมาท่องเที่ยว จากข้อมูล สำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดในปี 2560 จำนวน 3,807,248 คน ซึ่งแบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 2,817,218 คน และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำนวน 990,030 คน โดยมีจำนวนเพิ่มอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561, สื่อด้านออนไลน์) และมูลค่าทางเศรษฐกิจที่ได้จากการท่องเที่ยวปี 2562 สรุปได้ดังนี้

1. ผลผลิตมวลรวมทางตรงของการท่องเที่ยว (TDGDP: Direct Contribution) ผลผลิตมวลรวมทางตรงของการท่องเที่ยวในปี 2562 มีมูลค่าเท่ากับ 1,225,741 ล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ 7.25 ของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ

2. ผลผลิตมวลรวมทั้งหมดการท่องเที่ยว (TTGDP: Total Contribution) ผลผลิตมวลรวมทั้งหมดของการท่องเที่ยวในปี 2562 มีมูลค่าเท่ากับ 3,005,552 ล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ 17.79 ของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ

3. การจ้างงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Employment: Total Contribution) การจ้างงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในปี 2562 มีจำนวน 4,366,392 คน คิดเป็นร้อยละ 11.61 ของ จำนวนการจ้างงานของประเทศ

4. รายได้จากการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (Visitor Exports) รายได้จากการท่องเที่ยวระหว่างประเทศในปี 2562 มีมูลค่า 1,949,116 ล้านบาท

รวมมูลค่าทางเศรษฐกิจที่ได้จากการท่องเที่ยวและธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องในปี 2562 มีมูลค่า เท่ากับ 83,015 ล้านบาท (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563 : สื่อออนไลน์)

ความพร้อมของอำเภอหัวหินในด้านโครงสร้างพื้นฐาน หัวหินมีระบบบริการพื้นฐานด้านการคมนาคม สามารถเดินทางได้ทั้งรถยนต์ส่วนตัวและรถยนต์โดยสารประจำทาง รถไฟ และทางเครื่องบินที่ทำอากาศยานหัวหิน ด้านเทคโนโลยี การพัฒนาเมืองอัจฉริยะเป็นการวางแผนพัฒนาและบริหารจัดการเมืองในทุกมิติ โดยอาศัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านดิจิทัล และเครื่องมือด้านการบริหารจัดการที่เป็นระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการบูรณาการเข้ากับโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ เพื่อให้เมืองก้าวข้ามข้อจำกัดในการพัฒนาด้านต่าง ๆ โดยพัฒนาระบบปฏิบัติการหลักของเมือง (City Operation System) ให้ทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงภาคส่วนต่าง ๆ ให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างสอดคล้อง ประสาน พัฒนา ระบบปฏิบัติการหลักให้รองรับการทำงานของภาคส่วนย่อย ๆ ภายในเมือง เพื่อให้เกิดการเชื่อมต่อกันทำให้เมืองสามารถจัดระบบการทำงานของแต่ละภาคส่วนร่วมกันได้อย่างยืดหยุ่น มีฐานข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อรองรับระบบการตัดสินใจอัจฉริยะ

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไมซ์ในอำเภอหัวหิน

ความคาดหวังด้านมูลค่าเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้น หากธุรกิจไมซ์เกิดขึ้นได้จริงในอำเภอหัวหิน นอกจากมูลค่าด้านเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นแล้ว ยังส่งผลในการเสริมสร้าง สังคม วัฒนธรรม และชื่อเสียงของอำเภอหัวหิน เป็นการสร้างรายได้ให้แก่ประเทศด้วยการจัดกิจกรรมไมซ์เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมหลักของประเทศ โดยการพัฒนาการบริการเพื่อสร้างมูลค่า และเพิ่มนักท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไมซ์ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พัฒนาผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไมซ์ในพื้นที่ให้ได้มาตรฐานและมีโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไมซ์ในอนาคต กระตุ้นให้เกิดการลงทุน การกระจายรายได้ไปสู่พื้นที่ภาคกลางตอนล่าง 2 สร้างความเจริญจากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไมซ์เพื่อมุ่งประโยชน์ส่วนรวมในทุกภาคส่วนของสังคมของอำเภอหัวหินได้อีกด้วย

จากการศึกษาข้างต้น ตามแนวคิดของไมซ์ พื้นที่อำเภอหัวหินมีความพร้อมที่จะดำเนินธุรกิจไมซ์ได้ทันทีใน 2 ด้านคือ

แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไมซ์ และวิเคราะห์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไมซ์ โดยในแต่ละด้าน มีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

การเรียนรู้และเข้าใจแนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไม่

Meeting คือการประชุมของกลุ่มบริษัทเอกชนซึ่งบริษัทจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเอง ทั้งนี้รวมถึงการฝึกอบรม (Company Training) และหรือการท่องเที่ยวสังสรรค์ของพนักงานบริษัท (Company outing) **Incentive** คือ การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลโดยการจูงใจให้พนักงานหรือตัวแทนขายของบริษัท และหรือบริษัทตัวแทนจำหน่ายเพื่อตอบแทนที่ทำงานได้ตามเป้าหมายของบริษัทผู้ให้รางวัลจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย **Convention** คือ การประชุมสมาคม หรือองค์กรที่ไม่มุ่งหวังผลทางด้านธุรกิจ (Non-profit Organization) ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของบุคคลที่อยู่ในสาขาอาชีพเดียวกันหรือใกล้เคียงเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน ผู้เข้าร่วมประชุมต่างมาร่วมงานด้วยความสมัครใจและเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเอง **Exhibition** คือ การจัดงานแสดงสินค้า นิทรรศการ สินค้า ผลิตภัณฑ์ หรือการบริการโดยการเจาะจงสินค้าตามรายอุตสาหกรรมเพื่อนำมาเสนอให้กับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย (TCEB,8)

วิเคราะห์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไม่ ตามความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมายในตำแหน่งยุทธศาสตร์ของพื้นที่ **Meeting** กลุ่มเป้าหมาย: องค์กรเอกชนในประเทศ หน่วยงานภาครัฐ ความต้องการ: การเดินทางที่สะดวกปลอดภัย การพักผ่อนเพื่อสุขภาพ (Wellness) การท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวด้านการเรียนรู้ ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์: เมืองแห่งการประชุมที่ติดทะเลและมีความเป็นส่วนตัว เมืองแห่งการเรียนรู้ศาสตร์พระราชา เมืองเชื่อมโยงประตูสู่ภาคใต้ **Incentive** กลุ่มเป้าหมาย: องค์กรเอกชนในประเทศ ความต้องการ: การเดินทางที่สะดวกปลอดภัย การพักผ่อนเพื่อสุขภาพ (Wellness) การท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์: เมืองแห่งการประชุมที่ติดทะเลและมีความเป็นส่วนตัว เมืองแห่งการประชุมนานาชาติ **Convention**: กลุ่มเป้าหมาย: สมาคม/องค์กรภายในประเทศ สถาบันการศึกษา ความต้องการ: โปรแกรมสำหรับผู้ติดตาม ต้องการช่วยเหลือสังคม การท่องเที่ยวทั้งก่อนและหลังประชุม ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์: เมืองแห่งการประชุมที่ติดทะเลและมีความเป็นส่วนตัว เมืองแห่งการประชุมนานาชาติ **Exhibition**: กลุ่มเป้าหมาย: ผู้จัดงานแสดงสินค้า ผู้แสดงสินค้าในประเทศ ความต้องการ: แลกเปลี่ยนมุมมอง พบผู้ประกอบการ การเยี่ยมชมหรือดูงานในการผลิต การซื้อสินค้าในจังหวัด ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์: เมืองเชื่อมโยงสู่ประตูภาคใต้ อย่างไรก็ตาม หากทำการพัฒนาปัจจัยทางด้านกายภาพ คือความต้องการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เข้าร่วมกิจกรรมทางการกีฬา หรือรักษาสุขภาพ พักผ่อน ดื่มด่ำอากาศชายทะเล หรือร่วมกิจกรรมบันเทิงอื่นๆ และโครงสร้างพื้นฐาน หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับ การขยายตัวของท่องเที่ยวเชิงธุรกิจได้แก่ ระบบการไฟฟ้า ระบบการประปา ระบบการคมนาคม ระบบการขนส่ง ประกอบด้วย ระบบขนส่งทางบก ระบบขนส่งทางอากาศ และระบบขนส่งทางน้ำ ระบบทางสาธารณสุข ก็จะสามารถดำเนินการใน 2 ด้านที่เหลือได้ คือ ความพร้อมการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไม่ในพื้นที่อำเภอหัวหินและนำเสนอประเด็นการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไม่ (TCEB,71)

สรุป

เหตุผลที่ต้องผลักดันให้เกิดธุรกิจไมซ์ในพื้นที่อำเภอหัวหิน เพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ ในพื้นที่หัวหิน ให้ความพร้อมด้านการท่องเที่ยว การเตรียมพร้อมในการนำเสนอสินค้าและบริการที่กลุ่มนักท่องเที่ยวมีความต้องการเฉพาะซึ่งแตกต่างจากกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ โดยเดินทางจากพื้นที่ของตนไปยังสถานที่ใหม่เพื่อทำงาน ซึ่งเป็นระยะเวลาสั้น ๆ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถแบ่ง ออกเป็นการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน และการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไมซ์ และกำหนดให้การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไมซ์ เป็นผู้ที่เดินทางในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการทำงานโดยการเข้าร่วมการประชุม ความเหมือนและคล้ายกันระหว่างกลุ่มนักท่องเที่ยวกับกลุ่มนักท่องเที่ยวไมซ์ เนื่องจากทั้งสองกลุ่มมีความต้องการพื้นฐานที่เหมือนกัน เช่น การคมนาคมขนส่ง ที่พัก อาหาร และเครื่องดื่ม แต่เนื่องจากการเดินทางของกลุ่มไมซ์มีจุดประสงค์ที่ชัดเจน ว่าเป็นการทำงานหรือทำธุรกิจ ดังนั้นสินค้าและบริการบางอย่างที่กลุ่มไมซ์จะต้องการมากกว่า MICE City เมืองไมซ์ควรเป็นเมืองที่มีความพร้อมและศักยภาพในการ เป็นจุดหมายปลายทาง เพื่อรองรับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไมซ์ ทั้งทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการเฉพาะกลุ่ม อย่างไรก็ตามสิ่งหนึ่งที่พบว่า เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนา ธุรกิจไมซ์หรือไมซ์ซิตี้คือ เทคโนโลยีการให้ข้อมูลข่าวสารหรือการประชาสัมพันธ์ ศักยภาพของพื้นที่เพื่อให้กลุ่มนัก เดินทางไมซ์ตระหนักและเล็งเห็นศักยภาพของพื้นที่ที่มีความพร้อมจะให้การต้อนรับกลุ่มนักท่องเที่ยวไมซ์ หัวหินเป็นเมืองชายทะเลใกล้กรุงเทพมหานครสามารถเดินทางไปเที่ยวได้สะดวก สามารถเดินทางได้โดย ทางเครื่องบิน รถไฟ รถยนต์ส่วนตัว มีโรงแรมหรูระดับ 5 ดาว ห้างสรรพสินค้า แหล่งท่องเที่ยว ธรรมชาติ สวนน้ำ สนามกอล์ฟ สถานที่ออกกำลังกาย ร้านอาหาร คอมมูนิตี้ ตลาดนัด และของฝากมากมาย จึงนำเสนอการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไมซ์ในอำเภอหัวหิน โดยเริ่มจากการสร้างงาน การจ้างงาน ด้วยการส่งเสริม ภาพลักษณ์ขององค์กร มุ่งเน้นแนวทางการสื่อสาร การกระจายรายได้และความเจริญสู่ภูมิภาค และการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และช่องทางออนไลน์เข้ามาช่วยในการจัดงาน พัฒนามาตรฐานบุคลากรไมซ์ ทั้งนี้หากในอนาคต มีการพัฒนาปัจจัยทางด้านกายภาพ และ โครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งจะทำให้การประกอบธุรกิจ การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไมซ์ในพื้นที่อำเภอหัวหินมีความสมบูรณ์เต็มแบบ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2557). พิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการส่งเสริมอุตสาหกรรมไมซ์และการท่องเที่ยว. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2565 แหล่งที่มา: <https://www.mots.go.th/content.php?nid=5929&filename=2563>, <http://www.bangkok.go.th/pipd/page/sub/>
- แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 05 การท่องเที่ยว พ.ศ.2561-2580. (2561). แผนแม่บทย่อย, แผนย่อยการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2565. แหล่งที่มา: http://nscr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2022/03/11_NS-05_070365.pdf
- ณัฐกานต์ รัตนพันธุ์ และคณะ. (2560). สงขลาเมืองแห่งไมซ์เพื่อรองรับกลุ่มการท่องเที่ยว. *IMT - GT. KKBS Journal of Business Administration and Accountancy*. 1 (1), 66- 78.
- เยาวลักษณ์ ขวบ้านโพธิ์. (2560). ความสามารถด้านการแข่งขันในอุตสาหกรรมไมซ์ของ ประเทศไทย. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*. 7 (1), 56-65.
- สุนทรี ทับมาโนช. (2562). จังหวัดชลบุรี สสพ. ดุจงานสวนลอยฟ้า สวนนงนุช และหอประชุม นานาชาติ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2563 แหล่งที่มา: <http://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG191219154442746>
- Senkhane, M. (2018). *Countdown to Electra mining 2018*: editor's comment. *Inside Mining*, 11 (5), 3-3.
- TCEB (Thailand Convention & Exhibition Bureau (2018). *Annual Report 2018*.

การวินิจฉัยองค์การผ่านแนวคิดไคเซ็น

Organizational diagnosis through Kaizen concept

ดลยา บุญชูวงศ์, อธิธัช สิริวริศรา,
ฐิติมา โห้ล้ายอง และ สุพัตรา ยอดสุรางค์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

**Dollaya Boonchuwong, AthiThat Sirawaritsara,
Thitima Holumyong and Suphattra Yodsurang**
Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand
Corresponding Author, E-mail : Dollaya.b19@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการวินิจฉัยองค์การ ซึ่งเป็นการสร้างความเข้าใจร่วมกันของบุคลากร ในองค์การ การหาสาเหตุของอาการหรือปัญหาที่สถานประกอบการกำลังประสบอยู่ การวินิจฉัยมุ่งค้นหาปัญหาให้ถึงปัจจัยสาเหตุรอบด้าน และวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของปัญหา ชี้แนะถึงจุดเด่น จุดด้อยของสถานประกอบการเพื่อค้นหาปัญหาขององค์การ โดยดำเนินการใน 5 ด้าน คือ 1) การบริหารจัดการ 2) การตลาด 3) การผลิต 4) การเงิน/บัญชี 5) ทรัพยากรบุคคล

จากผลการศึกษาพบว่า เมื่อพบประเด็นปัญหาจากการวินิจฉัยองค์การ แนวคิดในการแก้ปัญหาที่มีความเหมาะสมคือแนวคิดไคเซ็น โดยมุ่งปรับปรุงวิธีการมีส่วนร่วมของพนักงานทุกคน บุคลากรทุกระดับร่วมกันแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ เพื่อปรับปรุงวิธีการทำงานให้ดีขึ้นไปเรื่อย ๆ โดยใช้ Checklist ตรวจสอบเช็คตามหัวข้อการบริหารจัดการนโยบายจากผู้บริหาร เพื่อสำรวจปัญหาและออกแบบกลยุทธ์เพื่อทำการปรับปรุงควบคุมคุณภาพของงาน, หัวข้อบุคลากร และแรงงาน หรือองค์การ หรือสถานประกอบการ, กับทีมทำกิจกรรมไคเซ็น รวมถึงเป้าหมาย และการจัดทำแผนที่ชัดเจนโดยส่วนงานทรัพยากรมนุษย์เป็นผู้รับผิดชอบ

คำสำคัญ: การวินิจฉัยองค์การ; แนวคิดไคเซ็น

Abstracts

This article aims to explore organizational diagnosis. This is to create mutual understanding among people in the organization to find the cause of symptoms or problems that the establishment is experiencing. Diagnosis focuses on finding the problem to the causal factors in all aspects. and analyze the priorities of the problem point out the strengths Disadvantages of the establishment to find organizational problems It operates in 5 areas: 1) Management 2) Marketing 3) Production 4) Finance/Accounting 5) Human Resources.

Case of the results of the study, it was found that When problems are found from the organization's diagnosis a suitable solution to the problem is the Kaizen line. by aiming to improve the way all employees participate. Personnel at all levels together, we seek new ways to improve our working methods by using the Checklist to check on the topic of policy management from the executives. To explore problems and design strategies to improve the quality control of work, personnel and labor topics, or organizations or establishments, with the Kaizen activities team. including goals and the preparation of a clear map where the Human resource department is responsible.

Keywords: Organizational diagnosis; Kaizen concept

บทนำ

ปัญหาที่ท้าทายในการพัฒนาองค์การสภาพปัจจุบัน ตามบริบทที่ปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ องค์การต้องพิจารณาวิธีการวิเคราะห์ตามสถานการณ์จากประเด็นภายใน และประเด็นภายนอกอย่างเหมาะสม และแนวทางจัดการเพื่อพัฒนาองค์การ และเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้องค์การเพื่อมาประยุกต์ และปรับปรุงการจัดการหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนองค์การยุคปัจจุบัน ผ่านวิธีการปรับปรุง KAIZEN การทำงานของพนักงานที่สนับสนุนองค์การเป็นสิ่งสำคัญแต่สิ่งที่จะมีผลกระทบต่อการทำงาน คือนโยบายขององค์การ มีแนวคิดต่อบุคลากร แรงงาน และทางกายภาพของพนักงานที่ดำรงอยู่ในองค์การ ส่วนองค์การต้องเคารพสิทธิของผู้ใช้แรงงานที่กำหนดไว้ในข้อกฎหมาย และต้องจัดระเบียบข้อบังคับในการทำงานให้เป็นไปอย่างเหมาะสมต่อองค์การ

เหตุผลที่ต้องมีการตรวจวินิจฉัยขององค์การต้องการให้องค์การตรวจเช็คปัญหาได้เองจากกระบวนการที่พบตามหัวข้อเช็คแต่ละด้าน เช่น ภาพรวมการบริหาร, ด้านการตลาด, ด้านการผลิต, ด้านทรัพยากรบุคคล ซึ่งมุ่งเน้นให้ดำเนินการจัดตั้งทีมเพื่อวิเคราะห์หาปัญหาแต่ละด้านนำมาเป็นกลยุทธ์ขององค์การ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้หาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาคืออะไร, ส่วนใหญ่ ผู้รับผิดชอบโครงสร้างของงานทรัพยากรมนุษย์ ถ้าองค์การใหญ่ จะมีการทำ (Human Resource Management : HRM) และ (Human Resource Development: HRD) อย่างชัดเจน แต่ถ้าเป็นองค์การขนาดกลาง และขนาดเล็กส่วนใหญ่จะเร่งการผลิต ทำให้พนักงานไม่เกิดการปรับปรุง และเรียนรู้, ดังนั้นแรงกระตุ้น หรือขับเคลื่อนองค์การจะไม่เกิดขึ้น ประสิทธิภาพงานลดลง ของเสียมีจำนวนมาก

การนำวินิจฉัยขององค์การมาปรับปรุงกระบวนการ วิธีการกิจกรรม Kaizen ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันที่เศรษฐกิจผันผวนเนื่องจากเกิดโรคระบาดโควิด-19 ตั้งแต่ปี 2563 - 2565 การแพร่ระบาดส่งผลกระทบไปทั่วโลก และเกิดสงครามระหว่างรัสเซียกับยูเครน ต้นทุนของทรัพยากรการผลิตสูงขึ้น เช่น วัตถุดิบหลัก(เหล็ก, น้ำมัน, ก๊าซ, ทองแดงและอื่นๆ) ทำให้การปรับปรุงตามแนวคิด Kaizen แบบประหยัดงบประมาณ หรือเป็นแนวความคิดปรับกระบวนการ ลดจากกระบวนการที่สูงเสียงานเช่น เสียเวลา, เสียการขนส่ง, เครื่องจักรเสีย, กระบวนการที่เพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็น, ของเสียระหว่างกระบวนการ, เพิ่มต้นทุน

วัตถุดิบ เป็นต้น โดยให้พนักงานจากระดับล่างองค์กร, ระดับกลาง และระดับบริหารมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยมีโอกาสดำเนินการไปบรรยายสถานประกอบการจังหวัดลำพูน มีโรงงานจำนวนมากที่ดำเนินธุรกิจตามสถานการณ์ที่ผันแปรในปัจจุบัน เศรษฐกิจ และภาคการเมืองไม่เอื้อต่อความเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรม ซึ่งทางภาคอุตสาหกรรมจำนวนมาก เช่น บางโรงงานในนิคมอมตะนครล่าสุดถูกปิดตัวลง ส่งผลกระทบภาคแรงงานเป็นมูมกว้าง และสถานะที่ตกต่ำเศรษฐกิจภาคครัวเรือนตามมา

ในกระแสที่เกิดขึ้น จึงทำให้ภาคอุตสาหกรรมต้องช่วยเหลือตนเองอย่างมาก และนำกลยุทธ์ต่างๆ มาช่วยสนับสนุนเพื่อให้องค์กรเกิดความอยู่รอดในยุคปัจจุบัน และสามารถนำเสนอจุดขายให้แก่ องค์กร เช่น นำระบบ ISO , QCC, KAIZEN, TPM, TQM, Six Sigma, PDCA มาประยุกต์ใช้กับองค์กรได้อย่างต่อเนื่อง

เนื้อหา

ผู้วิจัยจะกล่าวถึง ก่อนนำกลยุทธ์การบริหารจัดการการปรับปรุงองค์กรนั้น จะต้องมีการวินิจฉัยองค์กรเพื่อให้ทราบถึง ประเด็นจุดอ่อนที่เกิดขึ้นภายในองค์กร ซึ่งสามารถใช้การตัดสินใจจากทีมผู้เชี่ยวชาญในการหาประเด็นนี้ เช่นการสำรวจเบื้องต้น จะดำเนินการในระหว่างที่สถานประกอบการ ได้ยื่นขอรับการวินิจฉัยจนกระทั่งเริ่มดำเนินการวินิจฉัยจริง โดยจะทำการสำรวจล่วงหน้า เพื่อรับรู้ความต้องการของสถานประกอบการในการเข้ารับการวินิจฉัย ตลอดจน ข้อมูลเบื้องต้นของสถานประกอบการ แต่จากการสำรวจข้อมูลของสถานบันไทยญี่ปุ่น การจะยื่นขอรับการวินิจฉัยธุรกิจตั้งแต่เริ่มแรก จะมีไม่มากนัก เพราะว่าสถานประกอบการนั้น เมื่อมีปัญหาทางธุรกิจ หรือต้องการจะดำเนินการอะไรใหม่ๆ มักจะไปปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญ

ขอกกล่าวถึง แนวคิดของ (Geary A.Rummler และ Alan P. Brache,1995 : 65) พัฒนาจาก (1) แนวคิดเชิงระบบ (Systems Theory) (2) แนวคิดความสัมพันธ์ (Alignment) ของการบริหาร (3) การจัดระดับการวินิจฉัยออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับองค์กร (Organization Level) ระดับหน่วยงานหรือทีม (Department or Team Level) และระดับตัวบุคคล (Individual Level)

การวินิจฉัยสถานประกอบการ (SHINDAN) จากสถาบันไทย-ญี่ปุ่น, 2020 ให้ความหมาย Shin-dan เป็นภาษาญี่ปุ่น หมายถึง การวินิจฉัยสถานประกอบการ Shin-dan เป็นแนวทางการช่วยเหลือ SMEs ของญี่ปุ่น ซึ่งประสบความสำเร็จ และประเทศต่างๆ ได้เริ่มนำแนวทางการวินิจฉัยแบบชินดังไปเป็นแม่แบบ โดยประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพธุรกิจอุตสาหกรรม SMEs หรือสถานประกอบการ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะของแต่ละประเทศ

การวินิจฉัยสถานประกอบการ คือ การหาสาเหตุของอาการหรือปัญหาที่สถานประกอบการกำลังประสบอยู่ การวินิจฉัยมุ่งค้นหาปัญหาให้ถึงปัจจัยสาเหตุรอบด้าน และวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของปัญหาชี้แนะถึงจุดเด่น จุดด้อยของสถานประกอบการนั้นๆ เพื่อแนะนำแนวทางการแก้ไขปัญหาย่างเป็นรูปธรรมมิได้เน้นที่การแก้ไขเฉพาะหน้า หรือปัญหาทั่วไปที่พบตั้งแต่ครั้งแรกที่เข้าไปตรวจอาการ

การวินิจฉัยสถานประกอบการ **Shin-dan** เป็นการตรวจสอบสุขภาพของกิจการ หรือเป็นการวิเคราะห์ศึกษาข้อมูลภายในสถานประกอบการ เพื่อค้นหาปัญหาในการดำเนินธุรกิจ ใน 5 ด้าน คือ 1) การบริหารจัดการ 2) การตลาด 3) การผลิต 4) การเงิน/บัญชี 5) ทรัพยากรบุคคล เริ่มต้นได้แก่

1. การสำรวจเบื้องต้น

การสำรวจเบื้องต้น คือ การรับรู้ความต้องการของสถานประกอบการ หรือองค์การ และการพิจารณาวิธีการวินิจฉัย จะดำเนินการในระหว่างที่สถานประกอบการได้ยื่นเสนอขอรับการวินิจฉัยจนกระทั่งเริ่มดำเนินการวินิจฉัยจริง โดยผ่านเครื่องมือ **checklist**

การสำรวจเบื้องต้นจำเป็นจะต้องมี **checklist** หมายถึง รายการตรวจสอบประเภทของความช่วยเหลือที่ใช้เพื่อลดความล้มเหลวโดยชัดเจนจำกัดความจำและความสนใจของมนุษย์ที่อาจเกิดขึ้น ช่วยให้มั่นใจในความสม่ำเสมอและครบถ้วนในการปฏิบัติงาน ตัวอย่างพื้นฐานคือ "รายการสิ่งที่ต้องทำ" รายการตรวจสอบขั้นสูงจะเป็นกำหนดการ ซึ่งจัดวางงานที่ต้องทำตามเวลาของวันหรือปัจจัยอื่นๆ งานหลักในรายการตรวจสอบคือการจัดทำเอกสารของงานและการตรวจสอบเทียบกับเอกสารประกอบแหล่งข้อมูลอ้างอิง <https://en.wikipedia.org/wiki/Checklist> ค้นหา 2565 หัวข้อตรวจเช็คการรับรู้ความต้องการของสถานประกอบการมีดังนี้

- 1) การสอบถามความต้องการของสถานประกอบการ หรือองค์การ
- 2) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล กับความต้องการของสถานประกอบการ หรือองค์การจากเอกสาร
- 3) สอบถามเนื้อหาสาระของความต้องการที่ละเอียดจากสถานประกอบการ หรือองค์การ
- 4) อธิบายเกี่ยวกับระบบวินิจฉัย เพื่อให้สถานประกอบการ หรือองค์การตัดสินใจรับการวินิจฉัย และขอรับการวินิจฉัย
- 5) ผลักดันให้สถานประกอบการ หรือองค์การเกิดความมุ่งมั่นในการบริหาร ความมุ่งมั่นในการปรับปรุงไคเซ็น

สรุปการสำรวจเบื้องต้น คือ การรับรู้ความต้องการของสถานประกอบการ หรือองค์การ และการพิจารณาวิธีการวินิจฉัย จะดำเนินการในระหว่างที่สถานประกอบการ หรือองค์การได้ยื่นเสนอขอรับการวินิจฉัยจนกระทั่งเริ่มดำเนินการวินิจฉัยจริง โดยผ่านเครื่องมือ **checklist** ก่อนการเข้าพิจารณาวินิจฉัยจริง

2. พิจารณาวินิจฉัย

การพิจารณาวินิจฉัยองค์การ หรือสถานประกอบการ คือการรับรู้ความต้องการขององค์การในการเข้ารับการวินิจฉัยก่อนเริ่มการวินิจฉัยจริง จะต้องกำหนด การพิจารณาโดยใช้เอกสารยื่นขอ หรือรายงานการสำรวจเบื้องต้น

สิ่งสำคัญในการพิจารณาวิธีการวินิจฉัย คือการกำหนดขอบเขต หรือด้านที่จะทำการวินิจฉัยให้ชัดเจน และผลลัพธ์จากการสำรวจเบื้องต้น จะต้องทำการวินิจฉัยด้านที่สถานประกอบการต้องการเท่านั้น ถ้าสถานประกอบการที่รับการวินิจฉัยเป็นครั้งแรก ควรจะรับการวินิจฉัยโดยรวมให้ครอบคลุมการวิเคราะห์ทุกๆด้าน แต่ถ้าเคยผ่านการวินิจฉัยมาแล้ว ควรกำหนดไว้ชัดเจนว่าต้องการให้วินิจฉัยอะไร ซึ่งในการแก้ไขปัญหาควรยกระดับประสิทธิภาพการผลิต นอกจากการวิเคราะห์หน้างานการผลิต และยอดขายอาจจะต้องมีการวินิจฉัยทางด้านการตลาด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้ที่รับผิดชอบ และหากมีความไม่สอดคล้องกัน ระหว่างสาขา ด้านที่วินิจฉัย กับความต้องการของสถานประกอบการ ต้องอธิบายเหตุผลให้เป็นที่เข้าใจ

สรุปพิจารณาวินิจฉัย คือการรับรู้ความต้องการขององค์การในการเข้ารับการวินิจฉัยก่อนเริ่มการวินิจฉัยจริง จะต้องกำหนด การพิจารณาโดยใช้เอกสารยื่นขอ หรือรายงานการสำรวจเบื้องต้น ซึ่งหัวข้อการเรียนรู้ต้องมาจากการกำหนดหัวข้อใน checklist โดยทรัพยากรบุคคลต้องหาจัดทำเพื่อพัฒนาบุคลากรแต่ละด้านให้เหมาะสม

3. การวิเคราะห์สภาพการณ์แท้จริง

เริ่มต้นจากทิศทางแนวโน้มโดยรวมของอุตสาหกรรมที่สถานประกอบการ หรือองค์การให้ใช้ประโยชน์ จากข้อมูลที่ได้รวบรวมจากการสำรวจเบื้องต้น จะต้องรับรู้สภาพการณ์โดยรวมของอุตสาหกรรม เช่น จำนวนสถานประกอบการทั่วประเทศ การเปลี่ยนแปลงของยอดการผลิต ในกรณีให้รวบรวมข้อมูลสถิติขอประเทศ หรือจากสื่อสิ่งพิมพ์ ให้สรุปการส่งออก นำเข้าผลิตภัณฑ์หลัก รวบรวมข้อมูลข่าวสารการประเมินความสามารถทางการแข่งขันระดับโลกของอุตสาหกรรมนั้น

สรุปการวิเคราะห์สภาพการณ์แท้จริง คือทิศทางแนวโน้มโดยรวมของอุตสาหกรรมที่สถานประกอบการ หรือองค์การให้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ได้รวบรวมจากการสำรวจเบื้องต้น จะต้องรับรู้สภาพการณ์โดยรวมของอุตสาหกรรม เช่นการเปลี่ยนแปลงของยอดการผลิตและการประเมินความสามารถทางการแข่งขันระดับโลกของอุตสาหกรรม โดยวิเคราะห์หาประเด็นปัจจัยภายใน ภายนอก ซึ่งหัวข้อการเรียนรู้ต้องมาจากการกำหนดหัวข้อใน checklist โดยทรัพยากรบุคคลต้องหาจัดทำเพื่อพัฒนาบุคลากรแต่ละด้านให้เหมาะสม

4. ค้นหาประเด็นปัญหา

การทำความเข้าใจสถานภาพของสถานประกอบการจะต้องทำการประเมิน มีทรัพยากรบริหาร ซึ่ง ได้แก่ คน วัตถุ เงิน ทำการประเมินโดยรวม แล้วค้นหาจุด หรือประเด็นที่ควรจะมีการปรับปรุงแก้ไข จากการประเมินโดยตรวจเช็คดังนี้

1) การจัดซื้อจัดหา วัตถุดิบ สินค้า (Raw material, product procurement)

- ช่องทางการจัดซื้อจัดหา มีความแตกต่างกับคู่แข่งหรือไม่
- ราคาในการจัดซื้อจัดหา เทียบกับคู่แข่ง ได้เปรียบกว่าหรือไม่
- มีการเตรียมช่องทางการจัดซื้อจัดหา หลากหลาย ช่องทางกรณีเกิดเหตุหรือไม่
- มีการรับรู้ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ นวัตกรรมทางเทคโนโลยีของวัตถุดิบ หรือสินค้าหรือไม่

2) อุปกรณ์เครื่องจักร

- อุปกรณ์เครื่องจักรเป็นประเภทอะไรบ้าง
- อัตราการเดินเครื่องของอุปกรณ์เครื่องจักรหลักๆ เป็นอย่างไร
- อุปกรณ์เครื่องจักรเก่าแล้วหรือยัง
- อัตรามูลค่าของเครื่องจักร ต่อพนักงาน 1 คน เป็นอย่างไร เทียบกับคู่แข่ง
- กระบวนการผลิตใดบ้าง ที่จ้างทำภายนอก มีมากน้อยเพียงใด
- มีแผนการลงทุนอุปกรณ์เครื่องจักรใหม่
- การตัดสินใจในการที่จะลงทุนอุปกรณ์เครื่องจักรใหม่ มีกระบวนการอย่างไร

3) สถานภาพทางการเงิน

- วิธีการจัดหาเงินทุนหลัก ที่ผ่านมา ทำอย่างไร
- มีความต้องการเงินทุนในอนาคตมากน้อยเพียงใด
- จะสามารถจัดหาเงินทุนใหม่ๆ จากสถาบันการเงินได้มากน้อยเพียงใด

4) ทรัพยากรบุคคล

- ในปัจจุบัน สามารถรับพนักงานหน้างานเข้าทำงานได้ตามความต้องการหรือไม่
- ยังขาดพนักงานที่มีความสามารถทางเทคนิคหรือไม่
- ระดับทางเทคโนโลยีของบริษัท เมื่อเทียบกับคู่แข่งเป็นอย่างไรบ้าง
- มีแผนอัตรากำลังคน ในการสรรหาทรัพยากรบุคคลที่ยังขาดแคลน อย่างไร

5) ความพึงพอใจของพนักงานหน้างาน

- อัตราการเข้าออกของพนักงานหน้างาน มีสูงกว่า หรือต่ำกว่า เมื่อเทียบกับสถาน

ประกอบการ

- ระดับของรายได้ของพนักงาน เทียบกับทั่วไปแล้ว สูงกว่าหรือไม่

- สวัสดิการของพนักงาน เช่นโรงอาหาร หรือหอพักมีสภาพอย่างไร
- มีการร้องเรียนหรือ การมารับการปรึกษาของพนักงานมากน้อยเพียงไร
- มีกิจกรรมกลุ่มย่อยหรือไม่

6) การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ

- มีโปรแกรมเป็นเครื่องมือในการบริหารหรือไม่
- มีการ back up ข้อมูล และสามารถกู้ข้อมูลได้อย่างต่อเนื่อง
- มีระบบการป้องกันรักษาความลับของข้อมูล ไม่ให้รั่วไหล

ประเด็นปัญหาหนึ่ง คือ กลยุทธ์ได้พิจารณาครอบคลุมสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ และตรวจเช็คให้แน่ใจว่ากลยุทธ์มาจากวิสัยทัศน์ทางธุรกิจซึ่งประกอบด้วย

- 1) สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจของโลกเป็นอย่างไร
- 2) สภาพการณ์การนำเข้าวัตถุดิบ และการนำเข้าส่งออกผลิตภัณฑ์เป็นอย่างไร
- 3) โครงสร้าง Demand ภายในประเทศ
- 4) ความเปลี่ยนแปลงของความต้องการของลูกค้าเป็นอย่างไร
- 5) มีผลกระทบจากนวัตกรรมทางเทคโนโลยี หรือการเปลี่ยนแปลงของยุคดิจิทัลอย่างไร
- 6) การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างการกระจายสินค้ามีหรือไม่ เครื่องมือการขนส่งเคลื่อนย้าย

มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

7) ความสามารถในการรับคนงาน หรือพนักงาน ระดับค่าจ้างอย่างไร

กลยุทธ์นั้นต้องมาจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของบริษัทของตนเอง โดยทรัพยากรบุคคลจัดตั้งทีมทำการตรวจสอบ ค้นหาประเด็น เช่น ยอดขายในอดีตที่ผ่านมา แยกตามประเภทผลิตภัณฑ์, ผลิตภัณฑ์แต่ละประเภทมีส่วนทำให้เกิดการสร้างกำไรอย่างไร, มีแผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่อย่างไร มีเป้าหมายธุรกิจอย่างไร, การเปลี่ยนแปลงของยอดขายแยกตามผลิตภัณฑ์ กับเงินทุนมีความสมดุลหรือไม่ และแยกตามลูกค้ารวมถึงแผนการขยายธุรกิจมีเป้าหมายอย่างไรในสภาพปัจจุบัน

ดังนั้น หลักการทั่วไปให้เจาะแต่ละประเด็น เพื่อดำเนินการจัดทำเป็นกลยุทธ์ เพื่อปรับปรุงด้านนั้นๆ เช่นกลยุทธ์ด้านการขาย, กลยุทธ์ผลิตภัณฑ์, กลยุทธ์ทางการจัดซื้อ, กลยุทธ์ทางการเงิน และกลยุทธ์ด้านการพัฒนาบุคลากร

สรุป ค้นหาประเด็นปัญหา คือการทำความเข้าใจสถานภาพของสถานประกอบการจะต้องทำการประเมิน จากรายการตรวจเช็คของแต่ละด้าน เพื่อดำเนินการจัดทำเป็นกลยุทธ์ เพื่อปรับปรุงด้านนั้นๆ เช่นกลยุทธ์ด้านการขาย, กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์, กลยุทธ์ทางการจัดซื้อ, กลยุทธ์ทางการเงิน และกลยุทธ์ด้านการพัฒนาบุคลากร และปรับปรุงตามแนวคิดไคเซ็น

นำเสนอการปรับปรุง ไคเซ็น

(สวินทร์ พงษ์เก่า, 2564 : ออนไลน์) กล่าวถึง ผู้ปฏิบัติงาน คือ ปัจจัยที่สำคัญที่สุด ผู้ที่ควบคุมการทำงานในแต่ละขั้นตอน การผลิต ตั้งแต่ ควบคุมปัจจัยนำเข้า (input) ควบคุมกระบวนการทำงาน (process) และควบคุม ผลผลิต และบริการ (output) ในการคิดปรับปรุง และพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้นตลอดเวลา ภายใต้แนวคิดที่ว่า วันพรุ่งนี้ ต้องดีกว่าวันนี้ “ไม่มีสักวันเดียวที่จะผ่านไป โดยไม่มีการปรับปรุงในส่วนหนึ่งส่วนใดในองค์กร” แนวคิดนี้คือ แนวคิดของ ไคเซ็น (Kaizen)

ไคเซ็น(KAIZEN) มาจากคำว่า 改善 เป็นภาษาญี่ปุ่น แปลว่า การเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ดีขึ้น หรือปรับปรุงให้ดีขึ้น หรือการปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยวิกฤตการณ์น้ำมัน ปี ค.ศ.1970 ทำให้ประเทศญี่ปุ่น เกิดต้นทุนทางวัสดุ พลังงาน แรงงานสูงขึ้นเกิดการแข่งขันทางธุรกิจผู้บริโภคมมีความต้องการด้านคุณภาพมากขึ้นผู้บริโภคมมีความต้องการผลิตภัณฑ์ใหม่มากขึ้น ญี่ปุ่นเริ่มใช้ KAIZEN มาเป็นข้อได้เปรียบในการแข่งขัน

หลักการพื้นฐาน 10 ประการ ของ KAIZEN

- หลักการข้อที่ 1 ต้องโยนความคิดที่ติดยึดเดิมออกไป
- หลักการข้อที่ 2 ต้องคิดว่าวิธีการใหม่จะทำได้อย่างไร
- หลักการข้อที่ 3 ต้องอย่ายอมรับข้อแก้ตัว
- หลักการข้อที่ 4 ต้องไม่รอความสมบูรณ์แบบ
- หลักการข้อที่ 5 ต้องดำเนินการแก้ไขข้อผิดพลาดทันทีที่พบ
- หลักการข้อที่ 6 ต้องไม่ใช้เงิน/งบประมาณมากในการปรับปรุง
- หลักการข้อที่ 7 ต้องมองว่า “ปัญหา” ให้โอกาสเราใช้สมอง
- หลักการข้อที่ 8 ต้องถามทำไมอย่างน้อย 5 ครั้ง
- หลักการข้อที่ 9 ต้องเชื่อว่าความคิดของคน 10 คนย่อมดีกว่าความคิดเดียว
- หลักการข้อที่ 10 ต้องเชื่อว่าการปรับปรุงไม่มีวันจบ

วิธีการค้นหาปัญหา เพื่อนำมาทำ KAIZEN

1. ปัญหาในแง่บวก เป็นปัญหาที่แก้แล้ว ยิ่งทำให้มากขึ้นยิ่งดี (The more better)
2. ปัญหาในแง่ลบ เป็นปัญหาที่แก้แล้ว ยิ่งทำให้ลดลงยิ่งดี (The Less better)

แนวทางของการปรับปรุง (Improve) ของ KAIZEN

1. แนวคิด 80-20 (80 % ของความล่าช้า เกิดจากเพียง 20% ของงานทั้งหมด)
2. แนวคิด เรียงลำดับงานที่ต้องแก้ไขก่อนหลัง
3. แนวคิด ลดจำนวนขั้นตอนงาน ช่วยลดโอกาสความผิดพลาด
4. แนวคิด ECRS (Eliminate-Combine-Rearrange -Simplify)

5. แนวคิด Activity base: Value added or Non Value added Activity (ตรวจสอบ-ตรวจวัด, ขนย้าย-ขนส่ง, จัดเก็บ, รอ-ล่าช้า)

6. แนวคิด 4 ZERO (Defect, Delay, Inventory, Accident)

7. แนวคิด 5R (Man, Job, Tool, Time, Place)

การปรับปรุงเพื่อเพิ่มผลผลิต เป็น สิ่งที่ต้องปลูกฝังให้พนักงานทุกคน มีจิตสำนึก ในการปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา ไม่มีที่สิ้นสุด เพราะ ถ้าหยุดปรับปรุง เรา ก็คงหยุดนิ่ง เมื่อทุกคนหยุดนิ่ง องค์การของเราก็จะหยุดนิ่ง การปลูกจิตสำนึก ให้คิดปรับปรุง คือ หัวใจ ของไคเซ็น ดังนั้นการพัฒนาบุคลากรจะต้องนำหัวข้อการเรียนรู้ให้พนักงานเข้าถึงองค์ความรู้ในแผนฝึกอบรม

ประเด็นสำคัญคือ มีการจัดทำแผนการให้การฝึกอบรม เช่นการฝึกอบรมพิเศษ ภายนอกบริษัท หรือการจัดฝึกอบรมแบบ On the job training ภายในบริษัท

การวินิจฉัย บุคลากร และแรงงาน กับทีมกิจกรรมไคเซ็น

การทำงานของพนักงานที่สนับสนุนองค์การ เป็นสิ่งสำคัญ แต่สิ่งที่จะมีผลกระทบต่อการทำงาน คือ นโยบาย และแนวคิดต่อบุคลากร ต่อแรงงาน นั่นคือความสำคัญของบทบาทหน้าที่การจัดการทรัพยากรมนุษย์ หัวข้อตรวจเช็คการจัดการทรัพยากรมนุษย์

1) นโยบายบุคลากร แรงงาน ต้องสอบถามเกี่ยวกับ

-รูปแบบการจ้างเป็นการจ้างระยะยาว และระบบค่าจ้าง เป็นรายวัน รายเงินเดือน หรือรายปี

-มีระบบบำนาญ ระบบเงินเกษียณ มีสภาพแรงงาน หรือองค์การตัวแทนลูกจ้าง

-มีกฎระเบียบ การเลื่อนขั้น เลื่อนเงินเดือนชัดเจน

-มีรูปแบบการให้การฝึกอบรมแก่พนักงาน

-ตรวจเช็คพนักงานทำความเข้าใจในแนวคิดองค์การร่วมกันหรือไม่ ต้องสำรวจ Moral survey, มีมาตรการตอบสนองขององค์การ

2) กฎระเบียบการทำงาน การเข้างาน

-กฎระเบียบการทำงาน เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ เช่น พนักงานรักษากฎและปฏิบัติตาม หรือภาระหน้าที่ในการรักษาความลับขององค์การ

-พนักงานได้รับรู้กฎระเบียบการทำงาน ยอมรับในกฎทุกๆ ข้อ

3) กฎหมาย หรือมาตรฐานที่กำหนดจากภาครัฐ เพื่อปกป้องผู้ใช้แรงงาน ให้ค่าจ้างและให้ระมัดระวัง เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาล่วงหน้า

4) การให้การดูแลและการฝึกอบรม

-การจ้างงาน เช็คว่ามีการขาดแคลนพนักงาน สภาพการเปลี่ยนแปลงจำนวนพนักงานเป็นอย่างไร ให้เช็คว่าถ้ามีมากเกินไปในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา พร้อมกับตรวจสอบสาเหตุ

-ให้เช็คเงื่อนไข โดยเปรียบเทียบกับมาตรฐานในท้องถิ่น หรือของอุตสาหกรรม ควรศึกษาระดับค่าจ้างแรงงานแยกตามท้องถิ่น หรือแยกตามอุตสาหกรรมจะเป็นประโยชน์

-การจ้างชาวต่างชาติ จะมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายต่างๆ หรืออาจจะมีปัญหาเรื่องภาษาและการสื่อสาร

-ให้ตรวจอัตราการเข้าออกของพนักงาน มีการลาออก และเหตุผลการลาออกคืออะไร ก็จะค้นพบปัจจัยสำคัญที่จะทำให้พนักงานคงอยู่ในองค์กร

5) การจ่ายค่าจ้าง

-ใช้ตารางเงินเดือน เช่นมีตารางค่าจ้างเงินเดือน ทำเป็นเอกสารหรือไม่

-ให้ตรวจระบบค่าจ้างเงินเดือน เช่นแยกเป็นเงินเดือน และ ค่าจ้างอื่นๆ และเงินเดือน จะแบ่งออกเป็น เงินเดือนพื้นฐาน (สำหรับการใช้ชีวิต) และค่าตอบแทนการทำงาน และความสามารถ (ค่าความสามารถ หรือค่าผลงาน)

-ค่าจ้าง เช่น ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานกะกลางคืน ค่าทำงานแทน ค่าทำงานพิเศษ ส่วนการใช้ชีวิต เช่นเงินช่วยเหลือที่อยู่อาศัย เงินช่วยเหลือค่าพาหนะ

-โบนัส มักจะแบ่งจ่ายเป็นปีละ 2 ครั้ง เหมือนกับเป็นการตอบแทนผลงาน แต่มักจะเปลี่ยนแปลงไปตามผลประกอบการขององค์กร จะจ่ายโบนัสประมาณ 2-5 เดือนต่อปี

6) การประเมินผลด้านบุคลากร

-ตรวจเช็คมาตรฐานของการประเมินให้แยกประเภท ตารางการประเมินสำหรับผู้บริหาร หัวหน้างาน และพนักงานระดับธรรมดา ซึ่งหัวข้อการประเมินก็จะแตกต่างกัน

-ต้องรับรู้ มาตรการแก้ไขต่อความไม่พอใจจากการประเมิน การประเมินเป็นสิ่งที่กระตุ้นพนักงาน

-การให้การศึกษาแก่ผู้ที่มีหน้าที่ประเมิน มีการกำหนดมาตรฐานการประเมิน แต่เวลาประเมินจริงผู้ประเมินจะทำการประเมินได้ถูกต้อง ควรมีการประเมิน 2 ครั้ง เพื่อปรับความแปรปรวนระหว่างผู้ประเมิน

-การเลื่อนตำแหน่งการโอนย้าย ควรมีการโอนย้าย 3-5 ปี ให้พิจารณาตามความเหมาะสมเพื่อกระตุ้นความตื่นตัว และมีการฝึกอบรมให้ผ่านเกณฑ์

7) การฝึกอบรม การให้การศึกษา

-ให้ตรวจมีการวางแผนการฝึกอบรมเป็นระยะๆ ตั้งแต่เข้าทำงาน จนกระทั่งเกษียณอายุ

-การให้การศึกษา นอกสถานที่ทำงาน ควรจะส่งไปรับการฝึกอบรมภายนอก วิธีนี้จะเป็นการกระตุ้นพนักงาน หรือเชิญที่ปรึกษาจากภายนอก มาให้การฝึกอบรมภายในองค์กร

-เมื่อมีงานใหม่ๆ ให้ทำ ควรให้การอบรม และเรียนรู้อย่างจริงจังให้แก่ผู้รับผิดชอบ

-การที่ผู้บังคับบัญชา มอบเป้าหมายการทำงานในแต่ละวัน แล้วทำการตรวจเช็คผลลัพธ์พร้อมกับการชี้แนะจะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพเพิ่มสูงขึ้น แต่ในขณะเดียวกันควรให้การอบรมอย่างต่อเนื่องเช่นกัน

สรุป

สรุปการปรับปรุงไคเซ็น คือการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ดีขึ้น หรือปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยใช้ Checklist ตรวจสอบหัวข้อการบริหารจัดการนโยบายจากผู้บริหาร เพื่อสำรวจปัญหาและออกแบบกลยุทธ์เพื่อทำการปรับปรุงควบคุมคุณภาพของงาน, หัวข้อบุคลากร และแรงงาน หรือองค์การ หรือสถานประกอบการ, กับทีมทำกิจกรรมไคเซ็น รวมถึงเป้าหมาย และการจัดทำแผนที่ชัดเจนโดยส่วนงานทรัพยากรมนุษย์เป็นผู้รับผิดชอบ

ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีของ ทาเคชิ คานาซาวา ซึ่งภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า แบบชินดังไปเป็นแม่แบบ โดยประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพธุรกิจอุตสาหกรรม SMEs หรือสถานประกอบการ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะของแต่ละประเทศ โดยการหาสาเหตุของอาการหรือปัญหาที่สถานประกอบการกำลังประสบอยู่ตามสภาวะปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การวินิจฉัยมุ่งค้นหาปัญหาให้ถึงปัจจัยสาเหตุรอบด้าน และวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของปัญหา ขึ้นถึงจุดเด่น จุดด้อยของสถานประกอบการนั้นๆ เพื่อแนะนำแนวทางการแก้ไขปัญหายังเป็นรูปธรรม มิได้เน้นที่การแก้ไขเฉพาะหน้า หรือปัญหาทั่วไปที่พบตั้งแต่ครั้งแรกที่เข้าไปตรวจอาการ โดยต้องหาสาเหตุรากเหง้าของปัญหา และปรับแนวทางการแก้ไขเชิงป้องกัน เพื่อศึกษาข้อมูลภายในสถานประกอบการ เพื่อค้นหาปัญหาในการดำเนินธุรกิจ 5 ด้าน คือ 1)การบริหารจัดการ 2)การตลาด 3) การผลิต 4) การเงิน/บัญชี 5) ทรัพยากรบุคคล จากนั้นนำแนวทางหลักการไคเซ็นมาประยุกต์เป็นแผนกิจกรรมการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องโดยใช้ Checklist ตรวจสอบหัวข้อการบริหารจัดการนโยบายจากผู้บริหาร เพื่อสำรวจปัญหาและออกแบบกลยุทธ์เพื่อทำการปรับปรุงควบคุมคุณภาพของงาน, หัวข้อบุคลากร และแรงงาน หรือองค์การ หรือสถานประกอบการให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด พร้อมทั้งติดตามผลตามแผนงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบรรลุผลและประสิทธิภาพที่สามารถปฏิบัติงานตามการปรับปรุงได้จริง

เอกสารอ้างอิง

- สวินทร์ พงษ์เก่า. (2564). *Kaizen เทคนิคปรับปรุงและยกระดับงาน เพื่อการเพิ่มผลผลิต. ธรรมการบริหาร.* สมาคมส่งเสริมความปลอดภัยและอนามัยในการทำงาน (ประเทศไทย) ในพระราชูปถัมภ์. (2564). ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.ohswa.or.th> Geary A.Rummler และ Alan P. Brache (1995) Strategic Performance Management

ปัจจัยสนับสนุนการนำต้นทุนฐานกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ให้ประสบผลสำเร็จ

Contribution Factors to the Successful Implementation of Activity-Based Costing

จารุกิตต์ ไทยวงศ์ และ สมบูรณ์ สารพัด

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Jarukit Thaiwong and Somboon Saraphat

University of Kasetsart, Thailand

Corresponding Author, E-mail : jarukit.th@ku.th

บทคัดย่อ

ต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity-Based Costing : ABC) หรือ ระบบ ABC เป็นเครื่องมือในการบริหารต้นทุนเชิงกลยุทธ์ที่มีบทบาทสำคัญมากต่อการบริหารและพัฒนาอุตสาหกรรม เนื่องจากระบบ ABC มีความสามารถในการสร้างสารสนเทศที่มีความถูกต้องซึ่งมีประโยชน์มากต่อผู้ใช้กลุ่มต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจที่ดีกว่า ส่งผลให้ผลการดำเนินงานได้รับการปรับปรุงสูงขึ้นในหลายๆ มิติ ทำให้อุตสาหกรรมสามารถเพิ่มความสามารถในการแข่งขันได้ ซึ่งการที่จะนำระบบ ABC มาใช้ให้ประสบความสำเร็จจะขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ได้แก่ การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง ขนาดองค์กร การแข่งขัน การฝึกอบรม ทรัพยากรที่เพียงพอ ผู้รับผิดชอบการใช้ระบบ ABC ที่ไม่ใช่ฝ่ายบัญชี และการเชื่อมโยงระบบ ABC กับการวัดผลการปฏิบัติงาน นอกจากนี้กิจการควรเข้าใจถึงกระบวนการและขั้นตอนของระบบ ABC ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ บทความนี้มีจุดมุ่งหมายหลักเกี่ยวข้องกับการนำเสนอปัจจัยสนับสนุนการนำต้นทุนฐานกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ให้ประสบผลสำเร็จ

คำสำคัญ: ต้นทุนฐานกิจกรรม; การนำต้นทุนฐานกิจกรรมไปประยุกต์ใช้; ปัจจัยสนับสนุนต้นทุนฐานกิจกรรม

Abstracts

Activity-Based Costing (ABC) or ABC System is one of the most important strategic cost management tools for industrial development and administration. Since, ABC is capable of generating more accurate information which is useful to the wide range of users for better decisions, resulting in higher performance improvement for various dimensions. Thus, ABC allows industry to gain more competitive advantages. The successful implementation of the ABC system depends on many factors such as the Top Management Support, Company Size, Competition, Training, Adequate Resources, Non-Accounting of Ownership, Linking ABC to Performance Evaluation. Moreover, firms should understand the process and procedures of the implementation of ABC system. Thus, main purpose of this article is primarily concerned with

* วันที่รับบทความ: 23 สิงหาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 9 กันยายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 13 กันยายน 2565

Received: August 23, 2022; Revised: September 9, 2022; Accepted: September 13, 2022

presenting concepts concerning Contribution Factors to the successful Implementation of Activity-Based Costing.

Keywords: Activity-Based Costing; Implementation of Activity-Based Costing; Contribution Factors Activity-Based Costing

บทนำ

อุตสาหกรรมในมีความสำคัญกับสถานการณ์เศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยในไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2565 ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI) มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.4 ซึ่งเป็นผลมาจาก อาทิเช่น อุตสาหกรรมการกลั่นปิโตรเลียม (PETRO) เป็นผลมาจากนโยบายการเปิดประเทศรับนักท่องเที่ยวต่างชาติในปีนี้นำให้ประชาชนมีการเดินทางเพิ่มขึ้น อุตสาหกรรมเกษตร (AGRI) มีการขยายตัวเช่นกันเนื่องจากปีนี้มีสินค้าทางการเกษตรเข้าโรงงานมากกว่าปีก่อน อุตสาหกรรมชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ (ETRON) มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเนื่องจากตลาดโลกยังคงต้องการใช้ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2565 : 3) วิจัยกรุงศรี (2565 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงสถานการณ์อุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2565 มีการฟื้นตัวขึ้นจากค่า GDP ในประเทศซึ่งเป็นผลมาจาก ปี พ.ศ. 2564

ในปัจจุบันข้อมูลต้นทุนที่ถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญสำหรับองค์กรอย่างมาก เพื่อที่องค์กรจะได้สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้เหนือคู่แข่ง Cooper and Kaplan (1988 : 20) ได้กล่าววาระบบการคิดต้นทุนแบบเดิม (Traditional Costing) ส่งผลให้เกิดข้อมูลการคิดต้นทุนที่บิดเบือนไป ไม่ได้ส่งผลให้องค์กรมองเห็นต้นทุนที่แท้จริงและแม่นยำได้ ซึ่งการที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ ต้องมาจากระบบการคิดต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity-Based Costing) มาเป็นทางเลือกแทนระบบการคิดต้นทุนแบบเดิม (Traditional Costing) ระบบต้นทุนฐานกิจกรรมสามารถระบุตัวขับเคลื่อนต้นทุนที่หลากหลายสำหรับการจัดสรรค่าใช้จ่ายการผลิตให้กับสินค้าและบริการขั้นสุดท้าย เพื่อให้องค์กรมีประสิทธิภาพและผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพในภาพรวมของอุตสาหกรรม ซึ่ง MacArthur (1996 : 30) กล่าวถึงความสำคัญของระบบต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity-Based Costing) เป็นเทคนิคการบัญชีที่ช่วยให้องค์กรสามารถกำหนดต้นทุนให้กับผลิตภัณฑ์ตามการใช้ทรัพยากร ตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวผลักดันต้นทุน (Cost driver) และกิจกรรมต้นทุน (Cost Activity) โดยการวัดต้นทุนและประสิทธิภาพของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการและหน่วยของต้นทุน (Cost Object)

ระบบ ABC จึงมีบทบาทสำคัญในการเข้ามาทำการปรับปรุงและพัฒนาผลการดำเนินงานในภาพรวมของอุตสาหกรรมให้ดียิ่งขึ้นไปอีก Shields (1995 : 148) ได้กล่าวว่า ในการที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย อาทิเช่น การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง ขนาดองค์กร การแข่งขัน การฝึกอบรม ทรัพยากรที่เพียงพอ ผู้รับผิดชอบการใช้ระบบ ABC ที่ไม่ใช่ฝ่ายบัญชี และการเชื่อมโยงระบบ ABC กับการวัดผลการปฏิบัติงาน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลให้เกิดการนำระบบ ABC ไป

ประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรม ซึ่งการที่จะนำระบบดังกล่าวนี้มาใช้บริษัทจะต้องรับรู้และเข้าใจถึงความสำคัญของเครื่องมือนี้ ดังนั้นบริษัทต่าง ๆ ก็จะมีระดับการนำไปใช้ที่แตกต่างกัน ดังนั้นการมีเครื่องมือ ABC จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับอุตสาหกรรมในปัจจุบันที่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง เนื่องจากอุตสาหกรรมต้องเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การใช้ระบบดังกล่าวจึงมีบทบาทสำคัญต่อการปรับปรุงและพัฒนาผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมดังกล่าวให้ดียิ่งขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับระบบต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity-Based Costing:ABC)

ความหมาย

ลมูล เกษรินทร์ (2552 : 3) ได้ให้ความหมายของต้นทุนกิจกรรม (Activity-Based Costing : ABC) ไว้ว่า การปันส่วนค่าใช้จ่ายการผลิตตามระบบต้นทุนแบบดั้งเดิม ส่งผลให้เกิดความบิดเบือนในการคิดต้นทุนผลิตภัณฑ์ และรายละเอียดของการใช้ค่าใช้จ่ายในการผลิตของแต่ละแผนก ทำให้ไม่สามารถที่จะใช้ข้อมูลจากการคำนวณต้นทุนดังกล่าวเพื่อควบคุมหรือกำหนดราคา จึงมีการนำระบบการคิดต้นทุนที่สามารถคำนวณต้นทุนของผลิตภัณฑ์ และสามารถนำเสนอข้อมูลเพื่อการบริหารงานได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น ระบบการคิดต้นทุนที่จะนำมาใช้ในการบริหารงานเรียกว่า “ระบบต้นทุนฐานกิจกรรม” (Activity-Based Costing System : ABC) เป็นระบบของการจัดสรรต้นทุนโดยในขั้นแรกจะจัดสรรค่าใช้จ่ายการผลิตให้กับกลุ่มกิจกรรม (Activity-Based Pools) หลังจากนั้นแต่ละกลุ่มกิจกรรมจะจัดสรรค่าใช้จ่ายการผลิตภายในกลุ่มศูนย์กิจกรรมของตนคำนวณเข้าเป็นต้นทุนของผลิตภัณฑ์ตามจำนวนกิจกรรมที่ผลิตภัณฑ์นั้นใช้ โดยเรียกจำนวนกิจกรรมที่นำมาเป็นฐานในการคำนวณต้นทุนที่เรียกว่าตัวผลักดันต้นทุน (Cost driver)

ดวงมณี โกมารทัต (2551 : 4) ได้ให้ความหมายของต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity-Based Costing) ไว้ว่า การวัดค่าต้นทุนอันเกิดจากการใช้ทรัพยากรต่างๆขององค์กรไปในการทำกิจกรรมของธุรกิจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในรูปของสิ่งที่คิดต้นทุน (Cost Objects) ในที่นี้สิ่งที่คิดต้นทุน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ สินค้า บริการ โครงการ ลูกค้า ฯลฯ เนื่องจากกิจการใช้ทรัพยากรหลายประเภทในการทำกิจกรรมต่างๆ และกิจกรรมเหล่านี้เกิดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการผลิตสินค้า จึงต้องมีการคำนวณต้นทุนของกิจกรรมเข้าไปในสินค้าหรือสิ่งที่คิดต้นทุนตามสัดส่วนของการใช้กิจกรรมนั้น ๆ เพื่อให้องค์กรมองเห็นต้นทุนได้อย่างแท้จริง

Kaplan and Anderson (2004 : 19) ได้กล่าวว่าต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity-Based Costing : ABC) เข้ามาช่วยการคิดต้นทุนแบบดั้งเดิม โดยต้นทุนแบบดั้งเดิมจะแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ต้นทุนแรงงาน ต้นทุนวัตถุดิบ และต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต ต้นทุนฐานกิจกรรมนั้นเป็นต้นทุนที่ช่วยให้การคิดค่าใช้จ่ายในการผลิต (Overhead) มีความถูกต้องและมองเห็นต้นทุนได้อย่างแท้จริง โดยใช้วิธีการปันส่วนต้นทุนต้นทุนเข้าสู่ผลิตภัณฑ์โดยวัดจากตัวผลักดันต้นทุน (Cost driver) เช่น จำนวนชั่วโมง จำนวนครั้ง เป็นต้น

จากความหมายของต้นทุนฐานกิจกรรม ABC ที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าต้นทุนฐานกิจกรรม ABC คือ ระบบการคิดต้นทุนสมัยใหม่ (Activity-Based Costing) ที่นำมาใช้แทนระบบการคิดต้นทุนแบบเก่า (Traditional Costing) เป็นระบบที่ทำให้องค์กรมองเห็นต้นทุนที่แท้จริงเนื่องจากการคิดต้นทุนเข้าไปในกิจกรรมแต่ละตัวแล้วโอนกิจกรรมนั้นเป็นต้นทุนสินค้าและบริการทำให้องค์กรเห็นกระบวนการผลิตในการคิดต้นทุนแต่ละขั้นอย่างชัดเจน เมื่อองค์กรได้ทราบถึงต้นทุนที่แท้จริงแล้วสามารถทำให้องค์กรสามารถวัดผล การปฏิบัติงานโดยรวมขององค์กรได้ไม่ว่าจะเป็นด้านต้นทุน ด้านราคาขาย ด้านกำไร ด้านการผลิต ระบบ ดังกล่าวนี้นี้สามารถทำให้องค์กรประสบความสำเร็จในด้านผลการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนของระบบต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity-Based Costing:ABC)

Cooper and Kaplan (1991 : 130) ได้กล่าวถึงต้นทุนฐานกิจกรรมที่เป็นวิธีการจัดสรรต้นทุน ทรัพยากรขององค์กร โดยการอาศัยกิจกรรมในกระบวนการผลิตสินค้าหรือการให้บริการ ระบบต้นทุนฐาน กิจกรรม (Activity-Based Costing) ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายในกลุ่มประเทศในแถบเอเชีย ยุโรป ออสเตรเลีย ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าระบบต้นทุนฐานกิจกรรมสามารถนำไปแก้ปัญหาข้อบกพร่องในด้านต้นทุนของ ระบบการคิดต้นทุนแบบดั้งเดิม (Traditional Costing) ซึ่งระบบ ABC นั้นสามารถทำให้ทราบถึงการ ดำเนินงานว่าประกอบด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวข้องของอะไรบ้างซึ่งประกอบด้วยแต่ละข้อดังต่อไปนี้

1. **การวิเคราะห์กิจกรรม** แบ่งการดำเนินงานของกิจการออกเป็นกิจกรรมย่อย ๆ กิจกรรมที่จะระบุนี้ ควรจะมีประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร กิจกรรมที่ระบุนี้เรียกว่า ศูนย์กิจกรรม (Activity Center) ซึ่งจะใช้เป็นตัวฐานในการคำนวณต้นทุนและประเมินผลในขั้นต่อไป เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการ บริหารงานของฝ่ายจัดการ และกิจการจะมีการวิเคราะห์และระบุว่ากิจกรรมนั้นเป็นกิจกรรมที่เพิ่มมูลค่าให้กับ กิจการ (Value-added Activities) หรือกิจกรรมที่ไม่เพิ่มมูลค่า (Non-Value-Added Activities)

2. **การระบุต้นทุนกิจกรรม** ทำการจัดสรรต้นทุนแต่ละตัวให้กับแต่ละกิจกรรมโดยระบุต้นทุนตามรหัส เพื่อเข้าสู่กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

3. **การระบุตัวหลักต้นทุน** ทำการวิเคราะห์ตัวหลักต้นทุนของแต่ละกิจกรรม เมื่อต้นทุนแต่ละตัว ถูกจัดสรรให้กับแต่ละกิจกรรมแล้ว ก็ต้องมีการกำหนดตัวหลักต้นทุน (Cost Driver) ซึ่งต้องวัดได้อย่าง น่าเชื่อถือและต้องมีความสัมพันธ์อย่างมากกับกิจกรรม

4. **การคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์** การคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์อาศัยผังกิจกรรม (Bill of Activities) โดยมีการพิจารณาก่อนล่วงหน้าว่าผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดจะต้องผ่านกิจกรรมใดบ้าง และมีลักษณะของการใช้ตัว หลักต้นทุนอย่างไร หลังจากนั้นจะมีการคิดต้นทุนกิจกรรมต่อหน่วยของตัวหลักต้นทุนเข้าสู่ผลิตภัณฑ์

นั้นๆ เมื่อนำค่าใช้จ่ายในการผลิตที่คำนวณได้ไปรวมกับต้นทุนทางตรงอื่นของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด ก็จะได้ต้นทุนรวมของผลิตภัณฑ์ จะเห็นว่าการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์ในลักษณะนี้ จะคำนึงถึงกิจกรรมในการผลิตของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดอย่างชัดเจน รวมทั้งความยากง่ายในการผลิต ผลิตภัณฑ์ก็จะสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างของต้นทุน ขั้นตอนต่าง ๆ

5. กำหนดวัตถุประสงค์ของต้นทุนผลิตภัณฑ์ เมื่อได้ต้นทุนผลิตภัณฑ์มาแล้ว กิจกรรมจะมีการวิเคราะห์และระบุว่ากิจกรรมนั้นเป็นกิจกรรมที่เพิ่มมูลค่าให้กับกิจการ (Value-added Activities) หรือกิจกรรมที่ไม่เพิ่มมูลค่า (Non-Value-Added Activities)

6. รายงานผลลัพธ์ ประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมต่าง ๆ จนสามารถกำหนดปัจจัยได้ว่าปัจจัยใดเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กิจการประสบความสำเร็จ

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนการนำต้นทุนฐานกิจกรรมไปประยุกต์ใช้

1. การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง (Top Management Support) การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูงนั้นถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ส่งอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำระบบ ABC มาใช้ (Chongruksut, 2002 : 54) ซึ่งงานวิจัยของ Roztock (2000b : 2) ได้กล่าวว่าการสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูงนั้นเป็นอิทธิพลมาจากผู้บริหารที่ทำการกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์ขององค์กร ตลอดจนการนำทรัพยากรขององค์กรที่ประกอบไปด้วย (ทุน เวลา ความสามารถ) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ McGowan and Klammer (1997 : 222) ได้กล่าวว่าการสนับสนุนผู้บริหารระดับสูงเป็นสิ่งสำคัญในการใช้ข้อมูล ABC เพื่อให้บริษัทประสบความสำเร็จ และเป็นประโยชน์ในการใช้ข้อมูลสื่อสารกับกับผู้มีส่วนร่วมในหน่วยงานทุก ๆ ฝ่ายขององค์กร เพื่อให้การใช้ระบบ ABC ประสบผลสำเร็จ ซึ่งการสนับสนุนของผู้บริหารนั้นจะทำให้องค์กรมีคุณภาพ ดังงานวิจัยของ Intakhan (2014 : 291) ได้กล่าวถึงความสำเร็จ ABC นั้นมาจากการสนับสนุนของฝ่ายบริหารที่สามารถทำให้บุคลากรในองค์กรสามารถขับเคลื่อนองค์กรโดยนำระบบ ABC มาใช้ให้องค์กรประสบความสำเร็จ

2. ขนาดองค์กร (Company Size) Nguyen and Brooks (1997 : 1) ได้กล่าวว่าการนำระบบ ABC ไปใช้ในกลุ่มองค์กรขนาดใหญ่จะมีมากกว่าองค์กรขนาดเล็ก เนื่องจากบริษัทขนาดใหญ่มีการเข้าถึงบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการออกแบบและดำเนินระบบ ABC และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Al-Omiri and Drury (2007 : 420) ได้กล่าวว่าการนำระบบ ABC ไปใช้เนื่องจากการวิจัยพบว่าองค์กรที่มีขนาดใหญ่จะมีทรัพยากรมากที่มากและระบบการบริหารก็จะมีประสิทธิภาพซึ่งจะมีอัตราการนำระบบ ABC ไปใช้ได้สูง ซึ่งในผลงานวิจัยของ Roztock and Needy (1998 : 77) ได้กล่าวถึงการนำระบบ ABC ไปใช้ว่าองค์กรขนาดเล็กจะมักไม่ค่อยนำระบบ ABC มาใช้

เนื่องจากองค์กรขาดข้อมูลทางเทคโนโลยีที่ไม่เพียงพอ และการลงทุนในระบบค่อนข้างสูง จึงทำให้องค์กรขนาดเล็กมักมีข้อจำกัดทางการเงิน ซึ่งในทางตรงกันข้ามของ Hicks (1999 : 1) ได้ให้เหตุผลว่าการที่จะนำระบบ ABC มาใช้นั้นเป็นสิ่งที่ไม่ยากสำหรับบริษัทที่จะนำระบบดังกล่าวมาใช้ เพราะว่าระบบ ABC นั้นเหมาะสมสำหรับกิจการทุกขนาด ดังนั้น Hicks (1999 : 1) จึงสรุปได้ว่า ระบบ ABC นั้นไม่ได้มีไว้ใช้แค่เพียงสำหรับบริษัทขนาดใหญ่เท่านั้น แต่ยังสามารถใช้ได้กับบริษัทขนาดกลางและเล็กอีกด้วย

3. การแข่งขัน (Competition) Chongruksut (2002 : 65) ได้กล่าวว่าการการแข่งขันมีส่วนทำให้มีการนำระบบ ABC มาใช้ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การแข่งขันนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากสำหรับข้อมูลต้นทุน เนื่องจากระบบ ABC มีความสำคัญในการปรับปรุงตำแหน่งงานในบริษัท และยกระดับความสามารถในการทำกำไรของบริษัท ยกตัวอย่างเช่น ถ้าบริษัทใช้กลยุทธ์ต้นทุนต่ำ (Cost Leadership) ในการแข่งขัน ระบบ ABC จะช่วยทำการประเมินกระบวนการหรือต้นทุนของผลิตภัณฑ์ให้แม่นยำขึ้น เพื่อให้ฝ่ายวิเคราะห์วางแผนได้ทราบถึงข้อมูลต้นทุนที่แท้จริง อย่างไรก็ตาม Roztocki (2000a : 84) ค้นพบว่าหลายบริษัทกำลังเผชิญกับสภาพการแข่งขันที่ต้องแข่งขันกันด้วยกลยุทธ์ต่าง ๆ โดยใช้เครื่องมือ ABC ในการบริหารต้นทุน เช่น ใช้ระบบ ABC เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้านราคา และด้านต้นทุน นอกจากนี้ Gunasekeran et al. (1999 : 286) และ Tarr (2001 : 1) ยืนยันว่าการแข่งขันขององค์กรที่เพิ่มขึ้นทั้งในระดับโลกและระดับท้องถิ่น ทำให้ธุรกิจได้รับรู้ข้อมูลอย่างถูกต้อง ซึ่งส่งผลให้องค์กรเข้าใจภาพรวมในด้านกระบวนการ ต้นทุนผลิตภัณฑ์ ต้นทุนบริการ เมื่อองค์กรได้ใช้นำระบบ ABC มาใช้ในการคำนวณต้นทุน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cooper and Kaplan (1991 : 135) ได้ศึกษาว่าเมื่อสถานการณ์ปัจจุบันมีการแข่งขันของบริษัทที่มีการแข่งขันกันมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นการกำหนดราคาขายของสินค้า การคำนวณต้นทุนที่ถูกต้องเพื่อที่จะกำหนดความสามารถในการทำกำไรของผลิตภัณฑ์ในบริษัท สิ่งเหล่านี้จะสามารถขับเคลื่อนบริษัทไปได้หากมีการนำระบบ ABC มาประยุกต์ใช้กับบริษัท

4. การฝึกอบรม (Traning) Maelah and Ibrahim (2007 : 133) ได้กล่าวว่าการฝึกอบรมมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ที่จะช่วยให้พนักงานในองค์กรพัฒนามุมมองทัศนคติในเชิงบวก เมื่อได้รับการแนะนำให้รู้จักกับระบบ ABC งานวิจัยของ Shields (1995 : 150) ได้กล่าวว่าการฝึกอบรมสามารถส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในการใช้งานของผู้ใช้งาน ABC จุดมุ่งหมายของการใช้งานระบบ ABC ไม่ใช่แค่การให้ความรู้แก่พนักงานเกี่ยวกับประโยชน์และวัตถุประสงค์ของ ABC เพียงเท่านั้น แต่ยังมิให้ประโยชน์ในด้านความปลอดภัยของข้อมูลในบริษัทอีกด้วย ดังนั้นจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมที่กล่าวมาข้างต้นส่งผลให้พนักงานตระหนักและรับรู้ถึงข้อมูลของระบบ ABC อย่างเป็นเชิงประจักษ์ และยังสามารถสอดคล้องกับงานวิจัยของ Argyris and Kaplan (1994 : 90) ได้กล่าวไว้ว่าการฝึกอบรมให้พนักงานจะสามารถทำให้การนำระบบ ABC มาใช้ประสบความสำเร็จ

5. **ทรัพยากรที่เพียงพอ (Adequate Resource) Forrest (1999 : 4)** การใช้งานระบบ ABC บริษัทจำเป็นต้องมีทรัพยากรที่เพียงพอ การนำระบบ ABC ไปใช้มักจะใช้ระยะเวลานานพอสมควร ซึ่งระยะเวลาในการใช้งานระบบ ABC นั้นจะแตกต่างกันไปตามทรัพยากรขององค์กรที่มีอยู่ Shield and McEwen (1996 : 15) ได้พบว่าทรัพยากรที่เพียงพอของพนักงานเป็นหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญที่สุดสำหรับการนำระบบ ABC ไปใช้ให้ประสบความสำเร็จ ในงานวิจัยของ Chongruksut (2002 : 8) ได้กล่าวว่าทรัพยากรที่เพียงพอเป็นสาเหตุสำคัญที่มีความจำเป็นต่อการนำระบบ ABC ไปใช้ให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Compton (1996 : 21) ได้กล่าวว่าการใช้ระบบ ABC ที่ในแบบเต็มรูปแบบ (ขนาดใหญ่) จะต้องใช้ทรัพยากรที่มากที่ประกอบไปด้วยพนักงาน เวลา และใช้เวลาพอสมควรสำหรับการใช้ระบบ ABC ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Intakhan (2014 : 292-293) ได้กล่าวว่าการที่จะนำระบบ ABC มาใช้ในองค์กรให้ประสบความสำเร็จต้องมาจากทรัพยากรที่เพียงพอขององค์กรที่ประกอบไปด้วย ผู้เชี่ยวชาญระบบ ABC ซอฟต์แวร์ ฮาร์ดแวร์ เวลา และบุคลากรในองค์กร ซึ่งในงานวิจัยของ Shields (1995 : 149-150) ได้กล่าวสรุปไว้ว่าหากองค์กรมีทรัพยากรที่ดีจะทำให้พนักงานในองค์กรยอมรับระบบ ABC ในการนำไปใช้ของบริษัทให้เกิดความสำเร็จ

6. **ผู้รับผิดชอบการใช้ระบบ ABC ที่ไม่ใช่ฝ่ายบัญชี (Non-Accounting of Ownership) Gurses (1999 : 19)** ได้กล่าวว่าเมื่อฝ่ายบัญชีเป็นผู้รับผิดชอบระบบ ABC บริษัทจะมีความประสบผลสำเร็จแค่เพียงฝ่ายบัญชีฝ่ายเดียว เนื่องจากฝ่ายบัญชีเป็นฝ่ายที่มีความรู้ในระบบนี้อยู่แล้ว ซึ่งเมื่อมองในภาพรวมขององค์กร ในส่วนฝ่ายงานอื่น ๆ เช่น ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายวิศวกร ฝ่ายขาย ยังไม่ได้มีส่วนร่วมในการใช้ระบบ ABC ส่งผลให้ฝ่ายอื่นๆ ขาดทักษะความชำนาญในด้านการใช้งานระบบ ABC จึงทำให้บริษัทไม่ประสบความสำเร็จในการใช้งานระบบ ABC เท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Shields and McEwen (1996 : 15) ได้กล่าวว่าการมีส่วนร่วมในการใช้งานระบบ ABC ในหน่วยงานทุก ๆ ฝ่าย บริษัทควรมีการสนับสนุนให้ฝ่ายอื่น ๆ ได้มีส่วนร่วมในการใช้งานระบบ ABC ให้มากขึ้นเพื่อที่จะนำระบบดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ให้ประสบผลสำเร็จ

7. **การเชื่อมโยงระบบ ABC กับการวัดผลการปฏิบัติงาน (Link ABC to Performance Evaluation) Fei and Isa (2010 : 2304)** ได้กล่าวว่าการเชื่อมโยงระบบ ABC กับการวัดผลการปฏิบัติงานกับการนำระบบ ABC ไปประยุกต์ใช้ พนักงานจะมีสิ่งจูงใจ เช่น เงินเดือน สวัสดิการ โบนัส ที่จ่ายให้กับตัวพนักงาน เมื่อพนักงานได้รับสิ่งจูงใจดังกล่าว จะทำให้พนักงานมองเห็นถึงความสำคัญของผลการปฏิบัติงานที่ดี โดยผลปฏิบัติงานที่ดีนั้นจะมาจากการนำระบบ ABC มาใช้ภายในบริษัท หากบริษัทเชื่อมโยงข้อมูลจากระบบ ABC กับการวัดผลการปฏิบัติงานของพนักงาน จะส่งผลต่อพฤติกรรมของตัวพนักงานทุกคนในองค์กร เนื่องจาก พนักงานจะมองไปที่ผลการปฏิบัติงาน สิ่งนี้จะนำไปสู่ความสำเร็จที่จะนำระบบ ABC มาใช้ และช่วยสนับสนุนให้พนักงานเกิดความเชี่ยวชาญในระบบดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Intakhan (2014

: 291-292) ได้กล่าวว่าเมื่อบริษัทได้เชื่อมโยงระบบ ABC ให้เข้ากับการวัดผลการปฏิบัติงานโดยผ่านค่าตอบแทน โบนัส และผลประโยชน์อื่น ๆ พนักงานจะเกิดการยอมรับว่า ระบบ ABC ให้ผลประโยชน์กับพนักงานและองค์กร

สรุป

จากสภาวะการฟื้นตัวของอุตสาหกรรมและการแข่งขันที่รุนแรงของแต่ละอุตสาหกรรม ที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ล้วนเป็นสิ่งที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรที่จะต้องแข่งขันกันด้วยเครื่องมือบริหารหรือกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน องค์กรจะต้องมีการใช้เครื่องมือในการบริหารงาน ซึ่งเครื่องมือดังกล่าวคือ ระบบ ABC ที่จะเข้ามาช่วยจัดการผลการดำเนินงานต่าง ๆ ในองค์กรให้ประสบความสำเร็จ ระบบดังกล่าวสามารถช่วยให้องค์กรประสบผลสำเร็จในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านต้นทุนจะทำให้องค์กรมองเห็นต้นทุนที่แท้จริง ด้านการขายสามารถทำให้ฝ่ายขายสามารถกำหนดราคาขายเพื่อทำการต่อรองราคาซื้อขายกับลูกค้าได้ ด้านบริหารสามารถทำให้ผู้บริหารและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถทำการตัดสินใจและประเมินสถานการณ์ในปัจจุบันขององค์กรได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น ระบบ ABC ล้วนมีความสำคัญสำหรับองค์กรอย่างมาก ดังนั้น กิจกรรมจึงควรพิจารณาปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่ การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง ขนาดองค์กร การแข่งขัน การฝึกอบรม ทรัพยากรที่เพียงพอ ผู้รับผิดชอบการใช้ระบบ ABC ที่ไม่ใช่ฝ่ายบัญชี และการเชื่อมโยงระบบ ABC กับ การวัดผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้กิจการสามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล

เอกสารอ้างอิง

- ดวงมณี โกมารทัต. (2551). *การบัญชีต้นทุน*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลมูล เกยุรินทร์. (2552). *การประยุกต์ระบบต้นทุนฐานกิจกรรมสำหรับอุตสาหกรรมผลิตกล่องกระดาษ*
กรณีศึกษา : บริษัทเอส แพ็ค แอนด์ พริน จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขา
การบัญชี. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- วิจัยกรุงศรี. (2565). แนวโน้มธุรกิจและอุตสาหกรรมไทยปี 2565-2567. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 2 เมษายน 2565. แหล่งที่มา: <https://www.krungsri.com/th/research/industry/summary-outlook/outlook-2022-2024>.
- สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. 2565. *รายงานภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไตรมาสที่ 1/2565 และแนวโน้มไตรมาสที่ 2/2565*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงอุตสาหกรรม.
- Al-Omiri and Drury C. (2007). A survey of factors influencing the choice of product costing systems in UK organizations. *Management Accounting Research*, 18 399-424.

- Argyris and Kaplan. (1994). Implementing new knowledge: The case of activity-based costing. *Accounting Horizons*, 8 (3), 83-105.
- Chongruksut (2002). *The adoption of Activity-Based Costing in Thailand*. Doctor of Philosophy Faculty of Business and Law. University : Victoria University.
- Compton, T.R. (1996). The ABCs of ABC : Implementing Activity-based Costing. *The CPA Journal* (3), 20-27.
- Cooper R., and Kaplan, R.S. (1988). How cost accounting distorts product costs. *Strategic Finance*, 69 (10), 20.
- Cooper R., and Kaplan, R.S. (1991). Profit priorities from activity-based costing. *Harvard Business Review*, 130-135.
- Fei, Z. Y., and Isa, C. R. (2010). Behavioral and organizational variables affecting the success of ABC success in China. *African journal of business management*, 4 (11), 2302-2308.
- Forrest, J.S. and Forrest, E. (1999). The internal Audit and Activity Based Management. *The CPA Journal* August : 1999.
- Gunasekeran, A. Marri, H.B and Yusuf, Y.Y. (1999). Application of activity-based costing some case experience. *Managerial Auditing Journal*, 14 (6), 286-293.
- Gurses (1999). *An Activity-Based Costing and Theory of Constraints Model for Product-Mix Decision*. Master of Science in Industrial and Systems Engineering. University : Virginia Polytechnic Institute and State University.
- Hicks. (1999). Yes, ABC is for small business, too. *Journal of Accountancy* 188 (2), 41.
- Intakhan, P. (2014). Direct and indirect effects of top management support on ABC implementation success: Evidence from ISO 9000 certified companies in Thailand. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 164 (14), 458-470.
- Kaplan, R.S., and Anderson S.R., (2004). Time-Driven Activity Based Costing. *Harvard Business Review*, 82 (11), 131-138.
- Macarthur, J. B. (1996). From activity-based costing to throughput accounting. *Strategic Finance*, 77 (10), 30.
- Maelah and Ibrahim (2007). Factors influencing activity based costing (ABC) adoption in manufacturing industry. *Investment Management and Financial Innovations*, 4 (2), 113-124.
- McGowan and Klammer. (1997). Satisfaction with Activity-Based Cost Management implementation. *Journal of management accounting research*, (9), 217-237.
- Nguyen and Brooks. (1997). An empirical investigation of adoption issues relating to activity-based costing. *Asian Review of Accounting*, 5 (1), 1-18.
- Roztock, and Needy (1998). *An Intergrated Activity-Based Costing and Economic Value Added System as an Engineering Management Tool for Manufactures*. Proceedings of the American Society of Engineering Management National Conference. University : State University of New York.
- Roztock, N. (2000a). *The integrated Activity Based Costing and Value Added System as a Strategic Management Tool*. A field study of the pacific conference on manufacturing proceedings. University : State University of New York.
- Roztock, N. (2000b). *Implementing an Intergrated Activity Based Costing and Economic Value Added System*. A Case Study Proceeding from the Industrial Engineering Research conference State : University of New York. New Paltz School of Business.

- Shields. (1995). An empirical analysis of firms' implementation experiences with activity-based costing. *Journal of Management Accounting Research*, 7 (1), 148-166.
- Shields and McEwen. (1996.) Implementing activity-based costing systems successfully. *Journal of cost management*, 9 (4), 15-22.
- Tarr, J. D. (2001b). *Activity Based Management : Merging Process and Measurement*.The ACA Group : Newhall Activity based costing.

ทิศทางการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษา
ระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น
The Direction of Thai-Japan Educational Exchange Activities

กวิตา ฟองสถาพร

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม

Kavita Fongsataporn

Chulalongkorn University Demonstration Secondary School

E-mail :kavita.f@chula.ac.th

บทคัดย่อ

ประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นมีความร่วมมือทางการศึกษามายาวนานโดยมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาสำหรับบุคลากรทางการศึกษาและสำหรับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง จากเดิมที่กิจกรรมส่วนมากเดิมมีเนื้อหามุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย-ญี่ปุ่นที่เป็นรูปธรรม แต่จากการผันผวนของโลกอย่างรวดเร็วส่งผลให้กิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษามีลักษณะที่เปลี่ยนไป บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษากิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างไทย-ญี่ปุ่น ที่ประเทศไทยเป็นผู้จัด และ 2) เพื่อนำเสนอทิศทางการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างไทย-ญี่ปุ่นในอนาคต ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านผู้จัดและผู้เข้าร่วมโครงการ มีแนวโน้มที่จะเป็นการติดต่อระหว่างโรงเรียนโดยตรงและมีการทำสัญญาทางการศึกษามากขึ้น 2) ด้านเนื้อหาสาระ มีแนวโน้มที่จะเป็นเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมไทยและญี่ปุ่น และเพิ่มเติมเนื้อหาเฉพาะสาขาวิชาเพิ่มเติมมากขึ้น โดยเน้นไปทางสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 3) ด้านลักษณะกิจกรรม มีแนวโน้มในการจัดกิจกรรมเป็นแบบผสมผสานทั้งแบบเผชิญหน้าและแบบออนไลน์ และมีแนวโน้มที่ผู้จัดจะต้องนำเทคโนโลยีมาผนวกกับการจัดกิจกรรมนันทนาการมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: นโยบายการศึกษา ; กิจกรรมทางการศึกษา ; กิจกรรมแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น

* วันที่รับบทความ: 30 ธันวาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 12 มกราคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 13 มกราคม 2566

Received: December 30, 2022; Revised: January 12, 2023; Accepted: January 13, 2023

Abstracts

Japan and Thailand have longstanding educational cooperation experiences, involving teacher and student exchange programs. Most of the activities focused on sharing tangible aspects of Thai and Japanese culture. However, there is more content in educational exchange activities because of the world's quick transformation, exchange activities are transformations. This article has two objectives: 1) to study educational exchange activities between Thailand and Japan which Thailand and 2 organized) to present the direction of educational exchange activities between Thailand and Japan in the future. According to the study's findings, 1) the project's organizers and participants There are typically more educational contracts and more direct contact between schools. 2) The content primarily focuses on Thai and Japanese culture. and includes additional content that is subject-specific, with a focus on science and technology. 3) The type of activity It is common practice to mix offline and online events when planning occasions. Additionally, organizers have the propensity to include more technology in their leisure activities.

Keywords: Education Policy ; Educational Activity ; Thai-Japan Exchange Activities;

บทนำ

ประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับประเทศญี่ปุ่นมายาวนาน กรมเอเชียตะวันออก กระทรวงการต่างประเทศ (2561 : ออนไลน์) กล่าวว่า ประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นมีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตมายาวนานกว่า 130 ปี โดยได้สร้างความร่วมมือด้วยกันหลายด้าน เช่น ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ ความร่วมมือด้านสังคมและวัฒนธรรม ความร่วมมือด้านความมั่นคงของกองทัพ เป็นต้น เช่นเดียวกับกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ ภารกิจความร่วมมือหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา, กระทรวงการต่างประเทศ (2563) ที่กล่าวว่า ประเทศไทยมีความร่วมมือทางวิชาการระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลญี่ปุ่นที่มุ่งเน้นพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม การพัฒนาเพื่อสังคมที่ยั่งยืน การสร้างขีดความสามารถในการทำวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การจัดการภัยพิบัติ และการจัดการสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้จากการรายงานต่าง ๆ จากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ (2561 : ออนไลน์) กลุ่มความร่วมมือทวิภาคี สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2562 : ออนไลน์) กนกวรรณ แก้วนัฏฐ และ จิตรลดา จันทรแหยม (2563a : 68) พบว่า มีการจัดประชุมหารือความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างกระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทยและกระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ประเทศญี่ปุ่น และได้ร่วมลงนามในบันทึกความร่วมมือว่าด้วยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านอุตสาหกรรม ซึ่งกล่าวถึง 2 ประเด็น ได้แก่ การก่อตั้งสถาบันทางการศึกษารูปแบบโคเซน (KOSEN) ประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย และการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนนักเรียนนักศึกษาระหว่างไทยและญี่ปุ่นให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อผลิตและพัฒนาวิศวกร นักประดิษฐ์ (Practical Engineer) และนวัตกรรม (Innovator) ที่เชี่ยวชาญและเป็นผู้ดำเนินการสร้างและพัฒนาด้านวิศวกรรมและเทคโนโลยีระดับประเทศต่อไป ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการกำลังเร่งยกระดับผู้เรียน

อาชีวศึกษาให้มีคุณภาพตามความต้องการของตลาดแรงงาน จึงเกิดโครงการนำร่องวิทยาลัยอาชีวศึกษา จำนวน 1 – 2 แห่ง ที่มีความโดดเด่นและเป็นศูนย์ความเป็นเลิศด้านอาชีวศึกษา (Excellent Center) รับการสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญจากประเทศญี่ปุ่นเข้ามาถ่ายทอดความรู้และฝึกอบรมให้แก่ครูและนักเรียนและนักศึกษา เพื่อต่อยอดสู่วิทยาลัยอื่น ๆ ต่อไป แต่จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ทำให้นักเรียนและนักศึกษาชาวไทย ครูและผู้เชี่ยวชาญจากประเทศญี่ปุ่น ไม่สามารถเดินทางระหว่างประเทศ มาร่วมกิจกรรมได้ กระนั้นจากการศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ พบว่า เกิดการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางออนไลน์ขึ้นเป็นการทดแทนดังที่ Patrick R. Lowenthal William H. Stewart (2021 : 119-140) กล่าวว่า จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ทำให้โรงเรียนทั่วโลกต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนอย่างกระทันหันหันจากรูปแบบเผชิญหน้ากลายเป็นรูปแบบออนไลน์ทั้งหมด ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ไม่ได้เพียงเกิดขึ้นในการเรียนการสอนในโรงเรียนอย่างเดียวเท่านั้นแต่ยังส่งผลต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาอีกด้วย ซึ่งผู้ดูแลกิจกรรมจำเป็นต้องปรับตัวให้เท่าทันต่อสถานการณ์

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า นโยบายในระดับประเทศให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์ด้านการศึกษาระหว่างประเทศ และมีการลงนามความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นเป็นจำนวนมาก ซึ่งมุ่งเน้นที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) โดยเฉพาะการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นวิศวกรและนวัตกรรมที่มีความเชี่ยวชาญ และเป็นผู้ดำเนินการสร้างและพัฒนาด้านวิศวกรรมและเทคโนโลยีระดับประเทศ และด้วยสถานการณ์ในปัจจุบันอาจส่งผลต่อแนวโน้มของรูปแบบการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาต่อไป

กระนั้นไม่ว่าจะเป็นการจัดรูปแบบกิจกรรมแบบใดก็ตาม กรมเอเชียตะวันออก กระทรวงการต่างประเทศ (2561 : ออนไลน์) กล่าวว่า อุปสรรคในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นคือ ชาวญี่ปุ่นจะไม่พูดภาษาต่างประเทศ อาจกล่าวได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ปัจจัยสำคัญคือ ผู้จัดกิจกรรม ได้แก่ ผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา จำเป็นจะต้องส่งเสริมให้มีความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมด้วยภาษาญี่ปุ่นระดับเบื้องต้นได้ด้วย ดังนั้นบทความฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทิศทางการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นในอนาคต

ดังนั้นบทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษากิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างไทย-ญี่ปุ่น ที่ประเทศไทยเป็นผู้จัด และ 2) เพื่อนำเสนอทิศทางการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างไทย-ญี่ปุ่นในอนาคต โดยมีขอบข่ายของการศึกษา คือ ศึกษากิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นที่จัดขึ้นในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 จนถึงปัจจุบัน

นโยบายทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (MEXT) ประเทศญี่ปุ่น ระบุว่า

“It is necessary to develop people who can act independently with a global point of view in a society that is becoming more international. MEXT is working comprehensively on such measures as (1) enhancing education to deepen international understanding and teach foreign languages, (2) promoting international exchange, (3) enhancing education of Japanese children overseas, and (4) enhancing education for returning Japanese children from overseas and foreign children in Japan.”

อ้างอิงจาก Culture Ministry of Education, Sports, Science and Technology Japan (n.d.)

จากข้อความในข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ประเทศญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองโลก โดยเน้นการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ และสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนกับนานาชาติ ประเทศญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นพลเมืองโลกพร้อมกับการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีนโยบายส่งเสริมการศึกษาด้านภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ในระดับโรงเรียนเพื่อสร้างเยาวชนรุ่นใหม่ให้เป็นพลเมืองโลก โดยมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนต่าง ๆ ในระดับนานาชาติกับโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา เช่น โครงการ *Super Science High School (SSH)* เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2545 เพื่อสนับสนุนความเป็นเลิศทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมนักเรียนให้สามารถนำความรู้วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เชื่อมโยงกับการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้ ลักษณะกิจกรรมคือ การทำโครงการวิทยาศาสตร์ร่วมกับโรงเรียนต่าง ๆ ในระดับนานาชาติ โดยเน้นการใช้ความคิดสร้างสรรค์ และปลูกฝังความเป็นนานาชาติ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการจะให้อิสระกับทุกโรงเรียนในโครงการในการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างอิสระภายใต้แนวคิดการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถระดับนานาชาติในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โครงการ *Super Global High School (SGH)* เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2557 เพื่อสร้างเยาวชนรุ่นใหม่ให้เป็นพลเมืองโลกที่มีภาวะผู้นำ มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาในสังคมโลก และเสริมสร้างให้สามารถคิดแก้ปัญหา และสามารถสื่อสารในระดับนานาชาติได้ โดยโครงการนี้ก็เช่นเดียวกันกระทรวงศึกษาธิการให้อิสระแต่ละโรงเรียนในโครงการในการออกแบบกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้การพัฒนาผู้นำพลโลกที่สามารถสื่อสารกับผู้คนทั่วโลกได้โดยใช้ภาษาอังกฤษเพื่อเปิดโลกทัศน์ของเยาวชนญี่ปุ่นให้กว้างไกล ซึ่งจากนโยบายการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นดังกล่าวส่งผลให้เกิดกิจกรรมแลกเปลี่ยนมากมายระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น ภายใต้โครงการ *Super Science High School (SSH)* มากมาย และพบว่า มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย-ญี่ปุ่นในระดับโรงเรียนอีกจำนวนมากด้วย

กิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างไทยและญี่ปุ่น

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 จนถึงปี พ.ศ. 2565 พบว่า กิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษามีลักษณะการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และมีการเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ของโลก บทความฉบับนี้จะนำเสนอข้อมูลแบ่งเป็น 2 กลุ่ม จำแนกตามกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ 1) กิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาสำหรับบุคลากรทางการศึกษา และ 2) กิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาสำหรับผู้เรียน มีรายละเอียด ดังนี้

1. กิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างบุคลากรทางการศึกษาชาวไทยและชาวญี่ปุ่น

จากการศึกษาเอกสารข้อมูลต่าง ๆ พบว่า กระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (MEXT) ประเทศญี่ปุ่น ร่วมกับศูนย์วัฒนธรรมแห่งเอเชียแปซิฟิกเพื่อยูเนสโก (Asia-Pacific Cultural Centre for UNESCO หรือ ACCU) และกระทรวงศึกษาธิการของไทย จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 จนถึงปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้/ประสบการณ์ด้านการศึกษาให้แก่ครู ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาของไทยและญี่ปุ่นให้นำไปสู่การสร้างเครือข่ายครูและการขยายความร่วมมือในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยและญี่ปุ่น รวมถึงกระชับความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนของไทยและญี่ปุ่นให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ในแต่ละปีจะมีหัวข้อในการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาที่แตกต่างกันไป โดยมีรายละเอียด เช่น ในปี พ.ศ. 2559 กิจกรรมมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการศึกษาญี่ปุ่น การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และเปิดโอกาสให้ครูของไทยและญี่ปุ่นได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน รวมถึงส่งเสริมความเข้าใจอันดีในด้านวัฒนธรรมและสังคมของญี่ปุ่น ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายระหว่างครูไทยและญี่ปุ่นระดับประถมและมัธยมศึกษา ในปี พ.ศ. 2561 กิจกรรมมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประเทศให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เรียนรู้รูปแบบการจัดการศึกษาและสังเกตการณ์การดำเนินกิจกรรมเพื่อการฟื้นฟูของโรงเรียนในพื้นที่ประสบภัยแผ่นดินไหวในภาคตะวันออกของญี่ปุ่น รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน (Education for Sustainable Development : ESD) และการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ผ่านความร่วมมือของครูและบุคลากรทางการศึกษาของทั้งสองประเทศอันจะนำไปสู่การต่อยอดสำหรับการสร้างสังคมที่ยั่งยืน ในปี พ.ศ. 2564 ในรูปแบบออนไลน์ กิจกรรมมีวัตถุประสงค์เพื่อให้โอกาสผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับแนวทางและวิธีการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 การแบ่งปันประสบการณ์ในการจัดการและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) รวมถึงการนำเทคโนโลยีและสื่อต่างๆ เข้ามาใช้ในการเรียนการสอน ตลอดจนการเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จ ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเป็นกรณีศึกษาและเก็บเกี่ยวความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในสถานศึกษาของตนเอง และในปี พ.ศ. 2565 ในรูปแบบออนไลน์ กิจกรรมมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูญี่ปุ่นได้

แลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการสื่อสารทางศิลปะและดนตรีไทยที่สัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย และทำให้ผู้สอนชาวญี่ปุ่นได้รู้จักและเข้าใจวิถีชีวิตคนไทยมากขึ้นผ่านทางศิลปะและดนตรีซึ่งมีความงดงามเช่นเดียวกันกับประเทศญี่ปุ่น ผลการวิเคราะห์กิจกรรมแลกเปลี่ยน มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์กิจกรรมแลกเปลี่ยนของบุคลากรทางการศึกษาระหว่างไทย-ญี่ปุ่น

ชื่อกิจกรรม	ผู้จัดกิจกรรม	ลักษณะการจัดกิจกรรม
กิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับครูระดับประถมและมัธยมศึกษา (วันที่ 27 พฤศจิกายน และ 8 ธันวาคม 2563) รูปแบบออนไลน์ อ้างอิงจากกนกวรรณ แก้วนถิ่น ภู และ จิตรลดา จันทรไทม (2563b : 136)	1) กระทรวงศึกษาธิการ ประเทศไทย 2) กระทรวงศึกษาวัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยี (MEXT) 3) ศูนย์วัฒนธรรมแห่งเอเชียและแปซิฟิกเพื่อยูเนสโก ประเทศญี่ปุ่น	1. การแนะนำภูมิภาคและโรงเรียน 2. การสังเกตการณ์การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน 3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูและนักเรียน
กิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างประเทศไทย-ญี่ปุ่น ประจำปี 2564 (วันที่ 13-17 กันยายน 2564) รูปแบบออนไลน์ อ้างอิงจากกนกวรรณ แก้วนถิ่น ภู และ จิตรลดา จันทรไทม (2564 : ออนไลน์)	1. กระทรวงศึกษาธิการ ประเทศไทย 2. กระทรวงศึกษาวัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยี (MEXT) 3. ศูนย์วัฒนธรรมแห่งเอเชียและแปซิฟิกเพื่อยูเนสโก ประเทศญี่ปุ่น 4. คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ	1. ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับแนวทางและวิธีการจัดการเรียนรู้การสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) 2. แบ่งปันประสบการณ์ในการจัดการและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ผ่านกิจกรรมกลุ่ม 3. การบรรยายเรื่องการนำเทคโนโลยีและสื่อต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการเรียนการสอน ตลอดจนการเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเป็นกรณีศึกษาและเก็บเกี่ยวความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในสถานศึกษาของตนเอง

กิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างประเทศไทย-ญี่ปุ่น ประจำปี 2565 (วันที่ 19-23 กันยายน 2565) ในหัวข้อ “Universal Language of Arts & Music for a Global School” รูปแบบออนไลน์ อ้างอิงจากกนกวรรณ แก้วนลินี และ จิตรลดา จันทร์แหม่ม (2565 : 114)	1. กระทรวงศึกษาธิการ ประเทศไทย 2. กระทรวงศึกษาวัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยี (MEXT) 3. ศูนย์วัฒนธรรมแห่งเอเชียและแปซิฟิกเพื่อยูเนสโก ประเทศญี่ปุ่น 4. คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ	รูปแบบและเอกลักษณ์ของศิลปะและดนตรีที่มีความเป็นไทยซึ่งมีความสัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย กับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

จากข้อมูลในข้างต้น พบว่า กิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาสำหรับบุคลากรทางการศึกษาที่ผ่านมา เป็นกิจกรรมที่มีกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กิจกรรมในช่วงแรกมีลักษณะเป็นการแลกเปลี่ยนบรรยากาศการเรียนการสอนของไทย-ญี่ปุ่นในภาพรวม แต่ในระยะต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้เป็นเรื่องเฉพาะสาขาวิชามากขึ้น เช่น การใช้เทคโนโลยีกับการเรียนการสอน การเรียนการสอนศิลปะไทยและการรำไทย เป็นต้น

2. กิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาสำหรับผู้เรียนชาวไทยและชาวญี่ปุ่น

จากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาสำหรับผู้เรียนชาวไทยและชาวญี่ปุ่น จากเว็บไซต์ของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวนมาก มีเนื้อหาสาระในการจัดกิจกรรม และลักษณะการจัดกิจกรรมหลากหลาย โดยเมื่อนำมาศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล ได้ผลตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์กิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาสำหรับผู้เรียนชาวไทยและชาวญี่ปุ่น

ชื่อกิจกรรม	ผู้จัดกิจกรรม	ลักษณะกิจกรรม
Roong Aroon School – Osaka Prefectural Tsukinoki Senior High School ตั้งแต่ปี 2550 รูปแบบเผชิญหน้า ณ ประเทศไทย	1) โรงเรียนรุ่งอรุณ (มัธยม) 2) โรงเรียน Osaka Prefectural Tsukinoki Senior High School	1) นักเรียนแลกเปลี่ยนพักกับนักเรียนมัธยมปลายที่อาสาเป็นครอบครัวอุปถัมภ์ 2) ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมร่วมกันที่โรงเรียน เช่น นำเสนอวัฒนธรรมญี่ปุ่น สอนเล่นเกม Kendama Otedama ฝึกเขียนฟูกัน พับกระดาษโอริงามิ ร้องเพลงญี่ปุ่น สอนเพื่อน ๆ ชาวญี่ปุ่นเขียนชื่อภาษาไทย สอนทำตุ่งไส้หมู พาชมโรงเรียน เล่นกีฬาไทยสามัคคี
โครงการโรงเรียนพี่น้องไทย – ญี่ปุ่น สาธิตเกษตร – โตเกียวเทค สาธิตเกษตร-อุบะมา รูปแบบเผชิญหน้า ณ ประเทศไทย (ตั้งแต่ปี 2550)	1) โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา 2) โรงเรียนมัธยมโตเกียวเทค 3) โรงเรียนอุบะมา	1) กิจกรรมนำเสนอวัฒนธรรมไทย-ญี่ปุ่น เช่น อาหารและขนม สถานที่ท่องเที่ยว การแสดงดนตรีไทย การขับร้องเพลง การร่ายสามัคคีไมตรี การรำถวายพระบำราศ การเต้นประกอบเพลงคู่มามง การฟังเพลงโรงเรียน การแสดงโซรันบุชิ 2) กิจกรรมห้องเรียนนาฏศิลป์ไทย ห้องเรียนศิลปะไทย ห้องเรียนอาหารไทย เช่น เรียนทำต้มยำกุ้งเรียนนาฏศิลป์ไทย 3) กิจกรรมนำเสนอผลงานทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนโตเกียวเทคและนักเรียนสาธิตเกษตร 4) กิจกรรมการฟังบรรยายจากอาจารย์โตเกียวเทคสำหรับนักเรียนแผนวิทยาศาสตร์ เช่น หัวข้อ Let's think about water 5) กิจกรรมร่วมกับครอบครัวเจ้าภาพ 6) ทัศนศึกษานอกสถานที่ เช่น - คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ - โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ - Tokyo Tech Office in Thailand

		- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) - ศูนย์วิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม 3M ประเทศไทย - สถานีรับสัญญาณดาวเทียมจุฬาภรณ์ - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา - วัดมหาธาตุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา - วัดพระศรีรัตนศาสดารามและพระบรมมหาราชวัง - อาคารใบหยกทาวเวอร์ 2 - สวนนกนุช พัทยา จ.ชลบุรี
โครงการพัฒนาทักษะทางภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่น โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ ฝ่ายมัธยม (ตั้งแต่ปี 2554) รูปแบบเผชิญหน้า ณ ประเทศไทย	1) โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ ฝ่ายมัธยม 2) Fukuoka Jo Gakuin 3) โรงเรียนจากจังหวัด Saka	1) กิจกรรมเรียนรู้การรำไทย โดยให้นักเรียนญี่ปุ่นแต่งชุดไทยและเรียนการรำวงมาตรฐาน 2) กิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตไทยกับครอบครัวชาวไทย 3) กิจกรรมเรียนรู้บรรยากาศการเรียนการสอนของนักเรียนไทย โดยจัดนักเรียนญี่ปุ่นมี Buddy 1 คน ดูแล 4) กิจกรรมนันทนาการวัฒนธรรมไทย-ญี่ปุ่น เช่น เกมสื่อบอร์ด บวกละสองภาษา เกมอิตินดรี หมากเก็บ เป่ากบ 5) กิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้วัฒนธรรมไทย-ญี่ปุ่น เช่น เขียนชื่อ 2 ภาษา การทักทายแบบไทย สถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทย อาหารไทย 6) กิจกรรมทัศนศึกษา โดยนักเรียนญี่ปุ่นทุกคนจะมีสมุดทำกิจกรรม และจะมีรางวัลให้กับผู้ที่เป็น The best camper เช่น - วัดพระแก้ว วัดโพธิ์ พระบรมมหาราชวัง - ตลาดน้ำอัมพวา - ตลาดน้ำดำเนินสะดวก - พระนารายณ์ราชนิเวศน์ ลพบุรี

		- ทะเล จ.ชลบุรี - กิจกรรมเรียนรู้การปั้นปูนลายไทย การเขียนสีลงบนงานกระเบื้อง
โครงการศึกษาภาษาและวัฒนธรรม ภายใต้หัวข้อ “ภาษาและวัฒนธรรมในประเทศไทย” รูปแบบเผชิญหน้า ณ ประเทศไทย อ้างอิงจาก	1) โครงการสอนภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2) โรงเรียนในความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) กับสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา ได้แก่ - โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม - โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยนนทบุรี - โรงเรียนสวนกุหลาบ รังสิต - โรงเรียนคณะราษฎรบำรุงปทุมธานี - โรงเรียนสตรีนนทบุรี	1) พักกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 โปรแกรมภาษาญี่ปุ่นและครอบครัวอุปถัมภ์ 2) กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แสดงความคิดเห็นร่วมชั้นเรียน 3) กิจกรรมการแสดงระบำมิตรไมตรีญี่ปุ่นไทยเพื่อแสดงถึงสัมพันธ์ไมตรีที่มีต่อกันระหว่างสองประเทศ 4) กิจกรรมการละเล่นประกอบเพลงของเด็กไทย ได้แก่ แม่จ๋า แม่จ๋า มอญซ่อนผ้า รีรีข้าวสาร 5) กิจกรรมร่วมนำมาตรฐานประกอบเพลงลอยกระทง และเพลงรำวงวันสงกรานต์ 6) กิจกรรมการแสดงจากนักเรียนญี่ปุ่น ได้แก่ โชว์ชุดยูคาตะ รำวงบังโอบิโตรี เต้นสไตล์ญี่ปุ่น 7) กิจกรรมกลุ่มย่อยในการเรียนรู้ภาษาไทย ได้แก่ การเขียนชื่อภาษาไทย การเขียนคำเป็นประโยค การอ่านออกเสียงภาษาไทย 8) กิจกรรมเกมส์ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น 9) ทักษะศึกษานอกสถานที่เพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมไทย เช่น เยี่ยมชมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วัดพระแก้ว วัดโพธิ์ ตลาดนัดจตุจักร เป็นต้น

	- โรงเรียนวร ราชาทินัดดามาตุ วิทยา	
โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาและวัฒนธรรม ไทย – ญี่ปุ่น (ตั้งแต่ปี 2561) รูปแบบออนไลน์ ณ ประเทศไทย อ้างอิงจากสำนักความสัมพันธ์ ต่างประเทศ สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2562)	1) โรงเรียนนวมิ นทราชนูทิศ 2) สวนกุหลาบ วิทยาลัย ปทุมธานี 3) Hanshinkoya Senior High School 4) Hanshinkoya Special Needs Education School	1) ศึกษา เรียนรู้ วัฒนธรรมประเพณีของประเทศ ไทย
โครงการวิทยาศาสตร์ โรงเรียน สวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต กับ โรงเรียนมัธยมโนเบโอกะ ประเทศ ญี่ปุ่น (ปี 2564) รูปแบบออนไลน์	1) โรงเรียนสวน กุหลาบวิทยาลัย รังสิต 2) Nobeoka High School	โครงการ Super Science School กำกับดูแลโดย กระทรวงศึกษาธิการฯ (MEXT) ประเทศญี่ปุ่น 1) ร่วมโครงการวิทยาศาสตร์ 2) นำเสนอโครงการวิทยาศาสตร์
กิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและ การศึกษา ไทย-ญี่ปุ่น สาธิตเกษตร- อุบะมา ครั้งที่ 1 เมื่อวันอังคารที่ 28 กันยายน 2564 รูปแบบ ออนไลน์ อ้างอิงจากศูนย์วิจัยและพัฒนา การศึกษา งานวิเทศสัมพันธ์ โรงเรียนสาธิตแห่ง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2564)	1) โรงเรียนสาธิต แห่ง มหาวิทยาลัยเกษตร ศาสตร์ ศูนย์วิจัยและ พัฒนาการศึกษา 2) โรงเรียนอุบะ มา	1) กิจกรรมแลกเปลี่ยนเขียนชื่อด้วยตัวอักษรไทย และตัวอักษรญี่ปุ่น 2) กิจกรรมพูดคุยแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย-ญี่ปุ่น แลกเปลี่ยนตามความสนใจ เช่น สถานที่ท่องเที่ยว อาหาร เช่น ข้าวเหนียว มะม่วง เป็นภาษาอังกฤษ
กิจกรรม Summer Institute of Asia & ASEAN Center for	1) มหาวิทยาลัย ชิบะ	1) กิจกรรม SDGs Workshop

Educational Research รูปแบบออนไลน์ อ้างอิงจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2564)		2) กิจกรรม Research Presentation ให้นักเรียนนำเสนอโครงการการศึกษาความรอบรู้เฉพาะเรื่อง (Senior Project)
โครงการพัฒนาทักษะทางภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่น โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ ฝ่ายมัธยม (ตั้งแต่ปี 2554) รูปแบบออนไลน์ อ้างอิงจากหน่วยประชาสัมพันธ์โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม (2564)	1) โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ ฝ่ายมัธยม 2) Meikei High School 3) Fukuoka Jo Gakuin	1) กิจกรรมเกมส่ววัฒนธรรมไทย-ญี่ปุ่น เช่น Kahoot เกี่ยวกับสถานที่สำคัญในประเทศไทยและญี่ปุ่น 2) กิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้วัฒนธรรมไทย-ญี่ปุ่น เช่น การทักทายแบบไทย สถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทย อาหารไทย การพูดคุยทั่วไป เป็นต้น
โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ ฝ่ายมัธยม เข้าร่วมโครงการ Japan Super Science Fair 2022 (ปี พ.ศ. 2565) รูปแบบออนไลน์ อ้างอิงจาก Ritsumeikan High School (2022)	1) Ritsumeikan High School	1) นำเสนอโครงงานวิทยาศาสตร์แบบปากเปล่าและแบบโปสเตอร์ด้วยภาษาอังกฤษ 2) แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงงานวิทยาศาสตร์ด้วยภาษาอังกฤษ

จากข้อมูลในตารางข้างต้น จะพบว่า กิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาสำหรับผู้เรียนมีผู้จัดเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาและมหาวิทยาลัย มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนภาษาและวัฒนธรรมไทย-ญี่ปุ่น และเกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ลักษณะกิจกรรมแลกเปลี่ยนที่พบข้อมูล ได้แก่ 1) กิจกรรมเรียนร่วมกับนักเรียนไทย 2) กิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้วัฒนธรรมไทย-ญี่ปุ่น เช่น สถานที่ท่องเที่ยว อาหาร เขียนชื่อ 2 ภาษา เป็นต้น 3) กิจกรรมรำไทยและใส่ชุดไทย 4) กิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตแบบไทยจากการพักกับครอบครัวอุปถัมภ์ชาวไทย 5) กิจกรรมทัศนศึกษานอกสถานที่ เช่น มหาวิทยาลัย วัด พิพิธภัณฑน์ เป็นต้น 6) กิจกรรมการนำเสนอโครงงานวิทยาศาสตร์

ทิศทางการกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นในอนาคต

จากความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น รวมถึงนโยบายทางการศึกษาของทั้งสองประเทศ ส่งผลให้มีการจัดและดำเนินกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นมาอย่างต่อเนื่อง จากการรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550- พ.ศ. 2565 และนำข้อมูลมาสังเคราะห์แบ่งเป็นช่วงละ 5 ปี จะพบว่า กิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษามีการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

ในช่วง พ.ศ. 2550 – พ.ศ. 2554 พบว่า เริ่มมีการจัดกิจกรรมระหว่างโรงเรียนในประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น เพื่อแลกเปลี่ยนภาษาและวัฒนธรรมไทย-ญี่ปุ่น เนื้อหาสาระในกิจกรรมแลกเปลี่ยนจึงเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมไทย-ญี่ปุ่นที่มีลักษณะเป็นรูปธรรม เช่น อาหาร เทศกาล สถานที่ท่องเที่ยว การละเล่น ดนตรี ศิลปะ เป็นต้น ลักษณะกิจกรรมเป็นการจัดกิจกรรมรูปแบบเผชิญหน้าที่โรงเรียน ทักษะศึกษามหาวิทยาลัย ศูนย์การเรียนรู้ และสถานที่สำคัญต่าง ๆ รวมถึงมีการพักกับครอบครัวอุปถัมภ์เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวไทย

ในช่วง พ.ศ. 2555 – พ.ศ. 2559 พบว่า การจัดกิจกรรมระหว่างโรงเรียนในประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่นมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และเริ่มมีการทำสัญญาความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทั้งกิจกรรมแลกเปลี่ยนในระดับผู้สอนและในระดับผู้เรียน เพื่อให้กิจกรรมแลกเปลี่ยนสามารถดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เนื้อหาสาระในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้นภายใต้โครงการ Super Science School ที่กำกับดูแลโดยกระทรวงศึกษาธิการฯ (MEXT) ประเทศญี่ปุ่น เช่น การนำเสนอโครงการวิทยาศาสตร์ของนักเรียนไทยและนักเรียนญี่ปุ่น เป็นต้น โดยลักษณะกิจกรรมยังคงเป็นการจัดกิจกรรมรูปแบบเผชิญหน้าที่โรงเรียน ทักษะศึกษามหาวิทยาลัย ศูนย์การเรียนรู้ และสถานที่สำคัญต่าง ๆ รวมถึงมีการพักกับครอบครัวอุปถัมภ์เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวไทย

ในช่วง พ.ศ. 2560 – พ.ศ. 2564 เป็นช่วงที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ทำให้ผู้เรียนและผู้สอนไม่สามารถเดินทางระหว่างประเทศมาร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาได้ การจัดกิจกรรมระหว่างโรงเรียนในประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่นจึงมีจำนวนลดลง ทั้งนี้เกิดการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เป็นช่องทางการจัดกิจกรรมในรูปแบบออนไลน์ทดแทน ซึ่งในส่วนของเนื้อหาสาระยังคงเกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรมไทย-ญี่ปุ่น และเกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แต่ด้วยข้อจำกัดทางการสื่อสารผ่านทางออนไลน์ทำให้กิจกรรมแลกเปลี่ยนไม่หลากหลายดังเดิม ทั้งนี้ลักษณะกิจกรรมแลกเปลี่ยนมุ่งเน้นไปที่การทำงานเป็นทีมร่วมกันระหว่างสองประเทศผ่านทางช่องทางออนไลน์เกิดขึ้น เช่น การทำโครงงานวิทยาศาสตร์ร่วมกันระหว่างผู้เรียนชาวไทยและชาวญี่ปุ่น การทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนชาวไทยและชาวญี่ปุ่น และนำเสนอผลงานร่วมกัน เป็นต้น

ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นในช่วงต้นสามารถเชื่อมโยงกับแนวโน้มของทิศทางการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นในอนาคตได้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) ด้านผู้จัดและผู้เข้าร่วมโครงการ มีแนวโน้มที่จะเป็นการติดต่อระหว่างโรงเรียนโดยตรงเพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนกันได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้มีจำนวนการทำสัญญาทางการศึกษาระหว่างโรงเรียนของประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น (MOU) เพิ่มมากขึ้นด้วย

2) ด้านเนื้อหาสาระ มีแนวโน้มที่จะเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยและญี่ปุ่น เช่น อาหาร สถานที่ท่องเที่ยว การทักทายเบื้องต้น การเขียนชื่อ เป็นต้น และเพิ่มเติมเนื้อหาเฉพาะสาขาวิชาเพิ่มเติมมากขึ้น โดยเน้นไปทางสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น เทคโนโลยีทางการศึกษา โครงการวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นต้น ตามนโยบายการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นในโครงการ Super Science High School (SSH) และมีแนวโน้มเป็นเนื้อหาที่มุ่งแก้ปัญหาในสังคมโลก ตามนโยบายของโครงการ Super Global High School (SGH) โดยใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร

3) ด้านลักษณะกิจกรรม มีแนวโน้มในการจัดกิจกรรมเป็นแบบผสมผสานทั้งแบบเผชิญหน้าและแบบออนไลน์ โดยการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนแบบออนไลน์มีแนวโน้มเป็นการทำโปรเจกต์หรือโครงการร่วมกันระหว่างผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสองประเทศ และมีการนำเสนอผลงานร่วมกันมากยิ่งขึ้น และมีแนวโน้มที่ผู้จัดจะต้องนำเทคโนโลยีมาผนวกกับการจัดกิจกรรมนั้นหนาแน่นมากยิ่งขึ้น

สรุป

จากทิศทางการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นในช่วงต้นแสดงให้เห็นว่า สิ่งสำคัญในการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จและมีความต่อเนื่องอย่างยั่งยืนได้ คือ การเตรียมตัวผู้สอนชาวไทยในทุกสาขาวิชาให้มีความพร้อมทั้งกับกิจกรรมแลกเปลี่ยนที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ

ข้อเสนอแนะ

บทความฉบับนี้มีขอบเขตการศึกษากิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นที่จัดขึ้นในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 จนถึงปัจจุบันเท่านั้น จำเป็นต้องมีการศึกษากิจกรรมแลกเปลี่ยนในลักษณะออนไลน์ หรือในระดับการศึกษาอื่นเพิ่มเติม รวมถึงศึกษาข้อมูลจากโรงเรียนที่อยู่ในจังหวัดอื่นเพิ่ม เพื่อให้เห็นภาพรวมของกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาได้กว้างขึ้น รวมถึงควรมีการนำทิศทางการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างประเทศไทยและญี่ปุ่นไปใช้ออกแบบหลักสูตรอบรมครูหรือหลักสูตรรายวิชาเพื่อเตรียมตัวผู้สอนชาวไทยให้มีความพร้อมในการ

กิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต เพื่อให้กิจกรรมแลกเปลี่ยนดังกล่าวสามารถดำเนินได้อย่างประสบความสำเร็จและมีความต่อเนื่องอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ แก้วนัฏ และ จิตรลดา จันทรแหยม. (2563a). การหารือระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการและเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย. กลุ่มสารสนเทศต่างประเทศ สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 30 ธันวาคม 2565. แหล่งที่มา: <https://www.bic.moe.go.th/index.php/news-movement-menu/1190-japan-16-9-2563>
- กนกวรรณ แก้วนัฏ และ จิตรลดา จันทรแหยม. (2563b). โครงการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างประเทศไทย-ญี่ปุ่น ประจำปี 2563. กลุ่มสารสนเทศต่างประเทศ สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กนกวรรณ แก้วนัฏ และ จิตรลดา จันทรแหยม. (2564). พิธีเปิดโครงการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างประเทศไทย-ญี่ปุ่น ประจำปี 2564 รูปแบบออนไลน์. กลุ่มสารสนเทศต่างประเทศ สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 30 ธันวาคม 2565. แหล่งที่มา: <https://www.bic.moe.go.th/index.php/news-movement-menu/2376-thailand-japan-14-9-2564c>
- กนกวรรณ แก้วนัฏ และ จิตรลดา จันทรแหยม. (2565). พิธีเปิดโครงการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างประเทศไทย-ญี่ปุ่น ประจำปี 2565 รูปแบบออนไลน์. กลุ่มสารสนเทศต่างประเทศ สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมเอเชียตะวันออก กระทรวงการต่างประเทศ. (2561). เอกสารศึกษาเฉพาะกรณี เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างความสัมพันธ์ ไทย-ญี่ปุ่น.
- กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม. (2554). โครงการพัฒนาทักษะทางภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่น. โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม
- งานวิเทศสัมพันธ์ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา. (2564). โรงเรียนพี่น้องไทย-ญี่ปุ่น สาธิตเกษตร-อุบลยามา (แบบออนไลน์ ครั้งที่ 1). โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 30 ธันวาคม 2565. แหล่งที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=OwCIpmq5PsM>

- ชาติ วัฒนเขจร. (2564). ประกาศโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต เรื่อง ผลการคัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมโครงการวิจัยและนำเสนอโครงงานวิทยาศาสตร์ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กับ โรงเรียนมัธยมโนเบโอกะ ประเทศญี่ปุ่น. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 30 ธันวาคม 2565. แหล่งที่มา: <https://www.skr.ac.th/main/wp-content/uploads/2021/10/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A8%E0%B8%9C%E0%B8%A5-SSH018.pdf>
- Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology Japan. (n.d.). *International Education*. Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology Japan. Online. Retrieved 30 December 2022, from <https://www.mext.go.jp/en/policy/education/els%ec/title02/detail02/1373861.htm>
- Ritsumeikan High School. (2022). *Japan Super Science Fair 2022*. Retrieved 30 December 2022, <http://www.fkc.ritsumei.ac.jp/fkc/jssf2022/history.html>
- William H. Stewart & Patrick R. Lowenthal. (2021). Experiences and perceptions of exchange students learning online during the COVID-19 pandemic in the Republic of Korea: An exploratory descriptive study. *Asian Journal of Distance Education*, 16 (1), 119-140. Retrieved 30 December 2022, <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1303713.pdf>

การบริหารจัดการสหกรณ์แห่งแรกของประเทศไทย : สหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด

**Management of the first cooperative in Thailand :
Wat Chan Cooperative Limited**

อารีรัตน์ แก่นลิ้ม, วีรวัฒน์ วรสิริวัฒนนนท์,

จิรกร เจียมสกุล และ ภาสกร ดอกจันทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Areerath Kanluem, Weerawat Worasiriwatthananon,

Jirakorn Jeamsakul and Phasakorn Dokchan

Phibunsongkhram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author E-mail: areerathkanluem65@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องนี้ ต้องการอธิบายถึงการบริหารจัดการสหกรณ์แห่งแรกของประเทศไทย : สหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด ที่มีกลยุทธ์ในการบริหารจัดการซึ่งขึ้นอยู่กับองค์กรที่จะเลือกบริหาร โดยผู้บริหาร มีผู้ปฏิบัติงานภายใต้นโยบายในการบริหาร ซึ่งการบริหารจัดการเป็นสิ่งสำคัญโดยบทความวิชาการเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาข้อมูลทั่วไปในการบริหารจัดการสหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด 2.วิเคราะห์การบริหารจัดการสหกรณ์แห่งแรกของประเทศไทย : สหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด 3.เพื่อเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการสหกรณ์แห่งแรกของประเทศไทย : สหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด ประการแรกที่จะส่งผลที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ตรงตามวัตถุประสงค์ สามารถนำองค์กรไปสู่เป้าหมายของความสำเร็จ การนำหลักการบริหารจัดการมาใช้ในการบริหารนั้นมีด้วยกันหลายรูปแบบ สำหรับบทความวิชาการนี้ ผู้เขียนได้เขียนถึงความสำคัญในการบริหารจัดการของผู้บริหาร เนื่องจากองค์กรใดที่มีผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถแล้ว หากได้ผู้นำที่ให้ความสำคัญกับบุคลากรในองค์กรด้วยนั้น จะทำให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างดียิ่งขึ้น และผู้บริหารจะต้องแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากสภาพที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการบริหารจัดการที่ดีต้องอาศัยกลยุทธ์มาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเพื่อนำองค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ที่ผู้บริหารได้ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ผู้บริหารที่มีความรู้ควบคู่กับการให้ความสำคัญกับบุคลากร หรือพนักงาน จะทำให้เกิดความรัก ความผูกพันต่อองค์กร และมุ่งมั่นที่จะทำงานให้ตรงตามวัตถุประสงค์อย่างดี

คำสำคัญ : การบริหารจัดการสหกรณ์: สหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด

* วันรับบทความ: 8 สิงหาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 30 สิงหาคม 2565; วันตอบรับบทความ: 1 กันยายน 2565

Received: August 8, 2022; Revised: August 30, 2022; Accepted: September 1, 2022

Abstracts

This academic article has Want to explain the management of the first cooperative in Thailand : Wat Chan Cooperative Limited has a management strategy that depends on the organization to choose to manage. The executives have staff working under the management policy. which management is important. This academic article aims to 1 . Study general information on the management of Wat Chan Cooperative Ltd. 2. Analyze the management of the first cooperative in Thailand. :Wat Chan Cooperative 3. To suggest guidelines for the management of the first cooperative in Thailand : Wat Chan Cooperative Limited First of all, that will result in an achievement. on purpose can lead the organization to the goal of success The application of management principles in management has many forms. For this academic article The author has written about the importance of management of corporate leaders. Because any organization has knowledgeable executives. competence If there is a leader who gives importance to personnel in the organization as well will result in better results And management must solve problems arising from conditions that change all the time. Therefore, good management requires a strategy to be used as a management tool in order to effectively lead the organization to achieve the objectives set by the management and effective Knowledgeable executives coupled with giving importance to personnel or employees will create love for the organization. and strive to work well in accordance with the objectives

Keywords : Cooperative Management; Wat Chan Cooperative Limited

บทนำ

พระราชวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์พระบิดาแห่งการสหกรณ์ไทย ได้จัดตั้งส่วนราชการสหกรณ์นี้ ก็เพื่อจะให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการทดลองจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นและพระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ในฐานะทรงเป็นอธิบดีกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ ขณะนั้นได้ทรงพิจารณาเลือกแบบอย่างสหกรณ์เครดิตที่จัดกันอยู่ในต่างประเทศ หลายแบบ ในที่สุดก็ทรงเลือกแบบไรฟ์ไฟเฟินและทรงยืนยันไว้ในรายงานสหกรณ์ฉบับแรกว่า "เมื่อได้พิจารณาละเอียดแล้วได้ตกลงเลือกสหกรณ์ชนิดที่เรียกว่าไรฟ์ไฟเฟิน ซึ่งเกิดขึ้นในเยอรมันก่อน และซึ่งมุ่งหมายที่จะอุปถัมภ์คนจน ผู้ประกอบกิจการย่อยๆ เห็นว่าเป็นสหกรณ์ชนิดที่เหมาะสมที่สุดสำหรับประเทศไทย" จากการที่ พระองค์ท่านทรงเป็นผู้บุกเบิกริเริ่มงานสหกรณ์ขึ้นในประเทศไทย บุคคลทั้งหลายในขบวนการสหกรณ์จึงถือว่าพระองค์ทรงเป็น "พระบิดาแห่งการสหกรณ์ไทย" สำหรับรูปแบบของไรฟ์ไฟเฟินก็คือ สหกรณ์เพื่อการกู้ยืมเงินที่มีขนาดเล็ก สมาชิกจะได้รับความรับผิดชอบร่วมกัน ทำให้สะดวกแก่การควบคุมท้องถิ่นที่ได้รับการพิจารณาให้จัดตั้งสหกรณ์ คือ จังหวัดพิษณุโลก เนื่องจากเป็นจังหวัด ที่มีผู้คนไม่หนาแน่นและเป็นราษฎรที่เพิ่งอพยพมาจากทางใต้ จึงต้องการช่วยเหลือผู้อพยพซึ่งประกอบอาชีพการเกษตรให้ตั้งตัวได้ รวมทั้งเพื่อเป็นการชักจูงราษฎรในจังหวัดอื่นที่มีผู้คนหนาแน่นให้อพยพมาในจังหวัดนี้ และเข้าทำประโยชน์ในที่ดินอย่างเต็มที่ ต่อมากรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ จึงได้ทดลองจัดตั้งสหกรณ์หาทุนขึ้น ณ ท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกเป็นแห่งแรกใช้ชื่อว่า "สหกรณ์วัดจันทร์ไม่จำกัดสินใช้" โดยจัด

ทะเบียนเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2459 และที่ประชุมคณะรัฐมนตรีมีมติกำหนดให้วันที่ 26 กุมภาพันธ์ ของทุกปีเป็น "วันสหกรณ์แห่งชาติ" (ประวัติสหกรณ์, ชีษณพงศ์ สมพันธ์, ออนไลน์ : 2557)

ทั้งนี้การบริหารจัดการสหกรณ์เป็นการดำเนินธุรกิจแบบหนึ่ง ซึ่งคณะบุคคลร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยยึดหลักการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และจะต้องจดทะเบียนตาม พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ. 2542 ปัจจุบันมีสหกรณ์ประเภทต่างๆ ถึงแม้ว่าสหกรณ์ส่วนใหญ่สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นองค์กรที่เข้มแข็งและให้บริการแก่สมาชิกอย่างเพียงพอและทั่วถึงแต่ในขณะเดียวกันยังมีสหกรณ์จำนวนไม่น้อยที่มีปัญหาในการดำเนินงานและเกิดข้อบกพร่องในการบริหารจัดการ สาเหตุสำคัญก็เนื่องมาจากระบบการบริหารจัดการของสหกรณ์ยังไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจุบันสหกรณ์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น สหกรณ์มีขนาดใหญ่ขึ้น ปริมาณธุรกิจมากขึ้นและซับซ้อนยิ่งขึ้น สหกรณ์จึงจำเป็นต้องมีรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สหกรณ์สามารถมีการบริหารจัดการที่ดีขึ้น (วริฐฐา ทองสมุทร, สุปรียา เมียนเพชร 2558 : 1355)

ดังนั้น คณะผู้ศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการสหกรณ์แห่งแรกของประเทศไทย สหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด ซึ่งเป็นต้นกำเนิดสหกรณ์แห่งแรกในประเทศไทย เพื่อให้การบริหารของสหกรณ์วัดจันทร์จำกัด ดำเนินการอย่างกว้างขวาง และให้บริการแก่สมาชิกอย่างทั่วถึง สามารถบริหารจัดการองค์กรได้ตามที่กำหนดในข้อบังคับและกฎหมาย

ข้อมูลทั่วไปของสหกรณ์แห่งแรกของประเทศไทย : สหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด

ประวัติของสหกรณ์แห่งแรกในประเทศไทย เกิดขึ้นโดยมีมูลเหตุมาจากสมัยรัตนโกสินทร์ ประเทศไทยได้เริ่มมีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศมากขึ้น ระบบเศรษฐกิจของชุมชนก็ค่อยๆ เปลี่ยนจากระบบเศรษฐกิจแบบเพื่อเลี้ยงตนเองมาสู่ระบบเศรษฐกิจแบบเพื่อการค้า ความต้องการเงินลงทุนในการขยายการผลิตและการครองชีพจึงมีเพิ่มขึ้น ชาวนาที่ไม่มีทุนรอนของตนเองก็หันไปกู้ยืมเงินจากบุคคลอื่น ทำให้ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูง และยังถูกเอาเปรียบจากพ่อค้านายทุนทุกวิถีทางอีกนอกจากนี้ การทำนายังคงได้ผลผลิตไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศ ถ้าปีไหนผลผลิตเสียหายก็จะทำให้หนี้สินพอกพูนมากขึ้นเรื่อย ๆ จนลูกหนี้บางรายต้องโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินให้แก่เจ้าหนี้ และกลายเป็นผู้เช่านา หรือเร่ร่อน ไม่มีที่ดินทำกินไป ในที่สุดจากสภาพปัญหาความยากจนของชาวนาในสมัยนั้น ทำให้ทางราชการคิดหาวิธีช่วยเหลือด้วยการจัดหาเงินทุนมาให้กู้และคิดดอกเบี้ยในอัตราต่ำความคิดนี้ได้เริ่มขึ้นในปลายรัชกาลที่ 5 โดยกำหนดวิธีการที่จะช่วยชาวนาในด้านการลงทุนไว้ 2 วิธี คือ (ประวัติการสหกรณ์ไทย, สหกรณ์ออมทรัพย์หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน, ออนไลน์)

วิธีที่ 1 จัดตั้งธนาคารเพื่อให้เงินกู้แก่ชาวนาแต่ขัดข้องในเรื่องเงินทุนและหลักประกันเงินกู้ ความคิดนี้จึงระงับไป

วิธีที่ 2 วิธีการสหกรณ์ประเภทหาทุน วิธีนี้เกิดจากรัฐบาลโดยกระทรวงพระคลังมหาสมบัติในปัจจุบันคือ กระทรวงการคลังโดยเชิญ เซอร์เบอร์นาร์ด ฮันเตอร์ หัวหน้าธนาคารแห่งมัตราตประเทศอินเดีย เข้ามาสำรวจหาช่องทางช่วยเหลือชาวนาโดยมีที่ดินและหลักทรัพย์อื่นเป็นประกัน เพื่อป้องกันมิให้ชาวนาที่กู้ยืมเงินทอดทิ้งที่นาหลบหนีสิน ส่วนการควบคุมเงินกู้และการเรียกเก็บเงินท่านได้แนะนำให้จัดตั้งสมาคมที่เรียกว่า “โคออปอเรทีฟ โซไซตี้” โดยมีหลักการร่วมมือกัน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันซึ่งคำนี้ พระราชวรพงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ได้ทรงบัญญัติเป็นภาษาไทยว่า สมาคมสหกรณ์ จึงกล่าวได้ว่าประเทศไทยเริ่มศึกษาวิธีการสหกรณ์ ขึ้นในปี พ.ศ. 2457 แต่ก็ยังมิได้ดำเนินการอย่างไร จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2458 ได้มีการเปลี่ยนกรมสถิติพยากรณ์เป็นกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ ประกอบด้วย ส่วนราชการ 3 ส่วน คือ การพาณิชย์ การสถิติพยากรณ์ และการสหกรณ์

การจัดตั้งส่วนราชการสหกรณ์นี้ ก็เพื่อจะให้มีความเจ้าหน้าที่ดำเนินการทดลองจัดตั้งสหกรณ์ขึ้น และพระราชวรพงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ในฐานะทรงเป็นอธิบดีกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ขณะนั้น ได้ทรงพิจารณาเลือกแบบอย่างสหกรณ์เครดิต ที่จัดตั้งกันอยู่ในต่างประเทศหลายแบบ ในที่สุดก็ทรงเลือกแบบไรฟ์ไฟเซิน ซึ่งเกิดขึ้นในประเทศเยอรมันก่อน และทรงยืนยันไว้ในรายงานสหกรณ์ฉบับแรกว่า “เมื่อได้ทรงพิจารณาแล้วได้ตกลงอุปถัมภ์คนจน ผู้ประกอบกิจการแบบย่อม ๆ เห็นว่าเป็นสหกรณ์ชนิดที่เหมาะสมที่สุดสำหรับประเทศไทย จากการที่พระองค์ท่านทรงเป็นผู้บุกเบิกริเริ่มงานสหกรณ์ขึ้นในประเทศไทยบุคคลทั้งหลายในขบวนการสหกรณ์จึงถือว่าพระองค์ทรงเป็น “พระบิดาแห่งการสหกรณ์ไทย”

ประวัติและความเป็นมาของสหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด

การจัดตั้งส่วนราชการสหกรณ์นี้ ก็เพื่อจะให้มีความเจ้าหน้าที่ดำเนินการทดลองจัดตั้งสหกรณ์ขึ้น และพระราชวรพงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ในฐานะทรงเป็นอธิบดีกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ ขณะนั้น ได้ทรงพิจารณาเลือกแบบอย่างสหกรณ์เครดิตที่จัดตั้งกันอยู่ในต่างประเทศหลายแบบในที่สุดก็ทรงเลือกแบบไรฟ์ไฟเซิน และทรงยืนยันไว้ในรายงานสหกรณ์ฉบับแรกว่า เมื่อได้พิจารณาแล้วได้ตกลงเลือกสหกรณ์ชนิดที่เรียกว่าไรฟ์ไฟเซินซึ่งเกิดขึ้นในเยอรมัน และมีจุดมุ่งหมายที่จะอุปถัมภ์คนจนผู้ประกอบกิจการแบบย่อม ๆ เห็นว่าเป็นสหกรณ์ชนิดที่เหมาะสมที่สุดสำหรับประเทศไทย จากการที่พระองค์ได้ทรงเป็นผู้บุกเบิกริเริ่มงานสหกรณ์ขึ้นในประเทศไทย บุคคลทั้งหลายในขบวนการสหกรณ์ จึงถือว่าพระองค์เป็น “พระบิดาแห่งการสหกรณ์ไทย” สำหรับรูปแบบไรฟ์ไฟเซิน ก็คือ สหกรณ์เพื่อการกู้ยืมเงินที่มีขนาดเล็ก สมาชิกจะได้มีความรับผิดชอบร่วมกัน ทำให้สะดวกแก่การควบคุมท้องที่ที่ได้รับการพิจารณาให้จัดตั้งสหกรณ์ คือจังหวัดพิษณุโลก เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีผู้คนไม่หนาแน่น และเป็นราษฎรที่พึ่งอพยพมาจากทางใต้ จึงต้องการช่วยเหลือผู้อพยพซึ่งประกอบอาชีพการเกษตรให้ตั้งตัวได้ รวมทั้ง เพื่อเป็นการชักจูงราษฎรในจังหวัดอื่น ที่มีผู้คนหนาแน่น

ให้อพยพมาในจังหวัดนี้ และเข้าทำประโยชน์ในที่ดินอย่างเต็มที่ ต่อมากรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์จึงได้ทดลองจัดตั้งสหกรณ์หาทุนขึ้น ณ ท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นแห่งแรกใช้ชื่อว่า “สหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้” โดยจดทะเบียนเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2459 มีพระราชวรวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ทรงเป็นนายทะเบียนสหกรณ์พระองค์แรก นับเป็นการเริ่มต้นการสหกรณ์ในประเทศไทยอย่างสมบูรณ์

ในระยะแรกตั้งสหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้ มีสมาชิกจำนวน 16 คน ทุนดำเนินงาน 3,080 บาท ซึ่งเป็นเงินจากค่าธรรมเนียมแรกเข้า 80 บาท และเงินทุนจำนวน 3,000 บาท ได้อาศัยเงินกู้จากแบงค์สยามกัมมาจล จำกัด ซึ่งก็คือ ธนาคารไทยพาณิชย์ในปัจจุบัน โดยมีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ เป็นผู้ค้ำประกัน และเสียดอกเบี้ยธนาคารในอัตราร้อยละ 6 ต่อปี คิดดอกเบี้ย จากสมาชิกในอัตราร้อยละ 12 ต่อปี กำหนดให้สมาชิกส่งคืนเงินต้นในปีแรก จำนวน 1,300 บาท แต่เมื่อครบกำหนดสมาชิกสามารถส่งเงินต้นคืนได้ถึง 1,500 บาท ทั้งส่งดอกเบี้ยได้ครบทุกรายการ แสดงให้เห็นว่าการนำวิธีการสหกรณ์เข้ามาช่วยแก้ไขความเดือดร้อนของชาวนาได้ผล และจากความสำเร็จของสหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้ รัฐบาลจึงได้คิดขยายกิจการสหกรณ์ไปยังจังหวัดอื่น ๆ แต่การจัดตั้งสหกรณ์ในระยะแรกนั้น นอกจากจะมีข้อจำกัดเรื่องเงินทุนแล้วยังมีข้อจำกัดในทางกฎหมายด้วย เพราะพระราชบัญญัติเพิ่มเติมสมาคม พ.ศ. 2459 ทำให้การจัดตั้งสหกรณ์ไม่กว้างขวางพอที่จะขยายสหกรณ์ออกไป หากจะให้การจัดตั้งสหกรณ์เจริญก้าวหน้า และมีความมั่นคง จะต้องออกกฎหมายควบคุมให้มีขอบเขตกว้างขวาง ดังนั้น ในเวลาต่อมาทางราชการจึงได้ประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติเพิ่มเติมสมาคม พ.ศ. 2459 แล้ว ประกาศใช้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2471 นับเป็นกฎหมายสหกรณ์ฉบับแรกพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้เปิดโอกาสให้มีการรับจดทะเบียนสหกรณ์ประเภทอื่น ๆ จากนั้นได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2471 อีก 3 ครั้ง นับว่าการประกาศใช้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2471 ช่วยให้การจัดตั้งสหกรณ์ได้ขยายออกไปอีกมาก

ปี พ.ศ. 2478 มีการริเริ่มจัดตั้งสหกรณ์เช่าซื้อที่ดินที่จังหวัดปทุมธานี และได้จัดตั้งสหกรณ์ประเภทใหม่ ๆ ขึ้นอีกหลายประเภท เช่น สหกรณ์บำรุงที่ดิน สหกรณ์การขาย สหกรณ์นิคมฝ่าย สหกรณ์หาทุน และบำรุงที่ดิน ในปี พ.ศ. 2480 ร้านสหกรณ์ได้ถูกจัดตั้งขึ้นเป็นแห่งแรกที่บ้านท่าเสา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ชื่อว่า ร้านสหกรณ์บ้านเกาะ จำกัดสินใช้ มีสมาชิกแรกตั้ง 279 คน และได้มีการจัดตั้งร้านสหกรณ์ในลักษณะนี้ขึ้นอีกหลายแห่ง เพื่อช่วยเหลือประชาชน เกี่ยวกับปัญหาค่าครองชีพ โดยจัดตั้งขึ้นทั้งในส่วนราชการรัฐวิสาหกิจ และส่วนของประชาชน (ประวัติสหกรณ์ในประเทศไทย, สำนักงานสหกรณ์จังหวัดระยอง, 2559 : ออนไลน์)

วิเคราะห์การบริหารจัดการสหกรณ์แห่งแรกของประเทศไทย : สหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด

การบริหารจัดการสหกรณ์แห่งแรกของประเทศไทย : สหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด ซึ่งมีจุดแข็งการบริหารจัดการ ดังนี้ (วริฐฐา ทองสมุทร,สุปรียา เมียนเพชร 258 : 1375)

1) คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรเนื่องจากสภาพพื้นที่เหมาะสมกับการเพาะปลูก คนในชุมชนจึงมีประสบการณ์เรื่องการเกษตรจากรุ่นสู่รุ่น และได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐอย่างต่อเนื่อง จึงเหมาะสมแก่การดำเนินกิจกรรมสหกรณ์การเกษตร

2) สมาชิกได้รับการสนับสนุนด้านเงินทุนเพื่อผลิตสินค้าทางการเกษตรจากสหกรณ์ โดยการกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ ทำให้สมาชิกมีทุนในการดำเนินการด้านคุณภาพ และการเพิ่มผลผลิต ช่วยเพิ่มช่องทางการกระจายผลผลิตทางการเกษตรทำให้สมาชิกสามารถชำระหนี้ตามเงื่อนไขของสหกรณ์ได้ตรงเวลา

3) เพิ่มช่องทางในการจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรให้กับสมาชิกกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์ทำให้สมาชิกมีทางเลือกในการจำหน่ายสินค้าเพิ่มขึ้น ที่สามารถผลิตสินค้าได้จากทรัพยากรของตนเองส่งผลให้สมาชิกมีความเข้มแข็งมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น

4) สามารถซื้อสินค้าจากแหล่งผลิตโดยตรง ทำให้ต้นทุนสินค้าต่ำ และกระจายสินค้าไปสู่กลุ่มเป้าหมาย

ได้ง่าย เนื่องจากอยู่ใกล้แหล่งผลิตสินค้า และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสหกรณ์อื่นเพื่อการกระจายสินค้า

5) สมาชิกมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้า จึงทำให้มีความสามารถในการชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขของสหกรณ์

6) สหกรณ์วัดจันทร์มีการดำเนินการต่อเนื่องมายาวนาน มีความน่าเชื่อถือ

7) บุคลากรที่มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการบริหารจัดการ

ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการสหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด

สภาพปัญหาและอุปสรรคการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร การบริหารจัดการสหกรณ์จึงมีลักษณะแตกต่างจากการจัดการธุรกิจอื่น เป็นสถาบันทางการเงินมีส่วนราชการกำกับจัดตั้งขึ้นให้การเอื้อเฟื้อแก่ชุมชนโดยทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ในทุก ๆ ปี คือกำไรกลับสู่ชุมชน และสังคมอย่างมีปัญหาคือ การบริหารจัดการไม่มีประสิทธิภาพการทำงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย อุปสรรคคือการเปลี่ยนนโยบายของรัฐและของผู้บริหาร (ชัชญา วงศ์สรรค์,พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา,บุญทัน ดอกไธสง. 2561 : ออนไลน์)

ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ สรุปได้ดังนี้ 1.ปัญหาการหาต้นทุนในการดำเนินการให้ต่ำที่สุดในการบริหารจัดการหาแหล่งทุนที่ต่ำและยั่งยืน ส่วนใหญ่มักจะสวนทางต้นทุนต่ำแต่ไม่ยั่งยืน 2.ปัญหาการบริหารแบบประชานิยม สัมระเปียบ สัมหลักเกณฑ์เงื่อนไข 3.ปัญหาที่เงินเดือนเหลือ

ไม่พอหัก ณ ที่จ่ายการขยายวงเงินเชื่อสูงเกินไป ขาดการบริหารความเสี่ยง 4.ปัญหาหนี้สงสัยจะสูญสูงเพราะมีการปล่อยสินเชื่อแบบไม่ต้องหัก ณ ที่จ่ายถือว่าเป็นความเสี่ยงปล่อยสินเชื่ออย่างไรก็ได้แต่ต้องหัก ณ ที่จ่ายเพียงพอเท่านั้นจึงจะหยุดความเสี่ยงนี้ได้ 5.ปัญหาการโอนย้าย ทิ้งภาระไว้ให้กับผู้ค้าประกันตกลภาระหนักที่สหกรณ์ที่สำคัญข้าราชการสามารถสร้างหนี้ได้หลายทาง หลายสถาบันเชื่อถือทำให้สร้างหนี้ได้สูงขาดวินัยทางการเงินเพราะมีแต่รายจ่ายไม่มีรายได้เพิ่ม 6.ปัญหาลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้เมื่อเกิดปัญหาผิดนัดชำระหนี้ต่อเนื่องโดยไม่มีการแก้ไข กลายเป็นปัญหาหนี้ค้ำนานจะส่งผลโดยตรงสภาพคล่องในการดำเนินงานของสหกรณ์ลดลงขาดทุนหมุนเวียนในการดำเนินงาน ความสามารถในการก่อหนี้เพื่อนำเงินมาให้สินเชื่อลดลง ปัญหาต่างจะส่งผลต่อการขาดทุนในธุรกิจสินเชื่อและขาดทุนในการดำเนินงานของสหกรณ์ในที่สุด (ยินดี ชาญณรงค์, วราภรณ์ เทพสัมฤทธิ์พร, สมบูรณ์ สุขสำราญ.2561 : ออนไลน์)

ในปัจจุบันการบริหารและดำเนินกิจการสหกรณ์ของไทย แม้ว่าจะได้มุ่งเน้นการปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับหรือระเบียบต่าง ที่เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นหลักแล้วก็ตาม แต่ปัญหาหลายด้านไม่ว่าปัญหาการทุจริตข้อบกพร่องทางการบัญชี การกระทำนอกกรอบวัตถุประสงค์ หรือพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ก็ยังเกิดขึ้นอยู่เรื่อยๆ จึงสะท้อนได้ว่า ความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดการที่ดีที่จะนำมาใช้ในการบริหารและดำเนินกิจการงานสหกรณ์ควบคู่อีกทางหนึ่งด้วยนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังเช่นองค์กรต่างๆ ทั้งองค์กรระหว่างประเทศและของไทยที่มีทั้งภาครัฐและเอกชนได้ประกาศยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติที่เรียกว่า หลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้บริหารจัดการในระบบสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพ มีความมั่นคงเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุ้มครอง และสร้างเสถียรภาพยั่งยืนให้แก่ระบบสหกรณ์ให้เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศนั้น จึงนำไปสู่การศึกษาเพื่อหาคำตอบให้ได้มาซึ่งหลักการของการบริหารกิจการที่ดีสำหรับสหกรณ์ (สหพล สังข์เมฆ.2563 : ออนไลน์)

ปัญหาการดำเนินงานตามหลักการสหกรณ์ในปัจจุบัน สรุปได้ 7 ด้านดังนี้ 1.ด้านการเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจและไม่กีดกันการเป็นสมาชิก 2.ด้านการสมาชิกควบคุมกันตามหลักประชาธิปไตย 3.ด้านการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก 4.ด้านการเป็นอิสระและเป็นกลาง 5.ด้านการให้การศึกษาและข้อมูลข่าวสาร 6.ด้านการร่วมมือระหว่างสหกรณ์ และ 7.ด้านการใส่ใจต่อชุมชน (ไมตรี อินทรีย์, 2563 : ออนไลน์)

จากสภาพปัญหาการบริหารจัดการสหกรณ์ คณะผู้ศึกษาได้ศึกษาปัญหาของสหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด ดังนี้

1. ปัญหาด้านบุคลากร พบว่า สภาพปัญหาการบริหารจัดการด้านบุคลากร ส่วนใหญ่ยังขาดความตระหนักในหน้าที่ บางส่วนขาดความเสียสละแรงกายเพื่อองค์กร ปัญหาเหล่านี้มาจากการคัดสรรบุคลากรมาเข้ามาทำงานโดยใช้ระบบเครือญาติ ทำให้บุคลากรที่เข้ามาบางส่วนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบการทำงานของสหกรณ์ ทำให้เกิดความล่าช้า อีกทั้งยังขาดประสบการณ์ และความเข้าใจในหน้าที่ความรับผิดชอบ

2. ปัญหาด้านงบประมาณ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารจัดการด้านงบประมาณเกี่ยวกับเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินธุรกิจนั้นไม่มีปัญหา เพราะการเงินอยู่ในสภาพคล่อง มีทุนหมุนเวียนตลอด จึงทำให้ไม่มีปัญหาด้านการจัดการงบประมาณมากนัก

3. ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารจัดการด้านวัสดุอุปกรณ์ในสำนักงานนั้นยังประสบปัญหาอยู่มาก ขาดวัสดุ อุปกรณ์และงบประมาณที่จะพัฒนาสื่อการจัดหา การใช้ การดูแลรักษา เนื่องจากวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในสหกรณ์ส่วนใหญ่ใช้งานมานาน ขาดแคลนและไม่ทันสมัย โดยส่วนราชการจัดหามาให้บางส่วน จึงแค่ดูแลรักษาให้คงสภาพให้ใช้งานได้

4. ปัญหาด้านบริหารจัดการ พบว่า สภาพปัญหาด้านการบริหารจัดการ มีปัญหาระบบการควบคุมภายในของสหกรณ์ฯ โดยการกำหนดนโยบายที่ไม่ชัดเจน คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ไม่ทราบระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์อย่างถ่องแท้ และแต่ละส่วนงานยังไม่จัดทำแผนการตรวจสอบภายใน ซึ่งอาจเป็นข้อบกพร่องขึ้นได้

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการสหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด

สหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด ก่อตั้งเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2459 เป็นสหกรณ์ประเภทการเกษตร มีสมาชิก 59 กลุ่ม ครอบคลุม 20 ตำบล ดำเนินการดูแลสมาชิกสหกรณ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ปัจจุบันมีสมาชิกสามัญ 4,538 คน สมาชิกสมทบ 2,789 คน รวมทั้งสิ้น 7,327 คน และได้ดำเนินธุรกิจเพื่อให้บริการแก่สมาชิกมาอย่างยาวนานและต่อเนื่อง เพื่อให้สมาชิกมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น จำนวน 123,499,745 บาท เป็นสหกรณ์ชั้น 1 มาตรฐานสหกรณ์ระดับดีเลิศ โดยมีรูปแบบธุรกิจที่ให้บริการสมาชิก ดังนี้ 1.ธุรกิจสินเชื่อ 2.ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้กับสมาชิก 3.ธุรกิจรวบรวมข้าวเปลือก และ 4.ธุรกิจแปรรูป (น้ำดื่ม) โดยแต่ละธุรกิจเป็นการบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกสหกรณ์ พร้อมส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือสมาชิก ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ทั้งในด้านเงินทุน/วัสดุที่ใช้ในการทำเกษตรกรรม เป็นตลาดในการรวบรวมผลผลิตให้กับสมาชิก ทั้งยังมีสินค้าอุปโภคบริโภคที่สมาชิกสหกรณ์จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน การก่อตั้งสหกรณ์ต้องมีการบูรณาการร่วมกัน ชื่อสัตย์ ตั้งใจ เพื่อพัฒนาสหกรณ์ให้เข้มแข็ง ช่วยกันขับเคลื่อนงานเพื่อให้สมาชิกสหกรณ์มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีความมั่นคงในอาชีพ ผลิตสินค้าที่ดีมีคุณภาพ เพิ่มมูลค่าผลผลิตให้กับสมาชิกสหกรณ์ และนำไปสู่การพึ่งพาตนเองของเกษตรกร และการช่วยเหลือกันในหมู่สมาชิกสหกรณ์ โดยใช้กลไกสหกรณ์เข้ามาช่วยยกระดับรายได้ และความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดียิ่งขึ้น และสหกรณ์วัดจันทร์ยังเป็นต้นแบบที่ดีให้กับสหกรณ์บริหารจัดการมุ่งเน้นประโยชน์ของสมาชิก ขอให้ยึดมั่นแนวทางการบริหาร และเผยแพร่สหกรณ์แห่งแรกให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางมากขึ้น (นัมณญา ไทยเศรษฐ์, รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2564 : ออนไลน์) และผลการดำเนินงานทางสหกรณ์ในธุรกิจต่างๆ ได้รับความเชื่อถือเป็นที่ไว้วางใจของสมาชิกจนทำ

ให้จำนวนสหกรณ์ จำนวนสมาชิก ปริมาณเงินทุน และผลกำไรของสหกรณ์เพิ่มขึ้นทุกปี ปัจจุบันสหกรณ์ ทั่วประเทศ ณ วันที่ 1 มกราคม 2542 ประมาณ 5,549 สหกรณ์ และสมาชิก 7,835,811 คน ครอบคลุมของ สหกรณ์ในประเทศไทยจึงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจ ของประเทศโดยเฉพาะต่อประชาชนที่ยากจน สหกรณ์จะ เป็นสถาบันทางเศรษฐกิจและสังคมที่ช่วยแก้ไขปัญหาในการประกอบอาชีพ และช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของ ประชาชนให้ดีขึ้น รัฐและขบวนการสหกรณ์ไทยได้ร่วมจัดงาน "วันสหกรณ์แห่งชาติ" ขึ้นเป็นประจำทุกปี เพื่อ ร่วมรำลึกถึงพระกรุณาธิคุณขององค์ผู้ให้กำเนิด "สหกรณ์" พระองค์ท่านไม่ใช่เป็นเพียงผู้รับจดทะเบียนเท่านั้น แต่เป็น "พระบิดาแห่งสหกรณ์ไทย" ยังเป็นผู้ปูพื้นฐานและทรงเป็นกำลังสำคัญในการเผยแพร่และจัดตั้งขยาย กิจกรรมการสร้างความสำเร็จแก่ประชาชนเพื่อการกินดีอยู่ดี เป็นที่แซ่ซ้องสรรเสริญ (สหกรณ์ออมทรัพย์กรมป่า ไม้ จำกัด, 2564 : ออนไลน์)

จังหวัดพิษณุโลก มีสหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด ซึ่งสหกรณ์แห่งแรกของประเทศไทยทำหน้าที่เป็นผู้แทน ภาคีเครือข่ายของ 4 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดพิจิตร จังหวัด กำแพงเพชร และจังหวัดพิษณุโลก โดยจะมีการเชื่อมโยงเครือข่ายตลอดห่วงโซ่ตั้งแต่ การเจรจาซื้อขาย และแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างสหกรณ์ด้วย การเชื่อมโยงเครือข่ายนับเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญจะช่วยผลักดันให้ ธุรกิจของสหกรณ์ประสบความสำเร็จ ซึ่งการเชื่อมโยงในระดับจังหวัด ควรมีรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ที่มี ประสิทธิภาพเพื่อการพัฒนาศักยภาพศูนย์การกระจายสินค้าสหกรณ์ระดับภาค ให้สามารถเชื่อมโยงสินค้า และบริการสู่ผู้บริโภคโดยตรง ประธานกรรมการสหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด ดำเนินการเชื่อมโยงเครือข่ายระดับ ภาคทั้งสหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์ โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมการขายสินค้าสหกรณ์ของแต่ละสหกรณ์จะ สามารถเข้าถึงผู้บริโภคเป็นที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ทำให้สมาชิกสหกรณ์ในฐานะผู้ผลิตได้มีช่องทางเข้าถึงสินค้า สหกรณ์ด้วยกันของสมาชิกและประชาชนโดยทั่วไปในพื้นที่อื่น ๆ ได้ง่ายขึ้น (วรณัฐ มีชัย, สำนักงานสหกรณ์ จังหวัดพิษณุโลก, 2559 : ออนไลน์)

จากปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จดังกล่าวคณะผู้ศึกษามีความเห็นว่ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จต้อง อาศัยหลักการแนวคิดเป็นแนวทางในการพัฒนาซึ่งต้องใช้ความทุ่มเท พยายามในด้านจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในการมุ่งสู่เป้าหมายที่ชัดเจน ด้วยการมีคุณภาพ การมีวิสัยทัศน์ของการบริหารจัดการและความเป็นผู้นำของ ผู้บริหารเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนให้เกิดความเป็นเลิศของสหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด รวมถึงวิเคราะห์ปัจจัย ภายนอกต่าง ๆ ในการวัดและประเมินผลความเป็นเลิศอันจะนำไปสู่ความสำเร็จของสหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด

เสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการสหกรณ์แห่งแรกของประเทศไทย : สหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด

การบริหารที่ดีจะต้องมีการจัดการอย่างเหมาะสมที่ทำให้เกิดประสิทธิผล และประสิทธิภาพในการทำงาน เพราะทุก ๆ องค์การนั้นย่อมมีเครื่องมือในการจัดการบริหารเพื่อให้งานมีคุณภาพ ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้การนำไปสู่ยุคโลกภิวัตน์ ที่นำไปสู่การเจริญเติบโตของความสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และรัฐบาล รวมไปถึงทั่วโลกด้วย (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2560 : ออนไลน์)

การบริหารจะครอบคลุมในเรื่องของเป้าหมาย บุคลากรและทรัพยากรต่าง ๆ ซึ่งการบริหารจัดเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งในทางสังคมศาสตร์ที่นำหลักการและทฤษฎีต่าง ๆ ทางมานุษยวิทยา สังคมวิทยา และพฤติกรรมศาสตร์มาใช้ แต่ไม่ได้ใช้ศาสตร์เพียงอย่างเดียวยังต้องใช้ศิลป์เข้าควบคู่ไปด้วย คือต้องสามารถประยุกต์ความรู้ต่าง ๆ ทางการบริหารให้เข้าสถานการณ์ที่เป็นจริงและการบริหารนั้นจะครอบคลุมถึงหน้าที่การบริหารซึ่งประกอบด้วยการวางแผนการ จัดองค์การ การสั่งการมอบหมายงานการรายงาน และงบประมาณ นอกจากนี้องค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารจะประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์ที่แน่นอนทรัพยากรในการบริหาร การประสานระหว่างกันและประสิทธิผลในการทำงาน (สิรินญา ศิริประโคน, 2561 : ออนไลน์)

การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจ เป็นการบริหารจัดการที่มีกรอบส่วนใหญ่อยู่ในหลักธรรมเป็นหลัก เพราะการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดผลสำเร็จต่อภารกิจ ย่อมจะมุ่งไปสู่การจัดการในเชิงบริหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงาน ตัวข้าราชการอย่างคุณภาพ ประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าด้านงบประมาณ ปฏิบัติงานอย่างมีมานะอดทน เต็มศักยภาพ ทั้งความรู้ ความสามารถ และทุ่มเทให้กับภารกิจเป็นสำคัญ ดังนั้น หากมองในเชิงตัวงานก็สามารถสร้างอุปกรณ์ที่สำคัญไว้เป็นเครื่องมือนำไปสู่การปฏิบัติที่อยู่ในกรอบตามหลักเกณฑ์ที่วางไว้ (พิรพงษ์ แสงแก้ว,ศุภวิชญ์ มีศิริพันธุ์,กาญจนาพร วงศ์อาจ และโชติ บดีรัฐ , 2564 : ออนไลน์)

แนวทางการบริหารจัดการที่ดี เป็นหลักการบริหารจัดการอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งผู้เขียนเห็นว่า เป็นแนวคิดที่เป็นประโยชน์สำหรับการบริหารจัดการองค์กร ทั้งนี้ หากว่าองค์กรใดมีการนำหลักบริหารจัดการที่ดีไปเป็นแนวทางการบริหารก็จะทำให้องค์การนั้นมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน อันประกอบด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า การบริหารจัดการ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ องค์การแห่งการเรียนรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จะเห็นได้ว่าหลักการบริหารจัดการที่ดีนี้เป็นแนวทางการบริหารจัดการที่ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในด้านกฎหมาย ความถูกต้อง คุณธรรม ทั้งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาองค์กรและด้านการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีในการบริหารจัดการ อันเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้การบริหารจัดการองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (สมปอง สุวรรณภุมมา,พระครูใบฎีกา สุพรรณ สนนมโน, เรื่องฤทธิ์ คงอยู่, 2564 : ออนไลน์)

จากงานวิจัยดังกล่าว คณะผู้ศึกษาได้สรุปแนวทางการบริหารจัดการสหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด คือ ด้านบุคคลมีแนวทางในการสอบคัดเลือกพนักงานควรพิจารณาในด้านความรู้ ความสามารถให้ตรงกับลักษณะงานเกี่ยวข้อง ควรมีความเชื่อมโยงนโยบายของผู้บริหารสู่พนักงานอย่างเหมาะสมพนักงาน และลูกจ้างของสหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด ต้องเรียนรู้ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบโครงสร้างอย่างชัดเจน เพื่อการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ และเกิดประสิทธิผล แนวทางการพัฒนาด้านงบประมาณ จัดให้มีการวางแผนการดำเนินงานด้านงบประมาณอย่างเหมาะสม แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านงบประมาณ เพื่อตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงานของแต่ละฝ่าย จัดอบรมเพิ่มความรู้ต่าง ๆ เพื่อประกอบประกอบในการตัดสินใจในการดำเนินธุรกิจ แนวทางด้านวัสดุอุปกรณ์จัดให้มีการวางแผนด้าน เครื่องมือเครื่องใช้ ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพของวัสดุในการปฏิบัติงานของฝ่ายจัดการ นำระบบคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัยในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ สะดวกรวดเร็ว แนวทางด้านการบริหารจัดการ การวางแผนปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และจัดระบบการควบคุมภายใน กำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน การวางแผนการดำเนินการ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน การประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกมีส่วนร่วมของสหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด

สรุป

การบริหารจัดการสหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด เป็นการพัฒนากิจการที่มีการจัดการที่มีความสอดคล้องกับแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยการเสริมสร้างความรู้ ความสามารถให้ตรงกับงานที่เกี่ยวข้องเรียนรู้ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบของโครงสร้างอย่างชัดเจน จัดให้มีการวางแผนการดำเนินงานด้านงบประมาณที่เหมาะสม แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านงบประมาณ ในการตรวจสอบ และประเมินผลของการปฏิบัติงาน สร้างธรรมาภิบาลในสหกรณ์ด้วยความร่วมมือกันระหว่างที่ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการเป็นไปอย่างซื่อสัตย์ โปร่งใส เพื่อให้การดำเนินงานของสหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด สามารถดำเนินงานประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมั่นคง เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด พัฒนาบุคลากรและสมาชิกสหกรณ์ให้มีศักยภาพในการทำงานที่เหมาะสม ทำให้เกิดความเชื่อถือจากสมาชิกสหกรณ์ ประชาชนทั่วไป ผลที่ได้รับจากการบริหารจัดการที่ดีของสหกรณ์ทำให้เกิดการสร้างที่น่าเชื่อถือได้โดยมีนโยบาย และแนวทางปฏิบัติที่สนองตอบความคาดหวังหรือความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างสมดุล จะให้เกิดความเชื่อมั่นกับสหกรณ์ที่ดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล การมีส่วนร่วมของสมาชิกเพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดการศรัทธาและรักองค์กร ตระหนักและให้ความสำคัญต่อความพึงพอใจของสมาชิกเป็นหลัก เพิ่มภูมิคุ้มกันที่ดีสร้างความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนมั่นคง ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา การบริหารความเสี่ยงและประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเพิ่มโอกาสในการแข่งขันทางธุรกิจที่มีระบบการบริหารจัดการที่มีการควบคุมภายในที่ดีในรูปแบบสหกรณ์และมีประสิทธิภาพส่งผลให้สหกรณ์ได้รับความเชื่อถือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทำให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจสู่ความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน วิธีการ

บริหารจัดการจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม อันมีทรัพยากรเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของการบริหาร

เอกสารอ้างอิง

- ชิษณุพงศ์ สมพันธ์. (2557). ประวัติสหกรณ์ในประเทศไทย. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/chitnupong211/neuxha-bth-reiyn/prawati-khxng-sh-kr>
- ัชชญา วงศ์สรณ์, พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา และ บุญทัน ดอกไธสง. (2561). รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพตามหลักพุทธธรรม. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jssr/article/view/245753/166236>
- พิรพงษ์ แสงแก้ว, ศุภวิชญ์ มีศิริพันธุ์, กาญจนพร วงศ์อาจ และ โชติ บดีรัฐ. (2564). 7 กลไกการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/252769/171763>
- วรรณช มีชัย (2559) จับมือภาคีเครือข่าย 4 จังหวัด เชื่อมโยงสินค้าสหกรณ์. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://d.dailynews.co.th/agriculture/392159/>
- ไมตรี อินทรีย์ยะ.(2563). การพัฒนาระบบการดำเนินงานตามหลักการสหกรณ์ของสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านท่าเพื่อง จำกัด อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/244527/165524>
- มณัญญา ไทยเศรษฐ์. (2564). ตรวจเยี่ยมสหกรณ์แห่งแรกของประเทศไทย. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/46170>
- ยินดี ชาญนรงค์, วราภรณ์ เทพสัมฤทธิ์พร และ สมบูรณ์ สุขสำราญ. (2561). แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู จังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pkrujo/article/view/242034/164634>
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2560). การบริหารจัดการเพื่อการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: [file:///C:/Users/DELL/Downloads/jomcusoc,%7B\\$userGroup%7D,+545-552.pdf](file:///C:/Users/DELL/Downloads/jomcusoc,%7B$userGroup%7D,+545-552.pdf)
- วิภูฐา ทองสมุทร และสุปรียา เมียนเพชร. (2562). การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่12 .แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์กระจายสินค้าสหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด ตำบลในเมือง จังหวัดพิษณุโลก.

- สมปอง สุวรรณภุมมา, พระครูใบฎีกา สุพรรณ สนนมโน, เรื่องฤทธิ์ คงอยู่. (2564) แนวทางการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดสันติสุขในองค์กร .ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/soc-rmu/article/view/247369/168619>
- สิรินญา ศิริประโคน. (2561). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนบ้านมาบเตย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: https://mis.krirk.ac.th/librarytext/ED/2561/F_Sirinya_Siriprakon.pdf
- สหพล สังข์เมฆ.(2563) . หลักการของการบริหารกิจการที่ดีสำหรับสหกรณ์. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <http://dspace.spu.ac.th/handle/123456789/7138>
- สหกรณ์ออมทรัพย์หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน. (2559). ประวัติสหกรณ์ไทย. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <http://www.sahakorn-sfc.rtaf.mi.th/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%AA%E0%B8%AB%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%93%E0%B9%8C/index.htm>
- สหกรณ์ออมทรัพย์กรมป่าไม้ จำกัด. (2564). 26 กุมภาพันธ์ วันสหกรณ์แห่งชาติ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.025798899.com/news/2007>

ผลสัมฤทธิ์การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคดิจิทัล

The Achievement of Personnel Management of Local Government Organizations in the Digital Age

วัชรพล อรุณรัตน์ และ ธนัสถา โรจนตระกูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Watcharapon Arunrat and Tanastha Rojanatrakul
Phibunsongkhram Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: watcharpon@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เป็นบทความที่กล่าวถึงการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการนำแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่มาใช้ในการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล โดยการนำหลักการบริหารแบบการมุ่งผลสัมฤทธิ์มาเป็นกรอบแนวคิดประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ ด้วยการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง และยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งนำเอาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยมาเป็นเครื่องมือในการทำงานที่รวดเร็วแม่นยำ ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสมรรถนะและสร้างความทันสมัยในการจัดการบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ มีความโปร่งใส และตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อผลักดันให้การปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุเป้าหมาย โดยการเชื่อมโยงเป้าหมายผลการปฏิบัติงานในระดับองค์กร หน่วยงาน และบุคคลเข้าด้วยกัน ในการวัดผลความสำเร็จได้จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ของงานต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน และดัชนีเป้าหมายผลการปฏิบัติงานที่บ่งชี้ถึงผลสำเร็จของงานอย่างเป็นรูปธรรม ชัดเจน และเหมาะสมกับลักษณะงาน การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานจะพิจารณาจากปริมาณงาน คุณภาพของงาน ตรงตามกำหนด และความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถสร้างสรรค์ และมีความเป็นมืออาชีพด้วยการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างตรงจุด มีคุณภาพ และมาตรฐานเดียวกัน ตลอดจนการสนับสนุนการพัฒนาที่ครอบคลุมในทุกมิติ

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์; การบริหารงานบุคคล; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น; ยุคดิจิทัล

* วันที่รับบทความ: 27 กรกฎาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ: 5 กันยายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 6 กันยายน 2565

Received: July 27, 2022; Revised: September 5, 2022; Accepted: September 6, 2022

Abstracts

This academic article is the personnel management of local government organizations. The applying new government management concepts for effective personnel management in the digital era. The management principle of achievement-oriented as a conceptual framework applied in the implementation of the vision, mission and objectives of the local government organization is the main factor for success. The policy to implement in accordance with relevant rules and regulations and hold the people as the center as well as bringing digital technology systems as tools to work quickly and accurately. As a result, local administrative organizations have the capacity and modernize the management of quality public services. It is transparent and verifiable. Which is a process that must be carried out in a systematic way to drive the operations of local government organizations to achieve their goals. The performance goals at the organization, departments and individuals together. The measure of success through the assessment of the achievement of the task requires clearly defined indicators and a performance target index that indicates the success of the work in a concrete, clear and appropriate manner. The goal of achievement is based on the amount of work, the quality of the work, the on-time schedule and the cost-effectiveness of the resource. It is also the development of personnel potential of local government organizations to have knowledge, understanding, creative abilities and being professional by applying technology. The Local government organizations are effective able to meet the needs of the people with the same quality and standards as well as supporting comprehensive development in all dimensions.

Keywords: Achievement; Personnel Management; Local Government Organization; Digital Age

บทนำ

โลกปัจจุบันก้าวสู่ยุคเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศ ด้วยระบบเทคโนโลยีดิจิทัลปรับปรุงการบริหารงานราชการแผ่นดินในด้านการบริการประชาชน และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนในการขับเคลื่อน จนกล่าวได้ว่าเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิต การประกอบกิจการ งานธุรกิจของภาคประชาชน โดยเครื่องมือสำคัญที่ภาครัฐใช้ผลักดันสนับสนุน และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งก็คือ กฎหมาย ทำให้ภาครัฐสามารถขับเคลื่อนการบริหารงานราชการอย่างเป็นรูปธรรม สร้างความเชื่อมั่นในการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลในรูปแบบต่างๆ หนึ่งในกฎหมายที่นำมาขับเคลื่อนการบริหารงานราชการ คือ พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 มีเจตนารมณ์เพื่อให้การบริหารงานภาครัฐและการจัดทำบริการสาธารณะเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อการให้บริการและการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการบริหารงานและการจัดทำบริการสาธารณะในรูปแบบและช่องทางดิจิทัลโดยมีการบริหารจัดการและการบูรณาการข้อมูลภาครัฐและการทำงานให้มีความสอดคล้องกันและเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างมั่นคงปลอดภัยและมีธรรมาภิบาล โดยมุ่งหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพ และอำนวยความสะดวกในการให้บริการและการเข้าถึงของประชาชน และในการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐต่อ

สาธารณะและสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ.2562., 2562 : 57-66)

จะเห็นได้ว่ากระบวนการทำงานของหน่วยงานภาครัฐที่ผ่านมา ยังไม่สามารถสนับสนุนการทำงานรัฐบาลดิจิทัลแบบครบวงจรได้เท่าที่ควร โดยหน่วยงานภาครัฐบางส่วนยังขาดการจัดเก็บและการเชื่อมโยงข้อมูลในรูปแบบดิจิทัลที่เป็นระบบและบูรณาการร่วมกัน ส่งผลให้การจัดเก็บข้อมูลมีความซ้ำซ้อน กระจัดกระจาย ไม่มีการจัดกลุ่ม จัดหมวดหมู่ ข้อมูลไม่มีคุณภาพ ไม่มีมาตรฐาน ไม่ถูกต้องครบถ้วน ไม่เป็นปัจจุบัน และไม่อยู่ในรูปแบบที่พร้อมต่อการใช้งาน รวมถึงข้อมูลทรัพยากรต่างๆ ของภาครัฐ เพื่อการพัฒนาประเทศยังขาดการบูรณาการ และการบริหารอย่างเป็นระบบ ขาดการนำมาวิเคราะห์และใช้งานในการตัดสินใจ ดังนั้นภาครัฐจำเป็นต้องเร่งพัฒนาและปรับตัวเพื่อลดช่องว่างของการปฏิบัติงานให้มีศักยภาพที่เหมาะสมในฐานะที่เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศบนหลักการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่

จากการนำเอาแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่มาประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวาง เพื่อมุ่งเน้นการเสริมสร้างศักยภาพและวางแผนงานในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงมาจากกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะเวลา 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งในปัจจุบันอยู่ในช่วงเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2565) และแผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย ตามลำดับ

อย่างไรก็ตามองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานภาครัฐที่นำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติในระดับท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการกำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น ภายใต้ภารกิจและบทบาทในการให้บริการสาธารณะและพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด มีคุณภาพชีวิตที่ดีในการขับเคลื่อนงานด้วยบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรบุคคลมีบทบาทที่สำคัญในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในระดับปฏิบัติการและระดับนโยบาย มีความแตกต่างกันตามตำแหน่งหน้าที่ สำหรับการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพทางการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่ามีขีดความสามารถเพียงใด ซึ่งจะพิจารณาจากศักยภาพของบุคลากรเป็นสำคัญ ดังนั้นการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้โดยอิสระแต่ในขณะเดียวกันก็ต้องสามารถตอบสนองต่อปัญหา และความต้องการของประชาชนภายในชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลก็จำเป็นต้องมีระบบการบริหารงานบุคคลที่ดี มีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการตรวจสอบในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทความนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เท่าทันในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล ตามกรอบแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ด้วยการบริหารแบบการมุ่ง

ผลสัมฤทธิ์มาใช้ในการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งบุคลากรดังกล่าว ยังคุ้นชินกับวิธีการทำงานในรูปแบบเดิม ขาดทักษะด้านดิจิทัลและการคิดสร้างสรรค์ ขาดการสร้างแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นให้บุคลากรภาครัฐพัฒนาตนเอง ให้ทันต่อบริบทปัจจุบัน บุคลากรไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีดิจิทัล การบริหารผลการปฏิบัติงาน ความก้าวหน้าในอาชีพ หรือการประเมินศักยภาพ รวมทั้งไม่เอื้อให้เกิดแนวความคิดที่ต้องการจะพัฒนาตนเอง ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถใช้ประโยชน์จากบุคลากรได้เต็มศักยภาพ

การนำเอาแนวทางหรือวิธีการบริหารงานของภาคเอกชนมาปรับใช้กับการบริหารงานภาครัฐ หรือที่เรียกว่า การจัดการภาครัฐแนวใหม่ ที่เน้นประสิทธิภาพของระบบราชการ และการแสวงหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ ทั้งนี้แนวคิดการจัดการภาครัฐ แนวใหม่ด้วยการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์มาประยุกต์ใช้เป็นการดำเนินการเพื่อให้้องค์การบริหารลุ่มวิเทศประสงคและเป้าหมาย มีการกำหนดตัวชี้วัดผลสำเร็จของกิจกรรมที่ชัดเจน มีรายละเอียดดังนี้

ความหมายของการจัดการภาครัฐแนวใหม่

ฮูด (Hood, 1991 : 3-5) อธิบายว่า การเกิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ หรือเรียกสั้นๆ ว่า “NPM” ระยะเวลา 15 ปี ที่ผ่านมาเป็นแนวโน้มการบริหารภาครัฐระหว่างประเทศที่โดดเด่นที่สุดแนวโน้มหนึ่ง คำว่า NPM เหมือนความหมายทางการบริหารส่วนใหญ่ที่เป็นคำหลวมๆ หมายถึงชุดของหลักการกว้างๆ ที่คล้ายกัน ซึ่งมีอิทธิพลต่อนโยบายการปฏิรูประบบราชการของประเทศหลายประเทศในกลุ่มองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Cooperation and Development) ตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา แม้นิยามยาก แต่ NPM กระตุ้นให้ข้าราชการมีอารมณ์รุนแรงและหลากหลายฝ่ายหนึ่งเห็นว่า NPM เป็นหนทางเดียวที่จะแก้ปัญหาความล้มเหลว และล้มละลายของการจัดการภาครัฐเดิม ขณะที่อีกฝ่ายไม่ต้องการ เพราะเห็นว่า NPM ทำลายจริยธรรมและวัฒนธรรมการทำงานของข้าราชการที่พัฒนามากว่าร้อยปี

คริสเตียนเซน และ แลเกรียด (Cristensen and Laegreid, 2013 : 1) อธิบายว่า การจัดการภาครัฐแนวใหม่เป็นแนวคิดทั่วไปที่หมายถึงกระแสการปฏิรูปการบริหารของโลกที่มีผลต่อภาครัฐของประเทศต่างๆ หลายประเทศในระยะเวลา 25 ปี ที่ผ่านมา การปฏิรูปส่วนใหญ่มีจุดหมายคล้ายกัน คือ ปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของภาครัฐ เพื่อเพิ่มการตอบสนองของหน่วยงานภาครัฐต่อผู้รับบริการและลูกค้า เพื่อลดค่าใช้จ่ายภาครัฐและปรับปรุงความพร้อมความรับผิดชอบทางการจัดการ

จุมพล นิมพานิช (2550 : 5) ได้ให้ความหมายของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ไว้ว่าเป็นการบริหารปกครอง (Governance) ที่เป็นเรื่องของการปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารจัดการภาครัฐให้มีประสิทธิภาพและความทันสมัย ตลอดจนมีการทบทวนบทบาทและภารกิจ รวมถึงแนวทางในการกำหนดนโยบาย ตลอดจนรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างระบบราชการกับภาคส่วนต่างๆ ในสังคมใหม่อีกด้วย

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การจัดการภาครัฐแนวใหม่ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของภาครัฐแบบดั้งเดิม ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาที่ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการนำเอากระบวนการหรือวิธีการของภาคเอกชนมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานภาครัฐ ตัวอย่างเช่น การวางแผนกลยุทธ์ และแผนธุรกิจ การทำข้อตกลงว่าด้วยผลงาน การจ่ายค่าตอบแทนตามผลงาน การจัดจ้างบุคคลภายนอกให้เข้ามาปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวเฉพาะกิจ การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงาน และการให้ความสำคัญต่อการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร เพื่อบ่มุ่เน้นการให้บริการแก่ประชาชนโดยคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญ รวมทั้งระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากล เจ้าหน้าที่มีศักยภาพสูง และมีการบริหารจัดการทรัพยากรของภาครัฐอย่างประหยัด คุ่มค่า เหมาะสม ทำให้ระบบมีความคล่องตัว ยืดหยุ่นปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและประชาคมโลก สนองตอบความต้องการและนำบริการที่ดีมีคุณภาพไปสู่ประชาชน

องค์ประกอบของการจัดการภาครัฐแนวใหม่

ฮูด (Hood, 1991: 3-5) ได้เขียนบทความเรื่อง “การจัดการภาครัฐสำหรับทุกฤดูกาล” (A public management for all seasons?) และในบทความนี้เองที่มีการใช้คำว่า “การจัดการภาครัฐแนวใหม่” เป็นครั้งแรก ซึ่งฮูดได้ให้องค์ประกอบของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ไว้ดังนี้

1. การดำเนินงานโดยผู้จัดการมืออาชีพ หมายถึง ในการจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้นจะมีการมอบหมายให้ผู้จัดการที่เป็นมืออาชีพเข้ามาเป็นผู้ดำเนินงานภาครัฐ โดยมีการระบุตัวบุคคลที่ควบคุมการตัดสินใจในองค์การที่ชัดเจน และการให้ผู้จัดการมีอิสระในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ ซึ่งเป้าหมายของการปฏิบัติในข้อนี้ก็คือเพื่อให้ผู้ที่รับผิดชอบต่องานและผลของงานที่ชัดเจน ไม่ใช่เป็นแผ่กระจายของอำนาจไปทั่วจนหาผู้รับผิดชอบที่แท้จริงไม่ได้

2. การมีมาตรฐานและตัวชี้วัดการปฏิบัติงานที่ชัดเจน หมายถึง ในการจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้นจะต้องมีการนิยามวัตถุประสงค์ เป้าหมายและตัวชี้วัดของความสำเร็จให้ชัดเจน ซึ่งมักจะกำหนดเป็นเชิงปริมาณ โดยเป้าหมายของการปฏิบัติในข้อนี้ก็คือ ในการที่จะกำหนดความรับผิดชอบได้นั้น จำเป็นจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายที่มีการระบุไว้อย่างชัดเจน และการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ก็คือการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้นั่นเอง

3. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ในการจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้นจะต้องมุ่งเน้นควบคุมผลที่จะออกมา โดยการจัดสรรทรัพยากรและการให้รางวัลจะเชื่อมโยงกับการวัดผลการปฏิบัติงาน มิได้ถูกกำหนดโดยหน่วยงานส่วนกลางในระบบราชการอีกต่อไป ซึ่งเป้าหมายของการปฏิบัติในข้อนี้ก็คือ เพื่อให้มีการเน้นที่ผลสำเร็จของภารกิจมากกว่าที่จะเน้นในเรื่องของกระบวนการ

4. การแบ่งแยกหน่วยงาน หมายถึง ในการจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้นจะต้องมีการแยกหน่วยงานภาครัฐ โดยการแบ่งแยกหน่วยงานที่ก่อนหน้านี้ มีลักษณะเป็นหนึ่งเดียวไปสู่รูปแบบของหน่วยงานย่อยที่เป็นบริษัทตามประเภทของการผลิต ซึ่งดำเนินงานในรูปของการกระจายอำนาจงบประมาณ และเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานในรูปของเครือข่ายในแนวนอนมิใช่ตามสายการบังคับบัญชาในแนวตั้งตามแนวการบริหารแบบดั้งเดิมอีกต่อไป ซึ่งเป้าหมายของการปฏิบัติในหัวข้อนี้ก็คือ ต้องการสร้างหน่วยงานที่สามารถบริหารจัดการในลักษณะที่มีการแบ่งแยกหน่วยผลิตและหน่วยบริการออกจากกัน และเพื่อให้สามารถใช้วิธีการจ้างเหมาหน่วยงานอื่นเข้ามาจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานจากภาคเอกชนหรือจากภาครัฐด้วยกันเอง

5. การมุ่งเน้นการแข่งขัน หมายถึง ในการจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้นจะเน้นให้มีการแข่งขันในภาครัฐมากขึ้น โดยมุ่งเน้นไปที่รูปแบบของการทำสัญญาและกระบวนการของการประมูลเป็นสำคัญ ซึ่งเป้าหมายของการปฏิบัติในหัวข้อนี้ก็คือ ใช้การแข่งขันเพื่อเป็นวิธีการที่จะนำไปสู่การมีต้นทุนที่ต่ำและมีมาตรฐานของการปฏิบัติงานที่สูงขึ้น

6. การใช้รูปแบบการจัดการภาคเอกชน หมายถึง ในการจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้นจะมุ่งเน้นที่การนำรูปแบบของการจัดการภาคเอกชนเข้ามาใช้ในภาครัฐ เป็นการเปลี่ยนแปลงจากแนวคิดการให้บริการภาครัฐที่มีการจัดการแบบกองทัพ ไปสู่รูปแบบของการจัดการที่มีความยืดหยุ่นในการจ้างงาน การให้รางวัล และการใช้เทคนิคการโฆษณาประชาสัมพันธ์มากขึ้น ซึ่งเป้าหมายของการปฏิบัติในหัวข้อนี้ก็คือ ต้องการนำวิธีการหรือเครื่องมือที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าใช้ได้ผลจากภาคเอกชนมาใช้ในภาครัฐ

7. การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง ในการจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้นจะให้ความสำคัญกับความมีวินัยและความประหยัดในการใช้ทรัพยากรมากขึ้น โดยใช้วิธีการลดต้นทุนและเพิ่มควมมีระเบียบวินัยในการทำงาน ซึ่งเป้าหมายของการปฏิบัติในหัวข้อนี้ก็คือ ต้องการให้มีการตรวจสอบการใช้ทรัพยากรภาครัฐ และต้องการให้ได้ผลงานที่มากขึ้นด้วยทรัพยากรที่น้อยลง

นอร์แมน ฟลินน์ (Flynn, N., 2002 : 59-75) ได้เสนอองค์ประกอบของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ไว้ 8 ประการ ดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 มีการแปรรูปองค์การภาครัฐ (Privatization) ให้มีรูปแบบการบริหารแบบภาคเอกชนซึ่งจะก่อให้เกิดความคล่องตัวในเชิงการบริหารงานได้มากขึ้น ซึ่งลดระดับสายการบังคับบัญชาที่ยาวให้สั้นลง และทำให้มีระดับความเป็นทางการที่ลดลง ซึ่งมีประโยชน์ในการแสวงหาความนิยมจากกลุ่มนายทุนและช่วยลดการก่อกวนของทางภาครัฐลงได้ด้วย อันจะทำให้รัฐมีงบประมาณมากพอในการจัดบริการสาธารณะด้านอื่นๆ ต่อไป

ประการที่ 2 การปรับโครงสร้างเก่าๆ ออกไป (Restructuring) จากโครงสร้างการบริหารราชการแบบดั้งเดิมที่มีเอกภาพในสายการบังคับบัญชาที่ตามลำดับชั้นที่ยาว (Hierarchical chains of command) และมุ่งทำงานตามตัวบทกฎหมาย ก็เปลี่ยนมาเป็นการบริหารงานตามสัญญาระหว่างรัฐบาลและหน่วยงานผู้ให้บริการประชาชน โดยกำหนดว่า หน่วยงานจะให้บริการประชาชนในด้านใดบ้าง เป็นระยะเวลานานแค่ไหน และจะได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐเป็นจำนวนเท่าใด อันเป็นการปรับโครงสร้างระบบราชการแบบเก่าออกไป และนำแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่เข้ามาแทรกใช้ ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนของภาครัฐเอาไว้ได้มาก รวมทั้งลดลำดับขั้นตอนตามโครงสร้างเดิมที่ยาว ทำให้การใช้ทรัพยากรในองค์การมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ประการที่ 3 เน้นไปที่การแข่งขันกันมากขึ้น (Competition) การจัดการภาครัฐแนวใหม่จะให้ความสำคัญกับการแข่งขัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า มีการนำแนวคิดของภาครัฐกิจและการตลาดมาใช้ในการจัดสรรสินค้าสาธารณะ (Public goods) อันเป็นการนำเอาแนวคิดแบบเศรษฐศาสตร์เชิงสถาบันมาใช้เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบริการสาธารณะได้ง่ายขึ้น รวมทั้งเห็นว่า การแข่งขันในการให้บริการประชาชน จะทำให้องค์การภาครัฐมีการปรับปรุงตัวเองอยู่เสมอเพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง และในท้ายที่สุดของการแข่งขันนั้น ผู้ที่ได้รับประโยชน์สูงสุดก็คือ ประชาชน

ประการที่ 4 จัดให้มีการจัดซื้อบริการจากภายนอกมาเพื่อเสริมความเข้มแข็ง (Outsourcing) ให้องค์การเพราะในการจัดการภาครัฐนั้นจะเห็นว่า หน่วยงานภาครัฐไม่สามารถที่จะจัดหาวัตถุดิบและทรัพยากรการบริหาร (Administrative resources) มาจัดทำบริการสาธารณะได้ทุกอย่างทุกประเภท ดังนั้น การจัดซื้อจัดหาทรัพยากรบริการจากภายนอกก็จะทำให้ภาครัฐช่วยประหยัด ลดต้นทุนการจัดทำบริการ และทำให้ประชาชนได้รับบริการที่มีความเป็นมืออาชีพมากขึ้นไปด้วย (Professional) ในราคาที่จ่ายประหยัด เพราะเป็นบริการที่ภาครัฐทำสัญญาจ้างเอกชนแบบเหมาบริการ (Contracting out)

ประการที่ 5 การจัดการการเงินการคลังที่มีประสิทธิภาพ (Financial management) เหตุผลหลักประการหนึ่งในการปฏิรูประบบราชการนั้น ก็เพื่อต้องการลดรายจ่ายภาครัฐลง และต้องการเพิ่มรายได้ให้มากขึ้น ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีและการจัดหางบประมาณภาครัฐด้วย และในการนี้ภาครัฐจะต้องมีระบบการจัดการการเงินการคลังที่มีประสิทธิภาพเพื่อลดความซ้ำซ้อนของภาระงานที่จะต้องจ่ายเงินออกไป ซึ่งต้องกระทำโดยการออกแบบระบบงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ ที่มุ่งเน้นผลผลิตและผลลัพธ์ที่รับผิดชอบโดยตรงต่อเป้าหมายของงานรวมทั้งการกระจายอำนาจทางการเงินการคลังให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

ประการที่ 6 การให้บริการแก่ลูกค้าที่เน้นความพึงพอใจเป็นสำคัญ (Customer service) คุณค่าที่สำคัญในการนำแนวคิดแบบภาครัฐกิจเอกชนมาใช้ขึ้น ก็เพราะว่าภาครัฐต้องการให้ประชาชนผู้มารับบริการสามารถที่จะเลือกรับได้ตามความพึงพอใจของตนเอง และตามช่วงที่สะดวก และการจัดการรูปแบบนี้

ทำให้ข้าราชการต้องปฏิบัติต่อประชาชนผู้มารับบริการในฐานะลูกค้า ที่ต้องดูแลเอาใจใส่อย่างดี โดยเน้นความพึงพอใจของลูกค้าเป็นประการสำคัญ ซึ่งทำได้โดยการใช้เทคโนโลยีเข้ามาให้บริการเพื่อทำให้สินค้าและบริการนั้นดีขึ้น สะดวกรวดเร็วมากขึ้น ช่องทางการให้บริการก็ทำได้ดีขึ้น นั่นคือ เน้นการบริการตามแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ในการบริโภคสินค้าและบริการที่เน้นความพึงพอใจสูงสุด (Maximized satisfaction) อันเป็นการเน้นย้ำให้เห็นเสมือนว่าเป็นการบริโภคสินค้าของเอกชน (Private goods) ซึ่งหากถือเอาความพึงพอใจลูกค้าแล้ว จะทำให้อ่อนไหว และอาจก่อให้เกิดปัญหาในอนาคตได้ โดยเฉพาะประเด็นด้านความมีอภิสิทธิ์ (Privilege) ของลูกค้าบางคน เพราะอาจทำให้เกิดการแบ่งแยก และทำให้ข้าราชการเลือกปฏิบัติ (Discrimination) ต่อลูกค้าได้ง่ายขึ้น และจะนำไปสู่การที่ประชาชนเรียกร้องความเสมอภาค (Equality) ในการให้บริการตามมาอีก รวมทั้งการฟ้องร้องหน่วยงานภาครัฐตามมาอีกด้วย

ประการที่ 7 การจัดการทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ (New human resource) เห็นได้ว่า การจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้นให้ความสำคัญการจัดการทรัพยากรมนุษย์เป็นอย่างมากโดยการปรับเปลี่ยนมุมมองใหม่ที่แนวทางการบริหารแบบดั้งเดิมเคยมองว่า มนุษย์ในองค์กรนั้นเป็นภาระที่ต้องคอยแบกรับ ก็เปลี่ยนมาเป็นแง่บวกที่มองว่า มนุษย์ในองค์กรนั้น เป็นทุนขององค์กร (Human capital) ที่จะต้องดูแลเอาใจใส่อย่างดี ให้มีความรับผิดชอบผูกพันและภักดีต่อองค์กรและดูแลพวกเขาไปตลอดชีวิต โดยการจัดการภาครัฐแนวใหม่จะต้องคิดและวางแผนระยะยาวในการจัดการทุนมนุษย์เชิงยุทธศาสตร์ มากกว่าที่จะทำแบบตามๆ กันมา เช่น การช่วยเหลือ ฝากฝัง และระบบอุปถัมภ์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

ประการที่ 8 การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public participation) การจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้น ใช่ว่าจะสนใจแต่การปรับปรุงเทคนิควิธีการจัดการอย่างเดียวก็หาไม่ เพราะยังให้ความสำคัญและใส่ใจในบทบาทหน้าที่ของประชาชนในฐานะผู้รับบริการอยู่ โดยให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมกบภาครัฐ นับตั้งแต่การร่วมวางแผน การร่วมตัดสินใจ การร่วมรับผลประโยชน์และการร่วมในการประเมินผลการบริการอีกด้วย

สรุปได้ว่า การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ เป็นการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภาครัฐโดยนำหลักการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการ และการแสวงหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ โดยการนำเอาแนวทางหรือวิธีการบริหารงานของภาคเอกชนมาปรับใช้กับการบริหารงานภาครัฐ ตัวอย่างเช่น การบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ การบริหารงานแบบมืออาชีพ การคำนึงถึงหลักความคุ้มค่า การจัดการโครงสร้างที่กะทัดรัดและแนวราบ การเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาแข่งขันการให้บริการสาธารณะ การให้ความสำคัญต่อค่านิยม จรรยาบรรณวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนการมุ่งเน้นการให้บริการแก่ประชาชนโดยคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญ ดังนั้น การที่หน่วยงานภาครัฐได้นำเอากระบวนการการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้เหมาะสม สำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการประชาชนเป็นหลัก รวมทั้งเพิ่มศักยภาพของหน่วยงานภาครัฐในทัดเทียมกับองค์กรเอกชน เช่น การบริการที่รวดเร็ว สร้างความประทับใจ การบริการแบบ One Stop Service ลดขั้นตอนการดำเนินการ สามารถ

ตรวจสอบได้ ตลอดจนจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการมาติดงานราชการ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ พัดลมหรือเครื่องปรับอากาศ ห้องสุขา และที่จอดรถ เพียงพอต่อประชาชนที่มาใช้บริการ

การบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

การบริหารงานมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นวิธีการบริหารจัดการ ที่มุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานเพื่อให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย เป็นการปรับปรุงผลการดำเนินงานขององค์กรที่ทุกคนต้องมีส่วนร่วมให้เกิดการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบต่อประชาชนและยกระดับผลการปฏิบัติงานขององค์กรให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้ดียิ่งขึ้น ส่วนราชการที่มีการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สามารถผลิตผลงานที่มีประสิทธิภาพจากการใช้ทรัพยากรที่น้อยลงไปคือเป็นการลดต้นทุนที่สูงขึ้นในปัจจุบัน แต่ผลผลิตยังคงเท่าเดิมหรือมากกว่า การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์จึงเป็นคำตอบของการบริหารจัดการภายในและภายนอกองค์กรต่างๆ หรือในส่วนราชการก็ดี เป็นการเพิ่มคุณค่าให้แก่องค์กรโดยสามารถได้จากผลงานทั้งทางด้านประสิทธิผล ประสิทธิภาพคุณภาพ และความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการราชการ การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์จึงเป็นคำตอบของการบริหารจัดการภายในและภายนอกองค์กรต่างๆ หรือในส่วนราชการก็ดี เป็นการเพิ่มคุณค่าให้แก่องค์กร โดยสามารถได้จากผลงานทั้งทางด้านประสิทธิผล ประสิทธิภาพ คุณภาพ และความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการราชการ การบริหารงานโดยมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานที่สอดคล้อง เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับภารกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กร ที่กำหนดสำหรับงานนั้นๆ โดยผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมีความคุ้มค่าประหยัด (Economy) การบริหารทรัพยากรที่ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และได้ผลงานที่บรรลุเป้าหมายขององค์กร (Effectiveness) และสามารถกำหนดตัวชี้วัดผลการทำงานได้อย่างชัดเจน ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ตรงต่อความต้องการของประชาชน โดยดำเนินการตามกรอบความคิดในเรื่องการวัดผลการปฏิบัติงานในการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์อันได้แก่ การเริ่มกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ และการป้อนปัจจัยต่างๆ นำเข้าสู่กิจกรรมหรือการดำเนินงานจนแปลงให้เป็นผลผลิตและผลลัพธ์ (พระมหาสิทธิศักดิ์สิทธิสารโศ (เสนา), 2561 : 10-11)

การบริหารงานมุ่งผลสัมฤทธิ์นั้น ต้องใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีด้วย โดยมีหลักปฏิบัติ 6 ประการ แต่การบริหารงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์นั้นนำมาใช้เพียง 4 หลักปฏิบัติตั้งแต่ข้อที่ 3 ถึงข้อที่ 6 ดังนี้

1. หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง การตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรม การบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย การกำหนดกฎกติกาและการปฏิบัติตามกฎกติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัดโดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของสมาชิก

2. หลักคุณธรรม (Ethics) หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมๆ กัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส

4. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็น การได้สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติหรืออื่นๆ

5. หลักความรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบ ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตน เช่น รับผิดชอบต่อลูกค้า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยอมรับต่อผลของการดำเนินการ

6. หลักความคุ้มค่า (Utility) หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้อย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์ สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน (จุฑาทิพย์ สุจริตกุล, 2563 : 243)

ดังนั้น การบริหารงานมุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นการบริหารที่ให้ความสำคัญต่อผลการดำเนินงาน และการตรวจวัดผลสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กร ทั้งในแง่ของปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลิตและผลลัพธ์เทียบกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีตัวบ่งชี้วัดการดำเนินงานเป็นเครื่องมือในการวัดผลการดำเนินงาน

การวัดผลการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

การวัดผลการปฏิบัติงานตามแนวทางการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์นั้น จัดได้ว่าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมาย ตัวบ่งชี้วัดผลสำเร็จของกิจกรรม การจัดเก็บข้อมูลและเปรียบเทียบผลงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ล่วงหน้า การวัดผลการปฏิบัติงานจะช่วยให้องค์กรหรือผู้ปฏิบัติงาน ได้รับข้อมูลและสารสนเทศย้อนกลับที่แสดงถึงผลสำเร็จของการดำเนินงาน ปัญหาหรือความผิดพลาดที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่การแสดงถึงการมีพันธะ หน้าที่และความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ผู้กำหนดนโยบาย แหล่งสนับสนุนงบประมาณ การเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่บุคลากรและองค์กร เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการบริหาร การพัฒนาองค์กร การออกแบบ กระบวนการดำเนินงานขององค์กรหรือของทีมงานที่รับผิดชอบกิจกรรมการดำเนินงาน รวมทั้งช่วยให้การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการสนับสนุนการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การวัดผลการปฏิบัติงานเป็นกระบวนการที่พึงต้องดำเนินการคู่ขนานหรือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการผลงาน มีกิจกรรม/กระบวนการที่สำคัญ (พระมหาสิทธิศักดิ์สิทธิธาภิโร (เสนา), 2561 : 22)

ดังนั้น กระบวนการวัดผลการปฏิบัติงานเป็นการแสดงถึงความก้าวหน้าของผลการดำเนินงานที่มีความครอบคลุม ครบถ้วน สมบูรณ์ และทันสมัย ซึ่งหากผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามที่กำหนด ผู้บริหารขององค์กรควรปรับกลยุทธ์ให้เหมาะสม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดลำดับความสำคัญของการดำเนินงานตามเป้าหมายต่อไป โดยจะพิจารณาจาก ตัวอย่างเช่น ตัวชี้วัดของความสำเร็จของความสำเร็จในการบริการประชาชน ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ จำนวนทรัพยากรที่ใช้ในการบริการ ด้านผลผลิต ได้แก่ จำนวนปริมาณงานสิ่งของในการให้บริการ ด้านผลลัพธ์เป็นการแสดงถึงผลสัมฤทธิ์ตรงตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ จำนวนผู้มาใช้บริการมีความพึงพอใจ ด้านคุณภาพของผลลัพธ์ ได้แก่ ระดับความพึงพอใจของประชาชน และด้านประสิทธิภาพ จำนวนการบริการที่มีค่าใช้จ่ายก็ระยะเวลาในการใช้บริการหรือทรัพยากรมีความคุ้มค่า และมีความสอดคล้องซึ่งกันและกัน

การปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการปกครองของรัฐที่จะรักษาความมั่นคงและความผาสุกของประชาชนโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ การปกครอง และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ซึ่งการปกครองท้องถิ่น ยังเป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (basic democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันแรกสอนทางการเมืองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าการปกครองมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง การบริหารท้องถิ่นเกิดความรับผิดชอบและวางแผนต่อประโยชน์ที่จะเกิดต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัยอันจะนำมาซึ่งความเลื่อมใส ศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย โดยประชาชนจะมีโอกาสเลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติฝ่ายบริหาร การเลือกตั้งจะเป็นการฝึกฝนให้ประชาชน มีดุลยพินิจเลือกผู้แทนที่เหมาะสม สำหรับท้องถิ่นนับว่าเป็นผู้นำในท้องถิ่นที่จะได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนในการบริหารงานท้องถิ่น เกิดความชำนาญในการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป การปกครองที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่นโดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้วต้องฟังเสียงประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตยต่างๆ และเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางเป็นหลักการสำคัญของการกระจายอำนาจ รวมทั้งสามารถสนองตอบความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไม่ว่าทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากรประชาชน ความต้องการและปัญหาแตกต่างกัน ผู้ที่ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องกับความต้องการของประชาชนก็ต้องรู้จักปัญหาและความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี (เสาวลักษณ์ ตีมัน, 2560 : 50-51)

จะเห็นได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตยซึ่งเป็นผลมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ ด้วยการให้บริการประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความหลากหลายให้มีความเป็นอยู่ที่ดี และจะต้องบริหารจัดการที่ดี เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งมีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่สามารถตรวจสอบความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความคุ้มค่าการใช้ทรัพยากรได้ ตลอดจนงานด้านสาธารณูปโภคต่างๆ งานด้านการศึกษาต้องครอบคลุมถึงเด็กที่ด้อยโอกาส และการอนุรักษ์ ส่งเสริม สนับสนุน และคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม ประเพณี ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องปรับปรุง เพิ่มขีดความสามารถในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่สูงขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น และเป็นการยกระดับการให้บริการประชาชนที่ดีขึ้น ทั้งนี้การดำเนินงานดังกล่าว จะต้องมีความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในเรื่องของการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติตามหน้าที่ของตนรับผิดชอบให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์

การพัฒนาศักยภาพองค์กรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปฏิเสธไม่ได้ว่าต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะเป็นที่ยอมรับกันว่า ในบรรดาทรัพยากรการบริหรนั้น ทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการนำพาองค์กรไปสู่การบรรลุเป้าหมาย (วิระยุทธ พรพจน์ธนาศ และวงพักร ภูพันธ์, 2562 : 143) เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นตัวขับเคลื่อนผลงานผ่านการปฏิบัติงานในรูปแบบต่างๆ การใช้ศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ให้เต็มที่จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์เชิงรุกแบบมียุทธศาสตร์ใหม่ๆ และการจะทำเช่นนั้นได้ นักทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเตรียมความพร้อมทั้งด้านกระบวนทัศน์และกระบวนการพัฒนาเพื่อมุ่งไปสู่กระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้ทันต่อการจัดการสมัยใหม่ในกระแสปัจจุบัน (ลีรัตน์ อุบลรัตน์พานิช, 2558 : 6)

การจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) ซึ่งให้ความสำคัญกับคน มีการเปรียบทรัพยากรมนุษย์ว่าเป็นสินทรัพย์ที่มีค่าที่สุดในองค์กร ทำให้องค์กรให้ความสำคัญกับคนมากยิ่งขึ้นคนถูกยกระดับจากการมองเป็นเครื่องจักรมาเป็นสินทรัพย์ที่มีค่าขององค์กรซึ่งคนถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการบริหารองค์กร และการบริหารคนมีความเชื่อมโยงกับปรัชญาหรือกลยุทธ์ขององค์กรมากขึ้น แต่ยังคงมองการจัดการทรัพยากรมนุษย์เป็นกิจกรรมของผู้บริหารตามสายงานแบบบูรณาการ อย่างไรก็ตาม แนวคิดนี้ยังมีความเชื่อมโยงกับการจัดการทุนมนุษย์ นั่นคือการเปรียบเทียบคนเป็นสินทรัพย์ เสมือนว่านำคนไปเปรียบเทียบกับสินทรัพย์อื่นๆ ขององค์กร เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร รถยนต์ เป็นต้น ทำให้เกิดคำถามขึ้นว่าเพราะเหตุใดจึงนำคนไปเปรียบเป็นสินทรัพย์ คำตอบนั้นก็คือ การมองคนเป็นสินทรัพย์นั้นมีความแตกต่างจากสินทรัพย์อื่นพอสมควร นั่นคือ สินทรัพย์อื่น ยิ่งใช้มูลค่ายิ่งลด (มีค่าเสื่อมราคา) แต่สินทรัพย์มนุษย์ยิ่งใช้มูลค่ายิ่งเพิ่ม สินทรัพย์อื่นไม่สามารถพัฒนาด้วยตัวเองได้ แต่สินทรัพย์มนุษย์สามารถเรียนรู้และพัฒนาได้

หากพิจารณาที่พันธะสัญญาในการจัดการทรัพยากรมนุษย์จะมุ่งเน้นการผูกพันตามพันธะสัญญา เช่น องค์กรให้ทุนการศึกษาต่อในต่างประเทศ แล้วกลับมาทำงานให้กับองค์กร ซึ่งถือเป็นการผูกพันตามพันธะสัญญา ไม่ใช่การผูกพันทางใจที่พนักงานต้องการที่จะอยู่กับองค์กร (สกล บุญสิน, 2560 : 19-21)

การจัดการทรัพยากรมนุษย์เป็นงานที่มีความสำคัญยิ่งต่อองค์กรไม่ว่าองค์กรนั้น จะเป็นองค์กรขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ก็ตาม องค์กรขนาดเล็กอาจไม่มีฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ แยกออกมาอย่างเห็นได้ชัด ส่วนองค์กรขนาดใหญ่จะมีฝ่ายทรัพยากรมนุษย์แยกออกมาอย่างชัดเจน เพื่อทำหน้าที่ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร ดังนั้นการจัดการทรัพยากรมนุษย์จึงมีความสำคัญ คือ (วิลาวรรณ รพีพิศาล, 2550 : 5)

1. ช่วยสร้างความเจริญเติบโตมั่นคงให้แก่องค์กร ในฐานะที่งานด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์จะทำให้ได้บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความพร้อมเข้ามาเพื่อขับเคลื่อนพันธกิจขององค์กรไปสู่ความสำเร็จได้
2. ช่วยสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เมื่อบุคลากรได้ปฏิบัติงานที่ตนเอง มีความรู้ ความสามารถ และยังสามารถส่งผลทำให้เกิดความทุ่มเท เสียสละ จงรักภักดีต่อองค์กร มากขึ้น
3. ช่วยกระตุ้นให้บุคลากรตื่นตัวที่จะเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงานของตนเอง โดยอาศัยความรู้ ความสามารถและทักษะที่หลากหลาย
4. ช่วยสร้างความมั่นคงให้แก่สังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะหากมีการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ดีเยี่ยมจะช่วยเสริมให้บุคลากรมีคุณภาพ ก่อให้เกิดการจ้างงานและภาวะการมีงานทำ สร้างผลผลิตให้แก่องค์กรและเพิ่มรายได้ให้กับประเทศชาติมากยิ่งขึ้น

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ หรือทรัพยากรบุคคลแนวใหม่ คล้ายการบริหารแบบเดิม แต่มีจุดมุ่งเน้นที่ต่างกันวัตถุประสงค์ของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ คือ 1) เพื่อสรรหาและคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงานในองค์กร 2) เพื่อใช้คนให้เกิดประโยชน์สูงสุด 3) เพื่อธำรงรักษาบุคคลที่มีความสามารถให้อยู่กับองค์กรนานๆ 4) เพื่อพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ความสามารถ มุ่งเน้นเชิงกลยุทธ์และเชิงระบบ ถือคนเป็นสินทรัพย์ การบริหารทรัพยากรมนุษย์สมัยใหม่ นักคิดเรียกบุคคลแนวใหม่ว่า “ทุนมนุษย์” ความท้าทายสำคัญในการบริหารทรัพยากรบุคคลแบบใหม่ คือ ตอบสนองโลกาภิวัตน์ รับเทคโนโลยีใหม่ จัดการการเปลี่ยนแปลง สร้างทุนมนุษย์ ตอบสนองต่อตลาด การลดต้นทุน ความแตกต่างของแนวคิดและฐานคติการบริหารทรัพยากรมนุษย์กับการบริหารงานบุคคลแบบเก่า ของ Frederic W.Taylor (ดวงพร แสงทอง, 2562 : 8)

ปัจจุบันการบริหารทรัพยากรมนุษย์สมัยใหม่ การปรับใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรบุคคล และการบริหารงานทรัพยากรบุคคลแนวใหม่มีบทบาทมากขึ้น การบริหารบุคคลตามทฤษฎีสมรรถนะ competency คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ทำให้บุคลากรบางกลุ่ม/บางคนในองค์กรปฏิบัติงาน ได้ผลงานโดดเด่นกว่าคนอื่นๆ โดยบุคลากรเหล่านี้แสดง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม ดังกล่าว มากกว่าเพื่อนร่วมงานอื่นๆ ใน

สถานการณ์หลากหลายกว่าและได้ผลงานดีกว่าผู้อื่น และการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล (ดวงพร แสงทอง, 2562 : 8)

จะเห็นได้ว่า การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ มีส่วนช่วยในการพัฒนาความเจริญเติบโตและมั่นคงให้แก่องค์กร ซึ่งบุคลากรเป็นหัวใจหลักที่จะขับเคลื่อนองค์กรในการวาง กลยุทธ์จึงเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อให้องค์กรได้บุคลากรที่มีคุณสมบัติและศักยภาพตามที่องค์กรต้องการ อีกทั้งเพื่อการดูแลบุคลากรให้ยังสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ มีความสมดุลทั้งการทำงานและการใช้ชีวิต ตั้งแต่วันแรกที่ทำงานไปจนวันสุดท้ายของการทำงาน ปัจจุบันการบริหารทรัพยากรมนุษย์ได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้น เพราะไม่ว่าองค์กรจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดก็ตาม ก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคลทั้งสิ้น ดังนั้นการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ดีจะช่วยเสริมให้บุคลากรมีคุณภาพ สร้างผลสัมฤทธิ์ให้เกิดแก่องค์กร

สรุป

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือว่าเป็นหน่วยงานภาครัฐที่เป็นกลไกหลักกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อนการบริการสาธารณะระดับท้องถิ่นโดยใช้ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพประกอบกับนำเอาระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการดำเนินงานเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นการนำนโยบายสู่การปฏิบัติตามแผนการพัฒนาประเทศ และประมวลกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชนและชุมชนมากที่สุด รู้ถึงความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งจะต้องมีศักยภาพที่สามารถดูแลประชาชนให้กินดีอยู่ดี ระบบสาธารณสุข โภชนา และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพียงพอต่อจำนวนประชากรในท้องถิ่นนั้นๆ การนำเอาแนวความคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่มาใช้แทนแบบดั้งเดิมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการบริหารงานบุคคลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นการพัฒนาความรู้ให้มีลักษณะเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และสามารถประมวลผลความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์ และปรับเปลี่ยนทัศนคติให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ และมีการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ดังนั้นผลสัมฤทธิ์การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคดิจิทัล จะเป็นตัวชี้วัดในการตรวจสอบและประเมินผลประสิทธิภาพการดำเนินงานควบคู่กับการบริหารงานบุคคลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่การคัดเลือกบุคลากร การใช้คนให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนความสำเร็จของงานอย่างเป็นรูปธรรม และมีความโปร่งใส ซึ่งจะขึ้นอยู่กับปริมาณงาน คุณภาพของงาน ตรงตามกำหนด และความคุ้มค่าการใช้ทรัพยากร เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้ รวมทั้งเป็นการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- จุฑาทิพย์ สุจริตกุล. (2563). การนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. *วารสารสมาคมนักวิจัย*. 25 (3), 243.
- จุมพล หนิมพานิช. (2550). *การบริหารจัดการภาครัฐใหม่ : หลักการ แนวคิด และกรณี ตัวอย่างของไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดวงพร แสงทอง. (2562). *เอกสารประกอบการสอน วิชาองค์การและการจัดการสมัยใหม่*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- พระมหาสิทธิศักดิ์สีทาภิโร (เสนา). (2561). *การบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ.2562. (2562, 22 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 (ตอนที่ 67 ก) : 57-66.
- ลือรัตน์ อนุรัตน์พานิช. (2558). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในระบบสาธารณสุข*. เจ บีเอส.
- วิลาวรรณ รพีพิศาล. (2550). *หลักการจัดการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). วิจิตรทัศนการ.
- วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ และวงพักรู้พันธุ์ศรี. (2562). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดระยอง. *วารสารจันทร์เกษมสาร*. 25 (1), 143.
- สกล บุญสิน. (2560). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์*. ศูนย์บริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เสาวลักษณ์ ตีมัน. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- Christensen, T., & Lægreid, P. (2013). *Transcending new public management : The transformation of public sector reforms*. Ashgate.
- Flynn, N. (2002). *Explaining the new public management: The importance of context' in McLaughlin*. Routledge.
- Hood, C. (1991). A public management for all seasons. *Public Administration*. 69, 3-5.

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

1. ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

1.1 บทความพิเศษ (Special Article) บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการอย่าง ชุ่มชื้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

1.2 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.3 บทความทางวิชาการ (Academic Articles) ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการมีความโดดเด่นเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ใหม่สู่สังคม

2. การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Acadami ให้ผู้เขียนทำตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลด Template บทความวิจัย หรือ Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ Template บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ ซึ่งเป็นตัวอย่างของการเขียนบทความวารสาร โดยสามารถดาวน์โหลดได้ดังนี้

2.1.1 Template บทความวิจัย (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.docx)

2.1.2 Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.docx)

2.2 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลดหนังสือรับรองก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Academi โดยสามารถดาวน์โหลดได้ที่ (.pdf) และให้กรอกรายละเอียดให้ครบถ้วน พร้อมทั้งบทความที่เขียนส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสารเพื่อตรวจสอบเบื้องต้น

2.3 รอเจ้าหน้าที่ติดต่อกลับตามเอกสารที่แนบของผู้เขียนบทความที่ส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสาร เจ้าหน้าที่ส่งแบบ Google Form ให้ผู้เขียนดำเนินการตามแบบฟอร์มดังกล่าว

2.4 เจ้าหน้าที่แจ้งให้เข้าในระบบสมัครสมาชิกออนไลน์ของวารสารและ/หรือ (กรณีผู้สมัครแล้วต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่ 2.1 และ 2.2 เช่นเดียวกัน) ถึงให้เข้าระบบได้ตามลิงค์นี้ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/user/register> (สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ ระบบ Thaijo) เมื่อส่งบทความเข้าระบบแล้ว เจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบและดำเนินการตามขั้นตอนในการจัดทำบทความให้ผู้เขียนบทความทราบตามลำดับต่อไป

3. การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้เขียนควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

4. รูปแบบการจัดเตรียมบทความ

4.1 สำหรับภาษาไทย บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH SarabunPSK) ขนาดอักษร 16 จัดกั้นหลังตรง ส่วนบทความภาษาอังกฤษให้ใช้แบบอักษร Times New Roman ขนาดอักษร 12 ในการจัดให้มีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สี่ขนาดเอ 4 (A4) ระยะขอบกระดาษบน 1.5 นิ้ว, ล่าง 1 นิ้ว, ซ้าย/ขวา 1 นิ้ว พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 20 หน้ากระดาษพิมพ์สี่ โดย นับรวมภาพประกอบและตาราง

4.2 ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

4.3 ชื่อผู้เขียน ตำแหน่งทางวิชาการ สาขา คณะ สังกัด/หน่วยงานของผู้ร่วมหรือที่ปรึกษาทุกคน โดยเรียงจากผู้เขียนบทความ 1 ผู้ร่วม 2,3,4 ตำแหน่งได้ชื่อเรื่อง เยื้องชิดฝั่งขวาของหน้ากระดาษ มี E – mail ที่ติดต่อในการส่งบทความได้

4.4 มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 500 คำต่อบทคัดย่อ

4.5 กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 3-5 คำ

4.6 การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษรและหัวข้อย่อยขนาดเดียวกันต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ควรเว้น ระยะพิมพ์ 0.5 ช่วงบรรทัด

4.7 การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ใช้เป็นตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Network Organization) เป็นต้น

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย
- 3) วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

4) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่ม ตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ ข้อมูล

5) กรอบแนวคิดในการวิจัย

6) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่าง ชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

7) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ของ ผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อๆ แต่ ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของ ตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

8) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

9) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเชิงอรรถเท่านั้น เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ บทความวิจารณ์หนังสือ ให้ เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract)

2) บทนำ (Introduction)

3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับและมีกรอบแนวคิด ผลสัมฤทธิ์ของบทความ

4) บทสรุป (Conclusion)

5) เอกสารอ้างอิง (References)

ตัวอย่างการจัดพิมพ์บทความ

↑		ระบุนามเลขไว้ด้านบนขวา (16 pt)
	1. นิ้ว	
← 1 นิ้ว	ชื่อบทความภาษาไทย (20 pt)	→ 1 นิ้ว
	Articles English (14 pt)	
		ชื่อ - นามสกุล ผู้เขียนบทความ (16 pt)
		หน่วยงานต้นสังกัด (16 pt)
		Name - Surname of Article author (12 pt)
		Agency (12 pt)
		E-mail (12 pt)

	บทคัดย่อ (18 pt)	
	(16 pt ไม่เกิน 350 คำ)	
		
	คำสำคัญ : 3-5 คำ (16 pt)	
	Abstract (14 pt)	
	(12 pt ไม่เกิน 350 คำ).....	
		
	Keywords : 3-5 words (12 pt)	
	บทนำ (18 pt)	
	(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....	
		
	เนื้อหาแต่ละประเด็น ตามแบบบทความวิชาการ/วิจัยและอื่นๆ (18 pt)	
	(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....	
		
	สรุป (18 pt)	
	(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....	
		
	เอกสารอ้างอิง (18 pt)	
	(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....	
		
	1 นิ้ว	
	↓	

สำหรับการอ้างอิงเอกสารในบทความนั้นใช้ระบบ APA ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด และระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียน ปี พ.ศ. และเลขหน้า ของเอกสารที่นำมาอ้างอิงกำกับท้ายเนื้อความที่ได้ อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และผู้เขียน บทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด การอ้างอิงเป็นภาษาไทยหรือ ภาษาอังกฤษ โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

1. หากชื่อผู้แต่งอยู่หน้าข้อความที่อ้างถึงให้ใช้ชื่อผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2545 : 15-16) หรือ Baruard, Chester L, (1938 : 50)

2. หากชื่อผู้แต่งอยู่ท้ายข้อความที่อ้างถึง ให้ใช้ (ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น

1) กรณีผู้แต่ง 1 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อผู้เขียน, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น (ขลิท ประภาวนนท์, 2545 : 19) หรือ (Chandler, Alfred D, 1962 : 42)

2) กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อที่ 1 และชื่อที่ 2, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (ทองใส นามดี และวิทยา แสงทอง, 2556 : 20) หรือ (Chandler,Ralph C. and Plano Jack C, 1982 : 3)

3) กรณีผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ครั้งแรกให้เขียนชื่อผู้เขียนทั้งหมด และครั้งต่อไปให้เขียนเป็น คณะ เช่น (ชื่อผู้เขียนคนที่ 1 และคณะ, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (สมศักดิ์ วานิชยาภรณ์ และคณะ, 2556 : 23) หรือ (Argyris et al.,1972 :9)

4) การอ้างอิงท้ายบทความ ให้ใช้รูปแบบ APA เวอร์ชัน 6 ดังตัวอย่างนี้ (<http://www.apastyle.org>)

1) หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. เช่น

1.1) ขาววิทย์ เกษตรศิริ. (2543). 2475 การปฏิวัติสยาม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

1.2) Simon,Herbert A. (1976). *Administrative Behavior*. (3rd ed.). New York: The Free Press.

2) บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่), เลขหน้าที่ ปรากฏ บทความในวารสาร. เช่น

2.1) ฉลอง พัฒนา. (2556). การสร้างฐานความรู้ในการบริหารจัดการชุมชน. *วารสาร ปกครองท้องถิ่น*, 1(1), 52-67.

2.2) Jurkovich,R (1974). A Core Typology of Organization Environments. *Administrative Science Quarterly*, 19 (2), 380-394.

3) วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

ชื่อผู้วิจัย. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ระดับของงาน.หน่วยงานที่รับผิดชอบ : มหาวิทยาลัย

3.1สมพร เกษตรศิริ (2550). *การบริหารจัดการองค์กรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี*.

วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

3.2 Jaffee,D. (2001). *The Development on New Generation of Thai Farmers to Propel Thai Economy* . Research Report. College : Thepsatri Rajabhat University.

4) แหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี. แหล่งที่มา : Url

เช่น

พิรพล หาญพิชัยยุทธ. (2553). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย. *ออนไลน์*.สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2555. แหล่งที่มา <http://www.buddhismth.com/index.hp?y>.

BBC New. (2016). Etnical Alzheimers or Social Advocates solution. *Online*. Retrieved May 3, 2017. from : <http://www.bbc.com/2016/ WORLD>

5) รายงานการประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ชื่อเอกสารรวมเรื่องรายงานการประชุม. วัน เดือน ปี. สถานที่จัด. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น สมาน นิตดาทอง. (2550). การพัฒนาการเรียนรู้แห่งศาสตร์ทางการจัดการ.*เอกสารประกอบการประชุมการประชุมงานชุมชน*. 25 พฤศจิกายน 2550. โรงแรมณานิคม. กรุงเทพมหานคร: พิสูจน์การพิมพ์.

Natthabhan, S. (2000). The Besuty of Wonmen in Theravada Philosophy. *Nebraska Symposium on Motivation : voll. 38. Perspectives on Motivation*. 18 July 2000. Lincoln. USA: University of Nebraska Prees.

6) พจนานุกรม

ชื่อหนังสือ. (ปีที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2525). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน.

Shoter Oxford English dictionary. (2002). New York: Oxford University Press.

6. ส่วนภาพประกอบ (Figure) และส่วนตาราง (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตาราง สำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

7. ลิขสิทธิ์

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้เขียนทุกท่านต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์บทความให้แก่วารสาร พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้เขียนทุกท่านต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะใน Journal of Roi Kaensarn Acadami เพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้เขียนอื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้เขียนต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อบรรณาธิการ ก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์

8. การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อ และการสมัครเป็นสมาชิกวารสารพัฒนาระบบการจัดการ กรุณาติดต่อ “กองบรรณาธิการวารสาร” ศูนย์พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ บจก.พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index>

E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

9. กำหนดการออกวารสาร

- ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
- ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
- ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
- ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
- ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
- ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
- ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
- ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
- ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
- ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
- ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
- ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

10. อัตราค่าวารสาร

กำหนดออกวารสารปีละ 12 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 300 บาท (ไม่รวมค่าส่ง)

11. อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 500 บาท

ใบสมัครเป็นสมาชิก
Journal of Roi Kaensarn Acadami

ที่.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami

ข้าพเจ้า (ชื่อภาษาไทย).....

(ชื่อภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่ (ที่สามารถติดต่อได้).....

E-Mail : โทรศัพท์ โทรสาร.....

มีความประสงค์จะขอรับสมัครเป็นสมาชิก Journal of Roi Kaensarn Acadami

() สมาชิกประเภทรายปี 500 บาท

() เล่มละ 300 บาท

พร้อมนี้ ข้าพเจ้าได้ส่ง

() เงินสด

() อื่นๆ.....

โปรดนำส่ง Journal of Roi Kaensarn Acadami

สถานที่ติดต่อ ☐ ที่บ้าน ☐ ที่ทำงาน

เลขที่.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์ มือถือ.....

โทรสาร.....E-Mail :

ลงชื่อ.....

(.....)

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

ค่าบำรุงปี พ.ศ.....

เลขที่ใบเสร็จ.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงบัญชีแล้ว.....

หนังสือรับรอง

ก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Acadami

เรียน บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami

ตามที่ ข้าพเจ้า.....
ได้ส่งบทความเรื่อง.....
.....
.....
.....

เพื่อตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Acadami

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม ขอรับรองว่า บทความที่เสนอมานี้ (ถ้ามี) นี้ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ หรือไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือแหล่งตีพิมพ์อื่นใด หรือได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาต้นฉบับ ทั้งยินยอมให้กองบรรณาธิการมีสิทธิพิจารณาและตรวจแก้ต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร พร้อมนี้ขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่ ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่ หากมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และหรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม/ยินยอมรับผิดชอบแต่เพียงฝ่ายเดียว

หาก กองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami ตรวจพบว่าคำรับรองดังกล่าว ไม่เป็นความจริง กองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami มีสิทธิยกเลิกบทความของผู้นิพนธ์ออกจาก Journal of Roi Kaensarn Acadami ได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้นิพนธ์ทราบล่วงหน้า และผู้นิพนธ์ทุกท่าน ขอรับรองและยินยอมปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าว พร้อมทั้งลงนามรับรองไว้ที่ข้างท้ายของหนังสือรับรองฉบับนี้

ลงนามผู้เขียนหลัก (ชื่อที่ 1)

.....
(.....)

ลงนามผู้เขียนร่วม (ชื่อที่ 2)

.....
(.....)

ข้อมูลติดต่อ (เฉพาะผู้เขียนหลัก)

Facebook :

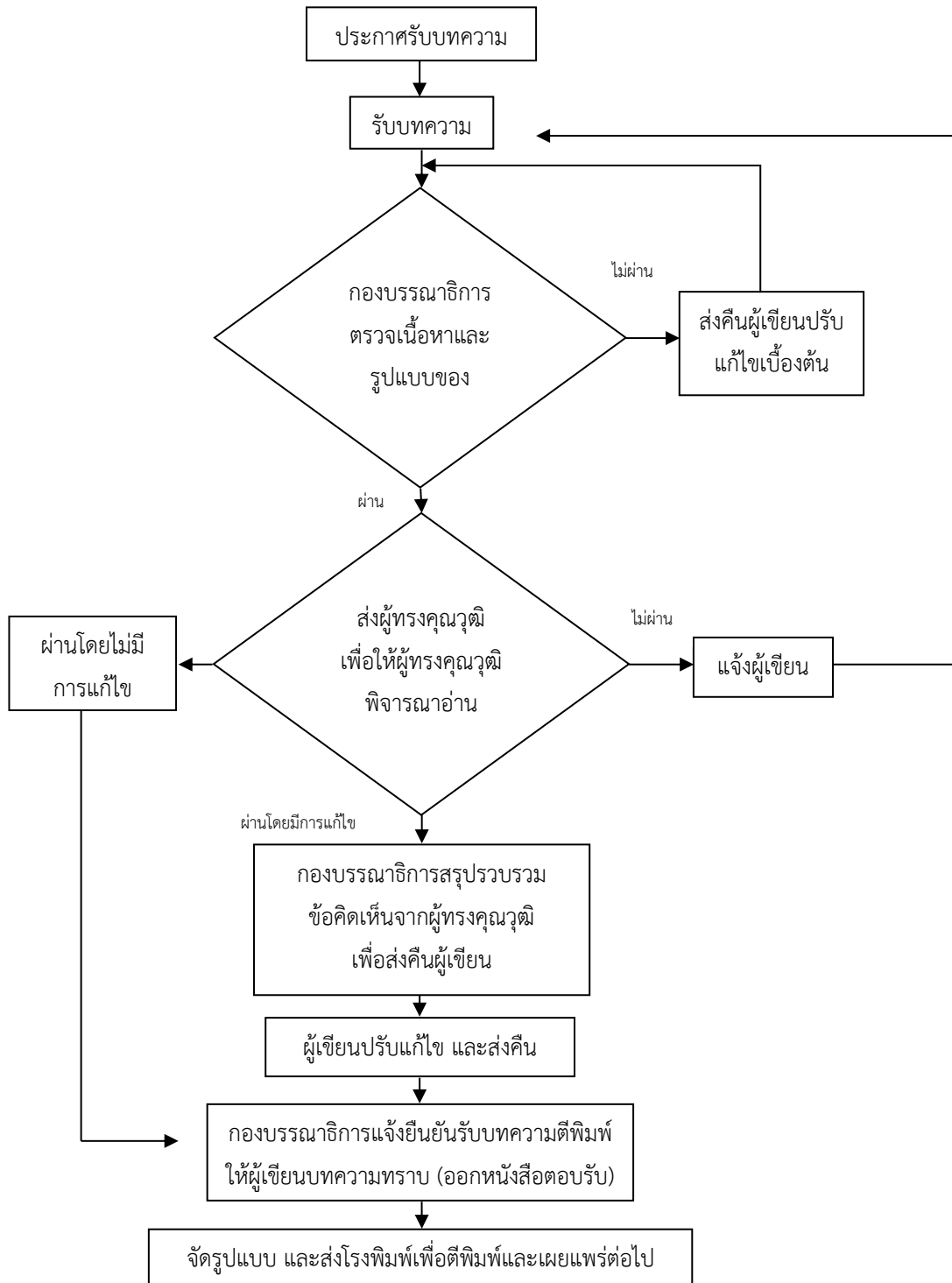
ID : Line

E : mail

เบอร์โทร

หมายเหตุ: ให้ผู้เขียนหลักและผู้เขียนร่วมลงนามให้ครบทุกท่าน หากมีผู้เขียนมากกว่า ท่าน สามารถเพิ่มเติมรายชื่อผู้ลงนาม 2
ข้างท้ายได้ตามจำนวนผู้เขียนบทความทั้งหมด

รูปแบบการตีพิมพ์ Journal of Roi Kaensarn Acadami

จริยธรรมการตีพิมพ์

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนักรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด (Conceptual Model) ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ อันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ
2. บรรณาธิการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ
3. บรรณาธิการจะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่น จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้นๆ
4. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน และผู้ประเมิน
5. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
6. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้ว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่
7. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องรับรองว่า บทความที่ส่งมาพิจารณาไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น
2. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย จะต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

3. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “คำแนะนำสำหรับผู้เขียน”
4. ผู้เขียนที่มีชื่อในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย
5. ผู้เขียนจะต้องอ้างอิงผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น)
6. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากเกินไป
7. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด
8. ผู้เขียนจะต้องระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)
9. ในบทความผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป
10. ผู้เขียนไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้นเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ใน เอกสารอ้างอิงด้วยว่า เป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
2. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ
3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้าง

ถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วยผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์
ในการตัดสินบทความ

4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
5. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงาน
ชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

Publication Ethics

Duties of Editors

1. The editor will assess the paper quality for publication and select only those passing through the reviewing process, in which the clarity of and congruence with the journal policy must be prioritized. The selected paper must contain a body of knowledge that reflects valuable perception and a theoretical framework derived from experiences or textual/research synthesis. A grounded theory or a conceptual model contributing to further research must be preferably included.
2. No information regarding the paper's author(s) or reviewers shall be revealed to irrelevant parties during the paper reviewing process.
3. The paper published formerly elsewhere must not be accepted by the editor for publication. Plagiarism must be scrutinized seriously by using the credible detecting software. The paper detected as bearing plagiarism must be frozen for further evaluation, the author(s) will be contacted to ask for explanation to support the editor's decision to accept or reject the said paper.
4. The editor must not bear any conflict of interest with the author(s) or the reviewer(s).
5. The editor must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.
6. The editor must consider for publication only the paper conducted with valid methodology and yielding accurate findings, and the quality of which serves as the main indicator for publication.
7. In case the editor detects plagiarism or false data in the submitted paper and hence deciding for revocation with which the author(s) refuse(s) to comply, the editor has thus full rights and responsibility to proceed with the revocation process without the author(s)'s prior consent.

Duties of Authors

1. The author has to assure that his/her paper has not been previously published in nor simultaneously submitted to other journals.
2. The author shall not commit any degree of plagiarism in his/her paper.
3. The author shall produce his/her manuscript format in accordance with the 'guideline to authors' stated in the journal.
4. The author whose name listed in the paper shall contribute to paper production or research-related procedure.
5. All pictures, figures, or tables appearing in the paper must be cited properly with their source(s) accurately identified. The author(s) shall be solely liable to any legal suit, if any.
6. The author shall verify the accuracy of content and format in both 'in-text' citations and references, no citation(s) shall be made for unread references, and the proper number of citations is preferable.
7. The author is required to correct or rework on their paper in due time as assessed and advised by reviewers and the editorial board.
8. The author shall identify the source(s) of research fund (if any) as well as any applicable conflict of interest.

9. Findings must be presented in accordance with the acquired data. No exploitation (false summary, or distortion or biased selection of data/finding) shall be committed.

10. No reference shall be made to any revoked article unless the cited statement refers to that in the revocation procedures. A statement must be additionally provided in the said reference as ‘the revoked article’.

Duties of Reviewers

1. The reviewer must keep confidential of the submitted paper and avoid revealing a partial or all of the information of the said paper to irrelevant parties during the paper reviewing process.

2. Perceiving as having a conflict of interest with the paper’s author(s) that may inhibit his/her freedom of expression, the reviewer should notify the editor at once and deny taking part in the reviewing process of the said paper.

3. The reviewer should evaluate the paper that fits with their area of his/her expertise, by assessing the paper’s contribution to the discipline, quality of analysis, and intensity of literature review related to the topic of study. Advices should also be provided regarding the literature failed to be included by the author(s), and personal judgment without supportive evidences should not be used as a criterion for paper evaluation.

4. The reviewer must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.

5. In case of the plagiarism detecting, the reviewer must notify the editor at once.

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้อสมัยใหม่

บก.พัฒนาการเรียนรู้อสมัยใหม่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSa/index>

E-mail : journal1990jmsd@gmail.com

